

7 Q.L.
457.1
H55X
v. 3
Ent.

MAGYARORSZÁG PÓK-FAUNÁJA.

A KIRÁLYI MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT MEGBIZÁSÁBÓL

IRTA

HERMAN OTTÓ

A MAGY. NEMZ. MUZEUM S. ORÉ. A K. MAGY. TERM. TUD. TÁRSULAT,
A BÉCSI CS. K. ALLAT- ÉS NÖVÉNYTANI TÁRSULAT RENDES. A DÁNZIGI TERMÉSZETVIZSGÁLOK TÁRSASÁGÁNAK KULTAGJA STB.

III. KÖTET.

LEÍRÓ RÉSZ.

NYLGY KÖNYOMATU TÁBLÁVAL ÉS KÉI FÜGGELÉKKEL

UNGARNS SPINNEN-FAUNA.

IM AUFTRAGE DER KÖN. UNGAR. NATURWISSENSCHAFTLICHEN GESELLSCHAFT

VERFASST VON

OTTO HERMAN

CUSTOS-ADJUNCT AM UNGAR. NATIONAL-MUSEUM,
MITGLIED DER KÖN. UNGAR. NATURWISSENSCHAFTLICHEN GESELLSCHAFT, DER K. K. ZOOLOGISCH-BOTANISCHEN GESLLLSCHAFT IN WIEN,
AUSWÄRTIGEM MITGLIEDE DER GESELLSCHAFT DER NATURFORSCHER IN DÄNZIG &C.

III. BAND.

BESCHREIBENDER THEIL.

MIT VIER LITHOGRAPHIRTEN TAFELN UND EINEM DEUTSCHEN ANHANGE.

BUDAPEST.

KIADJA A KIRÁLYI MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT. VERLAG DER K. U. NATURWISSENSCHAFTLICHEN GESELLSCHAFT.

1879.

TARTALOM.

	Lap
Eloszó	V
Általános tartalomjegyzék	VIII
I. A gyakorlatról ..	XIII
1. A gyűjtésről és fenntartásról	XIII
2. A vizsgálásról ..	XVI
II. A leírásokhoz	XVIII
LEIRÓ RÉSZ	1
I. Függelék : Kaszáspókok	325
II. Függelék : Német kivonat	333
Index	388
Magyar index	392

ELŐSZÓ.

A harmadik kötettem művem be van fejezve, a mi azonban távolról sem azt akarja jelenteni, hogy immár Magyarország pókfannája is teljesen tisztába van hozva, hogy alhoz többé sem szó, sem kérdés nem fér.

Az első kötet előszavában világosan kimondottam, hogy «e mű oly alapúl akar szolgálni, a melyből a részletes kutatás indulhat; és ha ilyen alapnak beválik, ezélját érte.»

Vajjon beválik-e ily alapnak? ennek megítélése másokra tartozik. Lesz-e kiinduló pontja a részletes kutatásnak? nem tudom; de hogy ez olajításom, azt mondhatom.

Hogy a mű nem kifogástalan, azt nagyon is érzem; hogy még így is, a mint terveztettem, csonka, azt is tudom. Főbaja első sorban és minden bizonynyal egy Iconographia hiánya, olyané, mely legalább az ahrendek, családok és alesaládok legjellemzőbb alakjainak képét a részletekkel együtt lehetőleg természetihíven visszaadná. Azt is érzem, hogy a mű nyelvezete nem kifogástalan; de már az úgy van, hogy az úttörés botlásokkal jár, kiváltképen pedig a szakirodalom terén van ez így. Az elemire nézve éppen úgy, mint a magaslapon is teljes tökéletesen más nemzetek szellemi termékeire rászorúlva, a szemlélődés körébe vont tárgyak határsának kitéve, cserbe hagyatva a szavak forrása által, több teremtő erő kell ezeknek legyőzésére, mint a mennyi bennem van, ha ugyan van.

Megnyugvásom az, hogy egy megtisztelő megbizatásnak eleget tettem, tettem pedig úgy, a mint az tölem kitelt.

Most még némely más dolgokról is kell megemlékezniem.

Az első kötet bevezetésében kifejtettem a mű egész tervét. Ott két függelékéről volt szó, melyek közül az egyik azoknak a fajoknak a bírálatát volt magába foglalandó, a melyekről, mint magyarországiakról, az irodalom megemlékezett. Én, művem tervéhez híven, ezt a munkát el is végeztem. Akadtak azonban oly körülmények, a melyek arra bírtak, hogy e függelékem ki ne adjam. Sikerült ugyanis időközben oly állatok birtokába jutnom, a melyekre irodalmi publicatiók alapítottak; a felülvizsgálat azonban kimutatta, hogy azok az állatok semmi viszonyban sincsenek azokkal a nevekkal, a melyek alatt az irodalomban szerepelnek. A *fajneveket* lehet ugyan a synonymika segítségével szabatosítani; de nincs köszönet benne, mert a név alapján ráfogott névvé válik, mihelyt nem tartozik az adott állatra. Kitént, hogy némely szerzők kizárólagosan csak a Hahn- és Koch-féle nagy műbe foglalt képekkel, még pedig egészen felületesen hasonlították össze állatjaikat s elnevezték, mi bizony ritka esetben elég-

séges. Úgy gondoltam tehát, hogy ezt a dolgot későbbre halasztom s abban a mértékben hajtom végre, a melyben a typosokhoz hozzáférhetek.

E helyett a függelék helyett, külföldi barátaim és szaktársaim kívánságának eleget téve, a harmadik kötetnek német nyelven írott kivonatát adom, mely az alrendek biológiai jellemzésén kívül, az alakok elterjedését, az új fajokat s némely érdekesebbeknek tüzetesebb méltatását foglalja magában.

Azonkívül még elszántam magamat arra is, hogy e kötetet egy, a gyakorlatra vonatkozó bevezető részszel lássam el, mely mindazoknak, a kik a tárgyat netalán megkedvelik, avval tüzetesebben foglalkozni ohajtanak, utasítást adjon mindazokra a fogásokra nézve, a melyek törekvésüket elősegíthetik.

Némely igazítások, pótlások úgy a jelentékenyebb sajtóhibák is, e kötet legutolsó lapján olvashatók.

Mindezek után még van valami mondani valóm, a mi nem a könyvre, hanem a szívre tartozik, a mit magamba fojtani nem bírok.

A művelődés története, és még inkább sok porlepte, elsárgült, hallgatag kézirat-halom bús történeteket mond azokról a boldogtalanokról, a kik egész valójukat — testi erejüket és szellemük legjavát — egy czél elérésére áldozták; kik megküzdöttek a nyomorral, a gúnynyal, a lenézéssel s eltűrték mindent, mert erős hitők volt, az: hogy jó a szándék s ha majd czélt érnek, akkor, majd akkor megszűnik a nyomor, elnémül a gúny, a lenézést pedig a tisztelet váltja föl. Sokan ezek közül nem a személyes dicsőségért, hanem a művelődés előmozdításáért, egy nemzet vagy éppen az emberiség előmeneteleért hevültek, és — elbuktak. Igen, mert összeütköztek az anyagi kérdés rideg valójával, kérlelhetetlenségével és legyőzettek. Irataikat, a melyekbe egész valójuknak legjavát tették le, belepte a por, megszállotta a moly; évek jöttek, évek teltek s átgázolt az idő embereken és eszméken, mert az emberek eszméikkel együtt elavúltak, noha akkor, annak idejében, azok az emberek s azok az eszmék időszerűek voltak. Ez valóságos tragikum; annyival inkább az, mert ez a sors nem mindig a szegény nemzetek szegény fiait, hanem a gazdag nemzetek szegényeit is érte.

A midőn azon vagyok, hogy e művön az utolsó tollvonást megtegyem, ez a tragikum szemem előtt áll s megtanít arra, hogy mennyi hálával tartozom azoknak, a kik nem engedték meg, hogy az én sorsom is ilyen legyen. Nem tehetek másképen, mint hogy e helyen újból is köszönetet mondok a királyi magyar Természettudományi Társulatnak, úgy választmányának és állattani bizottságának is, az irántam tanúsított bizodalomért s jóindulatú türelméért. Legvégre pedig még köszönetet mondok a társulat másodtitkárának, Paszlavszky József tr. úrnak, úgy dr. Károli János barátomnak is a szöveg olvasására fordított fáradságért.

Kelt Budapesten, december 24-én. 1878.

HERMAN OTTÓ.

VORWORT.

Mit diesem Bande ist die Spinnenfauna Ungarns, richtiger ausgedrückt: ist dieses Werk abgeschlossen. Getreu der Erklärung, welche ich im Vorworte zum zweiten Bande abgegeben habe, finden meine verehrten auswärtigen Collegen u. z. im II. Anhange, pag. 333 eine Uebersicht der Spinnen Ungarns. Die einleitenden Worte dieses Anhanges bieten über meine Absichten wohl genügende Orientirung. Ich war bestrebt vor Allem ein Bild der bis jetzt bekannten localen Verbreitung der Spinnen, dann die neuen Arten, endlich einige eingehendere Bestimmungen und Notizen, welche sich besonders auf die Biologie beziehen, zu vermitteln.

Budapest, 24. December 1878.

OTTO HERMAN.

ÁLTALÁNOS TARTALOMJEGYZÉK.

I. KÖTET.

ÁLTALÁNOS RÉSZ.

	Lap
Előszó	IX—XX
Bevezetés	1— 7
Általános rész	9
I. Az irodalom	11— 36
1. Általános tekintetben	11— 14
2. Az ó- és középkor mutatványai	14— 17
3. Az újkor irodalma	17— 21
4. Az irodalom jegyzéke	21— 36
II. Az alak és külső szervezete (Orismologia)	37— 52
1. Testrészek és szervek	37— 44
2. A test színének borítékai	44— 46
3. A fonó és szövőszervek külső alkata	46— 51
A fonó szervek	47— 48
A szövő szervek	48— 51
4. A külső alaknak ivarszerűt való eltérései	51— 52
III. Az életmód jelenségei	53— 98
1. A kifejlődés	53— 55
2. A vedlések	55— 57
3. Csonkítások helyreépülése	57— 59
4. Tartózkodás	59— 60
5. Az alak és színezet	60— 63
6. Szövés-fonás (Müosztom)	63— 70
7. Lakások és építmények	71— 76
8. Táplálkozás	76— 80
9. Szaporítás. Nemzedékek sora	80— 85
10. Vándorlás. (Öszifonal)	85— 90
11. A pók a természet háztartásában	91— 98
12. Földrajzi elterjedés	98— 119
Nevezetesebb lelhelyek	107— 119

II. KÖTET.

A RENDSZER.

Előszó	V—VI
Általános bevezetés	3— 25
Speciális bevezetés	25— 42
CLECK rendszere	28

THORELL rendszere	35
SIMON rendszere	39
A rendszer	43— 73
A magyar póknemek sorozata	45— 47
Alrendek, családok és alesaládok	48— 53
Kerekhálósok (Orbitelariae)	54— 56
Hurokkötők (Retitelariae)	56— 60
Csöszvők (Tubitelariae)	60— 64
Földbeszövők (Territelariae)	64
Keszegjárók (Laterigradae)	64— 66
Futók (Citigradae)	66— 68
Ugrók (Saltigradae)	68— 72
A póknütködés rendszere	74— 89
Hálózók	74— 84
Üldözők	84— 89
A biológiai rendszer összegezése	90— 100

III. KÖTET.

LEÍRÓ RÉSZ.

Előszó	V
I. A gyakorlatról	XIII
1. A gyűjtésről is fenntartásról	XIII
2. A vizsgálásról	XVI
II. A leírásokhoz	XVIII
Pókok. (Rend.)	3
Hálózók (Theratriae)	4—214
Kerek hálósok (Orbitelariae)	4— 50
Hurokkötők (Retitelariae)	50—105
Csöszvők (Tubitelariae)	105—209
Földbeszövők (Territelariae)	209—214
Üldözők (Diotricae)	215—324
Keszegjárók (Laterigradae)	215—247
Futók (Citigradae)	247—290
Ugrók (Saltigradae)	291—324
I. Függelék: Kaszázpókok	325—331
II. Függelék: Uebersicht der Spinnen Ungarns	333—387
Index	388—391
Magyar index	392—394
Jegyzetek	395

MAGYARORSZÁG PÓK-FAUNÁJA.

III. KÖTET.

UNGARNS SPINNEN-FAUNA.

III. BAND.

I. A GYAKORLATRÓL.

A ki a természetrajznak bármely ágát sikerrel akarja művelni, az lepton-nyomon rászorul bizonyos gyakorlati fogásokra, a melyek a tapasztalás eredményei s így az útmutatás es sok tekintetben a begyakorlás tárgyai is.

Ezek a gyakorlati fogások a tárgyak gyűjtésére, fentartására es vizsgálására tartoznak. Könyvem e reszenek tehát az a feladata, hogy az ezekre vonatkozó útmutatással szolgáljon mindazoknak, a kik a pókok gyűjtésével, gyűjteményben való fentartásával es vizsgálásával foglalkozni akarnak.

A mint ez a mondottakból önkényt következik, a gyakorlatról szóló rész két szakaszra oszlik, u. m. a gyűjtés es fentartás, vegre a vizsgálás szakaszára.

1. A gyűjtésről es fentartásról.

A regibb Araneologusok, a tökeletes átalakúlással bíró rovarok legtöbbje által szolgáltatott jelenséget, hogy t. i. ilyen rovarok a telet vagy pete vagy valamely kifejlődési fok alakjában, tehát nem teljesen kifejlődve töltik, analógiának vettek a pókok reszere is, s ezért a pókokat csak a tavasz, a nyár es az ősz szakában gyűjtöttek. A nemzedek egymásutánja körül tett behatóbb tanulmányozás azonban másra tánt minket, arra t. i., hogy az ahrendek legkülönbözőbb alaksorai áttelelnék s a tavasz ebredésével folytatják életpályájukat ott, a hol azt a tel dermesztő behatása ideig-óráig megakasztotta. Erre nevezve felvilágosításokat szolgáltat az első kötet 9-ik szakasza, mely a szaporodásról s a nemzedek soráról emlékezik meg; meg inkább pedig szolgáltatja azokat a leiro resz biologiai jegyzetsora, mely nemely fajoknál a teli állapotról is megemlékezik.¹

Ezekből az következik, hogy pókokat minden evszakban gyűjthetünk, es hogy a teli gyűjtésre bizonyos súly tartozik azért, mert érdekessége mellett minden bizonynyal meg az életmódról letező ismeretek bővítését is eredményezi.

A célszerű gyűjtésnek lenyeges feltetele a gyűjtő készülék s annak használata.

A szerint, a mint borszeszben vagy szarított állapotban akarjuk a gyűjteményt berendezni, más készülék kell.

A borszeszben való fentartás számára a pókokat legott borszeszbe gyűjtjük. E vegre két oblos szaju, mintegy decziliternyi tartalmú üveget egy badogosnal közös tokba foglaltatunk, úgy, hogy az üvegek nem éppen könnyen húzhatók ki; az üvegek jó parafa-dugókkal szereltetnek föl, a dugókra pedig egy karika jön, a melylyel zsinór által a tokhoz kötjük azokat. A bádgotokot azután jó bőrrel vonatjuk be s szíjjal szereltetjük fel, hogy az egész készüléket, úgy, mint egy színházi látócsövet viselhessük. Legjobb, ha a szíj csak

¹ Laad plá. Palygnathia Clercki Sund. p. 52, Trochosa infernalis Mots, p. 277 stb.

oly hosszú, hogy a tok fenekével a kötest erje, nehogy lehajlas alkalmával a földet érve, az egész fölboruljon. A két üveget kétharmad részig megtöltjük erős, legalább 38°-nyi borszeszszel, beléhelyezünk néhány ágacs-
kat s a nagyobb pököket gyűjtéskor felváltva majd az egyik, majd a másik üvegbe rakjuk. E felváltva való
elhelyezés azért szükséges, mert ha két eleven pök egyszórában kerül egyazon üvegbe, a haláltusa közben
összemarakodnak annyira, hogy rendszeren a végtest tonkre megyen. A halottakat a még élő pök nem bantja,
menekülési ösztöne inkább arra készíti, hogy a fácskákon föl s alá járjon.

Ezenkívül szükséges még két kis, hengerded üveg jó dugóval és erős borszeszszel. Ezeket a zsebben
hordhatjuk s beljök rakjuk az apróságokat, szintén föl váltva, hol az egyikbe, hol a másikba.

Egy erős csipesz, melynek fogófelei simák, továbbá egy kapabalta, t. i. oly eszköz, melynek egyik
fele balta, a fokresze pedig kapa, nélkülözhetetlenek, mert sokszor resekbe kell nyúlnunk, sokszor kérget
kell lefejtenuünk, sokszor ásáshoz kell folyamodnunk.

A kapabalta szinten szijra jár, úgy mint ezt a tűzoltóknál láthatjuk.

Szükséges egy erős bot, a melyre egy, erős vaskeretre reávarrt vászonháló alkalmazható, a mely-
lyel azután a füveken s bokrokon végig «kaszálhatunk».

Szükséges végre egy közönséges, fehér férfiapernyő, a melynek rendeltetése az, hogy homoru
oldalával a lombos galyak alá tartjuk, e galyakat a bottal hirtelenül s erősen megkopogtatjuk, mire az
ernyőbe sok rovar mellett pökök is hullanak.

Általános szabály az, hogy a pököt nem szabad a lábaknál fogva megragadnunk, mert ezek szer-
felett könnyen leszakadnak; továbbá szabály az, hogy a nagyokat mindig a hátfelről a fejmellnél fogva
ragadjuk meg, nehogy — kivált ha a kéz bőre finom — a csipés bajában részesüljünk.

Némely Kerekhálósok leejtik magokat s a szálón függve maradnak; ilyenkor kivesszük a nagyobb
üveget, alája tartjuk s belémerítjük.

Szóval, a mennyire csak lehet, kerülni kell a megragadást, nehogy a sokszor igen könnyen leváló
szőrözet s evvel legtöbbször a szmezet és rajz is kárba menjen.

Az igen apró, pl. Erigonefajokat legkönnyebben úgy keríthetjük hatalmunkba, hogy egy ágacs-
kára fölmászattjuk, s midőn arról egy szálón leboesátkoznának, az üveget alájuk tartjuk.

Jól fölkészülve tehát bejárjuk a bokrokat, a sövényeket, a rétet, az erdőt, a görgetegeket, a nádaso-
kat, a kerteket, pinceket, barlangokat, szóval: igyekeznünk minden helyiség pök alakjait föl kutatni, előbb a
körülményeket megtanulmányozni, a melyek között az egyes alakok élnek s csak azután a zsákmányolás-
hoz fogni.

Nemely hálósok napszakában nem járnak ki a hálóra s mindenképpen azon vannak, hogy tartóz-
kodási helyöket föl ismerhetetlenre tegyék; ez annál is inkább sikerül nekik, mert igen gyakran színmi-
mikrik is. Itt a háló vezérfonalára kell ügyelnünk, arra t. i. a mely vagy egy részében igen erőse teszi a
hálókeretet, vagy éppen a háló síkjából felrevezet; e fonal mindig elkalauzol a pök búvóhelyéhez.

Igy furkeszünk, halózunk, kopogtatunk es ásunk nappal. De ez meg nem elég, mert az ej esőndjében
más jelensegek is kinalkoznak.

Az éjjel való gyűjtésre egy gyűjtőüveg elegendes: evvel es egy ugynevezett tolvajlampassal fölsze-
relve bejárjuk a bokrokat, meg pedig leginkább a levelekre ügyelve: majd a retre vagy a görgetegekre
terünk. A földolog az, hogy a világosság hirtelenül essék a tárgyakra, mert az éjjel járó pök, ha tartós a
világítás, meglapúl, nem mozog s így könnyen kikerüli szemünk figyelmet.

Minden a gyakorlástól függ: a kéz, a szem biztossága egyiránt; es rövid idő múlva szemünk a leg-
kisebb mozgást is észreveszi, kezünk, az állatok mozgásához alkalmazkodva, biztosan észel ér.

A prédával hazaterve, első gondunk az legyen, hogy a borszeszt megújítsuk, mert az, a melyben a
pökök meghaltak — kivált ha nagy a zsákmány — megtámadja a has böret, ez meglágyúl, azaz: rothadásba
megyen at s az állat használhatatlanná válik. Azután különítsük el az egyes fajokat, mindegyiket más-más
üvegbe, az üveget számozzuk meg, az illető szám alatt pedig írjuk naplónkba mindazt, a mit megfigyeltünk.

Rakásra gyűjteni nem jó dolog, mert az emlékező tehetség is botlik, a botlas pedig ilyenekben csak
valamivel kisebb hiba a fertítésnél, kivált ha tehetünk róla.

Egy igen lényeges elv az, hogy egy es ugyanazt a helyiséget az evnek es napnak lehetőleg minden szakában látogassuk meg, hogy annak eleteröl minél teljesebb fogalmat szerezhessünk magunknak. Ez es az a bizonyos merseklet, melyet akkor tanusitunk, a mikor az állatot megpillantva, nem nyulunk rögtön utána, hanem igyekezünk a viszonyokat, a melyek között epen van, vagy valamely eselekményt ellesni: ez kölcsönzi a kutatásnak a mélységet, úgy, a mint biztosítja a kutatónak a magasabb élvezetet is. Mert az életmozzanatok kitudása kapcsolatokhoz vezet: a holt alakokkal bibelődő szobatudóssággal szemközt epen ezek kepezik az elő tudományt, a melyben mindenkepen van köszönet, mert ez jutalmazza a fáradozást azáltal, hogy a legtöbb esetben valóban gyarapítja tudásunk tökéjét.

A mi mármost a gyűjtemény berendezését illeti, ez a következőkhöz van kötve.

Szerezzünk néhány száz tiszta, öblös száju, jól becsiszolt dugoval felszerelt üveget, melynek magassága — a dugó fogantyuját beleertve — $8 \frac{c}{m}$, átmerője $25 \frac{m}{m}$. Hogy a dugok jól zárjanak s tehát a borszesz elpárolgását minél jobban megakaszszák, bekenjük azokat igen vékonyan a gyógyszerházakban kapható «perma ceti»-vel s arra ügyelünk, hogy az üveg szája a dugaszolás alkalmával egészen száraz legyen; a dugót jó erősen becsavarjuk. Ezekbe az üvegekbe rakjuk a fajokat külön-külön; minden üveget megszámozva, azonkiül a kellő felirattal látjuk el. A feliratos lapocskánál földolog, hogy minél vékonyabb papírból készüljenek s az egyik oldalon levélbelyeg módjára ragasztékosak legyenek: a ragaszték lehet vizahólyagoldat vagy arab gummi, mely utóbbiba azonban kevés ezukrot kell temünk, mert különben megszáradáskor lepat-tan az üvegről. A felirat szövegezése a következő:

I. sz.
ARGIOPE LOBATA (PALL.)
 ♂. ♀ Budapest, Junius 1878.

A naplóban tehát az első szám alatt bejegyezzük mindazokat a speciális tapasztalásokat, a melyeket e fajra nézve szereztünk.

A fenntartás maga igen egyszerű dolog. Szabály az, hogy a míg az állatokra töltött borszesz sárgúl, addig azt frissel kell fölváltani, mert a pókok lágy végtesténél a legfőbb feladat az, hogy a vizet kivonjuk belőle, minek következtében megkeményedik s ekkor már bátrabban bánhatunk el az állatokkal. Mihelyt a borszesz sárgulása megszűnt, gyengébb, 26 — 28° -nyi borszeszt töltünk az állatokra, jól elzárjuk az üvegeket; emyi az egész.

Így kezelve, igen sokáig maradnak meg a pókok s voltak kezeim közt már olyanok is, a melyek 60 év ota borszeszben tartva, még mindig a vizsgálatra alkalmasak maradtak. Az igen erős borszeszszel való kezelést tülhajtánunk nem szabad, mert különben a pók kemenynye es törekenynye válik.

A száraz állapotban való fenntartás sok ügyesseget, meg több gondosságot es türelmet követel: teljes sikerrel csak a nagyobb alakoknál alkalmazható. Az eljárást a következőkben adom:

A pókokat nem borszeszbe gyűjtjük, hanem vagy elevenen hozzuk haza, vagy egy esépp cyanalkali-oldattal megöljük. Otthon azután levágjuk egy finom kessel a végtestet, azaz ketté vágjuk a nyeleesket, mely a törzs két főrészet összeköti. Ekkor a végtestet egy papírdarabra teszszük es ovatos, lassu nyomással kiszorítjuk annak belső részeit, melyek a nyeleesken tolnak kifele: a kitolulást egy finom esípeszszel mozdítjuk elő s gondosan ügyelünk, hogy a szörözetet ne érhesse a kiömlő folyadék. Mire a végtest ki van urítve, a nyeleesket reá huzzuk egy finom, esőves vegbe kihuzott, 15 — $16 \frac{c}{m}$ hosszú, 5 — $6 \frac{m}{m}$ vastag üveg-esőre úgy, a mint ezt hólyagok felfúvásánál teszszük, mire a szárító készülék alatt meggyújtjuk a borszesz-lángot.

A szárító készülék mindössze egy $8 \frac{c}{m}$ széles, $12 \frac{c}{m}$ hosszú, egyenes plehtábla, mely negy labon állva megengedi, hogy a borszeszlámpát alája helyezhessük. E plehtáblára reaborul egy másik pleh, melynek alakja szakasztott olyan, mint a parasztszeker abroncos fedele, mely tehát felkerek es hatul el van zárva. A borszesz lángja hamar megmelegíti e kis sütőben a levegőt s ide tartjuk a esőre huzott végtestet. Pár másodperc múlva a nyeleeske már reászarad a csöveeskére s ekkor ovatosan felfújjuk a végtestet s igyekezünk, hogy a levegőnyomás folytonos legyen; e közben folytonosan forgatjuk a praeparatumot. Egy-

ket perc alatt tokeletesen kiszárad a végtest, mely most üres es nem esik többé össze. Az előtesttel való összeillesztes úgy történik, hogy egy vékonyka fácskát faragunk, azt az egyik végével beszúrjuk az előtestbe, ott, a hol a nyelecske darabkája követeli; a kiálló véget ragasztékkal kenjük be s ekkor ovatosan reá húzzuk a kiszáritott végtestnek az üvegesőről nyitva lekerült nyelecskéjét. Az előtest chitines voltánál fogva nem szorul külön eljárásra.

Az így kikészített állatot azután finom rovartűre tűzzük, úgy, hogy a tű nem a mellresz közepébe — hol a meghatározásra nézve sokszor igen fontos hátgödör vagy res látható, hanem ettől kissé jobbra athatoljon. Az állatokat azután epen úgy tartjuk, mint más rovarfeleket, t. i. jól záró, parafával kirakott, síma papírral kiragasztott, üveges ládákban. Minden faj ele vagy mögé odatűzzük a hozzá tartozó feliratot.

Tagadhatatlan, hogy a száraz gyűjteménynek vannak bizonyos előnyei; de vannak bajai is. A színek es rajzok megmaradnak s egy szépen száritott Epeira, Marpessa, vagy Eresus sor valóban a színektől s a fénytől csak úgy ragyog; de a tárgyak szerfelett törekenyek s a meghatározásokra nézve oly igen fontos zár vizsgálata sokszor majdnem lehetetlen, mert az igen rövid gyűjtő távolságu nagyítóval, a melyre reá szorulunk, a tű miatt nem ferhetünk hozzá. A mellett a szüre nézve különösen a pókoknál áll az öreg LINNÉ mondása, hogy t. i. abba tulságosan bizni nem szabad.

A borszeszes gyűjteménnyel a színek sokat vesztenek ugyan, de a nyereség az, hogy az állatok minden részét mindenkor minden oldalról bátran es biztosan megvizsgálhatjuk.

Még a borszeszes gyűjtemény felállításáról is méltó néhány szóval megemlekezni. Tartozik hozzá egy jól záró üveges szekrény, melybe kellő mennyiségű, erejű es szélessegű polezok alkalmaztatnak; ez a szoba árnyékosabb helyén állittatik fel. Hogy a tért kiméljük, az üvegeknél arra kell ügyelnünk, hogy szájuk hajtókája ne legyen nagyobb átmérőjű, mint az üveg teste maga; így azután szorosán, közök nélkül sorakoztatjuk az egészet. Az alrendek, családok stb. úgy jeleztetnek, hogy közbe helyezünk szépen gyalult, üvegmagasságú es vastagságú fákat, a melyekre az illető feliratokat reáragasztjuk. Kiválóan díszes, nagy példányok úgy is alkalmazhatók valamivel tágasabb üvegekbe, hogy oly üveglemezeket vágatunk, a melyek beférnek. Ezekre ragasztjuk a pókot természetes állásban, úgy, hogy az állatot kivesszük a borszeszből, itatópapíron külsejét jól megszikkasztjuk; ekkor az üveglemezre egy gombostűfejnyi, forron es igen sűrűre olyasztott arab gummít cseppentünk, az állatot hasával e cseppre nyomjuk s leszorítjuk addig, a míg a gumi megszárad; közben a esípeszszel megigazgatjuk a labákat. Mindezek után betesszük az egészet az üvegbe s ovatosan feltöltjük borszeszszel. Az ilyen példányok nagyban emelik a gyűjtemény külsejét, kivált ha a szekrény belső fala fehér, az egyes üvegeket pedig fekete lemezekkel választjuk el egymástól. A polarizáció itt a vilárosságot az állatra gyűjti s ez igen jó benyomást tesz.

Mielőtt, hogy a vizsgálásra tartozó fejtegetesbe bocsátkozzunk, meg arról akarok megemlekezni, hogy a gyűjtemények esmőssága, tisztasága mellett ne feledkezzünk meg a humanitásról sem: ezeltalanul, halomra öldösmi oly állatokat, a melyek a végen is egy fontos munkakört töltenek be a természet háztartásában, nem dicső dolog. Pontos meghatározásra csak a teljesen ivarérett példányok alkalmasok, ezért csak ezeket kell gyűjteni; egy pillantás a nőstények zárjára, a hímek tapogatóira elegendes utbaigazító.

2. A vizsgálásról.

Igazságszeretet, szigorú tárgyiasság, a minden tudás anyja: a tapasztalás által nevelt es megélesített ítélőtehetség, a szem alkalmazkodási képességének gyakorlás által való fokozása, nyugodt kéz, erős akarattal párosult szívós türelem, eses, tisztán mutató nagyítóüveg, egy szerényebb mikroskóp s még egy pár egyszerű eszköz — mindezekhez pedig egy jól megválogatott könyvtár, a melyre nézve az első kötet irodalmi s a második kötet bíráló része fölvilágosit: ezek képezik a vizsgálás alapfölteteleit es főszüksegeit.

Ezekkel felszerelve, bepillanthatunk a szervezetek csodás kis mindensegbe, s minden pillantás az élvezet mellett tanúságot fog nyújtani.

Első sorban meg fogjuk látni egyazon szervezeti alaptervnek a viszonyokhoz es illetőleg a feladat-

hoz való illeszkedését, elváltozását: másfelől megtanuljuk azt, hogy a közönséges életben oly csekélybe vett «apró» szervezetek, működésük folytonosságánál fogva mily bezagot töltenek be, mennyire folynak be a jelensegek ama nagy körfolyamába, melyet egy szóba foglalva: *természetnek* nevezünk.

Fogalmunk az eletről tisztulni fog, mihelyt az életet nem csak közönséges emberi, hogy ugy mondjam önző szempontból tekintjük, hanem megismerkedünk fokozataival is, ugy, a mint azok a magasabb és alsóbbrendű, de a maguk helyen teljesen egy jogú, egy értékű szervezetekben ki vannak fejezve.

E jelensegek bármely sorával foglalkozzunk is, idővel reájövünk, hogy itt fakad az értelem, a kedély, az önismeret legtisztább forrása, a melyből az elfogulatlan szemlelődes mindenkor és biztosan tiszta valót, megdönthetetlen igazságokat merít. Ezek azután megerdemlik az utánjárást, a fáradozást mindenkepen.

Nem szenvedélyről, nem időtöltésről, játékról van itt szó, hanem egy nagy feladat megoldásáról, a mely megoldáshoz minden nemzedéknek szent kötelessége hozzájárulni annak legjavával, a mire egyáltalában képes. Mert a természet jelenségeinek körei, sorozatai nagyok, felismeresük roppant feladat, ezt pedig csak a munka folytonossága győzheti le — majdan. Az pedig kétségen kívül való dolog, hogy az ember maga csak akkor fogja igazán és méltóképen berendezni saját életet a jelensegek közepette, ha azokat lényök szerint felismeri, velök biztos alapon számol.

Mínthogy tehát e munka nemzedékek sorára oszlik fel, lényeg szerint mindig haladásról, továbbfejlesztésről van szó, minek legfontosabb feltetele az, hogy barátkozzunk meg a tárgyakon kívül mindazon ismeretekkel is, a melyek rolok a tudomány evkonyveibe be vannak jegyezve. A regiek megtörik az utat, az utódok előbb egyengessek a nyers főrest, azután torjenek tovább, hogy utodaik átvehessék az egyengetes es továbbra való törés munkáját. Én részemről ezeket tartom szemem előtt, tekintsem a dolgot akár a tudomány egyetem, akár a nemzeti művelődés szempontjából. Eddig még nem esalatkoztam s ezért ajánlom másoknak is.

De lássuk immár a tiszta gyakorlatot is: annyival is inkább, mert hiszen ennek fejtegetésére vállalkoztam. Arról van tehát szó, hogy borszeszben fenntartott állatokat vizsgáljunk.

Közönséges, öt-hatszor nagyító, ugynevezett füvesz-nagyítóval nem erünk ezel, mert a szemek relativ távolságainak megiteleséhez, a fegyverzet szabványteléhez igen eles kepre van szükségünk. Kell tehát mindenek előtt egy minel kisebb átmerőjű es oly domboruságú lenese, melynek gyújtó távolsága (focusa) legfeljebb $4-5 \text{ mm}$ -nyi legyen.

Ezeket a nagyítókat külön kell megrendelni; használhatjuk azonban jobb mikroszkopok u. n. objektívjeit is nagyító gyanánt, melyek már azért is igen ezélszerűek, mert a vegső lenese csekély átmerőjű, tehát jól hozzáfer a tárgyhoz.

Lecsukjuk tehát balkezünkön a kis-, a gyűrűs es a közepső ujjat, a mutatóujjat ellenben kinyújtjuk s a hüvelykujj segítségével ennek leghegyen tartjuk a megvizsgálando pókot. Ekkor a louppt jobbra (vagy balra) szemünkhez viszzük, ugy, hogy azt e kéz hüvelyk-, mutató- es közepső ujjal tartja, míg a gyűrűs- es kisujj ki van nyújtva s a pókot tartó balkéz hüvelykujjára van támasztva a vegett, hogy egyfelől a rezgést kikerülhessük, másfelől a tárgyat a focusban tarthassuk, forgathassuk.

A pók a balkéz mutatóujján fejevel a köröm fele álljon; a hüvelykujj a hatulsó lalpärt szoritja le. Ebben az állásban megvizsgálhatjuk a szemeket, a rágókat, a fejuellet, a vegetest feuletet, ugy a lábakét is. Ezután megforditjuk az állatot, hogy megvizsgálhassuk az allkapesokat az alajkkal együtt, a mellvertet, a has lapját, nőstenyeknel a zárt: továbbá a fonószerveket. A hím tapogatóját minden oldalról szemlelelő fogjuk s ügyelünk a szerzők utasításaira, a melyek e szerv leírásánál legtöbbször megmondják, hogy erről vagy amarról az oldalról tekintve, ezt vagy azt láthatjuk rajta. Az így szerzett tapasztalásokat gondosan szembesitjük a szerzők álltásaival s az egybevetésre alapitjuk vegső íteletünket.

Igen piczi alakoknál, például az *Erigone*-nembe tartozóknál, sokszor a legjobb nagyító is eserben hagy; itt azután a mikroskophoz folyamodunk. Ez ne legyen túlságosan nagyító, mert a külső vizsgálatra már a 20-szori nagyítás elegendes. A túlságosan erős mikroszkop már csak a retegről-retegre való vizsgálatot engedi meg, tehát nem alkalmas arra, hogy az egészeben sokszor nagyon is domboru szemecsoportot egy-

szere láthassuk, a szemek egymás közötti viszonyát megítélhessük. A szenny eltávolítását finom esettel, a tagok egyengetését finom, nyeles tüvel végezzük.

Ott, a hol a szövőkörmök, a pikkelyzet, szőrözet minémülege a kérdés, ott már mikroszkopikus eljárásra, kikészítésre szorulunk. Ha éppen csak ad hoc keressük a feleletet, akkor elégséges, ha egy megfelelő üvegdarabra törüljük a finom késsel leszedett szőrözetet vagy pikkelyzetet, egy esep glycerint vagy éppen csak borszeszt adunk rá, leborjtjuk egy fedőüveggel s így visszük a mikroszkop alá; ha azonban tartós praeparatumokról van szó, akkor Canadabalzsamot vagy Damárlakkot használunk, a praeparatumot számmal és kellő, a gyűjteménynyel egyező felirattal látjuk el s bevezetjük a naplóba is.

A szövőkörmök különös gondot követelnek. Az első feladat az, hogy azokat egy jó eset segítségével többször váltott borszeszben megmossuk s csak azután vágjuk le az iz felével együtt. A levágás üveglapon történik, s mihelyt megesezt, egy más üveggel lassan-lassan s fokozva erősebben lelapítjuk az izt; a lenyomó lappal szorítás közben egy csekély oldalmozdulatot teszünk a végett, hogy a körömpár kinyíljen, ne fedje egymást. Ezután evvel is úgy bánunk el, mint a szőrözettel vagy pikkelyzettel.*

A mérésekre egy finom, pontosan milliméterekre osztott mérték és egy minél kisebb, külön, túfinomságra hegyezettett körző szükséges, melylyel egy felmillimétert még megmérhessünk; az ennél kisebb vagy valami töredékkel nagyobb mértékűkre eszkéket egyszerűen becsüljük.

Nem hiszem, hogy valamely lényegesebb dologról megfeledkeztem volna s ezért e fejtegetést ezenel be is rekesztem.

II. A LEÍRÁSOKHOZ.

Az e műbe foglalt leírások a szervezet, életmód, színezet és tartózkodás alapján eszközöltettek.

A példányok, a melyekről a leírások vetettek, borszeszben tartattak; a leírás előtt itató-papírra tetetve, a megszikkadás bevaratott. Azoknál az alakoknál, a melyeknél a borszesz jelentékeny színváltozást idézett elő, a természetes szín mellett az elváltozott is jelezve van.

A mérések a méterrendszer szerint törtentek, meg pedig — a tárgyak kicsinysegénel fogva — a *miliméter* (m. m.) és ennek tizedrészei használtattak. A mérés egy érzékeny, finomhegyű körzővel törtent, úgy, hogy a m. m. öt tizedrésze merés, az 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9 tizedrész ellenben becsüles.

A törzs, annyi mint: *fej, mell és végtest* együttvéve. Mértéke a fejrész elejétől a végtest végéig, tehát a hossz tengelyben vetetett; a kinyújtott rágók és fonók kihagyattak s ott, a hol mértékeik fontosak, külön megmértettek. A fejnél külön is megmértett.

A lábak mérésénel a eszők kihagyattak, a mertek tehát a ezomb tövetől a szövőkörmök hegyéig vetetett.

A mi a Nomenclaturát illeti, a Dr. TUORELL által kritikai szigorral megalapítottat követtem. A Synonymákra nézve legtöbbször csak a legregibb szerzőt idezem, a többiekre nézve Dr. TUORELL «Remarks on Synonyms of europ. Spiders» ezimű művet idezem, «Remarks» rövidítessel. Így a némeknél is: On europ. Spiders. A többi idézetet oly rövidítessel adom, mely a mű fölkeresését az általános rész irodalmi lajstromában lehetővé teszi.

A magyar¹ Nomenclaturánál csak a jelentősseget tartottam szem előtt: igyekeztem, hogy a nev az állatnak valamely sajátágára vonatkozzek. A mythologiai és egyéb személyneveket, mint pld. Singa, Zilla, Meta, Dictyna, Marpessa stb. atvettem.

Az általam alkalmazott magyar neveket nem akarom mertekadoknak feltolni;² sőt megengedem, hogy némelyik nyelvészeti szempontból kifogás alá is esik: de megnyugszom abban, hogy nem rosszabbak

¹ A némeknél is, a mennyiben sajátom.

A némeket sem.

mint azok, a melyek a culturnepek irodalmában szerepelnek, a melyeknek szinten csupan csak a jelentőség — s az sem mindig — szolgált zsinormertékül.

Úgy vagyok meggyőződve, hogy pld. az *Epeira diademata* (CL.) fajra alkalmazott «koronás keresztspók» elnevezés nem veszt semmit a francia «Araignée portecroix» vagy a német «Stirnbinden Kreuzspinne» mellett, sőt azt hiszem, hogy a rendszer szempontjából nyer, u. m.:

Orbitelariæ	= Radspinnen (MENGE)	= Kerekhálósok.
Epeiroidæ	= Kreuzspinnen (MENGE)	= Küllőszövőök.
Epeirinae	-	= Keresztspókok.
<i>Epeira</i>	= Kreuzspinne	= Keresztspók.
<i>Epeira diademata</i>	= Stirnbinden ¹ . Kreuzspinne	= Koronás Keresztspók.

Az alrendek, családok, alesaládok es nemek magyar neveinél alkalmazott nagy betűket, melyek helyesirási szempontból kifogas alá esnek, megkülönböztető jegyekül es tisztan csak az áttekintés megkönnyítésére alkalmaztam.

JEGYEK ÉS RÖVIDÍTÉSEK.

() = Ha a nem (genus) neve után álló szerző neve parenthesisben áll, akkor ez azt jelenti, hogy az illető szerző, e nevet felállította ugyan, de szűkebb vagy tágabb határok között alkalmazta, mint a minők között én alkalmazom. Ha a szerző neve parenthesis nélkül áll, akkor oly határok között alkalmazom a nem nevét, mint alkalmazta a név szerzője is.

() = Ha a fajnév (species) mögött álló szerző neve parenthesisbe van téve, akkor az illető szerző az illető fajt más nemben tárgyalta, pld. *Epeira quadrata* (CLERCK) az jelenti, hogy CLERCK az általa felállított *quadrata* fajt nem az *Epeira* nemben tárgyalta, ellenben *Epeira acalypha* WALKENAER azt mondja, hogy WALKENAER a mondott fajt a mondott genusban tárgyalta.²

I }
 II }
 III } a láb mérésnél = első, második, harmadik, negyedik lábpárt jelent.
 IV }

1 }
 2 } a lábak leírásánál azoknak egymasközötti hosszarányát mutatja pld. 1, 1, 2, 3 — az első a leghosszabbik, utána követ
 3 } kezük a negyedik, ezután a második, végre a harmadik lábpár.
 4 }

$\frac{m}{m}$ = millimeter

n. sp. = nova species = új faj

Syn. = Synonym.

♂ = hím.

♀ = nőstény

A SZERZŐK NEVEI.

AUS. = AUSSERER.	FABR. = FABRICIUS.	PANZ. = PANZER.
BLACKW. = BLACKWALL.	FUES. = FUESLIN.	POD. = PODA. ³
BRUL. = BRULLÉ.	KEYS. = KEYSERLING.	SAV ET AUD. = SAVIGNY ET AUDIN.
CAMBR. = CAMBRIDGE.	LATR. = LATREILLE.	SCOP. = SCOPOLI. ⁴
CANESTR. = CANESTRINI.	L. = LINNÉ.	SIM. = SIMON.
C. K. = CARL KOCH (SEN.).	L. K. = LUDW. KOCH (JUN.).	STR. = STROEM.
CL. = CLERCK.	LUC. = LUCAS.	SUND. = SUNDEWALL.
DOBL. = DOBLKA.	MOTSCH. = MOTSCHOUJSKY.	THOR. = THORELL.
DOL. = DOLESCHALL.	O. H. = HERMAN.	WALCK. = WALKENAER.
DORTH. = DORTHÉS.	OLIV. = OLIVIER.	WESTR. = WESTRING.
DUF. = DUFOUR.	PALL. = PALLAS.	WID. = WIDER.

¹ «Stirnbinden» homloksáv vagy esik hibás mert CLERCK-nél „coronatus” = corona s ezzel bizonyosan a koronaszertlen kiálló szemcsoportra ezé lezott. MENGE, «Pr. Spinnen» pag. 42 helyesen adja a magyarázatot, de aztán «Stirnbinden»-t ír.

² Ez megfelel azon szabályzatnak, melyet a «British Association for the Advancement of Science» felállított, s melynek üdvös voltát nem lehet eléggé kiemelni. Lásd: Ann. and Magazine of Nat. History Ser. 1, Vol. XI, p. 259. Series of Propositions for rendering the Nomenclature of Zoology uniform and permanent, being the Report of a Comitte for the consideration of the subject appointed by the Brit. Assoc. for the Advanc. of Science. Továbbá: THORELL «On europ. Spiders» p. 3 etc.

³ 1765-ben a selmeci bányászati Akadémiánál a mennyiségtant tanított; azelőtt Graczban tartozkodott, hol 1761-ben «Insecta musei Graecensis» című művét kiadta. A selmeci bányász és erdész akadémiájának évszázados emlékkönyvében (1874) pag. 7 és 23, a név hibásan «Boda» iratott.

⁴ 1769-től 1779-ig szintén tanára volt a selmeci akadémiának, a vegy- és csaványtant tanította.

LEÍRÓ RÉSZ.

ORDO-REND:

A R A N E A E. P Ó K O K.

Orismologiai meghatározás.

Szarnyatlan állatok.

A test torzsöke csak két részből, u. m. a fejfel egybeforrott mellből, tehát szilárd chitinkergű fejmellből, es a gyűrűzetlen vegtestből áll, melyeket egy vékony nyelecske köt össze.

A mellreszen negy pár, het izű — terdizzel ellatott lab.

Valamennyi láb vege bordázott karmokból álló szövő szerv.

A vegtest végén szemölesszerű, izelt, páros számú, csevekkel felszerelt fonószerv.

A rágó csipőkarma becsapható, hosszaban átfűrott.

Egyszerű szemek, symmetrikus csoportosításban.

Semmi csapó.

Az állkapoes lábszerű tapogatokkal, ivar szerint más-más szerkezettel es rendeltetessel.

Biologiai meghatározás.

Semmi atalakulas. A kifejlödes vedlesek által tortenik, melyek a peteből kibuvó eredeti alakon nem változtatnak.

A kifejlödes utolsó mozzanata az ivarszervek teljes kifejlödes.

A fonó es szövőszerv jelen van, működese a peteből való kibuvástól fogva folytonos. E két szerv működesehez alkalmazkodik az életmód ugy a szervezet minden sajatsága is.

SECTIO I. OSZTÁLY.

Theriatricae. HÁLÓZOK.

(θύραζρον = vadászhaló.)

SUBORDO I. ALREND.

ORBITELARIAE

(Orbis = kerek; tela = szövet; a háló alakjáról.)

KEREKHÁLÓSOK.

A fejmel fejerse lelapul; a homlok szele es az alsó szemsor középszemei között elterülő ter keskenyebb vagy legalább nem szelesebb annál, mely az alsó es hátsó szemsor középsői között elterül.

A lábvegek hármás karomrendszerrel; a bordáskarmok erős kampóval es sűrűn álló bordákkal; a sánja-karom hosszú-kampós es a tövén tompafogacos.

Az első lábpár hosszabb a többinél (Cercidia kivetelevel).

A fonók rövidek; a felső es alsó pár egyenlő hosszaságú.

A háló, sokszögű keretben a központból induló küllöket es küllőről küllőre esigavonalban vezetett, ruganyos összekötő fonalakat mutat.

*

A kerekhalósok szervezet es életmód szerint okvetetlenül a rend tyikus kepet szolgáltatjak. A mód, a mely szerint a természet tünetköréb befolyanak, a voltakepeni «pókmód» következöleg jellemezhető: az üres hézagokon uralkodnak, ott foglalnak állandó működési tert, a hol a repülő állat is epen csak átröpülhet, de meg nem állhat. A biológiai túlsuly a háló jelenletében fekszik.

E tulajdonságnak főeszköze a geometriens alakzatokat kepező, egy síkban kifeszített kerekhaló, melynek alkalmazása mindig a körülmények szerint történik: felállításának vegleteit kepezi a függöleges es a vízszintes állás s ezek köze esnek a dült állások veghetetlen sorai.

A hálókötő kepesseg nem egyforma, s az alrend második alesaládjában — a Torkosoknál — láthatólag csökken.

A függöleges es dült hálón mindig fejfel lefele allanak; a függölegesen mindig a vedettebb oldalon, a dült es vízszintesen mindig az alsó oldalon tartózkodnak, illetöleg rejtekökből oda közlekednek.

Lábaik szövésre es a fonalakon való kapaszkodásra alkotottak, mi különösen a vegz bizonyos merevségéből kitünik, mely a lábvegnek behajlását engedi, a kihajlást — helyesebben áthajlást — kevésbbe engedi s oka annak, hogy a földre érve, e pókok úgyszólván lábujhegyen járnak, sma síkokon megfogódzni tehát haladni majdnem keptelenek.

Alaknagyságra nevez fokozatosságot mutatnak, minthogy ez a mogyorónagyságtól a kenderszem nagysáig megfigyelhető. E szerint alakulnak a hálók is, jelesen a fonalzat erejere nézve.

Tevékenységek főszaka a szurkületre, főleg az estelire esik; de ott, a hol a preda sűrűn jár, nappal is működésben vannak, nevezetesen árnyas helyeken melyeket előszeretettel keresnek fel.

Mindnyájoknál közös tulajdonság az, hogy megerintve, leejtik magokat s a testhez vont lábakkal egy darab ideig mozdulatlanul fekvé maradnak; a háborgatás megszűntével azon a fonalon ternek vissza a hálóra, a melyet a leejtés alkalmával kifejtettek. A hálónak azon megrezentetése, melyet az élő preda okoz, attól, a melyet egy odasodort idegen test okoz, legtöbbször megkülönböztetik; ha ketsegek vannak, a téresere sietnek, megkapaszkodnak s a testnek gyors fel-le mozgatásával sebes rezzenésbe hozzák az egész hálót; ezzel az idegen test lerázását, esetleg pedig a preda vergődését nyerik meg.

Az erős predát roppant gyorsasággal befonják, láthatólag azért, hogy a háló fonalatában s így erzekenysegeben kárt ne tegyen; e vegre a vegtest vegevel fordulnak a predának, rányomják fonóikat, s ezeket egy sorba állítva, szeles fonalszalagot fejtenek, mialatt a predát a negyedik lábpárral gyorsan forgatják, tehát begöngyölik.

Ha a preda arra alkalmas, lefejtik s szabadon a téresere czipelik; ha nehéz, akkor fonal segítségével, lassanként vagy a téresere, vagy — főleg nappal — a rejtkehelyre vonszolják, olyformán, hogy a szállító irányban a fonalat megfeszítik, az ellenkező irányban pedig folyton lazítják vagy epen elmetszik. A vonszolást a negyedik lábpár végzi.

Az igen nehéz predát ott költik el, a hol megfogódzott; ha nem rongálta össze egészen a hálót, akkor kiszívás után kifejtik s lelökik; a hálót igen ügyesen kitarozzák. A kisebb prédának maradványait az előtest hirtelen mozdulatával szinten ellokik (esupán csak a Kullópók, *Cyrtophora*, látszik kivetelt képezni; lásd a nem leírásában).

Tartózkodásra nevezé főleg az aljakban, a középhegységben s a havasok tövén uralkodnak, a fák tenyeszövények legfelső szeleig folyton esökkenve elterjedve, ezen túl ritkák lesznek, míg vegre is mintegy 2000 meter magasságban a tenger színe felett, csak egy, ott állandó alak képviseli a rendet. A barlangok szájában, a meddig felhomály uralkodik, szinten előfordulnak.

A működésben főleg a tapintás finomsága s kevesbe a szem vezérli; a hallás erzekenek semmi nyoma sem tapasztalható¹

Tevékenységek kifejtésében alig ismernek korlátokat, minthogy a fonalröpítés segítségével mindenüve hozzáférhetnek, a hol befolyásuk helyén van.

Azon rendszerben, a melyet a pókrend tevékenysege megalkot, osztályrészök a rovaroknak *átrepülés közben* való korlátozása s eszközlik ezt az alak, ebből kifolyólag a háló erejéhez kepest.

A nemzedékek sorára nevezé, a teli evszakon át az alrend rendszerint csak a petek által van biztosítva; fedett, különösen emberlakta helyisegek vedelmé alatt azonban némely fajok fejlett vagy felig fejlett állapotban át is telelnek s ilyenkor 6—10° R. hideget kár nélkül elviselnek; a teli evszakot mozdulatlanul, mintegy megdermedve élék át.²

Peteiket különös gonddal helyezik el; meleg szövetbe borítva, rendszeren meg egy pergamenszerű, sűrű szovettel is biztosítják.

¹ Ezen érzékre nézve direct vizsgálatokat tettem. Lakásom folyosójára, mely a légáramlattól teljesen védve van, nádipókokat telepítettem, melyek a jól bepépezett ablaktáblák felibe csakhamar hálókat feszítettek s a keretek zugaiba rejtkehelyeket szöttek. Alkonyatkor, a mikor az állatok a téresere kijöttek, tehát legéberebbek voltak, egy igen élesen szóló, *b'* hangolású és rügön járó, ütövel ellátott csengővel megközelítettem az állatot s hirtelen megszólaltattam a csengőt, a nélkül, hogy az állatot valami mozdulatra bírhattam volna. Da mintegy 2 centiméter távolságra közeledve, a csengés az állatot megzavarta, láthatólag azáltal, hogy a lecsapó ütő a levegőt, ez a hálót megrezente; sőt egészen friss feszítésű, tehát igen érzékeny hálónál magok a hanghullámok is láthatólag megrezentetik a hálót s így zavarták a pókot. Minthogy azonban kétségtelen, hogy némely állatok bizonyos hangokra jobban figyelnek, hallási érzékek bizonyos hangokra jobban reagál, a rovarokról vett analógia a szerzegetés alkalmazására is reávit, melyet egy finom vaslemez és reszelő segítségével majd erősebben, majd gyengébben alkalmaztam, anélkül, hogy az állatok megzavartattak volna. Mindezeknél fogva én mindazon jeleéseket, melyek az érodalomban szerepelnek, s többek között a pókok zeneszerzetéről szólnak, a *tapintható* rezgésre viszem vissza; ide tartozik Grétry pókja, mely a praeludiumokat «esodálta»; Péliesson pókja a Bastilleben, mely a hegedűszóra elősietett; és Walekenær búvárpókjai, melyek a víz felszínére jöttek. Zongorákon nem ritkán láthatni pókokat, a melyek óvatosan tapogatva, a játszás közben támadó rezgés utá: indulnak, jelesen akkor, a mikor hálóik a hangszerrel érintkeznek. A vizsgálat ezen eredménye egybevágval, miszerint a boncztan sem bírt kimutatni oly valamit, a mit a hallás szervére magyarázhatott volna.

² Ez különösen az Eresz-Keresztspókról áll, mely helyen közön valódi házi állattá lett s folyosók mennyezetén áttelevé, tavasszal folytatja fejlődését, egyáltalában életét. Ezen újabb észleletet vesd össze «Általános rész» 48. l.

FAMIL. I. CSALÁD. EPEIROIDAE. KÜLLŐSZÖVŐK. SPEICHENWEBER.

(ἔπειροῖω = feszíteni; a küllőfonalak feszítéséről)

SUBFAM. I. ALCSALÁD. EPEIRINAE. KERESZTESPÓKOK. KREUZSPINNEN.

GEN. I. NEM. ARGIOPE. DUF.

(Ἀργιόπη = mythologiai név.)

Syn. 1825. SAV. et AUD. «Description de l'Égypte» II ed. XXII.

Vide: THORELL «On Europ. Spid.» p. 49 et 51.

Diszes külsejű, nagy pókok. Az előtestet mellresze kikerekítve-lelapított: a fejresz kicsiny. A vegtest tarajos vagy hengerded-hossztojásdad. A fonók a hasfele toltak, úgy, hogy a vegtest vege felettök tetemesen kiáll. Az alsó szemsor a homlok elen ugyszinten a hátsó oldalszem is: a hátsó sornak két középső szeme a fej bubján kissé hátratulva, minék folytán a hátsó szemsor erősen behajló. Az alsó sor szeméi egymásközött egyforma távolságra állanak, a hátsó sor közép szeméi az oldalszemektől kétszer akkora távolságra esnek mint a mekkora a távolság a két középső szem között.

A hímek a nőstényekhez képest igen kicsinyek es karesuk, kevesbbe diszesek, hasreszok sohasem tarajos.

E szep pókok buja növényzetű, árnyekos, kisse nyirkos helyeken szövik nagy terjedelmű, függöleges kerek hálóikat. E hálók rendszeren a teresetől kifutó s a szelekig nyúló, kigyózó szalagot viselnek, mely rendszeren lefele hatol. Áttelelő petéiket igen mesterseges, csuporalaku burokba szöve, a növények torzsán, közel a földhöz erősítik meg. Júliusban ivarertettek, petéiket szeptember vege fele rakják le, mire elpusztulnak. Hazánkban két faj el.

SPEC. I. FAJ. ARGIOPE LOBATA. (PALL.) TARAJOS ARGIOPEPÓK. GELAPPE ARGIOPE.

(IX. tábla 192 ♀, 193 ♂, term. nagys.)

(lobus = karaj, taraj, taréj, pld. a kakasé; a ♀ végtestén lévő csüeskökre vonatkozik)

Syn. 1772. *Aranca lobata* PALLAS. «Spic. zool.» I, fasc. 9.

Vide: THORELL «Remarks» p. 520.

♀ Torzsának felülete fehérle- atlaszfenyű, majdnem ezüstös; a vegtest oldalai negy-negy esuesokkal.

A vegtest szélessegefél kevesse hosszabb, lelapított: mindket oldalán vízszintesen fekvő negy esuesokkal, melyek közül az első a legkisebb, a két kozbelső a legnagyobb, valamennyi husos; együttesen a kakastarejra emlekeztetnek. A testtörzs felületét finom, ezüstszínű, fenyű szőrözet borítja. A lábak világos földön söteten es sűrűn gyűrűzöttek.

A lábak aránya I, 4, 2, 3.

Világos színezet. A fejmenten a fej beigtatásatól kezdödvé két oldalt egy-egy barnás sáv, mely a nyeleeske táján egy harántos öv által egyesül. A vegtest esüeskei közül a második, harmadik es negyedik az előszelen fekete. A mellvért közepe világos: szelei szeles, barnás, nehá szakadozott szegelylyel. A has sötetbarna, mind a két oldalán két vagy három világosabb foltal: közbul - a fonók előtt - egy ilyenmü pettyel. A szájrészek es vegtagok sárgások, az utóbbiak sötetbarnán karikázottak. A tapogatók sárgások, egyszeműek.

Az oldalszem-parok esüeskösen kiemelkedő kozös domborodáson állanak. Az alsó sor középszeméi kisse kiemelkedök, a hátulsó serei megfekvök.

A zár szeles, erősen kiemelkedő keretet alkotva, szeles, felálló, kurtakampos nyujtvánnyal vedett.

Mertekek: ♀ Torzs 17 m_m

I Lábpár 31 »

♂ Végteste hengerded, kisse lelapított; lábai egyszínűen barnás sárgások; a fej mell ugyanilyen színű. Hasa szennyesbarna, kétoldalt egy-egy keskeny, sárgás sávval díszítve. A mellvert közepe élénk-sárga. A tapogató nyele sárga; nemzőszerve kis pikkely alatt egy esavart, bütykös gyűjtőt mutat, melyből az illető oldal fele fogószerűen két köröm áll ki; az előrefele álló köröm (embohis) esavarodó és hosszabb.

Mértekek: ♂ Törzs 7 $\frac{m}{m}$
1 lálpár 19.5 »

E szep pók lelhelyei: Buda környeke (Zugligeret); a pesti oldalon ritkább; a Rákos hajábn növényzetű helyein találtam magam, Pável es Anker; Nógrád megye (ismeretlen pont). Nagy, szep hálóját bokros helyek árnyékos szeleim s a magas fűben szövi. Junius vege ivarérett; szeptemberben lerakja peteit, mire elpusztul.

SPEC. 2 FAJ. ARGIOPE BRÜNNICHH. (Scop.) BRÜNNICH ARGIOPE-PÓKJA. BRUNNICH S.

(Brünnich, mult századbeli természetbarát tiszteletére így nevezve.)

Syn. 1772. *Aranea Brunnichii* Scopoli «Observ. Zool.» in Annal. V. Hist. Nat. p. 125.

Vide: THORELL «Remarks» p. 518.

♀ Fejmelle fehér, selyemfenyű; végteste sárga, fehér és fekete, sűrűn álló harántesikkel.

Végteste szelessegenél hosszabb, hossztojásdad, kevesse hengeres, smaszeli. Fejmelle selymesen fenylő fehér, tömött szőrezzel borított. Az első lálpár czombja majdnem végig egyszínűen barna, a többi iz világos földön söteten gyűrűzött. A lábak aránya 1, 2, 4, 3.

A fej mell rendesen egyszínű, ritkán oldalsávok nemi nyomaival. A végtest felül fehér, sárga es fekete harántesikkel tarkált, előszelen kisse szögletes s e szögletektől oldalt, egy finom fekete vonással, mely a has felé elmosódik. Az első harántesik fehér, szeles, a következő fekete es nem éri az oldalakat, az erre következő harmadik fehér, a negyedik fekete es a has sötét színébe átnyúló, az ötödik sárgás, néha élénk sárga a hatodik fekete es a hát közepén kétszer kigyózó; a fehér es fekete csik így váltakozva huszig is terjed; a kigyózó csikon alóli fekete csikok néha párosan összefolynak s csak oldalt váhuk el, hol azután a közök rendesen élénk sárgák (var. *transalpina* C. Koch). A mellvert közepe ekalakra világos fehér, szelei sötétek. A has sötétbarna, kétfelől szeles, sárga oldalszalaggal díszített, a szalagok a felső fonószemőlespár magasságát elerik s a fonó szemőlesök táján kisse egyenetlenek. A két sáv között néha negy pár finom sárga pontocska. A szájrészek egyszínűek, sárgásbarnások, vagy barnások. A tapogatók egyszínűek, sárgásbarnások; a lábak sárgás földön sötét, sűrű karikázattal, az első lálpár czombja sötét csak közel a vege felé egy világos karikával ekesített.

Az oldalszem párok esücskösen, erősen kiemelkedő közös domborodáson allanak; az alsó sor közepeszelei közös dudorodáson erősen kiállók úgy hogy köztök es az oldalszemek között mely nyereg támad, a hátsó középszempár megfiekvő.

A zár egy szeles, szelessegenél hosszabb, lefekvő, vege elnetszett, felgyürt szeli, belül csatornás lemezzel védve.

Mértekek: ♀ Törzs 20 $\frac{m}{m}$
1 lálpár 29.2 »

Tervekenyítés előtt a nőstények sokkal kisebbek, a végtest szemeze csak keziletleges, úgy a labake is. A ivarérettseg első idejében a ♀ hossza csak 11—12 $\frac{m}{m}$

♂ Aránylag igen kicsiny. Végteste hosszhengerded, felül márványozott, alul a nőstényéhez hasonló szemezetű. Előteste es lábai egyszínűen barnás-sárgák, az előbbi selymesfenyű fehér szőrezzel borított. A tapogatók sárgás nyellel; a nemzörész: kis pikkely alól kidagadó tojásdad, sima gyűjtővel, melyből az illető oldal fele fogószerűen egymásfele álló körömpár kinyutik, az előrefele álló köröm (embohis) csatornás, kisse esavart, egyszerű es hosszabb a hátsónál.

Mértekek: ♂ Törzs 5 $\frac{m}{m}$
1 láb 12 »

Juliusban ivarérett. szeptember végén és október elején bekövetkezik a peték lerakása, a mikor is a ♀ pók teljes nagyságát és szemezét megnyerte. A magas, terebélyes növények alján az állat kikeresi a helyet, hol néhány keresztződő fonalat húz, erre szövö a tojó-leplet, a melyre a petéket (6—800) letojja, beszövi, felül és alul sűrű gyapottal betakarja s az egészre egy rendes esuporalakú, fedett burkot szö, mely pergamentszerű és sárgás, néhány barnás hosszszikkal ekesített. Hálója nagy, rendes kerekháló, a teresétől lefele két küllőfonal között kigyózó szalaggal, melynek kigyózása a küllők elágazásához kepest, kifelé nagyobbo-dik. A hálók rendszeren buja növényzetű nedves árkok szélein es kissé dülten állanak; az állat többnyire a térsen tartózkodik s külön rejteket nem szö, hanem a háló alatt valamely növény száron foglal állást, itt védelmet keres úgy a veszedelemben mint a nap heve ellen is. Leginkább estvefele működnek. Az ifjú nemzedek áprilisban kél ki.

Ismérem: Kolozsvárról, Ióversenyter: Szamosfalváról, sóstó környeke, Nagy-Szebenből (Sill V.) Nagy-Várad (Muz. gy. Mocsáry), Pest (katonai temető Muz. Gy. Pável); Doroszlóról és Budáról (B. M. An-kertől); fajrokonával az Arg. lobataval együtt a délkeleti részeket jellemző alakok köze számítottak.

GEN. 2. NEM. EPEIRA. (WALCKENAER.)

(ἑπειροΐω = vide: Epeiroidae.)

1805. WALCKENAER «Tabl. d'Aran.» p. 53.

Vide: THORELL «On Europ. Spid.» p. 49. 53.

Zömök testalkat. A fejmell meglehetősen domború, fejezese aránylagos, neha meglehetősen nagy; mellreze kiszélesedő-kerekded, a nyelecske felett szívszerűen bemélyedő. A végtest nagy, alakra nézve változó, majd szivalakú-vállas, majd közel háromszegletes, majd vállsücskös*, majd kerek és lelapuló vagy hossztojásdad. Kisebb nagyobb mértékben a fejmell hátsó részét is fedí.

A szem három csoportba osztva: a középcsoport, négy szeme trapezbe vagy négyszögbe állítva, az oldalszemek párosan s távolabb a középszemcsoporttól, mint ennek szemei egymástól. A csoportok külön külön pámaszerű dudorodásokon elhelyezve.

A lábak aránya 1, 2, 4, 3 vagy 1, 4, 2, 3; a lábak aránylag vaskosak, járásra kevesebbe, szövésre ellenben kitűnően alkalmasak. A bordáskörmök fogai 9—11, az első fog erős, kampós, a többiek fölé messze kinyúló; a sánjaköröm 2—3 tompa fogaesetű; a fogas serték mindegy jelen vannak.

Faunánk legnagyobb alakjai e nembe tartoznak (♀): a lümekek rendszerint kicsinyek, sok fajnál a második lábpár szárának kivastagodása által tűnnek ki; fejmellrészek igen fejlett.

A fonók a végtest végén es kissé lefele irányzottan állanak, végökön esévesek. Az egész test egyszerű, ritkás szőrözettel borított, ritkán tömött, megfekvően szőrös. A lábak fedezete szőrökből, sertékből es tompa tüskékből áll s a szövökörmök táján a legtömöttebb.

Kerekháló szövők: tavaszi-nyári es őszi alakok; peteiket sűrű szövetbe burkolva attelelik. Prédájukat vagy a háló középtéréséjén vagy egy közeli rejtekhelyen, melyhez a hálónak egy vezérfonala vezet, lesik; mindegy fejjel lefele csüngenek s lábaikat a testhez illesztik. Veszedelem perceiben a hálóról levetik magokat, s egy szálon függve maradnak, melyen a veszedelem multával ismét a hálóra kapaszkodnak; megérintésre is a földre vetik magokat, s egy darab ideig testhez vont lábakkal akár mint halva, mozdulatlanul maradnak addig, míg a veszedelem elvonul. A legtöbb alak alkonyatkor van teljes működésben.

Az e nemhez tartozó alakok tudományos es nepies értelemben egyaránt tipikusok. Szervezetileg, biológiailag s a műöszön tekintetében leginkább megalkotják a pók fogalmat. A vizet s a földalatti, teljesen sötét üregeket kivéve mindenütt — helyen közön a viszonyokhoz kepest oly tömegesen elnek, hogy okvetlenül föl kell tűnniök. A víz színe föle hajló növényzeten epen úgy föltaláljuk hálóikat, mint a havasokon, ott, a hol a törpefenyő öve reg megszűnt s az állat hálójával a sziklára van utasítva.

* E vállsücskők nagyon hasonlítanak a párnák esücskeihez.

SPEC. I. FAJ. EPEIRA GROSSA, C. K. ÖRIÁS KERESZTESPÓK, RIESEN KREUZSPINNE.

(grosse = durva, vaskos, az alak nagyságára, főleg a ♀-nél vonatkozik.)

Syn. 1845. *E. grossa* C. Koch «Die Arachniden» XI. p. 84.

Vide: THORELL «Remarks» p. 5. 6.

♀ Cserbarna, sárgabarnán lángolt és rajzolt; a magyar Fauna legnagyobb pókja. Fejmelle szélesen szívalakú fejrésze elől észrevehetőleg szűkülő; a végtest elejen két esecsszerűen ki- és felálló kúp; hasfelen semmi rajz.

A fejmell barnászörös, a mellrész szelei szélesen besötétítve; a mellvért közepe elmosódva világosabb. A végtest elejen, közepen egy 8 alakú világos rajz, melynek szárjai a vállkupok alá kanyarodnak; a végtest czimere sötétbarna es enyesző, mintegy lüángoló. — keskeny, világosabb harántvonalásokkal átszelt, — szelei esípkések (ezikezak), elesen ki es beszögellők. A has sötétbarna, enyesző harántsávokkal díszítve, melyek rezsutosan az oldalak fele tartanak.

Lábai világos barnászörösök, sötét barnavoros gyűrűzettel; a ezombok különösen feltűnők; tovüknel keskeny, végökön igen széles karikával ckesítettek s e karikák sötét szmezeete mintegy elmeztve válik el a ezombközep világos szmezezetétől. A szemallást IV. t. 69. a mutatja.

A zár aránylag kevesse kiemelkedő; ketoldalt felgömbyszerű es fenyés dudorokat mutat, melyek köze a hosszú, igen durván haránt-rovátkolt fedőlemez korsófülkent ∞ megfekszik, a lemez vege elkerekített, kanalusan kivájt.

Mertekek: ♀ Törzs	18-22 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	10—11 »
A végtest szélessége terhes állapotban	17 »
magassága	16—17 » es ebben
az állapotban a csücsök kevesbbe kiállók.	
I lábpár	26 »

♂ A nősténnyel kisebb, rajzra nezve vele egészen azonos; hátesüeskei hegyesen kiállók. A második lábpar szára kevesse kivastagodott, vege, a belső szelen, egy erős es több gyengebb tuske; ugyan e lábpár esípője toven egy erős, egyenesen álló, alul vastag túske; az első lábpár ezombja vege egy kurta, tompa, kissé kampósan gorbult dudorodás. A szemesoportok magas dudorodásokon állnak. A tapogató kurta, terden ket felálló, aránylag kurta serte; oldalt es befelé fordított pikkelye keskeny, alóla a nemzőrész díószzerűen es roppant vastagságra kidagad; az embolus vegkorne igen hosszú, hegyes s hajlásával a gyűjtőre lelapul. Csak egy hmet ismerek, tudtom szerint a jelen leírás az első.

Mertekek: ♂ Törzs	12 $\frac{m}{m}$ ebből
Fejmell	6.5 »
I lábpár	24 »

A nőstény szmezeete változik. Az alapszim neha feketebarna, a rajzok szurkek s a 8 alakú jegy enyesző vagy egészen hiányzik; a végtest hátezmereinek esípkés szegelyzete azonban mindegy megmarad.

E nagy pók leginkább az erdőt es a eserjeseket, ritkábban a díszkertek bokrait lakja, hol erős nagy hálóját a nyílásokra alkalmazza. Pärzását nem ismerem; ivarerett állapotát a nyár derekán eri el.

Ismerem az erdélyi reszekből: Kolozsvárról (Bükk), Bonezhüda (Bánffy-park), Szasz-Vesszős (gróf Degenfeld erdeje); magyar reszekből: S.-A. Ujhelyről (Kópasz tove), Péesvideke (Muz. gy. Frivaldszky), Buda (B. M. Ankerből kitünő szépségű tipikus példányok).

SPEC. 2. FAJ. EPEIRA CIRCE. SAV. ET AUD. BŰVÖS K. ZAFEBEK-KREUZSPINNE.

(Circe = myth. alak, Hélios leánya, veszélyes büvölő; a háló veszélyére ezélez.)

Syn 1825. (?) *Epeira Circe*. SAVIGNY ET AUDUIN «Descr. de l'Égypte.»

♀ Deres kinézésű, sűrű, megfekvő szőrözettel borítva, mely alól a rajzok, kisebb nagyobb mertekben elmosódva, tűnnek elő. A második lábpair csipője láthatólag fejlettebb a többinél. A végtest eleje módosan esücskös-vállas. Úgy alakra mint szinezetre nézve az *Epeira angulata* és *grossa* közé esik.

Sárgásbarna deresfehér vagy sárgás szőrrel borított. Fejmelle igen fejlett, szeles; a fejresz elesen elválasztott és határozottan kiemelkedő előre kissé szűkülő, és úgy mint a mellresz megfekvő szőrözettel borítva. A hátgödör, mely, harántul benyomott, a közte és a nyelecske közötti ter szőrtelen síma, barnás-sárga. A mellvért közlül világos, szélein szélesen barnasárga, szőrös.

A rágók tövüknél világosak, szőröseek, lefelé mindinkább barnulók, végökön sötét piros-barnák és szőrtelenek. A csipőkarmok sötétek. Az állkapcsok és az alajk szeleiken világosak, tövükön barnák. A három első lábpair czombja, tövén, alig észrevehető barna, szakadozott karikával, végén ellenben szeles a czomb $\frac{1}{3}$ részét borító vörösarna karikával díszítve; a negyedik lábpairé a közepén is egy nagyobb, a czombot majdnem körül fogó barna folttal. A végtest czimere a határozottabb rajzuaknál csipkézve határolt, sárgásbarna; oldalszegélye világosabb s a sötétebb szőrrel elegyes barna oldalak fele szintén csipkesen határolt. A has vörösarna, a fonók és a zár között egy világos, határozott, nagy folt párral. A tapogatók vég ize felső fele vörösarna, a többi íz ily színű keskeny karikák által elválasztva. A szem megfelel az *Ep. grossa*-nak; a középsoport *lankásan* dagadó párnán és kétszernel is távolabbra áll az oldalszemekből mint a mekkora a távolság az alsó sor középszemei között.

A zár kissé csőszerűen emelkedik; fedő lemeze durván-haránt ráncolt, hosszú ($2-3\frac{m}{m}$) gyenge és \sim formára hajlott, a végén kamászerűen kivájt.

Mértekek: ♀ Törzs	20:2 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	9:2 »
I lábpair	34 »

♂ Meglehetősen zömök természetű, nem aránytalanul hosszú lábu. Fejmelle fejlett, a fejresz keskeny és határozatlanul elválasztott; a szemesoportok magas dudorokon. A szőrözet kevesse tömött, neha open ritkás és felálló, deres. A végtest igen módosan esücskös-vállas, szemyes faléjszmű, egészen elmosódott, határozatlan rajzmaradványokkal. A lábak szinezete a nőstényhez hasonló, kevesbibe határozott; az első és második lábpair czombján, alul, két sorban felig barna, felig sárga sertetuskek állanak. A második lábpair szára igen kivastagodott, a kivastagodáson legalább három sor tüskével; a kivastagodás testfelőli elen álló tüskesor külső végén egy kirívóan nagyobb tüske. A kurta tüskék barnák, erősek, a hosszabb tüskék karesűk, tövükön barnák, hegyökön sárgás feherék. Ugyan e lábpair csipője tövén egy igen erős, kupalakúan, egyenesen felálló tövis; az első lábpair csipője végén egy kissé kampósan hajló, tompa fog. A tapogató kurta nyelvű, térdizéken két felálló serte, pikkelye aránylag keskeny, befele- oldalt fordított, belőle a szerfelett nagy, díószzerű nemzőszerv dagadozik, melynek gyűjtője világos gyantásárga, csavaros; embolusa megfekvő, egy esonka rákollóhoz hasonló és egy hosszú, éles, kissé hajlott tövissel fegyverzett.

Mértekek: ♂ Törzs	14 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	7 »
I lábpair	24 »

Életmódját bővebben nem ismerem. Előfordult eddig az Alduna vidékén, hol Ogradena és a Veterani-barlang között meredező sziklákon szövé nagy hálóját; Mehádiáról (Muz. gy. Frivaldszky), «Bánat» megjelöléssel a beesi és. muzeumban, végre Kolozsvárt az erdélyi muzeum gyűjteményében.

SPEC. 3. FAJ. EPEIRA ANGULATA. (CL.) VÁLLAS K. SCHULTER K.

(angulatus = szögletes, vonatkozással a végtest esüeskeire.)

Syn 1757. *Araneus angulatus* CLERCK «*Ann. Succ.*» p. 22.Vide: THORELL «*Remarks*» p. 3.

♀ Nagy alak, kétcsüesköcs végtest; feketebarna vagy szürkés fekete; a végtest elején egy fehér középrajz. Lábai sárgásbarnák sötétbarnán karikázottak. Fejmelle laposan domboru, a fejrész oldalai egyenközűek (paraleli); a végtest elején kétoldalt egy-egy csecsforma esüesök (mely vállas kinézést ad az alaknak; innen a magyar elnevezés). A színezet változekony:

Typus: A végtest elején es közepén egy széles, hátrafelé két ágra oszló, kurta, fehér vagy sárgásfehér folt, mindjárt alatta egy hasonló színű, X alakú jegy; fekete barna vagy barnasárga alapszínezet mellett a lábak enyésző sötét gyűrűzettel bírnak.

1. változat: Szürkés alapszínezet; a végtesten csak a felső, kétágú folt van meg.

2. változat: Feketés; a felső folt hiányzik, az X forma alsó helyett egy közel háromszögletes kis fehér foltoeska (Ep. pineterum C. Koen «*Die Arachniden*» fig. 894. et 895).

3. változat: Barnásfekete a felső es az X forma folt enyészők, alig kivehetők.

A fejmell rendszeren vörösbarna, a mellresz oldalai szegelyszerűen besötétítve; a mellvért oldalain sötét barna-fekete, közepén világos barnásárga; a has sötét barna-fekete, az Epeiridáknál gyakori () forma világos rajz helyett 2 néha 4, söt ritkán 6 fehér es sárgás páros-folt; ha kettőnél több van: akkor az alsó pár a szemölcsök mellett kétoldalt foglal helyet.

A végtest hátczimere legtöbbször kivehető es szélesen ekalakú, hegyével a fonóig lenyomul, oldalai kigyózva elhatároltak. Az alapszínezet rendszeren kásásan vagy porosán világosabb színnel elegyített.

Az alsó szemsor középszemei a homlok alsó széletől nem állanak távolabbra mint a hátsó sor középszemeitől, az utóbbiak valamivel kisebbek es közelebb állanak egymáshoz mint az előbbieket. Az oldal-szempárok igen közel állanak egymáshoz, de nem érintkeznek; az alsó sor oldalszeme a középcsoport alsó szemeitől ketszernél is nagyobb távolságra áll mint a mekkora a távolság a középcsoport alsó szemei között; az alsó szemsor egyenes. A rágók sötét vörösbarnák, rövidek, hengerdedek, a esipőkarom hasonló színű, erős; a becsapó rés szélén több fog között egy kirívóan erős tűnik ki. Az állkapcsok kerekdedek, alapjuknál sötétbarnák, élők felé világosak.

A zár kétoldalt egy-egy hosszúkiás dudorodást mutat; e dudorodások között a vaskos, hosszú fedőlemez vastag, kétféle fényesen dudorodó alaplól \sim formára hajlik; vége felé kissé esatornás.

Mertekek: ♀ (ivarerett) Törzs	16	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	6·7	»	
♀ (terhes) Törzs	18	»	ebből
fejmell	7	»	
I lábpár	23	»	

♂ Színezetre nézve többnyire a 3-ik változatnak megfelelő; fejmelle rendkívül fejlett, a végtestnél rendszeren nagyobb; a második lábpár szára kivastagodott, belső élen egy sor előre álló hosszú, erős tűske, e sor felett két sor apróbb tűske, ugyan e lábpáron a esipő tövén egy rövid, erős tövis. Az oldalszemek csecsformán kiálló emelkedésre helyezve. A tapogató kurta terdizeken két hosszú sertevel; a nemzőrész bunkószerűen es roppantul kivastagodó; a befelé oldalt fordított keskeny pikkelyből egy kettős esavarodású tányeralaku gyűjtő dagad ki, melyre a karforma embolus megfekszik, az embolus vége, egy rák esonka ollójához hasonló, a nagy körme hajlott es éles-hegyes.

Mertekek: ♂ Törzs	11	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	6·5	»	
I lábpár	21	»	

A vállas Keresztes legnagyobb pókalakjaink közé tartozik, erdőkben és díszkertekben gyakori; roppant merészen alkalmazott, erős és terjedelmes hálót sző; fonatala oly erős, hogy a könnyebbszerű kalapot lesepri az ember fejeről; rejtet nem sző, hanem az ágak könyökeiben vagy a palánkok esüses fedele alatt foglal helyet, hová hálójának erős vezérfonala is vezet. Ifju nemzedéke április vége felé jelenik meg; júliusban ivarérett; úgy látszik azonban, hogy évenként csak egy nemzedéke van. A párzást nem ismerem.

Találtam az erdélyi részekben: Kolozsvárt (Museum-kert), Balázbányán (Csikszék), Hosszuteiken, Nagy-Szebenben (Bergleiter gyűjtemény); magyar részekben: Diós-Györött (fürdő), Alsó-Hámor (vasgyár, Lustavölgy, Kőhát, Hosszuberez), S.-A.-Ujhely (Kopasz töve), Buda vidéke (Muz. gy. Pável), Ungvár (Muz. gy. Vidra Ferd).

SPEC. 4. FAJ. EPEIRA DROMADARIA WALCK. TEVE K. DROMEDAR K.

(dromas-camelus = kettős-púpos teve; a végtest kettős púpjára vonatkozik).

Syn. 1802. E. *Dromedaria* WALCKENAER «Faun.: Paris» 11, p. 191.

Vide: THORELL «Remarks» p. 21

♀ Kisebb alak, háromszögletesnek látszó végtesttel, melynek vállai eles szögletűek, de csak kevésse esüeskösen s inkább oldalt kiállók.

A fej mell meglehetősen domború, a mellrész kevésse kiszélesedő, mindkettő vöröses barna, a fejrész valamivel világosabb; a mellvert egyszínű sötétbarna. A lábak vékonyak elmosódó sötétebb gyűrűzettel. A végtest sarkai megfekvők, majdnem háromélűek, elesszögűek; élük még feltünőbbé tétetik egy világos harántvonal által, mely esüesökről esüesökre futva a végtest elejét mintegy metszi s a közepén könyvedén behajlik. A végtest alapszíne fahéj-, vagy sárgásfehér színű, a ezímeren végig finom metszésű harántsávokkal díszített. A ezímer legtöbbszörre határozatlan, elmosódó, nem ritkán azonban sötétbarna, ék alakú, hegyével közel a fonóig lehatoló, alapján egy benyomuló, széles de gyorsan enyésző sáv által kettéosztva, és az oldalak felé szabálytalanul meghatározolva. A végtest eleje (a esüesök előtti rész) íves, közepén gyakran egy lefelé 2—3 ágra oszló világos, vesszőszerű rajzocskával díszített. A lábak gyengék, sárgavöröses földön homályosan inkább pettyezetve mint gyűrűzve. A has közepén sötétesbarna az oldalak felé világosodó; a () forma világos rajznak ritkán és csak nyomain láthatók.

A középszemesoport jól kiemelkedő, széles alapból induló párnaszerű dudorodáson áll, az oldalszemek közös dudora csak kevésse kiemelkedő.

A zár hornyolt szélű, meglehetősen kiemelkedő keretet mutat, melyre a kurta, széles, szelein felgyűrt es a végén szabatosan elkerekített fedőlemez szorosán megfekszik.

Mértékek: ♀ Törzs 8 $\frac{m}{m}$ ebből

Fejmell 3 »

♂ Igen kiesiny, karesu, hosszú lábú, de alakra nézve a nősténynek megfelelő; mindig sötétebb színű; végtestén leginkább a esüesökről esüesökre futó világos harántvonal s a vesszőszerű közép rajz látszik; a ezímer es harántsávjai neha határozatlanok, sokszor bársonyfekete ezikkelyek által elválasztva, elesek. A has sötétbarna. Az első lábpár csipője elején egy erős, kurta tüske; a negyedik pár ezombja töcén egy kurta, erős tüske. A tapogató rövid, terdizéken két felálló sertével, pikkelye, befelé es oldalt fordítva, keskeny, alóla a nemzőrész erősen kidagad; a gyűjtől egy sötétbarna, lapiczkás, széles lemez áll ki, mely elmetsett végén kétszer kivágott ugy, hogy felülről tekintve 3 tompa fogat mutat. A második lábpár szára kevésse kivastagodott, belső oldalán két sor tüskével fegyverzett.

Mértékek: ♂ Törzs 5.5 $\frac{m}{m}$ ebből

Fejmell 2.5 »

* Rendesen «dromedaria» íratott, helyesen javítottá: Fickert «Verz. des europ. Arten der Arach.» Genus Epeira; in Abh. der Naturf. Ges. in Görlitz XV. 1871. Lásd Thorell «Verz. Süd russ. Spinnern», S. Petersburg 1875 p. 15, sub. 1).

E csinos kis állat, mely június elején, néha már május végén is ivarerett, a buja füvet, réteken álló egyes bokrokat s az erdők széleit kedveli; hálóját mindég közel a földhöz feszíti fel; rendszeren csak növény-szárazokon fogtat állást, néha néhány fűszálat is összehuz és selejtesen összeszövi, hogy az így előteremtett ernyő alatt megvonulhasson. Párzását nem láttam. Gyakori.

Ismerem az erdelyi részekből: Kolozsvárról (Szenafüvek), Mező-Záhról, (Bottavölgy), Szász Vesszős-ről; magyar részekből: Apatinból (Galagonyás), Palánkáról (Gája Mandra), Illok környékéről, Panesovárról (wojloviezi erdő), Orsova (Allion hegy töve), Mragonya völgy (Ogradena es a Veterani barlang között a Dumaszorosba nyílik), Báziasról, Rakamazról, Tokajról (Kopasz tető), Nagy-Várad (Muz. gy. Moesáry), Pees vidékeről (Muz. gy. Frivaldszky), Buda vidéke (Muz. gy. Pável), Pest körül (Muz. gy. Frivaldszky), Mehadia (Muz. gy. Frivaldszky), Dabas (Muz. gy. Metelka Ferencz), Buda (Csillagvölgy Pável).

SPEC. 5. FAJ. EPEIRA ARBUSTORUM. (C. K. CSERJE K. STRAUCH-K.

(arüstum-esője, fáültetvény; a tartozkodásról).

Syn. 1837. *Epeira arborum* C. KOCH «Übers. d. Ar. Syst.» I. p. 3.

Vide: THORELL «Remarks» p. 19—21 et 458

♀ Kisebb alak, végteste előrészen kiálló vállcsücskök. Fejmelle barna; végteste poros-barna, benne a ezímer sötetebb néhány zöldessárga haránt-ívvonallal, elől egy ilyszínű középfolttal; lábai sárgásfehérek fekete gyűrűzettel.

A zár egy kurta, kiszélesedett, oldalain sötétszínű kiemelkedest kepez, mely felett egy finom, tom-pahegyű, hátra felé hajló fedőlemez áll.

Merték: törzs $6\frac{1}{2}$ — $7\frac{m}{m}$

♂ Végteste kicsiny, majdnem ekalaku, vállcsücskei aprók, már inkább csak szögletek; a színezet és rajz a ♀ hez hasonló, de sötetebb és finomabb; a második lábpár ezonlja végén vastagodott, tükös.

A tapogatón a nemző-rész kidagad; a gyűjtőből semmi lemez sem áll ki.

Merték: törzs $4\cdot5\frac{m}{m}$

Szeben környékéről elősorolja SILL. Victor *Epeira bicornis* Walek. elnevezése alatt; a példányokat azonban nem láttam.

SPEC. 6. FAJ. EPEIRA DIADEMATA. (CL.) KORONÁS K. GERKÖNTE K.

(*diádōtma* = korona, vonatkozik a koronaszerűen kiálló szemesoportra.)

Syn. 1757. *Araneus diadematus* CLERCK «Ar. Suec.» p. 26.

Vide: THORELL «Remarks» p. 8.

♀ A végtest felületén cseppalakú fehér foltokból alakított kereszt.

A fejmell hosszúkás-szivalaku, laposan domborodó; fejeresze határozottan elválasztott, kissé kiemelkedő; a hátgödör megvan s haránt, hosszúkásan bemélyedő, a lábpárok felé barázdásan kisugárzó. Végteste hossztojasdad, végén kisse csucosodó, elől enyészve csücsös, mintegy vállas. Lábai világos földön söteten gyűrűzöttek.

Sárgásbarna; néha rozsdásbarna, néha fekete-barnásba átmenő alapszínezettel. A fejmellen egy sötét középsáv, mely a hátgödörből indulva villásan oszlik és ágait a közép és oldal szemesoportok fele bocsátja. Az oldalszemektől egy széles, sötét sáv indul, mely a fejmell oldalait szegelyezve, a nyeleeske felett nem egyesül. A végtest, felül, háromszögletes ezímert visel, mely csücséval a fonóig nyomul, kétoldalt egy többszörösen kigyózó vonal által szegelyezettik; a ezímer közepében, a test hossz tengelyének megfelelően, egy sor részint hosszúkás, részint cseppalakú, jól sorakozott, sárgás vagy fehér folt és petty, melyhez a végtest

elejen két nagyobb oldalfolt csatlakozik s megalkotja az e fajt különösen jellemző keresztet; oldalai barnások bordaszerűen résümtösen előre és a czímer szegélyefele törekvő sötétebb vonalakkal. A has közepén rendszeren egy sötét térese, melyet két \perp alakú élénk sárgás vonal szegélyez. A mellvért egyszerűen sötétbarnás.

A test ritkán álló, egyszerű szőrözettel fedett, rájzai, jelesen a végtest keresztje, a felbörök alatt elterülő ikrás zsírrétegtől erednek.

A szemesoportok pámaszerű dudorodásokon elhelyezve; a közép csoport felső párja közelebb áll egymáshoz, mint az alsó szempár hozzá és egymás között. Az alsó oldalszemek észrevehetőleg nagyobbak a hátsóknál. A rágók a test alapszínének megfelelő színezetűek, a esipőköröm táján sötetedők (infuscatae), a esipőköröm vörösbarna, kissé áttetsző. Az állkapcsok tövükön sötétebbek, széleiken világosodók.

Terhes állapotban a végtest nagyon felpuffiad, meggyóralakot ölt. A zár kiemelkedő szélű, láthatólag két félkörű félből áll, e két fél felett egy fel és lehajtható, keskeny, a zár szélén tul és a fonókefe messze kinyúló, harántránczolt, végén kissé felhajló fedőlemez, melynek hossza meghaladja az 1 $\frac{m}{m}$ metert.

Mértékek: ♀ Törzs 15—18 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell 6—7 »

♂ A hím színezete a nőstényének megfelelő, alakja kisebb, karesú; fejmelle oly széles vagy valamivel szélesebb mint a végtest; a hosszú lábak közül a második lábpár szárának felső vege láthatólag kivastagodott; e kivastagodás festfelőli élén egy sor erős fűskével fegyverzett. A tapogató nyele rövid; térdizéken fellefe ágaskodó két hosszú, erős serte áll; nemzőszerve befelé és oldalt fordított kis pikkely alatt nagy, karforma embolusa kurta, szuronyyszerűen hajlott erős körömbé végződő, a gyűjtő lapos, a domboru alóla, es oldalt-kifele egy fehéres, lapiezkás, széles lemez kinyulik, mely végén feketesen szegélyezett.

Mértékek: Törzs 8—9 $\frac{m}{m}$ ebből
Fejmell 4—5.5 »

E leírás a faj tipikus alakjait illeti. Színre nevezve a változatosság szerfelett nagy. Néha az egész állat szőke s a kereszt is e színbe enyésző, ugyszinten a lábak gyűrűzete és a fejmell sávjai is elmosódnak (varietas E. peleg CLERIC); máskor szürkésen fekete alapszínezetű, máskor ismét feketebarna igen kirívó és megszaporfított fehér pettyekkel (E. stellata C. KOEN) s e változatok felismerése mindig az ivarszerv azonosságán fordul meg.

A Koronás Keresztespók mindenütt elterjedett faj, mely a havasok fenyő, sőt törpefenyő öve felett is épen úgy mint háztájakon, kerítéseken bokros helyeken, erdőben stb. lelhető, sokszor nappal, a verőfényen is lesben áll nagy kerékhálója téresején; rendszerint azonban kedvelője az árnyeknek. A házak táján szereti a fáskamrákat, az ólak mögötti közöket, mindennemű nyitott ablakokat hálóival bevonni; a kertek sövényein bokraim mindenütt ott van; nevezetesen őszkor feltűnő, a midőn a terhesség folytán nagyra nőtt végteste feltűnővé teszi. Bokrok között lakásul néha barangmódra szövő össze a leveleket, legtöbblnyire azonban beéri valami alkalmas zuggal is, sokszor éppen csak a növény szárán foglal helyet s tartja a vezérfonalat, melyet a hálótól vont, hogy a megrezzenésekről tudomást szerezhessen.

Julius vége fele már akadnak ivarérett példányok s megkezdődik a párzás, mely lényegében megfelel az életmódról szóló szakaszban leírotthoz, csak az állás más, a memyiben az ivarok hasfelökkel egymásfelé fordulnak a hím azonban alantabban áll, úgy hogy feje a nőstény zárjának magasságát eri. A nőstény októberben rakja le peteit, melyeket ereszek ala, a fák hónaltjában félgömbalaku sűrű szövetbe burkol, a melyben áttelelnek. A petek száma 1000—1600. Az ifjú nemzedek csak nyár kezdeten lesz észrevehetővé.

Elterjedésének részletezését mellőzve csak a nevezetesebb körülményekkel járó helyisegeket kívánom megemlíteni. Észleltem Kőszeg városában egy kiszáradt kutban mintegy 3 ölnyi mélységben; a Krivánon (Kárpát) meg mintegy 6000 láb magasságban is jelenkezett, hol is az óriási görgetegek szikla tömbjei között szötte hálóját; Erdélyben a Nagy Hagymáson (esíki havasok) mintegy 5000 láb magasságig és a Csófronka kő (ugyanott) magános szirtesücsa alatt is, mely 4000 lábmal magasabbra hág, találtatott; egy szép, róka-vörös színváltozat igen gyakori a Kárpát töven (Csorba mellett) elvonuló ingovány-övön (Prónyiszka), mely a magyar Araneák, jelesen Epeiridáknak előttem ismert leggazdagabb felhelye.

A keresztspók az az alak, a mely a legtöbb vizsgálat tárgyánál szolgált, boncztanilag legtöbbször tárgyaltatott. Aristoteles vizsgálatának e faj szolgált alapul; az okor symbolicájában nagy szerepet játszott, mely szerep maradványa a mai ugynevezett «szerencsepók» is; a középkor babonás hitében gyakran találkozhatni a szerencsepókkal; ama beteges állapot is, mely nemely egyeneknél jelentkezve, az etvágyat rendkívüli dolgokra ingerli, leginkább a keresztspókot választja; így Lalanderól és Schoppenhauer Johannáról legalább följegyeztetett, hogy a «köver» keresztspókot esemegeik közé számíták stb.

SPEC. 8. FAJ. EPEIRA MARMOREA. (CL.) MÁRVÁNYOZOTT K. MARMORIRTE K.

(marmorea = márványtarka; a végtest színvegyületétől.)

Syn. 1757 *Araneus marmoreus + pyramidatus* CLERCK. «AR. SUC.» p. 29, 34.

Vide: THORRELL «Remarks» p. 9, 10.

♀ Szemezetre és alakra nevezve közel áll az Epeira diadematahoz; az előbbire nevezve egyike a legváltozóbb fajoknak.

A lábak világos sárgásfeherék, a ezomb vege és a terd elenken vörösesek; a többi gyűrűzete a lábaknak barna. Ez legállhatatosb ismertető jele.

A fejmell módosan fejlett, módosan domboru, a fejresz láthatólag elválasztott, de nem kiemelkedő; az egész barnássárga; a középszemesoporttól a hátgödörig egy finom, enyésző, barna vonal fut; a szőrözet gyenge és gyér; a hátgödör harántfekvő mintegy erőszakosan benyomva, törött.

A mellvért tiszta fekete, kisse fenylő, gyeren szőrös.

A has tiszta fekete, 11 formán sárgás-feheren befoglalva.

Az állkapcsok világos barnássárgások, végükön bebarmitottak.

Ezek valamennyi válfajnál közös jellegekként állanak.

Válfaj: α = marmoreus CLERCK (Ar. succ. pl. 1. tab. 2.) Végteste barnás alapszínű, néha sárgás lehelettel, elejen egy szeles, rövid hosszfolt fehér, tőle két oldalt szabálytalan felhóldszerű, hasonló színű foltok, ezek alatt kezdődik a hasonló színű, szalagszerű, többször kigyózó szegelye a ezimernek, melyben a koronás kereszt keresztjéhez hasonló foltoeskák foglalnak helyet. E fehérfoltos változat alapszíne átmegyén a sárgásba vegre a zöldesbe és elenk világos zöldbe elmosódó foltokkal.

Válfaj β = babel CLERCK (Ar. Succ. pl. 1. t. 6) barnás alapszínű, valamennyi folt vöröses sárga.

Válfaj γ , barna alapszínű, valamennyi folt gyönyörű sötét karmínszínű.

Válfaj ε = pyramidatus CLERCK (Ar. Succ. pl. 1. t. 8) az egész végtest felülete sárgás fehér vagy elenk világossárga, vagy zöldes lehelletű; a szemölcsök felett kezdődve egy ök, vagy nyelvalaku sötétbarna ezimer nyomul felfele a hátsó mgödör-párig. (Epeira scalaris, Epeira pyramidata Auctorum.)

E fő válfajok között számtalan és oly átmenet letezik, mely lehetségesse teszi egy olyszerű sornak az összeállítását, hogy a karmimpontu válfajtól az ε jegyűig, meg pedig valamennyi itt elősoroltakon át a lassankint átmenet kimutatható. Minél világosabb a válfaj, annál élenkebb a lábak gyűrűzete: a ezomb majdnem alabastromfehér, vagy vajsárgás, felső gyűrűje ugy a terd is élénk sárga-vörös, a többi gyűrű sötétbarna.

Az oldalszemek a középsőkből kétszer akkora távolságra, a mekkora az alsó sor középszemeinek a távolsága egymás között.

A zár kiemelkedve, ketoldalt fenyes butykot alkot, a fedőlemez áttetsző barnasárga, harántrovátkolt ∞ hajlású, kiválás nélküli, hosszának közepe táján láthatólag kivastagodott.

Mertekek: ♀ Torzs 14 m_m ebből
fejmell 6 »
I lábpar 20 »

♂ Jelesen két színváltozatot mutat, melynek elseje elmosódva mutatja az α válfajét, a másik teljesen megfelel az ε válfajénak.

A fejmell igen fejlett, jelesen mellrésze kiszélesedő, az egész sárgabarna. A végtest kicsiny. A lábak elmosódva gyűrűzöttek, a czomb vége és a térd jellemző gyűrűzete hiányzik. A második pár lábszára kivastagodott, belső oldalán három sor tüskével, melyek közül a felső a leggyengébb és sárgavörös, a más kettő erős, fekete tüskéből áll; minden czomb alsó oldalán 3—5 gyenge, vörösbarna sertetüske.

A szemek magas párnákon elhelyezettek.

A tapogató rövid nyelű, térdizékén két hosszú serte, pikkelye oldalt befele fordított, keskeny, kicsiny, nemző szerve kidagadó, előlről tekintve egy hosszú, erős tövű, sarlószerűen hajlott cles-hegyes karom vehető észre.

Mértékek: ♂ Torzs	6.5 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	3.5 »
I lábpár	14.5 »

Ez epen oly szép mint színváltozatai által érdekes pókfaj eredetileg is két, sőt három fajnak tekintetett, miglen THORELL igen beható vizsgálatai (Remarks on Synonyms of eur. Spiders pag. 9—13) ki nem mutatták, hogy e változatok ketsegtelenül egy fajhoz tartoznak.

A faj a dús növényzetű nedves helyeket, nevezetesen az ingoványokat kedveli, hol nagy, függőlegesen álló kerekhálóját leginkább bokrokra alkalmazza, közeleiben egy lefele nező, jól kárpitozott eszeszerű ernyőve szövöi össze a leveleket vagy füveket.

A párzás lefolyását nem ismerem.

Legnevezetesebb lellyhelye a Kárpát tovon, közel Csorba faluhoz a Prvnyiszka ingoványokon van, hol a sötét karmin díszszel ekeskedő példányokon kezdve, átmenetileg az ε válfajig minden szm képviselve van. Itt találtam azt is, hogy ez az α változatnak megfelelő him egy ε változatu nősténnyel tartózkodott s így a változatok iránt még létezett nemű ketsegeket is vegyeken eloszlatta.

A faj ivarerettsege julius vegere esik.

Ismerem meg az erdelyi részekből az α válfajét: Kolozsvárról (setater Schuszter ur gyűjteménye), ε válfaját ugyanonnan (Muzeumkert); Mező-Záhról; Bekás szoros (Entrekkje, Gyilkostó); Szászvevesszősről, Bonyháról, Nagy-Szebenből (Bergleiter gyűjteménye); magyar részekből a Prvnyiszkón kívül: Orsováról (Allion töve), Alsó-Hámor (Borsodban, Kovácskö alja, Lustavölgy eleje), Lykauka (Liptó, a vár alatt), Ruttká (Trenesén), Lucsivnáról (Szepes) es Csepel szigeteről. A pesti nemz. muzeumban csak egy példány, Bees környekeről, gyűjte Dr. Kovács GYULA.

SPEC. 9. FAJ. EPEIRA QUADRATA. (CL.) NÉGYES K. QUADRAT K.

(quadrata = négyszögletes, de itt csak a végtest négy fehér foltjára vonatkozik.)

Syn. 1757 *Araneus quadratus* CLERCK «Aran. Suec.» p. 27

Vide: THORELL «Remarks» p. 13, 190.

♀ Nagy alak; kerek, kisse lelapított végtesttel; felül négyszögbe álló négy fehér folttal, mely szorosan a nagy ingódrok állásához alkalmazkodik. Terhes állapotban a végtest előre puffadozó úgy, hogy a fejmellnek közel $\frac{2}{3}$ részét fedi.

A fejmell barnássárga, szeles, laposan domboru, szivalaku; a fej, elől alig keskenyedő; a közep-szemecsoporttól a hátgödörig egy sötétbarnavörös, szeles sav vonul, ketoldalt töle — ugy azonban, hogy a szeleket nem éri — két hasonló szmü sáv szegelyezi nevezetesen a mellrészt s az oldalszemekig hatolva mindinkább keskenyedik; a mellvert sötét vörösbarna, közepen nehá egy kis, hosszukás világos foltocska. A lábak vörösessárga földön barnán gyűrűzöttek.

A végtest színe szerfelett változó s az almazöld szímen kezdve az elénkőrsárgáig, ettől pedig a megszínvorosig minden képzelhető változat megvan.

A sötétebb sárgaszímmel, néha a zöldekkel is, a fehér foltok néha karmimpirosan, finoman szegélyezettek.

A foltok közül csak az ingódrókhoz alkalmazkodó négy folt állandó, néha azonban, nevezetesen a halaványzöld példányoknál, ez is alig vehető észre. E négy folton kívül sokszor számos folt csillagszerűen tarkítja az állatot; a hol e foltok szimmetriát mutatnak, ott ingódrócskék lehetnek, néha azonban a szimmetria is csak megközelítő.

Néha a hosztengelybe eső apró foltokból álló sor is előfordul, mely a felső nagy foltjával a koronás Keresztes keresztjéhez hasonló idomot képez. A has nélküli a rajzot. A többire nevezve az orismológiai rész, mely leginkább e fajra alapított, bő felvilágosítást nyújt.

Mertekek: ♀ Törzs (ivarerett) 14·5 $\frac{m}{\mu m}$
 » (terhes) 19 » ezekből
 fej mell 7—7·5 »

♂ Aránylag igen kicsiny, karsu, vörössárga, egyszínű fejmellettel, rendszeren halavány sárga végtesttel, rajta enyésző négy folttal, melyből az ingódrók kirmak. A második láb pár szára kivastagodott, belső elénkőrsor túskevel; az első láb pár szárai alul szintén két sor feltűnő hosszúságu túskevel fegyverezettek.

Mertekek: ♂ Törzs 9 $\frac{m}{\mu m}$ elből
 fej mell 4·3 »

A nőstény, terhes állapotban, legnagyobb pókjaink köze tartozik. A faj az aljakat keresi, különösen kedveli a sásos árkokat, buja növényzetű szakadásokat, ezeken kívül a bogáncsos helyeket. Hálójá aránylag kis terjedelmű, de annál erősebb s nem tartozik a ritkaságok köze, hogy erős sáskák (*Stetheophyma*) vesztőket lelnek benne. A pók, bogáncsfejek alatt, vagy összehuzott sáslevelek csúcsában, vagy egy-egy kiálló ágon — lefele néző, csézeszerű, jól kárpitozott ernyőt készít, melyben, háttal a földfele függve, megvonnul. A lakás rendszeren igen közel áll a háléhoz. Júniusban már feltűnik, júliusban vagy augusztusban ivarerett eszeptemberben néha októberben is a növények köze es közel a földhöz alkalmazza peteburkát, mely áttelel s 1000—1200 petét tartalmaz.

Ismerem az erdélyi részekből: Kolozsvárról (lóversenyter gazdag színváltozatban), Mező Zahról, Parajdrol, Tolgyesrol, N.-Szebenből, Szász Vesszősről, a Gyilkos tó környékéről (Csikszek), Nagy-Szebenből (Sill gyűjtemény); magyar részekből: Alsó Hámor (Vadkert), Lucsivna (Dezsökut), Veszprém környékéről; Rakos Palotáról (Muz. gy. Pével.)

SPEC. 10. FAJ. *EPEIRA CORNUTA*. (CL.) NÁDI K. ROHR K.

(cornu = szarv, némileg találma a végtest rajzára; a nádi a tartózkodásról van véve.)

Syn. 1757. *Araneus cornutus* CLERCK «*Ann. Suec.*» p. 39.

Vide: THORELL «*Remarks*» p. 15.

♀ A fej mell röviden szivalaku, a fej jól kiálló, a mellreszből jól kiemelkedő. A végtest tojásdad, nem vállas. A labak csak az izetek vege behomályosítva (határozatlan gyűrűzes).

Az előtest sárgásbarna, egyszínű; a mellvert sötét feketebarna. A végtest felülete sárgásfehér, ritkán rózsaszín lehelettel, legtöbblnyire elesrajzu czimmerrel díszítve. A czimmer fekete, finoman, fehéren pontozott, széles-ekalaku, hegyével a fonókig, talpával, az az felfelé, a második ingódrópárig er s itt kétféle elesen, majdnem szarvszerűen kiesücsosodó; oldalt 4—5-ször kigyözva határolt; az ingódrók felől a közepebe egy feheres-sárgás, vékony ek nyomul bele s a fonók fele tart, anélkül hogy ezeket elérne; ez eken keresztül 3—4 finom fehér keresztvonal több mezőre osztja az egész czimert.

A czímer felett, a végtest elejen, egy linoman pontozott, fekete, háromszögletes folt, két hajlott oldalfolt által mintegy () be foglalva. A has sötétbarna, a fonók és a zár között elenksárga alakú rajz.

A végtagok ezombjai tövüktől közel hegyökig sárgásanfeherék, hegyükön barnásan homályosok, mely homályosodás felső elükön neha ekszerűen lenyomul.

Szemállás mint az E. diademátánál.

A zár kiemelkedő, duzzadozó, mintegy felgyürt szélű; fedő lemeze nem eri a zárkeret szelet, igen vekony, harántránczolt, egyenes; ketoldalt tőle két kurta, széles-karajos lemez áll.

Méretek: Törzs 11—12 $\frac{m}{m}$ elből
fejmell 4 »

♂ Szmezeete megfelel a nősténynek, avval a különbséggel, hogy a végtesten a sárgásfeher szem kevesbbé uralkodik és inkább csak szegelyezi és osztja a leert rajzokat. A második lábpár szára nincsen kidagadva. A tapogató nyele kurta; a bunkósan kivastagodott terdzéken, felülről két hosszú s az ivarszervre hajló serte áll; ivarszervrésze az oldalt és befelé álló keskeny pikkelyből diószzerűen kidagad s dióhoz hasonló hornyolt gyűjtőt alkot; alulról egy sarlóalakú széles embolus meredez, melytől hüvelykújjformán egy rövidebb mellékköröm elválk.

A nádi keresztos a buja növényzetű helyeket, leginkább azonban a nádasokat és környékeket lakja, hol rendszeren korá tavasztól késő őszig több nemzedekben fordul elő (lásd az «Életmód» szakaszában es III. t. 67 id. a b); terjedelmes kerekhálója melle mindig lakást is készít s e lakások változatossága roppantnak mondható. Majd sűrű nemezből álló gyűszűformára, majd ügyesen megtörött gyekeny vagy sás szál löresi könyökebe doboz formára alakítja, majd a nádbojtokat szövö össze zacskóformára, majd a vizapadás folytán a nádon fennakadt és kiszáradt vizilencséből szabadon függő harangot alkot; leginkább alkonyatkor működik, hálóját 20, 25 perc alatt készíti el. Aprilisban és június végen vagy július elejen párzik s ilyenkor a pár a nőstény lakásában együtt tartózkodik.

Elterjedése nagy, de csak az alantas helyeket kedveli; berezre nem hág, csak ott, a hol mocsáros helyek hegyek közé fehyomúlnak, de itt rendszerint nem megyen a lomerdő öven tulra; e szabály alól csak egy kivételt ismerek: a Gyilkostó nádját (Csik-Gyergyó), melyet fenyesek környeznek.

Találtatott eddig általam Erdélyben: Kolozsivárt, Szamosfalván, Mezö-Zahon, Gyekében, D. Szt.-Mártonban; Sill szerint Nagy-Szebenben; Magyarország területen általam: Doroszlón (Bácsmege), Zomborban, Rác-Militicsen, Bogojeván, Apatinban (a Dunaligetekben), Ujvidéken (setali.), Zimonyban, Panesova körül, Bekes-Csabán, Szajol táján, Rakamaz mellett, Tokaj (a nagy esucs tetejen is), S.-A.-Ujhely (a «Kopaszon» is), Veszprem körül, B.-Füreden (a Balaton nádja), Sz.-Fehérvár (sóstó); N.-Várad (Muz. gy. Moc áry), Pécs vidéke (Muz. gy. Pável), Pest vidéke (Muz. gy. Pável), Buda vidéke (Muz. gy. Pável). Legnevezetesebb lellye tagadhatatlanul a «Gyilkostó» vagy «Verestó» környeke Erdélyben, mely egy hegyomlás következtében — e század harmadik tizedében — keletkezve, ma mar náddal is kerített, a nádi pókot is uj keletű faunájához számítja.

SPEC. 11. FAJ. EPEIRA PATAGIATA (CL.) ÖVES K. GERANDETE K.

(παταγεῖον = széles biborszegély a görög ruházaton; némileg a végtest rajzára talál.)

Syn. 1757 *Araneus patagiatus* CLERCK «Aran. Suec.» p. 38.

Vide: THORELL «Remarks» p. 16.

♀ Alakra egyezik, rajzban is hasonlít az Ep. cornutához, egészben azonban sötétebb szmezetű; nemzörészei másképpen alkotvák; a végtest kerekdedebb és kissé lapított.

A fejmell sötét vörösbarna s ilyen a mellvért is; a végtesten a sötét vörösbarna szem az uralkodó; czímere az Ep. cornutáénak megf lelő, térese beosztása azonban legfeljebb két keresztvonás által eszközöl-

tetik; kigyózo szegélyvonalaí szalagszerűek, világosak. A czimer felett sötétbarna földön es egymás felett haránt fekve két világos sárgabarnás ~ ~ alakú, széles arabeszkszerű ágrajz. A végtest oldalai sárgabarnások, a has felől bordamódra benyuló széles, sötét ezikkelyek által csipkésen szakadozottak; a has sötétbarna, a zár és fonók között () alakú világossárga vonással.

A lábak barnásvörösek; a czombok végökön rendszerint sötét barnavörös gyűrűvel, néha ilyszínű, lefele elmosódó besötétítéssel.

A szemek közepesoportja gyantásárga, átlátszó.

A zár kerete kidagadó, fedőlemeze *vaskos, rövid, hirtelen felhajló*, a végén elmetzett.

Mertekek: ♀ Törzs 8—9 $\frac{m}{m}$, ebből
fejmell 4 »

♂ Alapszínezete vörösbarna, a nősténynek megfelelő; végtestén csak az oldalszegély és elején rendszeren a közepén egy határozatlan \wedge alakú világos rajz. A tapogató nyele világos vöröses sárga; duzzadt terden két felálló, gyenge sertével; nemzőrésze oldalt és lefele fordított kis pikkely alól vesealakra kidagadó, hornyolt gyűjtőt alkot, mely alól a két sötétfekete színű, *kevésbé hajlott, erős, egyforma karamból álló embolus áll ki*.

Mertekek: ♂ Törzs 5·5—6 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell 3 »

Szep. egészben véve világos eserszínű (a esérésre használt kéreg színe), elmosódó rajzú válfaját a Bogojeva (Bácsmegeye) melletti nagy tölgyesekből ismerem.

E faj, mely az Ep. cornutával gyakran összetévesztetett, a bokros helyeket kedveli, ritkábban a fűbe is leszáll; hálójá kisebbszerű, lakásul beeri egy-egy összegyöngyölt levéllel, néha több levelet is összesző es zaeskóyszerű sejtje alakítja.

Úgy látszik, hogy tavaszi es nyári nemzedéke van.

Párazását nem ismerem.

Találtam Erdélyben: Kolozsvárt (Museumkert), Szász-Vesszősön; Nagy-Szebenben a Sill es Berg-leiter-féle gyűjteményekben; Magyarföldön: Bogojeván, Doroszlón (kertekben), Palánkán (Gája Mandra erdőrésze), Pancsován (Wojloviczi erdő), Tokaj mellett (tölgyeken), Tokaj hegy («Kopasz» eserjése), Rakamaz (kinestári fiatal erdők), S.-A.-Ujhely (fürdő sétahely), Lucsivnán (Szakmáry Donát parkja), Csorba mellett (Prvnyiszka), Liptó Sz.-Miklóson (Demanova völgy), Körmöczbányán (kertekben), Veszprém mellett; Nagy-Váradon (Muz. gy. Moesáry), Pest vidéke (Muz. gy. Pável), Ugyamott (Muz. gy. Frivaldszky), Ungvár (Muz. gy. Vidra Ferdinánd), Balámbányán (Csikszek).

SPEC. 12. FAJ. EPEIRA ALSINE. (WALCK.) HŰSÖLŐ KERESZTESPÓK. SCHATTEN K.

(alsins = frissítő, hűsítő; alkamasint a tartózkodásra vonatkozik.)

Syn. 1802. *Aranca alsine* WALCKENAER. «Faune Par.» II, p. 193.

Vide: THORELL «Remarks» p. 17.

♀ Közepes alak; az általános színezet elenken barnás sárga, néha vöröses lehelettel. Fejmelle világos barnás sárga rozsdavörös szegélylyel es közepvonallal; végteste olykor barnássárga, vagy halavány narancsszínű, hátfelén szerteágazó, finom, sötetebb erezettel befutva; néha elmosódó világos pettyekkel, a melyek minden példánynál másképen csoportosulnak, állhatatlanok. A lábizületek csak vegeiken, halaványan gyűrűsök.

A zár egy haránt kiszélesedő szaruncmű, sötét keret; a fedőlemez a kereten túl kiálló, durván rovátkos.

Mértékek: Törzs 9 $\frac{m}{m}$
I lábpár 10 »

♂ Kiválóan élénk sárga sok vörössel; elesebben kifejezett világos pettyekkel; az első két lábpár szára es lábvége barna. A tapogató harmadik ízületén két hosszú, fölfele álló serte; a gyűjtőn egy erős, hegyes, horogszerű embolus.

Mértékek: Törzs 4 $\frac{m}{m}$
I lábpár 11 »

Nagy-Szeben környékéről elősorolja SILL VICTOR, Epeira lutea C. Koch név alatt. Egy ♀ a kolozsvári muzeum kertből az ottani muzeum gyűjteményében. A ♂ előttem ismeretlen; leírta MENGE l. c. p. 61. 62. 63.

SPEC. 13. FAJ. EPEIRA UMBRATICA. (CL.) RÉŠ K. SPALTEN K.

(umbra = árnyék; umbraticus átvitt értelemben: visszavonult életű is; talán a komor színezetre s a tartózkodásra is.)

Syn. 1757. *Araneus umbraticus* CLERCK «*Aran. Suec.*» p. 31.

Vide: THOBELL «*Remarks*» p. 14.

♀ Igen laposra nyomott alak; a hát ingödrei mély benyomásuak, feltűnők; az egész állat homályosbarna alapszínezetű; a végtest ezimere világosabb, néha épen világos, mindig kigyózó szegélylyel díszítve. A fejmell lapos-széles, fejerésze jól elválasztott, kissé kiemelkedő, széles, majdnem parallel oldalú; a hátgödör haránt benyomású, meglehetősen hirtelenül és jól bemélyedő. Az egész testrészt sötét vörösbarna, fehéres, gyéren álló szőrözettel borítva.

A mellvért egyszínű, feketebarna. A rágók rövidek, láthatólag térszerűen az állkapcsokra hajlók, sötét vörösbarna színűek. Az állkapcsok és az alajk alapja sötét fekete barnák, szeleik kissé világosodók.

A lábak barnák, elmosódó sötét gyűrűzettel. A ezombok tövükön csak a negyedik párnál kissé világosodók, egyébként barnák; ugyane lábpárnál a gyűrűzet aránylag a leghatározottabb.

A végtest tonpatojásdad, igen lapos (7 $\frac{m}{m}$ szélesség mellett pl.: csak 3 $\frac{m}{m}$ vastag); a sötét ezimer már elején kezdődve, végig nyomul; oldalt sárgásbarna, neha enyésző, ritkábban fehér, kigyózó, széles szegélylyel ekitve. A ezimerben hat ingödörpár tűnik fel melysege és sötétsége által (innen: sexpunctata Linné). A has feketebarna egy világos, sárgásfehér foltpárral.

A fonók bevonva, úgy, hogy a végtest vége felettök kiáll.

A szemesoportok jól kiálló dudorokra elhelyezettek.

A zár lelapított, fedőlemeze kurta, a zár keretét alig meghaladva, tompa; a vege kivájt.

Mértékek: ♀ Törzs 12 $\frac{m}{m}$
fejmell 5.5 »
I lábpár 16 »

♂ A hím karesu, lapos; fejmelle igen fejlett, valamivel élénkebb rajzú, lábai határozottan gyűrűzöttek, jelesen a III. és IV. lábpár ezombjai tövén sárgásfehér, végén szélesen barna. A többiekre nézve a nősténynyel egyező. A második lábpár szára nem dagadt.

A tapogató kurta nyelvű, terdizeke két felálló sertével; pikkelye befelé, oldalt fordítva keskeny; nemzőszerve diószerűen kidagadó; alulról tekintve eleshegyű, szétágazó \mathcal{V} forma villa látható.

Mértékek: ♂ Törzs 8—8.5 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell 4.3 »
I lábpár 25 »

Válffajai léteznek: α minden jellemző jegy mellett dohányszínűek; β közel feketek, egészen enyésző rajzzal és ivarérett korban (β) alig $8 \frac{m}{m}$ nagyságúak.

E faj a lakott helyek táját kedvelve néha meglehetősen magasságban is kapható. Tartózkodik főleg a kerítések ezölőpeinek repedéseiben, a zsindelek alatt, fahésekben, rosszul illesztett kereszttek könyökeiben stb. egyáltalában oly helyiségekben, a melyek alig későfoknyi nyílásúak: a szabadban leginkább sziklarepedésekben és kergek alatt. Nagy terjedelmű kerekhalójának vezerefonala a résbe vezet. Az állatok csak késő alkonyatkor jönnek ki a háló tereséjére, nappal soha sem láthatók. A párzást nem ismerem. Úgy látszik, hogy e fajnak tavaszi és őszi nemzedéke van.

Ismerem: erdelyi részekből: Kolozsvárról, Mező-Záhról, Gyekéből, Parajdról, Gyergyó Szt.-Miklósról, Borszokról, Uvárról, Hosszútelkéről, Tordáról; kis fekete válffaját Szász-Vesszősről, hol a gf Degenfeld-féle szőlők karóinak szűk repedéseiben tauvázott; magyar részekből: Doroszlóról, Illokról, Panesováról, Orsováról (Allionhegy esücsa), Jeselniczáról, Mehádiáról (Stana bogúra, a Damoclet alatt, Ogradenáról, Ungvárról, Alsó-Hámorból, Miskolczról, Selmeczbányáról, Kőszegről, Pécs vidékeről. (Muz. gy. Frivaldszky.) Ezekon kívül Nagy-Szebenből (Sill gyűjt. «alter Berg» es a Bergleiter-féle gyűjtemenyből.)

SPEC. 14. FAJ. EPEIRA SCLOPETARIA. (CL.) ERESZ K. TRAUFFEN K.

(sclopetum — pisztoly; a him tapogatójának alakjáról van véve. A magyar név a tartózkodásról.)

Syn. 1757 *Araucis sclopetarius* CLERCK «Aracl. Succ.» p. 42.

Vide: THORELL «Remarks» p. 15

♀ Kevessé lelapított, az előbbi fajjal rokon alak élénkebb rajzokkal, kevésbé feltűnő hátgödörrel; nagyobb és nyulánkább az Ep. umbraticánál. Alapszínezete vörösesbarna vagy szürkés fekete; valamennyi czomb legalább a tövén sárgás fehér; a fejmelnek a felfekvő végtest által fedett része világos.

A fej mell felett, fejeresze jól elválasztott, kisse domboru, szeles, vörösbarna, a hátgödör mögött világos rozsdasárga; a szemek közepesoportjától a hátgödör fele gyakran egy sötét vonás fut; a mellrész szakadozva, egyenetlenül, sötétben szegélyezett; a többi rész egy rozsdasárga, csillagszerű, világos rajzot alkot, mely jelesen a borszeszben lesz jól láthatóvá. A mellvért egyszínűen barna.

A rágók erősek, kisé térszerűen es befelé hajlottak, sötétszínűek, az állkapesok es az alajk rozsdabarnák, világos szegélyzettel. A láb czombok tövüknél sárgásfehérek vagy rozsdasárgák, végökön bebarmtottak. A III. es IV. lábpár gyűrűzete határozott, a többie elmosódo.

A végtest szélestojásdad, majdnem kördel (ellyphicus), lenyomva domboru ($10 \frac{m}{m}$ szélességnel $6.5 \frac{m}{m}$ vastag, elején egy ↑ alakú barna rajz, mely sárgás-fehéren szegélyeztetik, s nyelevel a czímerbe lenyomul; a nyelv 2—3 világos keresztvonallal metszve.

A czímer ékalakú, hegyével a fonóig lenyomulva talpával az első íngödörpárig hatol, hol kétfelé, majdnem szarvszerűen kikanyarodik, oldalról kigyózva szegélyezett; a szegely széles, szürkés fehér vagy sárgás.

A has sötétbarna, enyésző határozatlan sárgás szegélylyel határolva. A fonók két oldalán négy elmosódo, sárgás foltocska mutatkozik.

A szemek közepesoportja jól kiemelkedő.

A zár alacsony, szeles keretet alkotva, elől két sötét, hátul egy világosabb fénylő dudorodást mutat. A fedőlemez a két sötét dudor között indulva gyenge, egyenes, a hátsó dudornak csak kezdetet éri, tehát nem haladja meg a keret szélét.

Mértekek: ♀ Törzs 17—18 $\frac{m}{m}$ ebből

fej mell 8 »

I lábpár 25.5 »

♂ Karesú, hosszalábu; cselebb rajzu, melyben különösen a világos színek határozottak. A fejresz választéka fekete szegélylyel, a mellrész oldalai hasonlóképpen, úgy, hogy a sötét szegely es a szelek között

világos szegely fámad. Valamennyi ezomb alabástromszerűen áttetsző fehér, vége barna; a két hátfelső lábpáron e barna gyűrűzet igen keskeny. A tapogató kiarta nyelű, terdizeken két felálló sertével; pikkelye oldalt befelé fordított, keskeny; nemzőszerve diószerűen módosan kidagadó, alulról tekintve egy pisztoly-ravaszhoz hasonló és így kiálló lemezzel, mely a végen egy elkerekített lapos és egy hegyes kis fogba oszlik.

Mértékek: ♂ Törzs	10—11	$\frac{m}{\mu}$ ebből
fejmel	6	»
I lábpár	28—29	»

Valfaja: ♀ Sötét barnafekete, a végtest valamennyi rajza finom, fehér, éles szegélyzettel; a has fekete, határozott () forma világos szegélylyel. A lábak gyűrűzete igen sötét és igen határozott beosztású, (*Araneus sericatus* CLERCK «*Ar. Suec.*» pl 2, tab 1.)

E pók jelesen a lakott helyek környékét szereti, gyakori ereszek alatt (innen magyar neve), a hidak karfáin, a padlások nyílásaiban, palánkokon stb. Nappal elrejtőzik s csak alkonyatkor keresi fel nagy hálóját, melytől egy vezérfonal jár a rejthez: ez utóbbi sarkokban van inkább mint tágas résekben; rendszeren pamutszerűen kárpitozott. Petéit ereszek alá egy esomóba rakja le, a petecosomóra feeskéféskeszerűen alkalmazott, rendkívül erős burkot sző. Kora tavasztól késő őszig mindig akadnak ivarérett példányai s áttelelő nemzedeke is van,* mely tavasszal mindjárt szaporitáshoz lát s a melyből nyári nemzedék származván ez ismét szaporít; így a tavaszi nemzedek unokái jutnak áttelelesre, mely leginkább a házak nádfeleiben történik.

Ismerem: magyar részekből: Doroszlóról (Márczius) Apatinból (Május), Zimonyból (kikötőhajó fedélzete), Pancsova (kikötőhajó fedélzete), Orsováról (Junius), Békés-Csabáról (Junius), Tokajból (Junius), Bodrog Keresztúrról, Alsó-Hámor (Julius), B.-Füredről (Szeptember), Kőszegről (Szept.), ismét Doroszlóról (Junius—Julius), Nagy-Váradról (Muz. gy. Mocsáry), Budapest (Muz. gy. Frivaldszky), Ungvár vidéke (Vidra F.), Dabas (Metelka F.), Komjáti; Rózsahegy a Vág hídján kiválóan szép, sötét, finom rajzu változat. Erdélyi részek: Nagy-Szeben, Kolozsár, Mező-Záh, Hosszútelke, Szász-Veszős.

SPEC. 15. FAJ. *EPEIRA SOLLERS*. WALCK. ÜGYES K. GEWANDTE K.

(*sollers* = ügyes, ravasz; itt arra az ügyességre látszik vonatkozni, a melylyel lakását készíti. Minieai száraz köröken.)

Syn. 1841. *E. sollers* WALCKENAER. «*Hist. Nat. des. Ins. Apt.*» 11, p. 197.

Vide: THORELL «*Remark*» p. 18.

♀ Kis, zömök alak, kerekded végtesttel, vékony lábakkal, igen módosan fejlett fejmellel.

Szürkésbarna. Fejmelle keskeny, egyszínű vörösbarna, fejerése jól elválasztott, domború kissé hozontosan szőrös; a hátgödör kiesény, sekély. A mellvért barna, közepén néha elmosódva-világosodó. A rágók nyulánk tövűek, a beesapórés erős, egyenetlen fogacsokkal fegyverzett, színezetök vörösbarna; az állkapcsok egyszínűen vörösbarnák.

A ezombok vörösbarnák, végök fele elmosódva és alig észrevehetőleg sötétebbek, a többi iz elmosódó vörösbarna gyűrűzettel.

A végtest kerekded, széles, csak a fonók fele kissé csúsesodó; szürkésbarna, a hát közepetáján sötétebb.

A hát közepén egy hasítékszerű fekete hosszolt, két oldalt szürkésfehér, kirívó szegélyzettel, e szegélylyől keresztbe egy ∇ ritkán két ágpar válik el s keresztet alkot, melynek nyele azonban nem ér a fonókig, teteje gyakran igen széles \mathcal{A} szürkésfehér foltla enyészik, mely a végtest elején áll; néha csak a fehér szegélyű fekete hasíték van meg; néha csak a felső ágfolt látható. Az oldalak szürkésesek. A has sötétbarna, világos sárgásfehér, néha elmosódó ∇ szegélylyel.

* Doroszlón a kinestári erdőmesteri lakóház folyosóján mindig áttelel.

A szemek a fej szőrözete által borítottak, az oldalszemek a középsőkből nem egészen kétszer akkora távolságra, a mekkora az alsó szemsor közepi szemei közötti.

A zár módosan kiemelkedő szeles, fedője nem lemez, hanem tompa háromszög alakú karaj, elgyűrődő, fenyves szelekkel.

Mertekek: ♀ Törzs	8—9 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	4 »
I lábpár	11 »

♂ kicsiny, a nőstényhez hasonló rajzu és színezetű; a két hátsó lábpár czombja töven határozottan világosodó. A fej mell módosan fejlett. A tapogató kurta nyelű, terdizéken két gyenge sertével; a diószerűen kidagadó nemzőrész alsó felelől egy vastkos tövű, kurta, hajlott, a hajlásban tompán fogasolt köröm meredez.

Mertekek: ♂ Törzs	4·6—5 $\frac{m}{m}$
fej mell	2·2 »
I lábpár	13·5 »

Változat: ♀ a vegtestt kissé vállas, a vállakon szabálytalan felhordalaku () egymás fele fordított sötét-feketebarna folt; a második ingödörpártól le a fonóig egy szeles, nyelvalaku, sötét-barnafekete czimer, elmosódva fehérén szegelyezve.

Ifjú nemzedék: ♀ sárgászöröses, vagy viaszszárga, a vegtestt elején \triangle alakú fehér folttal vagy X alakú fehér jeggyel. (*Epeira dalmatica* Doleschall.)

E csinos állat tavaszkor és őszszel, nevezetesen száraz kórókon tartózkodik, hol az elálló ágak köze szövői hálóját, maga egy kiasszott rügy melle lapul, melyhez színezetenél és alakjánál fogva igen hasonlít s így nehezen észrevehetővé lesz (azt hiszem erre ez előz WALCKENAER adta neve is). Párzását nem ismerem.

Ismerem az erdélyi részekből: Kolozsvárról (Múzeum kert), Mező-Záhról: magyar részekből: Doroszlóról, Pecs vidéke (Muz. gy. Frivaldszky), Buda vidéke (Muz. gy. Pavel), Pest vidéke (Muz. gy. Pavel), Orsova (Muz. gy. Frivaldszky) Kóráti. (Dr. Horváth Géza). A változatot és ifjú nemzedeket Szász-Vesszősről Erdélyben.

SPEC. 16. FAJ. EPEIRA AGALENA. (WALCK.) NYUGTALAN K. RÜHRIGE K.

(a és γ az γ = nyugtalan; a magatartásról)

Syn. 1802. *Aranca agalena* WALCKENAER «Faun. Paris.» II, p. 197.

Vide: THORELL «Remarks» p. 23. 491.

♀ Kis alak. Fejnelle tojásdad, kissé szivalaku; vegteste tojásdad, szélessegenél alig hosszabb, elől a legszelesebb.

A fej mell és a lábak vörösesbarnák, a fejresz valamivel világosabb. A lábak barna gyűrűzettel. Vegteste a hátfelen sárgásfehér, elől két elkerített-háromszögű barna foltoeskákkal, közbül egy ilyen színű hosszukás folttal; a rajz egyáltalában az E. patagiata rajzához hasonlít.

A zár egy szaruszerű kiemelkedés, két oldallemezzel; fedőlemeze kiválóan hosszú és durván keresztbe-rovátkos.

Mertekek: Törzs	4·5 $\frac{m}{m}$
I lábpár	7 »

♂ Színezet szerint hasonlít a nőstényhez, de vegteste inkább csak barna foltokat mint rajzokat mutat. A tapogató harmadik ízületén két hosszú serté; a gyűjtőből egy kétágú, hegyes embolus és egy tompavegű fog áll ki.

Mertekek: Törzs	4 $\frac{m}{m}$
I lábpár	8 »

Nagy-Szeben vidékeről elősorolta Sill Victor *Epeira agalena* C. Koch név alatt. A példányokat nem láttam.

SPEC. 17. FAL. EPEIRA VICTORIA. (THOR.) VICTORIA K. VICTORIEN K.

(victoria = győzelem, de női név is)

Vide: THORELL «R marks» p. 24, 25, 551.

♀ A két első lábpár czombja felül beharmitva, a végtest hátán sárgás fehér, barnán pettyezetett foldon egy tolgylevel alakú világos, viaszszerű rajz. A zár fedőlemeze szélessegenel sokkal hosszabb, durván harántrovátkolt és hosszú, finom hegybe végződő.

A törzs egészen nyulánk; különösen a végtest hossztojtásdad, elől hátul majdnem egyforma magassága, elkerekített vegevel a fonók felett kiálló.

Világos barnássárga alapszínű.

A fej mell szélessegenel sokkal hosszabb, sárgásbarna; a fej jól elválasztva, fehér szőrrel borított, mely szőrzet a hátgödörnél kezdődik; a mellresz módosan és elkerekítve domboru, a hátgödör mögött szőrtelen, szeleim fehér szőrsávval szegelyezett; a mellvert fekete, fehér szőrzettel gyereen borítva, minden esipő előtt egy kis fehér üstökkel.

A rágók kisse térszerűen domborodók, a domborodáson, illetőleg tüvükön sárgások, egyebkent sötétbarnák. Az állkapcsok és az alajk egyszínűen barnássárgák.

Az I. és II. lábpár czombjának (femur) felülete beharmitott, vege enyészve-gyűrűzött; a terdiz elől elesen határolt sötét barna gyűrűvel; a szár közepén és vege hasonlóan, úgy szintén a lábveg második izeke (metatarsus) az utóbbihoz hasonló gyűrűzettel.

A III-dik és IV-dik lábpár czombja egyszínű sárgabarna, vege határozottabb sötét gyűrűvel, a többi izeke az I. és II. lálpárehoz hasonló.

A végtest szőrös sárga; barna pettyezetett foldon egy tolgylevel alakú, világos sárga, a végtest elején kezdődő, de a fonókat el nem érő czimert visel, melynek közepén és hosszába rendezve két sor elmosódó, barna, finom petty látható. E czimernek hat oldalkaraja közül az első kettő hátul alig észrevehetőleg barnán szegelyezett, a többi belsejében barna, úgy, hogy a sárga szín a barnát szegelyezi. Oldalt e czimertől minden oldalon két sor szabálytalan alakú sárga folt, melyek közül a czimerhez legközelebb álló a czimer barna karajainak szegelyébe olvad.

A feketebarna has közepén egy világos, sárgásfehér csik, mely a fonók előtt megszakad, úgy, hogy közvetlenül a szemölcsök előtt egy pettyet alkot; két oldalt e közepesíktól alakú, gyakran szakadozott, felérsárga foglalát; az alsó fonópártól oldalt egy-egy nagyobb, a felső pártól oldalt egy-egy kisebb sárgafehér petty.

A középső szemecsoport negy szeme dereknégyszögbe elhelyezve, az oldalszemektől kétszer akkora távolságra a mekkora a középszemek közötti távolság.

A zár gyantaszerűen áttetsző, sárga; fedő lemeze korszóful módra ∞ görbült, szélessegenel legalább négyszer hosszabb, harántul és különösen a zárra nező oldalán durván rovátkolt, a vege gyorsan hegyesedve vékony csucsba végződő; a legbiztosabb ismertető jegyet kepezi.

Mértékek: ♀ Törzs	13—15 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	6 »
I lábpár	20 »

♂ Kisebb, karcsúbb, színezete a nőstényével azonos; az első és második lábpár felülete kevesebbe barnított; a második lábpár szára a vege fele vastagodott, e vastagodás belső oldalán több apróbb tüske közül negy nagy tüske kiáll.

A tapogató igen kurta, bunkója igen tetemes; a terdiz felül két szemölcszerű dudorral, vastagságánál nem hosszabb; a szárizék kurtább, kifelé és oldalt egy széles, vaskos, felülről tekintve hárdszerű, egyenlő szélességű tarajt boesát; a pikkely keskeny, oldalt és befelé fordított; nemzőszerve a belső oldalról és kisse alulról tekintve, egy, a pikkely csúsa alól le- és kifelé kanyargó erős és hegyes, horogszerű nyujtványt mutat, melynek hajlásában meg egy hegyes tovis látható, e nyujtványhoz, kívülől egy ivesen elvágott

szeles es simaszélű lemez csatlakozik, e lemezhez kívülről ismét egy lemezszerű, keskenyebb, elkerékített es kisse fogacsolt lemez alkalmazkodik. A külső oldalról tekintve egy kerek gyűjtő látható s egyszersmind az is, hogy a szelesebb lemez külső sarka eles fogban végződik.

Mertekek: ♂ Törzs	8·2 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fej mell	3·5 »
I lábpár	16·4 »
II »	13 »
III »	8·7 »
IV »	12·3 »

Ismerem, erdélyi részekből: Kolozsvarról, Gyékéből (a hmet Schusztér Károly ur fedezte fel Kolozsvár környéken); magyar részekből: Budáról (B. M. Ankertől), ugyaninnen «Sashegy» (Muz. gy. Pável), Rákos Palotáról (Pável). Ugy látszik, hogy ez a faj az aljakat, rokoma — a következő faj ellenben a hegységet kedveli.

SPEC. 18. FAJ. EPEIRA CEROPEGIA. (WALCK.). VIASZOS K. WACHSK.

(*szűpős* = viasz, *πγγός* = fehér; a végtest tölgylevélalakú rajza színére vonatkozik.)

Syn. 1802. *Aranca ceropogia* WALCKENAER «Faune Paris» II, p. 199.

Vide: THORELL «Remarks» p. 24, 25, 551.

♀ Az I. es II. lábpár czombja alul rövid-csikyszerűen bebarútva; a végtest hátán, barna földön egy viaszszerű, elejen kétszer \mathcal{A} szerűen elágazó sárgásfehér rajz; a zár fedőlemeze szelesen szivalakú, szélessegenel alig hosszabb es hirtelenül árszerű csucsban végződik.

A fej mell vörösbarna szélessegenel hosszabb, fejerése jól elválasztott, fehér szőrrel borított, a szőrozet a hátgödörből indul. A mellresznek a hátgödörön túli tere kopasz; oldalai feherszőrösek, néha igen finom, fehér szőrszegelybe foglaltak. A mellvért vörösbarna, gyeren álló, hosszú, sötét szőrökkel fedett. A rágók egyenletesen az állkapesokra hajlók, egészen vörösbarnák.

Az állkapesok es az alajk egyszínűen vörösbarnák.

Az első es II-dik lábpár czombja különösen alul egy csikyszerű, vörösbarna folttal. A lábak színe es gyűrüzete egyebkent az Ep. Victoriához hasonló.

A végtest meglehetősen széles-hossztojásdad, hátul alacsonyabb, a fonók felett elkerékített es valamennyire kiálló.

Czimere elenken sárgásfehér, viasz kinezesű, igen symmetricus es kirívó rajzzal, mely ket egymásfelett álló széles, \mathcal{A} alakú ágpárból es ezek alatt s hozzájuk sorakozva három () alakú, a fonókig le nem erő, fokozatosan kisebbedő foltpárokból áll. Az ágpárok közötti ter sötébbarna földön sárgásfehéren, finoman pettyezetett; szegelyzete az egész rajznak sötét feketebarna s e sötét szegely mind kétoldalt egy többször kigyózó sárgásfehér szalaggal szegelyeztetik.

A has fekte; a közepen egy széles, sárgásfehér hosszcsikkal, kétoldalt egy szakadozott, enyésző, sárgásfehér () be foglalva. Az alsó fonópár mellett egy szabálytalan alakú apró, sárgásfehér foltpár; a felső fonók mellett hasonlólag egy igen apró foltpár, a fonók felett, azokat mintegy körítve, egy finom sárgásfehér íves vonal.

A középső szemesoport derek negyszögbe elhelyezve, egyebkent az Ep. Victoriához hasonló.

A zár fedőlemeze sötétvörösbarna, szelesen szív vagy inkább hagymaalakú, durvan szemesezett es csucsba végződő, lapos, e faj legjobb ismertető jele.

Mertekek: ♀ Törzs	11 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fej mell	3·5 »
I lábpár	14·5 »

♂ Kisebb, karcsúbb. Az első es második lábpar ezombja alul es kissé oldalt-befeleg bebarmitott, a harmadik lábpar ezombján egy halavány gyűrűfolt. A végtest igen sötét s a viaszrajz igen elesen kifejezett. A második lábpar szára, a végén erősödött s belső oldalán, több apróbb, tüske között, négy hosszú tüskével fegyverzett.

A tapogató igen rövid, terdize vastagságánál nem hosszabb, felületen két szemölcsessel, melyeken egy-egy hosszú, erős serte ágaskodik; szára igen rövid, külső oldalán egy bárdszerű karajt boesát, mely a végén szélesebb mint a tövén; a pikkely keskeny, befeleg-oldalt fordított; nemzőszerve igen kidagadó; a belső oldalról, s kissé alulról tekintve a pikkely esüsa alól le es kissé kifeleg egy igen könnyeden (*nem horogszerűen*) hajlott, tompán hegyes, egyenlő vastagságú, karesü nyujtvány indul, melyhez kívülől egy igen széles, síma es egyenes szélű lemez esatlakozik, e lemez külső sarka fogszerűen végződik. (A nyujtvány alakja legbiztosabban különbözteti meg e faj hímét az *E. Victoria Th.* hímétől).

Mértékek: ♂ Törzs	7·8 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	3·8 »
I lábpar	15·5 »
II »	11·4 »
III »	8·2 »
IV »	11 »

Havasí alak, mely leginkább a feyűővben fekvő tisztások bujább növényzettű helyein a füveken szövi szép kerekhalóját.

Ismerem, erdelyi részektől: a Hargítáról (Mezőhavas 4000 lábíg), Gyergyó-Szent-Miklós környékéről es Balánbányáról (Gyümölcsésés); magyar részeken esupán csak Csorba mellett «Prvnyiszka» ingoványokban találtam.

SPEC. 19. FAJ. *EPEIRA ADIANTA*. (WALCK.). KÖKÉNY K. SLEHDORN K.

(ἀράχνη = meg nem nedvesített, a melyet nedvesség nem éphet; lehet hogy a tartózkodásra vonatkozik).

Syn. 1802. *Arauca adianta* WALCKENAER «*Faun. Paris*» II, p. 199.

Vide: THORELL «*Remarks*» p. 23.

? Az *Ep. ceropegiára* emlékeztető végtest-rajzzal, a hason azonban semmi közepesik; a fej mell közepén egy finom sötét hosszvonal, mely a szemeket nem eri el. A zár fedőlemeze felálló, széles, kurtakampós, elől elkerekített es felgyűrt finom szélű. A megelőzőknél sokkal kisebb alak.

A fej mell es függelékeinek alapszíne agvagsárga, az egésznek törzse módosan fejlett, szélességénél hosszabb; fejerésze szűkülő, határozatlanul elválasztott, módosan domború, szörözete fehéres es igen gyér. A középszemesoport mögött kezdődik egy finom, hasitékhoz hasonló barna vonás, mely a hátgödrön túl menve, nem eri a mellrész végét. A mellvert tiszta fekete, majdnem meztelen.

A rágók egy kevéssé terdszerűen kibajló, agvagsárgák s csak végükön keskenyen bebarmitottak. Az állkapesok es az alajk sötét agvagszíműek, kevéssé világosodó szelekkel. A tapogatók, espók egészen, a ezombok tövüknél agvagsárgák, az utóbbiak az I es II lábparnál, felül, hosszában es végükön gyűrűszerűen bebarmitottak. A terdek es száruk végeiken határozatlan, elmosódó barna gyűrűvel, ilyen a bordáskörmök táján a láb vége is. A végtest kissé lelaptott, meglehetően szélesen es kissé esúcsosan tojásdad, felül agvagsárga földön bíborbarnásan sűrűn pettyezetett, neha bíborbarna alapszímű, közepén az *Ep. ceropegiáéhoz* hasonló fehér, kétszer ∞ szerűen es háromszor () szerűen összetett rajzzal, mely a fonók felé mindinkább keskenyedek, itt neha lándzsás esúcsba összefoly. A has fekete, igen kiálló sárgásfehér szegelylyel, melyben közepesik ninesen. A fonók mellett két oldalt elhelyezve két sárgásfehér foltpar.

A közep szemesoport négy szemé derek négyszögbe állítva az oldalszemektől nem egészen kétszer annyira, a mekkora a távolság az alsó sor középszeméi között.

A zár vörösbarna, elöl elkerekített, széles, kurta es mindjárt tovetől kanyósan görbülő lemezzel fedett.

Mertekek: ♀ Törzs	7 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2·6 »
I lábpár	11·5 »

♂ Karesu, hosszalábú, színezetben a nősténynek megfelelő; néha azonban az oldalakra is fehér, úgy, hogy a jellemző hátrajz épen csak sötét-lilborbarnán szegelyezve van. A lábak egyszínűen agyagsárgák es csak a terd, szár es lábveg izenek legvege keskenyen barnán gyűrűzött.

A tapogató rövid szárú; terdzén két felálló, vöröses, hosszú sertével; befele-oldaltfordított pikkelyek keskeny, nemzőszerve dió szerűen kidagadó, a külső oldalról tekintve egy kurta, éles, esavart körmöt mutat.

Mertekek: Törzs	5—5·5 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	3·6 »
I lábpár	13 »

Válfa ♀ A végtest alapszíne feljül sok fehérrel kevert, a hát fehér középrajza elöl keskenyen, hátrafele mind szélesebben lilborbarnán szegelyezve.

E pókot eddig csak két lelhelyről ismerem: Kolozsvárról, hol a szopori völgyben előforduló kökénybokrokon találtam. Augusztusban ivarérett. Egy-egy bokron 15—20 is tartózkodók s szép, nem nagy kerek-hálókát az ágak között feszítik ki. Lakásukat esészeszerűen összeszótt levelekből készítik. Nappal is teljes működésben vannak. Második lelhelye Mező-Záh Erdélyben, hol igen világos, elmosódó hátrajzu példányokban fordul elő.

SPEC. 20. FAJ. EPEIRA CUCURBITINA. (CL.). TÖK K. KÉRBISS K.

(cucurbita = tök; a végtest alakjáról es színezetéről).

Syn. 1757. *Araneus cucurbitinus* CLERCK «Ar. Suec.» p. 44.

Vide: THORELL «Remarks» p. 23.

♀ Tökzöld; sárgásbarna előtesttel; a fonók felett egy rókavörös folt; a végtest hátfelének szélén, az ingödörökön kívül, két oldalt négy-négy fekete pont.

Kis zömök alak kis előtesttel es domború, tojásdad végtesttel.

A fejmell sárgásbarna, egyszínű, módosan fejlett, jól elválasztott fejrészszel, mely a szemek táján kisse leesapva-elkerekített. A mellvert sárgásbarna; hasonló es egyszínűek a szájszervek es a lábak is.

A végtest felül elenken tökzöld, néha fehéres lehelettel, mi a színt még emeli. A kevésbé kirívó ingödörökön kívül s fölök kétoldalt sorakozva négy-négy sötét fekete pont, a fonók felett álló pár a legnagyobb es legközelebb áll egymáshoz, a többi pontok között a távolság a végtest eleje fele mindinkább növekedik. A fonók felett a végtest kiálló es ezen a helyen rókavörös.

A has zöld; színe valamivel szennyeseb, néha szerű világosabb foglalatra emlékeztető nyomok látszanak. A középszemesoport hátsó két szeme nagyobb az alsónál es távolabb áll tőle mint egymástól, az oldalszemektől pedig kétszer annyira mint egymástól.

A zár széles alaphól emelkedik, fedőlemeze gyantaszzerűen áttetsző, a zár keretet alig meghaladó hosszúságú, széles, ∞ formára hirtelen hajlású; vege elkerekített.

Mertekek: ♀ Törzs	6·5 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2·4 »
I lábpár	7 »

♂ Sárgászöld; igen fejlett, sötét sárgabarna fejmellel, mely a végtestnel nagyobb; a IV lábpár czombja alul, egyenes sorban álló 5—6 sertetűskevel.

A fejmellnek mellrésze igen szeles, az egész fejmell hosszával majdnem egyenlő; az egész sötét sárgabarna, a mellrész finom barna szegélylyel. A végtest röviden tojásdad, szemezetben halaványabb, egyébként a nőstényének megfelelő.

A lábak, jelesen az I. es II. pár, hosszúság mellett a czomb és szár ízeikben láthatólag kivastagodottak; az ízek végén barnán gyűrűzöttek. A tapogató rövid nyelű; térdizéke két felálló, hosszú, barnavörös sertével; pikkelye oldalt és befelé fordítva, keskeny; nemzőrésze kidagadó, alulról tekintve egy kiesiny, tompa foggal fegyverzett.

Mertekek: ♂ Törzs	4	$\frac{m}{m}$	ebből
Fejmell	2·2	»	
I lábpár	6·4	»	

E esinos kis pók igen gyakori, leginkább tavaszi, magasabb helyeken nyári alak, mely a bokrokat, jelesen a nagy levelűeket kedveli, hol hálóját néha a levelek lapjára, ha az hemelyített, feszíti, a szár mellett pedig egy kis rejtet sző. Kertekben a Syringákat különösen kedveli. Kerékhálója szép, rendes, néha alig $4 \frac{c}{m}$ átmérőjű. Vasúti vonatokon többször észleltem, hol is az ablakok sarkaiba (kívülről) alkalmazta kis hálóját s a vonat robogása közben is fogdosta a hálójába sodort szunyogokat. Az uljaktól kezdve meg 3500—4000 láb magasságban is előfordul. Páraszát nem ismerem.

Ismerem erdélyi részekből: Kolozsvárról, Oláhfenesről, Mező-Záh, Hoszsutelke, Gyergyó Sz. Miklósról, a Mezőhavasról (4000 lábig), Nagy Szebenből (Sill és Bergleiter gyűjtemény), Bázánról (Ugyanott); magyar részekből: Pancsováról (Kis Szlatina, wjloviezi erdő), Orsováról (Allion töve), Ogradena (Mragonya völgy), Báziasról, Tokajról (Kopasz), S.-A.-Ujhelyről (Magos alja), Bükkhegység (Eger felett: Köhát), Csorbáról (Prvnyiszka), Nagy Váradról (Muz. gy. Mocsáry), Budavideke (Muz. gy. Páve), Ungvárról (Muz. gy. Vidra Ferd.).

SPEC. 21. FAJ. EPEIRA ALPICA (L. K.) HAVASI K. ALPEN K.

(Alpes = havas; a tartózkodásról.)

Syn 1869. *E. alpica* L. Koch in «Zool. Mitth.» aus Tyrol XLIII, Vers. der deutsch. Naturforscher, Innsbruck, p. 25

Vide: THORELL «Remarks» p. 547, 549.

♀ Világos tökHzöld, barnás oldalakkal, barnás hassal, az utóbbin két pár világos folt; a IV. lábpár térd, szár es ket végize barnán gyűrűzött; a végtest hátán, közel a fonók felett csak 2 pár fekete pont (a négy ingödron kívül); a fonók feletti rókavörös folt szétfolyó.

A fejmell es valamennyi függelke agyagsárga; a fejrész szelesedő, jól elválasztott; az I., II., III. lábpárnál a szár láthatólag barnán gyűrűzött (a IV. lábpár lásd fennebb).

A végtest szeles-tojásdad kissé lenyomott, oldalai bebarnítottak, úgy, hogy a hát élénk színe élesen határoltatik. A hat közepe rajzszerűen világosodó s e világosodás a négy ingödör körül es a hossz tengelyben néha feltűnő; a végén egy szélességevel fölfelé néző trapezbe rendezve, negy fekete pontoeska áll.

A has feketésbarna; a zár es a fonók között két pár világos sárgászöldfoltal, melyek közzül a zár melletti pár néha összefoly.

A középszemesoport két hátsó szeme az alsónál láthatólag nagyobb es közelebb áll egymáshoz mint az alsó egymás között.

A zár kevéssé kiemelkedő, fedő lemeze közel \sphericalangle , kissé csuesosodó, a végén kömveden elkerekített s alig egy keveset felliajló.

Mertekek: ♀ Törzs	7·8—8	$\frac{m}{m}$	ebből
Fejmell	3	»	
I lábpár	9·8	»	

E szép fajt eddig csak magyar részekből: Alsó Hámor (Borsod, Hollós fenyvese) ismerem, hol meglehetősen terjedelmű hálóját a fenyvek alatti bokrokon es a fenyvek ágai között szővé. A nemz. muzeumban egy példány Tatra-Füredről, hol Frivaldszky János ur gyűjté. A hím ismeretlen.

SPEC. 22. FAJ. EPEIRA ACALYPHA (WALCK.), RÉTI K. WIESEN K.

(ἀναλυσίς = fedetlen; a tartózkodásról.)

Syn. 1802. *Aranca acalypha* WALCKENAER «Fauv. Paris» II, p. 199

Vide: THORELL «Remarks» p. 454.

♀ Sárgás zöld; végteste oldalt bordaszerű fekete csikkokkal díszítve; a fonók felől \perp szerű, kissé szakadozott fekete csikok nyomulnak a hátra: kis alak, ívesen domborn, tojásdad végtessel.

A fejmell módosan fejlett, fejerésze szűkülő, domború, a mellresz kerek, gödre hosszbenyomású, kissé barna, úgy, hogy a vörösessárga előtessen csiknak nezi ki: a mell szelei finom, sötét szegélylyel ékesítve, mely az oldalszemek felé enyészik. A mellvért. alajk és az állkapcsok barnafeketék, a rágók vörösés sárgák. A tapogatók és lábak vörösés sárgák, az előbbiek végükön, az utóbbiak a száruk és lábvégizek csücsán bebarnítottak. A terd és czombizek rozsdássárgák barna szőrözettel és tüskékkel, mely utóbbiak fekete pettyekből indulnak.

A végtest a fonóktól ívesen es magasra emelkedik, az oldalak felől kissé összenyomott. A has felől 3—4 meglehetősen szeles, szakadozott, fekete bordaszalag nyomul a hát felé; a fonóktól eleintén összefolyva később villaszerűen elválva három fekete csik indul, melyek között a középső a leghosszabb, a másik kettő epen a második ingödörpárig nyomul: e csikok pontszerűen a végtest elejeig folytatódnak. A fekete csikok közötti ter mindenütt sárgazölden mintegy márványozott.

A has fekete, kettőlől egy páros sárgás-fehér folttal, a fonók mellett mindket oldalon két ket sárgás-fehér pettytel díszítve.

A középszemek csoportja közel derék negyszögbe helyezve: a hátsó pár fekete karikába foglalva, látszólag nagyobb; az oldalszemek úgy elhelyezve, hogy a hátsók a hátsó középsőkkel egyenes sorba esnek. Az oldal es középszemek közötti távolság nagyobb a középszemek közöttinél.

A zár hátra felé íves, kevéssé felvetett keretet alkot, melyben a rövid, szeles, nyelvalaku, elől elkere kített fedő lemez úgy megfekszik, hogy a keret belső szeleit éri.

Mertekek: ♀ Törzs 5—5.5 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell 2 "
I lábpár 8.2 "

♂ Igen kicsiny, nyulánk lábú; színezete megfelel a nőtényének.

A tapogató kurta nyelvű, terdizen egy felálló serte; oldalt befelé fordított pikkelye kicsiny, nemzöszerve diószzerűen kidagadó, aludról tekintve a végén egy csavart lemez, e mögött egy kurta, horogforma villásköröm látható.

Mertekek ♂ Törzs 3 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell 1.3 "
I lábpár 4.5 "

Válfa ♀: A végtest elenk sárga, a középső csik teljesen hiányzik, a másik ket csik kissé szét agazo, az ingödörökben comma (•) szerűen megszakadott.

A legcsinosabb kis keresztetek köze tartozik; közönséges, bujább növényzetű helyeken, nevezetesen reteken (innen magyar neve); bokros helyeken is nagy számmal található.

Meglepően nagy kerek hálóját a növények szirmaira alkalmazza, igen ritkán folyamodik rejtszőveshez s legtöbbször beéri egy egy level alsó lapjával. Egész nap mozgásban van s úgy látszik, hogy tavaszi es nyári nemzedeke van. A hímek májusban ivarérettek. Párzását nem ismerem.

Találtam eddig erdelyi részekben: Kolozsvár, Szász-Vesszős, Korond, Balánbánya, Tölgyes, Mező-Záh, Gyeke, Szt.-László, Torda stb. retsegein, N.-Szeben (Sill); magyar részekben: Uj-Palánkán, Páncsován, Orsován, Ogradena (Mragonya völgy), Báziason, Tokajban, Terezadon, Rakamazon, S. A. Ujhelyen, Alsó Hámorban (Borsod), Nagy-Váradon (Muz. gy. Moesáry), Pees vidéke (Muz. gy. Pável), Mehádián (Muz. gy. Frivaldszky), Buda (Sashegy, Muz. gy. Pável).

SPEC. 23. FAJ. EPEIRA DIODIA (WALCK.), ÁL-K. TRUGENDE K.

(*διόδωτος* = átmenes, elsőzés; *διόδωτος* = átmenet; a Meta nemhez való rokonságra látszik vonatkozni.)

Syn. 1802. *Aranca diodia* WALCKENAER «FAUL. PARIS» II. p. 200

Vide: THORELL «Remarks» p. 455.

♀ Kis alak; alakilag az Epeira diademátára emlékeztet; az előtest világos rozsdabarna; a végtest feketebarna. hátán elől egy \triangle elkerekített sarkú fehér folttal, mely belsejében két — — forma, barna, finom vonalat mutat. Az állkapcsok szélességöknél alig hosszabbak; a szemcsoport közelebb áll a Meta¹ mint az Epeira neméhez.

A fejmell kicsiny, fejeresze jól elválasztott, kise nyújtott és domborodó; a mellresz kikerekítve domború; a módos hátgödörből a jól látható barázdák esillagszerűen oszlanak a csípők felé; az egész rész rozsdasárga. A mellvért világos rozsdasárga, gyéren álló fekete szőrözettel; a szájreszek hasonló színiük; széleiken alig észrevehetően bebarmitva.

A tapogatók és a lábezombok töve világos rozsdasárga; a tapogatók végze egészen, a zombok vege határozatlanul, elmosódva bebarmitott.

A végtest elől magas, kise vállas, a vége felé tojásdadra elkerekített, sötét feketebarna; elején egy \triangle fehér folttal, melyben két — — vonás áll, ez alatt oldalról fehéren kigyózva, és igen finoman szegelyezett bársonyfekete ezímer, a ezímer felett meg egy finom fehér \sphericalangle ágrajz.

A has fekete, oldalt () szerűen, sárgásfehéren szegelyezve, e szegely a fonók fele kirívóan világos. Az alsó fonópár mellett rendszeren egy fehér pettyár.

A középszemcsoport derék négyszögbe elhelyezve, az oldalszemek kissé hátralepnek, nem érintkeznek egymással s csak kevéssel távolabb állanak a középszemektől mint ezek egymástól.

A zár nem kiálló, fedő lemeze vézna, sárgás-fehér, meglehetősen hosszú, pálczaforma-egyenes, a végén kissé resümtösen lekapva és bebarmitva.

Mértékek ♀ Törzs 4 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell 2 »
I láb-pár 9 »

♂ Ismeretlen.

E szép fajt magyar részeken az Ogradena mellett a Dunaszorosba meredező Csukár mare szikla tövében júniusban találtam, hol bokrok árnyékában szövő hálóját. Erdélyből Kolozsvár környékéről meg van a Schusztér Károly gyűjteményében.

GEN. 3. NEM. CYRTOPHORA. (SIM.)

(*κυρτός* = púp, Buckel; *φέρω* = viselni, tragen. A végtest tevépüpjára vonatkozik.)

Syn. 1864. SIMON «Hist. nat. des Araig.» p. 255, ad partem.

Vide: THORELL «On europ. Spid.» pag. 57.

A végtest egy hátrafelé tolt, tetemes, kúpalaku püpot visel. Az oldalszemek a középsőktől csak valamivel távolabbra esnek, mint az alsó sor középszemei egymástól; a hátsó szemsor határozottan kihajló; az oldalszemek meglehetősen széjjelváltak. A fejmell keskeny, részeiben jól dombortított.

E nemnek nálunk csak egy képviselője van, mely sajátos testalkata mellett, finom hálójának olykor igen merész alkalmazása által tűnik ki. Fajrokonai déli alakok.

¹ Az oldalszemek nem épen érintkezők, a középsőktől csak kevéssel távolabb állva, mint ezek egymástól.

SPEC. I. FAJ. CYRTOPHORA CONICA. (PALL.). KŰPOS KÜLLŐPÓK. KONISCHE SPEICHENSPINNE.

(conus = kúp; a végtest magas púpjára ezélez; a «küllő» a fehér labezombokra s a hálóra is vonatkozik.)

Syn. 1772. *Aranea conica* PALLAS «Spicil. zool.» I, 9 p. 48.

Vide: THORELL «Remarks» p. 18.

♀ Sötét alapon tarka színű. A hát púpja széles alaptól indulva magasra emelkedik es kisse hátrahajló. Valamennyi lábpár ezombja-tőven alabastron fehér es kisse áttetsző.

Az alak kurta, zömök, aránylag kis fejmellet; a végtest, a kup táján merve, szélessegenel magasabb magasságánál valamivel hosszabb.

A fej mell igen módos fejlődésű, sötét vörösbarna; fejeresze jól elválasztott es jól kiemelkedő, a kerekded mellrésznél keskenyebb. A mellvért gyeren szőrös, vörösbarna; a rágók tövüktől domborúan, kisse térszerűen kihajlók, vörösbarnák; az állkapcsok es az alajk töve vörösbarnák, szeleik szélesen rozsdasárgák.

A tapogatók végze fekete s csak töven sárgás, az alapizek áttetszően sárgásfehérek. A ezombok tövüktől egészen közepén felülalabastron fehérek, végükön szélesen feketebarnán gyűrűzve; a föbb iz igen sűrűn feketebarnán gyűrűzött.

A végtest szemezete változó; felül többnyire feketebarna, a hát elején oldalt két terjedelmes, sárgás, nagy folt, mely elől összefoly; az összefolyás csücsében (1) szerű világos fehéres jegy, melytől azután egy sokfelekepen megszakadozott sárgás folt kereszt-szerűen indulva, a pup esücsé előtt hegyesen végződik, inkább hátrafelől mint oldalról, de mind a két felől, két-két csipkeszerű foltoeska igyekezik a csücsé, a fonóktól pedig a csücséig egy sárgásfehér szalag vonul mely egy-két keresztvonás által megszakittatik. Az oldalak alja fahéjszín es sárga vegyületű. A has fekete, a fonók előtt egy harántfekvő nagy, sárgásfehér foltpárral.

A szemesoport (lásd II. 4 t. 70 a) mindket sora kihajló, az alsó sor kihajlása tetemes. A közepesoport negy szeme közül az alsó pár távolabb áll egymástól mint a hátsó pár; a két pár közötti távolság ismét nagyobb annál, a mely az alsó pár között letezik. Az oldalszemek egymás között jól elválasztottak s a hátsók annyira esnek a közepesoport hátsóitól, a mekkora távolság az alsó es hátsó közepesemek között.

A zár kidagadó, két harántfekvő gombszerű dudorodást mutat, melyek között a világos, gyantaszerű, vezna fedőlemez könnyeden lehajlik anélkül, hogy a gombok határát meghaladná.

Mertekek: ♀ Torzs a fejtől a fonóig 7 $\frac{m}{m}$
 » » » pup esücséig 9 »
 a fej mell 2·2 »

Neha egészen fahéjszínű; máskor barna oldalak mellett levélalaku fehéres rajzot visel a hátán, vagy barna hát mellett oldalaiban világos.

♂ igen karesű termetű; lábai a nőstényéhez hasonló, az előtest élénk vörösbarna, a végtest felieres oldalakkal, felületen barnás; a púp módos es nyergesen válik ki a hátból; a végtest egészen kisebb az előtestnél. A lábak nem feltűnően hosszúk. A tapogató sárga, pikkelye jól bemélyített, kerekded kanál alakú, barna, oldalt befele fordított s belőle dagad a nemzőszerv, mely vastagságánál hosszabb s két barna, chitines, fénylő, hajlott lemez között sárgás hártját mutat, az egyik lemez kisse kampósan hajolva tompa, a másik erős, kurta körömben végződik.

E szép pók kertekben es az előhegysegek bokros helyein nem ritka s tavaszi es őszi nemzedekkel dicsekedhetik. Hálójá a legszebb kerekhálók köze tartozik, a memyiben küllői es esigafonalai igen sűrűek es szabályosak; a mellett nem ritka, hogy e hálók keretfonalai 5—6 ölnyi távolságra álló fákat kötnek össze. A kertekben, nevezetesen a regibb babkarókat kedveli, hol azután nappal gyakran az elálló kergek alá vonul meg. Hálójá után úgy is felismerhető, azáltal, hogy a háló teresejétől lefele egy sorba rakja es göngyöli be prédáját. Párzását nem ismerem.

Találtam eddig erdelyi reszekben: Kolozsvar (Museum kert), Szasz-Vesszős, Mező-Záh, Balánbánya es a Bekás-szorosban; Nagy-Szeben (Sill gyűjtemény); magyar reszekben: Bogojzva (a pusztá kőrőin), Palánka (Trnováczí erdő), Orsován (Allion, Graezka völgy, Jeselnitza völgy) Mehadia (feher kereszt tája), Mehadia-Damoélet (Muesuronye legelő), Ogradena (Csukár szikla töve), Alsó-Hámor (Hollós fenyves, Coburg forrás, Lustavölgy), Pécs videke (Muz. gy. Pável), Buda videke (Muz. gy. Pável), Mehadia (Muz. gy. Friedlszky), Dabas (Muz. gy. Metelka Ferencz).

GEN. 4. NEM. SINGA. (C. K.)

(Σύγγα = földrajzi név.)

Syn. 1836. C. KOCH «Die Arachniden» III, p. 42.

Vide: THORELL «On europ. Spid.» p. 58.

Hengerded vegtestű, kis alakok (törzs hossza legfeljebb $7.5 \frac{m}{m}$). A vegtest rendszeren sötét színű, világos hosszszekokkal díszített, gyeren szőrös, puha bőrű és zsirfenyű. Az oldalszemek majdnem érintkezők s az alsó sor középsőtől alig állanak távolabb mint ezek egymástól. A lábak aránya 1, 2, 4, 3. Buja növényzet, jelesen tőszek és mocsarak lakói, melyek kis kerek hálóikat a gyengebb növények szirmai közé szövik s melléjük elmésen alkalmazott, igen változatos rejteket szőnek.

SPEC. I. FAJ. SINGA HAMATA (CL.) NYÍLAS SZINGAPÓK. PFEIL SINGASPINNE.

(hamus = horog; némileg talál a végtest rajzára, mely keresztberóvott nyelű nyílhoz hasonlít.)

Syn. 1757. *Araneus hamatus* CLERCK «Arat. Succ.» p. 51.

Vide: THORELL «Remarks» p. 28.

♀ Fekete: sárgavöröses finoman barnán gyűrűzött lábakkal, a vegtest hátfelen egy ↑ nyíl forma világos sárgásfehér rajz, melynek nyelet több haránt vonás metszi: oldalai sárgás színnel elegyítve sötét barnások.

Kis, hengerded alak, módos fejmellet és lábakkal.

A fejrész jól elválasztva, domborn, a mellmel nem feltűnően keskenyebb, feketebarna, zsirfenyű: a mellresz a fejrésznel kevésbbe domború, vörösbarna, a nyelecske felé világos vörösbarnás; a mellvért fekete, gyéren szőrös.

A rágók sötét feketebarnák, tövükön láthatólag kidomborodók; az állkapcsok es az alajk vörösesbarnák, szeleiken alig valamivel világosabbak. A tapogatók vöröses sárgák a három végz fekete gyűrűvel.

A lábak vöröses sárgák, a czombok s a többi izek vegukon barnás gyűrűvel, mely az első két lábpár térdizen igen határozatlan. A czombok alul fegyvertelenek, a többi lábízület alul erős, sötét tüskékkel fegyverzett.

A vegtest tompakörded, kisse nyújtott es hengerded, a fonók felett jól kiálló. Alapszme fekete. A hátfel elejére irányzottan egy ↑ szerű rajz, mely nyelevel a fonókig es a háton 3—4 kisse határozatlan harántvonal által metszetik, a melyek a sárgán es barnán egyes oldalakra enyesznek. A has fekete, oldalt két párhuzamos sárgásfehér vonással szegelyezve, mely sem a fonokat sem a rimát nem eri el.

A középszemesoport hátrafele szűkülő trapezbe elhelyezve; az oldalszemek majdnem érintkezők, távolságuk az alsó középszemektől valamivel nagyobb annál, a mely az alsó sor középszemeit egymás között elválasztja. Előlről nevez az alsó sor kisse kihajló, a hátsó kisse behajló.

A zár vorosossárga, egyszerű, kevesse kiemelkedő kerettel: fedő lemeze alapján szeles, vegefele kisze eszesosódó, elkerekített s a zár keretet open meghaladó hosszúságú, alig észrevehetően \sim formán hajlott.

Mertekek ♀ Törzs 7.5 $\frac{m}{mm}$ ebből
 fej mell 2.9 " "
 I lábpár 8.2 " "

♂ Kiesiny, karesu; elenken sargás vörös, egyszínű lábakkal, enyésző nyílrajzzal, melyen a harántvonalak alig kivehetők. A vegtest alapszíne vörösbarna. A szemesoport, jelesen az alsó középszemek tetemesen kiállók; az oldalszemek felülről tekintve kisze hátralepők. A has fekete; sargás oldalszegelye inkább foltot mint esikot kepez. Az I. es II. lábpár aránylag meghosszabbított, valamennyi elenk sargás-vörös, gyurum-elkuli. A tapogató rövid, sargásvörös nyelű; pikkelye nagy, kanál alakú, csak kevesse befele es oldalt fordított; nemzőszerve módosán kidagadó, oldalról tekintve egy árforma embolust ez alatt pedig egy kisze esavárosan vegződő lemezt mutat.

Mertekek: ♂ Törzs 3.6 $\frac{m}{mm}$ ebből
 fej mell 2 " "
 I lábpár 6.5 " "

Valfaj: α . ♀ A lábak egyszínűen sargásvörösek; a vegtest oldalainak világos színe hosszávva tomorul, úgy, hogy a nyíl nyelevel párhuzamosan állva, mintegy három esikossá teszi a fekete vegtestet, egyebkent az előbbinek megfelelő es annyi mint: Singa nitidula C. Koch, mely eddig onálló fajként szerepelt s nem egyeb a S. hamata (Clerck) ifjabb nostenyenel. (Thorell tanár is ezt tartja.)

Válfaj β ♀ a fej mell fejresze feketebarna, a mellrész sargás vörös, a többiben az α valfajnak megfelelő, amyi mint S. melanocephala C. Koch (lásd THORELL «Remarks on Syn: p. 28).

E esinos kis pók, leginkább tavaszi alak, buja füves helyeken, de leginkább a tavak sáros szelein igen gyakori es májusban ivarérett. Kis hálóját a füvek, sáslevelek közze alkalmazza, közel a földhöz es többnyire dulten, neha open vízszintesen is. A lakás készitesben nagy mester: majd a füvek bojtját szövi össze lefele nyiló zaeskóvá, majd a sás, a gyekeny levelet huzza össze esatornásan s e esatornára hófeher, tömött leplet szö, mely alatt megvonul s peteit is lerakja.

Úgy látszik, őszi nemzedeke is van: teny az, hogy tavasztól ősziig lelhető; de megis tavaszkor a leggyakoribb. Typikus alakját ismerem, magyar reszekből: Orsováról (Allion tove), Rakamazról (zsidó temető) Nagy-Váradról (Muz. gy. Moesáry); α Valfaját erdelyi reszekből: Kolozsvárról, Szamosfalváról, Mező Záliról (moesáros helyekről), Szeben környeke (Sill, Bergleiter gyujtemeny es Seidlitz jegyzeke), Disznódról (Sill gyujt.); magyar reszekből: Doroszló (Mosztongái nádja), Apatinból, Palankáról, Újvidékről, Panesovárol (Kis-Szlatina moesár), Orsováról (Füzes a neutralis területen), Ogradena (Mragonya völgy talpa), S.-A.-Új-hely (Fürdő melletti nádas), Sz.-Fehérvár (Sóstó), Nagy Várad, (Muz. gy. Moesáry), Pest vidéke (Muz. gy. Frivaldszky) Orsova (Muz. gy. Frivaldszky). Válfaj β magyar reszekből: Doroszlóról, Apatinból es Orsováról

SPEC. 2. FAJ. SINGA LUCINA. (SAV. ET AUD.). ÉKES S. SCHMUCKE S.

(Lucina = myth. név, a születés istennője.)

1825. (?) *Epeira* (?) *Lucina* SAV. ET AUD. «Deser. de l'Égypte?»

1867. *Singa semiatra* L. KOCH. «Zur Arachn. Fauna Süd Europ.» k. k. zool.-bot. Ges. Wien. pag. 4. (860).

♀ Sötét dohánybarna színű, barnásvörös lábakkal; a vegtest hátfelen három szelesebb, sargásfener, elesrajzú hosszcsik; az első lábpár ezombján felul a vegeen egy ekalaku barna folt.

A S. hamatánál valamivel kisebb alak, aránylag hosszabb es erősebb lábakkal a vegtest megfordítva hossztojásdad (eszesosabb vegevel előre fordítva).

A fejmell módosan fejlett, vörösbarua: fejeresze kisse kiemelkedő, módosan domboru. A mellvért egyszínűen barna, zsírfenyű.

A rágók tövüknél módosan kidomborodók, végükkel az állkapcsokra hajlók, barna-feketek. Az állkapcsok s az alajk vörösbaruak. A tapogatók agyagsárgák; végizük bebarmitott (nem gyűrűs). A lábak agyagsárgák; az I. pár ezombja végen, felül, egy tetemes nagyságú, ekalaku, hegygyel lefelé irányozott, barna folt; a lábvégek kisse bebarmitottak, a III. és IV. lábpáron homályosan gyűrűsek.

A végtest sötét dolánybarna, három sárgás fehér (|) állású esikkel, a közep es oldalesikok között nemi határozatlan — világos tarkitással. Az oldalak szennyesbaruak. A has barna, kettfelől halvány sárgásfehér, párhuzamos, rövid esikok köze foglalva.

A középszemesoport hátrafelé igen szűk trapezbe elhelyezve; az alsó középszempár közötti távolság majdnem nagyobb annál, a mely a középszemeket az oldalszemektől elválasztja. Az alsó középszempár tetemesen kiálló.

A zár megfekvő, hosszú, haránt-dudorodás, egy elöl elkerekített, nyelvserű, rövid fedőlemezzel.

Mertekek: ♀ Torzs	6 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	3 »
I lábpár	8 »

♂ aránylag nagy; a nősténytől — színezetre — csak annyiban különbözik, hogy az első lábpár ezombfoltja elmosódó.

Az I. és második lábpár hosszú. A tapogató rövid nyele agyagsárga, terdzen egy felálló sertével; pikkelye módos, kanálszerű, kevéssé oldalt befele fordított; nemzőszerve módosan kiálló, oldalról tekintve egy, kisse nyitott madáresőrlőz hasonló embolus látható, melynek külső fele árforma, alsó fele vaskosabb, fogszerű.

Mertekek: ♂ Torzs	4.6 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2.2 »
I lábpár	10 »

E kis pók eredetileg Palaestinából lett ismertetve. A faj egészen biztos. Találtam: Doroszlón a Mosztonga sásában igen kora tavasszal (1873. ápril 4-en) ♂ ivarát ivarérett állapotban; továbbá a Balaton nádjában (szeptemberben fejletlen állapotban). Az ivarérett nőstény csak 1874. evi júliusban került meg Doroszlón. A példányok Thorell tanár által a Palaestinából származó eredeti példánnyal összehasonlítottak. Simon E. csak Algeriából ismeri. (Les Arachnides de France Tom. I. 1874. p. 123). Ausserer Olaszországból közölte.

SPEC. 3. FAJ. SINGA HERIL. (HAHN). HER SINGÁJA. HERKS S.

(Her, német természetbarát tiszteletére).

Syn. 1831. *Epeira Herii* HAHN «Die Arachniden» I, p. 8.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 26, 157, 515.

♀ Fekete; a végtesten három széles (|) állású hosszcsik, melyek közül a középső mintegy hasított, sárgásfehér, belsejében élénk rozsdasárga. A végtest széles-tojásdad (nem hengerded). Zömök, kurta alak, finom, élénk-rozsdasárga lábakkal.

A fejmell módosan fejlett; fejeresze jól elválasztott, módosan domború, sötét vörösbarua, a mellresz élénk rozsdavörös; a mellvért rozsdasárga. A rágók módosan domborúak, rozsdasárgák. Az állkapcsok és az alajk rozsdasárgák, közepen elmosódva bebarmitottak. A tapogatók egyszínűen rozsdasárgák.

A lábak elenken rozsdasárgák, szőrösek, gyeren álló gyenge sertékkal s csak a bordáskarmok táján kisse bebarmitottak.

A végtest szélesen tojásdad, három hosszcsikkal; ezek közül a középső mintegy hasított (ket végen

eles-esucos, közepe fele mindinkább nyíló), mind a három sárgas fehér, a középső belsejében egy elenk rozsdasárga elmosódó, csikkal diszitve. A has egyszerűen feketebarna.

A középszemesoport dereknegyszögben áll s a színt érintkező oldalszemektől akkora távolságra esik, a mekkora a távolság az alsó sor középszemei között.

A zár sárgás, síma keretű; fedőlemeze szeles, a zár szélét kissé meghaladó, elől elkerekített, egyszerűen – lehajló es szélein kissé bebarmtott.

E típus megfelel annak, a melyet C. Koch S. nigrifrons nev alatt írt le («Die Arachniden» XI. p. 153).

Mértekek: ♀ Törzs	5	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	2	»	
1 lábpár	5·5	»	

♂ igen kicsiny, hosszulábu, karcsu; a végtesten csak a díszes középesik látható; színezete egyébként a nőstényével megegyezik. A tapogató kurta nyelű, terdizen egy felálló, kurta serte; pikkelye kamászerű, rozsdabarna, kissé oldalt es befele fordított; nemző szerve módosan kidagadó, alulról tekintve egy rugómódra lekanyarodó hosszú, vékony, fekete embolust mutat, melynek töve mellett egy vaskos, tompa-esucos köröm mutatkozik.

Mertekek: ♂ Törzs	3·5	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	1·8	»	
I lábpár	5	»	

Válfa *a.* ♀ Az egész fejmell rozsdasárga, a végtest barnasárga, a díszes középesik határozottan kiténik es mindkét oldalról némi feketes foltcsikkal szegélyezett.

E kis faj legdíszesebb kerekhalósaink kozze tartozik, s eddig Panesováról a wojloviczi erdőben elterülő «Kis Szlatina» moesár sásából ismerem, hol kora tavasszal mind a ket nemben ivaréretten fordul elő. Az írók által rendszeren a S. pygmaeaval összetevesztetik. Fajunk kétségtelen, Thorell tanár igazolta. Erdélyből, Kolozsvár környékéről meg van a Schusztér Károly-féle gyűjteményben is.

SPEC. 4. FAJ. SINGA PYGMAEA. (SUND.). TÖRPE S. ZWERG S.

(Pygmaei = a régiek mesebeli törpe népei; az alak kicsinységére vonatkozik).

Syn. 1830. *Theridium pygmaeum* SUNDEVAL «Svenska. Spind. Beskr.» p. 121. ad. part.

Vide: THORELL «Remarks» p. 26, 67, 455, 457, 554.

♀ Fényes fekete vagy sötétbarnafekete; a végtest felületén három fehér vagy sárgásfehér, rikitó hosszcsikkal (|). Igen kis alak, kissé hengerded végtesttel, vöröses, arányos lábakkal.

A fejmell kicsiny, barnászvörös, néha (a barnásoknál) vöröses barna; fejerése kiemelkedő; a mellvért feketebarna.

A rágók barnászvörösek, kissé duzzadtak es tövüktől terdszerűen kihajlók. Az állkapcsok es az alajk sötét barnászvörösek. A lábak rozsdavörösek, szőrösek, fegyvertelenek, a bordás körmök táján kissé bebarmtottak; ilyenek a tapogatók is.

A végtest hosztojásdad, kissé hengerded; felül fekete, vagy sötétbarna fekete, három rikitó fehér csikkal, melyek közül az oldalbeliek néha sárgások, a középesik pedig közepe, de ritkán, hajjinoman hasított. A csikok a háttestnek sem elején sem végén nem érnek össze. Néha az oldalesikok enyeszök. A has fekete, kétoldalt egy-egy párhuzamos fehérös vonással diszített.

A középszemesoport kiemelkedő, dereknegyszögbe helyezett, mely azonban szelességével valamivel magasabb. Az oldalszemek érintkezők, a középszemektől akkora távolságra, a mekkora az alsó sor középszemei közötti. Az alsó sor kihajló, a felső behajló.

A zár egy közös keret, melyben ketoldalt két kerek nyílás van; ezek között közbül egy síma, fényes, szeles lemez látható.

Méretek: ♀ Törzs	3:5 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	1:4 »
I lábpár	3:8 »

♂ előttem ismeretlen.

E kis faj tavaszi és nem epen gyakori; leginkább földhányások gyepes oldalán fordul elő, hol a fűszálakon fel s alá jár. Hálózata ismeretlen, ezért és életmódjáért mint szemállásáért is átmeneti alak gyanánt szerepel.

Legtöbbször e pók íratott le Singa Heerü gyanánt. (Lásd THORELL «Remarks»-on Syn. &c. p. 26. &c.)

Ismerem erdelyi részekből: Kolozsvárról (Museum kert), Mező-Zálról (Bottavölgy), Balánbányáról (Nagy-Hagymás töve); magyar részekből: Doroszlóról (zsidó temető), Apatinból (Galagonyás erdőcske), Palánkáról, Pancsováról (honvéd löhely), Tokajból (Jegelő), Nagy-Váradról (Muz. gy. Mocsáry).

SPEC. 5. FAJ. SINGA ALBOVITTATA. (WESTR.). FEHÉRJEGYŰ S. WEISSGEZLICHNETE S.

(alba = fehér, vitta = sáv, esík; a fej mell jegyére vonatkozik).

Syn. 1851. *Epeira alborittata* WESTRING «Förtecken» pag. 36

Vide: THORELL «Remarks» pag. 28.

♀ Sárgásfehér, vagy zöldesfehér; a sötét fej mellén egy kirívó fehér folt.

Zömök kis alak, finom, rövidke lábakkal.

A fej mell, az állkapcsok, a rágók és tapogatók sárgásbarnák; a fej rész jól elválasztott, domború, kissé világosabb, a végén és a mellrésze átmenve egy esontfehér folt. A mellvert fekete. A lábak egyszínűen barnássárgák, szőrösek, fegyvertelenek. A végtest kerekdeden tojásdad, felül esontfehéres vagy zöldes, némi erezettel és közepén egy elmosódó, egészen fehér hosszcsikkal; oldalai feketések. A has fekete, kétfelől finom, párhuzamos, fehéres vonallal szegélyezve.

A középszemesoport deréknégyszögben áll; az oldalszemek egymás között érintkezve a középsoporttól oly távolságra esnek, mely valamivel nagyobb annál, a mely az alsó sor középszemeit egymástól elválasztja.

Méretek: ♀ Törzs	4 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	1:2 »
I lábpár	3:5 »

♂ ismeretlen.

E kis pókot csak egy pontról ismerem: Kolozsvárról a «Szenafüvek» buja füvéből, hol június havában felttem harmadvedlesű állapotban, melyben színezete teljesen tulál Westring leírásával.

SPEC. 6. FAJ. SINGA SANGUINEA. C. K. VÉRÉS S. BLÜTROTHE S.

(sanguis = vér; az alapszínre vonatkozik).

Syn. 1845. *Singa sanguinea* C. KOCH «Die Arachniden» XI, p. 155.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 456. 457.

♀ Vör- vagy barnavörös; a végtest elején és végén, felül, ket-két fekete, párosan álló folt. Zömök, kis alak, vékony, rövidke lábakkal. A fej mell jól elválasztott, jól kiemelkedő, domborodó; a mellrész arányos, boltozatos; mindkettő barnászvörös. A mellvert fekete. A rágók módosan domborodók, vörösbarnák s

ilyen színűek a tapogatók is. Az állkapesok es az alajk barnások. A lábak vekonyak, rövidkék, rozsdavörösek; az I. és II. lábpar ezombja, ugy a IV-dik lábpar ket vegze is bebarnitottak.

A végtest tojásdad, barnászörös; közbül egy elmosódó, oldalt egy-egy szakadozott világosabb esik maradványaival. A közepesik maradványaihoz a végtest elején es vege egy-egy fekete foltpar alkalmazkodik. A has barnavörös, kitüntetes nélküli. A közepszemcsoport dereknegyszöget kepez s fekete, kiemelkedő teresen áll; a szemek közötti távolság megfelel annak, a mely a közep- es oldalszemek között letezik.

A zár aránylag nagyoeska, rozsdavörös; három egyenlő, feytlő, elkerekített, kis karajból áll.

Mertekek: ♀	Törzs	3·8 ^{mm}	ebből
	fejmel	1·6	»
	I lábpar	3	»

♂ ismeretlen.

E kis pók, melynek szövetet nem ismerem, rendszeren kövek alatt található, meg pedig leginkább nyár derekán. Életmódja, szemállása szerint átmeneti alak a kerékhálósok es hurokkötők között. Nem epen gyakori. Ismerem magyar részekből: Rakamazról (kínestári berkek) es Ó-Huttáról (Borsod, Bükkhegység). Nagy-Szebenből Sill közölte.

GEN. 5. NEM. CERCIDIA. THOR.

(*κερπίς* = vetelő, Weberschiffchen. A végtest alakjára vonatkozik).

Syn 1869 THORELL «On europ. Spid.» p. 58.

A lábak hosszaránya 4, 1, 2, 3; ¹ a test kemény, pontozott bőrrel fedett. A végtest elöl csúcsos s e csúcsossággal a mellrész felett kiáll; az alsó fonók előtt egy (nehezen kivehető) harántrés. Egyéb-ként a *Singa* nemnek megfelelő, nevezetesen a *S. sanguineát* megközelítő alak.

SPEC. 1. FAJ. CERCIDIA PROMINENS. (WESTR.). HÁTAS VETÉLŐPÓK. BUCKEL SCHIFFSPINNE.

(pronúneo elő-, kiállni; a végtestnek az előtestre való föltékésére vonatkozik).

Syn 1851. *Epeira prominens* WESTRING «Förtecken» p. 35.

Vide: THORELL «Remarks» p. 30, 554

♀ Élénk fahéjbarna; esikszerű, szakadozott hátrajzzal; vörössárga sűrűn barnán foltozott es gyűrűzött lábakkal; a fejmel élénk vörösbarna alapon sötétbarna esikos.

Kis alak, hoszttojásdad, felül kissé lelapított, elöl esúcsos végtesttel, módosan fejlett lábakkal. A végtest kerges tapintási.

A fejmel módosan fejlett, fejerésze jól kiálló, oldalról tekintve kissé íves; a mellrész domborodó, módosan széles; mindkettő élenken világos-vörösbarna. Az oldalszemektől kétfelől es kissé összehajolva ket széles sötétbarna sáv fut, mely a hátgödörbe egyesülve enyészik; a mell oldalain hasonlóképen sötét sáv vonúl szegélyképen, mely a szemek felé enyészik. A mellvert, alajk es az állkapesok feketebarnák. A homlok a rágók felett kissé kiáll; a rágók világos sötétbarnák, tövüknél kissé térdszerűen kihajlók. A tapogatók vörössárgák, a negyedik íz vége barnavörös gyűrűvel. A lábak vörössárgák, az első lábpar ezombja majdnem tövig vörösbarna, töve körül vörössárga gyűrűvel; a többi ezomb inkább foltos mint gyűrűs. A lábak többi íze szépen gyűrűzött s a szár es második lábvégiz a közepen is gyűrűt viselnek.

¹ A negyedik lábpar túlhosszasága 0·5 ^{mm}, melyet többek között MENGE A. «Preussische Spinnen» p. 80. sub «Cerceis» meglevőnek állít, igazában oly subtilis, hogy legpontosabb, ismételt méréseim sem bizonyíthatták be, s inkább kitünt, hogy az I. es IV. lábpar közl egyenlő hosszásága s a IV. lábpar hosszásága alig számbavehetőleg nagyobb; a hímeknél az első lábpar épen határozottan hosszabb a negyediknél.

♂ A végtest hossztojásdad, kissé lelapított, elöl csucos; felületen, kivált elöl, egyenetlesen, durván és mélyen pontozott; kerges keménységű. Alapszíne fahejbarna, sárgával és sötétbarnával elegyített; a csúcsosodástól közel a végtest közepéig egy egyenetlen szelű, világos vörössesárga csík vonul; néha az oldalak is kissé világosodók. A has vörösbarna, oldalt elmosódva sárgásan szegélyezett. A fonók előtt egy kis \subset szerű harántvasíték áll, melynek rendeltetése ismeretlen.

A hátsó középszemek nagyobbak az alsóknál, mind a négy dereknegyszögben áll, a rágók tövétől távolabbra mint egymás között. Az oldalszemek közel érintkezők, a hátsók az alsóknál nagyobbak, távolságuk a középszemektől alig akkorra a mekkora a köz az alsó sor középszemei között.

A zár hátrafele egy-egy fénylő vörösbarna felkarikát alkot, melybe a széles, sárgás, elöl elkerekített, durvás felületű fedőlemez nyelyszerűen befekszik.

Méretek: ♀ Törzs 5 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell 2 »
I lábpár 4·2 »

♂ A nőténynek egészen megfelelő színezet mellett egészben valamivel sötétebb. Nem igen feltűnően bár, de karesú jól fejlett előtestesttel és fejlett előlábakkal, melyek a IV. lábpárnál hosszabbak. A tapogató vöröses-sárgás kurta nyelen, melynek térd- és eltörpült szárízén néhány hosszú serte áll; pikkelye barna, kanálszerű, oldalt és befelé fordított; nemző szerve jól kidomborodó, sötétbarna, feljülről tekintve közel a tövehez és oldalt (kifelé) egy tetemes hosszúságú, karesú, tompavégű embolus sarkantyú módra meredez.

Méretek: ♂ Törzs 4 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell 2 »
I lábpár 5 »
IV lábpár 4·5 »

Nem épen gyakori, sásban és bokrokban élő igen csinos kis pók, mely tavasszal ivarérett. Hálóját nem ismerem. Ismerem az Apatin melletti eserjésekből, Ogradenáról (Fraczila), Tokajból (legelő).

GEN. 6. NEM. ZILLA. (C. K.)

(Zilla = bibliai név, Lamech neje.)

Syn. 1834. C. Koch in Herrich-Schäffers «Deutschl. Ins.» 125, 19 ad partem.

Vide: THORELL «On europ. Spid.» p. 59.

A hátsó sor oldalszemei ugyan e sor középsőitől a nőtényeknél nem állanak távolabbra mint a középszemek egymás között — valamivel távolabbra a hímeknél. A hátsó szemsor felülről tekintve majdnem egyenes. A homlok nem áll ki a rágók töve felett. A fejmell aránylag keskeny. A has szeleskörded, kissé lelapított. Az előlábak hosszuk s a két lábvégiz a szárhoz képest kissé hirtelenül vékonyodó. Az egyes lajok rajzban igen hasonlóak s csak a nemzőrészekben feltűnő különbségek alapján biztosan megkülönböztethetők. Kerékhalóik mellé rejtet szőnek; némelyek a havasokon tetemes magasságban is tartózkodnak.

SPEC. I. FAJ. ZILLA X NOTATA. (CL.) X JEGYŰ ZILLAPÓK. X-ZILLASPINNE.

(x notata = x betűvel jegyzett; a végtest elején álló rajza ezélez.)

Syn. 1757. *Araneus littera x notatus* CLERCK «Aran. Suec.» p. 46.

Vide: THORELL «Remarks» p. 31.

♀ Zöldessárga, barnással elegyes; a végtest elején, első pillantásra otromba x-nek tetsző sárgásfehér jegy. Körded, láthatólag lelapított végtest, keskeny rozslabarna előtest és hasonló színű lábak, bebarnított izekkel.

A fejmell nyújtott, veznás, domborodo; a fejresz nem emelkedik ki s elől kisse leesapott, ugy a mellresz hátsó fele is. A hátgödör éles-hosszbenyomású némi csillagszerű barázdákat kisugárzó; a fejresz kávésan elválasztott. Az egész rozsdabarna, a hátgödörből a fejfele ∇ szerűen bebarmitva. A mellvert közbül ekformán sárgafehér, szelein szelesen barna. A rágók vörösbarnák tövüknel kidomborodók, végök fele vékonyulók és széjjelállók; csipőkörnük töven sötét vörösbarna. végén áttetsző, világosabb beesapó rése 5 foggal fegyverezett. Az állkapcsok kisse laposak, sárgásbarnásak. A tapogatók kisse veznák, egyszerűen vörösbarnák. Az első lábpár hosszú; valamennyi vörösbarna, a harmadik és negyedik lábpár ezombja közepen egy gyűrűnek tetsző sötét folt; minden ezomb közepen (felső lapján) egy barna tövis, az első pár lábvégenek ket íze kisse hirtelenül vékonyodó.

A végtest zöldessárga, közepé ezimerszerűen világosodó es hátrafelé némi kigyózó, sötétes szegelylyel határolt. A világosodás a végtest elején az otromba x jegyet alkotja meg. A czimer belsejében némi ágas crezet látható; vége felé határozatlan harántvonások is láthatók.

Az oldalak sárgászöldes es fekete szinnel elegyesek. A has barnás, oldalról enyésző-fehéresen szegelyezett. A középszemesoport hátrafele alig szűkülő trapezbe elhelyezett, alsó szempárja valamivel nagyobb a hátsónál. Az oldalszemek nem érintkeznek. A hátsó oldalszemek a hátsó középsőktől alig valamivel állanak távolabbra, mint a mekkora a hátsó közép szemek közötti köz.

A zár egy sötét vörösbarna, a has tengelyének haránt álló kiemelkedest képez, melyen felül egy kis horpadás (\cap) látható.

Mertekek: ♀	Törzs	8	$\frac{m}{m}$ ebből
	fejmell	3,5	»
	I lábpár	12	»

♂ Kisebbl, karesu; fejmelle szélessegen fejlettebb; lábai egyszínűen rozsdavörösek; a végtest czimere bebarmitás által határozottabb; előlabai hosszúk. A tapogató meglehetősen hosszú nyelen; terdizen egy felálló sertével; száríze a terdiznel valamivel hosszabb, az egész rozsdássárga; pikkelye aránylag nagy, mélyen kanálakaku, kevesse befelé oldalt fordított; belső szele körül szőrös; nemzőszerve módosan kidagadó barnavörös, igen tekervényes, oldalról tekintve aláfele meredező ket apró fogaeskát mutat, melyek közül a nyelfelöli sötét, hosszabb es elesebb, az elől álló apróbb, tompa es rozsdasárga.

Mertekek: ♂	Törzs	4-6	$\frac{m}{m}$ ebből
	fejmell	2-3	»
	I lábpár	11-8	»

Eddig egyedül a Pozsony melletti Dumaligeteből ismerem, hol a nagy fák alatti sarjakban szövő hálóját, holott maga a kergen tartózkodott. A háló központjától rendszeren egy külön fonal vezet a rejthez s egyedül e fonal képezi a kapcsolatot a háló és nyugvó állat között.

SPEC. 2. FAJ. ZILLA MONTANA. C. K. HEGYI Z. BERG Z.

(mons = hegy; a tartózkodásról).

Syn. 1839. *Zilla montana* C. Koch «Die Arachniden» V, p. 147.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 34, 35.

♀ Az előtest es a lábak barnás sárgák; a hátgödörből a fejfele háromágú sötét esik vonul. A zár feketebarna, előlről tekintve kurtá széles kúpot alkot, hátulról tekintve egy kerekded tereset mutat, mely alatt, közvetlenül a has felett, ket kis nyílás látható. A lábezombok felül es alul fegyvertelenek.

A fejmell a *Zilla* x *notata*hoz kepest kevesbbe nyújtott, a fej kevesbbe kávésan elválasztott, elől dombornan elkerekített, hátul hasonlókepen; barnássárga. A hátgödörből egy barna rajz indul, mely kiindulása pontján három ágra szakad, mely ágak közül a középső a középszemesoport, a ket szelső az oldalszem

esoportok fele vonul; a középső ág rendszerint a legerősebb és leghatározottabb, az oldalágak neha elmosódók, de mindig kivehetők. A mellresz keskeny sötétbarna szegélylyel. A rágók tövüktől terdszerűen kiállók és domborúak, barnák; a becsapó res táján reszüntösen szétállók, végükön vörösbarnák; a csípőköröm vörösbarna, töven sötétebb. A mellvert feketebarna. Az állkapcsok és az alajk tövüknél barnák, széleik határozottan világos barnássárgák. A tapogatók és a lábak világos barnássárgák barna gyűrűvel és foltokkal tarkázva. A tapogatók alapizei egyszínűen világosbarnássárgák, a térdizen felül egy sötét folt, a száríz szeles barna gyűrűvel, a végíz bebarnítva foltos, vege sötét. A lábak ezombjai három barna gyűrűvel ekesítve; a szárak néhány erős tüskevel fegyverezettek s e tüskék barna foltokból indulnak.

A végtest szeles-körded; sötétbarna és szennyessárga vegyületű. Elején kezdődve s közepén tulig terjedve egy láncszerű sárgás, közepén barnán hasított hosszcsik, melynek kezdete némileg emlekeztet a megelőző faj x jegyere. A csik körülötti ter barnán és sárgásan mintegy beporozott és sötétes, az oldalak fele világos szín által fogaesoltan határoltatik s ez által ezumert kepez. A has fekete, világos sárgásfehér szegélylyel, mely kifele elmosódó s a fekete fonókat is körülfogja. A szemesoport a Zilla x notatiától nem lenyegesen elterő.

Mertekek: ♀ Törzs	7·2 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	3·2 »
I lábpár	12·8 »

♂ nagyságra nézve alig enged valamit a nősténynek, valamivel karesőbb, fejmelle fejlettebb, szemezete egyezik a nőstényével s az előttem fekvő példány csak annyiban különbözik, miszerint a fejmellen csak a barna közepesik látható. Tapogatója rövid nyelvű, a nyelv szennyessárga, terd- és száríze több felálló sertevel ellátott; pikkelye tetemes, kanál alakú, kivájt, kissé oldalt és befele álló, leginkább szélein szőrös; nemző szerve jól kidagadó, barna, igen szövevényes; külső oldaláról tekintve elől egy lekanyarodó, horgosan befelé hajló lemez-körmot mutat, mely mögött három nagyobb vaskos és egy kis fogacska következik.

Mertekek: ♂ Törzs	7 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	3·4 »
I lábpár	14 »

E fajt a Tatrából ismerem leginkább, hol a fenyő tenyészöveben ritkább, a torpe fenyő öve felett gyakori. Találtam a Kriván tömbjén a «Handel» és Zoldtó közötti granit tömbökön, továbbá a Kriván nyugoti oldalán fekvő «Zakameniszko» völgyben. Terjedelmes szep kerekhálójat dult irányban alkalmazza a sziklákhoz, maga pedig a repedésekben tanyázik, hová egy vezérfonal vezet, itt rakja le peteit is, melyeket kalit módra beszöve őriz. Bajosan kivehető, mert lapos testenél fogva szűk repedésekben tanyázik. E faj ugyanaz, a melyet Dr. Koch L. Zilla «alpica» nev alatt, a Tátra gallicziai oldaláról ismertetett (lásd: Beiträge zur Kenntniss der Arachnidenfaune Galliziens. XLI. der Gelehrten Ges. in Krakau). Erdélyből a Csiki havasokról (Nagy Hagymás, Békásszoros) és Görgey Szent Imréről ismerem.

SPEC. 3. FAJ. ZILLA THORELLI. AUSS. THORELLI Z. THORELLS Z.

(THORELL T. kitünő Araneologus tiszteletére így nevezve.)

Syn. 1871. *Zilla Thorelli* AUSSERER «Neue Ra'spinnen» in Verh. der k. k. zool.-bot. Ges. in Wien. XXI, p. 830.

♀ Fajrokonai között a legtekintélyesebb alak; fejmelle sárgásbarna, fekete szegélyvonallal, mely a rágók táján elenyeszik. A zár egy sárgásbarna, szeles, nyelv alakú, csucsba végződő fedőlemez által egészen elfedve.

Fejmelle rendes alakú; végteste kisse lapított, hátfelen az e nemet jellemző szeles folttal, mely azonban a végtest utolsó negyed részében el van metszve, tehát nem terjed a fonókig; esupán egy sötét vonal éri el a fonószervet. A nagy folt fekete, közbul egy füreszfogas közepszalag által áttörött, a közepszalag

szorosan egymashoz fűződő rhombicus reszekből való. Az oldalak s a hasfel sárgások, sötét pettyekkel díszítve. A lábak hosszaránya 1, 2, 4, 3, a czombok vastagok, felső es alsó végükön es közepen sötét gyűrűkkel, a lábvegek kivételével valamennyi lábuz erős tuskekkel fegyverzett.

Mertekek: ♀ torzs	8	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	3·7	»	
1 lábpár	15	»	

♂ Ismeretlen.

E szép fajt Dr. MAYR G. a becsi Praterben fedezte fel s AUSSERER az idézett helyen írta le. Dr. BöCKH György pozsonyi orvos gyűjteményében e faj «Epeira Modrensis n. sp.» név alatt állott, magyar lelhelye tehát Modor környeke. Kétségtelen, hogy Dr. BöCKH e fajt jóval hamarabb fedezte fel mint Dr. MAYR, azonban leirasat nem eszközölte s így az elsőbbségtől is elesett.

SPEC. 4. FAJ. ZILLA STROEMII. TH. STROEM Z. STROEMIS Z.

(STROEM, jeles svéd bivat tiszteletére.)

Syn. 1870. *Zilla Stroemii* THORELL «On europ. Spid» p. 235.

Vide: idem «Remarks» pag. 34 et AUSSERER «Neue Radspinnen» p. 829.

♀ Kicsiny, meglehetősen kiszélesedő vörösessárga fejmellel; a zár igen hosszú, vörösarna, ívesen hajlott fedőlemezzel (0·6 $\frac{m}{m}$).

A fejmell kisse szélesedő, sárgabarna; fejeresze a hátgodortól kezdve vörösbarnás, mintegy eres; a mellvert szennyessárgás, szelein keskenyen elmosódva bebarmtott. A rágók módosan kidomborodók, vörös barnások. Az alajk es az állkapcsok sárgásbarnasak. A labak szennyes sárgasak, elmosódó barnás foltokkal tarkítottak, mely foltok a czombokon gyűrűzetések. A vegtest a megelőző fajéhoz hasonló, avval a különbséggel, hogy a világos, láncszerű középrajz inkább lyukasztott mint hasított. A has feketes, alig kivehető, elmosódó, világosabb szegélylyel. A középszemek dereknegyszögben állanak, az alsók nagyobbak. E csoport az oldalszemektől open annyira esik, mint a mekkora a távolság a hátsó sor középszemei között.

A zár fedőlemeze aránytalan, hosszú es széles, kisse ívesen hajlott, elől eltompított s hosszában kisse esatornás.

Mertekek: ♀ Torzs	4	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	1·8	»	
1 lábpár	6·5	»	

♂ A nősténnyel valamivel kisebb; fejeresze oldalt határozottabban bebarmtott, mellresze szélesedő; az egész alak karesubb. Tapogatója rövid, sárgás, terd- es szárízen egy-egy felálló sertével, pikkelye módosan fejlett, sárgás, szörös; nemzőszerve módosan kidomborodó, sötét vörösarna; oldalról tekintve elől egy horgosan le- es bekanyarodó, hátul egy le- es kikanyarodó hosszú, horgonyyszerűen vízshorgos körömmel.

Mertekek: ♂ Torzs	3·5	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	2	»	
1 lábpár	8	»	

E kis fajt, ivarerett állapotban Doroszlóról, ifjabb állapotban Páncsovaról ismerem; mind a ket helyen nyári alak; kedvencz tartózkodási helyei az olfa rakások, hol a közökben azt a szép hálót készít, a melyet az I. köt. III. t. 54 alatt lerajzoltam s leírtam. A háló ifjabb példányoknál naha alig 2 $\frac{m}{m}$ átmerőjű, mégis teljes szabatosággal készített. Erdélyben Gorgeny Szt. Imren találtam.

GEN. 7. NEM. META. (C. K.)

($\text{M}'\tau\sigma$ - mythol. név.)*Syn.* 1836. C. KOCH in HEIRICH-SCHAFFERS «Deutsche. Ins.» 13 et 135, 14—16

Vide: THORELL «On europ. Spid.» p. 61.

Az állkapesok szélességöknel más felszer söt kétszer hosszabbak. Az alsó szemor erősen kihajló; az oldal-szemek majdnem érintkezők, a középsőktől valamivel távolabbra állva mint ezek egymás között. A lábak aránya 1, 2, 4, 3. A rágók meglehetősen hosszúk, együtve közepen keskenyebbek mint tövüknel es végöknel, a csipőköröm hosszú erős, komlyeden hajlott, becsapórese hat igen erős foggal fegyverzett, melyek közül 1 a res vege, 2 a külső szelen, 3 a belső szelen áll. Erős testalkat, hosszú, fegyverzett lábakkal. Az e nembe tartozó fajok árnyekos, söt open homályos helyisegeknek a kedvelői; pinezekben, a barlangok elejen, a patakokra hajló sziklák alján, olykor a víznek kiteve, szövök kerekhálóikat, melyek mellett rejtet nem készítenek.

SPEC. 1. FAJ. META MENARDII. (LATR.) MENARD MÉTÁPÓKJA. MENARDS META.

(MENARD, francia természetbarát s e faj felfedezője tiszteletére.)

Syn. 1804. *Aranea Menardii* LATREILLE «Hist. Nat. des Crust. et Ins.» VII, p. 266.

Vide: THORELL «Remarks» p. 38.

♀ Nagy alak; olajbarna sárgával elegyítve. Az állkapesok (kifejtve) szélességöknel több mint kétszer hosszabbak. A fejmell világos rozsdabarna, jól fejlett es domboru; hátgödre mely, szivalaku es sötet-vörös-barnu; a fejresz láthatólag elválasztott, oldalról tekintve kissé íves; beígtatásának sarka V szerűen beharmított. A rágók erősek, tövüknel kissé domborodók, a csipőköröm táján kiszélesedők. A mellvert vörös-barna egyszínű, ilyen az alajk es az állkapesok töve is, az utóbbiak vege világosodó. A tapogatók rozsdasárgák, végük beharmított es sok tüskével fegyverzett. A lábak hosszúk, rozsdasárgák, elenk rozsdabarna, kisse elmosódó es sűrű gyűrűzettel (a szár 3 gyűrűs); a czombok felül es oldalt, néhány, a szárak mindeműt sok sötet tüskével fegyverzetek; a tüskék elálló. A vegtest olajbarna, elől, a közepén ekalakra halványsárga s ettől oldalt két terjedelmes sötet folttal; a halványsárga, neha vörösösen elegyes rajz a fonók fele, de mindinkább enyszve Λ alakra ismétlődik; a has határozatlan, világosabb, szennyes szíű, kitiüntetetes nélküli.

A középszemesoport negyszögbe elhelyezve, mely szélességenel hosszabb; a hátsó szemor közel egyenes, az alsó erősen kihajló; az oldalszemek a középsőktől valamivel tovább állanak, mint állanak a hátsó sor középszemei egymástól.

A zár egy olajsárgás, boglyyszerű kúp, mely előlről neze narancszikszerű hornyoltságot mutat.

Mertekek: ♀ Törzs 16 $\frac{m}{m}$ ebből
 fejmell 6.5 »
 I lábpár 23 »

♂ Fejlettebb előtesttel; karcsubb es elenkebb szmezetű, nevezetesen a vegtest világos rajza sokszor open kénessárga; az oldalfolt sötet-feketebarna. A tapogató nyele es nemzőszerve igen sajátóságos berendezest mutat; czombize hosszú, egyenes, terdize kurta, előre elkerekített s alig vastagodó, a szár ize kurta a terdiznel valamivel vekonyabb; a pikkely esonka, silány függelek, szörös es kisse kifele-oldalt fordított, mindjárt mellette es meg a szárba esuklódva egy bárdszerű, elől két tompa foggal ellátott szeles lemez, mely alatt a pikkelynek mintegy második fele *alulról* illeszkedik a tulajdonkepeni nemzőszervehz. E nemzőszerve töven feheres, esavaros, hártyalómlős vege barna szinten esavaros gyűjtöt mutat, melyből a görben-árforma embolus kiáll. A tapogató izülete es a esonka felső pikkely szennyessárga.

Mertekek: ♂ Törzs 11 $\frac{m}{m}$ ebből
 fejmell 5 »
 I lábpár 32 »

Az itt leírt szemez a borszeszben főnik elő leginkább, elő állapotban az egész állat olajbarna lehellétű s a színek mintegy fátyolozottak, ritkán tisztán kivethetők: sötétebb változatok nem ritkák s jelesen a lábak sokszor vörösbarnák s a vegtest sárga rajzai korlátotlabbak.

Barlang és pincezelakó, mely félben is a melegebb barlangokban voltaképen megszakadás nélkül tenyészik és csak ritkán téved a barlangoknak oly melysegebe, a melyből a világosság teljesen ki van zárva. Kedvencz helyei a folytonos félhomályban levő sarkok, sziklaoduk es repedések a barlangok torkolatában és a pincekben is, hol azután terjedelmes, ritkás kerek hálót sző, maga pedig a sziklához vagy falhoz lapulva lesi a predát. Juliusban lerakja peteit, melyek tojássárgák, egy esomóba ragasztottak es valóban művészileg beszóttak. E szövet szép körte alakú, hófehér s oly finom, hogy a sárga petek megláthatók benne; hegyesebb végével a pincek boltozatára felakasztatik s az anyapók által őriztetik. Hossza e buroknak, 22—28 $\frac{m}{m}$, vastagsága 14—16 $\frac{m}{m}$. A legtöbb ivarérett példányt júliusban kaptam.

Ismerem, erdélyi részekből: Kolozsvárról (pincezékéből), a Körös-szoros barlangjaiból (Leányvár és Magyarbarlang), Biharhegység (Onesásza barlang); magyar részekből: az Alsóhármorból (Borsodmegye) a Színva melletti tútfba vájt pincezékéből, cseppegőkő barlangokból es a hatalmas mészképlet barlangjaiból (Szeleta), «Nagy Vár» megjegyzessel (Muz. gy. Moesáry), La Cruce barlang (Muz. gy. Kovács János), «Buda» megjegyzessel (Muz. gyűjt. Frivaldszky János), «Biharmegye» megjegyzessel (Muz. gyűjt. Frivaldszky János).

SPEC. 2. FAJ. *META MERIANAE*. (SCOP.) MERIÁN M. MERIANS M.

(*Merian Maria Sybilla* tiszteletére így nevezve.)¹

Syn. 1763. *Aranca Merianae* SCOPOLI «Ent. Carniol.» pag. 395.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 36.

♀ Az állkapcsok egy felszer hosszalabbak mint a milyen szelesek. Szemnyes sárga es barna elegyes színű, általában sötetes; lábai hosszúk, szemnyessárga földön barna, sűrű gyűrűzettel. A zár egy előre felé nyílt, szeles felkeret, mely hossza közepen sárgás, végén barna, hosszrovátkolt s egy egyszerű, vese alakú nyílást körít, melynek alapján a két petevezeték nyílik.

A fejmell módosán fejlett, jól kidomborított, a fejrész domborúan elkerekített, az egész szemnyes sárgás. A fejrész beigtatása sarkában barna s e szin inkább foltosan mint vonás alakjában az oldalszemek fele is vonul; a mellrész barna szegelyű s a szegelytől a hátgödör fele sugaras barnás csikok indulnak, a hátgödört nem érik. A mellvért feketebarna. A rágók tövüktől domborúan kissé terdszerűen kihajlók, rozsdavörösek, a csípőköröm beigtatása s a beesapó res körül bebarnítottak. Az állkapcsok barnás tövel, szeleiken kissé világosodók. A tapogatók két vegze alapján barna gyűrűs, a legvegső azonfelül eszesán bebarnított s mindenütt szőrrel es sertekkel fedett. A két első láb pár hosszú. Valamennyi czomb alul fégyvertelen, felül ellenben ugy mint a szár is gyéren tüskés. A lábak szemnyes sárgák, a czomb es szár három, a többi iz két barna gyűrűvel es mindenütt közbeszórva barna foltokkal.

A vegtest széles tojásdad, vegefele egyenletesen eszesosodó, elől magas. Alapszíne szemnyes feketebarna sárgával mintegy beporozva: neha világosabb es ekkor nemi határozott rajz mellett czímert mutat, mely azonban csak a fonók felett néhány homályos sárga harántvonal által inkább jelzett mint elesen kifejezett. Néha a szemnyes sárga szin az uralkodó. A has fekete, két oldalt sárgás vonallal

¹ *Maria Sybilla Merian* «Dissertatio de generatione et metamorphosibus insectorum Surinamensium. Hagae, 1736.» Ez czime annak az értekezésnek, a mely a nőnek nevet, es ime, irodalmi emléket is szerzett. E pök az első kötet jegyzékében pag. 98. «fusca» synonym alatt áll.

kerített s e vonal szakadozottan a fonókat is köríti. A szemcsoportok elhelyezése megfelel a megelőző fajának s kifejezhető különbségeket nem tüntet fel.

Mertekok: ♀ Törzs	8 $\frac{m}{mm}$ ebből
fej mell	3·5 »
1 lábpár	18·5 »

♂ karesubb szelesebb mell, a fejreszen sok a vörösbarna szín, benne egy nagyoeska, világos foltpár; a mellresz barna sugarai határozottak. A tapogatón a száríz a térdíznél vastagabb, valamennyi 12 személyes sárga; a pikkelyek viszonya olyan mint a Meta Menardiánál, alapjukon felül, felfele és előre egy sarkóalakra görbített, elől elmetezett lemez ágaskodik. Árforma embolus nem látható.

Mertekok: ♂ Törzs	7·3 $\frac{m}{mm}$ ebből
fej mell	4 »
1 lábpár	20 »

E faj a nedvességet különösen kedveli, sokszor a vízulatagok sziklapárkán ai alatt a porló vízesepek között feszíti fel hálóját, s maga, a párkány sarkába megvonulva, tűri a lábai alatt a sziklán lefutó vizet. Közlekedesét a háló felé mindig egyformán eszközli úgy, hogy a háló központjából es a háló lából hátrafele húz egy vezer fonalat, mely rejtjéhez vezet. A kerétfonalak után indulva mint a legtöbb Epeiroidát, e fajt megtalálni nem lehet. Árnyékban, félhomályban, nedves sziklara lapulva bajosan megkülönböztethető. Leomló martok kiálló gyepe alatt szinten gyakori. Hálója terjedelmes es rendes. Tavasztól őszig a kifejlődés különböző fokaiban mindig előfordul, ivarérettsége azonban leginkább júniusra esik.

Ismerem magyar reszekből: Hlokról, Mehadiáról (Hercules fürdő melletti rés, a melyen kezes gőzök tódulnak ki!), Ponyikovai barlang (a Veterani mellett), Mragonya völgy (Ogradena mellett a «Fraczila» patak görgetegei), Baziásról, Tokajból, Tarczáról, Bodrog Keresztúrról, S.-A.-Ujhelyről (Magos alji patak partjai), Alsó-Hámor (Borsod a Szinva medrele nyíló üregek szája), Szilvásról, (Borsod), Ujlutta (Borsod); Csorbai tó környeke (Kárpát), Kórmőzbánya (tárnák szája), Selmezbánya (Klingertárna szája), Pest vidéke (Muz. gy. Frivaldszky János), Erdelyből ismerem a Körösszorosból, a Nagy-Hagymás aljáról (Csiki havasok) es Kolozsvárról.

SPEC. 3. FAL. META SEGMENTATA. (CLERCK.) GYŰRŰS M. GERINGELTE M.

(segmentum = szakasz, részlet, gyűrű a dovartesten; s a végtest harántos rajzára vonatkozik.)

Syn. 1757. *Araneus segmentatus* CLERCK «Arat. Suec.» pag. 45.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 39.

♀ Világos zöldes-sárga, fehérrel; a végtest neha elején, néha vege halavány vörössel, barnással es feketevel mintegy márványozott. Zoldesbe húzó sárga, lábak gyenge, halavány, sötetes gyűrűzettel.

Zómók alak észrevehetőleg vállas végtesttel es módosan fejlett előtesttel. A zár egy lelapított, a has színéből alig kiemelkedő, barnás negyszög-lemez, mely hátrafelé néző sarkain fülszerűen benyomott.

A fej mell sárgás, zoldesbe húzó, módosan fejlett; hátgödréből a hátsó középszemek felé egy villás, barnás ikeresik vonul, mely a szemeket nem eri; a fej mell színe neha vöröses sárgába átmenő. A mellvert sötét vörösbarna. A rágók fővüktől térszerűen domborodók, vörössesárgák, világosak, csak a csípőköröm es becsapórés táján keskenyen bebarntva. Az állkapcsok es az alajk vörössesárgák, kisse homályosak. A tapogatók vékonyak, halvány zoldessárgák, a száríz alapján egy halvány sötétebb gyűrűvel; végök bebarntott, meglehetősen tömötten szőrös-tüskes. A lábak vékonyak, hosszúk, halvány zoldessárgák, ezombjaik neha egyszínűek, néha végükön gyűrűsen foltosak, neha gyer tüskeik kerekded foltokból indulnak; a terd, szár es végzek igen halavány barnán gyűrűzöttek s az utóbbiak közül a szár egészen es a második végiz toven gyéren álló tüskeekkel fegyverzett.

A vegtest eleje tompa tojásdad, kisse vállas, a vege meglehetősen eszesosodó. Eleje magas. Színezete elfolyó es csak a vege fele latszik nemi sötetes ezmer. Elejen ketoldalt rendszeren () alaku szeles sárgásfehér foltok foglalnak helyet, melyek lefelé messze elnyulnak, a közbeneső ter barnás, néha vörösös, söt néha kekesbe játszó márványozásszerűen elegyített színezetet mutat. A foltok kieszesosodó vege egyszersemind hátrát képezi a rövid, előre felé enyesző hátezimernek, mely világos és sötetes színek finom elegyítéséből áll s öreg példányoknál határozatlan. A has sötetszínű, ketfele párhuzamos feheres csikkokkal szegelyezett; néha a fonók mellett minden oldalon két-két fehéres pont.

A hátsó szemsor egyenes, mind a négy szeme egyforma távolsagra egymástól. A hátsó közep-szemek az alsóknál valamivel nagyobbak és valamennyi szem finom fekete kerethe foglalt.

Mertekek: ♀ Törzs	8 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	2·8 »
1 lábpár	13·5 »

♂ kacsu, előlábai hosszuk a ezombreszben erősek. A fej mell domboru, széles, hátgödre mely, fejresze jól elválasztott; az egész ugy mint a lábak is egyszínűen vörössárga. A lábak valamennyi ize sok erős, hosszú, fekete elálló tüskevel fegyverzett. A vegtest vege sokszor sok vörösös szmt mutat. A tapogató vékony nyelű, izei egyszínűen sárgásak; a külső mellékpikkely igen kicsiny, mellette egy felfele álló szeles alapu, tompa, vörösös sárga, átlátszó fog. A voltakepeni nemzőszerv sárgás, esavaros tömlővel, alapján egy vörösös-barna, széles, egykanyarnlatu gyűjtőt mutat. A befele fordított főpikkely fejlett, kanálalaku, szőrös es néhány sertetövíssal ellátott.

Mertekek: ♂ Törzs	6 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	3 »
1 lábpár	18 »

Váltafaj: ♀ Kisebb alakok: rikito ezitromsárga kisse barnával es néha ezimóbervörössel kevert vegtesttel; a hímek néha alig 5 $\frac{m}{m}$ -nyi törzsszel = Meta Mengei Blackwall (lásd THORELL «Remarks on Syn.» pag. 39, var: β).

E csinos fajnak tavaszi es őszi nemzedeke van es májusban open ugy mint szeptemberben is ivarerett példányok kaphatók; tapasztalásom szerint az őszi példányok a nagyobbak. Szep kerekhalóját rendszeren dülten alkalmazza es leginkább viz közeleiben a buja növényzet szirmaira; legtöbbször nappal is a teresen leselkedik. Rejtet nem készít s veszedelem perczében a növénysszárakra vagy a levelek allapjára menekül. Ket első lábpárját előre, a ket hátulsót hátrafele, egyenesen es szorosan egymás mellett nyújtja ki. Párzását nem ismerem.

Találtam erdelyi reszekben: Kolozsvárt (Muzenmikert tava környeke), Szamos falván (tavak melleke), Szász-Vesszősön, Dicső Szt.-Mártonban (kertekben); magyar reszekben: Hlokon (várkert), Pancsován (wojlovitzí erdő), Mehadián (Damoélet alatt «Mucsuronye» legelő), Rakamazon (mocsarak melleke), Alsó-Hámor (Borsod, Hollos fenyves szele), Lykanka (Liptó, a varrom alatti patakosa növényzetben var β), Kormözbányán (tárnavizek szelein); Veszprem (sziklahasadekok vizereinel); Pest körül (Muz. gy. Pável); vegre Csepel szigetén.

GEN. 8. NUM. TETRAGNATHA. (LATREILLE.)

(τετρα -- négy; γνάθος -- állkapocs. Vonatkozik a rágók es állkapesok fejlettségére.)

Syn. 1804. LATREILLE: in «Nouv. Diction. d'Hist. Nat.» XXIV, p. 135.

Vide: THORELL «On europ. Spid.» pag. 62.

Az állkapesok szélességöknel legalább ketszer hosszabbak; az alsó szemsor majdnem egyenes, az oldalszemek szétválasztottak. Igen nyulánk, hengerded testü alakok hosszú lábakkal. Az állkapesok es rágók hosszúra fejlettek kisse vízszintesen fekvők es előre irányzottak. Világos sárgászöld vagy fehéres-zöld színezet, néha ezüstösen zománczos is. Nagy, ritkas kerekhalóikat leginkább vizek melleken, a buja növény-

zetben található. A hálók rendszeren kissé dültek. Kitünő sajátága e nemnek az, hogy alakjai ugy a háló térségén, mint megvonuló helyükön is igen nyújtott állast foglalnak, mely végre a két előlábpart előre, hátsó két part hátrafele nyújtják s ily helyzetben, különösen a növények vékony száraín, valami hosszú rüghöz hasonlítanak. A lábak aránya: 1, 2, 4, 3.

SPEC. I. FAJ. TETRAGNATHA EXTENSA. (LIN.). NYUJTÓ ÁLLASPÓK. STRECK-KIEPERSPINNE.

(extensa == terjedelmes; itt a hosszú lábak nyújtására ezéloz.)

Syn. 1758. *Aranca extensa* LINNÉ «Syst. Nat. ed. X» p. 621.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 40.

♀ Sárgás vagy halaványzöld, fémcs zománczezal; a rágók az előtest szélességénél hosszabbak, mindjárt tövüktől kezdve tátongva szétválók; a csipőkoröm becsapórese, a köröm töve körül is, erős fogakkal fegyverzett. Nyulánk, hengeres alak, vékony, igen hosszú lábakkal. A fejmell laposan domboru, a fejrsz széles, jól elválasztott, az egész vörössárga. A mellvért barnasárga szélein elmosódva sötétebb. A rágók világos vörössárgák, hosszúk, előre irányzottak; csipőkörömük vörösbarna, a rágók hosszúságának felét érő, tövénél könyökszerűen hajlott és kissé csúsesos sarkú. Az állkapesok keskenyek, nyújtottak, lapiezkások, elől elnicszették, vörössárgák; az alajk az állkapesok egy harmadáig ér, elől elkeresített és világosabb, tövén barnuló. A tapogatók nyulánkok, vékonyak, végükön kissé bebarmitottak. A lábak, jelesen az első két pár igen hosszúk, végükön igen vékonyak, vörössárgák és gyéren szőrösek; itt-ott egy sertetüskével fegyverezettek. A végtest hengered, elől neha igen hátsó oldalról is hullámos benyomású; néha egyszínűen halványzöldes, vagy sárgás fémzománczezal, neha egy végig nyúló levélalaku bebarmitott czimmerrel és sötét oldalakkal; rendszerint ágas erezzel. A has sötétes, közepen egy hosszú, ecalaku bebarmitással, mely elmosódva világosabban szegélyezett.

A szemek kicsinyek, fekete keretbe foglaltak; az oldalszemek nem állanak külön emelkedésen; a hátsó sor egyenes, az alsó igen esekely mértékben kihajló; a közep szemesoport előrefele alig észrevehetőleg keskenyedő trapezben áll. A hátsó sor oldalszemei ugyane sor középsőtől valamivel távolabbra esnek, mint e sor középszemei egymás között.

A zár egy sárgavöröses, letapadó, hossznegyszegletes lemez.

Mertekek: ♀ Törzs rágó nélkül	12	$\frac{m}{m}$	vagy kisebb
fejmell » »	3·2	»	
I lábpár	33	»	
rágók (köröm nélkül)	2·6	»	¹

♂ meg karesubb, a végtest rendszeren egyszínűen halavány-zöldes vagy sárgás, eres. A rágók rendkívül fejlettek és fegyverezettek. A becsapóres körül sok erős fog, ezek közül a középső hosszabb és erősebb. A csipőköröm a rágók felhosszát meghaladó, vékony, éles és hullámosan (~~~~) görbített. A tapogatók hosszúk és nyulánkok; a szár kissé kúpalaku, nyújtott, felül egy sor hosszabb sertével; a pikkely be és aláfelé fordított, csúsesos kanál alakú, szőrös, nemzöszerve egy almu-alaku barnás gyűjtőből és a belőle induló, előre irányzott, csőralaku, kissé csavart embolushól áll, mely ntőlbi a pikkely végét nem haladja meg.

Mertekek ♂ Törzs	10	$\frac{m}{m}$	ehől
fejmell	3·3	»	
I lábpár	36	»	
rágók (köröm nélkül)	3·2	»	

¹ Néha meglepően kis és mégis ivarérett példányok is előfordulnak.

A vízmellekeken es egyáltalában buja növényzetű helyeken mindenütt elterjedett faj, mely a hegységben a fenyőöv szeleig (legalább nálunk) felnyomul; mindenütt ott van, a hol nyirkos talaj bujább növényzetet fejleszt, leginkább nappal működik, rejtet nem készít, de nyújtzkodásával igen ügyesen rejtőzködik a szirmokon es levelszárukon. Tavaszi es őszi nemzedeke van. Párzását nem ismerem elege.

Találtam, erdelyi részeken: Kolozsvárt, Oláhfenesen, Mező-Zahon, Gyergyó-Sz.-Miklóson, Nagy-Szeben környekeről (Sill es Bergleiter gyűjteménye es Seidlitz jegyzéke;) magyar részeken: Doroszlóról, Apatini-Gájából, Apatini Dunaliget, Palánkáról, Illokról, Ujvidekről, Zimonyból, Pancsováról, Orsováról, Mehádiáról, Suppanekről, Ogradenáról, Básiásról, Rakamazról, Tarczáról, S.-A.-Ujhelyről, Alsóhámorból (Borsod), Diós-Győrből; Karpátalja: Rakiton Wrch. Prvnyiszka, Jama tó; Balaton-Füredről, Szekes-Fehervárról, Nagy-Váradról (Muz. gy. Moesáry), Köszegről; Tatra-Füredről (Muz. gy. Frivaldszky), Pest vidékeről (Muz. gy. Pável), Pest (Muz. kert. Frivaldszky), Ungvarról (Muz. gy. Vidra Ferdinand) került.

SPEC. 2. FAJ. TETRAGNATHA OBTUSA. WESTR. ZÖMÖK Á. GEDRUNGENE K.

(obtusa — eltompított; itt a zömokebb alakra vonatkozik.)

Syn. 1861. *Tetragnatha obtusa* WESTRING «Ar. Suec», pag. 86. THORELL in litt.

1874. *Tetragnatha chrysochlora* SIMON «Les Arach. de France» I, p. 161.

♀ Oldalról tekintve végteste tompán \curvearrowright púpos, aránylag vaskos; a lábak aránylag rövidebbek. A végtest felületen mindig egy tolgylevelhez hasonló, elenk-barna mező, ketoldalt halványzöldes, femes fenyű, barnasan elegyített színezet által határolva. A lábszárak végükön gyűrűsek. A fejmell lelapított a fejresz szeles, kissé kiemelkedő, mindkettő vörösessárga. A hátgödör mely, kisugárzásai neha részben bebarmtottak. A mellvért közlül rozsdabarna, szelein bebarmtott. A rágók rozsdasárgák, tövüktől számítva hosszúságuk egy harmadától fogva szétválók, a becsapóres szelein sok vörösarna foggal fegyverzetek, csipőkörmük világos rozsdabarna, a Tetr. extensaéhoz kepest alig némileg könnyökös. Az állkapcsok es az alajk a megelőző fajéhoz hasonló, ugy a tapogató is. A lábak hosszúk, karesük, vörösessárgák, gyeren szőrösek es kevés sertefüskevel fegyverzetek; a terdiz, a szár vege, ugy mind a ket lábveg eleje is gyűrűsen bebarmtott. A végtest púpos, nem hengerded; felületen zöldes es barnás, zománcczos, elegyes földön egy elől kezdődő s a fonóknál végződő elenk-barna mező, melynek a hátpup előtt es mögött ket-ket karaja (lobus) van, ugy, hogy némileg egy tolgylevelhez, meg jobban pedig ket egymásfelibe állított makkhoz hasonlít. A hason egy szeles, barna, ekalaka hosszúsú, kettelől világosan szegelyezve. Az oldalszemek külön, de a tövön összefolyó fekete emelkedeseken s a középszemektől sokkal távolabbra állva mint a hátsó ket középszem egymás között. A zár egy haránt hasítasu koldök, mely felett egy sárgás lemez megfekszik.

Mertekek: ♀	Törzs	8 $\frac{m}{m}$ ebből
	fejmell	3 »
	I. lábpár	19 »
	rágó töve	2 »

♂ Karesu, hengeres, oldalról tekintve íves végtesttel, melyen a levelalakú rajz neha csak elmosódva latható, neha ennek epen csak nemi szakadozott korvonalai leteznek; a rágó csipőkörme hajlásában kevesse kigyózó. A tapogató nemzőszerve megfelel T. extensaenak, de embolusa nem csörszerű, hanem nyulánk, vekony es külön, csavaros hegybe kifutó.

Mertekek: ♂	Törzs	6 $\frac{m}{m}$ ebből
	fejmell	2·8 »
	I. lábpár	17·6 »
	rágó töve	2 »

E faj sokaig ketsegebe volt vonva; sőt THORELL tanár is a váffajok köze sorolta (Remarks on Syn. p. 10) míg jelenleg ő is külön fajnak veve be. A vetsege abban volt, hogy több anetor (MENGE, C. KOCH) kisse vaskosabb Tetr. extensákat irtak le obtusa gyamánt. A magyar példányok kitűnően tipikusok, nevezetesen azok, a melyek a Bodroghköz legelőin álló tölgyfákon tenyesznek. A faj sajátosságai köze tartozik, hogy nem keresi a vizet s kedveli a tölgyfákat, a kertlázasak ereszeit, hol aránylag kis, ritka hálóját szövi. Ivarérettsége júniusra esik.

Találtam eddig magyar reszekben: Doroszlón (kertlakok), Apatinban, (ifju nemzedek, május, Liciumon); Tokaj (a Kopasz eserjesen) es különösen a Rakamaz felőli legelők tölgyein, a Bodroghközben; Nagy-Várad (ifj. ♀ Muz. gy. Mocsáry), Ungvár (ifj. péld. Muz. gy. Vidra Ferd.).

SUBFAM. II. ALCSALÁD. ULOBORINAE. TORKOSPÓKOK. FRESSSPINNEN.

(ὄυλος = minden, βεβήσσω = enni).

GEN. 9. NEM. ULOBORUS. LATR.

(vide: Uloborinae.)

Syn. 1806. LATREILLE «Gen. Crust. et Ins.» p. 109.

Vide: THORELL «On europ. Spid.» p. 64.

A fonalszűrő es a nyust megvannak. Az alsó szemor a homlok legszelerere tolvá, a látsó erősen kihajló. A vegtest esuesos-tojásdad, a fonók a vege alkalmazottak; a nyust feketebarna, rendkívül finom es tömött, a fonalszűrő keskeny, hosszú, kisse felhóldszerűen hajló, közbűt vátasztek nélkül; a vegbelnyílás fedője kupalaku kiálló s a felső fonópár közzé illeszkedő. Hálójának, melyet néhányszor kövek közzé találtam, csak töredekeit ismerem. Hazánkban egy faj, az, a melyre e nem alapítottam.

SPEC. I. F. A. J. ULOBORUS WALCKENAERII. LATR. WALCKENAER TORKOSPÓKJA. WALCK. FRESSPINNE.

(WALCKENAER, úttörő francia Araneologus tiszteletére.)

Syn. 1806. *Uloborus Walckenaerius* LATR. «Gen. Crust. et Ins.» p. 100

Vide: THORELL «Remarks» pag. 334.

♀ Kretásfeher, feketes lábakkal; a fehersege rendkívüli tömötségű, megfekvő szörözettől ered. Kisse keskeny alak arányos lábakkal. Az egész fej mell megfekvő, feher szörözettel borított, mely meg a szemeket is részben fedí; szivalaku, kisse boltozatos, határozatlanul elválasztott, elől kevéssé elkerekített fejjel. Borszeszben a szörözet alól két barna hosszcsík látható, mely a módos hátgódot közbefogva, az alsó sor közp-szempárjáig terjed. A mellvért barna, megfekvő szörözettel borított. A rágók rövidcsk, vaskosak, vörös-barnák fenyesek es kopaszok; az állkapesok szélesek, összehajlók, szörösök, szeleiken gyerebb szörözettel, barnák. A tapogatók vöröses sárgak, felül kisse bebarnítottak es fehereszörösök, vegzuk sok sertetéskevel ellátott, a melyek közzé a fekete bordáskarmok már loupeval is kivethők. A lábak vekonyan vegződők, vegig finom feher szörözettel borítottak, mely alól a barnás vörös gyűrűzet kilátszik; fegyvertelenek. A vegtest feher, esuesosan hossztojásdad, elejen (vastagabb vege) egy barnás orsóvonallal, mely nem a szörözettől ered es csak a borszeszben jut ervenyre. A has gesztenyebarna, megfekvő sűrű szörözettel borított, kétoldalt az oldalak feher szörözete által elesen határolt. A fonalszűrő, épen úgy mint a fonók, barna.

Az alsó szemor (es különösen oldalszemei) nagyon közel áll a homlok szélehez, az oldalszemek

igen kicsinyek, a középsőktől távolabbra esnek mint ezek egymástól: a sor könnyeden behajló. A hátsó sor tetemesen kihajló, középszemei nagyoeskák, egymástól távolabbra állanak mint az oldalszemektől.

A zár egy kiemelkedő széles lemezt mutat, mely közepen behasított úgy, hogy a megalkotott felek hátranező két eseeshez hasonlítanak.

Mértékek: törzs	8 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2·4 »
I lábpár	10 »

♂ előttem ismeretlen.

Életmondjáról csak annyi ismeretes, hogy körakásokban feszíti hálóját. Ivarrettsege júniusba esik. Találtatam: Orsova körül (Graezka völgy); Rákos-Palotán az erdőben találta Pável J.

GEN. 10. NEM. HYPTIOTES. WALCKENAEI.

(ὤπτωτος = hanyag tartású, hátra hajlott, ὀπτωτός. — Alkalmasint a hát puposságáról).

Syn. 1833. WALCKENAEI *Uptiotes* «Mém. sur une nouv. class. d'Arail.» p. 438.

Vide: THORELL «On Europ. Spid.» p. 67.

A fonalszűrő es a nyüst megvannak. Az also szem sor a homlok szelétől hátrahajlott, behajló; a hátsó szem sor hosszúra nyúló, kihajló. Az alak zömök, feltornyosuló vegtesttel, rövid, erős lábakkal. Egy faj mely saját tapasztalásom szerint lomberdőkben fordul elő, a bokrok ágai között szövi esonka, aránylag kis kerék-hálóját.

SPEC. 1. FAJ. HYPTIOTES PARADOXUS. (C. K.). FURCSA ARASZPÓK. PARADOXE SPANNERSPINNE.

(paradoxus = rendellenesen, kivévan elütő; ügylátszik a szemesoportia vonatkozni).

Syn. 1834. *Mithras paradoxus* C. KOCH in Herrich-Schaffers «Deutschl. Ins.» 123. 9.

Vide: THORELL «Remarks» p. 43.

♀ Sárgásbarna; vorosbarna előtesttel es ilyen lábakkal is. A fejmell, oldalról tekintve púpos, — felülről tekintve a hátsó sor kiálló oldalszemei folytán szegletes. A homlokresz resümtösen lecsapott; az egész szemvesbarna. A mellvert vörösarna. A rágók, rövidék barnásárgák tövükkel úgy kiállók, hogy a lecsapott homlokkal egy rube esnek. Az alkapcsok es az alajk világos barnás-sárgák; ilyenek a tapogatók is. A lábak aránylag rövidék es vaskosak, egyszeműen vorosbarnák, megfekyően szőrosok es fegyvertelenek. A vegtest, oldalról tekintve, a fejmell es fonók felől egyiránt magas puppá tornyosul, magassága meghaladja szélességet es hosszúságamál csak valamivel esekelyebb. Alapszme barnássárga s a nagyító alatt e szmt sejtyszerűen elágazó, barna erezet apró teresekre osztja. A has egyszeműen gesztenyebarna.

A szemesoport a legsajátságosabbak egyike. Az alsó sor szemei igen aprók; a két középső közel all egymáshoz, a két meg emel is kisebb oldalszem kétszer akkora távolságra, a mekkora a két középszem közötti; az egész sor könnyeden behajló; a hátsó sor szemei nagyok, hosszú vonalon szétszórva állók, a két középső amnyira esik egymástól, a mennyire az alsó sor *oldalszemei* állanak szinten egymástól. A hátsó sor oldalszemei kupos esüeskokon állanak s a fejmell keretéből kisse kiállók. A nyüst finom, tömött, a fonalszűrő széles es a fonókra dült. A zár környezete koldokszerűen kidomborodó, bőrös es csak szelen egy \perp forma, vorossárga megfekyő lemezzel ellátott.

Mértékek: ♀ Törzs	5 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	1·9 »
I lábpár	4 »
A hátest magassága	3·5 »

♂-je előttem ismeretlen.

Csak kétszer találtam s mind a kétszer erdélyi részekben: Sárpatakon a gf. Teleki Károly-fele fiatalos erdőben, hol bokrok között meglehetősen merész keretű csonka hálót szőtt (a példány az erdélyi muz. egyll. gyűjteményében), és Szász-Vesszősön a gr. Degenfeld-fele fiatalosban hasonló körülmények között (a péld. saját gyűjteményemben). Az állat. hálója vezérfonalán előre és hátra kinyújtott lábakkal lesekedett (mintegy araszolt, honnan magyar elnevezése).

SUBORDO II. ALREND.

R E T I T E L A R I A E.

(rete = háló, Netz; tela — szövet, Gewebe.)

HUROKKÖTŐK.

A fej mell feje része nem lapul le; a homlok szele és az alsó szem sor középszelei között elterülő ter szelesebb amál, a mely a két szem sor középsői között terül el.

Csupa apró alak, vékony, karesu lábbal, hármás karomrendszerrel; a sánjukarom egy vagy két, soha több fogaesal.

A test gyéren szőrös; a végtest rajzai a bőrtől erednek.

A fonalszűrő és a nyüst hiányzanak.

A hálózatok berendezése különböző¹; általános tulajdonság az, hogy hegyes csucsban összerő kötött hurkok soha sem hiányzanak.

*

A hurokkötők alrendje alak és szervezet, ennelfogva hálózat szerint is elteréseket mutat; nem oly egyenletes, mint az előző alrend.

A mennyire alakjai a háló berendezésében állandóságot mutatnak, az alrend alakjai e hálózatokkal szinten az üres hozagokon uralkodnak, de szűkebb helyiségekkel érik be és a hálózat fogókészlete nem alkot egy sík lapot, hanem erzenyen feszített huroktömkeleget, melyhez egy lepelszerűen szőtt ernyő — vitorla — vagy gyakran idegen testekből összerakott rejtkehely csatlakozik.

Igen szűk helyeken epen egynehány, a helyiség körülményeihez szabott hurok szerepel; nemely alakok, úgy látszik, egy bizonyos kerületben alkalmazzák hurkaikat, s látszólag kóbor életmódot folytatnak.

A lábvegek hajlekonyágánál fogva nemcsak fonalaton, hanem a sík földön is meglehetősen bizossággal és gyorsasággal mozognak.

A hálózatokon, úgy rejtkehelyeikben is, mindeg háttal lefele csüngő állást foglalnak el.

Alaknagyságra nezve a kisebb borsószem nagyságtól alig mákszem nagyságig csökkennek.

Tevékenységük leginkább nappali; nemely részök eppen csak a napsugarak direct behatását kerüli, más rész határozottan keresi az árnyekot s kedveli a féllomályt, sőt a barlangok teljes sötetseget is.

Az erítés elől némelyek lejtessel, mások futással s elrejtessel menekülnek.

Kétséges esetekben szinten meg-megrezzentik hálóikat; a predát lehurkolják, oly módon, hogy a végtest csucsával feléje fordulnak, a negyedik lábpárral felváltva fonalat húznak ki s ezt a predára reávetik. Csak a nagy predát költik el a megfogódzás helyen; a kisebbet kioldják, egy rövid fonallal a negyedik lábpár egyik feléhez erősítik, s függőben tartva, a leshelyhez viszik; gyakran fonalak segítségével vonszolják is.

Tartózkodásra nezve, szinten az aljakra esik a legnagyobb szám; de a magasba felhatolnak a rend képviselői a havasok fatenyészövenek határáig s azon felül is; a föld méheben az aknák és barlangok mélysegebe söt legmélyébe is.

¹ A mennyire eddig ismeretes.

Tevekenységekben igen szabadok; úgy a fonalropites mint a leboesátkozás segítségével minden képzelhető helyiséget elérhetnek. Az ingaszerű toवालadás szinten hatalmukban van. Ez abban áll, hogy leboesátkozva, s szabadon függve a szél odaviszi őket az irányába eső tárgyakig².

A pók-tevekenység rendszerében, szinten az átröpülő rovarokra ezéleznak s ezeknek apró es legapróbb alakjait korlátozzák; fonalzataikkal azonban nem csak hogy átfogják, de többnyire ki is töltik az alkalmas helyiségeket.

A nemzedékek sorát illetőleg nem kelnek ki kizárólagosan áttelelt petékkel, hanem nagyobb részben áttelelt alakok folytatják a faj életét és szaporítását.

Úgy szervezet mint életmód s a nemzedékek sora tekintetében számos átmenetet mutatnak az előző es következő alrend között.

FAM. I. CSALÁD. THERIDIOIDAE. TÖRPEHURKOLÓK. WIRKSPINNEN.

(*θηρίδιον* = kis állat; az alakok apró voltára vonatkozik)

GEN. I. NEM. PACHYGNATHA. SUNDEVALL.

(*παχύς* = vastag; *γάθος* = állkapocs; a rágók vastagságára vonatkozik.)

Syn. 1823. *Pachygnatha* SUNDEVALL «Gen. Ar. Succ.» p. 16.

Vide: THORELL «On Europ. Spid.» pag. 77.

A rágók az első lábpar ezombjánál kétszernél is vastagabbak, mindjárt tövüktől kezdve szétterpeszkedők. A lábak karesuk, sűrűn szőrösek (igen ritkán es kivételesen alul egy sor tüskével fegyverzetek), hosszarány szerint 1, 2, 4, 3. A szemek három csoportba osztottak. A közepesoport párnán álló négy szeme egy előre felé kissé szűkülő trapezben áll, a ket-ket szemből álló oldalesoportok szemei a középsőktől akkora vagy nagyobb távolságra mint a látsó sor középszemei egymástól; az oldalszemek érintkeznek. Kis alakok (legfeljebb 6 m_m ♀), melyek kövek alatt, magas fűben igen közel a földhöz vagy közvetlenül rajta es leginkább kissé nyirkos helyen tartózkodnak s ügylátszik egész életüket barangolva töltik, csak egyes fonalakat eresztenek, állandó hálót nem szőnek. Némely faj mint fonalrópítő es léghajós, tavaszkor, a legszorgalmasabbak közé tartozik. Ivarérett állapotban áttelelnék s enyhébb teli napokon mozgásban vannak (legalább magyar földön így).

SPEC. I. FAJ. PACHYGNATHA CLERCKII. SUND. CLERCK FOGÓSPÓKJA. CLERCKS ZANGENSPINNE.

(Clerck, az Araneologia megalapítója tiszteletére.)

Syn. 1823. *Pachygnatha Clerckii* SUNDEVALL «Spec. ac. Gen. Aran. Succ. exh.» pag. 16.

Vide: THORELL «Remarks» p. 75.

♀ Barnássárga, vörössárga fejmellet, sárga lábakkal. A fejmellet fejlett; egy sötét közép- es szegelyesikkal díszítve. A vegtest szabályosan szeles-körded, a lábak karesuk es arányosak. A fej vastag, elől elkerékített, kisse kiemelkedő, kávásan elválasztott. A mell kevéssé szelesedő, domboru. A középszem-

² Ez újabb észleletem. A pók ilyféle helyváltoztatása szerfelett érdekes es vonzó jelenség, jelesen az, hogy a fonal hosszát kísérletileg határozza meg, majd hosszabrra eresztí, majd felmötállja, mindaddig, a míg az uralkodó szellő hajtó erejének megfelelő s lehetségessé válik a pók biztos megkapaszkodása. A fonal es pók közötti viszony megközelítőleg az ingaszár es ingafej közötti lévén, a közlekedés e módját ingaszerűnek nevezem.

esoporttól, a csekely hátgödrről keresztül egy sötét vörösbarna szalaggal; a fejet a mellől elválasztó barázda, hossza közepében rendszeren vörösbarna. A mellvért vörössárga. A rágók vörössárgák, aránytalanul vastagok, tövüktől fogva szétágazók, hosszú esipőkörömmel és igen erős fogakkal fegyverzett becsapóréssel. A rágók széthajlása olyan nagy, hogy előlről tekintve az állkapcsok megláthatók (II. k. IV. t. 82. l). Az esipőköröm erős, majdnem sarlóalakú, igen éles, az állkapocs tövének felehosszát meghaladó. Az állkapcsok keskenyek, vegeikkel összehajlók és kissé harántbenyomásnak, vörössárgák; az alajk erős, vörösbarna, az állkapcsoknak felehosszát érő. A tapogatók sárgák, alap és terdizük rövidke, a czomb, szár és végiz egyenlő hosszúságúak, az utóbbi sertetüskével elegyesen szőrös. A lábak sárgák, karsuk, szőrösök és tüskenélküliek. A végtest szabályos-szeles kördéd, kissé lenyomott; közepmezeje barnássárgán-porozott, egy sötét, hasitekszerű, elmosódva világosan szegelyezett közepesikkal, mely sem elejét sem végét nem éri a végtestnek; a sötétebb közepmező az oldalak felé szelesen, világosabban szegelyezett, s e szegely az oldalakban elmosódik.

Az oldalak és a has egyszínűen sárgásbarnak, az utóbbin két világos, néha enyésző, egyenközű hosszcsík.

A szemek három csoportban: az alsó sor kömnyedén kihajló, a hátsó kömnyedén behajló. Az alsó sor szemei a homlok szélétől, illetőleg a rágók beigtatásától körülbelül annyira, mint e sor középszemei a hátsó sor középszemeitől. A középszemesoport előrefele kissé szűkülő trapezben elhelyezett; az alsó sor középszemei az egymással érintkező oldalszemektől sokkal nagyobb távolságra esnek, mint a mekkora a távolság a hátsó sor középszemei között.

A zár hártvás, hátrafelé haránt elmetszett \square alakú mező, mely a lezörest kette választja, úgy, hogy e rés kétoldalt külön stígmászerűnek látszik lenni.

Mértekek: ♀ Törzs (rágók nélkül)	6 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmel	2·8 "
I lábpár	8 "

♂ karsu, egészben sötétebb törzsszel, és hosszúra fejlett fejmellet, melynek rajza megfelel a nősténynek. A rágók rendkívül fejlettek, esipőkörömük hosszú, olyformán kettős hajlású, hogy közép hajlása, befelé, majdnem foggá esucsosodik. A kis végtest közepmezeje barna, hosszhasiteka fekete és szakadozott sárgásfehér, finom szegélylyel díszített; oldalszegélye sárgásfehér; a has barna. A tapogató nyulánk és hosszú szár ize hosszabb a terdiznél, kúpalakú, vékonyabb végével a térdebe esukló; valamennyi íz sárga; pikkelye kettős; a keskeny, esonka, szőrös mellék-pikkely felfekvő; a szélesebb, kanálalakú, kinyúló végű fő-pikkely oldalt befele fordított; nemzőszerve hagymaalaku, síma, vörössárga gyűjtőt, esős alakú, kissé esavarodott oly embolust mutat, mely a főpikkely kiálló részénél rövidebb; a felfekvő mellék-pikkely a hagymaalaku gyűjtőnek két harmadát éri el.

Mértekek ♂: Törzs (rágók nélkül)	4 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmel	2·5 "
I lábpár	8·8 "

A Pachygnatha nem e legnagyobb fajtát, mely Svécziában épen oly honos mint hazánkban, leginkább tavaszkor, igen jókor (márczius) kaphatni ivaréretten és saját tapasztalásom szerint leginkább karókon stb. hol fonalaít szorgalmasan röpti és léghajózva vándorol. A fűben, nyirkosabb helyeken és rendszeren töbledmagával barangol s fonalat csak járaskelése biztosítására húz; állandó szövetet az eddigi megfigyelések nem bizonyíthattak be. Párzását és petőinek lerakását nem ismerem.

Találtam magyar részeken: Doroszlón és Apatinban; továbbá «Ungvár környeke» megjelöléssel a Muz. gyűjteményben (Vidra Ferd.), Kassán igen nevezetes körülmények között gyűjte Dr. Horváth Geza t. barátom; ugyanis 1874. január 5-en, kemény fagyok idején, egy reten egy heverő elhullott lópata alatt, ivarérett hímek vigan nyüzsögtek s a nevezett buvár által pontos lejegyzes mellett beszerezettek.

SPEC. 2. FAL. PACHYGNATHA LISTERI. SUND. LISTER F. LISTER S.

(LISTER, uttörő angol Araneologus tiszteletére.)

Syn. 1830. *Pachygnatha Listeri* SUNDEVALL «Svensk. Spind. Beskr.» p. 210.

Vide: THORÉLL «Remarks» p. 75.

♂ A hmu tapogatójának fedőpikkelye három negyedét éri a hagymaalaku gyűjtőnek. Kisebb alak sötétebb színezettel. A fej mell barnászörös, sötétebb közep- és oldalsóikkal, a fejrész kissé felvetett; a mellvert vörösbarna. A lábak és a tapogatók sárgák. A végtést középtere sötétbarna, hasiteka fekete, hosszú és kétoldalt láthatóan párosan álló sárgásfehér foltokkal szegélyezett, mely foltok mindjárt a végtést elején kezdődnek s hosszának negy otoden folytatódnak; oldalszegelye sárgásfehér, a hátféle igen élesen s a hasfelé is élesen határoló, hátul, a fonók felett, megszakadott. A has sötétbarna, elmosódó párhuzamos esikkal. A rágók tövüktől fogva szétágazók, vörösbarnák, csipőkormuk kettőshajlású, a hajlás fogszerű. A tapogatók ízeinek aránya a *P. Clerckii*hez hasonló, így a gyűjtő is; a mellekpikkely azonban hosszabb és az embolus sem csőralaku, hanem árformára vekonyodó és csavart végű.

Mertekek: ♂ Törzs (rágók nélkül) 3·5 $\frac{m}{m}$ ebből

fej mell 1·8 »

I lábpár 7·5 »

♀ előttünk ismeretlen.

A *P. Clerckii*hez hasonló viszonyok között es ezzel együtt ismerem Doroszloról, hol karókon fonalakat roptatt (1873 márczius 4-en).

SPEC. 3. FAL. PACHYGNATHA DE-GEERII. SUND. DE-GEER F. DE GEERS S.

(DE-GEER, kitüno svéd pókbiológus tiszteletére.)

Syn. 1830. *Pachygnatha De Geerii* SUNDEVALL «Svensk. Spind. Beskr.» p. 211.

Vide: THORÉLL «Remarks» p. 76.

♀ Előteste sötét gesztenyebarna, végteste sárgásbarna, világos, csipkézett oldalszegelylyel, közepén rendszerint enyésző, hasitekszerű hosszcsikkal.

Kis alak. A fej mell jól fejlett, feje része felemelkedő, elkerekített, kávásum elválasztott, a mellrész kevéssé kiszélesedő; az egész szep sötét gesztenyebarna, sűrűn es könnyen kivethető módon pontozva. A mellvert vörösbarna. A rágók barnavörösek, igen vastokok, szétálló; az állkapcsok vörösbarnák, összehajlók, kisse haránt benyomásúak. A tapogatók vörössárgák, szárazúk a végiznél valamivel rövidebb. A lábak sárgák, vagy vörössárgák egyszerűen szőrösök. A végtést szabályosan körled, barnássárga vagy sárgásbarna, az előttesthez kepest azonban mindég feltűnően világos, közep tereben néha enyésző hasitekszerű esikkal, mely enyészően fehéres pontokkal szegélyezett; néha egészen hiányzik is. Az oldalszegély, különösen a sötétebb példányoknál eltűnő, széles, a hasfelé élesen, a hátféle hullámosan határolt, a fonók felett megszakított, a végtést elején keskenyen es homályosan összeérő.

A has néha egyszínűen barna, néha párhuzamos világos esikok maradványaira emlékeztető pontokat visel.

A szemek a homlok szeletől kissé hátratóltak; az alsó sor a homlok szélétől távolabbra esik mint középszemei a hátsó sor középszemeitől. A hátsó sor középszemei az oldalszemektől akkora távolságra vannak, a mekkora a távolságuk egymás között.

A zár bőrös, turisznyaszerű, a legzörést ketrészre osztó, hátul elmeteszt. Azon a helyen, a hol a legzörést metszi ket kerek, pontszerű bemélyedéssel.

Mertekek: ♀ Törzs (rágók nélkül) 4 $\frac{m}{m}$ ebből

fej mell 1·8 »

I lábpár 5·5 »

♂ valamivel karcsubb; fejmele nem feltűnően fejlett, szemezte a nőstényével azonos, rendszerint valamivel sötétebb. A végtest élesebb rajzu, oldalszegelye néha kissé rózsaszínes. A tapogató mellékpikkelye árformára csúcsos es a gyűjtőn túl erő. A gyűjtő almaalakú, kicsiny, embolusa tompavegű, mindjárt a gyűjtőtől kezdve csavarodó.

Mertekek: ♂ Torzs (rágó nélkül)	3·8 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	1·8 »
I lábpar	5 »

Megfigyeléseim szerint ez a Pachygnathák leggyakoribb faja; füves helyeken, kövek alatt majdnem mindenütt kapható s úgy látszik, hogy három nemzedéke van: egy áttelelő, mely tavasszal párzik es vándorol, egy nyári, melytől az ismét áttelelő származik. Télire mindenféle rejtkehelyeken kapható; disz kertekben, a melyekben fenyvek állanak, gyakran a földrehullott tobozok pikkelyei alatt nagy számmal kaphatni tél derekán is.

Párzását es szaporítását nem ismerem. Tavaszkor, mihelyt melegebb szellők járnak, a fomalröpítéshez lát s néha kerti karókon 4—6 is egyszerre teszi kísérleteit.

Találtam eddig: erdélyi részekben: Kolozsivárt (Museum kert), Torda (hasadék), Szász-Vesszős (Bedőházi kert), Csiki havasok (Balábánya), Mező-Záhon es Nagy-Szebenben; magyar részekben: Doroszlón (Mosztonga mellek, tavaszkor százával leghajózva), Panesován, Lykanka (Liptó, váralja), Kőrmöczbányán, Balaton-Füreden, Buda vidéke (Muz. gy. Pével János), Ungvár (Muz. gy. Vidra Ferd.), Komjáti (Abanj, Dr. Horváth Géza), Kassa (1874. jan. 5-en, Dr. Horváth Géza).

GEN. 2. NEM. EPISINUS. WALCK.

(ἐπισίνης = kártevő, vagy inkább σπείρατα = esonkitni, rabolni, ἐπισίντος = valami után leselkedő; lehet vonatkozással az életmódra, de a végtest alakjára is.)

Syn. 1809. Walckenaer in Latreille «Gen. Crust. et Ins.» IV, p. 371.

Vide: THORELL «On Europ. Spid.» p. 79.

Az oldalszemek szétállók; az alsó sor középszemei s az oldalszemek közötti távolság meghaladja a középszemek közötti távolságot. A lábak vekonyak; az I-ső es negyedik pár hosszú; hosszarányuk 1. 4, 2, 3. A végtest nyújtott alakú, hátul kiszélesedő, a vége tompa esuesba metszett. E nemnek eddig csak egy faja ismeretes, mely néha barangolva, néha egyes szálakon igen sajátóságos módon nyújtózkodva, néha moha es száraz levelek alatt tartózkodva lelhető s nem gyakori.

SPEC. 1. FAJ. EPISINUS TRUNCATUS. WALCK. CSONKA LESŐPÓK. ABGESTUTZNE LAUERSPINNE.

(truncatus = esonkitott; a végtest látszólagos esonkaságára ezélez.)

Syn. 1809. *Episinus truncatus* WALCKENAER in LATREILLE «Gen. Crust. et Ins.» IV, p. 371.

Vide: THORELL «Remarks» p. 96.

♀ Előteste vörösbarna, végteste szürkés; az első lábpar ezomb, terd es száríze vörösbarna, a negyedik lábparnak terde es szára is ilyen színű; valamennyi lábnak a végize a szárhoz kepest hirtelenül vekonyodó, világos-vörössesárga.

Nyulánk alak, rövid elő- es nyújtott, közel hosszötszög végtesttel. A fejmell laposan domboru, fejeresse kicsiny, határozatlanul elválasztott, a mellreszel kissé alacsonyabb; a mellrész a esekely, de terjedelmes hátgodor táján dagadozó. A mellvert sötét vörösbarna, gyéren szőrös, finoman, reczesen ránczolt.

A rágók gyengék összeállók, függőleges állás mellett voróessárgák. Az allkapesok voróessárgák, keskenyek, összehajlók; az alajk szeles, rövid, elől elkerekített, a mellvertől csak egy rancz által elváltott, voróessárga. A tapogatók sárgásak; vezükük a szárnál sokkal hosszabb elegyesen es sűrűn szőrös tuskos; a szár iz a terdnel csak kevésel hosszab. Az első es negyedik lábpar hosszú, ezombja, terde es szára kisse kierősödve, sűrű, apró szemőlesszerű ripacsokkal borított, melyekből kurta szőrök indulnak. Az első lábparnak ezombja, terde es szára sötet vörösbarna, a másodiknak terde es szára halvány vörös, a harmadik egészen sárgás, a negyediknek ezombvege keskenyen, terde es szára egészen sötet vörösbarna a többi iz mind világos vöróessárga.

A végtest nyújtott; eleje el- es közepén kisse kimetszett, oldalai hátrafele egyenletesen szelesedők s elejétől számítva a hosszúság második harmadresze vege két esücsökbe átmenők, mely ponton a végtest a legszeleesebb. A két esücsökön tul a végtest a fonók fele meredeken lecsapott, tompa szögű, esücsát a fonók képezik. A esücsök hátsó ele kisse bebarmtott, a végtest többi része sajátságosan szürkessárgás (világos ehamois szín). A has valamivel sötetebb, három, enyésző, világosabb hosszcsikkal, melyeknek közep-sője a zártól indul s a vörösbarna fonókg tart; a két oldalesik meg a fonók mellett is eltart.

A szemek egy tömegben es meglehetősen kiemelkedve helyezkednek a fej búbjára; mind a két sor, felülről tekintve, kihajló. Az alsó sor a homlok szeletől meglehetősen távolságra esik s a közte es a rágók töve közötti tér kisse esatornás. A szemesoport többi viszonya a nem jellemzeseben előadatott.

A zár egy hátrafele nyitott köldökszerű bemelyedés, melynek alapján, helyesebben fenéken, a két tojócső nyilik.

Mertekek: ♀	Törzs	4.5—5	m_m ebből
	fej mell	1.8	»
	I lábpar	9	»
	IV »	7.5	»
	III »	4.5	»

♂ sötetebb, karesú; egyenközű, hátul tompa esuesba vezződő végtesttel, melynek esücskei letörpülők; fejmelle a nőstényehez kepest kisse fejlettebb; fejeresze igen kicsiny. A tapogatók hosszú nyelen, melynek ezombaze a leghosszabb, terdize igen rövid, szárize meg ennél is rövidelb s eszeszerű. A nemzőszerv aránytalanul vastagon, bunkószzerűen kidagadva, sötet vörösbarna; pikkelye oldalt-befeled fordított, kanalakú; belsejvezeete hasonlít egy dióbel negyedhez; alul egy haránt es esaváros esatornával, vegefele egy nehezen kivehető, kurta, karesu, fekete embolussal.

Mertekek: ♂	Törzs	4.5	m_m ebből
	fej mell	1.8	»
	I lábpar (peldányouon hiányzik)	?	»
	IV »	8.4	»

E nem epen gyakori pok nyári alak, augusztusban ivarrerett; előttem abban a gyanuban áll, hogy kerekhalót szó, tehát az Orbitelariak köze tartozik. Ogradena mellett (Dunaszoros) a Csukár máre sziklatóven egy ifjabb nőstényt egy kis kerekhaló vezerfonalán kaptam sajátságos nyújtózkodása közben, mely abból áll, hogy a két első lábpart előre, a két hatsó lábpart egészen egyenesen kinyújtva es szorosán egymáshoz illesztve a fonabra lapul; minthogy azonban e helyen sok apró Orbitelaria is szöve halóját s nem rendelkeztem annyi idővel, hogy pontos megfigyelest tehessek, beerem a kifejezett gyanúval, annyival is inkább, mert más helyeken ismet lenyegesen más körümenyek között lettem ez allatot, u. m. moha között barangolva.

Ismerem magyar reszekből: Pozsonyból (Dunaligetek, fák töven), Apatinból (Galagonyás erdő), Ogradena (Csukár máre szikla töve), Tokaj (Kopasz szőlő öve, mohában), S.-A.-Ujhely (Magos alja, mohában), Buda vidéke (Farkas völgy, Muz. gy. Pével).

GEN. 3. NEM. LINYPHIA. (LATEUILLE).

(λίον = len, ύφαίω = szőni; a szövetre vonatkozik).

Syn. 1804. LATREILLE «Dict. Nouv. d'Hist. Nat.» XXIV, p. 134

Vide: THORELL «On Europ. Spid.» p. 81.

A szemek inkább egy mint három csoportban állók; a középső negy szem egy előre szűkülő trapezen elhelyezett; az alsó sor a homlok szelehez nem áll közelebbre mint állnak e sor középszemei és a hátsó sor középszemei egymáshoz. Az oldalszemek közötti ter kisebb annál, a mely az alsó és hátsó sor középszemei között letezik. A fej mell módosan domboru, a fejresz (kivételesen, kupszerűen kimagasló) rendesen módosan kiemelkedő. A lábak karesuk, meglehetősen hosszúk, sertetűsekkel gyöven fegyverezettek. Az állkapcsok egyenközűen kinyújtottak, vagy az alajk felett könnyeden összehajlók.

E nembe tartoznak a tulajdonképeni vitorlaháló-szövők (I. köt. II. t. 51); kivételesen nemely barlangban lakó alakok, melyek szálatat vonva, hurokokat kötnek s egyelőre csak ideiglenesen maradnak a nemben. Valamennyi alak gyors mozgású; némely fajai nemi társulást mutatnak, a mennyiben egy es ugyanazon fajnak sok egyene egyazon helyiségben es tözsomszedságban szövő vitorlás hálóját.

SPEC. I. FAL. LINYPHIA MONTANA. (CL.), HEGYI VITORLAPÓK. BERG-SEGELSPINNE.

(montana = hegyen lakó; a tartózkodástól így, elég helytelenül).

Syn. 1757. *Araneus montanus* CLERCK «Aran. Suec.» p. 64.

Vide: THORELL «Remarks» p. 44.

♀ Barna: a vegtest felulete sötetebben mintegy felhözött, elejen es oldalt egy szeles, világos, hátrafele elmosódó szegelylyel. A lábak világos vörösséssárgák, barna gyűrűzettel.

A fej mell mellesze a fejreszhez kepest nem feltűnően szélesedő, módosan domboru, vörösbarna. A fejresz kisse kiemelkedő, kavásan elválasztott. A mellvert szivalaku, sötet vörösbarna, gyöven szőrös. A rágók vörösbarnák, vegők fele kisse szétállók es az állkapcsokra hajlók. Az állkapcsok vörösbarnák, meglehetősen szelesek, nem egymásfele hajlók, szeleik fele valamivel világosabbak; az alajk rövid, meglehetősen szeles. A tapogató vegize oly hosszú mint czombize, a szár ize ennel sokkal rövidebb; a vegiz szőrösseg mellett sok, hosszú sertetűskével fegyverzett. A rágókörom erős, hajlott, sötetvörösbarna, hegyen kisse világosodó; becsapórese fogakkal fegyverzett, ezek között a felső három fog a többinél nagyobb. A lábak vörösséssárgák, sűrű barnás gyűrűzettel; nyulánság mellett meglehetősen erősek. A gyűrűzet nem a csuklókra, hanem az izek közepere van elosztva. A czombok felül 2—3 túskevel; a szár es lábvegizek több (5—7) túskevel fegyverzetek. A vegtest a fonók fele csúsesodó-tojásdad, felül barna, sötetebb színnel mintegy felhözve, es elejen oldalt két szeles, feheres folttal, mely elől majdnem összeer, hátrafele csak két harmadáig er a háttestnek, hol elmosódik; szele a hátfele des, a has fele elmosódó. A has feketebarna, két oldalt világosabb, határozatlan, feheres színnel hatarolt, mely szín felhöztesen az oldalakba is nyomul.

A szemcsoport a fej bubján áll, alatta a homlok a rágók fele menedekesen lecsapott s szelesebb a ternel, mely az alsó sor középszemeit a felső sor középszemeitől elválasztja. A két sor középszemei előrefele szűkülő trapezbe elhelyezve s a hátsó szemek nagyobbak. Az oldalszemek érintkeznek; a hátsó oldalszemek a hátsó középsőktől annyira, a mennyire e középsők egymástól allanak. Felülről tekintve az alsó sor könnyeden kihajló, a hátsó könnyeden behajló.

A zár keményszerűen kiemelkedő, gegeszerűen hornyolt eső, felülről tekintve a két tojóesönyilás s az elválasztó lemez világosan látható, úgy a tojóesövek belső hornyoltsága is kivehető.

Mertekek: ♀ Torzs	9	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	3.8	»
1 lábpár	14	»

Hosszaránya a lábaknak 1. 2. 4. 3.

♂ sokkal karesubbi fejmele fejlettebb; szemezetre a nostonynek megfelelő. (Nemzőrésze szerkezetét lásd: I. köt. I. tábla. 10; párzó állását ugyanott III. tábla. 65.).

Mertekek: ♂ Törzs	8 $\frac{m}{\mu}$ elhöl
fejmele	4 »
1 lábpár	16 »

A kertek kerítéseim, zugokban, rekeszekben, továbbá ligetekben a fűzfak ödüiben, gyökerei között kozonseges alak, melynek tavaszi es őszi nemzedeke van, s mely Svécziában (CLERCK es WESTRING szerint) inkább bokros helyeken tartozkodik.

Hálójának vitorlaeresztet a helyiségrehez kepest igen nagyra szovi: a hurok rész is epen egy a magashá mint a melysegre messze terjed. Mozgása hirtelen, gyors, gyakran megszakadozott. Veszely perczeben vagy ágra vagy zugba menekül. Az 1872. év telen Kolozsvárt átteleleset észleltem. Az áttelelő ivarerett példányok egy faskamra zugában megvonnulva egészen szabadon, de mereven függtek néhány szálon s érintés iránt érzetlenség maradtak. A szoba melegében 1 óra alatt visszanyertek természetes elenksegüket; ismét a faskamrába teve zugot kerestek, megvonnultak s csakhamar visszaestek a lethargicus állapotba. Az első tavaszi napok csakhamar életre es szaporításra ebresztettek.

Ismerem, erdélyi részekből: Kolozsvártól (muzeumkert), Nagy-Czegről, Görgény Szt Imreről, Nagy Szebenből. (Sill es Bergleiter gyűjtemény), Szász Vesszősről es D.-Szt.-Martomból; magyar részekből: Apatin (Dunaliget füzei), Doroszló (keritések), Zimony (teherhajók belseje), Pancsova (vojlovitzi erdő), Orsova (Cserna folyam füzesei), Ungvár környéke (Muz. gy. Vidra Ferd.).

SPEC. 2. FAL. LIXYPHIA BUCCULENTA. (CL.) POFÁS V. BACKIGE S.

(bucca — pofa; bucculentus = felfűtt-pofájú; a fejmele fejerészére vonatkozik.)

Syn. 1757. *Araneus bucculentus* CLERCK «Ann. Suec.» p. 63.

Vide: THORELL «Remarks» p. 53.

♀ Világos; a vegtest felülete barnán, erezetesen, mintegy reczegett; három szakadozott, határozatlan, sötét hosszcsikkal, melyek közzül a közepső a leghatározottabb es mindegy megvan, a két oldalas neha hiányzik es többnyire inkább foltos mint csik. Az előtest es a lábak barnássárgák, az előbbi sötét-közep- es szegelyvonallal.

A fejmele módosan fejlett, fejeresze alig kiemelkedő, kávasan elválasztott. A hatsó sor közepszemeitől kezdve a hátgodrón keresztül egy szembekötő, sötét csik, mely a fej beigtatása helyen kisse tágitott; a mellrész szinten sötéten szegelyezett, e szegely a fejeresze nem megvan at es hefele kisse elmosódó; a jól benyomott hátgodorból, a lábak fele, igen határozottan kivethető sugaras barazdak indulnak. A mellvert vörössesárga, gyéren szőrös.

A rigók meglehetősen erősek, vörössesárgák, az allkapesokra hajlók, az utóbbiak vörössesárgák, szeleiken kisse kivilágosodók; vegeikkel nem hajlanak össze. Az alajk rövid, szeles, elkerekített. A tapogatók sárgások; szarujuk rövidebb a vegzuel, s az utóbbi sűrűn szőrös, keves sertetuskevel, s ez utóbbiak inkább alapja körül csoportosultak. A lábak sárgások, az izek vegeim alig észrevehetően bebarmtottak (ritkán gyűrűsek); az első lábpár ezombja felül 3 ∙ formán álló sertetuskevel. A vegtest csucsesoson tojásdad, elől meglehetősen magas; földje szennyes fehér, barnával finoman reczegett, közepen es elejétől kezdve egy finom, mintegy metszett, barna közepesik, mely néhány rövid keresztvonalat is mutat; de csak foltokra szakadozottan es elmosódva eri a szemölcsöket; ketoldalt föle es vele párhuzamosan két sötetes, határozatlan, foltokból alakuló csik, mely szinten a fonókig eri, neha pedig hiányzik. A has feheren es barnán márványozott.

A középszemek hossznegyszögbe állítottak: a hátsó sor, felülről tekintve, egyenes; az alsó sor középszemei tavolabbra állanak a homlok szeletétől, mint a hátsó sor középszemeitől; az oldalszemek érintkeznek, s a hátsó sor középszemeitől oly távolságra esnek, a mekkora a távolság a mondott középszemek között. A zár barna, lelapított, köldökszerű és ripacsos; különös kitüntetető tulajdona nincsen.

Mertekek: ♀	Törzs	6	$\frac{m}{m}$	ebből
	fejmell	2·6	»	
	I lábpár	8	»	
	IV »	9	»	

Hosszárnya a lábaknak, 4, 1, 2, 3.

♂ karsu, kiszélesedett fejmellel; a vegtest kicsiny, közepeskja igen határozott, szelesedő és kétoldalt mintegy fogacsolt.

A tapogató, hossznyelű, ezombíze a leghosszabb, terdize a szárizzal egyenlő; az egész sárgás; pikkelye oldalt, befelé fordított, alapján kanálalaku, vége nyelvszerűen keskenyedő; az egész vöröses sárga, erős szőrözettel borított; a nemző szerv vörösbarna, nagyon szövevényes; a pikkely nyújtott végebe befekvő része kaczor alakú, kettős-kampós hegygyel, alatta az egycsavarodású, tányér alakú gyűjtő, s ez előtt és hozzá csatolva egy ekevas alakú széles lemez, melyen, a felső vege három vékony, alsó végén egy széles, hosszú, csuvaros és kampósan végződő nyújtvány látható.

Mertekek: ♂	Törzs	4·5	$\frac{m}{m}$	ebből
	fejmell	2·4	»	
	I lábpár	8·2	»	
	IV »	10	»	

Áttelelő, az előbbinél valamivel ritkább faj, mely a nagy füvet és oly helyeket kedvel, a hol az szilárd tárgyak körül terem (sirkövek stb. mellett). Ismerem: Doroszlóról (sirkert), Kassa vidéken Dr. Horváth Géza barátom gyűjte 1874 jan. 5-kén Paehygnátakkal együtt (lásd Paehygnatha Clerkii és De Geerii ivarertt állapotban s meg az által is kitüntetve, hogy a színezet általában sötétebb, a lábak gyűrűsek voltak. Erdelyi reszekből ismerem: Kolozsvárról (Muzeumkert) és Nagy-Szebenből.

SPEC. 3. FAJ. LINYPHIA MARGINATA. C. K. SZEGÉLYES V. GERANDETE S.

(margo = szegély; itt a mellrész világos szegélyére ezélez.)

Syn. 1834 *Linyphia marginata* C. KOCH in Herrich Schäffer «Deutschl. Ins.» 127, 21, 22

Vide: THORELL «Remarks» pag. 51.

♀ Fekete-sárga tarka végtest; az előtest vörösbarna széles fehér szegélylyel; sárgás-zöldes, karsú, hosszú lábakkal. A fejmell módosan kiszélesedő, módosan domború mellrészszel, mely kétoldalt feheres, széles, belső szélén kisse csipkes szegélylyel ekesített; a szegely a nyelecske felett szélesre megszakított, a fejre sem megyen át. A fejresz igen élesen elválasztott, kiemelkedő, de nem búbosan felvetett, elől laposan elkerekített. A mellvert aránylag széles, fekete, gyeren szőrös. A rágók vörösbarnak, tövüknel módosan kidagadók, végökkel az állkapesokra behajlók; csipőkörműk barnászvörös, erős és hegyes. Az állkapesok feketek, aránylag erősek, káváosok (kidomborodók) s a széles, elkerekített alajk felett összehajlók. A tapogatók karsúak, zöldessárgák; végük bebarmitott, alapján gyűrűzetesen elrendezett, fekete sertetűskékkel fegyverzett. A száríz rövidebb a végínél, ez közel egyenlő e ezombízzal; az utóbbi fegyvertelen. A lábak zöldessárgák; a ezombok fegyvertelenek, a többi iz gyeren szőrös és igen gyeren álló sertetűskékkel. A végtest tojásdad, előrefele kissé szűkülő, oldalról tekintve félkörűen íves, fekete alapszinnel; felülről tekintve egy keskenyes, fekete középterese oldalt szélesen, feheren szegélyeztetik s e szegély a hát közepe táján keskeny

kiágazásokkal összeér, az oldalakba pedig 2—3 harántesikot es elől egy rövid hosszsesikot bocsat. A has fekete, () szerűen de szakadozottan feheren szegélyezett; e szegely a legzőres külsarkaiból indulva, a fonóig tart.

Az alsó szemsor kétszer távolabbra esik a homlok széletől, mint a mennyi a távolság a két sor középszemei között. A középszemek előre szűkülő trapezben, a hátsók szembetünőleg nagyobbak és világosak, az alsók kicsinyek es feketek. Az oldalszemek közös kiemelkedésen, de nem érintkeznek, a hátsó középszemektől kévéssel nagyobb távolságra mint az utóbbiak egymás között. A homlokresz nem esatormás.

A zár egy széles, domborn, hátrafele ívesen kimetszett köldökből áll, sötét vorósbarna: a kimetszes egyszersmind szele a hosszkördel nyílásnak, mely a fonók fele nez, belsejében két felre van osztva s az osztó lemez toven egy igen kis, elkerekített nyújtványt visel, mely valamivel világosabb.

Mertekek: ♀ Torzs	7.5—8 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	3 »
I lábpár	14.8 »

Hosszarány 1, 2, 4, 3. (a 2. es 4. láb közötti különbség igen csekély).

♂, kisebb, karsu: végteste hengerled, Fejmelle meglehetősen szélesre fejlett, élénk vorósbarna, rozsdavorós szegélylyel: mellrésze lelaptított; fejreszelesen elválasztott, kissé felvetett; a homlok magas, amnyira, hogy a hátsó es alsó sor középszemei közötti távolság legalább háromszor fordul meg benne. A végtest színezete nőstenyének megfelelő, de mindig halaványabb es kevesbbe fejlett; a fehér oldalszegelyek ritkán folynak össze a hat közepén, a has () szerű disze vagy igen enyésző, vagy epen hiányzik.

A labak voróessárgák: az állkapesok es a rágók a nőstenyének megfelelők, sötetebbek. A tapogató karsu nyelen, mely zöldes vagy voróses sárga; a száríz fejlett, vastag, rövid es a térdel közel egyenlő hosszúságú; a szárízen, felül, egy felálló szőrüstök. A pikkely kanálalakú, barna, szőrös, oldalt es befelé fordított; a nemzőszerv sötét vorósbarna, gyűjtője pámaszerűen dagadó es szegletes, embolusa kicsiny, szaruszerűen áttetsző szemmyesfeher, egy rövidebb eles, es egy hosszabb, kissé kumpós véggel.

Mertekek: ♂ Torzs	4.5 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2.5 »
I lábpár	13 »

Nyári alak, mely különösen a bokros helyeket es sövényeket kedveli, hol tipikus vitorlás hálóját szövö. Déli Magyarország területen különösen gyakori, határozottan az aljakat tartja. Párzásá a *L. montana*-val azonos, a mint erről gyakori megfigyelesem meggyőztek. Párzásá Orsova körül jún. hó elejére esik.

Ismerem, erdelyi részekből: Kolozsvárról, Parajdról, Mező-Zalról, Nagy-Czegről, Nagy-Szebenből (Sill es Bergleiterfele gyűjtemenyek); magyar részekből: Doroszlórról, Pancsováról, Orsováról, Ogradenáról (a Csnkár mare szikla alján júniusban különösen gyakori), Báziasról, Tokajról, Tarczáról, Alsó-Hámor (Borsod).

SPEC. 4. FAJ. T. LÉNYPHIA EMPHANA (WALK.), CÍZMERES V. GESCHILDETE 8

(ἐμψαίνω — felhantatni; itt alkalmazsint a végtest szembetünő rajzára ezélez.)

Vide: THORELL «Remarks» p. 47.

MENGE «Preuss. Spinnen» I, p. 110, sub. L. scalarifera

♀ Feher; világos voróessárga, rajznelküli előttesttel; a végtest vege $\frac{1}{2}$ -szerű barna rajz; lábai zöldessárgák, karsuk. A *L. phrygiana* C. Koch fajrokona. Az előtest módosan fejlett, fejeeresze a mellrészből lankásan kiemelkedő, elől igen laposan íves; a mellvert egyszmenen vorósbarna. A ragók tovüknel kisse terdszerűen kidagadók, igen csekely mertekben az állkapesokra csapottak; világos voróessárgák; csipőkörmük vorósbarna. Az állkapesok egyenközűek, vegeiken elmetszettek, világos szemmyessárgák, az

alajk törpe, szeles, elkerékített, vörös barnas. A tapogató zöldessárga: bebarmitott végze, szár- és czomb-ize közel egyenlő hosszúságú; a két utóbbi fegyvertelen; az előbbi, különösen tövén, gyűrűzetesen elrendezett, hosszú, barna sertetéskeekkel fegyverzett. A lábak zöldessárgák, czombjaik alsó felökön fegyvertelenek, a többi iz gyeren es előllő sertetéskevel fegyverzett. A végtest csuesosan-hossztojásdad fehér vagy sárgásfehér, hátán a fentebb jelölt barna rajzzal. A fehérség ágszerűen lenyomul az oldalakba is: a fonók körül az oldalak sötétebbek s a fehér szem ágai kirivőbbak. A has barnássárga, fehér szemesekkel: a fonók előtt többnyire egy fehér foltoskával.

A hátsó sor oldalszemei e sor középsőtől távolabbra állanak mint e középsők egymástól. Az alsó sor a homlok szelétől legalább kétannyi távolságra, mint amennyi a távolság az alsó és hátsó sor szeméi között.

A zár egy szeles, hátrafele ívesen kimetszett s e kimetszésen ripacos köldök, mely közbül világos barnássárga, kétoldalt vörösbarna.

Mertekek: ♀	Törzs	6.8 $\frac{m}{\mu}$ ebből
	fej mell	2.4 »
	I lábpár	12 »

Hosszaránya a lábakra 1, 2, 3, 4.

♂ Igen karesú: végteste hengeres, fehér rajzai elmosódottak; a végén rendszeren a nőstény háttestet ekitő barna rajzzal vagy töredékeivel. A rágók előfelen, tövüknel egy kis dudorodás és hosszúságuk második felén (tehát a csípőkörömhöz közelebb) egy rövid, erős, éles tövis. A tapogató nyele zöldessárga, karesu, nemzőszerve sötét vörösbarna. A száríz hosszabb a térdiznél. A tapogató pikkelye makk-alakú befelé oldalt fordított; szerkezetéből felülről tekintve, oldalt-kifele egy keskeny, sarlószerűen hajlott, hosszú lemez áll ki.

A végtest hasfelén a légzőrés környezete tetemesen kidagadó.

Mertekek: ♂	Törzs	5 $\frac{m}{\mu}$ ebből
	fej mell	2 »
	I lábpár	14 »

E faj nyár derekán ivarérett, es fiatalos erdőkben, bokros helyeken, ledöntött fák ága között rendszeren nagy társaságban szövi aránylag kis, de tipikus vitorlahálóját. Szaporítását nem ismerem.

Eddig csak Alsó-Hámor es Diósgyőr körül találtam, hol meglehetősen gyakori, jelesen a diósgyőri melegforrások táján, es az Alsó-Hámorhoz tartozó Feketesár, Disznóspatak, Jávorkút nevű magaslatain.

SPEC. 5. FAJ. T. LIXYPHIA PHRYGIANA. C. K. HÍMZETT V. GESTICKTE S.

(Phrygius = phrygius, ó-kori nép, mely himzéséről volt nevezetes; itt a végtest díszére vonatkozik.)

Syn. 1836. *Lixyphia phrygiana* C. Koch «Die Arachniden» III, p. 83.

Vide: THORELL «Remarks» pag 48.

♀ Világos: a végtest zöldes-fehér, a hátfelen végig, a fonókig terjedve, egy láncc- vagy inkább babérszerűen összetett, sötét szalag. A lábak sárgabarnák, a térdek táján kissé füstösödők.

A fej mell mellrész a fejreszhez kepest nem föltűnően szelesedett, sárgásbarna, egy sötétbe foglalt, világosodó közepesikkal, mely a szemesoportból indulva a hátgödörbe enyészik. A fejresz jól elválasztott, kissé emelkedett. A mellvert egyszínűen vörösbarnás, szivalaku, gyeren szőrös. A rágók sárgabarnások, a csípőköröm beigtatása táján füstösök, vegok fele ulig szétállók. Az állkapesok sárgabarnosok. A tapogató végze hosszabb a czombiznél; szőrös, sok hosszú sertetéskevel.

A lábak czombjai néhány apró, fekete ponttal.

A végtest egészen tojásdad, de esüesba végződő, meglehetősen háttas; felül zöldesfehér, mintegy szemcses, közepen egy lányszerűen összetett közepesíkkal; a has világos, közbül egy egyszerű, hosszabban futó szalaggal.

A szemecsoport a fej bubján áll; oldalszemei közös, nagy dudorodáson állanak. A két sor közepszemei egy előrefele szűkülő trapezben állanak, a hátsók kevésbé nagyobbak, oly távolságra egymástól mint az oldalszemektől. Az alsó sor kisse kihajló, a hátsó kisse behajló.

A zár egy feltűnő, \sim alakú kivájtást mutat; a két kivájtást elosztó lemezen egy erős, hüvelykujj-forma nyújtvány ágaskodik fölfele.

Mertekek: ♀ Törzs 48 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell 19 »
1 lábpár 8 »

♂ Előttem ismeretlen. Koch C. id. II. kisebblnek, karesubbnak, a nőstényvel egyező színezetűnek mondja; szerinte a tapogató nemzőszerve gesztenyebarna, szerkezetet azonban nem írja le.

Ismerem a Nemz. Muz. gyűjteményéből két ♀ példány után, melyet Frivaldszky János Tatra-Füreden gyűjtött.

SPEC. 6. FAJ. T. LIXYPHA TRIANGULARIS (CL.), HÁROMSZÖGES V. DREIECK S.

(triangularis: = háromszögletű; itt a végtest némely rajzára talál.)

Syn. 1757. *Araneus triangularis* CLECK «Aran. Suec.» p. 71.

Vide: THORELL «Remarks» p. 46.

♀ Az előtest olajsárga, közepén egy feketebarna csikkal, mely a szemek közeleiben villásan két ágra oszlik; oldalai szélesen, feketebarnán szegélyezve; e szegély az oldalszemekig nyomul. Fehér és fekete rajzú barna, néha ibolyaszímbé játszó végtest, a hátán végig egy csikkal, mely egymásba tolt háromszögből állónak látszik (), e háromszögek szárvegei felváltva feketek és fehérek. A lábak olajsárgák, a száríz vege gyűrűzetesen bebarmitva. A fejmell módosan fejlett, a nyelecsketől a fejcsuesig lankásan, egyenletesen emelkedő; olajsárga; közepén egy barnafekete közepesíkkal, mely a hátdör előtt két ágra oszlik s meg jóval a hátsó sor közepszemei mögött elenyészik. — szelein hasonló színű szegélylyel, mely azonban nem a legszelelen fut, az oldalszemeket azonban közvetlenül megközelelti. A mellvért egyszínűen barna. A rágók végükön karesuk, kisse szétálló, egészen módosan az állkapesokra csapottak, vörössesárgák esípőkörműk sötét vörösbarna. Az állkapesok szelesek, egyenközűek, elmetszettek vörössárgák. A tapogatók olajsárgák, végük bebarmitott, sok sertetüskével fegyverzett, a fegyvertelen ezombbal egyenlő hosszúságú. A száríz rövidebb; rajta 2—3 és a térdizen 1 hosszú sertetüske. A lábak olajszínűk, néha vörössesbejátszók, izeik esukló táján kisse barnítva, ezek között a száríz vege szembetűnően bebarmitott. A ezombok alul fegyvertelenek, felül, fővükhöz közel 1—2 sertetüskével. A többi iz gyéren és elálló sertetüskékkel fegyverzett.

A végtest esüesosan tojásdad, oldalról tekintve magasan íves. Hátfelen, közbül, a fentebb említett rajz, melynek fehér közei az oldalakban összefolynak. Az oldalak barnásak; a has barna, elől tágasan () szerű fehér foglatban, hátrább egy felálló, az oldalakba futó fehér folttal. A fonók a hátfelől többnyire két () szerű fehér vonás köze fogva, néha ívesen bekerítve. A végtest színezete leginkább a fehér szín terjedésével változik, de a rajz jellegzetessége kivétel.

A közepszemecsoport egy előrefele igen szűkülő trapezbe elhelyezett; hátsó szemei nagyobbak, mindenike külön keretbe foglalt, alsó szemei kicsinyek; közös keretben: az oldalszempárok szintén közös fekete keretben. Az összes csoport párnaszerű kiemelkedésen. Az alsó sor közepszemei a kisse kihajló homlok szeletől több mint kétszer oly távolságra a minő a két sor közepszemei közötti. A hátsó sor oldalszemei a közepsöktől alig állanak távolabbra mint a mekkora a távolság e sor közepsői között.

A zár egy széles, harántrovátkolt köldök, hátrafele kisse szögösen \ kimetszve, e kimetszes alatt kettős nyílással, melynek osztója kissé dudorodik.

Mertekek: ♀ Törzs	6 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2,5 »
I lábpár	14 »

Hosszaránya a lábaknak 1, 2, 4, 3.

♂ Igen karsu, hosszulábú; lábai rozsdasárgák; végteste karsu, hengerded, a nőstény rajzát jelleg szerint, de elmosódva és töredekesen viseli, a fekete színű részletek (\) leginkább megmaradnak és rendszerint a fonók fehér () szerű foglalatja is. Az előtest vörössárga, villás közep, es széles szegelyesikkal. A rágók hosszuk, karsuk, végeik felé tetemesen szétállók, vörössárgák; esipőkörműk vörösbarna; különben a tapogató ezombizénél rövidebbek (varietas: *micrognatha* MENGE), vagy hosszabbak (var. *macrognatha* MENGE), mely esetben egész alakjuk is nagyobb. A tapogató nyele vörössárga, térdize igen rövid, száríze valamivel hosszabb és vastkosabb, felül egy sarlóalakra hajtott, oldalt-ki és előrefelé álló, hosszú, áttetsző lemezzel; a pikkely kanálalakú, a nemzőszerv csucsát egy vastag, csigaszerűen csavarodó embolus kepezi, mely alatt kissé oldalról tekintve egy külső végén horgas lemez látható; e lemez szaruszerűen átlátszó fehér, az embolus sötét barnavörös.

Mertekek:

Kisebb ♂ (var. <i>micrognatha</i> MENGE) Törzs	4,9 $\frac{m}{m}$
fejmell	2 »
I lábpár	15 »
állkapocs	1
Nagyobb ♂ (var. <i>macrognatha</i> MENGE) Törzs	7,5 $\frac{m}{m}$
fejmell	3,2 »
I lábpár	21 »
állkapocs	2,6 »

E két nagyság között sok átmenet létezik; a szervezet egy és ugyanaz. Őszi alak, mely bokrokon el. Ismerem, magyar részekből: Alsó-Hánor (Borsodmegye), Csorba (Liptó) illetőleg Kárpát: Rakitou Wreh a fenyőövben és Prvnyiszka ingovány; Pribilina (Liptó), Zakameniszko és Hlina havas alja, Lykanka (Liptó) várkörnyek; Rutka körül, Körmöczbányáról, Selmezbányáról, Veszprémből, Buda vidékeről (Muz. gyűjt. Pável); erdélyi részekből: Szász-Vesszősről, a Körösszoroshól (Brátka körül), Kolozsvárról és Nagy-Szebenből.

SPEC. 7. FAJ. LIXYPHIA FRUTETORUM. C. K. BOKOR V. STRACH S.

(frutex = bokor, frutetum = bokros hely; a tartózkodási helyről van véve.)

Syn. 1834. *Lixyphia frutetorum* C. Koch in Herrich-Schäffers «Deutschl. Ins.» 127. 19, 20.

Vide: THORELL «Remarks» p. 49. (Artic. L. hortensis).

♀ Sötétfekete; oldalai, sárgásfehér, fésűszerű és rikító díszszel, mely a hát fekete mezejét szegélyezi s a fonók felett haránt ágak által kétszer összeér; a has szelén, elől egy-egy különálló néha, enyésző vagy megszakított sárgásfehér csík. Az előtest vörösbarna, a lábak vörössárgák. A végtest a fonók felett magas, a fonóktól majdnem függőlegesen emelkedő, oldalról tekintve tehát nem egyenletesen íves. A fejmell egy színűen vörösbarna, feje része módosan kiemelkedő; a mellvért sötétfekete. A rágók vörösbarnák, végeikkel kissé szétállók; az állkapocsok szélesek, egyenközü oldalakkal es elől elkerekítve, az alajk széles, rövid, ívesen kimetszett; az előbbiek es az utóbbi vörösbarnák. A tapogatók vörössárgák, végizük füstös, a ezombnál hosszabb, sok sötét sertetüskevel fegyverzett. A lábak vörössárgák, ezombjaik fegyvertelenek, a többi rzen, igen gyeren állva, néhány elálló sertetüske, mely könnyen letöredezik, úgy, hogy venebb példányoknál a lábak fegyvertelenek. A végtest, oldalról tekintve, egy elkerekített sarku hossznegyszöghez hasonló

es hatvonalas csak igen módosan domborodo; sötetfekete; ketoldalt es mindjárt elejen ket sargásfeher csak indul, mely a hátfele kissé csipkes, s mely az oldalakra, de csak a hátest hatsó fele, sűrűn álló három vagy negy csíkot bocsát, úgy hogy egy nyeles fesülőz hasonló, igen rikító oldalrajz támad. E rajz hátulról tekintve kétszer er össze, meg pedig közvetlenül a fonók felett, neha két — — szerű fehér foltoska es valamivel magasabban Γ szerű foglatat által.

Az oldalakban, közel a hashoz es ott, a hol a fesűszerű rajz meg nem kezdődött, egy finom, neha enyésző hosszcsík, mely sem a végtest elejét, sem a rajz fesűfogait nem eri el. A has tiszta fekete.

A középszemek csoportja hossznegyszögben áll, olyszerűen, hogy az alsó es hátsó sor középszemei közötti távolság sokkal nagyobb annál, a mely a hátsókat egymásközött elválasztja. Emmelfogva az alsó szem-sor alig másfelszer áll távolabbra a homlok szeletől, mint a mennyi a távolság a ket sor középszemei között; es epen ez okon a hátsó sor egyenes, az alsó sor kihajló.

A zár egy vörösbarna köldök, mely hátul ivesen kimetszett; e kimetszesből egy fenyés, füstösen feheres gomb áll ki es kepezi vottakepeni legmegbizhatóbb jegyet e faj nőstényeinek.

Mertekek: ♀ Torzs	$5 \cdot 2 \frac{m}{mm}$	ebből
fejmell	2	»
I lábpár	9	»

Hosszaránya a lábakra I, 2, 4, 3.

♂ Karesu, hengerded végtesttel, mely a fonók felett határozottan felemelkedő; előteste vörösbarna, végteste feketebarna, az oldalakban szürkés es elől nemi elmosodó feherességgel; lábai barnásvörösek, karesúk. Megkülönböztetése leginkább a nemzőszer berendezesen fordul meg, tehát: a tapogató aránylag rövid, nyelű, terdize kurta, szárize cseszeszerűen kivastagodott, mind kettő nehány fölfelé álló sertével; a pikkely kanálalakú, kissé nyújtott végű, sötét vörösbarna szőrös; a benne elhelyezkedő nemzőszer igen szövevényes. Oldalról (kivülről) tekintve, három, sarló alakra összehajló hosszú lemez tűnik ki, melyből kettő a tő felől indul, a harmadik a szelről kanyarodik, ez utóbbin egy serteszerű igen hosszú embolus áll mely előbb be es lefelé azután ismét előrefele kanyarodik s alulról látható legjobban, körülbelül ily hajlással: \cup , e serteszerű embolus szaruszerű, a többi rész sötét feketebarna.

Mertekek: ♂ Torzs	4	$\frac{m}{mm}$	ebből
előtest	2	1	»
I lábpár	9		»

A mint már neve is mondja, e pók leginkább bokros helyeken tartozkodik; gyakori: az ország deli részében tavaszi, ejszakra nyári alak. Halója tipikus vitorlahaló. Párzását egész lefolyásában nem ismerem s csak annyit bizonyíthatok, hogy az ivarok állása a *L. montana*éhoz hasonló.

Ismerem Padankáról (Trnovác erdő, május), Illokrol (a vár mögötti dombok *Juniperus* bokraín, május), Orsováról (Graezka völgy, május), Mehadia körül (május), Ó-Ogradenáról (Csukár-mare szikla töve, június), S.-A.-Ujhelyről (Magos alja, június), Alsó-Hámor (Borsod, július), Pecs vidékről (Muz. gy. Frivaldszky es Pével). — Erdelyben Kolozsvár körül találtam.

SPEC. S. FAJ. LIXYPHIA HORTENSIS. SUNB. KERTI V. GARTEN S.

(hortus = kert, illen hortensis, kerti; a tutózkodásról).

Syn. 1830. *Linyphia hortensis* SUNDEVAL «Svensk. Spindl. Beskr. p. 213.

Vide: THORELL «Remarks» p. 48.

♀ Sötét fekete; a végtest oldalában egy rikítóan sargásfeher szeles, hátrafele élesen kieszesosodo horogforma (\curvearrowright) rajz, melynek szelei fureszesek. A végtest, oldalról tekintve, ives. A lábak rozsdásárgák.

A fejmell módosan fejlett sötét vörösbarna, fejeresze lankásan kiemelkedő, kissé esucesosodó; a mell-

vert vorosesfekete. A rágók a homlok alól terdszerűen kiállók, végük fele kisse szétállók, vorósbarnák. Az állkapcsók vorósbarnak, egyenközűiek, elől kisse ívesen elmetszettek. A tapogatók igen karsuk, voróssárgák, végük füstös s a szárnyal együtt néhány sertetűskezével fegyverzett. A lábak rozsdasárgák, ezombjaik, felül, főükhöz közel egy vagy két sertetűskezével; a többi iz gyéren es előlő sertetűskekkel fegyverzett. A végtest esucososan tojásdad, sötét fekete; oldalában, tehát a hát felületet bekerítve, egy füreszes szélű csik, mely a végtest elején keletkezve, kisse ívesen fut a fonók irányában, jóval a fonók felett kihagyosodik es eles horog formán visszafordulva, has eleje fele tart; e horogresz a felsőnél rövidebb. A két oldalra helyezett ily horograjz esuesai a fonók felett érintkeznek. A has tisztafekete.

A középszemek egy előrefele igen szűkülő trapezben elhelyezettek, a hátsó sorci nagyobbak; az alsó sor a homlok szeletől bőven kétszerakkora távolságra, a mekkora a távolság a két sor középső szemei között. A hátsó sor középszemei egymásközött távolabbra állanak, mint állanak az oldalszemektől. A zár egy szeles, lapos, vorósbarna köldök, hátul laposívesen kimetszve, e kimetszes alatt egy = szerű nyílás, mely függőleges irányban ketfele van osztva, az osztó lemezenalul egy parányi gomboeska látszik.

Mertekek: ♀ Torzs	5 $\frac{m}{m}$ ebből
fejnyell	1·8 »
I lábpár	9 »

Hosszaránya a lábakra: 1, 2, 4, 3.

♂ előttem ismeretlen.

Ismerem mint tavaszi alakot Doroszlóról, mint nyári alakot Tokaj környekeről (rakamazi eserjesek) es Alsó-Hámorból (Borsod, puskaportorony).

SPEC. 9. FAL. LINYPHIA CLATHRATA. SUND. RÁCSOZOTT V. GEGITTEETE S.

(clathratus = rácsozatos, gátoros; a végtest rajzaira ezéloz.)

Syn. 1830. *Linyphia clathrata* SUNDEVALL «Svensk. Spind. Beskr.» p. 218.

Vide: THORELL «Remarks» p. 45.

♀ Barnás, kisse ibolyaszímbé játszó végtesttel; a hasfelen több sárgás pont ketoldalt sorakozva (6 minden oldalon), a pontok elmosódók. Az előttest barna, fejeresze kiemelkedő; a mellvert elenk vorósbarna. A rágók módosak, nem domborodók vorósbarnák; az állkapcsók vorósbarnák, szelesek. A tapogató voróssárga, végze kisse füstös, a ezombbal egyenlő hosszúságú, töven túskestekkel, melyek a szárízre is átmennek. A lábak rozsdasárgák, ezombjaik felül 2 sertetűskezével; ily túskek, gyéren, a többi izen is. A végtest, felülről tekintve szelesen tojásdad, a fonók fele esucosodó, oldalról tekintve laposan íves, elől magasabb; felszínen barnás, kisse ibolyaszímes s oldalról benyomuló, ekalaku, homályos ezikkeek által tartítva; az oldalakban személyesen világos. A has fekete, ket oldalt s kisse az oldalak fele — különben a légzörés es fonók köze elhelyezve, apró, párosan álló, feheressárga, enyesző pontoskákkal. A középszemek egy előre igen szűkülő trapezbe elhelyezve, az alsó sor a homlok szeletől oly távolságra *mint középszemei a hátsó sor középszemeitől*.

A zár egy kisse kiemelkedő, barna köldök, melynek nyílása lefele nez, tágas, egy tátott emberi szájra emlékeztető.

Mertekek: ♀ Torzs	3·8 $\frac{m}{m}$ ebből
fejnyell	1·7 »
I lábpár	3 »

Hosszaránya a lábakra: 4, 1, 2, 3.

♂ karsu, a nősténynél hosszabb; sötétbarna szmezetű; végteste hengeres, hossza közepen (oldalról tekintve) nyergesen behajló. A fejnyell hosszura es szelesre fejlett, vorósbarna, a fejeresz bubosán esucosodó.

a homlok sapkaszerűen borul a rágókra, melyek igen feltűnően az állkapcsokra, hátra csapottak. A végtest barna, elejen két elmosódó fehéres foltoeskával. A lábak barnászörösek. A tapogató aránylag rövid nyelű, terdize rövidke, szárize eszeszerűen összetörpített, sertekkel ellátott; pikkelye oldalt es befelé fordított, kanalalaku, szőrös, füstös; nemző szerve sötét vörösbarna, belső oldaláról tekintve, egy széles, rugószerűen csavart lemez látható, mely kifele szerű, eles csucsba végződik.

Mértekek: ♂ Törzs	4·6 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fej mell	2·3 »
I lábpar	7·2 »
IV »	8 »

Ez érdekes fajt csak egy lelhelyről ismerem, mint kora tavaszi alakot; találtam Zomborban a temetők sírkövein, hol a kereszték hómaljaiba szöve szerény vitorlás halóját (Április).

SPEC. 10. FAJ. LINYPHIA PUSILLA. SUND. PICZI V. WINZTIGES.

(pusilla = igen kicsiny; az alakra vonatkozik.)

Syn. 1830. *Linyphia pusilla* SUNDEVALL «Svenska Spind. Beskr.» p. 214.

Vide: THORELL «Remarks» p. 50.

♀ Fekete; a végtest egyenetlen sárga pettyekkel, a fonók felett egy ilyszínű harántvonalással; fejmellet vörösbarna; lábai vörössárgák. Zömök alak szélesen tojásdad végtesttel. A fej jól kiemelkedő, vörösbarna, homlokrésze sötétebb; a mellvért fekete. A rágók láthatólag az állkapcsokra csapottak, az utóbbiak barna-vörösek. A tapogatók karesuk vörössárgák, veg- es szárizók füstös, sertetűskes. A lábak vörössárgák, karesuk; a ezombok, felül, egy sertetűskével fegyverzettek.

A végtest, oldalról tekintve, laposan íves; fekefe. Elejen () szerű két sárga folt, ezek mögött egy-egy sárgás petty, e mögött egy sárgás pont, az utóbbi két jegynek párján megfelelő foltok még az oldalakban is állanak. A fonók felett egy sárga haránt vonás látható. A has tiszta fekete.

A középszemek egy előre-fele igen szűkülő trapezben elhelyezve, az alsó soréi kicsinyek, a hátsóé nagyobbak; az alsó sor a homlok szélehez alig oly távolságra a mekkora a távolság középszemei és a hátsó sor középszemei között. A hátsó sor középszemei távolabbra esnek egymástól mint az oldalszemektől.

A zár egy barna, lenyomott köldök, mely harántváltakolt es a közepében behorpasztott, úgy, hogy két módosan domborodó felből állónak látszik; hátrafele elmeteszt s ez elmetesz alatt nyílnak résszerűen a tojócsövek, melyeket egy közös lemez elválaszt; ez alapján lapiezkás es a köldök keretéből kiálló.

Mértekek: ♀ Törzs	3·7 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fej mell	1·8 »
I lábpar	5·5 »

Hosszaránya a lábaknak: 1, 4, 2, 3.

♂ előttem ismeretlen.

Mint nyári alakot, Tarezal környékén (Hegyalja) egy mely bevágást ut bomladozó martján találtam, hol az üregekben állott kis vitorlahalója. Erdélyben Kolozsvárról es Mező-Záhról ismerem.

SPEC. 11. FAJ. LINYPHIA ALTICEPS. SUND. FEJES V. HOCHKÖFFIGES.

(alticeps = magas fejtű; a hím fejének magas kiemelkedésére ezélez.)

Syn. 1833. *Linyphia alticeps* SUNDEVALL «Svenska Spind. Beskr.» f. 1832. p. 261

Vide: THORELL «Remarks» p. 59.

♀ Elötteste világos veressárga, a végtest fehéres testszín, a fehér szín szemcsésen lerakodva es csoportosítva; a lábak karesuk es sárgák. A fej mell módosan fejlett, fejerésze kissé kiemelkedő, elől es fölfele

kisse esücsosan összefutó. Messze a szemesoport mögött s a hátgödrt metszve egy finom fekete vonás. A mellvért testszínes-sárgás; hosszateska, gyer és felálló szőrökkel. A rágók nyulánkok, végök fele könnyedén kihajlók, vörössárgák, esípőkörműük kissé hirtelen hajlású és sötétebb. Az átlkapások sárgák, végeikkel a meglehetősen széles alajk felett összehajlók. A tapogatók karesuk, sárgák, a végük a száríznél valamivel hosszabb, szőrös, végén beharmitott és több feketés sertetűskevel fegyverzett. A lábak élénk- kissé vörössárgák, vegeiken különösen kivékonyodók: az első lábpár ezombja, felül, egy feketés sertetűskevel, a többi ezomb, felül, fegyvertelen, az első és második páron, alul, sorosan álló szőrökkel. A szárak gyeren es ellálló sertetűskekkal fegyverzettek.

A végtest esücsosan tojásdad, elől meglehetősen magas, világosabb vagy sötétebb testszínes, szemcsésen elhelyezett fehér foltokkal tarkítva, elején néha egy gyorsan enyésző, hasítekszerű közepesikkal. A has valamivel sötétebb, kitüntetés nélküli.

Az alsó és hátsó sor szemei közötti távolság körülbelül egy harmadrészét teszi annak, mely az alsó sor és a rágótó között fekszik; ez a homlokrész haránt kivájt, úgy hogy a rágók töve épen úgy mint a szemesoport is, oldalról tekintve, kiálló. A két sor középszeme hosszukás, előre felé szűkülő trapezben elhelyezett; a hátsó szemsor, felülről tekintve, egyenes; a hátsó sor oldalszemei ugyane sor középsőtől alig észrevehetőn távolabbra mint a középsők egymástól; az oldalszemek érintkeznek és közös, keskeny fekete keretbe foglaltak; a hátsó sor középszemei külön-külön szintén keskeny fekete keretben; az alsó sor középsői keretnélküliek s így látszólag a legkissebbek.

A zár egy kissé kiemelkedő, vörösbarna elhítinkeret, durva rovatkolás mellett, a két tojósó nyílása látható; elől elkerekített, hátul egy rövid, kissé felemelt, széles-nyelvalaku nyujtvánnyal, mely a keret szeleiből indulva a fonók felé irányul.

Méretek: ♀ Törzs	4 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fejnyell	1,9 »
I lábpár	8 »

Hosszaránya a lábaknak 1, 2, 4, 3.

♂ Kicsiny, karesu, hosszabb lábu, fejlett előtesttel és sajátágosan alakított fejreszszel. A fejresz egy kissé hirtelenül és igen magasra emelkedő, előreálló kúp, melynek esücsán a szemek állanak. A fekete, finom közepvonás, mely a hátgödrt metszi, előre felé egészen a hátsó szemekig nyomul. A szín a nőstényéhez hasonló, igen világos sárgás-testszín. A szemek sorai a kúp elkerekítéséhez képest boltozatosan hajlók, az elrendezés egyébként a nőstényéivel azonos. A szemek tere előre meredező, gyeren álló, fekete szőröket visel. Maga a kúp néha esücsos és ez esetben a esücs épen a négy középszem között meredezik felfele. A tapogató aránylag rövid nyelű, ezombíze dagadt, közel vagy oly vastag mint az I lábpár szára; terde es száríze egyforma, rövid; terdize vege, felül, egy vörösbarna, hosszú, vékony, tompavegű nyujtvány; pikkelye kamálalaku, befelé fordított kissé vörösbarna lehelletű; nemzőszerve igen szövevényes; oldalról tekintve, közel a pikkely tövéhez egy beharmitott hegyes, széles fog (ezápaloghoz hasonló) meredezik kifelé.

Méretek: ♂ Törzs	3,5 - 4 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fejnyell	2 »
I lábpár	10,5—11 »

Ez érdekes alaknak eddig csak egy lellhelyét ismerem: a Jama tó környékét a Kriván töven, közel a fenyves felső szelenél, hol augusztusban keves ivarertt példányát leltem a fenyvek alatt álló bujabb fűben es az áfonya párnáin. Hálóját nem ismerem.

SPEC. 12. FAJ. LIXYPHA ALPINA, N. SP. HAVASI VITÓRLAPÓK. ALPEN S.

(alpina = havasi; a tartózkodásról.)

VII-ik tábla, 152, *a* szemesoport, *b* u ♀ végteste oldalról, *c* a zár hátulról, *d* a ♂ tapogatója oldalról tekintve.

♀ Kicsiny. Elötteste világos barnás-sárga, hajszállfinom feketés szegélylyel. Lábai világos barnás-sárgák. A végtest felülete feheres, szemyes-barnás crezettel belálózott, közepén egy elmosódó barnás

esikkel, két oldalt egy-egy barnas mezővel, mely a feketes hastól egy feheres esik által elválasztatik. A mellvert barna.

A fej mell szivalakn. fejeresze kisse kiemelkedő, jól kiálló. A mellvert szélesen-pajzsalakn. szőros. Az állkapocs es rigópár barnassárga, az alajk barna. A tapogató barnassárga, karesu, végze nem rovidebb mint terde es szára együtteve: a terd. szar es végz gyeren szőros, néhány sertével. A lábak karesuk, hosszuk barnássárgák, egyszínűek, gyeren álló, hosszaeska sertefüskekkal rakottak. A vegtest tojásdad, elege boltozatos, hátul esuesodó.

Az alsó szemsor középsői közös fekete foltban, a két oldal ket-ket szeme szinten közös fekete foltban, a hátsó sor középsői külön-külön egy finom fekete gyűrűben allanak. A ket sor középsői egy előrefele tetemesen keskenyedő trapezbe elhelyezettek. A hátsó szemsor majdnem egyenes, az alsó kihajló; az alsó sor oldalszemei a középsőktől igen bőven szemátmerőnyi tavolsagra, az utobbiak valamennyi szem között a legkisebbek.

A zár, oldalról tekintve, köldökszerűen, hátulról tekintve, karajszerűen kiemelkedő, buljáj gyantaszzerűen áttetsző; e gyantaszzerű bul két oldalán egy-egy benyomás.

Mertekek: ♀	Törzs	3	$\frac{m}{mm}$	ebből
	fej mell	1·1	»	
	I lábpár	5·2	»	
	II »	4	»	
	III »	3	»	
	IV »	4·7	»	

♂ Alig kisebb. Előteste es lábai vorosessárgák, vegteste a nőstény rajzaival, de fehersege tisztább. A tapogató karesu, bunkós, szarze rovidebb es vastagabb mint a terdz, pikkelye kamdalaku, befele oldalt fordított; nemzőszerve igen complicált, elől egy patkószerű, kiálló embolussal (lásd VII. t. 152 d a bal tapogató külső oldaláról).

Mertekek: ♂	Törzs	3	$\frac{m}{mm}$
	fej mell	1·2	»

E esinos kis pókot a Kriván tőmbön fekvő Jama tó környeken, a fenyőöv felső határán hálóztam ki a buja fű közul. Augusztusban ivarérett. DR. KOCH LAJOS ur, ki ugy mint THORELL tanár ur is e fajt felulvizsgálta, arról is tudósított, hogy ugyane fajt a tiroli havasokon is észlelte.

SPEC. 13. FAM. LIXYPHIA ALACRIS. BLACKW. FURGE V. LEBBAFTE S.

(alacer, alacris = élénk, tüze, eleven; a megatartástól.)

Syn. 1853. *Lixyphia alacris* BLACKWALL. «Descr. of some newly disc. spec. of Arach.» in Ann. and Mag. of Nat. Hist. 2. XI, pag. 20.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 57.

♀ Kicsiny. Előteste sötét sárgásbarna, feketes küllővonásokkal; lábai egyszínűen sárgásbarnák; vegteste, hátfelen sárgabarna, elől egy hossza közepen kisse taguló fekete vonal, mely a vegtest felhosszáig er, e mögött fekete, háromszögletes foltok, melyek a fonókig ernek. — oldalt ketfelől egy-egy ives szegelyvonal; az oldalak s a has feketek.

A zár, oldalról tekintve, egy erős, elkerékített dudorodást mutat, melynek esuesa vorosésbarna; a zárkeret hátulsó szelen egy apró fekete fogaska.

Mertek: egész állat	3	4·5	$\frac{m}{mm}$.
-------------------------------	---	-----	------------------

♂ Hasonló szemezetű. A tapogató szarresze vas'agodott; a terdreszen egy hosszú, könnyeden hajlott serte, mely a szárreszen álló kisebb, gyengebb sörtevel párhuzamosan áll.

Nagy-Szeben környékéről «*Linyphia terricola* Koch» nev alatt elősorolja SILL V. Magam nem ismerem.

SPEC. 14. FAL. LINYPHIA LEPROSA. OHL. CSINOS V. HÜBSCHÉ S.

(lepor v. lepos = esinosság; talán az alak finomságáról).

Syn. 1865. *Linyphia leprosa* OHLERT «Arachnol. Stud.» pag. 12.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 35, 56¹.

♀ Kicsiny; barna; a végtesten több V alakú feheres szögesikkal, mely oldalt egy-egy hosszúsik által összefűzetik; a hosszú lábak vörössárgák sötétebb esuklókkal. Fejmelle sárgásbarna, feketés, szegelyvel a mellreszen; fejeresze jól elválasztott, a mellreszből alig kiemelkedő; a szemek a fej bubján és jól kiállók. A mellvert es alajk sötét vörösbarnák.

A rágók módosan fejlettek, függőlegesen állók, barna-sárgák; sarlóalakú, éles körnük vöröses. Az állkapcsok vörössárgák, szelesek, vegeiken elkerékítettek, oldalaik meglehetősen párhuzamosak. A tapogatók szemnyessárgák, végük sertetüskés, a ezombízzel egyenlő hosszúságú. A lábak karesuk, hosszúk, szemnyessárgák, a esuklokban meglehetősen határozott barnás gyűrűkkel, az ízek közepen naha elmosódó füstös gyűrűkkel ekesítve; ezombjaik fegyvertelenek, a szárak ellenben hosszú, sugáregyenes, csak kevéssé el- es gyeren álló sertetüskékkel fegyverzetek.

A végtest esücsosan tojásdad, oldalról tekintve íves, hátfelen 8-9 V alakú feheres szögesikkal, melyek a fonók fele kisebbedve, mind határozatlanabbnak. A hatodik esik táján egy feheres vonás nyomul le a has felé; elől, az oldalakban egy finom, szinten feheres hosszúsik látható. A has barna.

A szemek, a kis alakhoz képest, nagyocskák es igen sűrűn sorakozottak. A közepesoport egy előrefele kisse szűkülő trapezbe elhelyezve s az alsó szemek a hátsóknál valamivel kisebbek; az oldalszemek a legnagyobbak. Az alsó sor távolsága a homlok szeletől körülbelül másfélszer amnyi a mennyi e sor középszemének a távolsága a hátsó sor középszemeitől. A hátsó sor középszemei távolabb állanak egymástól mint a középszemeketől. A zár egy aránytalanul terjedelmes es magasán kúpos, ripacsos köldök, egy suma, horgonyalaku (J), világos es felfekvő lemezzel, melynek nyele előrefelé áll.

Mertekek: ♀ Torzs	3-3.8 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	1.3 »
1 lábpár	7 »

Hosszaránya a lábakra 1, 1, 2, 3.

♂ csak valamivel karesubb, kisse fejlettebb előtesttel, egyszínűen rozsdasárga hosszú lábakkal, egybekent a nőstényhez hasonló szemezetű. A tapogatók módosan hosszú, vöröses-sárga nyelen, melynek térd es szárize rövid; mindkettő felül egy-egy kiválóbb, karesú, felálló, hosszú sörtevel; pikkelye kanálalakú, oldalt es befele fordított, személyes sárgás, szőrös; nemzőszerve barnásvörös, igen szövevényes, felülről es kisse hátulról tekintve egy befele kanyargó, horogforma es hegyes köröm (C) látható, mely sárgás-vörösszinű.

Mertekek: ♂ Törzs	3 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	1.4 »
1 lábpár	8.5 »

E kis pók, a homályos helyiségeket kedelve, a nyári alakok közé tartozik: pinezegádorokban.

¹ Thorellnél a synonymák között tollhibából áll: *Leptyphantis muscicola* Menge, helyesen kell, hogy álljon *Leptyph. erypticola*, a mire az idézet többi része (p. 133. pl. 25. t. 54.) vonatkozik is.

kisebbszerű barlangokban, tornák szájában es istalokban nem ritka; kis vitorlás hálójat olykor igen szűk helyiségekbe alkalmazza; júniusban (a delibb részeken) már ivarérett.

Találtam, magyar részeken: a Veteráni barlang belső romjai között, a Tarezdtról Tokajba vezető hegyi ut martjában, Alsó-Hámorban (Borsod «Hollós» fenyves, gyökerek alatt), Luesivmán (Liptó, Szakmáry Donát park, zugokban), Senuczbánya (Klingertarna előtti kőhalmok), Pribilina (Liptó «Zakameniszko» Pongrácz Adolf-fele major istalója); Ungvár környékéről (Muz. gy. Vidra Ferdinand), Erdélyben Sill említi Nagy-Szebenből.

SPEC. 15. FAJ. LIXYPHIA ROSENHAUERI. L. K. ROSENHAUER V. ROSENHAUER S.

(ROSENHAUER, kitünő német természetbúvár tiszteletére.)

Syn. 1872 *Lixyphia Rosenhaueri* L. KOCH «Apterolog. a. d. fr. Jura»

♀ Igen kicsiny; előteste halavány rozsdasárga, végteste szürkös. A fej mell fejeresze egészen elkerített, a rágókra sapkaszerűen ráboruló; a mellresz kissé lelapulva szelesedő. A szemek igen kicsinyek (csak mikroskóppal vizsgálhatók), világos rozsdasárgás színökkel az előtest színébe enyészők, határozottan három csoportban állók. A közepes csoport negy szeme egy előrefele igen szűkülő hossztrapezben; az alsó középszemek a homlok szelétől kétszer akkora távolságra, a mekkora a távolság köztök es a hátsó sor középszemei között; az oldalszemek nem érintkeznek, a hátsók a hátsó sor középszemeitől sokkal távolabbra mint e középszemek egymás között. A fejresz elvalasztása a mellől igen sajátosságos oldalbenyomások által történik, úgy, hogy a fej hátulja nyújtványképen a mellreszen felfekvő. A rágók kiszélesedők es végükön láthatólag szétállók, rozsdasárgák; csipőkormuk erős tőből indulva igen hegyesen kifutó es rozsdavörös. Az állkapcsok a szeles, felkörü alajk felett összehajlók, rozsdasárgák. A mellvert szeles-szívalakú s a *negyedik lábpár csípői között nem hegyesedő, hanem tágult*. A végtest esüesosan tojásdad, világos szürkös s ily színű a has is. A zár egy aránylag nagy, kiemelkedő köldök, hátsó szele fele, tehát a fonók fele tekintve, szepkorded (ellyphicus) nyílással; az egész zár színe rozsdavöröses.

Mertekek: ♀ Törzs 2.5 $\frac{m}{mm}$ ebből
fej mell 1 »

E kevesse ismert fajt dr. HORVÁTH GEZA kedves barátom az aggteleki barlang új ágából, mintegy 2500 ölnyre a bejáratól, fedezte fel a cseppgő köveken s több példányban szerze meg, melyek azonban, fájdalom, nagyobb alakokkal egy üvegbe teve, elpusztultak s csak egy ivarérett nőtény, bár lábaitól es tapogatóitól megfosztva, mégis oly állapotban maradt meg, hogy a faj megkülönböztetése biztosan keresztülvihető volt. A szemállás es zár, a fej alakja es oldalbenyomásai, szme, kétségtelemre teszik a Kocz L. fájával való azonosságát.

SPEC. 16. FAJ. LIXYPHIA THORELLII. N. SP. THORELL V. THORELLS S.

(THORELL kitünő svéd Arancologus tiszteletére.)

(VII-dik tábla, 153, *a* szemecsoport, *b* szövőkarmok, *c* a végtest hasfele a zárral, *d* a him tapogatója belülről.)

Igen kicsiny. Előteste es lábai egysziműen, elenken barnásvörösek; végteste borsósárga. Semmi rajzok.

Fejmelle szívalaku, fejreszen kisse szelesedő, elkerekített; a fejresz, oldalról tekintve, alig emelkedő s mindkét oldalról sekelyen, esatornásan hatürolt; a hátgödör tetemes. A mellvert igen szelesen szívalakú, barnásvörös, alig néhány szőrrel. A rágók erősek, barnásvörösek, oldalról tekintve kissé hátrakapottak, alig egy-két szőrrel, sínák. Az állkapcsok es az alajk barnásvörösek. A tapogató karsu, barnásvörös; terde, szára es különösen végze sok, részben sertetüskeszerű szőrözettel rakott; *bordákormo ninesen*. A lábak

karesuk; ezombjaik felülete igen keves sertekkel; szarvaikon, a felszemen, 2—3 tapintó szőr, alul meglehetősen bő serteszőrözet; a lábvegek serteszőrökkel rakottak; a lábveg bordás-körmei igen finomak, karesuk, sarló-szerűen hajlottak, bordáik szerfelett finomak; a sánjakorona igen karesu, egy bordájú (lásd VII. t. 153. *b*). A végtest igen szabályosan tojásdad. A hátsó szemsor kömnyeden behajló, az alsó kömnyeden kihajló; a két sor középsői egy előrefele szűkülő trapezot alkotnak; az alsók kicsinyek; az oldalszemek egy közös, lapos, feketes emelkedesen állanak s továbbra állanak az illető sorok középsőitől, mint e középsők egymás között egymástól.

A zár egy szivalaku, vörösbarna terese, melynek csucsan (hátrafele), egy közel felkörű, tatóngó kis nyílás látható (VII. t. 153. *c*).

Mertekek: ♀ Törzs	2·6 $\frac{e}{m}$ ebből
fej mell	1 »
I láb pár	3·8 »
II »	3 »
III »	2·8 »
VI »	4 »

♂. Kiseb, különösen karesubb; szinezetre a nősténnyel egyezik. A tapogató karesu, bunkós; terdize rövid, vékony, szárzse rövid es egyszerűen, eszeszerűen vastagodott; pikkelye keskeny, kamál-alaku, szőrös, oldalt befele fordított; nemzőszerve egy háránl es kigyózdva rovátkolt gyűjtöt mutat, melynek elejen egy koesonyás dudor áll, a melynek alsó fele egy feketes, horgonyyszerű hajtókát visel. (VII. t. 153 *d*, a baltapogató külső oldaláról.)

Mertekek: ♀ Törzs	2·4 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	1·2 »

Ez az érdekes kis pók barlanglakó s kivált a «Szeleta» nevű, Borsodmegyében az Also-Hámorban fekvő barlangot lakja. A barlangnak inkább szinter- mint esepkőkepeződményei közül a legripaesosabb helyeket kedveli, hol a ripaesokon szövű szalaút, s a ripaesok keze menekül. A legsötétebb, szárazabb helyeket kedveli. Ezenkívül Selmeczbányán a Glanzenberg altárna aknájának 148-dik öleben is megtaláltam. Eddig ismeretlen volt.

GEN. 4. NEM. ERIGONE. SAV. ET AUD.

(*Horváth* = mythod. év.)

Syn. 1825—27. SAVIGNY ET ARDUIN «Descr. de l'Égypte» (Éd. 2.) XXII, p. 319.

Vide: THORELL «On Europ. Spid.» pag. 85.

Igen kis alakok, rendszerint egyszínű végtesttel. A rágók a labezomboknál vastagabbak, végük fele szefallok. Az állkapcsok töre igen kiszélesedett. * A lábak nem tüskesek, hosszarányuk 4,1, 2;3. A nőstények tapogatója rendszerint nélküli a fogaskörmöt; a hímek feje sokszor kirívó módon tornyosuló.

SPEC. I. FAJ. ERIGONE ALTIFRONS. (CAMBR.) HOMLOKOS ERIGONEPÓK. GESTIRNTE E.

(altifrons = magas homlokú; a hím kiemelkedő fejrészére ezélez.)

Syn. 1863. WALCKENAEE altifrons Cambridge «Descr. of 24 new Spec. of Spid» p. 33.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 115.

(IX. tábla 194 ♂ erősen nagyitva).

♀ Törzse sötét; lábai elenken sárgavörösek; tapogatói hasonló szműek, végük bebarntott; a rágók füstösen sárgák. A zár egy barnavörös, kevesse kiálló, terjedelmes, elfolyó szelű köldök, melyben egy, a test

* Rokon neme a «Walcenaera», mely szintén esupa apró alakot foglal magában s keskeny rágók által különbözik.

hossztengelyéhez haránt fekvő, egy zart emberi szajhoz nemüleg hasonlító, duzzadozó szelű res látható. A koldók a test hossz tengelye irányában egyenetlenül behorpasztott.

Mertekek: ♂ Törzs	2	$\frac{m}{mm}$ ebből
fejmell	1	»
1 lábpár	2·5	»

A fejmell módosan fejlett, fejeresze felvetett, lubos; a szemek rendszeres állásban a lubon elhelyezettek. Az alsó szemsor a homlok szeletől amyrira áll, a mekkora a szemesoport szelessége (előlről hátrafelé és nem a test tengelyéhez ertve). A középszemek egy előre szűkülő trapezben elhelyezettek; a hátsó sor középszemei közötti távolság kisebb annál, mely a két sor középszemei között letezik, a trapez tehát szelességenel magasabb. Az oldalszemek nem érintkeznek s a hátsók valamivel közelebb állanak a hátsó középszemekhez, mint a mekkora a távolság ezek között.

A fejmell sötét vörösarna, a mellvert fekete, a végtest szinten ilyen színű. A rágók vaskosak, végük felé kissé szétváltak, néhány erős szőrrel ellátottak; a fejresz, fővükre sapkaszerűen borulva, homlok-részeivel tetemesen visszahanyathlik, úgy, hogy a rágók — oldalról tekintve — a szemek előtt tetemesen kiállók.

♂ karesübb; szemezele a nőstényével megegyező; feje kuposan és igen tetemesen kimagasló; a szemállás rendetlen. A kup, oldalról tekintve, előfelen majdnem függőleges, esüese alatt kissé behorpasztott, hátfelen a mellből nyergesen és hirtelenül kiemelkedő, esüesán sisakszerűen elkerékített. Két szem a kup esüese előszelen áll; két szem, előre nevezve, a behorpasztás alsó szelén foglal állást. A kup esüese, előre-fele nező lapján megfekvően szőrös. Tapogatója olajsárga nyelű, terdize a czombiznek fele hosszát kissé meghaladja, szárize igen rövid, esészeszerű, felül egy szőröstökkel; pikkelye kerek orrn, kamálalaku, szőrös, befelé és oldalt fordított, füstarna; nemzőszerve meglehetősen egyszerű; oldalról tekintve egy vastag, kettős csavarodásu, főmlőszerű, barnavörös gyűjlőt mutat, melynek esüese alatt es aláfele nevezve, egy szeles, nyelvszerű nyujtvány látható.

Mertekek: ♂ Törzs	2	$\frac{m}{mm}$ ebből
fejmell	0·6	»
1 lábpár	2·2	»

E parányi, szép pókot mint tavaszi alakot (májusi) Panesováról ismerem, hol a wojlovitzi erdő szelen olbe rakott tölgyfahasábok kergen surgott es szorgalmasan fejte ropuló szalaít. Biztosan meghatározott faj, melyet THORELL tamar is igazolt.

SPEC. 2. FAJ. ERIGONE APICATA. (BLACKW.). SÜVEGES E. KAPFIGE E.

(apicatus = esnesos, papisüveggel díszített; a ♂ fejének alakjára vonatkozik.)

Syn. 1850. *Nerieue apicata* BLACKWALL «Deser. of some newly discov. spec. &c. in Ann. and Mag. of Nat. Hist.» 2 Ser. VI, p. 339.

Vide: THORELL «Remarks» p. 112.

♀ Az előtest sötetes, szemyes rozsdavörös, a háttest sötét olajbarna, a labak vörösessárgák. A végtest rövidke es gyéren álló, megfekvő, feheres szőrökkel. A zár egy vörösessárga alig kiemelkedő ter, melyben a két tojócső nyílása stigmászerűen nyílik; e két nyílás között egy patkóalaku, metszésszerű res egy nyelvalakú tereset körít ().

Mertekek: ♀ Törzs	2·7	$\frac{m}{mm}$ ebből
fejmell	1	»
1 lábpár	2·5	»

A fejmell igen módosan fejlett; feje, oldalról tekintve, a mellrészből lankásan, egyenletesen kiemelkedő, elől elkerekített; az egész előrész személyesen sötétes-rozsdavörös, barnás ereszettel. A mellvért vörös-barna. A rágók erősek, végükön kissé szétválók, rozsdabarnák. Az állkapesok és az alajk vörösbarnák. A tapogatók vékonyak, vörössessárga színűek, végükön hosszabb a czombíznel. A lábak vörössessárgák: a czombok, alul, hosszabb szőrökkel, a többi iz tömöttebb szőrözetű. A végtest közel körded, felül-alul egy színűen olajbarna. A szemesoport közelebb áll a homlok szélehez, mint a mekkora a magassága. A közép-szemek egy előrefele kissé szűkülő trapezbe elhelyezve, a trapez szélességénél valamivel magasabb. Az oldal-szemek nem érintkeznek. Az alsó sor szemei körülbelül egyforma távolságra egymástól, a sor kissé behajló. Valamennyi szem egyenlően nagyoeska, a mikroszkóp alatt kissé zöldesen esilkánló.

♂ kisebb; színezete talál a nőstényével; szemesoportja csak kevésse rendetlen. A fej bulján egy hirtelenül kiemelkedő, cseesszerű, szőrös kis kúp (innen a név: *apicata*), ez alatt a hátsó közép szempár, sokkal távolabb egymástól, mint a mennyire az alsó sor középszemeitől áll; az oldalszemekkel egyenes vonalba esik. Az alsó sor szemei egyenlő távolságra egymástól, a sor könnyedén kihajló. A középszemek trapeze előrefele igen szűkülő, magasságánál szélesebb. A tapogató a pikkelyvel és nemzöröszzel együtt vörössárga; térdize a czombnak fele hosszát éri, száríze rövid, esészeszerű; a pikkely tompa orru, majdnem kerekdeden és mélyen kanálalakú, szőrös, fölfelé fordított; nemzörszerve egyszerű szerkezetű; alulról tekintve egy dióbszerűen behorpasztott gyűjtőt mutat.

Méretek: ♂ Törzs	1·9 $\frac{m}{\mu}$	ebből
fejmell	0·8	»
I láb-pár	2·2	»

Tavaszi, igen korai alak (márczius), melyet különösen a Bácskából ismerek. Mihelyt az enyhébb szelek megindulnak, e fajnak ezrei kezdik meg a fonalröpítést; leginkább a pusztá kóroin, ezek között pedig különösen az ernyős virágok ernyő maradványain és *Licium* kerítéseken nyüzsgönek s nemely helyen 20—30 is található; ily helyeken azután a fonalmaradékok egész szőnyeget alkotnak.

Ismerem magyar részekből: Doroszlóról és Páncsováról.

SPEC. 3. FAJ. *ERIGONE DENTIPALPIS* (WID.), FOGASKEZŰ E. STACHELBÄNDIGE E.

(*Dens* = fog, *palpus* = tapogató; a tapogató czombízének fegyverzetére céleoz.)

Syn. 1834. *Thevidium dentipalpes* REUSS. «Zool. Misc. in Mus. Senckenb.» I, p. 242.

Vide: THORELL «Remarks on Syn.» pag. 101

♂ Feltűnően hosszú tapogató, melynek czombíze alul hat vagy hét erős foggal fegyverzett, térdize a végen egy lefelé álló, kapaszerű nyújtványnyal ellátott (lásd II. köt. IV. t. 83. *d.*). A fejmell sötét vörös-barna; a végtest feketebarna; a lábak sárgászörösek, czombjuk néha sötétebb.

A fejmell fejlett; mellrésze köröskörül felvetett szélű; fejerésze sisakszerűen kimagasló; világos barnászörös rágói, oldalról tekintve, előszökők.

Méretek: ♂ Törzs	2·5 $\frac{m}{\mu}$	ebből
fejmell	1·3	»
I láb-pár	3·6	»

A rágók (II. köt. IV. t. 83. *b. b.*) erősek, végük felé elválók; az állkapesok (II. köt. IV. t. 83. *c.*) tövükkel kiszélesedők, úgy mint a mellvért szépen sötét vörösbarnák. A végtest kissé nyújtott nyelecskével függ össze az előtesítél; különben tojásdad. A szemesoport a fej sisakszerű emelkedésén s azon kissé előre foglal helyet. Az alsó szemsor és a homlok széle közötti magasság közel akkora, a mekkora a rágók hossza. A negy középszem négyszögbe elhelyezett, az oldalszemek nem érintkeznek.

A tapogató hosszū, ezombize, alul a tove fele, fogacsolt es hajlott: terdize elöl egy lefele allo, kapaszerü nyujtvánnyal, szárize toleserszerüen kivastagodott, alul egy kis, csapszerü foggal. A pikkely a nemzöszervvel együtt úgy illeszkedik a szár toleserebe, mint a makk esesejebe. A pikkely kamatalaku, szörös; nemzöszerve egy ketesavarodásu vastag gyűjtöt, ennek a vege ket tompa, küpalaku fogat mutat.

♀ előttem ismeretlen.

Magyar részekből ismerem Tokaj környekeröl (június), «Pest muzeumkert» jelzessel a nemzeti muzeumban, gyűjte Privaldszky János: erdelyi részekben csupan csak Szász-Vesszösön találtam.

SPEC. 4. FAJ. ERIGONE ISABELLINA. (C. K.). IZABELLSZINŰ É. ISABELLFARRIGE E.

(isabellina=szennyes sárgászín, mely a megsürgült fehérneműhez hasonlít; a test színére vonatkozik.)

Syn. 1841 *Micryphantus isabellinus* C. Koch «Die Arach.» p. 109.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 129

♀ Világos. Elötteste sárgászörös; végteste szennyes-szürkéssárga: lábai halvány vörössárgák. A zár egy elöl kisse szívalakra kimetszett, hátul a legzörös által elmetsett terjedelmes bemelyedés, melyben egy, a test hossz tengelyenek megfelelő fekvésű, szeles lemez látható.

Mertekek: ♀ Torzs 2·8 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell 1·2 »
I labpár 4·5 »

Hosszaránya a lábaknak: 4, 1, 2, 3.

A fejmell kisse szelesre fejlett, sárgászörös, szennyesedő: fejresze oldalról tekintve kissé bubosodo. A mellvert vörösbarna. A rágók erősek, végükön kisse szétállók: az állkapcsok vastagok, elöl elkerékítették, szennyesárgák. A tapogatók sárgák; végükön csücsán alig észrevehetően füstösek, e végiz a ezombnál sokkal rövidebb. A végtest kissé esüesosodó-tojásdad szörös, sárgásszürke színű.

A szemesoport a fej bubján; alsó sora a homlok szeletöl annyira, a mekkora a szemesoport magassága. A négy középszem egy előrelele igen szűkülő trapezbe elhelyezve: az alsó sor középszeme kisebb. A hatsó sor szemei egymás között egyenlő távolságra s a sor kisse behajló.

♂ előttem ismeretlen.

Eldig mint nyári alakot a Kárpátokhol, a Uorbai tó környekeröl ismerem. Erdélyben Kolozsvár es Nagy-Szeben környeken is előfordul.

SPEC. 5. FAJ. ERIGONE BITUBERCULATA. (WID.) IKÉRFÉJŰ É. DOPPELKÖPFIGE E.

(bis és tuberculus = kettős dudor; a ♂ fejére vonatkozik.)

Syn. 1834. *Theridium bituberculatum* REUSS «Zool. Misc.» p. 216 (222).

Vide: THORELL «Remarks» p. 106.

♂ Elötteste vöröses sárgásbarna; végteste fényes, fekete, gyéren álló sárgás szöröeskekkel; lábai barnászörösek.

A fejmell fejeresze, oldalról tekintve, sisakszerüen emelkedett, az emelkedés bubján egy pár hossztojásdad, síma, világosabb dudor, egy keskeny köz által elvlasztva: az e két dudor alatt majdnem függölegesen lecsapott, szeles homlokrészen, a szemek rendes csoportban állanak. A ket sor középső szemei egy előrelele szűkülő trapezben állanak, mely távolabbra esik a homlok szeletöl, mint a menyí a magassága.

A tapogató karesu: terdize legnagyobb vastagságánál ketszer hosszabb; a szár rövid, felülete kivájt, a kivájás szélen egy előrelele görbült, karesu túske, belső oldalának a vegeböl egy hosszú, karesu,

vegig egyenlő vastagságu és előre irányozott nyújtvány áll, mely igen domboru; nemző szerve igen szövevényes, egészben véve esuvaros gyűjtővel.

Mértékek: ♂ Törzs	2.5	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	1.3	»	
I lábpár	4	»	

♀ A nőstény fején semmi dudor, a fejrész azonban emelkedett; színezete a hímével azonos.

A zár aránylag terjedelmes, köldökszerűen domboru, barnásvörös; közepen egy lemezszerű hosszbetet, mely a legzőrés felett \perp szerűen elágazik, a betet két oldalán egy-egy barnás, kerek terese látható.

Mértékek: ♀ Törzs	3	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	1.3	»	
I lábpár	3.6	»	

E esinos kis pókot, mint igen kora tavaszi alakot. (márczius) csupán csak Erdélyből. Mező-Záhadasaiból ismerem, hol a nádszalakon előfordúl.

SPEC. 6. FAJ. ERIGONE RUBENS. (BLACKW). VÖRÖSLŐ E. RÖTHLICHE E.

(rubens = vöröslő; a test színére vonatkozik.)

Syn. 1823. *Neriene rubens* BLACKWALL «Character, etc.» in London and Edinburg Phil. Mag.» 3. Ser. III, p. 189.

Vide: THORELL «Remarks» p. 129.

♀ Az előtest szép barnásvörös; a végtest szürkés. A lábak téglavörösek. A zár vörösbarna; két szemszerű, párban álló nyílás között egy nyelvalakú, széles cikcly látható, mely a legzőrés előtt egy = alakú nyílásban végződik.

Mértékek: ♀ Törzs	3.3	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	1.3	»	
I lábpár	4	»	

Hosszaránya a lábakra: 4, 1, 2, 3.

A fejmell igen módosan fejlett, egyszínűen barnavörös; oldalról tekintve fejeresze egyenletesen es nem bubosan emelkedik. A mellvért barnásvörös, egyszínű. A rágók vörössesárgák, végükön széthajlók; az állkapesok erősek, hasonló szín mellett domborodók, elkerekítettek. A lábak karesük, végzeik szembe-tűnően vékonyodók; egészben elenken téglavörösek.

Az alsó szemsor közelebb áll a homlok széléhez, mint a mekkora a köz középszemei és a hátsó sor középszemei között. A negy középszem egy előrefelé igen szűkülő trapezben elhelyezve, mely legnagyobb szélességénél sokkal magasabb. Az oldalszemek közel érintkezők, emelfogva a hátsó sor könnyeden behajló; az alsó sor tetemesen kihajló.

♂ előttem ismeretlen.

Ismerem mint nyári alakot (június) S.-A.Újhelyről a «Kopasz» hegy esücsa növényzetéről.

SPEC. 7. FAJ. ERIGONE RUFIPES. (LIN). VÖRÖSLÁBÚ E. ROTHFÜSSIGE E.

(rufus és pes = vörös láb; a lábak színére vonatkozik.)

Syn. 1758. *Aranca rufipes* LINNÉ «Syst. Nat. Ed. X.» I, p. 621.

Vide: THORELL «Remarks» p. 126.

♂ A torzs sötetszínű; a lábak rikitóan sötetes-rozsdayörösek. A tapogatók térdize gömbszerűen kivastagodott; a rágók vegei tetemesen az állkapesokra esapottak (inclinatae).

Mértékek: ♂ Törzs	3	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	1.4	»	
I lábpár	4	»	

A fejmell szelesedő, sötét vörösarna; fejeresze módosan, lankasan emelkedő. A mellvert sötét vörösarna. A rágók tövüknel igen vastosak, végükön módosan szétállók s oldalról tekintve tetemesen az allkapcsokra esapottak, vörösbarnák. A tapogató erős nyelű, rozsdavörös; terdize dagadt, a szárizzal egyenlő hosszúságú; pikkelye tompa orru, melyen kanálalakú, rozsdavörös, esuklója fele kisse füstös; nemzőszerve, alulról tekintve egy szeles, csavaros gyűjtőt mutat, mely egy kurtá, esőralaku, többször hasított embolusba vegződik; a száríz szinten alulról tekintve egy befelé es oldalt álló, nyújtott sarkot tüntet fel.

A vegtest feketebarna, kisse tompa-tojásdad.

Az alsó szemsor távolabbra esik a homlok szeletől mint a mekkora a csoport magassága. A közepszemek egy előrele szűkülő trapezbe elhelyezettek; az oldalszemek közel érintkezők. Az alsó sor könnyeden kihajló a hátsó sor könnyeden behajló.

♀ előttem ismeretlen.

Csupán csak egy példányát ismerem a magyar nemz. Múzeum gyűjteményében: Nagyvárd körül gyűjte MOCSÁRY S.

SPEC. S. FAL. ERIGONE CORNUTA. (BLACKW.) SZARVAS EL. GEBORNTA F.

(cornu = szarv; a fej búbjának kettős kiemelkedésére czélez.)

Syn. 1833. *Nerium cornuta* BLACKWALL «Character of some undescrib. Gen. and Spec. etc.» Lond. and Edmb. Phil. Mag. 3. Ser. III, p. 190.

Vide: THORELL «Remarks» p. 165.

♂ Torzse sötét szmü; lábai barnásvörösek. A fej búbján két egymás mellett álló, kúpszerű, elkerekített hegyű kiemelkedes (innen a cornuta). A tapogató száríze egy hosszú, a pikkely domborúságához alkalmazkodó nyújtványnyal.

Mertekek: ♂ Törzs 2·4 $\frac{m}{mm}$ ebből
fejmell 1 »
I lábpár 3 »

Hosszaránya a labaknak 4, 1, 2, 3.

A fejmell vörösbarna; oldalról tekintve, fejerésze mbosan kiemelkedő s e bubon két, valamivel világosabb, kúpos, felül elkerekített, simafenyű emelkedes, mindket oldalt mellettök meg egy-egy kis domborodás. A tapogató vékonyas, vöröses sárga szmü nyelen; száríze, kehelyszerű, oldalról tekintve egy hosszú, szarvszerű nyújtványba kifutó, mely nyújtvány a kerekded orru, melyen kanálalakú, aránylag kis pikkely domborúságához illeszkedik; — nemzőszerve, alulról tekintve egy egyszerű, hagymaakaku gyűjtőt mutat, melyből egy rugómodra kanyarított serte indul, a nélkül, hogy a pikkely alól kiállna.

A vegtest fekete, keklő zománczezal.

♀ Fejmelle barnafekete; vegteste majdnem gömbölyű; fekete, fenyű, finoman pontozott; lábai elenken teglavörösek. Fejmelle, oldalról tekintve, elől módosan felvetett; szemállása rendes. Az alsó sor közepszemei annyira a homlok szeletől, a mennyire a hátsó közepsőktől s ezekkel oly negyszöget alkotnak, mely szelessegenel magasabb; mind a két sor közepszemei kevesebbire mint szemátmerőnyire egymástól; — az oldalszemek érintkeznek.

A zár egy harántfekvő, hosszánál szelesebb barnás köldök, melynek legzöres felőli szelen egy prizma alakú, igen kis benyomás látható.

Mertekek: ♀ Törzs 2·9 $\frac{m}{mm}$ ebből
fejmell 1·4 »
I lábpár 3·3 »

A lmet mint tavaszi alakot Páncsováról, a wojlovitzi erdő szeleről, bokrokról ismerem; a nőstenyt Tokaj mellett tölgyfakról ráztam le. A lmet Dr. THORELL azonosítá, a nőstenyt nem merete meghatározni, Dr. KOCH L. ellenben a nőstenyt határozottan *E. cornuta*-nak Bl. mondta (in litt).

SPEC. 9. F. A. J. ERIGONE FUSCIPALPIS (C. K.) FÜSTÖSKEZŐ E. RAUCHHÄNDIGE E.

(fuscus = feketés, komor, palpus = tapogató; a tapogató színéről.)

Syn. 1836. *Micryphantes fuscipalpis* C. KOCH «Die Arachn.» III, p. 46.

Vide: THORELL «Remarks» p. 140.

♀ A torzs sötét szmü; lábai olajzöldesek. A zár kevesse kiemelkedő, két tojóesőve szemszerűen nyílik egy széles nyelvalakú lemez oldalain, mely lemez, a legzöres táján végződve, kivágott; a tojóesővek nyílása alatt es az illető oldalak fele szolgálva két domboru borda. Egyike legkisebb alakjainknak.

Mertekek: ♀ Törzs	1·7 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	0·9 »
I lábpár	2·8 »

A fej mell jól fejlett, sötét olajbarna; fejeresze egyenletesen emelkedő, elől szélesedő es *tompán elkerített*. A mellvert feketes, háful hegyesen kicsücsosodó. A tapogatók olajsárgák, szöröse; vegizük kisse füstös, néhány sertével ellátott s oly hosszú mint a szár es terd együttve. A lábak szárain a szörözet között szinten 1—3 erősebb serte. A szemek aránylag nagyok. A középsők egy előrefele csak kevesse szűkülő trapezben elhelyezettek; a két sor középszemei közötti távolság közel olyan, a milyen a távolsága az alsó sornak a homlok szelétől. Az oldalszemek megközebtettek. A látsó sor kőmyeden behajló, szemci egyenlő távolságra egymástól. A vegtest kicsiny, kisse nyújtott-tojásdad, sötét barnás-fekete.

♂ előttem ismeretlen.

Csupán csak egy példány után ismerem, melyet a Gellerthegy Duna felöli oldalán, a silánynövényzetben gyűjtöttem.

GEN. 5. NEM. NESTICUS. THORELL.

(νεστιχός = ügyes szövő. Geschickter Weber.)

Syn. 1869—70. THORELL «On europ. Spiders» pag. 88.

A rágók a ezomboknál gyengébbek; az állkapcsok az alajk felett összehajló, elkerekítették. A nőstény tapogatója karesu bordáskörömmel ellátott (H. k. IV. t. 84. c). Az oldalszemek érintkeznek, a középsők egy előrefele igen szűkülő trapezbe elhelyezettek. A lábak hosszaránya 1, 4, 2, 3; hosszuk es karesük. Barlang-, pince- es akna-lakó.

SPEC. 1. F. A. J. NESTICUS CELLULANUS. (CL.). BÚVÓ TAKÁCSPÓK. KAMMER WEBERSPINNE.

(cella = a rómaiaknál belső udvari eseléd-szoba; talál az életmódra.)

Syn. 1757. *Arancus cellulanus* CLERCK «Aran. Succ.» p. 62.

Vide: THORELL «Remarks» p. 79.

♀ Szemyes szürkessárga, feketes rajzokkal; lábai vörössesárgák, halaványak, sűrű gyűrűzettel tarkítottak. A mellreszeben széles, kerekded fej mell kozbül egy előre es hátrafele kisse faguló barna hosszcsikkal. Zomók, kisse puffadt hasú alak, hosszú, karesu lábakkal. A fej mell, felülről tekintve, szélesen szív alakú, fejeresze igen kicsiny, mellresze lelapított; az egész szemyesárga; a sekely hátgödröböl, a szemek es a nyeleeske fele is, egy szélesedő, szemyesbarna, neha elmosodó esik indul, mely hatul a mell szelét eri, elől pedig a szemesoportba feloszlik s a homlokon ismet előtünik; a mellresz oldalai egy keskeny barna szegelylyel, mely a fejresz oldalában megszakad, de a homlokon ismet feltünik. A mellvert halaványárga,

szelein elmosodva barnás, igen rendesen szivalakú. A ragók aránylag veznek, az első lábpar czombjánal láthatóan vékonyabbak; oldalról tekintve, tövüknel igen kis mértékben terdszerűen kiállók — egyebiránt sárgásak s a csipőköröm táján vörösödők. Az állkapcsok szelesek, elől elkerekítettek, belső szelükön kisse kivágottak s ezért az ajk felett kisse összehajlók, vörössárgák s közepük táján kisse besötétítvek. Az alajk alacsony, szeles, elkerekített, vörössárga. A tapogatók halványsárgák, az ízületek vegei határozatlan gyűrűzettel; a végiz kisse vöröslő, oly hosszú mint a czombiz, előreálló, hosszú szőrökkel borított, a végén egy karesu bordás körömmel fegyverzett.

A lábak hosszúk, karesuk, gyűrűsök; a czomb- és szárizek vegeiken és közbül is gyűrűsök. Valamennyi láb fegyvertelen, de meglehetősen hosszú, erős szőrözettel — meg pedig tövötől vegeig — borítva. A végtest elől kisse keskenyedő, közepe táján pufladozó, végén kisse csuesosodó, hosszúnal csak valamivel keskenyebb, oldalról tekintve igen domború; színe szemnyessárga s e színt a feketes szímmel úgy elválasztva, hogy párosan álló sárgás foltok keletkeznek. A fonók felett egy élénken kensárga folt, felette néhány V-alakú, hasonló színi rajz (ez utóbbi szímet a borszeszben elveszti élénkséget). A has szemnyessárga a fonókból kiinduló V-szerű fekete rajzzal, melynek szárai a legzőres táján az oldalakba is behyomulnak.

Az alsó szemsor középszemei kicsinyek, feketék (nappali), a többi szem nagyobb és opalizáló (éjjeli); a negy középszem egy előre fele igen szűkülő trapezbe elhelyezett; az alsó és hátsó szemek közötti távolság körülbelül akkora, a mekkora a hátsó középszemek közötti. Az oldalszemek érintkeznek, az alsó sor középszeménél kétszerre nagyobbak. Az alsó sor, előlről tekintve, egyenes s a középszemei közötti távolság egy oldalszem átmérőjét kisse meghaladó; távolsága a homlok szeletől nagyobb, mint a mekkora a középszemei s a hátsó sor közötti ter. A szemek teren néhány felálló hosszabb szőr.

A zár egy a legzőres felett elterülő, sárgászöld, közel felkör ídomu lemez, két oldalt egy-egy sötétebb, vesealakú benyomással (a tojócsövek).

Mertekek: ♀	Törzs	5.2—5.5	$\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	2	»
	I lábpar	16	»
	A végtest magassága (terhes)	3.5	»

♂ karesu, kicsiny; hosszú, vékony lábú. A lábak vörössárgák s a gyűrűzet legtöbblnyire enyészett (meha a szárak végén észrevehető). A végtest szürkessárga, a fonók felett néhány enyésző, sötét harántfoltal. A mellvert egyszínűen vörössárga. A tapogató vörössárga, nemzőszerűnek nyújtványai vörössárgák; czombize hosszú, terd- és szárize rövid, az utóbbi kisse duzzadt; pikkelye kanálalakú, oldalt es befele fordított, csuesan egy szőrecessettel, tövén egy szarvszerűen oldalt es kifele elvaló nyújtvánnyal, mely egy finom fűvisbe végződik; a belső nemzőszerű jellemezve van egy sötét vörössárga, vastag, befele kanyarodó nyújtvány által, mely előtt egy világosabb, horgosvégű, finom és hegyes embolus áll (a szövet oldaláról tekintve különösen szembetűnő).

Mertekek: ♂	Törzs	4	$\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	1.6	»
	I lábpar	16	»

E pók a barlangokat, pinceket és aknákat lakja s minél nagyobb a mélyseg, a melyben tartózkodik, illetőleg a távolság, a mely a nap világától elválasztja, annál inkább esökkennek feketes rajzai, annyira, hogy meha csak a fonók feletti kensárga folt mutat nemi sötetes keretet. Tartózkodási helyein a nyirkosabb zugokat és uregeket kedveli, hol rendetlen, vitorla nélküli burkolást alkalmazza. Az aknáknál oly mélysegbe nyomul, a meddig meg élőlények előfordulnak. Nevezetes jelenség az, hogy a barlangokban tartózkodó Tipulidák e pók hálójának szálain pihenőt tartanak úgy, hogy előlábaikkal a szálakra akaszknak, a nélkül, hogy oda ragadnának, vagy a pók ezért nyugtalanokdnak.

Ismerem mint nyári alakot magyar részekből: az Also-Humor (Borsodmegye) barlangjaiból, n. m.: Szeleta és az n. n. Hermanbarlang, továbbá az ottani túffkepletbe vajt pincekből, Egerből a «Skopetz-ház»

pinceiből; Selmezbányáról a Glauzenberg altárnából és ennek aknájából, lefele a melyseg 148-dik öleig, «Biharmegye» jelzettel (Muz. gy. Frivaldszky János gyűjtése). Erdélyben Kolozsvártt, a muzeum épületében található.

GEN. 6. NEM. ERO. (C. K.).

(Valószínűleg *Ηρό* gör. személynév.)

Syn. 1837. C. KOCH «Uelers. d. Ar. Syst.» I, p. 8.

Vide: THORELL «On Europ. Spiders», p. 89.

A középszemek derek negyszögbe elhelyezettek. Az állkapcsok keskenyek az alajk felett erősen összehajlók. A fejmell magasán domboru, majdnem felgömb alakú. A lábak ritkásan elhelyezett sertetűsekkel fegyverezettek; az első pár kisse meghosszabbított. A vegtest magas domborodású, majdnem gömb-szerű, neha páros esüeskökkel. Közepes nagyságon aluli alakok. Két faj.

SPEC. I. FAJ. ERO THORACICA. (WID.). VASKOS ERÖPÓK. BRUSTIGE ERO.

(thorax = mellkas; a fejmell fejlettségére vonatkozik.)

Syn. 1834 *Theridium thoracicum*, REUSS «Zool. Misc.» p. 213

Vide: THORELL «Remarks» p. 77.

♀ Sárga-barna tarka; lábai sárgák, sötét vörösbarna es sűrű gyűrűzettel. A fejmell szélessegre es magasságra nevezé igen fejlett, sárga földön barna szegelylyel es középrajzzal. A vegtest felül egy pár szemölesszerű esüeskökkel. A fejmell magasán domboru, fejeresze csak keskenyedes által elváló; az egész olajsárga. Az oldalszemek mellett egy-egy terjedelmes barna folt; a sekely hátgödörben egy sötét folt, kereszt-szerű, finom kisugárzással (†); az egész mellresz szélesen, befelé egyenetlen szélű szegelylyel bekerítve, mely szegely a szemek fele vekonyodva, a homlok szelet is bekeríti. A mellvért vörössesárga, elmosódó barna foltokkal tarkított. Az állkapcsok vörössesárgák, keskenyek s a nyelv alakú alajkra, mely az állkapocs hosszóságának kétharmadát meghaladja, reáhajlók. A tapogatók sárgák, minden izük felül-alul barnán gyűrűzött, a végiz füstös, a czombizuel hosszabb. A lábak karesuk, vekonyan végződök. Az első pár czombja erős, legnagyobb részben vörösbarna, két sárgás gyűrűs folttal, a többi pár es izülete sárga, barnán gyűrűzött; a czombszár es második végizen három gyűrűs, ez utóbbin tövenel két igen hosszú sertetűske.

A vegtest gömbölyű, felül két, párban álló, szemölesszerű; apró esüeskökkel, e esüeskök előfelükön bebarmitottak, hátul sárgák, mely szem a vegtest végéig terjed. Az oldalak es a has sötéten barnasárgán mintegy porzottak.

A negy középszem dereknegyszögbe elhelyezett s a homlok szeletől oly távolságra áll, a mekkora a szemnegyszög magassága. Az oldalszemek érintkezök s a hátsók, e sor középsőtől valamivel távolabbra esnek mint a mekkora a távolság e középsök között.

A zár sötét vörösbarna, közbül egy nyelv alakú lemezzel, mely előrefele kikanyarodva a két tojó-esőnyilást pápaszem módra bekeríti.

Mertekek: ♀ Törzs	3	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	1.6	»
1 lábpar	6.6	»

Hosszaránya a lábknak 1, 2, 4, 3.

♂ előttem ismeretlen.

E csinos kis állatot csupán csak egyszer, mint kora tavaszi (márczius) alakot kaptam Doroszlón (Bácsmegye), nevezetes peteburkat ellenben több ízben találtam ugyanott, rendszeren teglarakásokban. E burok a legszebb készítmények egyike: barna, mintegy $4 \frac{m}{m}$ átmérőjű gömböcske, mely egy finom, neha 18 $\frac{m}{m}$ hosszú nyelecsken csüng.

SPEC. 2. FAL. ERO TUBERCULATA. (DE GEER). CSÍCSKÖS E. HÖCKERIGE I.

(tuber = púp; a végtest felületén álló púpokra vonatkozik.)

Syn 1778. *Arauca tuberculata* DE GEER «Mem. pour serv. &c.» p. 226.

Vide: THORELL «Remarks» p. 77.

♀ A végtest igen magas, felületén két pár szemölcszerű emelkedés. Sárgásan-barnán mintegy porzott. A fejmel módosan fejlett, felgömbyszerűen domboru, halványasarga szmú, barna szegelyvel, középsikkal és szemrajzzal.

A fejrészt a mellől inkább csak a színezet által elválasztott. Az egész szemesoport ugyanis barnás téresében elhelyezett, mely téreséből az oldalszemektől a mellrész fele egy-egy szarvszerű folt kinyúlik s horgosan a hátgödör felé hajlik. A mellrész szele barnán szegelyezett, e szegely a nyelocske felett tágasan megszakított, a homlokon ellenben finomulva összeerő. A mellvért barna, a csipők állásának megfelelően sárga foltokkal díszített. A rágók sárgák, szeleik kissé füstösek. A tapogatók vékonyak, sárgák, ízületük vége barnán gyűrűzött, a többi rész itt-ott barnán foltos, a végiz a ezombnál valamivel hosszabb. A lábak karesuk, sárgák, barna diszszel; az első pár ezombja a végén barna gyűrűs, hosszabban rendetlen barna foltokkal borított; a száraz és második lábvegyézek három-három barna gyűrűvel. A második lábvegyiz töven két gyenge sertetűske.

A végtest gömbalakú, hátrafele igen meredek, felületen két pár, egy előrefele szűkülő trapezben álló esűesökkel, melyek közül a hátsó pár az elsőnél valamivel magasabb és esűesosabb.

A zár két tágnyílású tojócsövet mutat, mely közbül egy keskeny lemez által választatik el; a lemez fel- és aláfele horgonyszerűen kikanyarodó.

A közep szemesoport egy hátrafele kevéssé szűkülő trapezbe állítva: a hátsó sor oldalszemei ugyane sor középszemeitől körülbelül kétszer akkora távolságra mint a mekkora a távolság e sor középszemei között.

Mertekek: ♀ Törzs	3.5 $\frac{m}{\mu m}$ ebből
fejmel	2 »
1 lábpár	7.5 »

Hosszaránya a lábknak: 1, 2, 4, 3.

Keves példányát csupán csak egy lelhelyről ismerem: Rakamazról (Tokaj mellett), hol is mint nyári alakot a kincstári eserjések leveleiről szedtem.

GEN. 7. NEM. MIMETUS. HENTZ.

(μίμησις: utánozott; valószínűleg a sok alakkal való rokonságra célelőz.)

Syn. 1832. HENTZ «On North Amer. Spid» in the Amer. Journ. of Scien. and Arts, XXI, p. 104.

Vide: THORELL «Remarks» p. 602 et PAVESI «Catalogo syst. del ragni del Cant. Ticino» 1873, p. 77.

A középszemesoport egy hátrafele szűkülő trapezbe elhelyezett, az alsó sor középszemei valamennyivel nagyobbak, egymástól saját átmérőnyi távolságra állók. Az első lábpár *nehérsődött* és aránytalanul hosszabb a többinél (legalább a 2-nél); e pár és a második pár szára és második lábvegyze (metatarsus) egyenetlen, hosszú sertetűskékkel fegyverzett. (A nemet, az előttem fekvő magyar példány szerint jellemzem, kritikájába anyag hiányában nem bocsátkozhatom.)

SPEC. I. FAJ. MIMETUS LAEVIGATUS. (KEYS), SIKOS SZINÉSZPÓK. GLATTE MIMENSPINNE.

(laevigatus = megsimított; az alak némi esüpszságára látszik vonatkozni.)

Syn. 1863. *Ero laevigata* KEYSERLING «Beschr. neuer Spinn.» in Verh. der k. k. zool.-bot. Ges. Wien, XIII, p. 378.

Vide: THORELL «Remarks on Syn.» p. 602. PAVESI l. c. p. 78.

♂ Az első és második lábpár ezombja a többi párhoz képest erősödött és meghosszabbított; szára és második lábvegize hosszú, elálló tüskékkel fegyverzett; valamennyi lábezomb felül 3—4 tüskés, alul fegyvertelen. A fejmell vörössésárga vagy sárga, a fejrész egy barnás áttört rajzzal besötétítve. Az állkapcsok függőleges állás mellett keskenyek, párhuzamosak (felül-alul egyenlő szélességűek), tövüknél világosak, egyébként (a hosszúság felső harmadrészetől lefelé) barnások. A végtest sárgásbarna és gyéren álló, barnás gyűrűkből indultó szőrökkel ellátva; az oldalak világosabbak; vége némi ezímerrel díszített. A fejmell hátul széles, a fejfelé jól esücsosodó-szívalakú, boltozatos; a fejrész nem barázdák, hanem szín által elválasztott; e szín halavány szennyesbarna, a hátgödörből indulva a szemek felé ágasan, áttörötten terjed. Az egész testrészen gyéren álló szőrösekék, a melyek barnás, kerek és kiemelkedő szemölcsökben gyökereznek. A mellrész oldalai szegélynelküliek. A mellvért keskeny, sárgás, az I és II lábpár csipője előtt egy-egy barnás folttal. A rágók hosszúk, hengeresek, a kurta, erős csipőköröm táján alig lelapulók, finoman haránt ránczottak, közepük táján foltszerű besötétítéssel, tövüknél világosak, azon alul sötétebbek. Az állkapcsok keskenyek, kissé esücsosodók, a rágók végét elérik, sárgások; az alajk az állkapcsok felét érve meglehetősen széles, elkerékített.

A lábak közül az első és második pár igen hosszú, jelesen ezomb részében erősödő. Az első pár ezombjának vége vörösbarna karikával, a ezomb egyébként alfele nagyobb, oldalt kisebb, felül igen kis barnás foltoeskákkal tarkázott. A negyedik pár szára és második lábvegize hossza közepén és a végén is egy barna gyűrűvel; valamennyi láb inkább tarka mint gyűrűs. Az első lábpár szára és második lábvegize sok hosszú és evvel egyenesen kisebb tüskékkel fegyverzett. A végtest az előtestnél csak valamivel szélesebb és nem hosszabb, kerekded, a végfelé alig esücsosodó, hátfelén barnásárga, gyéren szőrös, a szőrök szemölcsöszerű, sötét emelkedésekből és karikákból indulnak; oldalai világos szennyesfehérek, a végtest közepe táján a hát lapjába benyulók; e benyulás hátrafelé feketén szegélyezett s oldalt és lefelé folytatódva határát kepezi az ékalakú ezímernek, mely a fonókig lehatol. A fonók alulról és mindkét oldalról feketésen bekerítve. A has sárgás.

A középszemesoport egy hátrafelé szűkülő trapezbe elhelyezett, az alsó középszemek külön, nagyoska, barna dudorokra elhelyezve kiálló és nagyobbak, a hátsók kiesínyek. Az oldalszemek közös, barna dudorra elhelyezve, érintkezők; a hátsók a hátsó középsőktől valamivel távolabbra, mint a középsők egymás között. Az alsó sor a homlok szélétől alig áll távolabbra, mint a mekkora egy középszemének az átmérője. Felülről tekintve az alsó sor erősen kihajló, a hátsó könymedén behajló. A tapogató nyele sárga; térdize a száríznél rövidebb, esücsán, felül egy felálló, egyenes, hosszú, fekete sertetüskével; pikkelye oldalt befelé fordított, kanáalakú, felső szélén könymedén kivágott, szőrös; nemzőszerve vörösbarna, előlről tekintve egy hegyes, horgosan hajlott és gyorsan vastagodó köröm látható.

Mértékek: ♂ Törzs	4.4 $\frac{mm}{m}$ ebből
fejmell	2.2 »
I lábpár	17.5 »
Hosszarány: 1, 2, 4, 3.	

E nevezetes pókot mint nyári alakot csak egyszer és csak egy ♂ példányban kaptam a Tokaj és Rakamaz közötti legelők tölgyein. A nemet Hentz, amerikai jeles araneológus, amerikai alakokra alapítja; egyik faja, az épen tárgyalt, azonban Európában is előfordul, de eddig inkább csak a legdélibb részekből (Sicília) volt ismeretes. A nem elnevezését illetve lásd: THORELL «Remarks on Synonyms» pag. 602.

GEN. 8. NEM. DIPOENA. THORELL.

(*Δίπονος* = görög név.)*Syn.* 1869–70. THORELL «On Europ. Spid.» pag. 91.

A hatsó szemsor, felülről tekintve, láthatólag kihajló; az első lábpár a többinél hosszabb; a végtest gömbös. A fej rész homlokresze a rágók hosszánál magasabb. A labakon semmi tüske. A rágók az első láb czombjánál gyengébbek; az állkapesok erősen összehajlók.

SPEC. 1. FAJ. DIPOENA MELANOGASTER. (C. K.) FEKETEHASŰ DIPOENAPÓK. SCHWARZEÄUCHIGE D.

(*μαύλας* = fekete, *γαστήρ* has; a has színéről.)*Syn.* 1865. *Atca melanogaster* C. KOCH «Die Arachn.» X, p. 143.

Vide: THORELL «Remarks» p. 516.

♀ Előteste barnásfekete; végteste oldalain es hasfelen fehér, barnásan porozott. Lábai fehéresek fekete gyűrűzettel.

Előteste kicsiny meglehetősen domborodó; fejeresze egy barázda által meglehetősen elválnak, kicsiny s előrefele keskenyedő. Az egész előtest erősen fenylik. A végtest aránylag nagy, olyan hossza a milyen szeles, hátfelén igen csekély mértékben lapított.

A végtest barnás porozata nem elmosódó harantesikokka is tomorül.

A szemállást lásd II. kötet IV-dik tábla 88 a.

A zár egy keresztbefekvő hosszukás dudorodás, a két végén világosabb sargasbarna, a közepén sötétebb es sekelyen behorpasztott.

Méretek: ♀ Törzs 3:3 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fejmell 1 " »

A ♂ előttem ismeretlen.

Az egyetlen példányt találta Moesary Sandor Homonna tajekán, Pinus sylvestrisen; egyezik azokkal a példányokkal, a melyeket Simon ur szivessegeből deli Franciaországól bírok.

GEN. 9. NEM. PHYLLONETHIS. THORELL.

(*φύλλον* = levél, *νεθήξ* = szövő, fonó; a levelek összeszövésére célező.)*Syn.* 1869–70. THORELL «On europ. Spid.» p. 90.

A középszemek közel dereknégyszögben állók; a látsó sor középszemei ugyan e sor oldalszemeitől közel kétszer távolabbra állanak, mint a memyíre állanak a középsők egymástól. Az állkapesok keskenyek nyulánkok, alul kisse fágulók, az alajk az állkapesoknak egy harmad hosszát érő felkörü. A végtest szépen hossztojásdad, egyenletesen boltozatos. A lábak igen hosszúk es vékonyak. Világos elénk színezet. (A ♂ rágói nagyon fejlettek es sajátágosan fegyverzettek).

SPEC. I. FAJ. PHYLLONETHIS LINEATA. (CL.) VONALAS BOKORPÓK. LINÉRTE STRAUCHSPINNE.

(lineata = vonalzott; a rajzra vonatkozik.)

Syn. 1757. *Araneus lineatus* CLECK «Ar. Suec. p. 60. + ovatus p. 59. + redimitus p. 58.

Vide: THORELL «Remarks» p. 78.

♀ Világos ezütromsárga, vagy feheres végtest, előrefelé egyenletesen elágazó két sor fekete ponttal, minden sorban öt-öt pont.

Válfa: fehéres végtest, a pontsorok közötti tér vagy egészen vagy csak szélein, de szélesen, karmínpiros.

Az első lábpár szárának vége többnyire kirívóan feketés gyűrűvel. A világos fejmell hajszálfinom, fekete szegélylyel. A has közepe keskenyen feketés, elmosódó, széles, fehér szegélyzettel.

A fejmell módosan fejlett, fejerésze elválasztott, oldalról tekintve nem emelkedő; elől majdnem egyenesen elmetszett: az egész sárgás fehér: a mellrész hajszálfinom fekete szegélylyel. A mellvért közel háromszögletes, sárgás, közbül egy feketés halvány hosszúsíkkal. A rágók sárgásak, tövüknél kissé duzzadóok egyébként párhuzamosak: csipőkörmük rövid, erős, vörösbarna. Az állkapcsok (lásd a nem jellegeit). A tapogatók sárgásak végizük barna-szörös, oly hosszú mint a szár és térdiz együttvéve. A lábak hosszúk, karesúk, a végek a ezombokhoz képest nem igen vékonyodók, — különben sárgásfehérek, szinte áttetszők, szöröseek és fegyvertelenek. Az első lábpár szára a végén kirívóbban füstös, vagy feketésen gyűrűs.

A fonók körül negy fekete pont.

Az alsó sor középszemei feketék (nappali), a többi opalizáló (éjjeli); az alsó sor a homlok széletől oly távolságra, a mekkora a középszemek negyszögének a magassága. Az oldalszemek egy fekete, közös domborodáson elhelyezve, érintkezők, a hátsók a hátsó középsőktől közel kétszer oly távolságra, mekkora a távolság a középsők között.

A zár egy alig kiemelkedő, aránylag kis, sötétbarna köldök, egyszerű fénylő, felvetett kerettel, mely a legzörös táján megszakított.

Mértékek: ♀ Törzs	6—6.5 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2.3 »
I lábpár	17 »

Hosszaránya a lábaknak: 1, 4, 2, 3.

♂, igen karesu, hosszulábú: rágói rendkívül fejlettek, szétállóak, hosszúk: csipőkörmük hosszu, a hegyen horgosan hajlott; tövükhöz közel be és lefelé irányozva egy gyilokforma sárga, erős tövis (II. köt. IV. t. 85, b). Az első, második es negyedik lábpár szára vegeu egy feketes gyűrű. Az előtest veressárga, egy fekete közepesíkkal, mely a nyeleeske felett keletkezve a szemek közelében elenyészik, a szélesebb mellrész hajszálfinom fekete szegélylyel. A lábak vörössárgák es hosszúk. A végtest keskeny, hengerded igen élenken sárga, nagy, majdnem láncszerűen összefüggő, inkább folt- mint pontsorral. A has feketés, kétoldalt egy-egy széles, párhuzamos, sárga hosszúsík. Vörös rajzu hímekek nem ismerek. A tapogató vékony nyelű, térd íze rövid, felül egy felálló vézna sertével: az egész ízület sárga; pikkelye csak módosan oldalt fordított, vörössárga, kanálalakú igen szörös; nemzőszerve módos nagyságú: vöröses gyűjtője egyszerű domborodású, rajta — oldalról tekintve — egy kurta, éleshegyes, árforma es kisse hajlott köröm látható, mely a kanal esusa alatt meredezik.

Nagyságra kisse változó.

Mértékek: ♂ Törzs	4.8—6.4 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2 — 3 »
I lábpár	15 — 17 »

(A törzs merete a kisse előre álló rágók kizárásával).

Rágó a nyitott körömmel együtt, a nagyobbaknál 3 $\frac{m}{m}$.

Mint tavaszi es nyári alak e szép pok bokros es magasfüves helyeken, a havasok fenyőöveben nem epen ritka, ugy kertekben is található, meg pedig mind két szímváltozata ugyanazon a helyen. A sárga változat gyakoribb. Tulajdonságai köze tartozik a harangolás es más, jelesen Linyphia fajok hálózatának a bitrolása. Párzását nem lattam. Peteit rendszeren esőszerűen összeszótt levelekbe rakja a ♀, s kikelesőikig, mely három het múlva megtörténik, gondosan őrzi; a peték száma 50—60.

Ismerem erdélyi reszekből: Kolozsvárról (Múzeum kert), Szovátról (Mezőhavas fenyőöve 3000 lábíg), Gyergyó-Szt.-Miklós (Várhegy); magyar reszekből: Páncsováról (Wojlovitzai erdő szele), Báziasról, Tarczáról, Tokajból (a «Kopasz» alji szőlőkből), S.-A.-Fjhegyről («Magos» alja), Alsó-Hamor (Borsodmegye «Puskapor torony» retje, «Mely völgy,» «Lustavölgy,») Moesolyásról (Borsodmegye), Schneeibányáról «Biharmegye» jelzővel (Muz. gy. Frivaldszky Janos), Pestről (Rakos «Zsivora mező» Muz. gy. Pével János)

GEN. 10. NEM. THERIDIUM. (WALCKENAER).

(*Theridion* = kis állat; az alakok apróságára vonatkozik.)

Syn. 1805, WALCKENAER «Tabl. d'Arach.» p. 72.

Vide: THORELL «On Europ. Spid.» p. 92.

Kisebb szemek. A hatsó szemsor könnyeden behajló; e sor középszemei ugyan e sor oldalszemeitől oly távolságra esnek, mely a legnagyobb szem átmerőjének megfelel, vagy ezt kisse megladadja. Az alsó sor középszemei feketek (nappali) a többi szem opalizáló (éjjeli). A vegtest, a nőstényeke különösen, igen magasra domborodó, gomb vagy kortva alakú. A Theridium-nem fajai tisztan hurokkötők s hálójuk közepbe idegen anyagból ernyőt vagy harangot készítenek, a melyben lesnek s egyszersmind peteiket is őrzi (I. kötet II. tábla 52) Peteiket több versen tojva, minden részletet külön borsóalaku burokba szövik.

SPEC. I. F. A. J. THERIDIUM TEPIDARIORUM. C. K. VIRÁGHÁZI TÖRPEPÓK. GLASHAUS ZWERGSPINNE.

(*tepidu* = lágy meleg, *minu*: tepidarium = meleg virágház; a tartózkodásra ezélez.)

Syn. 1841, *Theridium Tepidarium* C. KOCH «Die Arachn.» VIII, p. 75.

Vide: THORELL «Remarks» p. 80.

♀ A Theridiumoknak nálunk legnagyobb fajja (*S^m* törzs). Földszárke; a vegtest legtetéjen egy harant fekvő, esuesaival hátrafele fordított, felhóldszerű fekete foltoeska, e foltoeska mögött egy kis enyésző sárgaság, mely a fonok fele meg néhányszor feltűnik, melkűl, hogy sávot kepezne. A lábak sárgás feheresek, a negyedik lábpar a vegeen vorósesen vagy barnásan, láthatólag gyűrűs. A vegtest igen magasra domboru, hosszánál rendszeren valamivel magasabb.

A fej mell módosan fejlett, mellrésze a fejresznel nem alacsonyabb, az utóbbi esuesosodó, jól elválasztott; az egész egyszínűen szennyes barnássárga. A szivalaku mellvert világos barnássárga. A ragók gyengék, hengerdedek, párhuzamos oldalakkal, sárgásvorósek. Az állkapesok keskenyek, hosszuk, majdnem párhuzamosak, vegeik reszint es kifele elkerekítették s a rágók vegevel összeszők; az alajk az állkapesoknak alig egy negyed hosszút eri, szeles es felkorú. A tapogatók aránylag rovidek, módosan fejlették; sárgásfeherék; ezombizük csupasz, a többi iz mindinkább szőrosodó, a végiz sűrűn szőros; a szőrozél rovid es fekete.

A lábak szennyessárgák, feherék, az ízületek vegei alig kisse füstösödők, a negyedik pár szara vegeen egy meglehetősen szembetunó vorósesbarna gyűrű; egyenkent feketes szőrokkal borítottak, fegyvertelenek. A vegtest, oldalról tekintve, majdnem kerek s csak epen a fonok tajan kisse esuesosodó; hosszánál valamivel

magasabb es tetemesen keskenyebb, földszürke az említett fekete folttal, neha a folt mögött határozottan, fekete \perp szerű ágrajzzal. A has barnás; szeles, határozatlan, feheres \perp szerű szegélylél.

Az alsó sor középszemei feketek (nappali) kisebbek, a többiek opalizálók (éjjeli) nagyobbak. A negy középszem derek negyszögbe elhelyezve, a hátsó középsők közötti ter egy hátsó középszem átmerőjének megfelelő; hasonló a távolság a hátsó oldal es középszemek között. Az oldalszemek érintkeznek. Az alsó sor a homlok szeptől távolabbra esik, mint a mekkora a távolság a két sor középszemei között. A homlok elkerekített, az alsó szemek előtt kiálló. Felülről tekintve az alsó szemsor kihajló, a hátsó behajló. — A zár egy egyszerű kerulekidomú vörösbarna keret, mely a legzörös feletti részen leginkább kiemelkedik; a keretben egy egyszerű domborúság látható.

Mertekek: ♀ Törzs	8 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	3.5 »
A vegtest magassága . . .	5 »
I lábpár	15.5 »

♂ karsu, aránylag kiesiny: elenk rozsdavörös előtesttel es hosszú lábakkal: körtve alakú, hosszánál alacsonyabb vegtesttel, melyen a fekete foltoeska neha igen kiesiny, a földszürke alapszínezet neha világos.

A tapogató rövid, rozsdavörös, terdize igen rövid, kitüntetetes nélküli, száríze kehelyszerű s a pikkelyel úgy mint másfelől a gyűjtővel is mintegy összeforradt; a pikkely a szárba egy tompa nyújtványnyal esuklódik, befele es oldalt fordított kanálalakú, kisse tompa orrú. A nemzöszerv, kívülről oldalról tekintve, egy egyszerű hengeres gyűjtőt mutat, mely a pikkelyt teljesen kitölti s elül egy egyszerű, csavarodó, sötet-színű, szarvalakú, hosszában esatornás embolusba végződik.

Mertekek: ♂ Törzs	5 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	2.1 »
I lábpár	18 »

Egy alak, a melyről azt tartja a tudomány, hogy külföldi növényekkel hozatott be Europa virágházába s meghonosulván, elterjedett. A virágházakat azonban mindenek előtt kedveli, hol a sarkokban terjedelmes hurokhálót sző. A nőstény 3—5 horszó nagyságu, barnás hurokba helyezi el peteit s e burkokat a hálóba neha szetszórtan is elhelyezgetve, gondosan örzi. Ismerem eddig, erdelyi részekből: Kolozsvárról (regi botanicuskert virágháza), Görgeny-Szt.-Imreröl (kastely zugai); magyar részekből: Dunaszorosból (Ó-Ogradena mellett Bachmayer-fele füresztelep barakjai). — Juniusban ivarertt.

SPEC. 2. FAJ. THERIDIUM FORMOSUM. (CL.). DÍSZES T. GESCHMUCKTE Z.

(formosus = jóltermett, szép; itt a színezett ékességéről.)

Syn. 1757. *Araneus formosus* + *lanatus* CLERCK «Ar. Suec.» p. 56, 52.

Vide: THORELL «Remarks» p. 81.

♀ A Th. tepidariorumnál állandóan kisebb (5—5.5 $\frac{m}{m}$ törzs); vegteste hosszánál sokkal magasabb (4.4 $\frac{m}{m}$), elenk es sokszínű rajzokkal borított, a rajzok a hát esücsából indulva ∞ szerűen boesátkoznak az oldalakba. Az alapszín sokfelekepen változó: egy a fonók felett kezdődő s a hát legmagasabb pontját megközelítő, nyelvalakú, szelessegenel magasabb, világos czimer állandó. A negyedik lábpár szárának vege mindig elesen, söteten gyűrűzött; a lábak mindig világos színűek, neha elmosódottan-gyűrűsek.

A fej mell módosam fejlett, fejeresze a hattal egy színvonalban s ekszerűen elválasztott, a mellreszhez kepest keskenyedő; színezete az alapszínhez kepest változó: a sötet, neha fekete alapszínezetű példányoknál rendszeren szemnyesbarna, a vörössesárga alapszínűeknél legtöbbször rozsdabarna s ez utóbbiaknál neha a fejreszen áttört füstös rajzzal. A mellvert szeme a fej mell hátreszével megegyező. A rágók hengerdedek, párhuzamos oldalakkal, az alapszínezethez kepest világosb vagy sötetebb vörössesbarnák. Az állkapcsok

hosszúk, az alajk felett majdnem érintkezők, a ragok alatt néha csakely mertekben kiállók, rendszeren ezekkel egyenlően kinyújtottak. A tapogató kurtá, végze kúposodó, sűrűn szőrös, a czomblal egyenlő hosszúságú, a szárnál kétszer hosszabb.

A lábak módosan fejlettek, sárgásak, vagy vorössesárgák; az első lábpár szára néha besötétített, a negyedik lábpár szára végén mindig egy szembeűnő, sötétebb gyűrű.

A végtest magasán domborodó, oldalról tekintve egy hasas körtehez hasonlít, melynek esuesat a fonók kepezik. Alapszmezeete feketes vagy elenken vorössárga, az uralkodó szem a végtest esuesán sötét foltokat kepez, melyek néha egy emberi ábrázatra emlékeztető csoportosítást mutatnak. E foltok közül rendszeren egy feheres „x” szerű világos ágrajz nyomonl mindket felől az oldalakba; szárai köze zárva, de nem általuk szegelyezve terül el a nyelvalaku ezmer, mely ritkábban (a világos példányoknál) elmosódó. A has barnás vagy sárgás; a legzőres mögött rendszeren egy feheres haranfolt, oldalról néha egy-egy rövidke, feher szegelyesik.

Az alsó sor középszemei feketek (nappali), tetemes dudorokon fekvők, a többi szem gyengen opalizáló (éjjeli). A hátsó sor közel egyenes, a középszemei közötti távolság a legnagyobb szem átmérőjét meghaladja s nagyobb annál a körnél is, mely a hátsó oldalszemeket a hátsó középsőktől elválasztja. Felülről tekintve, az elkerekített homlok a szemek előtt kiálló.

A zár egy kerülekidomú, kisse felvetett, keskenyszelű egyszerű nyílást mutat (☉).

Mertekek: ♀	Törzs	5.5 $\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	2 „
	végtest magassága	4.5 „
	I lábpár	10 „

Hosszaránya a lábknak: 1, 4, 2, 3.

♂ kicsiny, karesu, mindig (legalább saját tapasztalásom szerint) elenken rozsdavörös előtettel es alakokkal; a végtest alapszme rozsdabarna, rajzú összefolyók, a „o” szerű feher ágak azonban mindig megvannak. A negyedik lábpár szára a végén sötét gyűrűvel. A tapogató rozsdavörös; terül es száruze igen rövid, az többi eseszszerű, pikkelye oldalt befele fordított, kanálalakú, a közel gömbalakú es benyomott, egyszerű gyűjtő felett kinyúló. A gyűjtőből egy esőralaku, fekete, esavart s előre irányzott — a pikkely orrát meghaladó — embolus meredez kifele.

Mertekek: ♂	Törzs	3 $\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	1.2 „
	I lábpár	7.5 „

Az aljakban mindenütt közönseges alak, mely kertekben a keritesek zugáiban, a kertí lakok gerendázatán, az ólfa kezeiben, erdőkben bokrok között, ernyővel ellátott hurokhalóját (I. kötet, II. t. 52) feszítgeti, rendszeren az ernyő alatt tartozkodik s a hálónak más mint preda általi megrezzenesere a földre ejti magát, hogy későbben a maga után fejtett fonalon ismét felkapaszkodjék. Nyar elején ivarérett. A nőstény 2—3 kis hurokba szöví peteit s a burkokat az ernyő alá helyezve gondosan őrzí.

Ismerem, erdelyi reszekből: Kolozsvárrol, Mező-Zahrol es Dieső-Szt.-Mártonból; magyar reszekből: Doroszlórol, Apatinból, Pancsovárol, Palánkarol, Mehádiárol, Suppanckról, Orsovárol, Jeselnitzárol, S.-A.-Újhelyből, Ungvárról, az Alsó-Hunorból (Hollós), Diós-Györből.

SPEC. 3. FAJ. THERIDIUM DENTICULATUM. (WALCK.). FÜRÉSZES T. GESÁGTE Z.

(dens = fog, denticulatum, diminutiv = apró fogas; a végtest rajzára czélez.)

Syn. 1802. *Aranca denticulata* WALCKENAER, Faun. Paris, II, p. 208.

Vide: THEOBEL. «Remarks» p. 83

♀ Szürke (sárgásfeheresen es feketén porozott) gömbölyű végtest, felül egy, sárgásfeher, kirívó, mindket szelen csipkes szalaggal, mely a végtest elejétől a fonókgig terjed. A fej mell barnás. A lábak sárgás-

feherek, barnásan, sűrűn, inkább foltozva mint gyűrűzve. — A fejüell kicsiny, szivalakú; fej es hátresze egyenlő magasságu, a fejrész keskenyedő, elalakra elválasztott, beekelőese veges sötetedő; az egész test-resz szemyeslarnás. A mellvert aránylag szeles szivalaku, barna. A ragók aránylag hosszuk, hengeresek, párhuzamos oldaluk, vörösesbarnák. Az állkapcsok keskenyek, a felkörü, alacsony alajkra hajlók, az állkapcsok veget erők, különben barnák.

A tapogató sárgás, kurta, vegize kisse kupos, szőrös, szára rövid, a veges egy keskeny barnás gyűrűvel. A lábak karesuk es vekonyak, halvány sárgásfeherek; ezonlajaik néhány barna foltal, vegizeik szeles barna gyűrűvel diszitettek.

A vegtest majdnem gömbölyű, hosszánál csak igen kevesse alacsonyabb es alig keskenyebb; rajza mint fennebb. A has fekete, a fonók előtt egy nagy sárgásfeher foltal.

Az alsó sor két közepső szeme fekete (nappali), módos dudorokon elhelyezett; a tobbi szem igen esekely mertekben opalizáló (éjjeli). Az alsó sor közepszemei megkülönböztethetőleg távolabbra egymástól, mint a hátsó sor közepszemei; ez utóbbiak közötti köz alig szem átmerőnyi. Az oldalszemek érintkezők, a hátsók a hátsó közepsőktől valamivel távolabbra mint a közepsők egymástól. A homlok szele a szemek előtt kisse kiálló, igen esekely mertekben behorpasztott.

A zár egy eles szelű, szepen kerekded, homoru kivájás (☉).

Mertekek: ♀ Törzs	3·8—4 $\frac{m}{m}$	ebből
fejüell	1·4	»
I lábpár	6·8	»

Hosszaránya a lábának: 1, 4, 2, 3.

♂ igen karesu; fekete eres, különben barna fejüelle szelesedő; vegteste fekete, enyesző csipkes szalagát világos, rikító foltok jelolik; karesu lábai olajsárgák, sötetbarna foltokkal es gyűrűvel ekesitettek. — A tapogató rövid; terd- es szárizei különösen rövidkek; pikkelye oldalt befele fordított, kanalalaku, jól domborodó; nemzőszerve egy vaskos egyszerű gyűjtő, mely a pikkely üret egészen kitölti, a veges két feketes, kicsiny dudorral.

Mertekek: ♂ Törzs	2·8—3 $\frac{m}{m}$	ebből
fejüell	1·3	»
I lábpár	6·5	«

E esimos faj a köveket es sziklákat különösen kedveli, de ereszek alatt is előfordul, hol tavaszkor es a nyár elejen hurokhálóját szövö s nyugvó helyetrendesen resekben es ripacsok alatt keresi; ernyöt keszteni nem láttam. Juniusban ivarertt. Ismerem magyar reszekből: Orsováról (Allion-hegy), Melhádia (feher kereszt sziklá, Damoclet esuesa), Ogradema (Csukár máre szikla), Baziásról, Szajol (esárda eresze), Tokajból (kőbánya), Also-Hánorból (Szeleta szikla), Pest vidéke (Muz. gy. Frivaldszky János), pesti temetők (Muz. gy. Pavel).

SPEC. 4. FAJ. THERIDIUM RIPARIUM, BLACKW. PARTI T. UFER Z.

(ripa = part, folyókról es patakokról; a tartozkodásról.)

Syn. 1834. *Theridium riparium* BLACKWALL «Researches in Zool.» p. 354.

Vide: TRORELL «Remarks» p. 82.

(MESSEGE, «Preuss. Spinn.» II, p. 153 sub. *Steatoda saxatilis*.)

♀ Elötteste világosabb vagy sötetebb gesztenyeszínű; vegteste szinten ilyen szmü, hátfelen feheres pontokkal es ovekkel tarkított, az utóbbiak közül legjobban kirívó a vegtest közepé táján keresztbefutó öy, mely közepen meg van szakadva; hasfele gesztenyeszínű, ritkán nem feheres pontozattal. Lábai világos-

sárgák világosbarna gyűrűzettel. A zár egy egyszerű elliptikus nyílás, mely párzás idején meglehetősen kiemelkedik.

Mertekek: ♀	Törzs	3	$\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	1·5	»
	1 lábpár	7	»

♂ valamivel karesubb, hasonló színezetű. A tapogató terdizen egy hosszabb és egy rövidebb serte: a gyűjtő karikaalakú; az embolus a tövén széles, végfele hirtelenül árformára vékonyodo, mellette egy széles, levelalakra kímetszett tartó, egy erős, köbalaku oldalfoggal.

Mertekek: ♂	Törzs	3	$\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	1·2	»
	1 lábpár	7·5	»

Nagy-Szeben vidékeről «Th. saxatile Koch» nev alatt felsorolta SILL V. Peldányokat nem láttam.

SPFC. 5. FAJ. THERIDIUM VARIANS. HAHN. VÁLTOZÓ T. VERÄNDERLICHE Z.

(varians = változó; a színezet állhatatlanságára ezéleoz.)

Syn. 1831. *Theridium varians* HAHN, «Die Arachniden» I. p. 93.

Vide: THORELL «Remarks» p. 85

♀ Zöldessárga. A végtest hátfelen néha két fekete, egyenetlenszelű hosszcsik, néha az egész felület tiszta fekete s csak az oldalak és a fonók feletti rész zöldessárga. A vörössesárga fejmelletten egy széles barna közepcsik s ez állandó. A végtest jól künagasódot, olyan magas a milyen hosszú.

A fej mell kicsiny, szivalaku; fejerésze ékszerűen elválasztott, a mellrészszel egyenlő magasságu. A hátsó középszemektől indúlva egy széles barna csik vonul a nyelecskeig vagy legalább a hátgödörig, hol rendesen kissé összeszorul. A mellvert sárgásvörös, egy hajszálfinom, a esípöknek megfelelően megszakasztott fekete szegelylyel. A rágók keskenyek, hengerdedek, párhuzamosak, sárgásvörös esek. Az állkapcsok keskenyek, az alajkra hajlók, a rágókkal egyenlő hosszúságuak es sziműek. A lábak karesuk, igen vékonyak, világos zöldessárgák nemí igen halvány gyűrűzettel. A végtest gömbölyű, halvány zöldessárga, változó fekete rajzzal, mely, ritkán, egészen is hiányzik, legtöbbször () szerű, egyenetlen szelű esiket kepez, gyakran pedig egy fekete folt, mely két rövid szárát boesít a fonók fele. A has zöldessárga.

Az alsó sor két középső szeme fekete (mappali), a többi szem opalizáló (ejjledi). A négy középszem derek négyszögben elhelyezve; a hátsó szemátmerőnyire egymástól s a hátsó oldalszemektől egy szemátmerőnel valamivel távolabbra. A hátsó szemsor sugáregyenes, az alsó kihajló s a homlok szelétől körülbelül oly távolságra, a mely középszem négyszöge magasságának megfelel. Felülről tekintve a homlok csak kevesse kiálló.

A zár egy sotét vörösbarna, a has világos színezetéből kirívó, aránylag terjedelmes es kiemelkedő köldök, mely egyszerűen kivájt; kerete, a légzöres legemelkedettebb oldaláról tekintve – szerűen kímetszett.

Mertekek: ♀	Törzs	3	$\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	1	»
	1 lábpár	7	»

Hosszaránya a láboknak: 1, 4, 2, 3.

♂ karesú, színezetre es annak változataira nezve a nősténnyel egyező; a fej mell barna esikja sokkal élésebb, a szivalaku mellvert szegelye megszakadás nélküli. A hason a légzöres feletti rész barna, köldökszerűen kidomboródo. A lábak es a tapogató vörössesárgák. A tapogató rövid; terd es szárize igen rövid; pikkelye kamáalakú, jól hemélyedő; a több kigyózó forradást mutató, vörössesárga gyűjtő a pikkely

üret egészen kitölti; oldalról tekintve a gyűjtő közepe táján egy belülről es lefelé álló fekete, eltonpított végű nyújtvány látható.

Mértékek: ♂ törzs	2·8 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fejmell	1·3 »
I lábpár	6·5 »

E esinos kis pókot magyar részekben csak egyszer találtam mint nyári alakot (június) több példányban, még pedig a Tokaj és Rakamaz közötti egyes fagyfák koronáján, hol kis hurok hálójat szövö: ernyőt nem vettem észre. Erdélyben Kolozsvár körül bokrokon gyűjtte Schusztzer Károly.

SPEC. 6. FAJ. THERIDIUM SISYPHIUM. (CL.). SISYPHUS T. SISYPHUS Z.

(Sisyphus, a mythos kőgördítője; a kis állat peteburkaira, vagy arra vonatkozik, hogy gyakran leejti magát s ismét az ernyőhöz kapaszkodik.)

Syn. 1757. *Araneus sisyphius* CLERCK, «*Arani. Suec.*» p. 54.

Vide: THORELL «*Remarks*» p. 86.

♀ Levelalakú szímes hátmezővel, melynek fehér bordái a fehéres oldalakból nyomulnak be; a végtest vége felé egy, a fonókig lehatoló fehér közepesík; a hason, közel a fonókhoz, állandóan egy tompa háromszögletes fekete folt. A végtest gömbölyű s csak a fonók képeznek némi esúcsosodást. Az oldalak mindig szennyesfehérek. A hátmező közepe legtöbbször fahéjarna, szélei szélesen feketek, az oldalakból benyomuló fehér ágak által levélmódra bordázottak. Az előtest és a végtagok sötétes vörössárgák, barnával jegyzettek. A fejmell szivalakú, fejerésze módosan elválasztott, keskenyedő; az egész sötétes vörössárga. A hátsó szemsortól, s oly szélesen mint e szemsor, egy barna csik indul s a hátgödörön át a nyelecskeig tart; a mellrész szélei barnulók. A szivalakú mellvért egyszínűen vörössárga. A rágók keskenyek, párluzamosak s ilyenek az állkapcsok is, melyek az alajkra hajlók, vörössárgák. A tapogató rövid, sárgászöröses; végíze kissé kupos, hosszabb mint a térd és szár együttveve. A lábak karesuk, vörössárgák, a ezomb-tövek kivételével valamennyi esukló barnavörös gyűrűvel ekített. A végtest gömbölyű, színezete fennebb leíratott. A has, úgy mint az oldalak, szennyesfehér, neha barna foltos; a fonók előtt egy fekete, tompa-háromszögű folt. Az alsó sor középszemei feketek (nappali), a többi igen gyengén opalizáló (éjjeli), valamennyi közel egyforma nagyságú s egyformán kiálló. A négy középszem derek négyszögbe elhelyezett, a hátsók közötti köz több mint szemátmérőnyi s egyenlő avval, a mely a hátsó oldal és középszemek között létezik; felülről tekintve, az alsó sor könnyeden kihajló, a hátsó könnyeden behajló.

A zár egy egyenletesen es alig kiálló barna keret, mely egy kerekdel \ominus egyszerű kivíjást bekerít.

Mértékek: ♀ Törzs	4·5 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fejmell	1·7 »
I lábpár	8 »

Hosszaránya a lábaknak: 1, 4, 2, 3.

♂ előttem ismeretlen.

Mint nyári alak és olyan, a mely a havasok fenyőövébe is felhatol, de az aljakban es síkon is található; gyakran előfordul. A havasokon jelesen a Juniperus-bokrokat kedveli, melyeken hurokhálójat feszítgeti, sűrűn es finoman bélelt, fészekszerű, lefelé néző ernyőjét rendszeren egy kiálló ág tüi köze szövö, illetőleg magyaktól is összeszövögeti, itt örzi 1—2 gömbölyű, zöldesszürke peteburkát, mely mindössze 30—40 petét tartalmaz. Fiait eteti, úgy, hogy a hálóba akadt prédát hátsó lábához kötve, az ernyő alá viszi, ott megerősíti, mire a fiak elborítják s csakhamar ki is szívják az áldozatot. Himjét talátnom nem sikerült.

Ismerem magyar részekből: Szajolról (Alföld), az Alsó-Hámorból (Borsodmegye), esorbai to, (Liptó, Kárpát, a fenyőövény), Luesiváról (Szepesmegye, Szakmáry Donát parkja), Pribilináról (Liptó, «Zakameniszko» Pongrácz-fete major), Likauka (Liptó, várhegy); erdélyi részekből: Kolozsvárról es a esiki havasokról (Nagy-Hagymás alja).

SPEC. 7. FAJ. THERIDIUM PICTUM. (WALCK.), FESTETT T. BEMALTE Z.

(pictum = festett; a színezet élénkségéről.)

Syn. 1802. *Arauca picta* WALCKENAER «Faun. Par.» II, p. 207.

Vile: THORELL «Remarks» p. 83.

♀ A vegtest gömbszerű, felül tiszta fekete alapszinű; a háton végig egy elenk vorosbarnas hosszcsak, mely két oldalt levelalakra fogacsolt és finoman, hófeheren szegelyezett; a fogacsok eles-hegyesek; oldalai szürkék s a hát fekete színebe hegyes fogacsokkal benyomulók, úgy azonban, hogy a középesikot nem érik s esipkézetők és a középesik fogacsai között a fekete alapszín szélesen elterül. Az előtest és a lábak világos barnásvörösek, az előbbi középesikos és szegelyes, az utóbbiak barnák, sűrű gyűrűzettel. A fejmell módosan fejlett, kissé szelesedő; fejérsze ekalakra elválasztott, keskeny, bebarmitott, homlokrésze, felülről tekintve, a szemek előtt nem áll ki. A fejérsz bebarmitása esikszerűen folytatódik a hátgödron át a nyelecskeig. A mellrész oldalai szélesen es elmosódva bebarmitottak. A rágók hengerdedek, keskenyek, párhuzamosak, barnásvörösek. A mellvert szivalakú, barnásvörös, szelei szeles, elmosódó barna szegelylyel. Az állkapcsok keskenyek, a rövid elkerékített alajkra hajlók, a rágókkal egyenlő hosszúságra kinyulók. A lábak ezomb- és szárize töven, végén es valamivel a közepén felül sötétbarna gyűrűs, a gyűrűk szabálytalanok, cikázók. A has fekete.

Az alsó sor középszemei feketek (nappali), a többi szem kevesse opalizáló (éjjeli): a negy középszem derek negyszögbe elhelyezett, a két hátsó közötti köz egy szemátmérőnél tágasabb; a hátsó oldalszemek a hátsó középsőtől valamivel távolabbra esnek, mint az utóbbiak egymástól. Az alsó sor es a homlok szele közötti ter a szemnegyszög magasságát alig meghaladó. A zár két, a legzőres felett fekvő hosszukás, barnásvörös dudorodást mutat; inkább hártvás mint chitines.

Mertekek: ♀ Törzs	4	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	1·8	»
I lábpár	10	»

♂ előttem ismeretlen.

Mindössze egyszer találtam a Kárpátok alján a esorbai tó környéken, Juniperuson, mint nyári alakot.

SPEC. 8. FAJ. THERIDIUM FRIVALDSZKYI. N. SP. FRIVALDSZKY T. FRIVALDSZKYS Z.

(Frivaldszky János jeles magyar term. bűvár tiszteletére.)

(VII. tábla 154, *a* szemállás, *b* törzs, *c* első lábpár, *d* a → tapogatója, *e* mérték.)

♂ Előteste világos barnássárga, szelein barna finom szegelylyel, közepén egy finom barnás hosszvonással, mely a fejérsz fele villára oszlik, a szemesoportot azonban nem éri el. Lábai világos barnássárgák, minden iz vége szeles, feketés gyűrűvel díszítve. A vegtest felülete fehér, hat vagy hét fekete ponttal, melyből három a közepre esik; a végén, két oldalt egy-egy terjedelmesebb fekete folttal. Hasa barnás. A foltok rendszeren kirívóan elesek, csak neha kissé összefolyók.

A fejmell szelesedő; mellrésze körded, közepén, hosszában, kissé esatornásan benyomott, a fej módosan emelkedett. A mellvert szivalakú, barnássárga, finom, fekete szegelyű. A szájrészek vöröseshé húzó-barnássárgák. A lábak hosszuk, igen karesuk, gyűrűzetük kirívó; minden terdz esucsán egy finom tapintó szőr. A vegtest tojásdad, oldalról tekintve kissé magas-íves emelkedesű.

A két sor középső szemei derek negyszögben állanak, az alsók kisebbek es feketek, a hátsók opalizáló. A hátsó szemsor alig eszrevehetően behajló, az alsó kihajló; a hátsó sor szemei egyenlő távolságra egymástól; az alsó sor középsői távolabbra a homlok szeletől, mint a hátsó sor középsőtől.

A tapogató karsu; terdize vastagságánál nem hosszabb, száríze még ennél is rövidebb s külső oldala vegeből egy hosszú, keskeny, tompavégű nyújtványt boesít, mely, a nemzörészhez alkalmazkodva, előre irányul. A gyűjtő külső oldala körtealaku, kissé lapított s e lapján egy kigyózó sötétebb csíkot visel.

Mértékek: ♂ Törzs	3·5 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fejmel	1·5 »
I lábpár	11·5 »
II »	7·3 »
III »	5·2 »
IV »	7·5 »

♀ Elöttem ismeretlen.

E szép fajt a Tokaj és Rakamaz közötti völgyeken találtam júniusban; Frivaldszky úr Pees környéken gyűjtött szinten egy ♂ példányt. Júniusban ivarérett. Eddig sehol sem íratott le.

SPEC. 9. FAJ. THERIDIUM TRISTE. HAHN. GYÁSZOS T. TRAUER Z.

(tristis = gyászos; a sötét színre ekezőz.)

Syn. 1831. *Theridium triste* HAHN, Die Arachniden, p. 89.

Vide: THORELL «Remarks» p. 93.

♀ Sötét, fényes-fekete. A csápok, ezombok és lábvégek szennyes vörössesárgák. Kis alak, kis fejmellet és hólyagszerű, nagy vegtesttel, mely hosszánál sokkal alacsonyabb és fénylő, a fonók felett messze kiálló. A fejmellet módosan fejlett, fejeresze emelkedett, mellesze a nyelceske fele lecsapott; az egész sötétbarna. A hátrafele csak kevesse esücsosodó mellvert kissé domborodó, fekete-fényes. A rágók kevesse hengerdedek, párhuzamosak, barnák; az állkapcsok és az alajk fényesfeketek, az előbbiek az utóbbi felett összehajlok s a rágókkal egyenlően kiállók. A tapogatók vastosak; a végiz esücsosodó, a szárizzal egyenlő hosszúságú, alsó felén megfekvően szőrös. A lábak rövidek, kissé vastosak; csápok és ezombjaik szennyes vörössesárgák, az utóbbiak végükön barnán füstösek; a terd- és szárizek füstbarnák, a lábvegek vörössesbarnán világosodók. A vegtestnek hát- és hasfele fényesfekete. Az alsó sor középszemei feketek (nappali), a homlok felett kiálló tetemes dudorokra helyezettek; a többi szem elenken opalizáló (éjjeli). Mindkét sor középszeme hátrafele szűkülő trapézbe elhelyezett, a hátsó sor középszemei közötti távolság egy szemátmérről kisebb; ugyan e sor oldalszemei a középszemektől mástól szemátmérőnyi távolságra állanak.

A zár egy barnafekete negyszög terese, mely a legzöres előtt egy hosszukás, keskeny, harántfekvő, egyszerű dudorodást mutat.

Mértékek: ♀ Törzs	3 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fejmel	1 »
I lábpár	3 »

♂ előttem ismeretlen.

A lábak hosszarányát pontosan megalapítanom nem sikerült, MENGE szerint («Preussische Spinnen» pag. 176.) 1, 4, 2, 3.

Alakja szerint közelebb áll nemely Singákhoz, jelesen a Singa pygmaea SUNN-ra emlékeztet; az éjjeli és nappali szeme közelebb hozzák a Theridiumokhoz, míg a szemállás, jelesen a középszemek trapéze, ismét eltávolítja azoktól. Mindössze, a rendszeres szemponjtájból, a nehezen beosztható alakok egyike, mely nemely Singakkal együtt az Orbitelariák és Retitelariák között mintegy átmenetet kepez.

Egyedül csak a Tokaj melletti legelők magános völgyeiről ismerem, mint nyári alakot,

SPEC. 10. FAL. THERIDIUM BIMACULATUM. (LINN.). KÉTPETTYÉS T. DÖPPELPENKT. Z.

(his ósmacna = kétszer pettyezett; a végtest felületén álló két világos pontról.)

Syn. 1767. *Aranca bimaculata* LINNÉ «Syst. Nat.» Ed. XII, 1, 2, p. 1033.

Vide: THORELL «Remarks» p. 87.

♂ Karesú; rendkívül hosszú, vékony első láb párral. Fejmelle vörösbarna; végteste tiszta fekete; lábai halvány szalmasárgák, tapogatói erősek, barnák. Fejmellének feje része, oldalról tekintve, meglehetősen magasra felvetett; homloka a szemektől kifele — a rágók tövére — rézsutosan lecsapott. (A magyar példányoknál a végtest két pettye merőben hiányzik.) — A mellvért szélesen szivalaku, vörösbarna, az alajk mögött kissé esúcsosan domborodó (mintegy golyvásodó). A rágók hengeresek, nyújtottak, párhuzamosak. A vörösbarna állkapcsok keskenyek, egymásfelé hajlottak, a rágókkal egyenlő hosszúságúak; az alajk széles, alacsony, elkerékített. A lábak vékonyak, karesúk, egyszínűen szalmasárgák. A végtest keskeny, kissé hengeres, végével igen módosan a fonók felett kiálló s úgy mint a has tisztafekete.

Az alsó szemsor két középszeme fekete (nappali), a többi szem esekely mértékben opalizáló (éjjeli); a négy középszem derék négyszögben áll. A hátsó sor négy szeme egyenlő távolságra egymástól, a közök körülbelül két szemátmérőnek megfelelők; e sor egyenes; az alsó sor, felülről tekintve, kihajló, a homlok szélétől nagyobb távolságra, mint a mekkora szemnégyyszög magassága.

A tapogató hosszú, aránylag erős, egészen barna; nemzőszerve hosszukás-bunkósan kivastagodott. A pikkely kamálalakú, oldalt befelé fordított s fekete, erős szőrözettel borított. A száríz messzire, nyújtva nyosan a pikkely ürebe nyomul, kívülől, oldalról tekintve, a pikkely vége fele egy oldalra kiálló, könyveden hajlott, vastag, fekete es módosan hegyesedő embolus látszik ki.

Mértékek:	♂ Torzs	3	$\frac{m}{m}$ ebből
	fejmell	1.5	»
	I. láb párr	9.3	»

Hosszaránya a lábakra: 1, 4, 2, 3.

♀ előttem ismeretlen.

Mint nyári alakot csupán csak egyszer találtam a Tokaj és Rakamaz közötti völgyeken. Erdélyben találtam Nagy-Szeben környékéről a Sill V. gyűjteményében.

SPEC. 11. FAL. THERIDIUM PULCHELLUM. (WALCK.). (SINOS T. HÜBSCHÉ Z.

(pulchellum = esinos, szépséges; a végtest díszére vonatkozik.)

Syn. 1802. *Aranca pulchella* WALCKENAER «Fam. Pat.» 11, p. 208.

Vide: THORELL «Remarks» p. 89.

♂ Karesú, hosszalábú. A végtest sárgásfehér, felületen egy meglehetősen széles, levelmódra fogcsolt, elejétől a fonókig nyúló, láhejbarna közepesik, mely hegyesen indulva gyorsan szélesedik, a fonók felé ismét egyenletesen keskenyedik, végre esúcsosan végződik. A fejmell es a lábak élénken vörössárgák.

A fejmell feje része szélesedő, oldalról tekintve, kissé kiemelkedő, a mellresznél sötétebb; a mellrész kissé lapuló, világos vörössárga. A szivalaku mellvért közlül világos vörössárga, szélein szélesen es elmosódva sötétebb. A rágók hengeredek, párhuzamosak, jól kinyulók, vörössárgák; ilyen színűek az állkapcsok is, melyek keskenyek, az alacsony, elkerékített alajkra hajlók, a rágókkal egyenlő hosszúságúak.

A lábak közül az első pár a többihez képest igen hosszú, kissé neki erősödő, élénken vörössárga ezombokkal, halványabb szárákkal, melyeknek végei ismét élénkebb vörössárga színűek; a többi láb párr halvány vörössárga ezombbal. Valamennyi lábón a két lábvegöz egy finom, barna gyűrű által elválasztott. A végtest az oldalakban egy, a nyeleske felől jövő, elmosódó bebarutással. A has szennyes sárga-

barnas. Az alsó sor két középső szeme barna (nappali), a többi szem módosan opalizáló (éjjeli). A közép szemcsoport derék negyszögbe álltva; a hátsó sor középszemei közötti távolság egy szemátmérőnél sokkal nagyobb, ugyane sor oldalszemei a középsőktől körülbelül másfel szemátmérőnyi távolságra elhelyezve. Az alsó sor a homlok szelétől körülbelül annyira, mint a mekkora a szemegyszög magassága. A homlok függőleges.

A tapogatók nyele halványsárga, vékony; a nemzőszerv vörössárga, tetemesen kivastagodó és nyújtott; a térdiz a szárhoz kissé horgosan görbítve áll, a száríz kehelyszerű, kívülről és oldalról tekintve, kimetszett; a pikkely nyújtott, esüsesan-kamálalakú, befelé oldalt fordított; a nemzőszerv egy esavaros vörössárga gyűjtőt mutat, melynek végen egy serteszzerű, hosszú, tisztalekete embolus felülről le- és befelé, majd a pikkely esüese felé kanyarodik s így egy vörössárga, a pikkely esüesébe belefekvő, főrészrűen lapos és hegyes nyújtványt körülfog.

Mértékek: ♂ Törzs	3	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	1.5	»
I lábpár	7.5	»

Hosszaránya a lábaknak: 1, 2, 4, 3.

♀ előttem ismeretlen.

Mint kora tavaszi alakot (ápril) csak egy himét ismerem Palánkáról (Báesmegye). Erdélyből említi dr. Seidlitz és Sill.

GEN. II. NEM. STEATODA. SUND.

(*στυζατοόγος* = faggyús, zsíros; a test zsíros fényére vonatkozik.)

Syn. 1833. SUNDEVALL „*Conspetus Arach.*“ p. 16; (ad partem).

Vide: THORELL «On europ. Spid.» p. 93.

Az oldalszemek érintkeznek; a hátsó sor behajló; valamennyi szem nagyobb mint a *Theridium* nemé. A hátsó sor középszemei ugyane sor oldalszemeitől oly távolságra állanak, mely kisebb a legnagyobb szem átmérőjénél. A végtest legtöbbször kurta-tojásdad, felületén kissé lelapított.

A rágók a lábak czombjánál vékonyabbak. A lábak fegyvertelenek. Ritkás, de annál terjedelmesebb vitorlát szövő fajok; a háló hurokkészlete, felül-alul terjedelmes, fölbnyire részüntösen fekvő.

SPEC. I. FAJ. STEATODA CASTANEA. (CL.). GESZTENYESZINŰ FAGGYÚPÓK. KASTANIENBR. FETTSP.

(castanea = gesztenyebarna szín; az általános színezetre ezélez.)

Syn. 1757. *Araneus castaneus* CLERCK, «*Aran. Suec.*» p. 49.

Vide: THORELL «Remarks» p. 91.

♀. Gesztenyebarna, szürkével elegyítve. Az előtest és a lábak agyagsárgák vagy barnásak, sötétebb gyűrűkkel. A végtest hátfelen a világosabb gesztenyebarna szín, egy az egész hátlapot elborító mezőt képez, mely a sötétebb oldalak felé, egy a végtestet vízszintes irányban körüljáró, hullámzatos fehér vonal által határoltatik. E körded mező egy, az egész hátfel hosszában végig vonuló, finom, fehér közepesik által két félre oszlik, a fehér esikot a fonók felé 2—3 rövidke, finom, fehér harántvonalka keresztezi.

A has fehéres, a fonók és légzőrés közé eső középpterén két () szerűen álló barna folttal; a fonók két oldalán egy-egy commaszzerű barna vonalka. — A fejmell mellrésze szélesedő kerekded, módosan boltozatos, a hátgödörből esillagszerűen elrendezett barázdák futnak a lábak felé s e barázdák közei sötétesek; a fej keskenyedő, ekalakra elválasztott, személyes agyagsárga. A mellvért agyagsárga, kissé füstösödő szelekkel; különben szívalaku.

A rágók hengerdedek, aránylag kissé veznák, vörössárgák, a eszpököröm táján vörösbarnak. A keskeny allkapesok az alacsony, elker-kített aljuk felett összehajlók, a rágókkal egyenlő hosszúságra kiállók, agyagsárgák, a végük fele vörösbarna, kissé határozatlan szegélyvel.

A tapogatók agyagsárgák, a szár es végiz vege kissé füstösödő, szőrözetük jelentektelen; a végiz a szárnál hosszabb, a ezombnál rövidebb. A lábak agyagsárgák (az elő állatnál e szín sajátosságos füstösséggel fedett, mely a borszeszben gyorsan elenyeszik); a ezomb es száriz határozatlan, elmosódó közep es határozottabb véggyűrűvel; a második lábvég (metatarsus) vege szinten barnagyűrűs; különben arányos fejlődésűek, szőrösök; a szőrök apró, fekete gombocskákból indulnak. A vegtest az előtesthez képest puffadó, szélesen-tojásdad, kissé lelapított, faggyúfenyű, majdnem csupasz (színezetet lásd fennebb).

A szemek nagyoeskák. Az alsó sor két középszeme fekete (nappali), a többi szem opálizáló (éjjeli). A négy középső szem dereknégyszögben elhelyezve egymástól egy szemátmérőnél kisebb, távolságra: a hátsó sor oldalszemei a hátsó középsőktől alig szemátmérőnyire. A hátsó sor — felülről tekintve — közel egyenes, az alsó kihajló; az utóbbinak a távolsága a homlok szelétől a középső szemnégyszög magasságánál valamivel nagyobb.

A zár egy világosvörössárga, jól kimagasló, kissé haránt elnyuló köldök, elen egy emberi zárt szájhoz hasonló hasitékkal, melynek közepéből egy terjedelmesebb benyomás nyulik hátra fele (2c).

Mertekek: ♀ Törzs	7 $\frac{m}{mm}$ ebből
fej mell	2·7 "
I lábpár	1·2 "

Hosszaránya a lábknak 1, 4, 2, 3.

♂ Keresőbb, kerekdedre fejlett, élénkebb vörössárga színű előtesttel es lábakkal, egyébként a nősténynek megfelelő rajzzal.

A tapogató aránylag hosszú nyelű; terdize rövid, határozottan görbített, a száriznál sokkal rövidebb; a száriz a pikkely felé egyenletesen erősödő, ugy hogy a pikkely kapcsolati pontján a pikkely vastagságába mintegy átmenő. A pikkely kamálalakú, igen nyújtott, vékonyodó esücsba kifutó, szőrös; a nemzőszerv sárgásvörös, világos, a pikkely üregét kitöltő es kissé esavaros; oldalról tekintve, a gyűjtőhöz illeszkedve es előre irányozva egy erős, sötét-vörösbarna nyújtvány látható, mely kissé oldalt görbült es hirtelenül esücsosodó.

Mertekek: ♂ Törzs	6·6 $\frac{m}{mm}$ ebből
fej mell	3 "
I lábpár	13·8 "

E faj szorosan illeszkedik az ember háztartásához s csak igen ritkán található erdők szélén, ott is rendszeren emberi lakok közelében. A házak zugáiban, a szobákban épen úgy mint az eléstárakban, istállóknak, nevezetesen pedig az árnyékszékekben, egész éven át bőven található. Ritka vitorláját nagy terjedelemre szövö a sarkokba; a vitorla felett es alatt terjedelmes hurok-hálózatot készít s a helyiséghez képest majd a falon, majd tágasb repedésekben lesi e prédát. Több példány hálója neha összeér, ugy, hogy több állat érzi meg azon egy préda beakadását s valamennyi kirohann. A legerősebb rendszeren elveszi kisebb szomszédja prédáját, melyet a fonalak elrágása által kiszabadítva, hátulsó lábainak egyikehez köt s így hálójába átezepele. A legnagyobb légyfelekkel, sőt erős bogarakkal (Harpalus rulipes) könnyedén megküzd s legyőzi. A préda beburkolását a hátsó lábpárral végzi. Sok ivarérett példánya résekben áttelel. Kora tavasztól keső őszig kapható s legalább két nemzedéke fejlődik ki egy idény alatt. Ritkás, gömbölyű, fehér peteburkát a sarkokba alkalmazza es gondosan őrzi. A hímek a párzás után gyorsan elpusztulnak; a nőstények az ifjú nemzedékek kikelését bevárják, s fiakat a második vedlésig gondozzák, mire elpusztulnak.

Ismerem erdélyi részekből: Kolozsvárról, Mező-Záhról, Görgény Szt.-Imreről, Sárpatakról, Oláh-Fenesről, Parajdáról, Gyergyó-Szt.-Miklósról, Nagy-Szebenből (Sill es Bergleiter gyűjtemények) s meg számos más pontról; magyar részekből: Doroszlóról, Apatinból, Ujvidekről (setahely akcazat), Zimonyból (te-

herhajók belseje), Panesovárról (Wojlovitzai erdő széle), Melhádiáról (kutházak), Orsováról (Contumacia), Báziasról, Szajohról, Rakamazról, S.-A.-Ujhelyről, Ungvárról, Parádról, Veszprémből, B-Pestről (Muz. gy. Pável és Moesáry).

SPEC. 2. FAL. STEATODA BIPUNCTATA. (LIN.). KÉTPONTOS F. ZWEIPUNCT F.

(bis és punctum = két pont; a végtest fehér rajzára ezézőz.)

Syn. 1758. *Aranca bipunctata* LINNÉ «Syst. Nat.» Ed. X, I, p. 260.

Vide: THORELL «Remarks» p. 91.

♀ Megyszínbarna; a végtest felülete légtöbbször elmosódva világosabb. A végtest elejét egy fehéres vonal köríti; közepén, hosszában egy meglehetősen széles fehér esík vonul végig, mely közepe táján vagy megszakasztott vagy 2—3-szor kiszélesített, olykor elmosódott, gyakran pedig hiányzik is. A has közepe keskenyen barna, a fonókat — keskenyen — ugyane szín keríti; a barnaságban a légzőrés alatt egy világos folt; a has külső szélei szélesen sárgásfehérek s e szín a fonókat is bekeríti. A fejmell sötét vörösbarna, a lábak sárga vörösek, vörösbarnán sötétítve. Az egész test és végtagok szőrösek. A végtest az előtesthez képest igen puffadt, szélesen körded, kissé lenyomott, élénken zsírlényű.

A fejmell szélesre fejlett, majdnem körded, boltozatos; fejerésze ékalakra elváló, könnyedén emelkedett, keskenyedő, élől elkerekített. A mellvért vörösbarna, durván pontozott, szőrös. A rágók aránylag véznák, hengerdedek, vörösbarnák. Az állkapcsok kissé szélesedők, egészen az alacsony, félkerek alakra hajlók, vörösbarnák, végök felé kissé világosodók. A tapogatók vörössesűrgák, végüink hebarított, szőrös, a szárnál sokkal hosszabb, a ezombnál sokkal rövidebb. A lábak meglehetősen vaskosak, aránylag rövidek (a *St. castaneae*-hoz viszonyítva), sárgásvörösek, barnásan inkább sötétítve mint gyűrűzve.

Az alsó sor két középszeme fekete (nappali), a többi szem élénken opálizáló (éjjeli); az élő állatnál az opálizálás szabad szemmel is látható); a két sor középszemei derék négyszögbe elhelyezve, az alsók meglehetősen kidomborodók. Felülről tekintve, a hátsó sor valamennyi szeme közötti közök szemátmérőnyiek, a sor közel egyenes, az alsó sor oldalszemei a középsőkhöz igen közel állók s e sor a homlok szélé-től oly távolságra esik, a mekkora a középső szemnégyzög magassága.

A zár sötétbarna, nem kiemelkedő; két tojóesővének kerek nyílása látható és egy \perp forma lemez által választatik el, illetőleg hátulról körítettik.

Mértékek: ♀ Törzs $6.5 \frac{m}{m}$ ebből
fejmell 2.5 »
I lábpár 8 »

Hosszaránya a lábknak 1, 4, 2, 3.

♂ Kisebb végtesttel, fejlettebb fejmellel, aránylag hosszabb, erős lábakkal. Színezete talál a nőstényével. A tapogató hosszú; térdize rövid, görbített, a módosan kivastagodott szárízzal *egyenlő hosszúságú*, mindkettő, felül, hosszú, erős szőrözettel borított. A nemzőszerv bunkószerűen s a szárnál sokkal vastagabbra kidagad, pikkelye oldalt befelé fordított, kamálalakú, a vége felé kissé résüftösen elnetszett; a nemzőszerv, a pikkely oldaláról s kissé előlről tekintve, egy szerfelett erős, hegyes, félkörbe görbített, vörösbarna nyújtványt tüntet elő, mely egy tühegyes, finom, fekete embolust körít.

Mértékek: ♂ Törzs $5.2 \frac{m}{m}$ ebből
fejmell 2.3 »
I lábpár 9.5 »

Emel valamivel kisebb is előfordul.

A *St. castaneae*-nál sokkal ritkább s leginkább a szabadban, nevezetesen a fák élő kerge alatt található, hol a szűk helyiséghez szabja hurokhálóját. Leginkább nyári alak. Szaporítását nem ismerem.

Találtam eddig, erdelyi részekben: Tordán (hasadék), Sarospatakon, Kolozsvárt, Nagy-Szebenben (Sill es Bergleiter gyűjtemeny), Görgeny-Szt.-Imren es a Csikban (Balánbányán); magyar részekben: Doroszlón, Zomborban, Apatinban, Orsován, Pribilimán (Eiptó, «Zakameniszko» Pongrátz-fele major), B-Pesten (Muz. gy. Frivaldszky I.), Ungvárt (Muz. gy. Vidra Ferdinánd).

SPEC. 3. FAJ. STEATODA TRIANGULOSA. (WALCK.). HÁROMSZÖGÖS P. DREIECK-F.

(triangulus = háromszög; a végtest fehér rajzaira ezélez.)

Syn. 1802. *Aranca triangulosa* WALCKENAER «FABR. PAR.» II, p. 207.

Vide: THORELL «Remarks» p. 505.

♀ Elöteste vorósbarna; a végtest felülete szép sötétbarna, feheres díszszel ekesített; c dísz szembe-
tünő része a közep esik, mely rendszeren negy Δ szeruen osszetett háromszögekből áll, melyek nagyságsze-
rint, a fonók fele, mindinkább esökkennek. A lábak rozsdasárgák, az ízek vegei gyűrűsen sötetedők.
A fej mell kerekded, domborn, fejresze ekalakra elválasztott, keskenyedő, elől elkerekített. A mellvert vörös-
barna, pontozott, gyeren szőrös. A rágók jól kinyújtottak, hengerdedek, párhuzamosak, barnavörösek; az
állkapcsok a meglehetősen magas alajkra hajlók, szelesedők, világosb-vörösbarnák.

A tapogató rozsdasárga, módosan szőrös; végze a ezomb hosszát megközelítő s oly hosszú
mint a szár- es terdz együttveve. A lábak karesuk, arányosak, rozsdasárgák, az ízek vegei láthatóan
sötetebb gyűrűsök. A végtest rendes-tojásdad, nem lenyomott, barna; felülete közepen a fennebb lent esik-
kal, oldalában egy-egy ekalaku es foltszerű durabokra szakgatott feheres esikkal. A has barna, a fonók előtt
ket világos, commaszerű vonalkával díszítve.

Az alsó sor ket középső szem fekele (nappali), a többi szem opálizáló (éjjeli). A negy középszem
derek negyszögbe elhelyezve. A hátsó sor egyenes; a szemek közötti távolság egy szemátmérőnel valami-
vel kisebb. Az alsó sor, felülről tekintve, könnyeden kihajló; távolsága a homlok szeletől másfelszer
akkora, mint a mekkora a szemnegyszög magassága.

A zár egy a legzöres felett keretszerűen emelkedő barna koldók, a keretresz mögött egy egyszerű
kivájjással.

Mertekek: ♀ Törzs	6 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	2.5 »
I lábpár	12.5 »

Hosszaránya a labáknak 1, 4, 2, 3.

Válfa: ♀ szemyes feher hassal es oldalakkal; a közepesik háromszögei elfolyok, igen kiszeseledet-
tek, éppen csak ket barna, hullámos esik közze foglaltak.

♂ a nőstényhez kepest igen kicsiny, karesu, fejlett elötestű. Labái es tapogatói sárgák, nem gyü-
rűzöttek. A kis végtest eleje feheres, mire egy esik következik, mely csak ket nagyobb Δ -ből áll; a többi
szem es rajz talál a nőstényével. A tapogató hosszú; szárze a terdznel kétszer hosszabb, előrefele
egyenletesen vastagodó; a szár- es terdz együttveve a ezombnál rövidebek. A pikkely kamálalaku, hir-
telenül esücsökbe kifutó, szőrös, oldalt befele fordított; nemzöszerve sárga; a külső oldalról tekintve egy
esatórnás, vastag, szarvszerűen hajlott nyújtványt mutat, mely a pikkely hegyet nem eri el.

Mertekek: ♂ Törzs	3.5 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	1.6 »
I lábpár	9 »

Deli alak, melyet Thorell tanár (l. e.) Flórencz es Nizza környeken gyűjtött, s melyet magam
házánk deli részeiből ismerek, hol a háztájakat, jelesen a kerti lakok ereszeit, az arnyekszekeket is lakja,
s nyár derekán 1—2 ritka szövetű, hófeher petelurkot őriz, melyeket rendszeren gerendák es deszkák
aljára erősít. Nem éppen gyakori. Gyűjtöttem Doroszlón, Orsován es Pancsován.

SPEC. 4. FAJ. STEATODA GUTTATA. (WID.). CSEPPES F. GETROPFTE F.

(gutta = csepp; a végtest világos rajzára vonatkozik.)

Syn. 1834. *Theridium guttatum*, WIDER «Zool. Misc.» p. 235 (241).

Vide: THORELL «Remarks» p. 93.

♀ Igen kicsiny (törzs $2,2 \frac{m}{m}$), sötét barnásfekete; a végtest hátfelén egy négy fehér pontból álló középsor, az első két pont nagyobb; mind a két oldalban két-két fehér pontoska; a has barnásfekete. A lábak barnásvörösek sötétebb izvégekkel. A fejmell kerekded, a nyelecske fele szívformán kivágott, domborodó, sötét vörösbarna; fejresze ékalakra elváló, keskenyedő; az egész felület durván pontozva-ránczozott, apró, gyér szőrözettel. A mellvért szivalakú, sötét vörösbarna, igen durván pontozott, gyeren szőrös.

A rágók hengerdedek, párhuzamosak, jól kinyújtottak, az allkapesok vörösbarnák, durva felületűek, az alajkra hajlók s a rágókkal egyenlő hosszúságúak. A tapogatók barnásvörösek, végzők valamivel hosszabb mint a szár- és térdiz együttveve, módosan szőrösök. A kisse vaskos lábak czomb- és szárvégei sötétedők. A végtest közel gömbölyű, zsírfenyű, szétszórta pontozott keményes bőrrel fedett és igen gyér és jelentéktelen szőrözettü (színét lásd fenebb.)

Az alsó sor két középszeme fekete (nappali), a többi szem gyengen opálizáló (éjjeli). A középszemek derék négyszögben állnak. A hátsó sor négy szeme szemátmerőnyire egymástól; e sor egyenes, az alsó kilajló (az alsó sor távolságát a homlok születől pontosan meghatározni nem sikerült).

A zár egy barnásfekete, a legzőrés előtt és haránt fekvő, ránczolt hossznegyszögű lemezből áll, mely minden oldalán kisse kivágott, a hosszoldalakon nyílnak a tojóesővek.

Mertekek: ♀ Törzs $2,2 \frac{m}{m}$ ebből
fejmell 1 »
I lábpár 3,8 »

♂ karesnűb, feljettebb fejmellel, kisebb, kerek es gömbölyű végtesttel; egyelként a nőstény színezetének megfelelő; a végtesten élenebb sárgásfehér pontokkal, melyek közül nemelyik látszólag két felből áll. A tapogató vörösbarna, hosszú és nagyon bunkós; térdize gyenge, rövid, szárize gömbösesen dagadt rövid, a pikkelytől jól elválasztott, a térdizzel együtt a ezombnál rövidebb. A pikkely kanálalakú, fekete-barna, szőrös; nemző szerve kívülről s oldalról tekintve egy egyszerű gyűjtöt mutat, melyből egy eles, hegyes, kurta, szunyyszerűen hajlott nyújtvány, e mellett egy λ alakú második nyújtvány meredezik; az előbbi a pikkely véget valamivel meghaladja.

Mertekek: ♂ törzs $2 \frac{m}{m}$ ebből
fejmell 0,8 »
I lábpár 4 »

Csak egy párt ismerek, melyet az Alsó-Hámor (Borsodmegye) sziklagörgetegeiben, mint nyári alakot gyűjtöttem (MENGE szerint a színezet világosba változó, lásd MENGE A. «Preussische Spinnen» sub *Crustulina guttata*, pag 168).

GEN. 12. NEM. LITHYPHANTES. THOR.

(λίθος = kő, szikla, ὑψίτης = szövő; a tartózkodásról véve.)

Syn. 1869—70. THORELL On Europ. Spid. p. 94.

Az oldalszemek nem érintkeznek egymással. Az alsó sor es oldalszemei közötti távolság sokkal nagyobb annál, a mely a középsők között fekszik. A két sor középszemei dereknégyszögbe elhelyezettek.

A homlok alacsonyabb, magassága körülbelül a rágók felehosszának megfelelő. Az első lábpár a többinél hosszabb, * a lábak fegyvertelenek.

* A magyar fajnál, a mely előttem ismeretes; a többi fajokra nézve e jegy állandósága kétséges; lásd: THORELL «On Eur. Spid.» pag. 77.

SP. I. FAJ. LETHYPHANTES COROLLATUS. (LIN.). KOSZORÚS KÖSZÖVŐPOK. BEKRÁNZTER STEINW.

(corolla = kis koszorú; a végtest rajzáról véve.)

Syn. 1758. *Aranca corollata* LINNÉ, «Syst. Nat.» Ed. X, I, p. 621.

Vide: THORELL «Remarks» p. 92.

♀ Barnásfekete. A végtest hátlapja finom, fehér düsszel; közbül hosszába sorakozott, rendszeren öt szerűen rendezett fehér foltpárral, melyek a végtest elején kezdődve, közel a fonóig érnek; az oldalakban, illetőleg köröskörül, egy fehér szegely, mely a végtest előfelen egyszerűen szalagos, hátsó felel ellenben cikázó. Az előtest sötét vörösbarna.

A fej mell szivalaku, fejeresze keskenyedő, csakakra, módosan elválasztott; az egész szep sötét-vörösbarna, igen gyéren álló feheres, finom szőrökkel borított. A mellvert hátul majdnem elkerékített, szep sötét-vörösbarna, sok feheres szőrökkel. Előlről tekintve a rágók keskenyek, párhuzamosak, aránylag kurták, körülbelül oly magasak, a mily magas a homlok a szemcsoporttal együtt. Az állkapcsok az alajkra rahajlók, kifele résűntések, a rágóknál valamivel rövidebbek. Az alajk szeles, kissé esuesosodó; valamennyi rész vörösbarna, elmosódva-világosb vegekkel. A tapogatók vörösbarnák, egyszínűek; végük rövidebb a czombnál s oly hosszú mint a szár es terd együttve. A lábak arányosak; tökéletesen kifejlett példányoknál sötét vörösbarnák, a czombok töve elmosódva sárgás, ifjabb de szinten ivarerett példányoknál sárgásvörösek s az izek vegei vörösbarna gyűrűsök.

A végtest rendes tojásdad, meglehetősen nagy; hasán egy finom, feheres, neha enyésző közepvonnással, mely a legzöres táján kezdődve a fonóig halad, hol vagy elenyeszik vagy ↓ formán oldalágakat boesát; a has két oldalán két () formán álló feheres esik, mely hátul neha a fennebb leirt koszorúforma oldalcsikkal összefoly.

Az alsó sor két középszeme fekete (nappali), a többi szem opalizáló (éjjeli). A két sor középszeme dereknegyszögbe elhelyezve, mely szelessegenel valamivel magasab; az oldalszemek nem érintkeznek, a közöttök levő köz sokkal kisebb annál, a mely az alsó sor oldalszemeit az alsó középsőtől elválasztja. A hátsó szemsor könnyeden, az alsó jól kihajló.

A zár egy kissé bemélyedő terese, mely a nyeleske felől ∞ szerűen határolt es sárgavörös; legzöres felől e teresebe egy barna, közel négszögletes terese nyomul be, melyben a két tojóeső nyulik.

Mertekek: ♀ törzs	4.4	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	1.8	»
I lábpár	5.8—6	»

Hosszaránya a láboknak: 1, 4, 2, 3.

Váltafaj: egészen barnásfekete, csupán csak a háttesl előfelen egy — alakú feher iv.

♂ karesu; végteste keskeny, fej melle szelesre fejlett; lábai aránylag hosszúk. Szmezeete es rajzai találak a nőstényeivel, az utóbbiak mindössze finomabbak, neha kissé enyészők. A tapogatók meglehetősen hosszúk; a terdiz igen rövid, majdnem gömbölyű, a száríz előrefele tágasan kehelyalaku, mind a kettő együttve a czombnál rövidebb; a pikkely kanálalaku, esuesosan vegződő, oldalt es befele fordított; a nemző szeryből, kívülrol oldalrol tekintve, egy, kissé előre es lefele irányozott, egy rövidkormű madarujjhoz hasonló, hosszú, sötét színű nyújtvány meredez.

Mertekek: ♂ Törzs	4.7	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	2	»
I lábpár	8	»

E csinos faj nem eppen gyakori. Mint nyári alak kedveli a kögörgetegeket, hol a kovak also felel tartózkodik s az üregekbe szövi kis hurokhálóját. Juniusban a nőstény lazaszövetű, hófeher peteburkul gondosan őrzi. A burkot mindig a kö alsó lapjára erősíti.

Találtam, magyar reszekben: Orsován («Graczká volgy» patak gorgetegek), Bazia on es S.-A.-Uj-helyen («Kopasz» körakásai).

SPEC. 2. FAM. LITHYPHANTES PAYKULLIANUS. (WALCK.) PAYKULL K. PAYKULLS S.

(Paykull jeles rovarász tiszteletére.)

Syn. 1806—8. *Theredium Paykullianum* WALCK. «Hist. Nat. d'Arad.» 4, 4.

Vide: THORELL «Descr. of several Europ. and N. African Spid. 1875.» p. 60—63.

♀ Nagy. Előteste sötét vörösbarna, végteste kekesbejártszó fekete, eljének elen egy keskeny, halvány-arany-sárga korszataggal, mely az oldalakban elenyészik; lábai sötét meggyszíniék.

A fejmell jól fejlett, jól elválasztott fejjel, laposan domborn, gyengen fénylő, keves szőrözettel. A mellvert szélesen szivalaku, sötét vörösbarna, fenyese, szőrözete apró gombocskákból indul, mi a vértnek szűrőszerű kinezest kölesönöz. A rágók sötétvörösbarnák, erősek, fenyesek, a belső reszen sárgás szőrözettel. Az állkapcsok szelesek, összeérők, tövük sötét vörösbarna, végők sárgásan elnosva-világosoló; az alajk majdnem felkerék, magasságánál szelesebb, a rágók hossza egy harmadreszenek megfelel. A tipogató karesu, sötét meggyszínbarna, módosan szőrös, végize oly hosszú, mint ferde es szára együtve. A lábak karesuk, fenyesek, eléggé szőrösek, minden szőr egy kis gonubból indul s így, a hol a szőr lekopott, ott apró ripacsok láthatók. A végtest nagy, domborn, kerekded, zsirfenyű.

Az alsó szemsor középsői feketek, a többi szem mind gyantásáruga; a két sor középsői oly dereknegyszögben állanak, mely szelessegenel magasabb; az alsó sor középsői s a homlok szele közötti ter sokkal nagyobb mint az a mely a két sor középsői között letezik; a hátsó sor középsői közelebb állanak egymáshoz mint soruk oldalszemelhez; az alsó szemsor igen módosan kihajló, a hátsó egyenes; az oldalszemek nem eritkeznek de közös, tetemes hosszudoron állanak.

A zár aránylag egy igen kicsiny, harántfekvő, egy lünczszemhez hasonló hosszukás keret, melynek belsejét egy a keretnek megfelelő alakú, fenyese, keskeny dudorodás kepezi.

Mertekek: ♀	Törzs	12.5 $\frac{ml}{mm}$ dbből
•	fejmell	4.4 »
	I lábpár	16 »
	II »	13 »
	III »	11.5 »
	IV »	15 »

♂ Előttem ismeretlen.

E nevezetes, künően deli alak feljederesének az érdeme Schuszter Károly kolozsvári tanitot illeti, ki e pókot Kolozsvár környeken silány növényzetű oly dombokon gyűjte, a hol tücskök tartózkodnak. Az eddigi észleletek szerint e pók kioli a tücsköket, es elfoglalja lyukaikat, a melyekben valószínűleg tojik es peteit is őrzi. Schuszter ur tudósítása szerint az elfoglalt tücsöklünk szája semmit sem mutat, a mi a pók jelenletet etáruhá. Az asatás meg nem fogamatositatott s így az életuód nemely részei meg ismeretlenek.

GEN. 13. NEM. ASAGENA. SUNDEVALL.

(á = puv. σσγίγγη — haló; tehát hálónélküli; arra látszik ezélezni, hogy rendszeren köborolva található.)

Syn. 1833. SUNDEVALL *Conspectus Arachn.* pag. 49.

Vide: THORELL «On europ. Spid.» pag. 97.

A homlok magassága a rágók hosszúságával majdnem egyenlő. Az oldalszemek nem eritkeznek. Az alsó sor közep- es oldalszemel közötti távolság sokkal nagyobb annál, a mely az oldalszemeket egymástól elválasztja. A középszemek egy előrefele szűkülő trapezbe elhelyezettek. Az első lábpár a többinél hosszabb. A rágók a lábcomboknál gyengébbek.

SPEC. I. FAJ. ASAGENA PHALERATA. (PANZ.) ÉKES KÖBÖRPÓK. GEZIERTÉ IRRESPINNE.

(phaleratus = homlok- és mellésszel ékesített; itt a test világos rajzairól véve.)

Syn. 1801. *Phalangium phaleratum* PANZER «Fam. Insect. Ger.» pag. 78. 21.

Vide: THORELL «Remarks» p. 87.

♂ Az előtest vörösbarna, egyszínű. A végtest sötét barnafekete: hátfelén, elől, egy \blacktriangle szerű sárgás-fehér kirívó rajzzal, melynek íves része a végtest elejét körülfogja, szára a végtest középtengelyében, fekvő a végtest hosszának alig egy negyedét éri el; szemközt e szárral a fonók felől szintén egy fehér vonás nyomul a hát lapjába, mindkét oldalt pedig szintén egy-egy rövid sárgás-fehér vonás indul haránt irányban, úgy hogy e fehér vonások \perp szerűen állva, négy részre osztják a végtest hátlapját. A lábak vörössárgák tetemes beharnításokkal, vastokok, valamennyi ezomb alul fűrészszerű fogakkal fegyverzett; e fogak az első és második láb páron egyenetlenek és részben szerfelett erősek (II. k. IV. t. 91. c).

A fej mell szélesre fejlett, a végtestnél nem keskenyebb s nem rövidebb; feje része oldalról tekintve kissé nyergesen elváló és emelkedő; az egész durván harántránczolt és karezott, vörösbarna. A mellvert széles-paizsalakú, végen alig esüsesodó, durván szemesezett, közepén egy hasitekszerű hosszbenyomással, különben vörösbarna.

A rágók aránylag kurták, vastokok, párhuzamosak, barnászörösek; tövük a fej rész által mintegy sapkaszerűen horított (II. k. IV. t. 91. b). Az állkapcsok vastokok, egészen az alajkra hajlók vörösbarnák. Az első láb páron a ezomb és szár-ízek vastagodottak, mintegy dagadtak, vörösbarnák, a térd és végzek vöröses sárgák, világosabbak; a többi láb páron csak a ezombok dagadozók. Az első és második láb páron a ezomb és szár — a többiekén csak a ezombiz fűrészfogas. A végtest elől elnetszett és keskenyebb mint az oldalvonások táján, melyeken túl fojásforma esüsesben végződik. A has barnafekete.

A szemek aprók. Az alsó sor két középsője fekete (nappali), a többi opalizáló (éjjeli); a két sor középsői egy előre felé módosan szűkülő trapezbe elhelyezettek; az oldalszemek közös dudorokra helyezve, de nem érintkezők; az alsó sor középsőszemei szintén közös dudoron állanak, a köztük és az alsó oldalszemek közötti tér sokkal tágasabb annál, a mely az oldalszemeket egymástól elválasztja. A hátsó sor alig észrevehetőleg behajló; az alsó könyveden kihajló s a homlok szélével oly távolságra, a mely a szemtrapez magassága háromszorosának megfelel. A tapogató vastok, nemzőszerve feltűnően vastag és hosszan-bunkós. A térdiz kurták, a száriz kehelyszerűen és annyira vastagodott, hogy a pikkely tövének látszik lenni. A pikkely oldalt befelé fordított, kanalakú, esüsesodó vége kissé esüsarodó és oldalt kifele forduló; nemzőszerve egy hosszú, erős, serteszerű, a pikkely esüsesához közel induló \mathcal{C} formára görbített embolus jellemzi, mely alsó görbületével a pikkely tövét eléri.

Mértékek: ♂ Törzs	5 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fej mell	2.5 »
I láb pár	5.5 »
IV »	6 »

Hosszarány felát a hímnel voltaképpen 4, 1, 2, 3.

A nőstény előttem ismeretlen. Menge szerint («Preussische Spinnen» p. 256) színezete a hímhez hasonló, ven korán a végtesten csak a fehér ívonal maradna észl.

Saját gyűjteményemben I ivarérett hím Szász-Vesszősről Erdélyben, néhány hím a kolozsvári muzeumban, saját gyűjtésem. Egészben véve ritka s leginkább verőfenyes gyepek és köves dombokon kapható, hol vagy barangol, vagy kövek alá megvonul. Ifju nemzedeket többször találtam Doroszlón és egyszer Lykaurán (Liptó) a várhegy verőfenyes oldalán; ez utóbbiak harmadvedlésűek, színök azonos a leírt hím színével s csak az előtest és a lábak világosabbak, módosan fejlettek, az utóbbiakon a fűrészfogatesolás merőben hiányzik; a tapogató bunkója nagy és sima. Ezekből következik, hogy a nemmel járó jegyek ezek között a lábak sajátosságos fegyverzete az utolsó vedles alkalmával kepződnek. Westring e fajnak czirpelő hangot is tulajdonít.

FAM. II. CSALÁD. SCYTODOIDAE. CSUPASZOK. NACKTSPINNEN.

(σχυτος = bőr, ἐίδος = külső; a látszólagos meztelenségről véve.)

SUBFAM. I. ALCSALÁD. PHOLCINAE. KANCSALOK. SCHIELSPINNEN.

(φολζός = kancsal; a szemesoport sujátságáról véve.)

GEN. I. NEM. PHOLCUS. (WALCKENAER.)

(ut supra.)

Syn. 1805. WALCKENAER «Tabl. d'Arail.» pag. 80. (ad partem).

Vide: THORELL «On europ. Spiders» pag. 101.

Nyolez szem; ezek közül három-három a homlok két oldalára csoportosítva nagyobb; a két csoport között, tehát a homlok közepén, két kisebb. A lábak igen vékonyak és rendkívül hosszúak. (A hímek nevező szervei igen szövevényesek, az egész tapogató rendkívül kivastagodott.)

SPEC. I. FAL. PHOLCUS FORSKÅLII. THOR. FORSKÅL KANCSALPÓKJA. FORSKÅLS SCHIELSPINNE.

(Forskål jeles svéd kutató tiszteletére.)

Syn. 1870. *Pholcus Forskålii* THORELL «Remarks» p. 151.

♀ Végteste körtvealakú, szürkésfehér, feketés rajzokkal; magasságánál csak kevéssel hosszabb. A fej mell széles, tányéralakú, a hátgödörön túl egy mély csatorna, mely a nyelecske fele szélesedik; a mellrész szélei vastagon felgyűrődök; a fejrész keskeny, hosszás-élkalakra elválasztott, a hátgödör előtt kissé elmesztett, és egész hosszában lemezszerűen kiemelkedő (II. k. IV. t. 92. b, c); felülről tekintve, a homlok toldalékszerűen a szemek előtt kiáll.

A mellvért szélességénél alig hosszabb, a negyedik lábpár esipői között nem esücsosodó, különben vörössárga s gyéren szőrös. A rágók rövidek, hengerdedek, oldalról tekintve a homlokkal együtt térdszerűen kiállók, vörössárgák és szőrösek, a esipőköröm táján kissé vöröslők. Az állkapcsok keskenyek, egészen az alajkra hajlók, esücsaikkal összeérők; az alajk széles-háromszögletes, a mellvérttel összeforrott. A tapogató vékony; végíze hegyesedő, vörössárga, a szárízénél hosszabb, a czombnál rövidebb; valamennyi íz hosszú, serteféle szőrökkel ellátva, melyek a szár és végíz felső felén különösen fejlettek. A lábak rendkívül hosszúak és vékonyak, vörössárgák, a czombíz felső végén, a száríz mind két végén élénk vörösarna gyűrűvel ékesített. A czombok alul, felül és oldalt számos-serteszerű tüskevel (30—40) fegyverezettek. A végtest szürkésfehér, hátán elől rendszeren két feketes folt, mely haránt és párban áll, e folt mögött 5—8 \approx szerűen rendezett feketés ágrajz, mely a fonók felé mindinkább kisebbedik, (igen áztatott példányoknál és olyanoknál, a melyek épen vetkeztek, e rajzok naha igen határozatlanok, gyakran eltűnnek). A has szürkésfehér. A szemek barna gyűrűkbe foglaltak, gyantászerű fényűiek és színűiek (szürkületiek); a szemtér mindkét oldalán három-három szorosan egy csoportban, széleik azonban nem érintkezők; e két csoport közelebb egymáshoz mint a mennyi az alsó sor középső két kis szemének a terfogata (haránt érve), e középszemek a homlok széletől oly távolságra, mely az egész szemtér legnagyobb átmerőjét meg valamivel meghaladja. A zár egy

kiemelkedő, háromszögletes, barnásvörös koldok, melynek talpát az, egy zárt emberi szájhoz hasonló legzőres kepezi.

Méretek: ♀ Törzs	6.5	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2.5	»
I lábpár	34—37	»

Hosszaránya a lábaknak 1, 2, 4, 3.

♂ karesubb, kisebb végtesttel, egybeként színezet tekintetében a nősténnyel egyező, néha kissé elesebb rajzokkal. Az első lábpár ezombján az alsó tüskesor erősebb tüskékből alkotott. A tapogató kurta, rendkívül vastag, majdnem hólyagos kinezesű, szalmasárga, mintegy áttetsző; nemzőszerveinek alkatrészei barnás vörösek. A ezombíz, aránylag vékony főből indulva, kup alakra vastagodik, a terdz igen rövid, a szár és ezomb közé mintegy beekel; a száríz, oldalról tekintve, tojás alakra dagadt, valamennyi iz között a legvastagabb; a végíz kurta és nem pikelylyé alakított, esüesának külső oldalán egy hüvelykujszerűen kinyuló vörösbarna nyujtvánnyal, e mellett, a belső oldalon egy vékonyabb nyujtvánnyal; e nyujtványok alatt es befelé fordítva egy tökéletesen felgömb alakú, fehér gyűjtő dagadozik.

Méretek: ♂ Törzs	5	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2	»
I lábpár	32—35	»

E faj eredetileg is magyar példányokra alapított (lásd Thorell *l. c.*), melyeket KEMPELEN LAJOS ur kapott, a melyek azonban tulságos ázás folytán a rajzokat nélkülöztek. Hazánk déli részében s itt különösen világosabb pincekben, árnyekos zugokban, istállókban igen gyakori s ügylátszik, hogy pincekben és istállókban az egész éven át megszakadás nélkül előfordul; ivarerett példányai kora tavasszal épen úgy mint késő ősszel előfordulnak. A sarkokban rendetlen hurokából álló gyér hálózatott sző, gyakran sajátóságosan rezeg; párzáskor az ivarok a pincek boltozatán barangolnak. A nőstény nagy, gömbölyű petéit ritka szövettel gömbhé szövöi össze s e gyömböt állkapessaival tartva folytonosan magával czipeli, a petek száma 30—36. Ismerem, magyar részekből: Zombortól lefelé Orsováig.

SPEC. 2. FAJ. PHOLCUS PHALANGIOIDES. (FUESL.) LÁBAS K. LANGBEINIGE S.

(*φαλαγγιον* = pók, kivált a «kaszáspók»; a lábak hosszúságáról véve.)

Syn. 1775 *Aranca phalangioides* FUESLIN «Verz. schweiz. Ins.» pag. 61.

Vide: THORELL «Remarks» p. 145.

♀ Végteste hengeres, magasságánál kétszer hosszabb, szürkésfehér, egyszínű. A mellresz kerek, domborodó, fehères, közbül egy terjedelmes vörösbarnás folttal, semmi esatornával. A fejrész, felülről tekintve, egyenlő oldalu háromszögletes, jól elválasztott, előtte a homlok csak kevéssé kiálló, a mellvért sárgásfehér, hajszálfinom vöröses szegélyzettel. A rágók kurtak, hengeresek, kissé előre irányzottak, vörössárgák. Az állkapcsok keskenyek, egészen összehajlók; az alajk vaskos, a mellvérttel összeforrott. A tapogatók vékonyak, sárgások; a végíz esüesosodó, a száríz vele egyenlő hosszúságú, felül hosszú szőrös, a ezombíz nál rövidebb. A lábak rendkívül hosszúk, vékonyak, vöröses sárgák; a ezombíz végen fehér, a terd barnásvörös; a ezombok sorban álló, szemölesszerű igen apró tüskékkel borítottak (tüskések?). A végtestet lásd fenebb; a has szürkésfehér.

A szemek fehéresek (éjjeli?), foglatjuk csak barna foltos; a fej két oldalán álló három-három szem nagy, széleivel közel érintkező, a csoportok egymástól sokkal nagyobb távolságra mint a mekkora a közbül álló két kis, fekete (nappali) szem tereseje (haránt ertve). Az alsó szemsor csak kevéssel távolabb a homlok széletől, mint a mekkora az egész szemsoport szélessége.

A zár terjedelmesen, köldökszerűen emelkedve, szürkés fehér; nyílása a légzőrés közepe fölé esve a légzőrés szegélyével együtt \neg alakú és barnás vöröses.

Mértékek: ♀ Törzs	8	$\frac{m'}{mm}$	ebből
fej mell	2.5	»	
I lábpár	47	»	
IV »	31.5	»	
II »	33	»	
III »	25	»	

♂ valamivel kareszbb; színezete a nőstényével azonos; a fej mell középfolta néha elhalványodott. A tapogató duzzadt, gyűrűs (trochanter) egy karesu fővisszerű nyújtványnyal, a száríz hengeres, a terdiz kurta, mintegy beékel, a száríz előrefelé esuesosodó tojásdad, vastag, a végíz nimesen pikkelyde alakítva, igen rövid, félgömbölyű rajta a gömbalakú fehères gyűjtő, közepén egy vörös, finom, abronesszerű esikkal; a gyűjtő mellett s a végízből indulva oldalt és kifelé, egy a végén tetemesen szelesedett, elnestszett, ki és be nyomott nyújtvány, melynek belső ága vékonyabb, külső ága szeles, mind a kettő kissé görbült.

Mértékek: ♂ Törzs	8	$\frac{m'}{mm}$	ebből
fej mell	2.6	»	
I lábpár	48	»	
IV »	34	»	
II »	35	»	

E pókot magyar részekben csak egyszer gyűjtöttem Sopron megye Nagy-Barom nevű községében, tyúkólakban, hol bőven előfordult; a pesti nemz. Muzeumban két ♀ Bükös-Palotáról, hol Pável János gyűjté. Erdelyből ismerem Kolozsvárról.

SPERO. 3. FAJ. PHOLCUS PLUCHII. (Scop.) PLUCH K. PLUCHI S.

(Pluch, mult századbeli természetbarát.)

Syn. 1763 *Aranea Pluchii* Scopoli «Entom. Carn.» pag. 404.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 147, 148.

♀ Az előbbi fajoknál sokkal kisebb, végteste hengerded. Az egész állat világos hamuszín (borszeszen sárgásfehér); a fej mell némi halványbarnás rajzzal. Lábai vékonyak, hosszúk, sárgásfehérek, a ezombvégek fehérek.

A fej mell majdnem kerek; mellrésze kávásan felvetett szelekkel és szakadozott barnás szegélylyel, közepén egy kettős esikkal, mely a fej hátsó szélét éri; fejerésze jól elválasztott, közel körded (haránt fekvő), előtte a homlok jól kiálló. A mellvért hátul elkerekített, különben sárgás, szelein a esipők állásának megfelelő világos foltokkal. A rágók rövidek, hengerdedek, oldalról nézve a homlokkal együtt ívesen kiálló. Az állkapcsok igen keskenyek, egészen a vaskos, közel háromszögletes aljuk felett összehajló, sárgások; az aljuk a mellvérttel összeforrott. A tapogató vékony, sárga; végíze szőrös, hegyesedő, a szárínál kevésse rövidebb. A lábak hosszúk, vékonyak, végig szőrösök. A has a végtesthez hasonló színű.

A szemek fehéresek (szürkületiek); a középső két kis szem feketés (nappali); a fej két oldalán álló három három szem nagy, jól összeérő, feketen keretezve, a két esopott egymás közötti távolsága valamivel nagyobb a két középszem téresejénél (haránt értve); előlről tekintve a két középső szem a két legalsóbb oldalszemmel kissé behajló sort képez.

A zár egy tetemes hosszúságú barnásvörös, duzzadozó, harántfekvő dudorodás mely egy vastagajku zárt emberi szájhoz igen hasonló.

Mértékek: ♀ Törzs	5	$\frac{m'}{mm}$	ebből
fej mell	1.6	»	
I lábpár	20.5	»	

♂ néha alig vakumíval karesubli a nősténynel, sokszor igen karesü. A ♀-nyel egyenlő szmezetü. A tapogató duzzadozó, ezombíze hengerded, terdize igen rövid, mintegy beekelt, szarize vastag, hossztójasdad; végize nem pikkelylye alakított, felgömbölyü, külső oldalán egy igen erős, vörösbarna, lapiczkás nyújtvány, melynek lapiczkája láthatólag behasított; e lapiczkás nyújtvány töven egy kis mellék nyújtvánnyal.

Mertekek: ♂ Törzs	4:3 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	1:7 »
I lábpar	22:5 »

Házak táján, jelesen ereszek alatt, zugokban open oly otthonos mint a szabadban, hol a sziklás helyeket kedveli. Nyári alak, mely júniusban ivarerett. A nőstény 40—45 petet rejtő ritkás, kerek burkát, melynek szövete oly vékony, hogy a petek megszámlálhatók, folytonosan magával hordozza, még pedig állkapcsaival tartja a burkot, melyhez igen ragaszkodik s ha elvetetik tőle, sokáig keresgéli.

Ismerem: erdélyi részekből: Kolozsvarról, Szent-Lászlórol, Tordáról (hasadek), Várfalváról (Aranýos szorosá); magyar részekből: Meladiarol, Orsováról, Ó-Graduarol, Szajobról, Tarczáról, Ungvárról, az Also-Hámorból es B. Fúredről; (a Muz. gyűjtemenyeben Ungvárról gyűjt. Vidra Ferd).

SUBFAM. II. ALCALÁD. SCYTODINAE. HÁTASOK. BUCKELSPINNEN.

(vide «Scytodoidae.»)

GEN. 2. NEM. SCYTODES. LATR.

(vide «Scytodoidae.»)

Syn. 1084. LATREILLE «Nouv. Dict. d'Hist. Nat.» XXIV, pag. 134. (ad. partem.)

Hat szem, párosan es egy állitva, hogy az egyik par a fej elejere, egy-egy par a fej oldalaira esik. A fej mell hatul magasán domboru. A rágók kiesínyek es veznek. A lábak egy sánja- es két bordaskörömmel. *

SPEC. I. FAL. SCYTODES THORACICA. LATR. HÁTAS CSUPASZPÖK. RUCKIGE NACKTSPINNE.

(thorax = mellkas; a fej mell domborodásáról véve.)

Syn. 1804. *Scytodes thoracica* LATREILLE «Tabl. méthod. in Nouv. Dict.» XXIV, p. 134.

Vide: THORELL «Remarks» p. 469.

♀ Zomók vaskos testü, vékonylabu alak. Sárgás, világos, nemi agyagyöroses lehelettel; az elo- es vegtest egy mint a lábak is feketen, párduezszerüen tarkáltak. A fej mell a vegtestnel valamivel magasabb, előrefele ívesen esokkenő; a fejresz keskeny, határozatlanul elválasztott, elejen két kis esüesökkel; az egész vörössesárga, ezikázó, fekete szegelylyel es hasonlószinü áttört közeprajzzal, mely a szemek mezejét is elfoglalja s a mellreszen két egymás felett álló szívyszerü 52 körrajzot tüntet elő. A mellvert keskeny-tojásdad, sárga; közepen egy kis, hasitekszerü benyomással, szeleim a esnök állásának megfelelő benyomásokkal. A rágók rovidek, veznek, vörössesárgák, tövüknel egy-egy fekete foltal dszítettek.

Az állkapcsok egészen az alajkra hajlók, mely utobbi a mellverttel összeforrott. A tapogatók vékonyak, sárgásak, a ezomb es száríz végen fekete gyűrűvel; a végiz árszerüen vékonyodó, a számmal

* E jegy ellentéte a *Loxoeles* nem jegyének, melynek szintén 6 szeme van, de sánjakarima nincs. E nem hazunkban eddig még nem találtatott.

hosszabb, szőros. A lábak vékonyak, hosszasagra nem aránytalanok, világos agyagsárgák, elesen rajzolt, sűrűn álló fekete gyűrűkkel; az első lábpár szára negyszer gyűrűzött. A végtest kerekded, sárgás, világos; felületen a fonók felett () szerű fekete rajz, mely a hát fele pontokra oszolva, ket pontsört alkot, — töle mindket oldalt még 2—3 összefolyó páros pont; — a has világossárgás több igen apró fekete ponttal, a tüdőfedők táján egy-egy nagyobb folttal.

A közepső szempár a fej oldalesüeskei mögé esik, s az oldalpárokhoz közelebb áll, mint állanak ezek egymáshoz. A homlok egy ekalaku nyújtvánnyal a rágók töve köze ekelődik.

A zár bőrös, a hassal egyenlő színezetű bemélyített pontpárból áll.

Mertekek: ♀	Törzs	6	$\frac{m}{m}$ ebből
	fejmeU	3	»
	I lábpár	9.8	»

♂ előttem ismeretlen.

Ritka. Találtam Zimonyban az ottani hajóallomás penztári bodejának eresze alatt, hol Steatodák farsaságában egy sarokba vonúlva lesekedett; újabban Szarvason es Baján hasonló körülmények kozt.

A nemz. muz. gyűjteményebe a legújabb időben Buda vidékeröl került a Virányi-fele gyűjteményvel.

FAM. III. CSALÁD. ENYOIDAE. BÚVÓK. SCHOBERSPINNEN.

(*Ενυό* = Bellona, görög istennő.)

GEN. I. NEM. ENYO. SAV. ET AUD.

(vide supra.)

Syn. 1825—27. SAVIGNY ET AUDUIN «Descr. de l'Egypte,» ed. II, XXII, pag. 349. ad. p.)

Vide: THORELL «On Europ. Spiders» p. 108.

Az alsó szemsor majdnem egyenes, különben észrevehetőleg kömyveden behajló. A szemek láthatólag három sorban állók. Az alsó szemsor négy szeme közül a ket közepső sokkal nagyobb valamennyivel; e ket közepszem közötti hezag kisebb annál, mely a negyedik sor ket szeme között letezik. A fej vaskos, felgömbszerűen elkerekített, bubján a szemesoporttal, mely messzire áll a homlok széletöl. Az alsó fonópár a felsőnel hosszabb.

SPEC. I. FAJ. ENYO GERMANICA. (C. K.) NÉMET BÚVÓPÓK. DEUTSCHE SCHOBERSPINNE.

(A magyar fajnév az életmódról, a német az első lelhelyöl véve.)

Syn. 1837. *Lucia germanica* C. KOCH «Uebers. des Ar. Syst.» I, pag. 19.

♀ Kicsiny. Előteste barnászvörös, végtestenek felülete fenytelen-fekete, hasfele feheres s e szem az oldalakra is esüesökszerűen benyomul. Lábai vörössesárgák, sötetebb ezombokkal. A fonók sárgásfehérek. A lábak hosszaránya 4, 1, 2, 3.

A fejmeU barnászvörös, egészen vaskos; fejezesze kisse nyújtott, elől tompán elkerekített, a mellresztöl csak káváas oldalbenyomások által elválasztott. Oldalról tekintve az egész fejmeU a fejbubtól a nyeleesköig egyenetlesen törpülő; hátgödre egy jelentektelen hosszhasitek. A mellvert szeles, kisse domborodó, hátul nem esüesosodó, barnászvörös, apró, feheres, pelhyszerű szőrozettel ritkán ellátott. A rágók barnászvörösek, módosan fejlettek, oldalról tekintve ekalakuak, kisse az állkapesokra esapottak; tövükre

a fejrész sapkaszerűen borul. Az állkapcsok keskenyek, a háromszögletes alajkra egészen reahajlók és a mellvertnél sokkal világosabbak. A tapogató vég- és száríze a czombnál husosabb; a végiz csúcsosodó s oly hosszú, mint a szár a térdizzel együttvéve.

A lábak karesűk, fegyvertelenek, rövid szőrrel borítottak, csípőik világos vörössesárgák, a czombok vörösbarnáisan befutva mintegy füstölve, a többi izek egyszínűen vöröses sárgák. A végtest rendes tojásdad, szélességénél nem magasabb; felül fekete, alul fehéres, mely utóbbi szín a legzőrés táján az oldalakra kicékelődik. A szemesoport sajáttságos; az alsó sor két középső szeme sokkal közelebb egymáshoz mint a leghátulso két szem; ez utóbbi a többi szemtől messzire hátravetett; a két-két oldalszem az alsó sor középsőivel mintegy háromszögben áll.

A zár igen egyszerű s egy alig kiemelkedő, nyelv alakú, vékony lemezkeből áll, melynek töve vörössesárga, éle bebarmitott.

Mertekek: ♀ Törzs	3:5—4	$\frac{mm}{m}$ ebből
fej mell	1:5—1:7	"
1 láb pár	5	"

♂ előttem ismeretlen.

Ritka kis pók, melyet mint nyári alakot ez idő szerint csak B.-Füredről és az Alsó-Hannorból (Borsodmegye) ismerek. Az utóbbi helyen találtam lakházát, melyet palakövek alá helyez s a melyben peteburkát híven őrzi (L. köt. III. t. 56.). Vajjon azonos-e ez állat a SAVIGNY és ARDUIX Egyiptomból leírták ENYO nitídával, a mint ezt THORELL «On Eur. Spiders» p. 108 említi? ezt eldönteni nem mernem; amyi bizonyos, hogy szemállítás és színezet szerint egyezik a KOEN idézett leírásával, a mint ezt THORELL tanár a revisió alkalmával el is ismeri.

SUBORDO III. ALREND.

TUBITELARIAE.

(tubus = eső, tela = szövés)

CŐSZÖVŐK.

Mindazon tulajdonképeni pókok, a melyek szervezeti alapon a többi hat alrendbe be nem iltenek, a Cőszövők alrendjébe tartoznak. Az alrend valósággal polymorph s az átmenetekre nézve, a Kerekhálósok kivételével, minden más alrend felé hajló alakjai vannak.

*

A mily soknemű az alrend szervezete, oly soknemű az életmódja s oly sokneműek szövetei is; es hogyha a pókrend működési rendszerét egy szakadatlan egésznek tekintjük, akkor elmondhatjuk, hogy a cőszövők betöltik, elfoglalják azon hezagokat, a melyek a működési módok között különben létre jönnek. Ugyanezt mutatja a soknemű alakrokonság más alrendekkel is.

A legfőbb pókszervek ez alrend körében változatosak. A szövő szervvel kettős és hármas karomrendszert találunk, mellette azt, hogy a kettőssel sajáttságos szőrtalpak együtt lépnek fel, melyek azt mutatják nekünk, hogy itt a specifiens pókműködés, t. i. a hatózás mellett, a járás-kezesnek is helye kezd lenni. A fonószerv hasonlóképen elteréseket mutat; nemely fonóparok megnyitnak, több izületet kezdenek ottani, s a eséverrendszer másneműen van alkalmazva, tehát másnemű szöveteket is lefésit.

A potrohosság az alrendből kimarad. Az erőteljes fejmelhöz egy arányos végtest csatlakozik: a lábak arányosan erőteljesek s a hol nyújtottak is, ott is a járás-kelesre esik a súly. A míg a két megelőző alrend alakjainak táplálkozása legfőképen a háló berendezésétől, alkalmazásától s a türelmes levestől függ, tehát bizonyos passivitást mutat, addig a csőszövényknél érvényre jut már az aktivitás is, mely az orozva támadásban nyilatkozik.

Az alrend azon csoportjaiban is, a melyekben a hálóra, egyáltalában szövetre aránylag még nagy súly esik (Agalenoidae = Illók), e szövetek jellege s így hatásmódja is lenyegesen más mint a kerekhálósoknál és hurokkötőknel. Mert a míg az utóbbiak finom fonalzataikat a repülő rovarok útjába állítják s a rovarok épen azért kerülnek hatalmukba, mert a szövetet *nem veszik észre*, addig a Csőszövényknél épülő hálózatok, voltaképen szövetek, a *letelepedő* rovarokra céloznak, sőt nagy részben e rovarokat a letelepedésre, illetőleg a hálóba kerülésre mintegy esabitják. A Zugpókok (Tegenaria) terjedelmes, vízszintesen feszített leplei, melyek idővel még porosakká is lesznek, szinte hívogatják a letelepedésre helyet kereső legyet; így a Tölesérpók (Agalena) tölesérszerű leple is. Az Eretnékfélék (Amanobinae) oly helyiségeket raknak meg tapadós hálózattal, a melyek rovaroknak letelepedő vagy búvóhelyeket képezhetnek: így a Dictynapókok, Eretnékpók (Amanobius) s az Illók (Agalenoidae) legtöbbje is.

Az Orzóknaál (Drassoidae) már nem a szövetre, hanem a lábalkotásra esik a fősúly. Ezeknél a kettőskarúrendszer uralkodik, a lábak talpasok; ezek vagy elhaladó rovarokra orozva támadnak, vagy üregekbe — természetes és mesterségesekbe — rejtőzve lesik a betévedező prédát. Ennek még a vízi Búvárpók (Argyroneta) is megfelel, mely búvárharangját el-el hagyogatja s az Utricularia sűrűségében orozgat.

Általános tulajdonság ezen alrendnél az, hogy szövetnél a lakhelyre nagy súly esik, némely családnál épen a főbb súly, s ez utóbbi esetben a szövet már csak a szaporodási és kifejlődési mozzanatokra s nem a táplálék beszerzésére való. Itt tehát kezdődik a lakhely állandósítása mellett, a mozgásnak bizonyos körben való szabadsága.

Lakhelyeik változtatásában kevésbe szabadok, a helyiség választásában is korlátoltabbak; és sokkal inkább a röghöz vannak kötve, mint a megelőző két rend; azon alakok száma, a melyek kő, rög, lehullott levél stb. alatt él és hat, ezen alrendnél már túlsúlyban van.

A függőleges elterjedésre nézve a fősúly az aljakra esik ugyan, de a magasba is messze mennek. A kárpáti Rejtpók (Cryphoesa carpathica O. H.) a magas Tátra esücsain is él s viszont a barlanglakó pókok között a vak alakok, melyeket hazánkban meg nem találhattam fel ugyan, de a melyek aligha hiányzanak, a föld méhében hatolnak.

A nemzedékek sora legfőképen (nem mondhatom, hogy kizárólagosan), áttelelő alakok által tartatik fenn s a biztos áttelelés feltételeiről nem az anya, hanem az új nemzedék maga gondoskodik. Az anya őrzi peteit s gyámolítja ifjú nemzedeket, addig míg ez önállóan is megélhet.

FAM. I. CSALÁD. UROCTEOIDAE. BORZOSOK. ZOTTELSPINNEN.

(*ὄρῳ* = fark, *τετέ* = szőr; a fonók szőrös voltáról véve.)

GEN. I. NEM. UROCTEA. DUFUR.

(vide Urocteoideae.)

Syn. 1820. DUFUR «Descript. de cinq. Ar. nouv.» pag. 198.

Vide: THORELL «On Enrop. Spid.» pag. 111.

A fejmel rövid, széles, vesecsalakú; fejerésze kiesény. A felső fonópár a többinél sokkal hosszabb, két ízű, a második iz hosszú, összenyomott, alul eseves. Nyolcz kerek, kiálló szem; ezek közül négy-négy egy szabálytalan négyszögbe állítva; az alsó sor két középső szeme a legnagyobb. A lábak vastkosak, szőrösek, végeiken három körömmel (két bordás es egy sánjakörömmel).

SPEC. I. FAJ. UROTEA DURANDII. (WALCK.) DURAND BORZPÓKJA. DURANDS DACHSPINNE.

(Durand francia tudós tiszteletére.)

Syn. 1809. *Clotho Durandii* WALCKENAER in LATREILLE «Gen. Crust. et Ins.» IV. p. 370.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 503.

♀ Nagy, zomok alak. Előteste es lábai vörösbarnák, végteste barna vagy fakó, hátfelen öt sárgasfeher folttal, melyek közül kettő a végtest elején, kettő a közepénél valamivel hatrább, egy a fonók felett elhelyezett. Az egész állat bozontosan szőrös.

A fejmeil veszalaku, szelesebb mint hosszú, laposan boltozatos, szepen vörösbarna; gyér, serteszerű szőrözettel fedett. Fejerésze alig kiálló, kicsiny; két oldalt a mellresztől behorpasztások által elválasztott. A hátgöör terjedelmes, sekély, közel háromszögletes; a mellreszen a lábak fekvésének megfelelő sekély barázdák sugárzanak szet. A mellvert kerek, hosszánál nem szelesebb, világosb-vörösbarna, világos szőrözettel boritva. A rágók aránylag gyengék, rövidék, majdnem párhuzamosak es serteszerű, bozontos szőrözettel fedettek, vörösbarnák. Az állkapesok párhuzamosak, elől elkerekítettek es nagyon egymásfele dülök, ugy hogy végeikkel érintkeznek, mg töveiket a háromszögletes alajk választja el; az állkapesok es az alajk világosabb vörösbarnák, bozontosan szőrösek. A tapogatók husosak, végük a száríznél csak valamivel hosszabb, mindkettő együttveve alig hosszabb a czombnál; a végzet rövid, serteszerű szőrözet igen tömötten borítja. A lábak vaskosak, hosszúságuk arányos, vörösbarnák; az izek alsó fele hosszú, sárgás szőrözettel borított; az első lábpár második végze (metatarsus), alul, het pár erős tüskevel, az első végiz 5—6 tüskepárral; a száríz alul 4 pár hosszú sertetüskevel. A többi lábpár megfelelő izei alul szinten tüskesek. A bordáskörmök a kampón kívül 10 fogasok s a végző negy fog mintegy összeforrott.

A végtest szélessegenél sokkal hosszabb, felül lapos, barna vagy fakó, bozontosan szőrös; elől elmetszett es keskenyebb mint a második foltpár táján; a fonók fele ismét eszesosodó. A has barna vagy fakó, a legzőres előtt rendszeren sötetebb. A felső fonópár hosszú, a végtest végén farkszerűen kiálló, oldalról kisse összenyomott s az első iz alsó felel esvekekkel ellátott. A szemek nagyok, kerekék, jól dombornak, gyantaszínűek, két sorban es két negy-negy szemből alkotott csoportban állanak. Az alsó sor két középső szeme a legnagyobb, a közbeneső hezag egy szemálmérőnél valamivel kisebb; a hátsó sor két középső szemé oly távol áll egymástól, hogy az alsó sor középszemeivel egy magasságánál szélesebb trapezál alkot. Az oldal-szemek nem érintkeznek s a középszemekhez igen közel állanak, ugy hogy megfelelő felel a fejnek a középszemekkel egy szabálytalan (□) negyszöget alkotnak meg.

A zár egy jelentektelen sötetbarna terese ∞∞ szerű sekély benyomással.

Mértékek: ♀	Törzs (fonó nélkül)	13	$\frac{m}{m}$ ebből
	fejmeil	5	»
	I lábpár	16	»
	IV »	17.5	»
	felső fonó	3	»

A lábak hosszaránya: 1, 1, 2, 3.

♂ előttem ismeretlen.

Deli faj, melyet eddigéle csak Fiume környekeről ismerék, hol is egy regibb utazasom alkalmával (1862) a Quarnero-öböl partja közelében, de szárazon heverő kovek alatt találtam. Szövege szurkesfeher, terjedelmes, lepelszerű es igen erős; rendszeren a kovek valamelyik kivajását tolti ki; a bejárat előtt számos rovárnak a maradványa hever.

Magyarázat: II. k. IV. tábl. 95 bordáskörmök, 96 *a* szemallás, *b* a fejmeil felülről *c* a végtest, vege a fonókkal, oldalról tekintve.

FAM. II. CSALÁD. AGALENOIDAE. HLLÓK. FLÜCHTSPINNEN.

(ὄσσι γαλήνην = nyugtalan; a hálón való gyors mozgásról véve.)

SUBFAM. I. ALCSALÁD. AMAUROBIINAE. ERETNEKEK. KETZERSPINNEN.

(ἀμαυρός = sötét, βίωσι = élni; a tartózkodásról.)

GEN. I. NEM. DICTYNA. SUNDEVALL.

(Δίctyna = Diana, a vadászat istennője.)

Syn. 1833. SUNDEVALL «Conspectus Ar.» pag. 16.

Vide: THORELL «On europ. Sp.» pag. 122.

Az oldalszemek majdnem érintkezők; az alsó oldalszemek az alsó középsőktől legalább egy szem-
atmerőnyi távolságra állnak. A fonalszűrő es nyüstjelen van. Az állkapcsok a közel háromszögletes alajkra
hajlottak. A lábak fegyvertelenek. Csupa apró alak (legfőlebb 5 $\frac{m}{m}$), mely különösen az ernyős növények
körüli es a házak falainak lapját választja tartózkodási helyül; az előbbi helyeken töleser alakú, ritka háló-
zatot szőnek, melyeknek vezérfonalai **Z** szerű gyapjas keresztfonalak által köttetnek össze; a töleser toveben
egy esőszerű sűrűbb rejt létezik; az utóbbi helyen a hálózat foltszerűen terjed s a pók alatta leskelődik, a
Z szerű összekötő fonalak itt is meg vannak.

SPEC. 1. FAJ. DICTYNA ARUNDINACEA. (LIN.) NÁDI DICTYNAPÓK. ROHR DICTYNA.

(arundo = nád; a kedvenc tartózkodásról véve.)

Syn. 1758. *Aranca arundinacea* LINNÉ «Syst. Nat.» Ed. X, pag. 620.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 210.

? Zomok alak, tompán tojásdad, aránylag nagy végtesttel. A végtest felülete fakó, elejen egy szeles
barna csikkal. hátulján egy hasonló színű, ezümerszerű rajzzal. Előtteste vörösbarna, lábai barnászvörösek.
Az egész törzs rövid fehér szőrözettel fedett, mely szőrözet a rajzok alkotásába is befoly.

A fej mell módosan fejlett, a végtest által kissé fedett, feje része kissé kimagasló, domború, a mell-
resztől jól elválasztott, vörösbarna; rövid fehér szőrözettel. A mellvert kissé domborodó, vörösbarna; rövid
fehér szőrökkel. A rágók nyújtottak, végükön kissé szélesedők, érintkező széleik fele homorúan benyomot-
tak, a beesapó res szélei lemezszerűen kiemelkedők, egybekent vörösbarnák. Az állkapcsok meg lehetőszen sze-
lesek, elől cikerekitettek s a közel háromszögletes alajk felett összecerők, úgy mint az alajk vörösbarnák.
A tapogatók rozsdabarnák, végük füstös, szőrös, a szárnál sokkal hosszabb. A lábak aránylagos hosszú-
sag mellett kissé vékonyak, rozsdabarnák, felületükön elmosódva füstösek, röviden szőrösök. A végtest
aránylag nagy, domboru, felülről tekintve tompa-tojásdad, majdnem korded, fakó; elejen egy barna közép-
csikkal, mely körülbelül fele hosszát eri a végtestnek s mely alatt egy háromszögletes, ezümerszerű, barna
mező kezdődik, mely esüesával a fonók fele nyulik s néhány világosabb harántvonal által megszakított.
E harántvonalakon sorban álló fehér szőrök láthatók s elcsitik a rajzot. Fakó színezete a végtest felületének
szinten rövidke, fehér szőrökkel derezett. A has közepe rendszeren szélesen, szalagszerűen barna.

A hátsó szenzor az alsónál valamivel hosszabb, úgy hogy az oldalszemek kissé rezsutos állást fog-
lalknak el. A középszemek egy előrefele kissé szűkülő trapézben elhelyezettek s a látsók közöttli ter akkora,

a mekkora távolságra az alsóktól; a hátsó sor szeméi egymástól egyenlő távolságra állnak. Az alsó sor a homlok szeptelől oly távolságra esik, a mekkora a távolság az alsó és hátsó sor középszeméi között.

A zár egy barántfekvő hosszukás koldok, mely a közepén egy sekély benyomás által két felre oszlik és ez elosztásnak megfelelő két = szerű nyílást mutat, mely hátrafele néz.

Mertekek: ♀ Törzs	4	$\frac{m}{m}$	ebből
fej mell	1.8	»	
I lábpár	4	»	

A lábak hosszaránya: 1, 2, 4, 3.

♂ kisebb, karsú, majdnem sisakszerűen kiemelkedő, domboru fejű és hosszabb, karsú lábakkal. A fejen a fehér szőröskek csúsan sorakozottak. A ragók hosszúk, oldalról tekintve vegekkel tetemesen előrehajlók. A tapogató rövid szárú egy kettéhasított, személesszerű kiemelkedés. A pikkely nagy, eszesen kanálalakú, oldalt *kijelöl* fordított; nemzőszerve egy göcsalakú vörösbarna gyűjtőből áll, melyből oldalt egy a pikkelybe befekvő s szelenek görbületéhez alkalmazkodó, előre irányzott nyújtvány indul, hátrafele pedig egy erős, sötétbarna, kettős esavardású, dugóhúzóalakú embolus meredezik.

Mertekek: ♂ Törzs	2.7	$\frac{m}{m}$	ebből
fej mell	1.3	»	
I lábpár	4	»	

Tavaszi és nyári alak, mely különösen az ernyős virágok száraz köröit, egyáltalában a kiszáradt növényzetet kedveli, a melyen halóját úgy alkalmazza, hogy toleseralaku fonéka az ág vagy ernyőszirmok könyökeibe essek; néha a falakon is található, hol halója egy poros fothoz hasonlít. A háló kétfele fonalból való: az egyszerű vázalkotó, néha összefutó fonalakból és gyapjas fonalakból, a melyek a vázfonalak között hágesómódra alkalmazvak s igen tapadók. Ez többi fonalakat a kis állat a negyedik lábpárral fejtí ki s úgy veltem észrevenni, hogy e fonalak a fonalszűrőből eredve, a nyúttal fejtetnek és alkalmaztatnak. Az állat kicsinysegenél fogva eszeleten nem volt egészen szabatos.

Ismerem eddig erdélyi részekből: Kolozsvárról, Sz.-Vesszősről, Tordáról, Mező-Záhról, Szeben környekeről; magyar részekből: Doroszlóról, Apatinból, Palánkáról, Pánesováról, Orsováról, Ogradenáról, B.-Csabáról, Tokajból, Ó-Huttáról (Borsod), Szekes-Fehervárról, Nagy-Váradról (Muz. gy. Moesáry), Budapestről (Muz. gy. Pável).

SPEC. 2. FAJ. DICTYNA LATENS. FABR. BŰVŐ D. SCHLUF D.

(latco = elrejtve lenni; az életmódról.)

Syn. 1775. *Araneus latens* FABRICIUS «Syst. Ent» p. 432.

Vide: THORELL «Remarks» p. 212.

♀ Elötteste fekete; vegtete világos hamvasszürke, hátfelen egy terjedelmes, tevelatku fekete folttal; lábai és tapogatói feketek.

Alakra nevezve megfelel a *D. arundinacea*-nak, de emel kisebb.

A fej mell fejeresze meglehetősen tömött fehér szőrözettel borítva; vegtete pikkelyszőrökkel teljesen fedve. Sértetlen állapotban a terdesüklök töven egy kis, fehér szőrűstök.

A zár megfelel a *D. arundinacea* zárjának.

Mertekek: ♀ Törzs	2.5—3	$\frac{m}{m}$	
-----------------------------	-------	---------------	--

♂ Tapogatója a *D. arundinacea* ♂ tapogatójához kepest karsúbb, bunkója ellenben vaskosabb, szárú egy egyszerű, kis, hegyes tüske.

Mertek: ♂ Törzs	2.3	$\frac{m}{m}$	
---------------------------	-----	---------------	--

E fajt dr. SEIDLITZ dr. KOCU L. meghatározása alapján Szeben környekeről említi. Peldányokat nem láttam.

SPEC. 3. FAJ. *DICTYNA VICINA*. SIM. ROKON D. VERWANDTE D.

(vicina = szomszédos; a D. arundinaceával való rokonságra czéloz.)

Syn. 1874. *Dictyna vicina* SIMON «Les Ar. de. France» I, pag. 192.

♂ Előteste vörösbarna, végteste egyszínűen olajbarna. Karesű, kis alak, barnászörös lábakkal. A fejmell fejeresze sisakszerűen felemelkedő, domború, a mellresz letörpülő; az egész igen gyeren álló, kisse soros, fehéres szőrözettel visel. A tojásdad, olajbarna végtest egyenletesen es sűrűn álló fehéres szőrözettel borított. A hátsó szemor egyenes; az oldalszemek majdnem szemátmerőnyire egymástól állanak; a középszemesoport majdnem deréknégyszögbe elhelyezett, elején valamivel szűkebb, hátsó szemei nagyobbak az alsóknál.

A tapogató rövid szárize felületén egy barna, tompa csapocska áll, a pikkely igen kicsiny, kanálalaku, domború felevel felfele fordított, az alóla kiálló nemzőszer alakja jellemzője a fajnak: oldalról tekintve egy ki- és kissé hátrafelé irányozott, kétesavarodású, egy dugóhúzóhoz hasonlító, világosvörös embolust mutat.

Mértekek: ♂ törzs	3	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	1·3	»	
1 lábpár	5	»	

A lábak hosszaránya: 1, 2, 4, 3.

♀ előttem ismeretlen.

Eddig csak Tokajból ismerem, hol mint nyári alakot a Tokaj es Rakamaz közötti egyes tolgyfák ágairól rázás segítségével szedtem. Simon Ajaccio környekeről, Corsica szigeteről írja le.

SPEC. 4. FAJ. *DICTYNA UNCINATA*. THOR. HORGOS D. HACKEN D.

(uncinata = horoggal ellátott; a ♂ nemzőszerén létező horogtól véve.)

Syn. *Dictyna uncinata* THORELL «Rec. crit. Aran.» pag. 82. et «Remarks» pag. 212.

♂ Előteste vörösbarna, végteste fekete, szürkes szőrözettel. Karesű, kis alak, barnászörös lábakkal. Fejmellenek fejeresze felvetett, domború es elkerekített. A végtest kissé csucosan tojásdad, kicsiny. A középszemesoport közel derek negyszögben áll, mely magasságánál láthatólag szelesebb. A tapogató rövid szárizen egy vaskos, hegyes, meglehetősen hosszú tövis; a pikkely nagy, csucosan kanálalaku, az alóla kiálló nemzőszer formája es jellemzője a fajnak: belülről es oldalról tekintve, egy hátrafelé irányozott, sarlóalaku, sötétbarna es hegyével lefele álló köröm látható (imen: uncinata).

Mértekek: ♂ Törzs	2·3	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	1	»	
1 lábpár	3·2	»	

A lábak hosszaránya: 1, 2, 4, 3.

♀ előttem ismeretlen. *

Eddig csak egy példány után ismerjük Budapestről (városliget bokrai).

* Thorell szerint l. e.: ♀ ferrugineo-fusca, pedibus fusco testaceis, parte cephalica lineis tribus, e pilis canis formatis; abdominis dorsum cinereum vel testaceum, macula antica subquadrata, aliaque supra anum in undas transversas saepe divulsa, nigris.

SPEC. 5. FAL. DICTYNA VARIABILIS. C. K. VÁLTOZÉKONY D. VERÄNDERLICHE D.

(variabilis = változékony; a színezet állhatatlanságáról véve.)

Syn. 1836. *Dictyna variabilis* C. KOCH «Die Arachniden» III. pag. 29.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 433.

♀ Vörössárga előtest, zöldessárga végtest, melyen a sötétebb ereket mintegy sejteket alkot; a lábak szennyesen zöldessárgák. Zömök alak, puffadozó, tojásdad s elejével a fejmell meltrészére felfekvő végtesttel. A fejmell módosan fejlett, hátul lelapuló; fejerésze, oldalról tekintve, erősen domborodó; az egész vörössárga feheres, gyér, kissé sorban álló szőrözettel. A mellvért laposan domboru, agyagsárga, gyéren szőrös. A rágók, előlről tekintve, majdnem párhuzamosak, világos vörössárgák, sötétebb, áttetsző esípőkörömmel. Az állkapcsok egyenkint meglehetősen párhuzamosak, elkerültett esüesaikkal egymás felé hajlók; az alajk szélességénél magasabb, tompán esuesos s úgy mint az állkapcsok vörössárga. A tapogató sárgás, esüésán kissé füstös; végíze oly hosszú mint a szár a térlizzel együttvéve. A lábak arányosak, szennyesen zöldessárgák és kivált alsó felükön sűrű, fehéres szőrözettel borítottak. A végtest zöldessárga, sötetes erezzel mintegy recézve s rövid, fehéres szőrözettel borítva.

A szemmegyszög magasságánál szélesebb; az alsó sor oldalszemei a középsőktől szemátmérőnyire állnak; a hátsó sor szemei majdnem egyenes vonalban és egyenlő távolságra egymástól; az alsó sor a homlok szelétől oly távolságra, a mekkora a távolság a hátsó sor középszemei között.

A zár egy hártvás térese, mely semmi kitüntető horpadást vagy emelkedést nem mutat.

Mértékek: ♀ Törzs	4·3—5 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	1·8 »
I lábpár	5·6 »

♂ Kisebb, karesűbb; színezete a nőstényenek megfelelő. A tapogató rövid térdizén egy rövidke esap. A pikkely esüésosan kanálalakú, domborúságával oldalt és kifele fordított; nemzőszerve, alulról tekintve, egy lapos, lenesealaku, sárga gyűjtőből áll, mely előszélén egy serteszerű, barna s a gyűjtő körüdomához illeszkedő embolus által mintegy szegelyezettik.

Mértékek: ♂ Torzs	4 $\frac{m}{m}$ vagy kisebb
fejmell	1·8 »
I lábpár	6 »

Mint nyári alak némely helyen gyakori; hálózatát előszeretettel frís levelekre alkalmazza s nevezetesen a *Syringa vulgaris* (orgonafa) levelein található, hol a leveleket esatornásan összehuzza, behálózza a háló alatt pedig ritkás, esüés rejtjét szövö.

Ismerem különösen Budapest vidékeről (muzem-kert), Rákos-Palotáról (Muz. gy. Pável), Páncsováról, Tokajból, B.-Füredről.

GEN. 9. NEM. TITANOECA. THORELL.

(τίτανος = mész, οἶκος = ház, lakás; a tartózkodásról.)

Syn. 1869—70. THORELL «On europ. Spid.» pag. 124.

Az állkapcsok majdnem párhuzamosak. Az alajk félkerek. Az oldalszemek nem érintkeznek. A hátsó három lábpár rendszeren fegyvertelen. Sötetszínű, közepes nagyságon aluli (5—6 $\frac{m}{m}$ törzs) alakok, melyek jelesen a meszhegysek kövei alatt tartózkodnak, ritkás szövetű esüvet és rendetlen hálót készítenek. A fonalszűrő es nyüst megvan.

SPFC. I. FAJ. TITANOECA QUADRIGUTTATA. (HAHN.) NÉGYCSEPPES MÉSZPÓK. VIERTBOFFIGE KALKSPINNE.

(quatuor és gutta = négy csepp; a hím végtestének feltűnő díszéről.)

Syn. 1831. *Therid. quadriguttatum* HAHN «Die Arachn.» I. pag. 84.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 506.

♀ Az előtest sötét sárgásbarna. A végtest fekete. A lábak sötét füstbarnák. A fejmell fejerésze keskenyedő és kissé nyújtott, elől majdnem elmesztett, a mellresztől jól elválasztott; oldalról tekintve az egész fejmell a nyelecskétől kezdve a fej búbjáig egyenletesen, ívesen emelkedik. A mellvért szélesen-körded, sötét vörösbarna.

A rágók módosan kúpidomiák, tövükkel a homlok előtt kissé kiálló, vörösbarnák, az állkapcsoknál valamivel hosszabbak. Az állkapcsok majdnem párhuzamosak, elkerekített végeikkel egymásfele hajlók, vörösbarnák; az alajk hasonló szín mellett félkerek idomú. A tapogató végize alig csúcsosodó, sertékkal elegyes szőrözettel borított, füstbarna; végize a száríznel hosszabb. A lábak arányosak, egyszínűen füstbarnák, fegyvertelenek, a ezombok alsó felén hosszabb szőrözetűek. A végtest rendes tojásdad, egyszínűen fekete (éretlen példányoknál néha fakó vagy füstös) s ilyen a has is. A szemek aprók; az oldalszemek szemátmérvényire egymástól; a közep szemcsoport egy előrele szűkülő trapezbe elhelyezett; a hátsó középsők a hátsó oldalszemektől valamivel távolabbra mint a mennyire állanak egymástól. A hátsó sor kömyedén behajló, az alsó sor egyenes.

A zár egy kissé domborodó sötétbarna térese.

Mértékek: ♀ Törzs	5	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2	»
I lábpár	5:5	»

A lábak hosszaránya: 1, 4, 2, 3.

♂ Karesubb, kisebb. Fejmelle a végtesthez képest fejlettebb, világos sárgabarna. A végtest sötétebb, néha fekete, felületen negy párosan, rendszeren \approx szerűen álló esepalakú, hófehér petytyel; a végtest elején álló foltpár néha kissé enyvesző. A ezombok fegyvertelenek; az első és második lábpár szára és második lábvégize alul tüskés, a többi lábuk ugyanazon ízei alul inkább sertékkal mint tüskékkel fegyvertettek; a ezombok sötétebbek. A tapogató bunkós, sötét; a kurta száríz, oldalt befelé egy hüvelykszerű nyújtványnyal, e nyújtvány s a pikkely töve között egy kissé esavart hegyű, erős, fénylő köröm; a pikkely vörösbarna, széleses kamalalakú, gyéren, inkább csak szeleim szőrös, domborúságával fölfelé és kissé oldalt kifele fordított; az alóla jól kidagadó nemzőszer, alulról nézve, egyszerű domborodású, szennyessárga, barnás szegelyzetű; a pikkely külső szélén és töve felé kiálló nyújtványon két rövidke, hasas fogacsca.

Mértékek: ♂ Törzs	4:3	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2:4	»
I lábpár	7	»

Mint nyári alakot a mész- és trachyt-képletekből ismerem, hol a lazán felfekvő kövek alsó lapján ritka szövetet készít.

Ismerem magyar részekből: Orsováról, Mehádiáról, Baziásról, az Alsó-Hámorból (Borsod), Mocsolyásról (Borsod), Parádról, Schneezbányáról, Pees vidékéről (Muz. gy. Frivaldszky es Pável), Buda vidékeről (Muz. gy. Pável). Az utóbbi hely hely nem bizonyos, mert csak szerfelett esonka példányok állottak rendelkezésemre.

SPEC. 2. FAJ. TITANOECA SCHINERI. L. K. SCHINER. M. SCHINERIS K.

(Schmer jeles osztrák Dipterologus tiszteletére.)

Syn. 1872 *Titanoecca Schineri* L. Koch «Ueb. die Spinn. Gatt. Tit.» etc. pag. 159.

Vide: THORELL «Verz. sudruss. Spinnen.» S. Petersburg 1875. pag. 35.

SIMON «Ar. de France» I. pag. 242.

♂ ♀ Mind a két ivart csak harmadvedlesű példányok szerint ismerem.

Előteste világos vörösos-agyagsárga. A vegtest füstbarna; mind a két ivarnál egy pár \wedge szerűen álló, szemnyesfehér folttal, mely a hummel legtöbbször határozott, clesen korvonalzott, a nősténynél néha cnyesző, néha hiányzik is. A megelőző fajnál nagyobb, vaskosabb. A fej mell, oldalról tekintve, a nyelés-ketől lapos-ívesen emelkedő; fejeresze jól elváló, elől majdnem elnicszett, a mellreszhez kepest keskenyedo es kinyuló. A mellvert vörösbarua, szeles. hátul hirtelenül esnesosodo. A rágók, előlről nezeve, majdnem parhuzamosak, vaskosak, szőrósek, oldalról tekintve ekakakuak, az allkapesokual nem hosszadlak, világos barnásvörössek. Az allkapesok agyagsárgák, elkerekített vegekkel egymásfele hajlok; az alajk felkerek, toven vorosbarua, a vegeu sárgas. A tapogató vorosos agyagsárga, kisse füstos esuesesad, vegze hosszad a szárnál, atul sűrűn es sertekkel elegyesen szőros. A labak vorosos agyagsárgák, az első pár másodvegze negy pár túskevel. Az alsó sor oldalszemel ugyane sor kozepsőinel nagyobbak; a hatsó sor szemel körülbelül egyforma favolsagra egymástól; a közep szemecsoport egy előrefele szűkülő trapezbe elhelyezett; az alsó sor a homlok szeletől kevesse távolabbra mint a mennyi az oldalszemecnek az atmerője; e sor kis mertekben, a hatsó könyveden belajló.

Mertekek: ♂ ♀ Torzs	6	$\frac{m}{m}$	ebből
fej mell	2.8	»	
1 labpár ♀	7.7	»	
» » ♂	8.5	»	

A labak hosszaránya: 1, 4, 2, 3.

Mint nyári (június) es őszi (október) alakot, de mindket evszakban csak mint harmadvedlesut, magyar reszekből S.-A.-Újhelyről, Tokajból es Veszprem környekeről ismerem, hol kögorgetegeken, a kövek alsó lapján szövi ritkas szövetet es csövet. E faj eldöntesenel a rugysag es a vegtesten latható ket fehér petty dontott.

SPEC. 3. FAJ. TITANOECA VETERANICA. N. SP. VETERANI M. VETERANIS K.

(Veteran, régi hadvezér, innen Veteran barlang taja a Dunai mellett; e faj első lellye.)

(VII-dik tábla 155, a szemecsoport, b a ♀ zárja, d a ♂ tapogatójának száma, e a ♂ tapogatója.)

♀ Előteste sotetes vörösbarua, keves sárgás szőrral; labai hasonlő szeműek, kisse fustosebbek. Vegteste barna, nem epen gyeren álló, de leginkább csak nagyításban feltűnő, sárgás-vörös szőrozettel.

Fejmelle oly hosszú, mint a negyedik labpár terde es szára együttve; fejeresze kisse nyujtott, elől elkerekített, oldalról tekintve a tetemes hátgödortől kezdve igen lankasan emelkedő. Az egész fej mell szele igen finoman karimázott. A mellvert korded, barna; szemnyessárga szőrozettel. A rágók meglehetősen vaskosak, kisse rípaesosak s elegge szőrosok; oldalról tekintve tovik kisse terdszerűen kialló. Az allkapesok egyenesek, egyenközűten szelesek, vegük elkerekített, különbent vorosbarua; az alajk egy rágófelnel valamivel keskenyebb, elkerekített, s az allkapesokual felhosszat eri el. A tapogató füstösen vorososbarua, vegze sertekkel elegyesen bőven szőros, oly hosszú, mint a terd es szár együttve. A labak elegge karesuk, szőrozetük eleg gazdag es sárgásbarnás elegyitesű, fegyverzetük nem allando; az első labpár ezonhian, felül a vegeu 2--3 megfekvő túske, néha a szár alján, vegeu egy túske. A vegtest szelesen tojasdad, kevesse lapított.

Az alsó szemsor igen komlyeden, a hátsó komlyeden behajló, oldalszemei nem érintkeznek s mind a két sor oldalszemei az illető sor középsőitől távolabbra esnek, mint a mennyre esnek a középsők egymástól; mind a két sor középsői egy előretele tetemesen szűkülő trapezbe elhelyezettek, az alsók kisebbek. A hátsó középszemek az alsóktól távolabbra esnek mint a hátsó középsők egymástól.

A zár közvetlenül a legzőres felett nyílik s két \sim szerűen fekvő felből áll.

Mértékek: ♀	Törzs	5.5	$\frac{m}{m}$	ebből
	fejmel	2.3	»	
	I lábpár	6	»	
	II	»	5	»	
	III	»	4	»	
	IV	»	5.6	»	

♂ Keresőbb, valamivel kisebb. Előteste igen elenk barnásvörös; lábai füstbarnák; vegteste fekete, nemi sárga szőrézettel; rújz nélküli. Valamennyi láb szárának alsó felén egy sorban több sertetuske áll. A tapogató vaskos, bunkós; térdize vastagságánál nem hosszabb, szárize igen komplikált: belső felén egy fényesen fekete, vaskos tövű, igen finom végű nyújtványt boesát, mely előre irányozott, e nyújtvány tövén egy befelé, hávelykszerűen álló, rövid, tompa nyújtvány áll, e mögött egy hátranyúló, fűlszerű harmadik nyújtvány látható.

Mértékek: ♂	Törzs	4.6	$\frac{m}{m}$	ebből
	fejmel	2.4	»	
	I lábpár	7.5	»	
	II	»	5.8	»	
	III	»	4.7	»	
	IV	»	5.6	»	

E esinos kis pókot, mint juniusi alakot, a Dumaszorosból, jelesen a Veteráni barlang tájáról es Jeschelnitza közelebből ismerem, hol is a gyepeseken heverő mészkötrmelekek halmaiból szedtem. Az állat igen gyeren szőtt esövecskejében kövek alján tartózkodik, a megerintésre összehúzódik s csak nagyon haborgattatva, gyors futásra veszi a dolgot. Közel rokona annak a fajnak, a melyet SIMON E. Titanoea monticola nev alatt a Pyrenaeusok keleti részéből a Provence havasaiból közölt (lásd: Les Arachn. de France 1874. I. p. 214. Pl. III. fig. 10). — Dr. KOCH L. is külön fajnak nezi.

GEN. 3. NEM. AMAUROBIUS. (C. K.)

(vide Amaurobiinæ.)

Syn. 1837. C. KOCH «Uebersicht des Ar. Syst.» I, pag. 15.

Vide: TOURELL «On Europ. Sp.» pag. 126.

Valamennyi láb tuskés. Az állkapcsok majdnem párhuzamosak; az alajk az állkapcsoknál egy harmaddal rovidebb, töve felett bekeményített (constrictum), elől el- vagy kissé kimetszett. Az alsó szemei majdnem egyforma nagyságúak; a hátsó sor középsői, ugyane sor oldalszemeitől alig valamivel távolabbra mint egymástól. A lábvegek két bordás es egy sánjakörömmel. A fonók felső párja ketizű.

Sötétben előalakok, melyek neha vájnak is, rendszeren resekben, lyukakban szövik a nemezsűrűségű, selyemfehér esövet, előtte pedig a helyiség lapját mintegy kikárpitozzák; ha sarokba esik a rejt, akkor szabálytalan hálót is kötnek, melynek váza száraz, erősebb fonalakból áll, a melyekhez selyemfehér, gyapotszerű, igen tapadós fonalak neha csipkeszerűen alkalmazkodnak, a melyek valószínűleg a fonalszűrőből erednek s a nyüst segítségével megerősítettnek. A nyüst nemely faj linnenel hiányzik.

SPEC. I. F. A. J. AMAUROBIUS FEROX. (WALCK.) VAD ERÉTNEKPÓK. WILDE KETZERSPINNE.

(ferox = vad, de szemtelen is; itt a tanadás hevességére ezélezi.)

Syn. 1830 *Clubiona ferox* WALCK «Faun. Franc.» pag. 150.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 204.

♀ Előteste vörösbarna, sötétebb fejresszszel; a végtest sötét olajbarnu felülete elején három (4) szerűen csoportosított sárgás csikkal, ezek alatt 3—4 \wedge szerű harántrajzzal. Lábai vorosessárgák, hosszúságra nézve arányosak, kissé vaskosak. Közepesen felüli vaskos alak.

A fejmell mellrésze, oldalról tekintve, a nyelecsketől meredeken emelkedik, a többi rész a hasitékszerű hátfödrön kezdve laposan íves; fejerésze a mellresztől sekély barázda által elválasztott, vaskos, domboru, elől tompán elkerékített, majdnem elnetszett, előre irányzott serteszerű szőrözettel borított. A mellvért paizsalaku, lapos, gyéren álló, vékony, hosszú szőrökkel. A rágók vaskosak, oldalról tekintve ekalagnak, tövük a homlok előtt terdszerűen kiálló, egyebkent sötét vörösbarnák, serteszerű szőrökkel borítottak. Az állkapcsok elől kissé lapátformára szelesedők, domborúak, vörösbarnák, erős szőrözettel; az alajk a végén elnetszett. A tapogató végize füstös, sertekkel elegyesen hozontosan szőros, alul 3—4 tüskével s oly hosszú, mint a száríz a terdzízzel együttvéve. A lábak egyszínűen vörössárgák, szőrösek, alsó felökön és oldalt gyéren tüskesek. A végtest szépen kisse nyujtott-tojásdad, felületén a fentirt rajzzal, hasfelén egyszínűen olajbarna.

A középszemesoport egy előrefelé igen szürkült trapezben elhelyezve; az alsó sor a homlok széletől több mint szemátnérőnyire, oldalszemel láthatóan kördedek s a középsőtől mintegy másfélszer oly távol-ságra mint emezek egymástól; e sor, előlről tekintve, egyenes; a hátsó sor középszemei amyira állanak egymástól, a mennyire állanak az alsó sor középsőtől; a hátsó sor oldalszemel a középsőtől kevésse távolabbra mint ezek egymástól, — e sor ívesen behajló s az alsónál hosszabb. A zár egy szivalaku, kisse domború, vörösbarna térese, melybe a légzőrés felől, egy világos barnászörös \square rész csaposan belefekszik.

Mértékek: ♀ Törzs	15.5—16	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	7	»
I lábpár	20	»

A lábak hosszaránya 1, 4, 2, 3.

♂ karesőbb; aránylag hosszabb lábakkal. A fej besötetedése tetemesebb. A színezet a nőstényével azonos, a végtest rajza ritkán kissé elmosódott. A tapogató meglehetősen hosszú, kivastagodott nemzörésszel, a ezombfelületén három kis tüskével; a száríz rövid, kézforma, három ujjyszerű nyujtványnyal, melyek közül az oldalt kifele álló lapiezkás, a többi kissé kampós, hegyes; a pikkely kanálalaku, domboru, szőros, tövényel (külső oldalán) kinetszett, úgy hogy a szárízzel mintegy nyel által függ össze; a nemzörész kidagadó, s egy síma, domboru gyűjtöt mutat, a melyből egy újjalaku, kisse kampósan hajló es előre irányzott, tompa végű nyujtvány kiáll, mely mögött még két rövidebb nyujtvány látható.

Mértékek: ♂ Törzs	11	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	6	»
I lábpár	21	»

Leginkább házi alak, mely pincekben s egyáltalában sötétebb helyiségekben gyakori s szövettel ügyesen alkalmazkodik a helyiséghez. Sama falu pincekben felhasználja a repedéseket, melyeken vajúás által segít, s a hova azután esövet belészövi; a fal lapját tapadós szövettel kikárpítozza, s a rovar, mely e szőnyegen pihenést keres, biztos preda; a hol a repedések hiányzanak, ott sarokba szövi esövet s a eső elebe rendetlen hálózatát. Melegebb pincekben, úgy latszik, megszakadás nélkül tenyészik, a hmeek azonban leginkább tavaszkor (Május) ivarerttek, s ekkor barangolnak. A szobákban este kaphatók, ejjel mozognak, nappal zúgokban meglapulnak; a hol a házak sziklak közele en állanak, ott a sziklak odúban is

talallató. Rendszeren két kis peteburkot őriz esőyében s hát a második vedlesen túl is gondozza, mire elpusztul.

Ismerem, erdélyi részekből: Kolozsvárról, Mező-Záhról, Szebenből (Sill és Bergleiter gyűjtemények); magyar részekből: Doroszlóról, Palánkáról, Diósgyőrből (várom pinczéje), Miskolcraól (Avas hegy borpinczéi), Diósgyőri-Tapoleza (szikla odyakban), Egerből (Skopetzhaiz pinczéi), Kőszegről, Budapest vidéke (Muz. gy. Pável), ugyanonnan (Kubinyi Ferencz), ugyanonnan (Frivaldszky János), Mehádia (Muz. gy. Frivaldszky J.) «Magyarország» jelzővel (Petényi Salamon János).

SPEC. 2. F. A. I. AMAUROBIUS FENESTRALIS. (STR.) ABLAKOS E. GEFENSTERTE K.

(fenestra = ablak; a végtet felületén lévő sötét rajzról véve.)

Syn. 1768. *Aranca fenestralis* STROEM «Beskr. ov. Norske Ins.» IV, pag. 362.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 205.

♀ Az A. feroxnál kisebb. Előteste szennyes vörössárga, füstös fejrészszel. Végteste, felülete közepén élénksárga, feketén felhőzött és porozott, elején egy Δ alakú barnafekete, ablakszerű folttal. Lábai vörössárgák, néha elmosódó füstös foltoeskákkal.

A fej mell vaskos, a hátgödörtől a nyelecske felé menedékesen lecsapott; a fejrész igen laposan íves, serteszerű, előre irányozott szőrözettel egészen borított s a szemek felé elmosódva vörösbarnába átmenő; a mellrészről jól elválasztott, elől ívesen elkerékített. A mellvért lapos, paizsulaku, ritkásan álló feketés szőrözettel. A vaskos, oldalról tekintve ékalakú rágók a homlok előtt térdszerűen kiállók, sötét vörösbarnák, erős szőrözettel borítottak. Az állkapcsok elől lapátformára tágnulók, elkerékítettek, egyenesen állók, világos vörösbarnák, sárgás szélekkel; az alajk hasonló színezet mellett elől kivágott. A tapogatók vörössárgák, végizük vörösbarna, bozontosan, kefeszerűen szőrös, alsó felén 3—4 tüskével s oly hosszú mint a szár- és térdiz együttvéve. A lábak meglehetősen vaskosak, az ízek közepén néha igen elmosódó füstös foltoeskákkal, különben végig hosszú-szőrösök; czombjaik alúl, a száruk és lábvégek felül fegyvertelenek, egyébként gyéren tüskések.

A végtest szépen tojásdad, elől látszólag keskenyebb mint a közepe táján; felülete közepén élénk sárga, néha vöröss lehelettel; e világos térben, elől, egy közel négyszögletes barnafekete folt, mely elmosódó világosabb rajz által ablakszerűen van felosztva, s mely alatt a világosabb szín néha elmosódó \wedge szerű harántrajzokká tömörül; az oldalak sárgák, barnával es feketével mintegy porozottak. A has egyszínűen világos-eserbarna.

Az alsó szemsor egyenes, a homlok szélétől szemátmérőnyi távolságra áll; oldalszemei kerekdedek, a középsők kerek, a hátsó középsőknel valamivel nagyobbak s közelebb állanak egymáshoz mint az oldalszemekhez, a melyektől szemátmérőnyire állanak; a hátsó sor behajló, középszemei közelebb állanak egymáshoz mint az oldalszemekhez, e sor az alsónál hosszabb, a miért is az oldalszemek nagyon resüntösen állanak; a középszemek csoportja egy előre felé igen szűkült trapezet alkot.

A zár egy rövid, széles alapu, nyelvszerű, vöröss lemez, mely esüesával a legzörös fele áll, s melynek két oldalán a tojósövek ∞ -szerűen nyílnak.

Mértékek: ♀ Torzs	10	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	5	»
1 lábpár	12	»

A lábak hosszaránya 1, 4, 2, 3.

♂ Keresőbb, kisebb, hosszabb lábakkal, a nőstényvel egyenlő színezetű. A tapogató hosszú, sárga nyelfű; rövid száríze közforma, felülről tekintve két ujfforma tompa nyújtványnyal, melyek közül az egyik oldalt kifele áll s az izzel együtt vöröss.

A pikkely domborúan kanalalaku, külső szelen, a töve fele kivágott, a szárizból jól kiálló, dombornúsággal felfele fordított, kefeszerűen szőrös. Nemzőszerve kidagado; oldalról tekintve sima gyűjtője majdnem felgömbölyű, elenken vöröses sarga, belőle egy kurta, lenyomott, fogoszerű, felei szerint lapiczkas embolus áll ki, mely vörösbarna; elejen egy halványsárga, hártyaszerű nyújtvány látható.

Mertekek: ♂ Törzs	8:8 $\frac{m}{m}$ dból
fejmel	4:3 "
1 lábpár	16:3 "

Messze elterjedt faj, mely a magasabb fekvésű helyekhez van kötve, s a havasokon a fenyő övbe messze behatol. Ezer lábánál (a tenger színe felett) alantabb helyekről nem ismerem, legalább a mennyiben magam gyűjtöttem. Különösen gyakori a kiszáradt fenyvek elálló kerge alatt, de kövek alatt is tartozkodik, sőt egy ízben a farnák nyilasát támogató faalkotmányok könyökeiben lefező resekben is találtam, hol hálóját, voltaképen szövület epen úgy készite mint az *A. ferox*, holott a kergek alatt sajátos, fészek-alaku lakást készít, a melyben nagy peteburkát őrizi. Éjjel barangol s ilyenkor a bokrok levelein óvatosan, maeskanódra kuszva nem ritkán látható; a lámpás fenyetől meghökken de nem futamodik meg.

Ismerem erdélyi részekből: Kolozsvárról (Muzemkert), Görgény Szt.-Imréről (Várrom), Buesin es Mezőhavas fenyőöve (Hargita hegylánéz), Nagy-Hagymás fenyőöve (Csiki havasok), Szeben környéke (Sill és Bergleiter gyűjteménye, továbbá Seidlitz jegyzéke szerint sub *Cinitlo atrox*); magyar részekből: Mehádia (Muesuronye a Damoclet alatt), Alsó-Hámor (Borsod, Hollós fenyves, Kismező, Köhát, Jávorkut); Pribilina (Liptó, Zakameniszko major a Hlma havas tóven), Lykanka (Liptó), Selmezbánya (Klingertarna tanaszfái, de csak a mennyire még a napvilága behatolt) «Pest» jelzővel (Muz. gy. Fridvalszky János).

SPEC. 3. FAJ. AMAUROBIUS CLAUSTRARIUS. (HAHN.) ZÁRKOZOTT E. KLAUSEN K.

(claustrum = zár, korlát, zárkészülék; a rejtett életmódról véve.)

Syn. 1831. *Clubiona claustraria* HAHN «Die Arachniden» I. pag. 114

Vide: THORELL «Remarks» pag. 503.

♀ Előteste és lábai rozsdavörösek, a fej rész eleje vörösbarnásba átmenő. Végteste olajbarna, felületén végig egy barna, fogasos közepesikkal, melyhez jobbról-balról λ szerűen álló, előre es a fonók fele egyenletesen esökkenő, sárgás ágrajzok illeszkednek. Az *A. ferox*-ra emlékeztető, sokkal kisebb alak, kurta, vaskos lábakkal.

A fejmel, oldalról tekintve, a nyelecsketől a fejbujjág ívesen felemelt, — felülről tekintve, vaskos; fejerésze a mellrésznél csak kevéssel keskenyebb, módosan elvasztoft, a szemesoport táján előreirányozott, gyengébb szőrözettel borított s itt valamivel sötétebb. A mellvert paizsalaku, lapos, ritkás, gyenge szőrözettel fedett. A rágók, oldalról tekintve, igen vastag tövűek s végök felé hirtelen vékonylóok, a fő feletti vastagságuknál alig hosszabbak, tövükkel a homlok előtt terdszerűen igen kiállóok, vörösbarnak es gyéren szőrösek. Az állkapcsok lapiczkások, kifele elkerekített, befelé kissé szögletes véggel, s ez utóbbival kissé az alajk felibe nyulók, vörösbarnák; az alajk a végén kivágott, kissé világosodó. A tapogató vörösses sarga, végíze füstös, kefeszerű rövid szőrözettel, valamivel rövidlebb mint a terd es száriz együttveve. A lábak rozsdavörösek, végig szőrösek; czombjaik, alul, a többi izek felül fegyvertelenek, máskülönbén gyéren tuskések.

A végtestet majdnem megfordított-tojásdad; elől valamivel keskenyebb mint hátul, oldalai igen enyészett világosb foltosokkal, hasa olajbarna, ketoldalt elmosott sárgás szegelyyel, mely alig kivételő.

Az alsó szemesor egyenes s a homlok szeletől többre mint szemátmerőnyire áll, középszemei az oldalszemektől két szemátmerőnyire; a hátsó sor oldalszemei e sor középsőtől majdnem másfelszer akkora távolságra mint a középszemek egymástól; a hátsó sor az alsónál hosszabb, ugy, hogy az oldalszemek resüntös állást foglalnak el; a közep szemesoport egy előre fele szűkült trapezben elhelyezett.

A zár két egymásmellett fekvő, hólyagos, fenyves, hengerded, vörössárga emelkedésből áll.

Mértekek : ♀ Törzs	10.5 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	4.4 »
I labpár	9 »

A lábak hosszaránya 1, 4, 2, 3.

♂ kisebb, karesu, hosszabb lábakkal, élénkebb színezettel. Előteste világos rozsdasárga s ily színűek az állkapcsok is. Egyébekben a nősténynyel azonos. A tapogató hosszú; rövid szárizze kézalaku, felülről tekintve három nyújtványt mutat, melyek közül a külső szelen és középen álló rövid es elkerékített, a belső szelen álló igen hosszú, éleshegyes, a pikkely töve felibe kanyarodó; a pikkely domborúan-kanál-alaku, szőrös, — tövén, külső szélén hirtelen kivágott; a nemzőszerv rozsdavörös, kidagadó, egyszerű szerkezetű felgömbölyű gyűjtőt mutat, melyen egy emelkedett borda látható; a gyűjtőn egy egyszerű göcs-alaku nyújtvány látható.

Mértekek : ♂ törzs	8 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	3.8 »
I labpár	11.5 »

Egyedül a Kárpátok területéről ismerem, hol a esorbai tó és Pribilina (Liptó) környékén találtam kövek alatt (Augusztus hó). Koch L. szerint Erdélyben is előfordul (Seidlitz jegyzéke sub Cănilo); rongált példányok szerint megközelítőleg meghatároztam Szébenben (Sill gyűjtemény). Eddig csak Németországból és magyar földről ismeretes faj. (lásd: «L. Koch: Die Arachniden Gattung Amaurobius, Coelotes und Cybaeus etc.» 1868. Nürnberg p. 21.).

SPEC. 4. FAJ. AMAUROBIUS PALLIDUS. L. K. FAKÓ E. FAHLE K.

(pallidus = sápadt, halavány; a színezet jellegére ezélez.)

Syn 1868. *Amaurobius pallidus* L. Koch «die Ar. Gatt. Amaur. Coel. und Cyb», p. 26.

(IX. tábla 195 ♀, 196 ♂, 197 a ♀ zárja, 198 a ♂ tapogatója.)

♀ Előteste barnászvörös, sötét fejrészszel; végteste sárgás földön barna foltokkal sűrűn tarkázva s felülete elején egy sárgás rövid esikkal, mely barnával szegélyezett, egészben kissé elmosódó. Lábai vöröses sárgák, néha sötétebbek; vaskosak.

Fejmelle igen vaskos; felülről tekintve a fejrész eleje csak alig keskenyebb a mellrésznél, — oldalról tekintve az egész a nyeleeskétől a fejbübjáig ívesen emelkedő; a fejrész igen gyéren szőrös, vörösbarnán besötétítve; a mellrész világosabb. A mellvért paizsalakú, lapos, barnás-agyagsárga, gyéren szőrös. A rágók vaskosak, oldalról tekintve körtealakúak, tövükkel a homlok előtt terdszerűen kiállók, vörösbarnak és, szőrösek. Az állkapcsok majdnem párhuzamosak, végök kifelé- oldalt résüntös; az alajk kimetszett; az állkapcsok és az alajk barnászvörösek némileg világosodó végekkel. A tapogató vörössárga, végíze füstös, kefeszerűen és tüskékkel elegyesen szőrös, rövidebb mint a szár és térdiz együttvéve. A lábak vaskosak, végig szőrösek; a czombok, alul, a többi iz felül fegyvertelen, különben gyéren erőstüskés. A végtest tojásdad, rövid szőrökkel borított, sárgás földön barna foltokkal úgy tarkázva, hogy a közepén némi határozatlan sárga rajz alakul, melyen felül egy sárgás csik, barnás szegélyben látható. A has sárgás, néha egy barna közép és két oldalesikkal, melyek néha pontsorokra bomlanak, néha elmosódnak. A középszemek, jelesen az alsó soréi, igen kicsinyek, az utóbbiak szemátmérőnyire egymástól, bőven két szemátmérőnyire a nagy, tojásdad, alsó oldalszemektől; az alsó sor oldalszeméi a homlokszélétől alig a kisebb átmérőjűeknek megfelelő távolságra állók; mindket oldalszem egy tetemes, kolbászalakú közös emelkedesen áll; az alsó sor egyenes; a hatsó sor behajló, hosszabb az alsónál, oldalszeméi a középsőknel sokkal nagyobbak s távolabb állanak mint a középsők egymástól.

A zár egy zárt emberi szájhöz hasonló s a nyeléske felől egy terjedelmes, magasságánál szélesebb, szemesesen pontozott, vörösbarna teresehez esatlakozik.

Mértékek: ♂	Törzs	11·5	$\frac{m}{mm}$	nehé kisebb; ebből
	fejmel	5·5	»	
	I lábpár	1·3	»	

A lábak hosszaránya 1, 4, 2, 3.

♂ Kisebb, karesubb; világosabb színezetű; vegtestenek rajza es tarkasága a nőstényenél elenkebb es határozottabb. A fejmel fejeresze a mellresznel keskenyebb. Lábai karesubbak. A tapogató arányos; ezombja felületenek vege három erős tüske; a rövid száríz kezforma; felülről tekintve három rövid nyújtványt mutat, melyek közül a belső a legrövidebb, korömszerűen hajlott, tompán esüesos, — a külső vaskos, hengerded-esapforma, elkerékített végű, vörössárga; a pikkely domborúan kamé alakú, a esüesin kefe-szerűen szörös, külső oldalának töve fele nagyon kivagott, domboruságával felfele fordított; nemzőszerve kidagadó; alulról szemelve, a gyújtó egy vaskos felkarikához hasonlít, melynek középeből egy nyitott madár-esőrhöz hasonló, kétágu, rövidke, vörösbarna nyújtvány kiáll, míg belső feleből egy a töven sárga, hegyén vörösbarna, egyszerű nyújtvány előre irányul.

Mértékek: ♂	Törzs	8	$\frac{m}{mm}$	ebből
	fejmel	4	»	
	I lábpár	15	»	

E jeles faj eddigle csak magyarföldről ismeretes; eredeti leírása (lásd fennebb az idézetet) azok után a példányok után készült, a melyeket Dr. Paliardi Melhádia környeken gyűjtött, a melyek azonban mind nőstények voltak. A hím itt íratik le először. Mint nyári alakot kizárólagosan csak az Alduma szoro-sáiból ismerem, hol főként a görgetegeket, ritkábban a ledöntött fak elálló kergét választja lakásul.

Ismerem: Orsováról (Allion-hegy), Melhádiáról (Stubei es Muesuronye, részben már a fenyves ovben fekvő legelők), Ó-Ogradenáról es Baziásról.

SPEC. 5. FAJ. AMAUROBIUS ERBERI. (KLYS.). ERBER E. ERBERS K.

(ERBER ügyes gyűjtő tiszteltéte.)

Syn. 1863. *Ciniflo Erberi* KEYSERLING «Verhandl. der k. k. zool.-bot. Ges. Wien» XIII, p. 373.

Vide: L. KOCH «Ueber die Arachn. Gatt. Amaur. &c.» p. 21. (sub *Ciniflo*).

THORELL «Remarks» p. 207. (*Ciniflo* Cyrilli).

♀ Elöteste személyes vörössárga, sötetebb fejjel; vegteste olajbarna, elmosódó-halvány sárga rajzzal, mely elejen három halvány esikot, e mögött elmosódó \wedge szerű rajzokat tüntet elő. A lábak vörössárgák. Az A. pafidushoz közel álló, de kisebb, karesubb faj. A fejmel módosabb, oldalról, tekintve laposan íves; a fejresz vörösbarnába átmenő, elejen a mellresznel csak kevesse keskenyebb, a szemek teresejen előre irányozott szörökkel borított. A mellyert sárgás, szélessegend sokkal hosszabb, egészen paizsalaku, lapos, gyeren szörös. A rágek vaskosak, oldalról tekintve vastag-ekalakuak, kisse előre irányozottak, szinök sötét vörösbarna; tövükkel inkább ívesen mint terdszerűen a homlok előtt kiállók, szörösek. Az alkapások, tövüktől kezdve az elkerékített végig, ívesen es kömyeden egymásfele hajlók, a rágóknál sokkal rövidebbek, vörössárgák; az utajk a vege elvágott. A tapogató vörössárga, vegze sötetebb, tuskékkal elegyesen szörös, oly hosszú mint a szár- es terdz együttveve. A lábak vörössárgák, vegeik kisse sötetedők, — végig szörösek; a ezombok alul, a többi iz felül fegyvertelenek, különben gyeren tuskések. A vegtest hossztojasdad a fenterített halvány rajzzal, mely nehá majdnem egészen elmosott, mely esetben a vegtest olajbarna. A has többnyire olajbarna, nehá igen határozatlan világosabb csikokkal.

Az also szemcsor alig egy oldalszem-atmerőnyire a homlok szelétől, oldalszemei a középsőktől az oldalszem kisebb atmerőjének megfelelő távolságra; e sor egyenes, oldalszemei tojásdadok s a középsőknel nagyobbak; a hatsó sor könnyeden behajló, oldalszemei kevéssel távolabbra a középsőktől mint ezek egymástól; az oldalszemek közös, igen lapos emelkedesen s egy oldal-szemátmerőnyire egymástól.

A zár egy felkerek, kirívóan vörösbarna terese, melybe a legzőres felől egy ∞ alakú, harántfekvő, darab mintegy beekelődik.

Mertekek: ♀ Torzs	9	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell.	3.5	»
I lábpár	9	»

A lábak hosszaránya 1, 4, 2, 3.

♂ Kisebb, karesű, hosszabb lábakkal, világosabb elő- és hátrazottabb rajzu vegtetttel. A tapogató világos vörössárga, a czomb felületének végén két párosan álló rövidebb, ezek mögött egy hosszabb tüske; a rövid szárz kezakaku, felülről tekintve, három nyújtványnyal, melyek közül a belső a leghosszabb, sötét vörösbarna, eleshegyes, a külső vörössárga, csapszerű és rövidebb, a középső vöröslarna, ujj forma; a pikkely domborúan kamélatakú, a töve külső szelen nagyon kivágott; hegyen kefeszerűen szőrös; — nemzőszerve igen kidagadó; oldalról tekintve a gyűjtő karikaszerű, közepén kivájt s a kivájásban egy széles rövid tompahegyű, mellette két kisebb egyuttálló nyújtványnyal; valemennyi nyújtvány sötét barnavörös, a gyűjtő vörössárga.

Mertekek: ♂ Torzs	6.5	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell.	3	»
I lábpár	12	»

Eddig kizárólagosan csak a budapesti Gellert-hegyről ismeretes, hol évekkel ezelőtt magam gyűjtöttem szeptemberben kövek alól; 1873-ban Pável János múzeumi gyűjtő is talált néhányat ugyane helységen. Koch L. és Keyserling gróf jegyzesei szerint, ezidő szerint a magyar felhelyen kívül csak Lesina és Syra deleurópai szigetekről és a Pyreneusokról ismeretes, mely utóbbi helyről Simon ismertette. Ritkás esövet a kövek alájára alkalmazza. — Keyserling és Koch leírásai Lesina és Syra példányok után készültek, melyek, mint deliek kisse elenkebb rajzokkal bírhattak.

SUBFAM. II. ALCALÁD. AGALENINAE. TÖMLŐSŐK. TRICHTERSPINNEN.

(Lásd: «Agalenoidae». A magyar elnevezés a szövet rejtiéről.)

GEN. 4. NEM. CYBAEUS. L. K.

(cybaeus = hasas; az alakról véve.)

Syn. 1868. L. Koch «Die Arachn. Gatt. Amaur. Coel. Cyl.» p. 64.

Vide: THORELL «On Europ. Spid.» p. 127.

A felső fonopar rövidebb és egy izű; a fonalszűrő és nyüst hiányzik. A lábvegek két bordas és egy sanjakorommal. Az állkapcsok domborúak, nem benyomottak; az alajk majdnem negyszögletes, a végén könnyeden kivágott.

♂ nem képviselői, melyek régebben az Amaurobiusok köze soroltattak, leginkább a fonalszűrő és nyüst hiányánál (♂ és ♀-nel) fogva egyesítették egy külön nembe.

Életmódra nevezé az Amaurobiusokhoz igen közel állanak.

SPEC. 4. FAJ. CYBAEUS TETRICUS. (C. K.). BÚVO TARNAPÓK. SCHLUFF-STOLLENSPINNE.

(tetricus — komoly, sötét; színezetről és életmódról véve.)

Syn. 1839. Amaurobius tetricus C. K. «Die Arachn.» VI, p. 63.

Vide: L. Kocü «Die Arachn. Gatt. Amaur. Coel. Cyl.» p. 50.

♀ Az előtest világos, halvány-vörösesbarna; a végtest sárgásszürke, barnásan porozott, felületen néhány Λ alakú sárgás rajzzal. A lábak barnássárgák.

A fej mell módosan fejlett, fejerésze az Amaurobinsokéhoz kepest keskenyedő; oldalról tekintve a fejresz a rendszerű hátgödörig majdnem vízszintes, igen laposan domború, a hátgödörön túl, a nyelcske fele lecsapott, elől elkerékített. A mellvert paizs alakú, majdnem oly hosszú a milyen széles, lapos, gyéren szőrös, világos-barnássárga. A rágók világos barnássárgák, a beesapó-rés kiján vörösbarnák, oldalról tekintve vastagon ekalakuak, tövükkel terdszerűen es nagyon a homlok előtt kiállók. Az állkapcsok világos barnássárgák, tövüktől elkerékített végökig könnyeden egymásfelé hajlók; az alajk közel negyszögletes, könnyeden kivágott. A tapogatók világos barnássárgák kissé sötétedő végizzel, mely gyéren szőrös es köröskörül tüskes s majdnem oly hosszú, mint a szár es terdiz együttveve. A lábak barnássárgák, tövükön vastosak, vékonyodó végekkel, itt-ott határozatlan, szürkés foltokkal; a ezombok alul, a többi ízek felül fegyvertelenek. A végtest rövid-tojásdad. A has egyszínűen halvány szürkésárga.

Az alsó szemsor egyenes, kerek középszemei kicsinyek, oldalszemei nagyobbak es tojásdadok, középszemei a homlok szeletől bőven két szemátmerőnyire s valancnyi szemc egyenlő távolságra egymástól; a hátsó sor könnyeden behajló, majdnem egyenes, oldalszemei közelebb a középsőkhöz mint ezek egymáshoz; az oldalszemei közös, barna, lapos emelkedesen állanak s nem érintkeznek.

A zár kissé domborodó, trapezalaku, a legzöres szelen veszalaku barna réssel, mely felett meg két szinten barna — — forma hasifek kapható.

Mertekek: ♀ Torzs	7	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	3.5	»
I láb pár	9	»
IV »	10	»

A lábak hosszaránya 4, 1, 2, 3.

♂ Keresubbb, valamivel sötétebb végtesttel; szmezet es rajz tekintetében különben a ♀-nyel egyezik.

A tapogató terd es száríze egyenlő hosszúságúak; a terdizen kifele oldalt kiálva s előre kanyarodva egy erős, hüvelykujj forma, tompavegű, előfelen es végén sok fekete szemölcs-tuskevel borított nyújtványyal. A jól kidagadó gyűjtő sötét-barnavorós, külső oldaláról tekintve hátul horgas.

Mertekek: ♂ Torzs	6.3	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	3	»
I láb pár	11.5	»
IV »	11.9	»

Ismerem Also-Hannorból (Borsod) hol júniusban ivarérett. Pavel Janos Maranaróban (Pietrosz) bőven gyűjte. Dr. Kocü L. Bajorország es Karinthia havasairól ismertette.

GEN. 5. NEM. COELOTES. BLACKW.

(Κοιλόω = vágni, a tatózkodásra ezélez.)

Syn. 1841. BLACKWALL «The diff. in the number of eyes» p. 618.

Vide: THORELL «On europ. Spiders» p. 128. et L. Kocü, «Die Arachn. Gatt. Amaur. Coelot. Cyl. ac.» p. 32.

A felső fonópar hosszabb az alsónál, ketizű, a végizaz alapiznél nem hosszabb, csnesos, alsó felemereves. A rágók töve terdszerűen kiálló. A fonalszűrő es a nyüst hiányzik. A lábvegeken két bordás es egy sánjakorom.

Vaskos, vajú alakok, melyek életmódra nevez sokban hasonlítanak az Amaurobiusok és Cybaeusokhoz, ezektől azonban a fonalszűrő és nyüst hiánya és illetőleg a fonók berendezése által különböznek.

SPEC. I. F. AJ. COELOTES ATROPOS. (WALCK.) VASKOS BÁNYÁSZPÓK. VIERSCHRÖTTIGE GRUBENSPINNE.

(ἀτρεπτος = idétlen, ügyetlen, nehézkos; az alakra értelmezve; de kérelhetetlen is.)

Syn. 1830. *Drassus atropos* WALCKENAER «FAUL. FRANC.» p. 170.

Vide: THORELL «Remarks» p. 437.

♀ Előteste barnavorós, fejeresze feketebe átmenő. Vegtete barna, sárgával elegyített, felülete elejen egy rövid, szennyessárga közepesikkal, e mögött néhány kurta, hasonló színű ω szerű rajzzal. Lábai sárgászörösek, vaskosak.

A fej mell vastag; fejeresze elől felgömbyszerűen domború; az egész, oldalról tekintve, a nyelesekétől egyenetlenül, lankásan emelkedő, alig íves; a fejrész fényes, gyéren és finoman szőrös; a szemek teren néhány előre álló erősebb szőr. A mellvert tágasan pajzsalakú, sárgásbarna, lapos és gyéren szőrös. A rágók vaskosak, oldalról tekintve, körtvealakúak, vörös barnák és bőven szőrösek; tövükkel a homlok előtt térdszerűen kiállók s végeikkel azután kissé az állkapesokra esapohtak. Az állkapesok lapiezakások, elkerekítettek, kissé egymásfele hajlók, vörös barnák, hosszú szőrökkel; a szeles alajk hasonló színű s közel két harmadát éri el az állkapesoknak; elől elnetszett. A lábak erős ezombjai alúl, a többi ízek felül fegyvertelenek, különben erős tüskeekkel fegyverzetek. A vegtest elől elnetszett, közepen a legszélesebb, hátul elkerekített, felületen a fennírt rajzzal, mely neha hiányzik, a mely esetben az egész hátfele barna, szennyes sárga szímmel kevert; ritkán a földje szennyes fehér barnásan porozva. A has egyszínűen olajbarna.

Az alsó szem sor közel a homlok szelehez, a távolság egy oldalszem kisebb átmérőjének megfelelő, majdnem egyenes (behajlásra hajlandó); szemei majdnem egyforma távolságban egymástól; a hátsó sor hosszabb az alsónál, szemei egyenlő távolságban egymástól, középszemiei valamivel nagyobbak az alsó sor középsőinél; az oldalszemek egy kolbász alakú, resimtösen álló közös emelkedésen.

A zár egy nyelvalakú fényes középdarabból áll, mely egy, a legzöres felé nyitott keretbe van foglalva s a legzöres táján kissé beszögellik.

Mertek: ♀ Torzs	13 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	6.5 »
I lábpár	14.5 »
IV »	15.5 »

A lábak hosszaránya 4, 1, 2, 3.

♂ Sokkal kisebb, karesu; világos barnássárga előtesttel és lábakkal; a vegtest rajzai mindig megvannak és elesőbbek. A tapogató berendezése elűt az Amaurobiuséval. Térdize vastagodott, külső oldalán egy farkasfűlhez hasonló, csücsös nyújtványnyal, a száríz vékonyabb, töven és végén resimtösen metszett; a pikkely kevéssé domború, hosszú, csücsösen kanálalakú, a végén szőrös, belső szelen néhány tüske; a nemzőszerző módosan kidagadó, többször behorpasztott gyűjtővel, melyből — külső oldaláról és felülről tekintve a pikkelyt — egy vaskos nyelvforma, töven feheres, végén feketes nyújtvány kiáll.

Mertek: ♂ Torzs	8.5 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	4.5 »
I lábpár	13 »

Hegyi faj, melynek kifejlődése vagyis ivarerettsége a nyár derekára s azon túl esik, s a mely az előhegységtől a havasokon körülbelül 6000 láb magasságig, tehát a fa tenyeszövén túl is előfordul s termőhelyein gyakori. Az előhegységben inkább a fatönkök gyökerei mellett vajúja tönkeleges lakását, gyakran az

elálló kergeket is felhasználja; a havasok magaslatain leginkább azokat a koveket kedveli, a melyek az idők folyamában a gyepekbe bemélyedtek. A lakást leírtam az építmények tárgyalásánál (lásd I. köt. III. t. 57). Koch L. «Die Arachn. Gatt. Am. Coel. und Cyb etc.» pag. 46 csak egy peteburokról emlékezik, en legtöbbszörre kétfőt, néha hármat is észleltem. Az anya bevárja a fiak kikelesét s azokat sokáig gondozza.

Ismerem, erdélyi részekből: Görgey Szt.-Imréről, a Mezőhavasról (Hargita hegylánc), Szeben környékeről (valószínűleg «Praesbe» Sill gyűjtemény); magyar részekből: Orsováról (Allion-hegy), Ó-Oradana (Magonya völgy), Alsóhámor (Borsod a «Bükk-hegyes» sok pontjáról), a «Magas Tátráról» nevezetesen a «Csorbai-tó» környékeről, a «Krivánrob» az ugynevezett «Prjelibak» legmagasabb pontjaig, Pribilimáról (Liptó-Pongrácz-Ede-fele «Zakameniszko-major»), Ruttkáról, Selmezbányáról, Tatra-Püredről (Muz. gy. Priváldszky J.) «Biharmegye» jelzővel (Muz. gy. Priváldszky J.)

SPEC. 2. FAJ. COELOPTES INERMIS. L. K. FEGYVERTTELEN B. UNBEWEHRTE G.

(inermis = fegyvertelen)

Syn. 1855. *Amaurobius inermis* L. Koch «Zur. Charact. des Artenuntersch. etc.»

Vide: L. Koch «Die Ar. Gatt. Amaur. Coel. Cyb.» pag. 33.

♀ Előteste barnásvörös, a homlokon füstösebb; végteste szennyessárgás, barna rajzzal, mely néha különösen a háttal, néhány \wedge szerű világos rajzot letesít; hasa szennyessárga; lábai barnásvörösek, a ezombok barnássárgába átmenők, a két első lábpar szára és végzei valamivel sötétebbek.

A fej mell vaskos, kisse nyújtott, elől ívesen elkeresztelt; a fejrész két esekely barázda által jól elválasztott; a hátrész hosszú, körülötte a sugaras benyomások jól láthatók, a fejrész közepén egy sor hosszabb szőr látható. A mellvért barnásvörös, pajzsalakú, kisse domborodott, különben síma, gyér szőrözettel. A rágók erősek, élénk barnásvörösek, tövük terdszerűen és igen tetemesen kiálló, végük kisse szétálló, a szőrözet csak a becsapóres szelén tetemes, egyelőtt kurtá, gyér. Az állkapcsok élénken barnásvörösek, végük sárgás, egyébként szelesek, kisse összehajlók; az alajak ívesen elvetszett, elég szeles s a rágók fele hosszának bőven megfelel.

A tapogató karesú, elég szőrös, végizen, különösen alul, néhány hosszú füske, e végiz bőven oly hosszú, mint a térd és szár együttvéve.

A lábak aránylagosak; az első pár szárán és másodvégizen alul három-három füskepár, a második láb páron hasonlóképen; a harmadik pár szárán alul, két pár — a negyediken ismét három pár füske, e két utóbbi párok másodvégizein is több füske. A végtest hossz körded, elég magas.

Az alsó szemsor egyenes, szemek egyenlő nagyságúak, és egyenlő távolságra egymástól; az oldal szemek tojásdadok; a hátsó sor könnyedén behajló, szemek egyenlő nagyságúak, a középsők közelebbre egymáshoz mint az oldalszemekhez, az oldalszemek tojásdadok s az alsó oldalszemekkel egy közös módos dundoron elhelyezettek.

A zár, a nyeleske felőli végén egy kis, kerekded nyílást mutat, e nyílástól a legzörésig egy szalagszerű, szeleségénél hosszabb síma betét észlelhető, az egész zár kisse domborodó.

Mértékek: ♀ Torzs	11·7 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fej mell	5·2 "
I lábpar	11·2 "
II "	10·5 "
III "	9·7 "
IV "	12·7 "

♂ Élesebb rajzzal, a végtest elején egy kurtá orsó folttal, mely mögött a szöges rajzok sorakoznak; lábai hosszabbak, teste karesúbb. A tapogató elég karesú, ezombja fehéretlen három füske egymás mögött.

terde szélességénél nem hosszabb, szára még valamivel rövidebb, külső oldalán farkasfülszerűen végződik; a pikkely hosszú, eszesos, eszesa kissé lekonyult, töve fele a külső oldal szélén egy mély esatoma; nemzőszerve egy hosszúka gyűjtőt mutat, mely elől, a pikkely eszesa alatt, egy horgosan befele kanyarodott tetemes nyujtványt visel.

Mertekek: ♂ Torzs	10.2 $\frac{m}{mm}$ elöl
fej mell	5.2 " "
I lábpár	13.5 " "
II "	12 " "
III "	11 " "
IV "	14 " "

Koehn L. tudor az idézett (második 1868) helyen egy ♀-ról emlékezik meg, a melyet PALLIARDI tudor Melhadia körül gyűjtött, s a melynek zárja, különösen nyílásának terjedelmes volta által különbözik a tipikus *Coelotes inermis* zárjától; a tudor ur későbbi vizsgálatoknak hagyta fenn annak az eldöntését, vajjon a melhádiai faj új faj vagy csak változata-e a *C. inermis*-nek? Én úgy véltém észlelhetni, hogy a magam nősténye a zár szerint inkább talál a PALLIARDI mint a KOEHN példányához; de a különbség, melyet más jel nem támogat, oly esekely, hogy új fajt felállítani nem merék. Úgy látszik, hogy itt csak avval a különbséggel van dolgunk, mely a záron a peték lerakása után mutatkozik, a mikor t. i. a zár kissé sorvadni szokott, minek folytán a nyílások kissé összeszűkülnek. Az én ♀-nyem még nem tojta le petéit. Természetesen kérdéses, vajjon a Dr. KOEHN példányai melyik állapotban vannak? Én részemről az érintett különbséget csak az állat állapotából magyarázom s a fajt nem változtatom, már azért sem, mert a lúm a KOEHN leírásával azonos és arra nézve is biztos, hogy nőstényemhez tartozik, mert avval egyszerre, egy helyiségből került.

A fajt, mint őszi alakot, Erdélyben, nevezetesen Görögény Szent-Imrén a Várhegy oldalán kövek között szedtem, egy példányát mokaöcsém, Vlkolinszky Jenő Selmezbányáról küldé be, hol a Klingertarna előtti közhalmokban is előfordul.

SPEC. 3. FAL. COELOTES ROSCIDUS? (C. K.) HARMATOS B. THAUÛGE G.

(roscidus = barnatos, megvedvesített; talán a végtest porozottságáról.)

Syn. 1837. *Amaurobius roscidus* C. KOEHN «Herr. Schöff. Deutsch. Ins.» pag. 141, et «Die Arachniden» X, pag. 113.

Vide: L. KOEHN «Die Arach. Gatt. Annur. Coel. Cyl.» pag. 40.

♂ Előtete barnássárga, feje része alig sötétedő; az egész a végtesthez képest igen fejlett; végteste sárga földön barna foltokkal, melyek határozatlanul \wedge formára sorakoznak. A lábak vörössárgák sötétebb lábvégekkel.

A fej mell feje része a mellrészhez képest keskenyedő, elől elkerékített, oldalról tekintve laposívesen emelkedett, a hátgödör résszerű, hosszú. A mellvért majdnem körded, szélességénél sokkal hosszabb, gyéren finoman szőrös. A rágók barnászörösek, vaskosak, oldalról tekintve, ék alakúak, igen gyéren szőrösek. Az állkapcsok lapiezkások, elől elkerékítettek, belső szeleiken a széles alajkhoz képest ívesen kivágottak, hosszan szőrösek, barnássárgák; a majdnem négyzetes alajk hasonló színű, elől elnetszett s az állkapcsok fele hosszát éri el. A lábak vörössárgák, vörösbarna átmenő végekkel; a czombok alul, a többi iz felül fegyvertelenek, különben párosan álló tüskékkel (az I. pár szárán 3 párral) fegyverezettek.

A végtest kicsiny, majdnem hengerded, a végén a felső fonószemőlempár farkszerűen kiáll, két íze egyenlő hosszúságú. A has szemnyessárga földön apró, barna pettyekkel.

Az alsó szem sor kissé behajló, oldalszeméi tojásdadok, a középsőknél nagyobbak, valamennyi szeme egyenlő távolságra egymástól s e sor a középszemek táján a karajosan benyomuló homlok szelétől

oly távolságra esik, a mely az oldalszem hosszabb átmérője két-zeresének megfelelő; a hátsó szemsor könnyedén behajló, szemei egyformák s az oldalszemnek láthatólag távolabb állanak a középsőtől mint ezek egymástól; az alsó és hátsó középszemnek közötti távolság nagyobb annál, a mely a hátsó középszemnek között elterül.

A tapogató hosszú, szerkezete eles jellemzője a fajnak; barnássárga, a czomb felületének végén három erős tüske; a térd és száríz rövid, egyenlő hosszúságú; a száríz külső oldalán egy farkasfülforma kis nyújtvány; a pikkely rendkívül hosszú, tövével kissé kampósan hajló, keskeny, eszesosan kamulalaku, bőven szőrös, esése előtt külső szélén kivágott; nemzőszerve szövövényes; a kidagadó barnás vörös gyűjtő a külső oldal felé nyitott, elején egy hirtelen hajlású sarlóalakú nyújtvánnyal, mely a pikkely esése alatt megfekszik, hátsó feléből egy eszeszerű emelkedés áll ki, melyből egy igen hosszú, serteszerű, le- és hátrafele görbülő embolus indul úgy, hogy legörbülő esésével a pikkely tövének külsejét éri el.

Mértékek: ♂ Torzs	10.5 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fejmell	5.5 »
I lábpár	15.5 »

A IV-ik lábpár második végze hiányzik, a többi iz azonban határozottan hosszabb az I pár megfelelő ízénél s e szerint a labak hosszaránya 4, 1, 2, 3.

Egyetlen példányát 1868-ik évi szeptember havában a Körösszorosban, Brátka helység táján, a mészgörgetegekben találtam. A fajnevezhez alkalmazott kérdőjelre az indított, hogy a *Coelotes roseidus* C. Koch = *segestriformis* Dufour mindeddig csak nőstények után ismeretes s minthogy magam csak a leírt hímeket találtam, kérdéses: vajjon ez *C. roseidus*-hoz tartozik-e? Amyi bizonyos, hogy az eddig ismert *Coelotes*-fajok hímektől úgy nagyság mint szemállás és a tapogató által lenyegesen különbözik. A «*roseidus*» fajjal leginkább azért tettem érintkezésbe, mert ennek nőstényei, fajrokonuk nőstényei között, a legnyugyobbak s az előttem fekvő hím is a legnagyobb az eddig ismert *Coelotes* fajok hímek között.

SPEC. 4. PAJ. COELOTES SOLITARIUS, L. K. REMETE B. EINSIDLER S.

(solitarius = magányos, egyedülálló; a ritkasága vonatkozik.)

Syn. 1868. *Coelotes solitarius* L. Koch «Die Arachn. Gatt. Amaurob., Coelotes, Cybaeus» in Abhand. d. Naturh. Ges. zu Nürnberg IV, pag. 38.

♀ A fejmell mellrésze sárgabarna, fejeresze vörösbarna; a rágók, az állkapcsok, az alajk és a mellvert sötét vörösbarna; a végtest felülete fekete, barnasárgás foltokkal, melyek a hosszleengely irányára szerint 6—7 \wedge állású, a fonók felé fokozatosan kisebbedő foltpárokká sorakoznak. A végtest hasfele barnássárga, feketés foltokkal. A lábak czomb- és térdizei barnássárgák, a többi ízek vörösesbarnák. A fonók barnássárgák.

A homlok alsó szele és az alsó szemsor közötti ter nem szelesebb egy oldalszem átmérőjénél s hosszú sertekkel borított. Az alsó szemsor kissé behajló, a szemközök egyformák; a középszemek kerek, az oldalszemek körderekek, nagyobbak. A hátsó szemsor behajló, a szemközök egyformák. A két sor oldalszemek egy közös dudorodáson állanak.

A rágók beesapórese kívül és belül három foggal fegyverzett. Az alajk az állkapcsoknak fele hosszát éri el, alajján szélesebb.

A zár keresztbefekve korded, betetije szélességénél magasabb, ettől kötfelől a záralapban egy-egy fog.

Mértékek: ♀ Torzs	?
fejmell	4.5 $\frac{m}{\mu}$ ebből
I lábpár	11 »
IV »	12 »

Dr. H. Zimmermann (Limburg) gyűjteményében a Tatrából, hol is de Rottenberg rovarász gyűjtötte; Dr. Seidlitz gyűjtötte N.-Szeben körül. Leírta és meghatározta Dr. Koch L. Peldányokat nem láttam.

GEN. 6. NEM. TEGENARIA. (LATEILLE.)

(τεγγανον = tepsi vagy τεγγος = háztető; mindenesetre a szövetről.)

Syn. 1804. LATEILLE «Nouv. Dict. d'Hist. Nat.» XXIV, p. 134 ad. part.

Vide: THORELL «On Europ. Spid.» p. 129.

Az alsó szemsor majdnem egyenes vagy könnyedén behajló. A felső fonószemőlespár második íze az alapíznél rövidebb. A fonalszűrő és a nyüst hiányzik; a felső fonópár végíze alsó lapján esézés, a lábvégek két bordás és egy sánija körömmel. Hosszu lábú, többnyire élénk színezetű alakok, a melyek zugokban vagy sarkokban lepelszerű, bemélyedő hálót készítenek, melynek egyik sarkában a háló lapjára nyíló csövet alkalmaznak, a mely hátul is nyitott; e cső szájában elhelyezkedve lesik prédájokat, mindig felfelé álló háttal (soha sem esüngő helyzetben). Legnagyobb részben házi alakok, melyek azonban részben sziklás helyeken a vadonban is előfordulnak; a vadonban élők a fák gyökereit is kedvelik.

SPEC. I. FAL. TEGENARIA DOMESTICA. (CL.). HÁZI ZUGPÓK. HAUS WINKELSPINNE.

(domestica = házi; a tartózkodásról véve.)

Syn. 1757. *Araneus domesticus* CLERCK «Aran. Succ» p. 76.

Vide: THORELL «Remarks» p. 155.

♀ Hosszú, erős lábú, közepesen felüli alak. Borszeszben előtette vörössárga, kissé sötétebb fej-részszel s világos közép és szegélyrajzzal; végtette olajbarna, felületén egy téglavöröses középesíkkal, mely elején élénk sárga keretbe foglalt; száraz állapotban az egész alapszínezete agyagsárga, mely szín a tömött, megfekvő szőrözettől ered. Lábai szürkésfehérek, sűrű, sötét gyűrűzettel. A fejmel fejerésze elől szűkülő, elkerekített, jól elválasztott, a mellrész szélesedő, laposan domború; két oldalán világosabb, befelé esípkés szegélylyel, mely a homlokra is átnyúlik; a résszerű, hosszú hátgödör világos szegélylyel, melyből az oldal-szegély felé határozatlan sugárvonalak esillagszerűen oszobnak. A rágók vörösbarnák, erősek, oldalról tekintve ekalakúak, tövükkel a homlok előtt alig kiálló, bőven és hosszú szőrökkel fedettek. Az állkapesok párhuzamosak, közepök táján módos behorpasztással, elől elkerekítettek, különben vörösbarnák világos esücesal; az alajk széles, kúpalaku, elől keskenyebb, elnetszett, a rágók felchosszát meghaladja. A mellvért szélesen körded, sárgásbarna, sárga szőrökkel majdnem borított. A tapogató vékony, hosszú; végíze sötétebb s oly hosszú mint a szár és terdiz együttvéve, hosszú szőrözettel fedtt, töve körül 5—6 hosszú, elálló sertetüskével; a száríz végén egy sötét gyűrű. A lábak hosszúk, erős ezombokkal s vékonyan kifutó vegekkel, végig szőrösek; a ezombok alul, a többi íz felül fegyvertelen, különben gyéren, hosszú tüskékkel fegyverezettek; a két első pár ezombja alul barnafoltos, felül egyenetlen szélű gyűrűs folttal, a többi láb és íz egyenetlen szélű, sűrűn álló sötétebb gyűrűzettel. A végtest elől elnetszett, keskenyebb, közepetáján a legszelesebb, hátul elkerekített; felülete olajbarna, közepén egy téglavöröses széles hosszsesíkkal, mely elől szélesen, élénk-sárgásan szegélyzett, hátrafele sárgás pontok között fut. A has barnás, szakadozott keskeny, sárga szegélylyel, közepén néha sárgás foltpárokkal. Az alsó fonópár vörössárgás, a felső fonópár alapíze barna, végíze világos, rövid.

A szemesoport a homlok széletől majdnem akkora távolságra, a mekkora a magassága a közép szemesoportnak. A szemek nagyoeskák; az alsó sor középszemei az oldalszemeknél nagyobbak, a sor kissé behajló, szemei egymástól egyforma távolságra; a hátsó sor szemei egyenlők, a sor behajló, oldalszemei a középsőktől kevéssel távolabbra mint ezek egymástól; az oldalszemek közös emelkedésen állva nem érintkeznek.

A zar egy elenk vöröses, felhóldszerű, keskeny bemetszes, mely homoru oldalával a nyelecske fele all.

Mertekek: ♀ Törzs	13—17	$\frac{mi}{m}$	ebből
fej mell	6.5	»	
I Láb pár	27	»	
IV » 	28	»	

A lábak hosszaránya változó, néha 1, 4, 2, 3, néha az I. es IV. par egyenlő, néha 4, 1, 2, 3.

♂ Kisebb vegtest mellett fejlettebb előtesttel. A tapogató hosszú, erős, esuesosan bunkós, — sotet szinezetű; a terd es száríz egyforma hosszúságu, a száríz külső oldalának vege fele ket sötet-feketebarna, rövid, vaskos fogas; a pikkely szepen esuesosan kamdalaku, domborúságával fölfelé fordított, rókavörös szőrrel höven borított; felülről tekintve a nemzőszerv a pikkely mindket szele alul kiáll; alülről tekintve a külső szelen egy előre irányozott szeles, sarlóalakú, sötet-vörösbarna, hosszú nyújtvány látható, mely domboru szelével a pikkely alól kikanyarodva, végével a pikkely esuesa alá kerül, külső szele felhajtott esatornás; a pikkely töve fele egy eseesalaku vaskos nyújtvány indul, mely hirtelen egy hosszú, vékony serteve alakul, a pikkelyt belső szelen megkerüli s vegevel a sarlóalakú nyújtvány esatornás szelébe belefekszik.

Mertekek: ♀ Törzs	12.5	$\frac{mi}{m}$	ebből
fej mell	6	»	
I láb pár	27.5	»	

Nyári alak, mely az aljakban, jelesen házakban, istállókban, padlásokon stb stb. gyakori, felhatol a tomyok fedelei ala is; de sziklafalakon, fák töven, a mely utak martjain is előfordul s terjedelmes lepelhalójával ügyesen alkalmazkodik.

SPEC. 2. FEM TEGENARIA DERHAMII (SCOP.), DERHAM Z. DERHAMS W.

(Derham, mult századbeli term. barát.)

Syn 1763. *Aranea Derhamii* SCOPOLI, Eutom. Carn. p. 400.

Vide: THORELL «Remarks» p. 157.

♀ A megelőző fajnál sokkal kisebb; porosan szürke; vegteste feketes foltokkal párduezszerűen tarkazva. A lábak sárgásszürkek, a ezombok es száruk elmosodo, sűrűn álló sotetebb gyűrűzettel. (Borszeszben az előtest barnásvörös, a lábak vörösessárgak).

A fej mell szivalaku, fejeresze a mellreszhez kepest keskenyedő, jól elválasztott, elől elkerekített; az egész, oldalról tekintve, íves; a resszerű hátgödörből indulva a szemekig egy sor előre hajló serte, mely könnyen leválk; a mellresz finoman feketen, azután beljebb szelesen sárgásszürken es esipkesen szegelyezett; a hátgödör környeke szinten világosabb. A mellvert vörösbarna, közepe világosodó, minden esipő előtt egy határozatlan, világos folt. A rágók erősek, oldalról tekintve ekalakuak, tövükkel a homlok előtt kisse kiállók, höven szőrösek, vörösbarnák. Az állkapesok egyenesek, elől elkerekítették vörösbarnák, az alajk majdnem negyszögletes, a rágók felehosszának megfelelő, elől elmetszett. A tapogatók vekonyak; valamennyi iz szőrös, közben elálló, hosszú sertekkel, a terd es száríz vege gyűrűs. A lábak hosszúsága nem aránytalan; ezombjaik alul, a többi iz felül fegyvertelenek; az első láb pár szárín alul ket pár füske. A vegtest elől elmetszett, keskenyebb hátul szelesedő, vegem elkerekített, felülete közepe egy sor \wedge sárgásszürke rajz, mely feketes foltok által választatik el, s e sor mellett ismet feketes foltosorok; a has apróbb foltosakból alakult három sorral. Valamennyi fonó halvány-sárgás, koesonyásan áttetsző.

A szemesoport es a homlok szele közötti távolság alig felet teszi a közepszemek negyszöge magasságának. Az alsó szemesor egyenes, szemei egyenlő nagyság mellett egyforma távolságra egymástól; a hatsó sor könnyeden behajló, szemei egyenlő nagyság mellett egyforma távolságra egymástól; a ket sor közepszemei egy előrefele kisse szükült trapezben elhelyezettek, mely legnagyobb szélességenel magasabb.

A zár egy felkörü terese, mely elejen a legzőrés szelének megfelelően kolbászalakúra begöngyölt; e begöngyöles két végén a tojócsövek apró, barnásvörös nyílásai állanak.

Mertekek: ♀ Törzs	10·5 $\frac{m}{\mu}$	ebből
fej mell	5	»
I lábpár	18	»
IV » 	18·5	»

A lábak hosszaránya 4, 1, 2, 3.

♂ Kisebb; szívalakú, széles fejmellettel, kis végtesttel, hosszabb lábakkal, besötétített czombokkal. A végtest foltjai néha összefolynak s feketes alapszínezetet letesítenek. A tapogató karesú; hegyes, kis bun-kóba végződő; száríze a terdiznél hosszabb, végén egy kurtá sötét fogaacsal; a pikkely kinyújtott keskeny hegyes veggel, bőven szőrös, szelesebb főve jól domboru; nemzőszerve alulról tekintve egy lapos, közepén kerek, nyitott gyűjtőt mutat, melyet belső szele tövétől fogva egy felkörbe kanyarodó keskeny egyszerű nyújtvány körül fog.

Mertekek: Törzs	9·5 $\frac{m}{\mu}$	ebből
fej mell	4·5	»
IV lábpár	22	»

Nyári es kitimően házi alak, mely a pincezek ablakaiban, az istállók gerendázatán es zugaiban, ólak-ban stb. lepelszerű, olykor roppant terjedelmu haloit szövő, esoveivel a helyiségehez ügyesen alkalmazkodik s mindenütt elterjedt.

SPEC. 3. FAJ. TEGENARIA CAMPESTRIS. C. K. MEZEI Z. FELD W.

(campestris = mezei; a tatózkodástól.)

Syn. 1841. *Tegenaria campestris* C. Koch, Die Arachn. VIII, p. 34.

Vide: THORELL «Remarks» p. 157.

♀ Kicsiny. Előteste világos-agyagsárga szegély- es középrajzzal; végtestének felülete egy szép tegla-vörös közepesikkal, mely két elenksárga pontsor által szegélyeztetik. Lábai világossárgásak, sűrű, sötét sző-rőzettel. Alakban es a színezet beosztásában a T. domesticának megfelel, nagyságra nezve azonban ennek alig fele reszet éri el.

A fej mell szívalakú, széles mellrészszel, keskeny fejrészszel; sárgás; a fejlető, a mellresz szélei es a resszerű hátgödör környeke világosabb. A mellvért keskeny, paizsalakú, barnás, a közepen egy világosabb keskenyekkel, a csipők előtt világos foltokkal; a csipők barnás foltokkal. A rágók, oldalról tekintve, ekalakúak, vörössárgák, szőrösök. Az állkapcsok sötétebbek, egyenesek, elől elkerekítettek; az alajk töven szelesedő, elől elmetszett, vaskos-széles. A tapogató karesú, szőrös, közben elálló sertekkel fegyverzett, végize sötétedő, oly hosszú mint a szár es terd együtve. A lábak karesúk, sárgások, foltokkal elegyesen sűrűn gyűrűzöttek, czombjaik alul, a többi íz felül fegyvertelenek; az első lábpár szára alul egy füskepárral. A végtest kissé hengeres; olajbarnán pettyezetett felülete közepen a femturt rajzzal; hasa sárga, barna pontokkal díszített.

Az alsó szemsor igen gyengen behajló; középszemei az oldalszemeknél kisebbek s a homlok szélétől oly távolságra állnak, mely a középső szeműnegyszög magasságának felet meghaladja, szemei egyenlő távol-ságra egymástól; a hátsó sor behajló, szemei egyformák, egymástól egyenlő távolságra állók; az egész cso-port szorosán együtt áll.

A zár egy kerekded terese, melyet egy patkóalakú, a nyelecske felé nyitott, keskeny, vörösbarnás res körül fog.

Mertekek: ♀ Törzs	7·2 $\frac{m}{\mu}$	ebből
fej mell	2·4	»
IV lábpár	13	»

A lábak hosszaránya 4, 1, 2, 3.

♂ Valamivel kisebb, a végtesthez kepest fejlettebb fejmellel; színezetre nézve a nősténnyel azonos. Tapogatója bunkós; terd- és szárize egyforma hosszúságú, az utóbbin, külső oldala végén, egy kicsiny, farkas fűlszerű nyujtványval; a pikkely hosszú csücsbe kifutó, bőven szőrös, felülről tekintve a nemző szervnek egy része a pikkely külső szélén kiáll; a nemzőszerv berendezése, alulról tekintve, a *T. domesticae*-val azonos, avval a különbséggel, hogy a sarlóalakú nyujtvány az állat nagyságához képest roppantúl szélesre fejlett, a serteszzerű embolus töve pedig nem hirtelenül vékonyodott, hanem az illető hátsó nyujtványba egyenesen bele enyésző.

Mertekek: ♂ Törzs	5.5 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2.5 »
IV lábpár	13.8 »

E fajnak egyedüli biztos megkülönböztetője voltaképen csak az alak állandó kicsinyiségében rejlik; a többi lényeges jelleg csak dimimutivuma a *Tegenaria domesticae*-nak s azt tartom, hogy a *Tegenaria campestris* eredeti alakja a *T. domesticae*-nak, mely utóbbit a kedvezőbb táplálkozási viszonyok neveltek nagyobbá s az elterest azután állandósíták is.

A *T. campestris* a lapályban épen úgy mint az előhegységben s a havasokon körülbelül 3000 magasságig fordul elő, hol lepelszerű hálót kőhalmokban, a fak gyökerei közé s rendszeren úgy szövö, hogy csöve a mohába levezet.

Ismerem, erdélyi részekből: Kolozsvárról és Szébenből (Bergleiterféle gyűjtemény); magyar részekből: Doroszlóról (Hosszúmegye erdő a síkban), Orsováról (Allionhegy), Bázsiásról, az Alsó-Hanorból (Borsod «Hollós»), Pribilina (Liptó «Híva-Havas» 3000' lábíg), Pest környékéről fiatal példányok (Muz. gy. Frivaldszky Jánostól).

GEN. 7. NEM. CRYPHOECA. THOR.

(*κρυφος* = elrejtve, *οϊζίω* = élni; a tartózkodásról véve.)

1869—70 THORELL «On europ. Spid.» p. 131.

A hátsó szemsor igen könnyedén, az alsó erősen behajló. A felső fonószemőlespár végize az alapznak alig felehosszát teszi. A fonók egy a hasfele szélesedett trapezbe elhelyezettek (legalább annál az alaknál, a melyre e jellemzést alapítom.) Kis alakok, melyek rendszeren kövek alá rejtve élnek s laza, ritkás eső mellett rendetlen hálót kötnek. A magyar alak havasi s kizárólagosan a fenyőöv felett s azon túl 6—7000 láb magasságban fordul elő.

SPEC. I. FAJ. CRYPHOECA CARPATHICA. N. SP. KÁRPÁTI REJTPOK. KARPATHEX SCHLUPSPINNE.

(carpathica = a tartózkodásról)

(VII-ik tábla, 156 a szemesoport, b ♀ zár, c ♂ tapogató, d mérték.)

♀ Az előtest és a lábak zöldessárgásak. A végtest olajbarna; sárgás, részben ω szerű rajzzal. Valamennyi lábón a szár és másod végíz (metatarsus) alul hosszú, megfekvő, világos tüskékkel fegyverzett, melyek az első és második lábpáron két egyenes sorban s párosan elhelyezkedve állanak. Az alsó szemsor erősen behajló, középszemei az oldalszemeknél sokkal kisebbek; a hátsó sor igen könnyedén behajló, szemei egyenlőek; az alsó szemsor középszemei a homlok szeptől oly távolságra, mely egy oldalszem átmerőjét bőven meghaladja.

Az első lábpár szárán 4—5 pár tüske, a másodvégizen 3 pár.

A fej mell zöldessárga, hosszukás-szívalaku, a fej jól elválasztott, keskenyedő és elől elkerékített; a hátgödör pontszerű; a mellrész a lábak fekvésének megfelelő csillagszerűen oszló barázdákkal. A mellvért hosszukás paizsalaku, a negyedik lábpár csípői között kihegyesedett, kissé domborn, agyagsárga és gyéren szőrös. A rágók agyagsárgák jól fejlettek, az első lábpár ezombjánál vékonyabbak; tövükkel nem állanak ki a homlok alól, oldalról tekintve, tetemesen az állkapesokra esapottak. Az állkapesok agyagsárgások szélesek, elől elkerékítve nem hajolnak egymásfelé s gyéren szőrösök; az alajk hasonló színű, széles, elől elmetszett, az állkapesok fele hosszát nem éri el egészen.

A tapogató zöldessárga; végíze húsos, oly hosszú mint a száríz, kétoldalt több megfekvő, hosszú tüskével.

A lábak ezombjai zöldessárgák, a többi íz vörösödő, a harmadik lábpár térdíze csúcsán (felül) egy felálló hosszú tüske, egyebekben mint fentebb.

A végtest olajbarnás, nyújtott-hossztojásdad, a vége kisse csúcsos; felülete közepén és elején egy szabálytalan világosabb folt, mely alatt \wedge szerű fehéres, elmosódó rajzok állanak s hullkúnosan az oldalakra enyésznek, néha alig kivethetők; a has egyszínűen olajzöldes, az egész végtest megfekvően nem épen sűrűn szőrös.

A fonók trapezben állanak, sárgások, egyenlő hosszúságúak, a felső pár végíze csúcsos és igen rövid, mintegy negyedrésze az alapíznek. A zár az alak kicsinyiségéhez képest terjedelmes, vöröslarna, kidomborodó, majdnem szívalakú, a nyelcske felé elmetszett. Közepén, hosszában benyomott, úgy hogy két karajszerű felet képez.

Mértekek: ♀	Törzs	4.2 $\frac{m}{m}$	ebből
	fej mell	1.9	»
	I lábpár	5	»
	IV »	5.8	»

A lábak hosszaránya tehát 1, 1, 2, 3.

♂ Valamivel kisebb, karesubb lábakkal s világosabb előtesttel. A lábak fegyverzete gyengébb. A tapogató aránylag igen fejlett, térd és száríze egyenlő hosszúságú, a száríz törének külső oldalán egy előre és oldalt irányozott fűlszerű függelék; a pikkely tojásdad, igen domborn, fehéres és gyéren szőrös, alóla a nemzőszerv tetemesen kidagad; a nemzőszerv, ahlról tekintve, oldalt egy nyujtványt mutat, mely lassankent egy finom, fekete, serteszerű nyujtványba vékonyodik s így a pikkely belső szélehez alkalmazkodva ezt töveig órarúgószerűen körülfogja.

Mértekek: ♂	Törzs	3.5 $\frac{m}{m}$	ebből
	fej mell	1.6	»
	IV lábpár	5.4	»

A Krivánon augusztusban nem ritkán és majdnem a csúsig előfordul. Mindig a kövek alsó lapján, igen ritka szövetű esében található s könnyen gyűjthető, mert nem menekül, hanem lábait szorosán a testhez illesztve vesztég marad. THORBELL tanár látta és szinten ismeretlennek állítja.

GEN. 8. NEM. AGALENA. WALCKENAER.

(vide Agalenoidea.)

Syn. 1805. *Agelena* WALCKENAER «Tabl. d'Arar.» pag. 51.

Vide: THORBELL «On europ. Spiders» pag. 132.

A hátsó szemsor behajló; az alsó erősen behajló. A felső fonópár kétízű, a végíz karesu, az alapíznel hosszabb es alsó fele hosszában eséves (lásd I. köt. II. tábla 41). A fonók majdnem négyszögben

állanak; a felsők a test végén farkszerűen kiálló. Közepmagyságu alakok, melyek magas fűben bokrokon és sövényeken töleseralaku terjedelmes hálót szőnek, a melyek aljában egy eső nyílik, mely hosszan és néha tömkeleges kanyarulatokban a fűvek, ágak köze, néha üregekbe is levezet.

SPEC. 1. FAJ. AGALENA LABYRINTHICA. (CL.) ILLÓ TÖLCSÉRPÓK. FLUCHTIGE TRICHTERSPINNE.

(labirintus — tömkeleg; a háló tömkeleges esővéről véve.)

Syn. 1757. *Araneus labyrinthicus* CLERCK «Ann. Suec.» pag. 79.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 159.

♀ Előteste sárgásszürke, a mellreszen csillagszerűen oszló, barnás vonásokkal, melyek azonban a közepen nem egyesülnek s a szeleket sem erik el. A végtest barnásszürke: felületen 6—7 finom \wedge szerű feheres rajzzal, melyek néha \wedge szerűen szakadozottak. A lábak sárgás-szürkések, az izek végén barnulók, elálló, hosszú szőrözettel. A has sárgásszürke, kétoldalt egy-egy enyésző barnás csikkal szegelyezve. Meglehetősen nyulánk alak farkszerűen kiálló felső fonópárral.

A fejmell hosszukás, módosan domború; a fejresz a mellreszhez kepest keskenyedő, teteje elkerekített, a rágók felett kissé pofás; oldalról tekintve az egész laposan íves, közepen egészen végig egy feheres szalag; a mellresz szelei feheres szegelyvel, s e rajzok megfekvő, ágas szőrözettől erednek (lásd I. köt. II. tábla 22). A mellvert majdnem kerek, hátul hagymaszerűen hirtelenül esücsosodó, lapos és megfekvő feheres s evvel elegyesen felálló sötetes szőrözettel fedett. A rágók vastosak, oldalról tekintve fővükkel kissé a homlok előtt kiálló, barnászörösek, módosan szőrösek. Az állkapcsok szelesek, domborúak, agyagsárgások, elől elkerekítve, csak külső szeleik fele szőrösök; az alajk négyszögletes és szeles, barnás, az állkapcsok felehosszát eri el.

A tapogató karesú, sárgás; végíze barnuló sertekkel elegyesen szőrös, hosszabb mint a szár és terdiz együttveve. A lábak elég erősek, szőrösek és hosszúk, sárgásszürkék (borszeszben vörösek), az izek végén elmosódva barnulók, szőrösek igen gyeren inkább sertekkel mint tüskekkal fegyverzetek; a szárok alsó felén legfeljebb három pár sertetüske. A végtest megfekvően szőrös, hossztojásdad. Mind a két szemsor erősen behajló, nagyoeska szemekkel; az alsó szemsor középszemei a homlok szeletől majdnem akkora távolságra, a mekkora a középső szemnegyszögnek a magassága; e középszemek a többieknél valamivel nagyobbak; az alsó sor szemei egyforma távolságra egymástól, az oldalszemek kissé tojásdadok; a látsó sor középszemei valamivel közelebb egymáshoz, mint e sor oldalszemeihez.

A zár egy terjedelmes vorósbarna köldök, melybe a legzöres felől egy nyelvalaku lemez benyomul, mely azután két oldalt és a nyeleeske felől egy szeles keretbe foglalva evvel összeillik.

Mertekek: ♀	Törzs	11—12	$\frac{m}{m}$	ebből
	fejmell	5.5	»	
	I lábpár	16.5	»	
	IV »	20	»	

A lábak hosszaránya 4, 1, 2, 3.

Bőven tápláló helyeken nagyobb példányok gyakoriak.

♂ valamivel kisebb, karesubb; színezete a nőstényével azonos. A tapogató hosszú, bunkos és szőrös; terdizen, oldalt, egy, szárizen alul egy erős fogacs; a pikkely esücsosan kanálalaku. A nemzőresz keyesse kidagadó, egyszerű gyűjtővel, melyen elől egy tulókforma esavaros, vastos és hegyes rész látható.

Mertekek: ♂	Törzs	9	$\frac{m}{m}$	ebből
	fejmell	4	»	
	IV lábpár	22	»	

Gyakran nagyobb: törzs 12.5 $\frac{m}{m}$, IV lábpár 29 $\frac{m}{m}$.

Ez általánosan, de inkább csak az aljakban, neha a havasok fenyő öveben elterjedett fajnak tavaszi és őszi nemzedeke van. Terjedelmes olykor 3 □ dm. terfogatú hálóját, melynek töleser alakú leple sűrű szövetű bokrokon, magasabb növények esoportjaiban, sövényeken sőt olykor magas fák ágai között (fenyveken neha 4—5 méter magasságban pl. a kolozsvári muzeumkertben) található, rendszeren számos példányát mintegy telepben. Párzását, melyet a lepelen végez, bőven és belátóan tárgyaltam az Erd. muzeum egyes évkönyveiben (lásd «Adatok Erdélyi pókfaunájához II.» Erd. Muz. egyeslet évk. IV. köt. p. 38).

Ismerem erdélyi részekből: Kolozsvárról, Mező-Záhról, Nyárad-Szeredáról, Gyergyó Szt.-Miklósról, Tölgyesről, Szebenből (Sill és Bergleiter-fele gyűjtemények); magyar részekből: Doroszlóról, Pancsováról, Jeselnitzáról (Orsova mellett), a Veterani barlang körül, Ó-Ogradena körül, Rakamazról, Tokajból, S.-A. Ujhelyről, az Atság-Hámorból (Borsod, «Bükk»), Pribilínáról (Hlma havas fenyő öve), Lykanka (Liptó, várom), Selmezbányáról, «Pest vidékeről» (Muz. gy. Frivaldszky János), Ungvárról, (Muz. gy. Vidra Ferd.), Dabasról, (Muz. gy. Metelka Ferencz).

SPEC. 2. FAJ. AGALENA SIMILIS. KEYS. ROKON T. VERWANDTE T.

(similis = hasonló; az előbbi fajjal való rokonságra czéloz.)

Syn. 1863. *Agalena similis* KEYSERLING «Beschr. neuer Sp. etc.» pag. 6.

Vile: THORELL «Remarks» p. 160, 565.

♂ Az előbbi fajnál kisebb; karesubb lábakkal. A has *közepe* szélesen szalagszerűen barna, a szalag belseje neha elmosódva világosodó; a has oldalai világos sárgások. A tapogató végze oly hosszú, mint szár- és terdize együttveve. A hátsó szemsor szemei egymástól egyenlő távolságra. A zár egy terjedelmes, vörös-barna, durva keret, közepe tetemesen kivájt, e kivajás feneken egy sárgás lemez, mely a két tojósőnek látható, tágas nyílását kettfelé osztja. A végtest felülete vorösesbarna, \wedge szerű rajzai elmosódók és egymásután sorakozottak. Az egész állat igen gyeen szőrös, a lábak szőrözete elálló. Ezek azok a különbségek, a melyeknél fogva e faj nőstényei a rokon fajtól könnyen megkülönböztethetők.

Mertekek: ♀ Törzs	10—11	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmeél	4	»	
IV lábpár.	14	»	

♂ Karesu, hosszulábú; szmezete a nőstényével azonos, a végtest \wedge szerű rajzai elesebbek. A tapogató bunkója igen fejlett; terde vastagságánál nem hosszabb, külső oldalának a vége dudorszerűen kinyújtott, szára a terdnel rövidebb, külső alsó oldalán egy erős, tompa nyújtványnyal; a pikkely mélyen kanálalakú; ivarszerve igen complicált; egy síma gyűjtőből egy esővekből álló, gomolyagszerűen esavarodott embolus illeszkedik, felette egy széles, nyelv alakú, elkerekített lemez hajlik es irányul előrefelé, az egész szerkezet tetemesen kidagad.

Mertekek: ♂ Törzs	9	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmeél	4.4	»	
I lábpár.	22.5	»	
II » 	20.5	»	
III » 	17.5	»	
IV » 	21.9	»	

Mint nyári es különösen őszi alakot Kolozsvárról ismerem, hol a kertek bokrain fajrokonával együtt található. Előfordul Pozsony vidéken is, homnan Böckh Gy. útján a beesi es. állattani muzeumba «*Agalena labyrinthica*» nev alatt került. Dr. Böckh a két fajt egynek nezte.

GEN. 9. NEM. HISTOPONA. THORELL.

(ἵστος = szövet, ποζίω = csinálni; a szövetre vonatkozik.)

Syn. 1869—70. THORELL «On Europ. Spid.» p. 133.

A hátsó szemsor, felülről tekintve, egyenes; az alsó szemsor behajló. A felső fonópár ketizű, végze arforma s a hengeres, vastag alapíznél rövidebb. Közepes nagyságon aluli alakok, melyek erdős helyeken a mohában s ellálló kéreg alá szövik esőveiket.

SPEC. I. FAJ. HISTOPONA TORPIDA. (C. K.) MEREV KÁRPITOSPÓK. STEIFE LAPPENSPINNE.

(torpidus = merev; úgy látszik az Agalenák ellentétéjére értve.)

Syn. *Textrix torpida* C. KOCH «Die Arachniden» VIII, pag. 48.

♀ Előteste barna, világos közepesekkel es oldalszalaggal, mely a mellrész szeleit nem éri. Végteste olajbarna, teglászörössel elegyített, felszine elejen két rövidke, világosabb esikkal. Lábai sárgászörösek a czombok barnulók.

A fejmell jól fejlett, módosan domboru, mellresze kerek; fejeresze jól elválasztott, majdnem párhuzamos oldalakkal, rajzaút megflekvő feheres szőrozet alkotja. A mellvert szivalaku, barna; közepe elmosódva világosodó. A rágók czombvastagságnak vörös barnások, módosan szőrosök, oldalról tekintve ekalakúak, tovnikkel igen kis mertekben kidomborodók. Az állkapcsok egyenesek, szelesek, elől elkerékítették, az alajk széles a rágók hosszál bőven erő. A lapogató karesu, sárgás, czombja felső es alsó lapján füstös, a többi iz legnagyobb részben füstös, a végiz szőros, oly hosszú, mint a terd es szár együttveve. A lábak karesuk es meglehetősen hosszuk, sárgás-vörösek, a czombok fel- es alszine füstös, a többi izeken sötetebb lehelettel.

A száruk es másodvégzek alul gyeren álló, megflekvő, vekony es meglehetősen hosszú tüskékkel fegyverzetek. A végtest hossztojásdad, elől hátul tompa veggel, a femt emltett rajzzal. A has sárgás, az oldalak barna szine által határolt, a fonók előtt egy elmosódó sotetes foltpárral.

Az alsó szemsor láthatolag behajló, középszemeinek távolsága a homlok szeletől megfelel a középső szemmegszög magasságnak, középszemei az oldalszemeknél kisebbek. A hátsó sor egyenes, szemei majdnem egyenlők s egyforma távolságra egymástól.

A zár egy igen terjedelmes, majdnem kerek, vörös koldok, melyben egy feheres, szeles majdnem szivalaku es lapos lemez fekszik.

Mertekek: ♀ Torzs	7	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	2·6	»	
I lábpár	8·8	»	
IV »	11	»	

A lábak hosszaránya 4, 1, 2, 3.

E fajt csak egy ♀ példány után ismerem, a melyet nyár derekán Doroszlón («Hosszumegy» erdő) kéreg alatt találtam, hol sűrű szövetű, lapos, kerek, mintegy $6 \frac{m}{m}$ átmérőjű peteburkát őrzé.

GEN. 10. NEM. TEXTRIX. SUNDEVALL.

(textrix = takácsnő; a szövé-re vonatkozik.)

Syn. 1833. SUNDEVALL «Conspectus Arachnidum» pag. 19.

Vide: THORELL «On europ. Spid.» p. 134.

Az alsó szemsor kihajló, a hátsó sor, melynek középszemei az oldalszemeknél nagyobbak, erősen kihajló. A fejmell fejeresze hirtelenül felvetett; a homlok a rágók felett kidül. A felső fonópár karesu, az alapíznél hosszabb. Közepesen alóli alak.

SPEC. I. FAJ. *TEXTRIX DENTICULATA*. (OLIV.) FOGAC SOS SZÖVŐPÓK. GEZÁHNTE WEBERSPINNE.

(denticulata = fogacsos; a végtest rajzára célezz.)

Syn. 1789. *Aranca denticulata* OLIVIER «Encyclop. meth.» V, pag. 213.

Vide: THORELL «Remarks» p. 160.

♂ juv. Előteste sötét-vörösbarna egy fehér közepesikkal, mely a szemektől a hátgödrről túlig terjed. A végtest sötétbarna, felületén egy vörösbarнас, széles, nyelv alakú hátmezővel, mely oldalain fogacsolt, fehér szegelyű, s a belsejében látszó feketés pontok következtében fonottnak látszik. Lábai zöldes sárgások barna gyűrűzettel.

A fejmell nyulánk, mellrésze módosan domború; fejerésze a hátgödörtől kezdve kiemelkedő, búbos es e búbba a rágók felett kiálló, — e búbba állanak a szemek is; felülről tekintve, a fejerész a rágók felett tetemesen pofás. A mellvért majdnem kerek, laposan domború, barna es módosán szőrös. A rágók erősek a fej magasságánál hosszabbak, az első lábpaár czombjánál vaskosabbak, barnássárgák, gyéren álló világos szőrözettel. Az állkapesok domborúak, az alajk felett összehajlók, sárgások es bőven szőrösek; az alajk széleségénél alig hosszabb, elől elkerekített, barnás; a rágók felehosszát nem egészen eri el. A tapogatók es lábak alapszíne zöldessárga, helyen közön összefolyó nagyobb barna foltokkal es az izek végén gyűrűkkel. A végtest körded; has fele (borszeszben) vörös es alapszímmel, sűrűn barna foltokkal elegyítve; (szárazon: deres).

A szemek állása igen jellemző s elénken emlekeztet a «Futók» (Citigradae) alrendben általános an elterjedett csoportosításra, a memyiben t. i. a szemek inkább három mint két sorban állanak. Az alsó sor módosan kihajló, középszemei sötétebbek az oldalszemeknél s oly távolságra állanak a homlok szeletől, mely megfelel egy szem kettős átnérőjenek, a világos oldalszemek nagyobbak a középsőknel; a hátsó szemek nagyobbak az alsó sor legnagyobb szeménel, a középsők épen a fejbúb fokára esnek, s az oldalszemekkel egy alacsony es széles alapú trapezet (∇) foglalnak el.

Mertekek: ♂ juv. Törzs 5·7 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell 2·7 »
IV lábpaár 8 »

E rendkívül gyors póknak csak egy ifjabb (harmadvedlesű) hímjét ismerem, melyet nyár derekán Doroszlón («Hosszumegy» erdőresz) egy fatönk gyökerének elálló kergete alatt kaptam, hol esövet ugy szövé, hogy az a földbe levezetett. Az alak es ismertető jegyeinek jellegzetessége, mely megengedi, hogy az ifjabb példányra alapított leírás után az ivarerett alakok is felismertessenek, reábert arra, hogy e mű kergetébe belévonjam.

GEN. II. NEM. *AGROECA*. WESTRING.

(ἀγροίχος = falusi, mezőnlakó; a tartózkodásról véve.)

Syn. 1861. WESTRING «Aran. Suec.» p. 311.

Vide: THORELL «On Europ. Spid.» pag. 134.

A lábvegeken csak ket bordásköröm; a sánjaköröm hiányzik. A fonók felső es alsó párja majdnem egyenlő hosszúságú; a végzek csúcaikon esévések. A felső fonópár megkülönböztethető ket izzel.

SPEC. I. F. A. AGROECA HAGLUNDII THOR. HAGLUND PARASZTPÓKJA, HAGLUNDS FELDSPINNE.

(Haglund svéd természetbarát tiszteletére.)

Syn. 1871. *Agroeca Haglundii* THORELL «Remarks» p. 162, 565.

♀ Cserbarna. Az előtest közepén egy deres csikkal, a mellrész szélén hasonló szegélyvel; e rajz elmosódó. A végtest finom, megfekvő, sárgás és fehéres szőrözet által deresedő. A lábak egyszínűen cserbarnák.

A fejmell vastos; mellrésze a fejhez képest terjedelmes, a fejrész elkerekített; oldalról tekintve az előtest hátvonala majdnem egyenes, a hátgödrön túl a nyelecske felé lecsapott; a mellrész deres szegélye, a lábak fekvésének megfelelően (belső szélén), esiptézett (borszeszben e csipkék larna 0 szerű, csillagosan oszló rajzok által határoltak). A mellvért cserbarna, fehéres szőrözettel borított. A rágók, oldalról tekintve, majdnem körtvealakúak, tövükkel a homlok előtt tetemesen kiállók, cserbarnák, fehéres szőrözettel. Az állkapcsok kanálalakúak, cserbarnák; az alajk nem éri el felehosszát a állkapcsoknak, cserbarna, elől lapos ívesen elvágott. A tapogató cserbarna, szárán, felül, tömött szőrözet között három sertetüske; végíze sűrűn szőrös, rövidebb mint a szár- és térdiz együttvéve. A lábak erősek és hosszúk, cserbarnák, végig szőrösek, gyéren tüskések; a ezombok alul fegyvertelenek; az első lábpár ezombja felületén két tüske, szára alsó felén 2 pár — másod lábvégíze alsó felén szintén két pár hosszú, megfekvő tüske. A végtest elől elnetszett keskenyebb, hátrafelé szélesedő, hátul elkerekített.

A has sárgás deres, egyszínű. A fonók rövidek, vastosak, majdnem egyenlő hosszúságúak; a felső pár végíze kicsiny, esúses, fehéres.

A két szemsor behajló. Az alsó szemsor középszelei a homlok szélétől oly távolságra, mely egy szemátmérő kétszeresének megfelel; e sor szemei egyforma nagyságúak, az oldalszemek alig észrevehetőleg távolabb a középsőktől mint ezek egymástól; a hátsó sor tetemesebben behajló szemei egyenlő távolságra egymástól.

A zár egy villás, sötétbarna bemetszés, melynek szára a légzőrés szélén kezdődik, ágai a nyelecske felé állanak (V) az ágak végeiben nyílnak a tojóesővek.

Mertekek: ♀ Törzs	9	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	3.5	»	
I lábpár	10	»	
IV »	12.5	»	

♂ Kisebb, karesú; egészben sötétebb cserbarna. A tapogató ezombja sárgás, a térdiz rövid, vastagodott, a száríz barnás a térdiznél valamivel hosszabb és vékonyabb külső oldalán, elejem, egy sötétvörös-barna nyújtvány, mely a pikkely tövéhez illeszkedik; a pikkely rendes kanálalakú, barna; — megfekvő fehéres szőrözettel borított; nemzőszerve kevésbé kiálló, sötét vörösbarna, s egy dióbél felére emlékeztető hornyoltságot mutat, melyet sem nyújtványok, sem körnök nem jellemzenek.

Mertekek: ♂ Törzs	6.5	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	2.7	»	
IV lábpár	11	»	

E fajt eddigelé csak két ♀ és egy ♂ példány után ismerem. A nőstényeket tavaszkor (május) az apatini pagony «Gája» nevű erdőrészeben száraz levelek alatt találtam, a ♂ erdelyi s július hónapban Szász-Vesszősön a «Dumbrava» nevű erdő részekben taláztatott általam. A faj szövetét nem ismerem.

SUBFAM. III. ALCSALÁD. ARGYRONETINAE. BUVÁROK. TAUCHERSPINNEN.

(ἀργυροσ = ezüst, νέω = szőni; a buvárharang ezüstös csillogásáról véve.)

GEN. 12. NEM. ARGYRONETA. LATRE.

(vide «Argyronetinae.»)

Syn. 1804. LATREILLE «Nouv. Dict. d'Hist. Nat.» XXIV, pag. 134.

Vide: THORELL «On europ. Spiders» p. 136, 137.

A felső fonópár kétizű, a végíz kicsiny rövid; a felső és alsó fonópár majdnem egyforma hosszúságu. Az alsó szemsor majdnem egyenes, a hátsó szemsor könyvedén kihajló. Víz alatt elő alak, mely buvárharangszerű szövetet készít, lábain pillaszerű uszó szőröket visel és a rendes légzőrésen kívül még egy köldökszerű légszűrővel van ellátva (lásd I. köt. I. tábla 16.)

SPEC. I. FAJ. ARGYRONETA AQUATICA. (CL.) VIZI BUVÁRPÓK. WASSER TAUCHERSPINNE.

(aquatica = vízben élő; a tartózkodásról.)

Syn. 1757. *Araneus aquaticus* CLERCK «Aran. Suec.» pag. 143.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 203.

♀ Előtteste és lábai barnásvörösek. A végtest olajbarnás, néha sárgásszürke; a has néha a háttest felszínét mutatja, néha feketés.

A fej mell vaskos domború, a keskenyedő fejrész jól elválasztott; oldalról tekintve a fejrész hátsó fele a hátgödörből majdnem púpos-ívesen kiemelkedő; a hátgödörből a szelek felé a lábak fekvésének megfelelő, esillagosan oszló barázdák jól láthatók; a fejtetőn végig, a szemektől a hátgödörig, egy sor, ettől két oldalt még egy-egy sor felálló finom szőr. A mellvért hagymaalakú, vörösesbarna, gyeren álló hosszú szőrökkel. A rágók élénken barnásvörösek, végeikkel kissé szétválók, hosszú erős csipőkörömmel; oldalról tekintve körtvealakúak, inkább hasasan mint térdszerűen, de igen tetemesen a homlok előtt kiállók. Az állkapcsok vörössesárgák, elől ívesen elvágottak; az aljuk barnás, elől nyelvforma, csúcsos, az állkapcsok hosszának két harmadát meghaladja. A tapogatók aránylag vékonyak, sárgásak, végizők barnuló, módosan szőrös, rövidebb mint a térd- és száríz együttvéve. A lábak töveiken erősek, a végek felé egyenletesen vékonyodók; a czombok alúl, jelesen a IV-ik lábpárá, hosszú pilla-szőrökkel, melyek e lábpáron felül-alúl s a szárízen is tetemesek és sorban állók; a szárak és végizék alsó fele igen gyér, jelentéktelen tüskefegyverzettel.

A végtest magas, szélesen tojásalakú; felületén az ingödörpárok mint sötétebb pontok láthatók. A fonók rövidek és vaskosak.

Az alsó szemsor két középszeme fekete, a két oldalszem gyantaszínű és nagyobb, a sor majdnem egyenes (kihajlásra hajlandó); a hátsó sor igen kis mértékben kihajló, szemei egyenlők.

A zár két vörösbarna, kerek, apró nyílás, mely a nyelecske töve alatt két oldalt a légzőrés felett áll (I. köt. I. t. 16, o, o).

Mértékek ♀ Törzs	10	$\frac{mm}{m}$	ebből
fej mell	4.3	»	
I lábpár	12.5	»	
IV »	11.5	»	

♂ Nagyobb, hosszabb lábakkal es hozontosabb, különösen a lábakon fejlett szőrzettel; többnyire sötétebb a nősténynel. Neha világos, a nősténynel alig nagyobb, kevésbbe fejlett szőrzettel. A tapogató karesú, bunkója kicsiny, csucos. A térd es száríz egyenlő hosszúságúak, a térdíz vastagodott, a száríz vékonyabb, alsó felén hosszú pillaszőrökkel; a pikkely feve kerekded, domborn, vege keskenyen es hosszán kifutó, felszíne sertekkel elegyesen szőrös; nemzőszerve, alulról tekintve, egy gyűrűszerű voróslarna gyűjtőt mutat, melynek belseje sárgásfehér, es a melyből, oldalról tekintve, egy bürűszerű voróses nyújtvány áll ki.

Mértékek: ♂ Törzs	11	$\frac{m'}{m}$	ebből
fejmel	5	»	
I lábpár.	18.5	»	
IV »	15.5	»	

(E nagyobb hímnel a fej szélesre fejlett es kevésbbe bubos.)

A legérdekesebb fajok egyike, melynek életmódját már fennebb (lásd I. köt. III. t. 60 es szövege az «Életmód» szakaszban) tárgyaltam. Úgy látszik, hogy a magyar lelhelyeken az ivarak áttelelnek, tavaszkor a negyedik vedlést vegrehaítják es azután szaporítanak. A hímek rendszeren nagyobbak a nőstényeknel, mi sajátágosnak látszik azért, mert állandó a jelenség, hogy a pókoknál általában a hím kevés esetben akkora mint a nőstény, a legtöbb esetben azonban kisebb. A buvárpóknál észlelhető megfordított viszonyt leginkább onnan magyarázom, hogy a ♂ a nőstény felkeresésénél a sűrű vízi növényzet között sok akadályra talál, melyet csak erősebb testalkatával győzhet le.

Ismerem eddig erdélyi reszekből Szamosfalváról (Kolozsvár mellett, a sós tavak melletti pocsolyák-ból), Szász-Vesszősről; magyar reszekből: Doroszlóról (Mosztonga vize) es a budapesti melegforrások kifolyásából, honnan Dr. Wissinger volt múzeumi s. ör szívessegeből brom.

FAM. III. CSALÁD. DRASSOIDŐE. ÓRZÓK. MEUCHELSPINNEN.

(*ζοόσπομα* = fogni, ragadozni; a támadó természetéről véve.)

GEN. I. NEM. ZORA. (C. K.)

(*ζορός* = heves — a támadásban; valószínűleg a lábak fogyszerzetéről.)

Syn. 1848. C. Koch «Die Arachn.» XIV, p. 91. (ad part.)

Vide: THEBELL «On europ. Spid.» p. 140.

A lábak tüskések. A két sor oldalszemei közötti távolság nagyobb annál, a mely a két sor közép-szemei között létezik; a négy hátsó szem sora annyira kihajló, hogy az egész szemesoport inkább három mint két sorban állónak tetszik. Kis alak, mely leginkább bokrok töven, lehullott levelek alatt barangolva található.

SPEC. I. FAJ. ZORA MACULATA. (BLACKW.) TARKA PÁRDŐCZPÓK. GEFLECKTE PARDELSPINNE.

(*maculata* = foltos, a végtest tarkaságáról véve.)

Syn. 1833. *Hecaryge maculata* BLACKWALL «Characters etc.» pag 193, 3. Ser. III.

Vide: THEBELL «Remarks» p. 168.

♀ Elötteste halavány világos-sárgás-testszínű két barna hosszalakkal. Végtestének felülete halvány világos testszínű három barna foltssal, melyek kozzül a középső a végtest eleje fele — a két oldala s a

végtest vége felé enyészik; az oldalak finom barna pontokkal mintegy freesesentve; e pontok nella részintösen sorakozva; a has vége felé gyeren álló barna pontokkal. A lábak világos sárgás testszínűek, az első három pár szára barnuló, a negyedik páré rendszeren tisztabarna.

A fejmeleg esüsesen tojásdad, a esüses a fej kepezi, mely a mellrészszele választék nélkül összeforrott. A hátgödör hasítékos; közepe táján a mellrész magasabb a fejrésznél; a hátsó sor oldalszemeitől két barna sáv ered, mely hátrafelé kissé szétválva a nyelesekéig hatol, elég széles, külső szélén egyenetlen; a mellrész szélei hajszálfinom szegélylyel. A mellvért kerék, világos sárgás-testszín, fehéres szőrözettel. A rágók az első lábpár ezombjainál sokkal gyengébbek, rövidek, világosak; előlről tekintve tövükön egy barnás foltoeskával. Az állkapcsok egyenesek, végeik elkerékítették; világosak; az alajk félkerék, magasságánál szélesebb, az állkapcsoknak egy harmadát éri el. A tapogató sáruga elég húsos, végize és szára egyenlő hosszúságú ik.

A két első lábpár szára, alul 6—8 pár hosszú, lefektethető és felállitható, lánctszaszerű tüskével, melyek mindenike egy emelkedésből indul (II. köt. V. t. 109. c); e két pár szára barnuló, ezombja felszínén két barnás hosszsesikkal; a negyedik lábpár szára és másodvégize barna, ezombja hosszsesikkal s azonkívül foltokkal díszített; a lábvégezeket barna gyűrűk választják el. A végtest hosztojásdad.

Az alsó sor, kevesebbre mint szemátmérőnyire a homlok szélétől, kisebb szemekből áll, melyek jól sorakoznak; kissé felülről és előlről tekintve e sor kömyedén kihajló; a hátsó sor (inkább két sor) négy szeme nagyobb s egy hátrafelé tánguló, magasságánál szélesebb alapú trapezbe elhelyezet (e csoportosítás a Lycosoidákra emlékeztet).

A zár egy sárgásvörös köldök, mely egy villás bemetszés által (Y) három darabra van osztva.

Mértékek: ♀	Törzs	6·2 $\frac{m}{m}$ ebből
	fejmeleg	2·4 »
	I lábpár	7 »
	IV »	8·5 »

A lábak hosszaránya 4, 1, 2, 3.

♂ Kisebb, karesűbb, tömörebb rajzokkal és gyengébb fegyverzettel. A tapogató kicsiny, sáruga; térdize a száríznel valamivel rövidebb; pikkelye rendszer kanálalakú, jól domború, módosan szőrös; nemzőszerve egy sárgásvörös, féltojásalakú gyűjtőt mutat, melynek végéből — a pikkely esüsesa alatt — egy rövid, finom, horgos, vörösarna köröm áll, tövén egy sertealaku, szintén vörösarna nyujtvány indul, mely a gyűjtőt a pikkely belső oldala felől bekeríti.

Mértékek: ♂	Törzs	4 $\frac{m}{m}$ ebből
	fejmeleg	2 »
	IV lábpár	8·2 »

Válfa: ♀ élénk vörössesáruga alapszímmel; végtestének felszíne és hasfele sűrűn, élénk-eserbarnán elegyítve, úgy hogy sávok nem képződnek.

E szép kis pók mint nyári alak ritka s mindég barangolva található; leginkább a bokrok és fák alján heverő száraz levelek alját ke-lveli, jelesen ott, a hol az alsóbb szintek nyirkosak, rothadásba átmenők s így rendszeren sok apró állatnak (Podura) tenyészhelyei. Hálózatát nem ismerem. Úgy látszik, hogy az áttelelő alakok közé tartozik, a memyiben Dr. Horváth Géza t. barátom 1871. január 5-én több Pachygnathival együtt egy harmadvedlesű Zorát is talált Kassa környeken. Az apatiní pagony Gája nevű erdő-részeiből egy ivarérett hímét bírok, melynek jobboldali tapogatója reprodukált, pikkely nélküli, míg a baloldali tökéletesen ivarérett; valószínű, hogy a jobb palpust a második vedlés alkalmával veszte el úgy, hogy a reprodukált tag két vedléssel hátramaradt.

Ismerem eddig magyar részekből: Doroszlóról, Apatinból, Orsováról, Suppanekről (Weseleb hegy töve), Tokajból («Kopasz» bokrai), Rukamazról és Kassáról. Válfa: Orsováról való.

GEN. 2. NEM. LIOCRANUM. L. K.

(λεῖτος = síma, χροῖον = fej; a fejrész símaságára ezelez.)

Syn. 1866. L. KOCH «Die Arachniden Fam. der Drassiden» pag. 2

Vide: THORELL «On europ. Spid.» pag. 143.

A hátsó szemsor egyenes. A hason a légzőrés mögött semmi koldok. A rágók tove fegyvertelen. A negyedik lábpar hosszabb a többinél. Az alajk az állkapcsok felehosszát eri el. Közepesen alóli alak, mely házakban, leginkább az ember lakta helyisegekben tartózkodik.

SPEC. 1. FAJ. LIOCRANUM DOMESTICUM. (WID.) HÁZI KAZÁRPÓK. HAUS SCHEITELSPINNE.

(domesticum == házban élő; a tartózkodásról)

Syn. 1834. *Clubiona domestica* WIDER «Zool. Misc.» 1, pag. 208.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 432.

♀ Elötteste vorosessárga, barnás oldalrajzzal; vegtete szürke, selymes, szemyes fehér hátmézövel, melynek elejen és közepén egy rövid, sötetes esik áll, ezalatt 5—6 \wedge szerű barnás rajz sorakozik egymastán. Lábai vorosessárgák.

A fej mell laposan-domboru, szelesedő, elől elvágott fejrészsel; oldalról tekintve az előtest hátyonala majdnem egyenes, a hosszú, keskeny hátresen túl a nyelecske fele leesapott; az egész szörtelen, síma, fénylő; a fejvert kávásan es alig elvasasztva. A mellresz szele finom, barna szegelylyel, beljebb néhány barnás, ekalakú, esillagszerűen elosztott a labak fekvésének megfelelő, elmosódó folt; a hátres barna. A mellvert körded, vorosessárga, alig domborodó, síma es csak a szelem módosan szőrös. A rágók sárgásvörösek, oly erősek mint az első lábpar ezombja, oldalról tekintve, a homlok előtt ívesen kihajlók. Az állkapcsok egyenesek, eleg domborniak, kanálszerűen elkerkitett veggel, sárgások es módosan szőrösek; az alajk szelessegenel nem magasabb, az állkapcsok felehosszát erő, elől ívesen elvágott. A tapogató ezombja es törde sárgás, szára es végze vorosessárga; a végiz alul több megfekvő, hosszú tuskevel, valamivel rovidebb mint a terd es szár együttveve. A lábak módosan hosszuk erősödő ezombokkal es karesu vegekkel; a lábszárak alul megfekvő, világos, hosszú tuskekkal fegyvertettek; az első lábpar szárán 4 pár tuske. A vegtest kisse lelaptot, elől ívesen elvágott, különben hossztojasdad, a fem érintett rajzzal. A has világosszürke. A fonok egyenlők, sárgások, kisse kupadakuak.

Az alsó szemsor, felülről tekintve, kisse kihajló, szemei nagyoeskák, egyenlők s a homlok szeletől nem egészen szemátmerőnyire állók; a hátsó sor egyenes, oldalszemci egy kisse kiemelkedő fekete gyűrűbe foglaltak; a ket sor oldalszemci több mint szemátmerőnyire egymástól.

A zár három vorosbarna gödröesket mutat, melyek közzül kettő párosan a légzőrés szélére, egy felettők helyezkedik el, a köztök letező tereset egy ∇ alakú vorosessárga, síma lemez tölti ki.

Mertek:	♀	Törzs	6.7 $\frac{m}{m}$	ebből
		fejmel	3	»
		I lábpar	8	»
		IV	11	»

♂ Kisebb, karesubb; vegtete rajzai kevesbbe kifejtettek; egyebekben a nőstényvel azonos. Tapogatója sárga, kis bunkoval; a terd es száriz egyenlő hosszusagu, az utobbi valamivel vekonyabb es külső oldalának a vege egy kis, voroses, eleshegyes, hegyével a pikkely tove fele horgosan hajlo kormoeskevel; a pikkely

kicsiny, kisse nyújtott kanálalaku, domboru, esücsa fele szőrös; nemzőszerve, jól kidagadva, kitölti a pikkelyt, külső oldalról tekintve egy durva patkóhoz hasonló gyűjtőt mutat, mely sárgászöröses és a pikkely esücsa fele nyíló.

Mértékek: ♂ Törzs	4·5 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2·5 »
IV lábpár	10·5 »

E ritka póknak csak egy párját bírom Erdélyből Szász-Vesszősről, hol Bedőházy János házában a lakószobák falán találtam. A pókok este, a gyertya fényénél üztek vadászatukat; augusztusban fogva mind kettő ivarerett. Pozsonyban Dr. Böckh találta; a példányokat láttam.

SPEC. 2. FAJ. LIOCRANUM KOCHII. N. SP. KOCH K. KOCHS SCH.

(Koch Lajos kitűnő Araneologus tiszteletére így nevezve.)

(VI-ik tábla 157, *a* szemecsoport, *b* tapogató oldalról, *c* ugyanaz alulról, *d* mérték.)

♂ Előteste es lábai világos barnássárgák; végteste szürkös, nemi elmosódó, halvány, sötetes foltozattal, megfekvően szőrös.

A fejmell szivalaku; fejeresze kisse esücsosodó, oldalról tekintve inkább lehajló mint emelkedő. A hátsó igen finom, eléggé hosszú. A mellvert pajzsalaku, barnássárga, gyéren szőrös. A rágók barnássárgák nemepen erősek, eléggé szőrösök; oldalról tekintve tövükkel terdszerűen, módosan kiállók. Az állkapesok szelesek, kisse egymásra hajlók; az alajk nyelvalakú, az állkapesok hosszának felet bőven eléri. A lábak hosszúk, karsuk, eléggé szőrösök es fegyverzetek. A czombok felületen két megfekvő, hosszú túske; az első pár szárán, alul, két sorban öt túske: három a belső soron; ugyan e lábpár másodvégizen alul három pár túske; a második lábpár szárán alul három — másodvégizen szinten három pár túske; a hátsó lábpárok ugyanazon izem, alul szinten 5—6 túske. — A végtest felül-alul egyszínű, különben tojásdad, elől kisse keskenyedett; a fejmellhez képest kicsiny.

Az alsó szemsor alig észrevehetőleg — a hátsó behajló. A hátsó sor középsői sokkal távolabbra egymástól mint az oldalszemektől; az alsó sor középsői feketek s nagyobbak mint az oldalszemek, az utóbbiak ugy mint a hátsó sor valamennyi szeme opalizáló. A két sor oldalszemei érintkeznek.

A tapogató elég erős; pikkelye esücsosan kanálalaku, külső szelén egy ujjszerű mellek pikkelylyel; a terdz vastagságánál kevesse hosszabb, a száríz a terdnel rövidebb, egyszerű, fegyvertelen. A nemző szerv igen jellemző; a meglehetősen lapos gyűjtő hátul kigyózó esőve alakul, mely eső lassanként egy kanyarósan — horgos, finom hegybe végződik.

Mértékek: ♂ Törzs	5·2 $\frac{m}{m}$
fejmell	2·6 »
I lábpár	8 »
II »	7·2 »
III »	6·9 »
IV »	9·9 »

♀ Ismeretlen.

Ezt az igen érdekes fajt testver ocsém Vlkolinszky Jenő, a schmeeczbányai akadémia polgára ugyan-
csak Schmeeczbányán találta s beküldötte. A Liocranum-nem eddig csak három fajt számlál u. m. a megelőző
fajon kívül meg *L. celans* Blackw. es *gracilipes* Blackw. (lásd Thorell «Remarks.» pag. 435 et 436)
s az inent emlitett kettő ketes, ugy, hogy eddig csak a *L. domesticum* Reuss volt egyedüli képviselője a
nemnek. Az itt leirt faj tehát mindenkepen becses. Dr. Koch L. úr, a Csöszövényök kitűnő ismerője in. litt.
megjegyzé «n. sp. von *L. domesticum* spezifisch verschieden.»

GEN. 3. NEM. ANYPHAENA. SUND.

(ἀνυφαινω = szövetet felbontani, fejteni; feltünőbb hálózat anyagára ezélez.)

Syn. 1833. SUNDEVALL «Conspectus Arachnidum» p. 20.

Vide: THORELL «On europ. Spid.» p. 143.

A végtest hasfelen, a legzőres előtt egy köldök. A hátsó szemsor behajló. Az állkapcsok domborúak, semmi behorpasztással. Egy alak. Leginkább fákön, jelesen tölgyfákön tartózkodik s a leveleken üzi vadászatát.

SPEC. 1. FAJ. ANYPHAENA ACCENTUATA. (WALCK.) JEGYES BONTÓPÓK. GEZEICHNETE TRENNSPINNE.

(accentus — a hangsúly jegye; a végtest sötét jegyére vonatkozik.)

Syn. 1802. *Aranca accentuata* WALCKENAER «Faune Paris» II, pag. 226.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 204.

♀ Elötteste voróssárga, két szeles, áttört, barnás csikkal. Végteste szurkes, felülete közepén világosodó, a központban egy X alakú barna jeggyel. Zomók alak, szeles, kissé lelapított végtesttel, meglehetősen karesu voróses-sárga lábakkal.

A fejmell vastos, mellresze szelesedő, különben a fejreszszel összefolyó; az egésznek a közepe világos voróssárga, kettől a szemektől eredő s végig futó két szeles, barnás sáv által szegelyezve; a sávok a mellreszen hetyen közön világos nyesző foltokkal; az egész kopasz. A mellvert körded, kissé domborodó, szelein gyeren szőrös; sargas. A rágek rövidék, az első lábpár ezombjánál gyengébbek, szőrösök, sötétebb voróssárgák, oldalról tekintve módosan resüntösen előreállók. Az állkapcsok sárgások, egyenesek, etkerekített vegekkel, belső szelők az aljukhoz kepest kissé kivágott; az aljuk sötétebb, az állkapcsok felelhosszát felülmulja, elől keskenyedő elnetszett, közepe táján kissé hasas. A tapogatók sárgák; a végiz gazdagon szőrös, oly hosszú mint a szár es terdz együttveve; a szárizen felül néhány fekete serte. A lábak karesúk; ezombjaik felül, száraik alul feketes, hosszú tüskékkel fegyverzetek; az első pár szárán oldalt, elől két tüske, alul két pár tüske; valamennyi tüske barnás gomboeskából indul.

A végtest szelesen tojásdad, kissé lelapított; hasfele világosszurke; a fonók es a legzőres között es közepe táján egy egyszerű bemelyedesű harantfekvő köldök, melynek párkányán a szörözet esillagszerűen, vegevel a melyedesbe irányozva áll.

Az alsó szemsor kihajló, oldalszemei kissé tojásdadok, középszemei nem egészen szemátmérőnyire a homlok szelétől; a hátsó sor módosan behajló, az alsónál tetemesen hosszabb, középszemei közelebb egymáshoz, mint az alsó sor középszemeihez; a két sor oldalszeme bőven szemátmérőnyire egymástól.

A zár egy vorósbarna keretbe foglalt egyszerű s hasitekszerű bemelyedés, mely a nyelecske fele kissé tágul.

Mertekek: ♀ Törzs	8	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	2-4	»	
I lábpár	11	»	
IV »	9	»	

♂ Karesu, hosszutabú; a végtest rajza eles; az elöttest sávjai tetemesebbek; a has közepe es az oldalak barnasak s az utóbbiak mintegy keretet kepeznek a hatfel világos közepe körül. A sarga tapogató, sajátságos fekete szörözettel. A ezomb töve elől előre irányozott, szakátságos álló, fekete, hosszú szörökkel, melyek tovuknel vekonyabbak; a száriz felületen egy hasonló szörökből álló eset (rendesen megkopva

vagy letördelve); a terdz legesűsán szinten néhány ilyen szőr; a szárz külső oldalán azonkívül egy sor hosszú szőr, végén egy kurtá, hajlott, tompa és vörösbarna nyujtvány; a pikkely kanálalakú, barnás, módosan szőrös; domboru; — nemzőszerve egy kidagadó, felületen szemeres gyűjtőt mutat, mely előlről szélesen behasított s a behasítás folytán keletkezett külső és gyengébb fel esűsán egy igen finom, horgosan görbült, vörösbarna, hegyes nyujtványt visel.

Méretek: ♂	Törzs	6.5 $\frac{m}{m}$	ebből
	fej mell	3	»
	I lábpár	15	»
	IV »	11	»

E fajt ivaréretten mint kora tavaszi alakot ismerem s rendszeren tölgyfákról szedtem lerázás segítségével, hol a leveleken lappangott, s leesés közben lábait úgy szeljelterpesztgette, hogy egészen laposan felfeküdt. Szövetét nem ismerem.

Elhelyei, magyar részekben: Doroszló, Bogojeva, Hlok, Pamesova tavaszkor; továbbá Alsóhámor (Borsodmegye) nyár derekán fejletlen állapotban, Budapest (Muz. gy. Pável János a «Csillagvölgyből» egy fejlett ♀ júliusban.)

GENUS 4. NEM. CLUBIONA. LATREILLE.

(*Κλών* = ág, *βίωω* = élni, — de lehet *Κλωστής* = szöv. fonal, *βίωω* = élni; leszámaztatása nem biztos; THORELL *Κλωβία* = kalitkát tart valószínűnek; mind a három az életmódra találha, a mennyiben e nem alakjai gyal tan az ágak levelem, szőtt zacskóban, tehát mintegy kalitkában tartózkodnak.)

Syn. 1804. LATREILLE «Norv. Dict. d'Hist. Nat.» XXIV, pag 134. (ad part.).

Vide: THORELL «On europ. Spid.» p. 144.

A hason semmi koldok. Az alajk két harmdát eri el az állkapesok hosszának. A negyedik lábpár a leghosszabb. Az elősoroltak egyedüli általános értékű ismertető jegyei e nemnek. Alig közepes nagyságú, hosszukás alakok, erős előtesttel, melyek különfele módon összeszött vagy szövettel borított levelekben, kőregék, sőt kövek alatt is laknak, igen gyorsak, veszedelem perezésben szökve hagyják el rejteköket s a földre esnek, a nélkül, hogy fonallejtéshez folyamodnának. A fajok megkülönböztetése szerfelett nehéz es igen nagy gyakorlottság mellett biztos szemmértéket igényel.

SPEC. I. FAL. CLUBIONA CORTICALIS (WALCK.). KÉRGEZŐ KALITPÓK. RINDEN-KÁFIGSPINNE.

(cortex = corticalis = kérgi; a tartózkodásáról.)

Syn. 1802. *Arauca corticalis* WALCKENAER «Faun. Paris» II, p. 429.

Vide: THORELL «Remarks» p. 225.

♀ Elöttest es állkapesok vörösessárgák. A végttest szép rajzzal: felülete elejen es közepen egy bíborbarna, hasitekszerű csik, mely a végttest közepe táján tühegyesre kifut, körulte a ter világos sárgásfeher es szepen, csipkésen szegelyeztetik a bíborbarna oldalak által, melyeknek a színe a fonók felett is összeer. A has sárgásfeher. A lábak vörösessárgák.

Jellegei: A hátsó sor szemei egymás között egyenlő távolságra. A fej mell hosszabb, mint a negyedik lábpár szára es térde együttveve. A negyedik lábpár szárán, felül, semmi tüske.

A fej mell egy darabból való, de a fejresz kissé keskenyedő, felülről tekintve tehát kiválik, a hátrés kurtá, fekete; a mellresz szele finom feketés szegélylyel; a mellvert keskeny, oly széles mint a harmadik

láb csipője. A rágók az első lábpár czombjánál alig vastagabbak, oldalról tekintve fővüktől kezdve módosan, laposívesen, nem terdszerűen kiállók. Az állkapcsok elől módosan lapiezkásan szélesedők, az alajk rendes, kisse hasas, mindkettő vörössárga. A tapogató sárga, végíze kefeszerűen szőrös, valamivel rövidebb mint a térd és szár együttvéve. A lábak arányosak; a két első pár végíze gyenge talpkefevel; a harmadik lábpár szárán alul két tüske, minden czomb felületen négy-négy tüske, az első és második lábpár szárán alul két-két pár tüske. A végtest elől elmeszett, hátul csucos, karesu. A fonók, a végtest végén állva, barnássárgások, az alsó pár vastagabb.

Az alsó sor középszemei több mint fél átmérőnyire a homlok széletől állva valami kevéssel távolabbra egymástól mint az oldalszemektől, a sor a kihajlásra hajlandó; a hátsó sor szemei egyenlő távolságra egymástól, középsői az alsó középsőktől csak valamivel kisebb távolságra mint amazok egymástól.

A zár egy vörösbarnás, szélességénél sokkal magasabb terese, melynek felső részén (a nyelecske felé) egy vese alakú haránt benyomás, alsó szelen (a légzőres szelen) két kis kerek dudorodás látható, melyhez a felső benyomástól egy barázda vezet.

Mértékek: ♀ Torzs	7-8	$\frac{m}{\mu}$
fej mell	3	"
I lábpár	5-7	"
IV "	8	"

♂ Elöttem ismeretlen.

E ritka szépségű fajt csupán csak egyszer gyűjtöttem, mint kora őszi alakot: Selmezbányán a híres Kálvária hegyen, hol bazalt törmelek alatt keves számban tartózkodott.

SPEC. 2. FAJ. CLUBIONA TRIVIALIS. (L. K.)¹ KÖZÖNSÉGES K. GEWÖHNLICHE K.

(trivialis = közönséges; az előfordulástól.)

Syn. 1841. *Clubiona trivialis* C. Koch «Die Arachn.» X, p. 132, Tab. 359, f. 844

Vide: THORELL «Remarks» p. 225.

♀ Kicsiny. Elötteste vörössárga, végteste halvány szürkéssárga; lábai halvány szalmasárgák; szemei sárgások.

Jellegei: A hátsó sor középszemei sokkal távolabbra egymástól mint e sor oldalszemeitől; kétszer oly távol egymástól, mint az alsó sor középsőitől. A negyedik lábpár másodvégíze kétszer oly hosszú mint az első lábpárnak ugyanazon íze. A fejmell valamivel hosszabb, mint a negyedik lábpár szára a terdizzel együtt. A harmadik lábpár szárán, alul, egy tüske.

A fejmell vastos, egy daraból való, mellrészé alig szélesedő; fejerésze a hátsó középszemek között a hátrés felé kissé csatormásan behorjasztott, vörössárga, a szemek terén gyengén sötettedő. A mellvert a harmadik lábpár csipőjénél valamivel szélesebb, különben keskeny, hátul csucos; szőrös. A rágók rövidek, az első lábpár czombjánál sokkal vastagabbak, fővük duzzadt a homlok előtt kiálló, meglehetősen, szőrosek, vörössárgák. Az állkapcsok sárgások, elől igen tetemesen lapátformán kiszélesedők, közepükön karesuk, együttesen lyraszerű kihajlásnak; sárgások; az alajk valamivel sötetebb, domboru.

A tapogató sárgás; végíze tüskékkel elegyesen szőrös, nem hosszabb a száránál. A lábak közül az első pár aránylag rövidke, talpkefeje egészen a térdzig terjed. Az első lábpár szárán alul semmi tüske (?). A végtest kissé lelapított, elől elvágott, közepén túl a legszélesebb, hátul csucosodó; felülete elején egy határozatlan vöröses foltoeska. Az alsó fonópár a felsőnél vastagabb.

Az alsó szemsor, a homlok szelére tolva, egyenes, szemei egyenlő távolságra, körülbelül szemátme-

¹ Az I. kötet jegyzékében «C. pallens» synonym alatt elősorolva

rönyire egymástól, a sor rövidebb a hátsónál; a hátsó sor egyenes, a középszemei közötti távolság majdnem kétszer nagyobb annál, a mely a közep és oldalszemek s e sor és az alsó sor középsői között letezik.

A zár egy egyszerű, kerekded nyílás, melynek széléi vöröses-barnák s mely alsó szelen (a légzőres mellett) csuesosan kivágott.

Méretek: ♀	Törzs	5	$\frac{m}{\mu}$	ebből
	fejmell	2	»	
	I lábpár	5·2	»	
	IV »	7	»	

♂ Tapogatója Dr. Kocsi L. (Drassiden p. 307.) szerint: «A negyedik íz kívülről egy szeles, elől elkerekített, fenyves nyujtványnyal; pikkelye oly hosszú mint a 3-dik és 4-dik íz együttvéve, erősen boltozatos, egyenes oldalakkal, elől elnemszett, felületén és oldalt gyéren, a csuesán sűrűn szőrös.

Méretek: ♂	Fejmell	2	$\frac{m}{\mu}$
	I lábpár	5	»
	IV »	6	»

♂ Példányt nem láttam.

♀ Csak egyszer találtam mint tavaszi alakot a Melhádia feletti «Damoclet» hegyesücs legteteejen, egy kő alatt (tehát a bükk tenyészvonalá felett). Dr. Zimmermann (Limburg) gyűjteményében a magyar Tatrából, meghatározta Dr. Kocsi L.

SPEC. 3. FAJ. CLUBIONA MONTANA. L. K. HEGYI K. BERG. K.

(montana = hegyi; a tartózkodásról.)

Syn. 1867 *Clubiona montana* L. K. «Die Arachn. Fam. der Drass.» pag. 308.

♀ Előteste barnássárga, feje lassanként füstösödő, elől sötét; rágói sötétvörösbarnák. Végteste elől élénksárga, hátul bíborbarnásba átmenő, eleje közepén egy ily színű elmosódó hosszesik; hasa élénksárga. Lábai sárgák.

Jellegek: A hátsó szemsor középsői távolabbra egymástól mint az oldalszemektől. A háthasíték hosszú. A rágók simák. A fejmell hosszabb mint a IV-dik lábpár szára és térde együttvéve. A harmadik lábpár szárán, alul, több tövis, a negyedik párén, felül, semmi tövis.

A fejmell majdnem hengerded; oldalról tekintve, a nyelecskétől igen szabályos, módos ívben emelkedő; hátrésétől több, küllőszerűen oszló barázda sugárzik szerte.

A mellvért hosszpajzsalakú, sárga, gyéren szőrös. A rágók vaskosak, fénylők alig egy-egy szőrrel, oldalról tekintve körtvealakúak, tövükkel tetemesen térszerűen kidomborodók. Az álkapesok barnászörösek karesúk. A tapogató sárga, végize alig egy kevéssel sötétebb, gyéren szőrös, valamivel rövidebb mint a terd és szár együttvéve. A lábak karesúk, elég hosszúk: az első pár szárán, alul, két pár, — másodvégizén, szintén alul, egy pár megfekvő, hosszú, barna tüske; a második lábpáron hasonlóképen; a harmadik lábpár szárán alul két tüske, oldalt ugyanannyi; a negyedik lábpár szárán két oldalt két-két tüske; a harmadik és negyedik lábpár másodvégizei, alul, oldalt és végök körül több tüskével.

A végtest hossza-közepén a legszelesebb, hátul csuesosodó. A fonók egyenlő hosszúságúak, az alsó pár közel háromszor oly vastag mint a felső pár.

Az alsó szemsor egyenes, szemei egyenlő távolságra egymástól, kevesebbre mint szemátmérvőnyire a homlok szeletől. A hátsó sor hosszabb, középsői valami kevéssel távolabbra egymástól mint az oldalszemektől, de sokkal távolabbra egymástól mint az alsó középsőktől.

A zar egy élesen határolt, laposan domborn, majdnem kerek, vorössárga terese, mely kezepe tajan ket, alig feltunó dudorodast visel, a legzöres felöl pedig harantul benyomott.

Mertekek: 4 Torzs	7 $\frac{m}{\mu m}$ ebböl
fejmell	2·8 »
I lábpár	6 »
IV »	8 »

♂ Kisebb, igen karesu, sotetebb alapszinü elötessel, kevesbe füstös fejresszel. Vegteste barnasvoros. A tapogató vorössárga, szara nem rovidebb a terdnel, felülrol tekintve szivalaku, szelesedő, külső oldalának esuesa a szivalakból kinyulik s egy, szelessegenel hosszabb, vaskos, elöl hüvelykszerűen eltompatott, sotet-szinü nyújtványt alkot. A pikkely kanalataku, esuesen szörös; a nemzöszerv gyűjtője hengeres, vorösbarna, elöl nyitott; tovetöl egy igen finom, sarlahajlasu, hegyevel befele nezö, serteszerü embolus indul, mely előre irányozott s a gyűjtöre megfekszik.

Mertekek: ♀ Torzs	6 $\frac{m}{\mu m}$ ebböl
fejmell	2·7 »
I lábpár	7 »
IV »	8 »

Az egyetlen szep part mint kora öszi (szeptember) alakot kovek alol Kormoczbanyarol ismerem.

SPEC. 4. FAM. CLUBIONA HOLOSERICEA. (DE GEER.) SELYMES K. SELDIGE K.

(holosericeus = selymeszörű, fényű az újabbkori terminologialhoz tartozik. A sericeus a «Ser» töl származik, egy ókori néptöl, mely selyemiparáról volt nevezetes.)

Syn. 1778. *Arauca holosericea* DE GEER «Memoires» VII, pag. 266.

Vide: THORELL «Remarks» p. 217.

♀ Elöteste vorössárga, fejeresze vorösbarnaiba átuenő, a rágök igen sotet vorösbarnák; a fejressz egészen megfekvő, rövid, selymes szörösekkel ugyanmlyira boritva, hogy barnulása csak borszeszben tünik elő. A vegtest sárgás, zoldesszürke selymes szörözettel boritott. A lábak sárgák.

Jellegei: Az alsó szemesor kozepszemei közelebb egymáshoz mint az oldalszemekhez. A negyedik lábpár első vegze hosszával hosszabb az első lábpárnál. A fejmell oly hosszú, mint a negyedik lábpár szara a terddel együtt. A harmadik lábpár szara alul ket tovissel. A hátrés igen rövid.

A fejmell igen vaskos, majdnem hengeres, elöl lapos-ivesen elvágott; fejeresze a mellresszel tokeletesen összeforrott, oldalrol tekintve az egész igen laposan es egyenletesen ives, hátul alacsonyabb. A mellvert keskeny, a III lábpár esipőjenel nem szelesebb, de majdnem ketszer hosszabb, sárga, szörös. A rágök vaskosak, az első lábpár ezombjánál sokkal vastagabbak, oldalrol tekintve a homlok előtt terdszerűen ki- es ivesen előre állók, sotet vorösbarnák, toveik belső oldalán keves hosszú szörrel, — durván harántráneoztak. Az állkapesok hosszuk, vorösbarnák, elöl, kívül elkerekítve, befele resüntösen elvágottak, lapiezkások, közepökön igen karesuk; az aljuk vorösbarna, elöl kivágott, mindjárt kezdetöl ives oldalakkal, az állkapesok hosszának ketharmadat alig eri el. A tapogató sárga, vegze vorösödő, tuskekkel elegyesen böven szörös, a szárnál hosszabb. A lábak eleg hosszuk, az első ket par vegzeim erős, sotet talpkefe, a hatsó ket páron a kefe igen jelentektelen. A ezombok alul fegyvertelenek, a többi iz (a ket hátsó lábpáret kivéve) felül fegyvertelen. A ket első lábpár ezombja felületen negy-negy, a többin öt-öt tovis; a ket első lábpár szárán alul ket-ket pár tovis, a harmadikon kettő, a negyediken három. A ket hatsó lábpár másodvegzei koröskorül több tovissel.

A végtest majdnem hengerded, hátul csuesos, a has sargás. A fonók sárgák; a végtest csuesan állva, a felső pár valamivel hosszabb az alsónál s emel sokkal karesubb.

Az alsó szemsor középsői nagyobbak, majdnem egészen a homlok szélén állók s közelebb egymáshoz mint az oldalszemekhez; a hátsó szemsor hosszabb az alsónál, behajló, középszemei távolabbra egymástól mint az oldalszemektől s kétszer oly távolra egymástól mint az alsó sor középsőitől.

A zár egy vörössbarnás majdnem kerek térese, mely a legzörös széleig terjedve, itt párban álló, két egyszerű, kerek, kis nyílást mutat.

Mertekek: ♀ Törzs	11	$\frac{m}{mm}$
fej mell	4·2	»
I lábpár	10	»
IV »	12·7	»

♂ Előttelem ismeretlen. Koch L. szerint («Die Arachn. Fam. der Drassiden» sub. C. phragmitis XIII. tábl. 203, 204. id.) a tapogató szára egy egyszerű, nem ágas nyújtvány által különböznek a C. pallidula hímétől.

E fajt eddig teljes biztossággal csak Doroszlóról ismerem, hol kora tavasszal a C. pallidulával közös leheltyeken, de ritkábban fordul elő.

SPEC. 5. FAJ. CLUBIONA PALLIDULA. (CL.) HALAVÁNY K. BLASSE K.

(pallidula ab pallida = halavány a szára vonatkozik.)

Syn. 1757. *Araneus pallidulus* CLERCK «Ar. Suec.» p. 81.

Vide: THORELL «Remarks» p. 213.

♀ Színe es nagyságra nevezé változó. Legtöbbször az előtest halvány sárgás, sötettedő fejjel es sötet rágókkal; a végtest zöldesszürke, selymes, megfekvő, finom szőrözettel borított, a szőrözet alatt barnás-vörös. A lábak halványsárgák fekete tüskékkel gyéren fegyverezve.

Ritkán az egész állat sötét vörösbarna, vörössárga lábakkal.

Jellegei: Az alsó szemsor egyenes, a hátsó kömnyeden behajló es hosszabb; az alsó sor szemátmerőnyire a homlok szelétől. Az alsó sor középszemei e sor oldalszemeinél nagyobbak s a szemek közötti távolság egyenlő; a hátsó sor szemei egyenlő távolságra egymástól. A fej mell oly hosszú mint a negyedik lábpár terd- es szárize együttve. Az első lábpár másodvegrize több mint fele hosszát teszi a negyedik lábpár ugyanazon ízének. A harmadik lábpár szárán, alul, két tüske.

A fej mell vastos, majdnem hengerded, mellreszeben alig táguló, fej- es mellresz tökéletesen összeforrott, az előbbi elől elvágott es elmosódva barnuló; a hátres szűk s a 3-dik es 4-dik lábpár fele barázdákat boesát. A mellvert hossztojasdad, szelein, a csipők beigtatása előtt s ezeknek megfelelően behorpasztott, szemnyessárgás, finoman szőrös. A rágók vörössbarnák, az első labpar czombjainál sokkal erősebbek, oldalról tekintve ivesen es igen fetemesen a homlok előtt kiállók. Az allkapesok hosszúk, vegeiken lapiczkások, közepökön karesubbak, sárgások; az alajk sötetebb. A tapogató halvány sargás; vegize sötettedő, alsó fele gazdag szőrözettel s e között fekete sertetüskevel, oly hosszú mint a száriz. A lábak halványsárgák, valamennyin a ket vegiz alján fekete talpkefe, mely a ket első paron tovább terjed mint a ket utolsón; a czombok, alul, a többi iz felül fegyvertelen, a terdek felső csuesan egy erősebb serte. Az első lábpár czombján rendszeren negy rendetlen állasn tüske, a száron ket pár, a másodvegrizen egy pár. A végtest elől kisse elnestszett keskenyebb mint közepe fáján, hol hasasodik, a vege csuesosodó; egészben veve csak kevesse szelesebb a fej mellnel. A sárgás fonók a végtest legvegen; hengeresek; a felső pár az alsónál valamivel hosszabb es vekonyabb.

A zar egy vörösbarnás terese, mely szemésesen durva és két $S\mathcal{C}$ zerű benyomás által jellemeztetik, mely a nyelecske felé ágazik széjjel s szorosán a legzöres felett áll.

Mertekék: ♀ Törzs	10·6	$\frac{m}{\mu}$
fejmell.	4·5	»
IV lábipár	12	»
(degnagyobb).		

♂ Nagyságra nevezve rendkívül változó (5—9·5 m. törzshossza) úgy színre nézve is. Karesubb a nősténynel, lábai hosszabbak, talpképei világosak. A tapogató sárga, pikkelye kisse füstös; czombize felületenek végén három fekete tüske, a száríz vastag s rövid, vege nek külső oldalán egy nyujtvány, mely a végén két rövid ágra oszlik, az ágak a pikkely fele hajlók, tompák; pikkelye rendes kanálalakú, domborn; nemzőszerve barnavörös, neha sárgás, jól kidaguló gyűjtőt mutat, melyen egy helformára kígyózó, domborn szalag látható, a vege egy rövid, horgosan görbült, hegyes nyujtvány latható.

Mertekék: ♂ (Nagyobb) Törzs	9	$\frac{m}{\mu}$	ebből
fejmell	4	»	
IV lábipár	13	»	
(Kisebb) törzs	5	»	
fejmell	2·8	»	
IV lábipár	8	»	

Mint kora tavaszi és nyári alak kertekben, bokros helyeken, nádasok szelén, egyáltalán bujább növényzetben található, hol leveleket, majd eső alakra, majd teknősen összeszövéget (lásd I. köt. III. t. 58.) amelyekben nappal elrejtőzik, hogy estefele a környeket összebarangolja. E rejtbe rakja le peteit is, melyeket finom szövetbe burkolva őriz; a fiak kikeléséig egészen elzárja a rejtet. Párzását nem ismerem.

Előfordul: erdélyi részekben Szász-Vesszősön, Kolozsvár, Szamosfalva, Parajd, Szeben körül; magyar részekben Doroszlón (különösen tavaszkor a nádasok szelén), Apatinban, Palánkán, Illokön, Tokaj körül (a Rukamaz felőli legelők tölgyen szép barna változat), Diösgyörben, Luesivnán, Nagy-Váradon (Muz. gy. Moesáry S.), Budapest körül (Muz. gy. Pável János).

SPEC. G. FAJ. CLUBIONA TERRESTRIS (WESTR.) FÖLDI K. ERDEN K.

(terrestris = földi; a tartózkodásról.)

Syn. 1851. *Clubiona terrestris* WESTRING «Fortecken» p. 49.

Vide: THORELL «Remarks» p. 222.

♀ Fejmelle barnászörös, sárgásszürkés szőrözettel, a fejrész nem sötétedő, Rágói sötét vörösbarnak. A végtest barnászörös, szürkessárga szőrözettel. Lábai vörössárgák. A has világossárgás.

Jellegek: Az alsó és hátsó szemsor szemei (soronként) egyenlő távolságra egymástól. A fejmell oly hosszú mint a negyedik lábipár szára és terde együttveve. A negyedik lábipár súját másodvegize hosszúságával hosszabb az első párnál. Az első lábipár másodvegize csak felet teszi a negyedik pár ugyanazon ízének.

A fejmell majdnem hengeres, mellrészében alig tágult, elől elkerékített, egy darabiból való; oldalról tekintve, a nyelecsketől lapos ívesen emelkedik. A mellvert hosszú-paizsalakú, vörössárga, elég szőrös. A rágók vastosak, végökön kisse szétállók; oldalról tekintve körtealakúak, tovükkel terdszerűen kiállók, igen keves szőrrel. Az állkapcsok lapiczkasok, elkerékített végűek, közepökön karesuk, barnászörösek; az alajk hasonló színű, az állkapcsoknak fele hosszát bőven túl eri. A tapogatók karesuk; végzüik leginkább alul szőrös,

valamivel rövidebb mint a térd és szár együttvéve. A lábak karesnek, nem epen hosszúk; az első pár másod végizen, alul, egy pár, szárán, alul, két pár hosszú, megfelyő tüske; a második páron hasonlóképen; a harmadik pár szárán alul és oldalt két-két tüske, a másodvégizen köröskörül több tüske; a ezombok felületen elől 2—3 tüske haránt sorban e mögött két hosszú tüske egymás mögött. A végtest hossztojásdad. A kiálló fonók egyenlő hosszúságúak, a felső pár csak felíg oly vastag mint az alsó.

Az alsó szemsor középsői szemátmérőnyire a homlok szélétől, szemátmérőnyire egymástól és az oldalszemektől; az oldalszemek nagyobbak; a sor egyenes. A hátsó sor az alsónál hosszabb, középszelei egymás között oly távolságra mint az alsó középsők a hátsó középsőktől; a szelsők a középsőktől valamivel távolabbra; a sor behajló.

A zár egy világos-sargás, közel négyszögletes térese, melyet oldalt és alulról egy vörössárga keret szegélyez; e keret négy sarkán apró barnás dudorkák láthatók.

Mértékek: ♀ Törzs	84 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fej mell	3 »
I lábpár	6·8 »
IV » 	?

♂ előttem ismeretlen.

A negyedik lábpár példányomon hiányzik s így a reá vonatkozó jelleget bona fide Dr. Koen után közöltem, ki a fajt meglábizonyítá; e jellegek között azonban az is áll, hogy a hátsó sor szemei egyenlő távolságra esnek egymástól, holott példányommal más a viszony, mit THORELL is észrevett. Mindazonáltal Dr. Koen e fajt példányom után habozás nélkül annak mondta, a minek leírtam: «Cl. terrestris Westr.» THORELL e faj nőstényét nem ismeré. A zár mindenestre döntő.

Egy példányát Tokajból, a «Kopasz»-hegy költényéből ismerem.

SPEC. 7. TAB. CLUBIONA COERULESCENS L. K. KÉKLŐ K. BLÄULICHE K.

(coerulescens — kéklő; a színezetről.)

Syn. 1866. *Clubiona coerulescens* L. KOCH «Die Ar. Fam. der. Drass.» p. 331.

Vide: THORELL «Remarks» p. 224. (§ Cl. brevipes).

♀ Előteste barnászörös. Végteste feketésbarna, briss állapotban kéklő (a szilva hamvára emlekedtető). Lábai vörössárgák. Nagyobb alak.

Jellegei: Az alsó és hátsó sorok szemei (soronként) egymás között egyenlőtávolságra. A fej mell oly hosszú mint a negyedik lábpár szára a térdel együtt; az első lábpár másodvégize fele hosszát teszi a negyedik lábpár ugyanazon izének.

A fej mell egy darabból való, mellrészében módosan szélesedő. A mellvért a harmadik lábpár csipőjénél valamivel szélesebb, vörössárga. A rágók töve vastagabb az első lábpár ezombjánál, oldalról tekintve a rágók inkább ívesen mint térdszerűen, de teljesen kiálló, vörösbarnák, gyéren szőrösök, finoman harántkarezoltak. Az állkapesok vörösesbarnák, jelentéktelenül lapiczkásak, az alajk hasonló színű. A tapogató sárgás, végize vöröslő, bőven és tüskékkel elegyesen szőrös, a szárnál sokkal hosszabb; a szár belső oldalán két pár tüske. Az első két lábpár végizei talpkefével; valamennyi ezomb felül négy-négy tüskével, a harmadik lábpár szára, alul, 2 tüskével; a lábak a testhez képest vékonyodók. A végtest nagy, az előtestnél sokkal szélesebb, hátul csücsös. A fonók a test legvégén, környezetökkel együtt sárgások, a felső pár vékonyabb.

Az alsó sor szemei majdnem szemátmérőnyire a homlok szélétől, egymás között egyenlőtávolságra, mely egy szemátmérőnél valamivel kevesebb, a sor egyenes; a hátsó sor hosszabb az alsónál, könnyedén behajló, szemei egyenlőtávolságra egymástól.

A zár sajátosságos alkotású: egy hátrafele irányozott, vastagtovú, felálló nyújtvány, mely finoman szőrös, a végén pedig két sárgászörös, szőrtelen borda köze van foglalva.

Mértékek: ♀ Torzs	18	$\frac{m}{\mu}$ ebből
fej mell	3.8	»
I láb pár	9	»
VI »	11	»

♂ Elöttem ismeretlen.

Mint tavaszi alakot egyszer találtam Palánkan a «Gaja-Mindra» nevű erdőrezsben egy a földön heverő falasáb alatt.

SPEC. 8. FAL. CLUBIONA LUTESCENS WESTR. SÁRGÁS K. GELLICHE K.

(lutens, imen lutescens = sárgás, jelesen a színéleti élékség értelmében.)

Syn. 1951. *Clubiona lutescens* WEESR. «Forteck» etc. p. 49.

Vide: THORELL «Remarks» p. 221.

♀ Az előbbinél kisebb faj (8 $\frac{m}{\mu}$ törzs), aránylag gyengébb előtesttel. Előreste egyszínű vörös-sárga, sötétebb rágókkal. Végteste vörössárga, lábai emel valamivel halványabbnak.

Jellegei: A hátsó sor középszemei távolabbra egymástól mint az oldalszemektől; az alsó sor szemei egyenlő távolságra egymástól. A negyedik láb pár másodvégigének két harmadával hosszabb az első párnál. A végtest szőrözete sárgás. A fej mell oly hosszú, mint a negyedik láb pár szára a térdel együttvéve.

Fejmelle szélességével egy harmaddal hosszabb, majdnem hengeres, elől ívesen elvágott, mellresze jelentéktelenül szélesedő, a fejrészszel összeforrott, jelentéktelen hátréssel. A mellvért keskeny, a harmadik láb pár esipójénél valamivel szélesebb és bőven kétszer hosszabb, bőven szőrös. A rágók az első láb pár ezombjánál valamivel vastagabbak, sötét sárgászörösek, szemésesen durvák, gyéren szőrösek, oldalról tekintve, a homlok előtt térdszerűen kiállók, végük előtt könnyeden behorpasztottak, egészben kisse előre irányzottak. Az állkapcsok vörösbarnák, elől lapiezkásak, közepökön karesuk, jelesen külső oldalukról nyergesen benyomottak külső végükön elkerekítettek, belső végükön kisse kinetszettek; az alajk vörösbarna töve előtt kisse behorpasztott, hasas oldalakkal.

A tapogató ezombja világossárga, a többi íze vöröses; a végíz bőven szőrös, oly hosszú mint a szár és térd együttvéve. A lábak arányosak, vörössárgák, az első és második láb páron tetemes, a többin semmi talpkefevel; valamennyi ezomb felül négy-négy tüskés; a harmadik láb pár szárán alul egy-egy tüske. A végtest hossztojásdad, a végén esuesos; a fonók a végtest esuesán, sötét vörössárgák, a felsők vastagsága alig egy harmadrészet teszi az alsók vastagságának.

Az alsó szemsor egészen a homlok szelére tolva, rövidebb, szemei egyformák és egyenlő távolságra egymástól; a hátsó sor hosszabb, középszemei megkülönböztethetőleg távolabbra egymástól mint az oldalszemektől s egymástól kétszer annyira mint az alsó sor középszemeitől.

A zár egy majdnem szivalakú vörösbarnás, szőrös terese, mely a legzörös szelet éri s itt egy alakú, felvetett keretű kivágást mutat, mely a két tojóeső nyílását körül fogja.

Mértékek: ♀ Torzs	8	$\frac{m}{\mu}$ ebből
fej mell	3	»
I láb pár	6.6	»
IV »	8.2	»
(Eznek másodvégíze)	2.4	»

♂ Igen karesu, a végtest az előtesthez képest kicsi, az előbbi majdnem hengeres; hosszú, elenk-vörössárga lábakkal; vörösbarna rágói tetemesen előreirányzottak, nem térdszerűen hajlok, az első láb pár

ezombjánál nem vastagabbak, vegeiken mintegy szetteszítetttek, vékonyabbak. A tapogató ízei sargák; a ezomb felületének vege, harántsorban negy, ez alatt egy fekete füske; a száríz külső oldalán egy sötét-vörösbarna, fénylő, tetemes nyujtvány, mely tompahegyű s hegyével kissé a pikkely tövétől elkanyarodó. A pikkely kamé alakú, hátul keskenyebb mint elől; elől, a külső szélén, kissé kímetszett s e kímetszes táján (felülről és kissé a külső oldalról tekintve) egy vörösbarna, sarlóalakú a pikkely csúsa alá kanyarodó, hosszú köröm látható, melynek vége (a pikkely alatt) horgosan hajlott.

Mértékek: ♂ T rzs	6.5	$\frac{mm}{m}$	ebből
fej mell	3	»	
I lábpár	8.4	»	
IV »	10	»	

Mint nyári alakot e fajt bokros helyeken találom, Erdélyben Szász Vesszősön; magyar részeken előfordul: Budapest környékén (Muz. gy. Pável János.) Tapasztalásom szerint ritka.

SPEC. 9. FAJ. CLUBIONA PARADOXA. L. K. ELÜTŐ K. PARADOXE K.

(*παράδοξος* = paradoxus = feltűnő, esodás, váratlan, elütő; a lán tapogatóján létező feltűnő szerkezetre vonatkozik.)

Syn 1867. *Clubiona paradoxa* L. KOCH «Die Drassiden» p. 342.

Vide: THORELL «Remarks» p. 224. Note 1.

♂ Elötteste sárgásbarna, a fejrész felé lassanként sötétbarnába átmenő; végteste vörösbarna, oldalai-ban sok világos, pontszerű folttal; hasfele világosabb. A szőrözet szürkésfehér.

Jellegei: az alsó szemsor szeméi egyenlő távolságra egymástól; a látsó sor középszeméi távolabbra egymástól mint e sor oldalszeméitől; a két sor oldalszeméi egy szemátmérőnyire egymástól, mindegyik egy kis dudorodáson állva; az alsó sor oldalszeméi kördedek. A fej mell olyan hosszú, mint a negyedik lábpár térd és száríze együttvéve. A rágók nem szögletesek.

A fej mell egy darabból való, elől alig keskenyedett, oldalai-ban elkerékített, hátul és oldalai-ban meredek, fényes, finoman, gyéren szőrös; a szőrözet sárgásfehér. A rágók vörösbarnák, oly hosszúk mint az első lábpár másodvégize, tövükön valamivel vastagabbak mint az első lábpár ezombja, előre irányzottak, kevésbé holtozatosak, külső oldalukon egyenesek, belső oldalukon kissé szétvetettek; esípő-körmük tövétől végeig egyenletesen hegyesedő. Az állkapcsok előre felé igen szélesedők, külső sarkuk elkerékített; az aljuk az állkapcsoknál $\frac{1}{3}$ -dal rövidebb, keskeny, elől kissé kivágott; mind a két rész sötét sárgabarna, elől kissé áttetszően világosodó. A végtest elől kissé elnetszett, közepén tegszelelebb, hátul esútsba végződik, kevésbé fénylő. A lábak barnássárgák, a IV metatarsusa $\frac{2}{3}$ részével hosszabb az egyenlő hosszúságú két első lábpárnál. Semmi talpkefe.

A tapogató negyedik íze külső oldalán egy igen sajátos nyujtvánnyal, mely magánál az íznel sokkal nagyobb (ezért «paradoxa»). E nyujtvány hosszúságú, gömbölyű, igen fényes, kékbejászó-fekete; fölfelé egy rövid, elől kisse kivágott karajt boesát, alul egy hosszú, be- és fölfelé görbülő sarkantyut ereszt, mely csúcsán kétágú; a pikkely tövétől hegyéig egyformán széles, csúcsán lenyomott, felületén gyéren, csúcsán tömötten szőrös.

Mértékek: ♂ Fej mell	2	$\frac{mm}{m}$
I lábpár	4.5	»
IV »	5	»

♀ ismeretlen.

Orsova tájékáról gróf Kayserling gyűjteményében. Leirta Dr. Koch L. Peldányokat nem láttam.

SPEC. 10. FAJ. CLUBIONA FRUTETORUM. L. K. BOKOR K. BUSCH K.

(frutex = bokor; a kődvénz tartózkodásról véve.)

Syn. 1866. *Clubiona frutetorum* L. Koch «Die Arachn. Fam. de Drass.» p. 344.

Vide: THORELL «Remarks» p. 216.

♀ Előteste vörössárga, végteste szürkessárga; a lábak vörössárgák. A C. lutescensnel valamivel kisebb.

Jellegei: A hátsó szemsor középsői távolabb egymástól mint az oldalszemektől. Az alsó sor szemei egyenlő távolságra egymástól. Az első lábpár másodvégize csak felig oly hosszú mint a negyedik páré; a negyedik pár egész másodvégizével hosszabb az első párnál. A fejmell oly hosszú, mint a IV-dik lábpár szára es terde együttvéve.

A fejmell egy darabból való, módosan fejlett, közepe táján módosan táguló, elejen ívesen elmetezett, hátul elkerekített, vörössárga; a fejresz csak a szemek táján egy lehellettel barnább. A rágók vörössárgák. A mellvert keskeny — oly széles, mint a 3-ik lábpár csapóje hosszú, vörössárga. A rágók tövüknel valamivel vastagabbak az első láb ezombjával, kevéssel hosszabbak az első lábpár másodvégizével; oldalról tekintve igen módosan terdszerűen ki — különben függőlegesen állók, gyeren szőrösök. Az állkapcsok lapiezkások, közepök módosan karesu, sárgavörösek; az aljuk hasas, barnább, tövénél kissé keskenyebb mint végefeje. A tapogató sárga, végize szőrös, sertekkel elegyes, a szárnál hosszabb, de rövidebb mint a szár es terd együttvéve. A lábak általában arányosok; az első pár kissé rövidülő; az első két pár végizei módos talpkefevel; a ezombok felülről, a végök fele, harántsorban álló három es ez alatt egy tüskevel; a harmadik lábpár szára, alul, egy tüskevel.

A végtest esücsosan tojásdad, selymes; a fonók a végén állanak vörössárgák, a felső pár, tövén, felakkora vastagságú mint az alsó.

Az alsó sor szemei közül a középsők egészen a homlok szelen állanak; valamennyi egyforma távolságra egymástól; a felső sor majdnem egyenes, behajlásra hajlandó, középszemei távolabb egymástól mint az oldalszemektől s nem egészen kétszer oly távol egymástól mint az alsó sor középszemeitől; e sor hosszabb az alsónál.

A zár egy vörösesbarna, tojásdad, kissé domboru terese, mely a legzöresteri s ílt egyszerűen ∞ alakra kivágott (a kivágás szelei ninesenek keretszerűen felvetve).

Mertekek: ♀ Torzs	7 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	3 »
I. lábpár	7 »
IV. »	7 »

♂ Kisebb, karesubb, aránylag hosszabb lábakkal, rágói vörössárgák, egyenesek, tövük nem terdszerűen kiálló; az első lábpár ezombjával sokkal vékonyabbak. A végtest igen keskeny, az előtestnel nem szelesebb. A tapogató sárga; ezombján, felül a végén egy pár, alatta egy tovis; a száríz külső oldala végén kétfős nyújtvány, mind a kétfő tompa, sötétbarna, fenyés, az alsó gyengébb a felsőnel, elágazasuk mindjárt a tövén kezdődik.

Mertekek: ♂ Torzs	4.5 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2.2 »
IV. lábpár	6.5 »

Mint nyári alakot Tokaj környekeről, a Bukamaz felőli legelők tolgyciról ismerem, hol korlátolt számban fordult elő (a nemzeti muzeum gyűjteményében néhány ifjú nőstény Budapest es Ungvár környekeről, melyek azonban ketesek, a memyihen a zár meg ninesen kifejlődve).

SEEC. II. FAL. CLUBIONA BREVIPES¹ (BL.) RÖVIDLÁBÚ K. KUTZBEINIGE K.

(brevis = kurta rövid, pes = láb; a lábalkotásról.)

Syn. 1841. *Clubiona brevipes* BLACKWALL «The differ. numb. of eyes» p. 693.

Vide: THORELL «Remarks» p. 224.

♀ Előteste vörösbarna, elejen feketebarnába átmenve; végteste hát- és hasfelen barnássárga, hátfelen egy sötétebb orsófolttal, mely a végtest hosszának felet nem éri el.

Jellegei: az első szemsor szemei meglehetősen szetszórtaak, egymás között egyenlő távolságban; a hátsó szemsor szemei egymás között egyenlő távolságban; az alsó sor oldalszemei kerekdedek, a többi szem kerek. A fejmell olyan hosszú mint a IV. lábpár terd- és száríze együttve. A harmadik lábpár szárán, alul, csak egy tüske.

A fejmell hátul meredek, oldalaiiban majdnem függőleges, fenyés, gyéren, megfekvően szőros. A rágók vörösbarnák, oly hosszúk, mint az első lábpár szára, e láb czombjánál sokkal vastagabbak, tövükkel erősen kidagadók, külső oldalaiikon boltozatosak, belső oldalaiikon kissé szétvetettek, végök felé egy sekely benyomással, kissé fénylők, sűrűn, finoman pontozottak, kívül rövidebb szőrözettel, belül es elől hosszabb sertekkel. Az állkapesok sárgabarnák, finom, fekete szegelyvonással: az alajk sárgabarna, töven szeles, eleje fele keskenyedve elől egyenesen elvágott, az állkapesoknál $\frac{1}{3}$ -dal rövidebb. A végtest öregebb példányoknál néha inkább vörösbarna színű, egyébként mindenütt megfekvő, gyér, selymes, szürkésfeher szőrözettel fedett. A lábak halavány barnássárgák, a ket első lábpáron egy gyér talpkéfe.

A zár egy kisebb, kerek nyílás, inkább horpadás a legzöres fölött, e horpadástól ket oldalt, a nyelkeske fele, egy egy nagyobb körfogatú, sekely horpadás, melynek külső szele enyésző. A három horpadás meglehetősen egy csuesával a legzöres fele néző ∇ -ben áll.

Mertekek: ♀ Fejmell	2.5 $\frac{m}{m}$
I lábpár	4 "
IV "	5 "

♂ ismeretlen.

Gróf Keyserling gyűjteményében Orsova vidékeről. Ismeretes Szeccziából is. Leírta Dr. Koch L. is: «Drassiden» p. 349. Peldányt nem láttam.

GEN. 5. NEM. CHIRACANTHIUM. (C. K.)

(χίρα = kéz, ἀράκτωρ = tuske, tuskés növény, bogács; a ♂ tapogatójára vonatkozik.)

Syn. 1839. C. Koch «Die Arachniden» VI, p. 9.

Vide: THORELL «On europ. Sp.» p. 145.

Az első lábpár a leghosszabb. Az állkapesok domborúak, közepokon semmi behorpasztás. A hátsó szemsor kisebb-nagyobb mertekben behajló. A hason semmi köldök. A rágók töve fegyvertelen. (A szemek ket sorba es három csoportba osztottak). A ♀ tapogatója körmen semmi borda. Életmódra nevez a Clubionákhoz hasonlítva, valamivel lassubbak. A ♀ gömbolyú peteburkaik levelekből stb. igen mesterségesen összeszótt, hólyagszerű lakásokban örzi.

¹ Az első kotet jegyzékében p. 99. mint C. fuscula Westi. elősorolva.

SPEC. J. FAJ. CHIRACANTHIUM ITALICUM. CANESTR. PAV. OLASZ KEZESPÖK. ITALIENISCHE HANDSPINNE.

(italicum = olasz; az első leheltyről.)

Syn. 1869. *Chir. italicum* CANESTRINI ET PAVESI «Aran. ital.» in *Atti Soc. Ital. Sc. Nat.* XI, p. 551, (114).

Vide: THORELL «Remarks» p. 208. (in §. Ch. nutrix).

♀ Közepes nagyságon sokkal feljebb való, vaskos alak. Előteste elenk vorössesárga, vegtete szürkessárga. Lábai vorössesárgák.

Fejmelle vaskos, oly hosszú mint a negyedik lábpár szára es terde együttveve, szelessegenek egy negyedével hosszabb; fejeresze magasán-íves, elől elvágott, a mellresznel valamivel keskenyebb s emelfogva némileg elválasztott; a mellvért vorössesárga, szelen barnuló, pajzsulaku, szeles. Rágói vorössesárgák, feketős véggel, az első lábpár ezombjánál sokkal vastagabbak s ugyan e lábpár első végizénel hosszabbak, a homlok előtt kidomborodók s menedekesen előre irányzottak.

Az állkapcsok vorösbarnák, elől lapiezkások, szepen elkerekítettek, közepök táján keskenyebbek; az alajk vorösbarna, elől elvágott, inkább kupidomu mint hasas. A tapogatók karesuk, vorössesárgák, végizük esuesa fekete, a végiz rövidebb mint a szár es terdziz együttveve. A lábak hosszúk, kopaszok, az első pár végizen tetemes talpkefe, mely a másodvégizen is majdnem végig folytatódik. A vegtest rendes tojásdad, vastag; felületen a negy mgödör látható; a has egyszimüen szürkessárga. A fonók vorössesárgák, hengerdedek, a felső pár alig felig oly vastag mint az alsó pár.

Az alsó szemsor szemátmerőnyire a homloktól, középszemei szemátmerőnyire egymástól, három szemátmerőnyire az oldalszemektől; a hátsó sor igen könnyeden behajló, hátsó szemei távolabb egymástól mint az oldalszemektől es sokkal távolabb egymástól mint az alsó sor középsőitől. A szemek emelfogva határozottan három csoportba osztottak, az Epeirinaera emlékeztetők. A közepesoport előre szűkülő trapezben elhelyezett. A zár egy egyszerű, magasságánál szelesebb, tojásdad nyílásokeska, mely a legzöres szelen áll; felette rendszeren két feketes foltocska.

Mertekek: ♀ Torzs	15.5 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	6.5 »
I lábpár	28 »
IV »	21.5 »
	(többnyire valamivel kisebb.)

♂ Karesubb, rendkívül hosszulabu, rágói hosszúk, szetagazók, előrenyujtottak, a esipököröm hosszú, karesu es tülhegyes. A vegtest közepen végig nehá egy szemnyes-zöldes mező. A tapogató hosszú, karesu; terdize vastagságánál valamivel hosszabb, a szár a terdzizel másfelszer hosszabb, külső oldala vege egy karesu, a pikkely ala görbülő nyujtványnyal, melynek vege behasított, tehát kettős; a pikkely hátrafele egy sarlóalakra telefe hajló, hegyes sarkantyuba végződik, melynek hossza a szár felehosszának megfelel; a pikkely laposan-kanálalaku, kisse barnult; a gyűjtő egyszerű, lapos.

Mertekek: ♂ Torzs	11.6 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	6 »
rágók (kilon)	5 »
esipököröm (kilon)	3.8 »
I lábpár	29 »
II »	21 »
III »	16.4 »
IV »	21 »

E nevezetes, deli jellegű pok jelesen Erdelyben es különösen Kolozsvár környeken (Város-tója) gyakori, hol a saros árkok növényzeten tartózkodik. A ♀ egy igen terjedelmes, fehér, hollyagszerű zaeskött sző.

melyben azután a peteket őrzi; párzas idejen mind a két ivar e zacskóban tartózkodik. A zacskó levelek vagy nádszalak köze alkalmaztatik.

Ismerem erdelyi reszekből: Kolozsvárról, Szászvevesszősről és Gorgeny Szent-Imreről; magyar reszekből Buda környekeről és Doroszlóról is.

SPEC. 2. FAM. CHIRACANTHIUM CARNIFEX. (FABR.) HÓHÉR K. HENKER H.

(carnifex = hóhér; a végtest sebszerü rajzáról)

Syn. 1775. *Aranea carnifer* FABRICIUS «Syst. Entom.» pag. 436

Vide: THORELL «Remarks» pag. 209, 210.

♀ Előteste vorosessárga; végteste szennyes agyagsárga, felulete közepen végig egy verroros, hasitek-szerü esik, mely az első mgödörpár táján keresztyszerüen tágult. Rágói vorosessárgák, füstös veggel. Lábai és tapogatói vorosessárgák.

Var. *a.* Rágói es lábai füstbarnák (maxillis atris Fabr.).

A fejmell majdnem hengerded, elől kevesse keskenyebb, szélességenel hosszabb, a negyedik lábpar szára es terdznel (együttve) kevesse rövidebb, jól domboru, fejválaszték nélküli; oldalról tekintve a nyelestetől lapos-ívesen emelkedett. A mellvert pajzsalakú, közepen sárgás, szelei felé lassankent barnuló. A rágók a második lábpar másodvégizenel alig rövidebbek, karesuk, vegeiken igen módosan szetvetettek. Az állkapesok sárgák, lapiczkasán nyújtottak, egyenesek, elől elkerekítettek; az alajk kissé sötetedő, az állkapesok felehosszát feljúlmutja. A tapogató karesu hosszu, sárga, legesuesán füstös; végize alig hosszabb a szárnál es rövidebb mint a terd es szár együttve. A labak hosszuk, karesuk; az első pár szárn es másodvégizen, alul, egy-egy túskepár; a második lábpar szárn, alul, semmi túske, másodvégizen egy túskepár.

A végtest tojásdad; hasin ket elmosódó, voroses-sárga hosszcsik.

Az alsó szemsor egyenes, szemei egyenlőek; a középsők es az oldalszemek közötti ter ketszer nagyobb, a mely a középsőket elválasztja; az alsó középsők es hátsó középsők közötti ter egyenlő avval, a mely az alsó középsők között elterül; a hátsó középsők távolabbra egymástól, mint az alsó középsők szinten egymástól; a ket sor oldalszemei majdnem érintkezők s közös dudorodáson állanak.

A zár egy módosan domboru, majdnem kerek terese, melynek a legzőres felöli szelebe egy, közel háromszögletes, csuesával a legzőres fele fordított kis betet látható.

Méretek: ♀ Torzs	8 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	3·5 »
I lábpar	14 »
IV »	10 »

♂ Alig kisebb, határozottabban vorosbe játszó előtesttel; a végtest esikja szélesebb, szegelye elenk sárga. A tapogató hosszú, karesú, vorosessárga, pikkelye feketedő, szára a terdznel ketszer hosszabb, karesu, külső oldala vegen, kise alulfelöl, egy vorosbarna, újszerü, tompa, alulról tekintve kise behasított végü nyújtvány látható, mely a szár vastagságánál hosszabb, előre irányozott es kömyeden a pikkely fele hajló. A pikkely kanálalakú, töve egy sarkolalakuan befele görbülő, hosszu sarkantyuba fut ki, mely a szár külső oldala mellett elhalad s kinyújtva körülbelül felehosszát erne el a szárnak. A nemzőszerv vorosbarna, igen módosan domborodó, lenese alakú; elől egy vekony, hosszu embolust bocsát, mely órarugószerüen a gyűjtő külső szelehez alkalmazkodik.

Méretek: ♂ Torzs	7·5 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	3·8 »
I lábpar	15·8 »
IV »	11·5 »

Mint kora nyári alakot (június, biztos példányok) ismerem, Erdelyből: Kolozsvarrol: a barnas változatot magyar részről: Rakamazrol. Mind a két helyen a fűvek bojtját zaesköva szövi össze, hol a ♀ peteit is lerakja.

SPEC. 3. FAL. CHIRACANTHIUM PENNYI (CAMBR.) PENNY II, PENNY S II.

(Penny angol természettudat tszteletere)

Syn: 1874. *Chiracanthium Pennyi*, CAMBRIDGE «On new and rare Brit. Spid. in Transact. of the Lin. Soc.» XXVIII. p. 533.

♀ Elötteste es lábai barnássárgák; vegtstenek a felületen es egész hosszán egy hasitekszerű, barnás-vörös csik, mely a fonókat eleri es kettfelöl zöldesfeher, az oldalak fele elmosódó s sejtyszerűen crezett szalagok által szegelyeztetik; oldalai olajzoldesek s ilyen a has közepe is, mely kettfelöl igen halvány es elmosódó, szinten sejtyszerűen crezett feheres szalagok keze foglaltatik.

A fejmell rövid, oly hosszú mint a negyedik lábpár terde es szára együttve; oldalról tekintve a nyelcsketöl majdnem felkörben emelkedő, sma. enyésző hatressel. A mellvert szeles, pajzsakaku, szelein a csipök állásának megfelelő benyomásokkal, gyeren szörös. A ragók egyenesek, nyújtottak rézsúntosen előre irányzottak, az első lábpár ezombjanal vastagabbak, oly hosszúk, mint a tapogató végize, szára es terde együttve, vörösbarnák, oldalról tekintve nyújtott ekalaknak, s tövükkel alig valamivel kidomborodok. Az állkapesok karesuk, vegok elkerektett, lapiczkás, közepökön keskenyebbek, sárgásbarnák; az alajk, vastagodó tövel, ket harmadát eri az állkapesok hosszának. A tapogató karesu, hosszú, sárgás; végize csuesan feketés, oly hosszú, mint a szár es terdz együttve. Valamennyi láb vegzenek a csuesa feketedő; az első lábpár legvege gyenge talpkefevel; a lábak majdnem kopaszok, a másodvégizek gyeren álló tüskékkel.

A vegttest rendes tojasadal, a fonóknak a legvegen való állása következtben csuesos, oldalról tekintve magas ivben emelkedett.

Az alsó szemsor egyenes, kevesebb mint szemátmerőnyire a homlok szeletöl, a közepszemek közelebb egymáshoz mint az oldalszemekhez; a hátsó sor kömyeden behajló, szemei egyenlő távolságra egymástól; a ket sor oldalszemei közös emelkedeseken, majdnem érintkezők; a hátsó sor közepszemei tavolabb egymástól mint az alsó sor közepszötöl. A zár egy egyszerű kis felkeret, mely a legzöres szelen levő, felkörű nyilást köríti s magasságánál szélesebb.

Mertekek: ♀ Törzs	8	$\frac{m}{m}$ ebböl
fejmell	2·7	»
I lábpár	11·3	»
IV »	8·5	»

♂ Fejlett, szeles elöttesttel, kisebb vegttesttel, a nősténynel alig rövidebb; lábai hosszabbak. Ragói karesúk, oly hosszúk mint az első lábpár első végize, végeikkel szetterpeszkezők, denk vöröses-sárgák, fekete véggel es ily színű, hosszú csipökörömmel; resúntosen es tetemesen előreirányzottak. A vegttest szemete, beosztásra a nőstényvel azonos, de sokkal edesebb es tüzesebb; a közepesik sötét bíborbarna, szegelye narancssárga.

A tapogató hosszú, sárga; szárize egy es egy felszer oly hosszú mint a terdz, alsó felén szakálszerű, hosszú, de gyer szörözettel; külső oldalán, a végen, egy vörösbarna, kömyeden befele hajló köröm, melynek csuesa a pikkely töve alá ér, az izek nem vastagodtak; a pikkely laposan kanálakaku, barnuló, szörös, töve egy hosszú, lefelé hajló, keskeny nyújtványba fut ki, mely a szár külső oldala mellett megyen el es a szár felebösszát eri; nemzöszerve vörösbarna s alulról tekintve egy lapos, a pikkely töve fele kerek, elől pedig kisse csuesosan kifutó gyujtöl mutat.

Mertekek: ♂ Törzs	7·6	$\frac{m}{m}$ ebböl
fejmell	3·7	»
I lábpár	13·8	»
IV »	12·5	»

E pokot csak keves példány után — mint tavaszi és nyári alakot — Falánkáról és Rakamazról ismerem, hol füves helyeken a fűvek bojtjából zaeskoszerű lakást szövögetett, a mely előtt meg néhány fonál rendetlenül volt alkalmazva.

SPEC. 4. FAJ. CHIRACANTHIUM NUTRIX (WALCK.). DAJKA K. AMMEN H.

(nutrix = dajka, lemtartó; arra látszik vonatkozni, hogy a faj petéit gondosan őrzi.)

Syn: 1802 *Aranca nutrix* WALCKENAER «Faun. Par.» II, p. 220 (salt. in ad part.).

Vide: THORELL «Remarks» p. 207.

♀ Előttestének mellrészre szennyes-barnássárga, fejeteteje világos vörössesárga, közepén elmosott, keskeny, barnássárgás, hasított csikkal. Végteste szennyes-zöldes, vörössesbarna, hasítekszerű közepesikkal, melynek szegélyzete a végtest alapszínével elmosódva-világosabb.

A fej mell szélesre fejlett, sokkal rövidebb mint a negyedik lábpár szára és térdje együttve, hosszúságának egy harmadával keskenyebb, oldalról tekintve, a nyelcsesektől a fej fele igen meredeken domborodó.

A mellvért pajzsalakú, szennyesbarnássárga, a közepén kissé világosodó. A rágók vörössesárgák, közepökön alul, végök felé lassanként barnulók, oldalról tekintve hosszú ékalakúak, majdnem egészen függőlegesen állók; tövük igen módosan domborodó. Az állkapcsok elöl elkerekítve-lapiezksók, közepök táján módosan keskenyedettek, szennyesbarnássárgák, világosodó szelekkel; az alajk sötétebb, elöl egyenesen elnestszett, oldalai hasasok, az állkapocsnál szélesebb. A tapogató sárga, karesű, végíze füstös és szőrös, oly hosszú mint a térd és szár együttve. A lábak zöldessárgák, esücaikon füstösök; az első pár elsővégigén egy kis talpkéfe. A végtest esücasosan-tojásdad, hasfele egyszínűen szennyes zöldes. Az alsó szem sor igen közel áll a homlokszelehez, egyenes, középszemei kevesebb mint szemátmérőnyire egymástól s majdnem két szemátmérőnyire az oldalszemektől; a hátsó sor igen könnyedén behajló, középszemei kevesével közelebb egymáshoz mint az oldalszemekhez, de távolabb egymástól mint az alsó sor középszemeitől; az oldalszemek fél szemátmérőnyire egymástól.

A zár egy félkörű, barnás törese, a légzőrés felett egy majdnem kerek nyílással, mely belsejében egy középlemez által két felre oszlik.

Mértekek: ♀ Törzs	7.5 $\frac{m}{\mu}$
fej mell	3.3 »
I lábpár	15 »
IV » 	11 »

♂ Előttem ismeretlen.

Mint nyári alak nem ritka, különösen a réteket kedveli, hol a fűvek bojtjában zaeskoszerű lakást szöv, melyben petéit is őrzi.

Ismerem eddig erdélyi részekből: Kolozsvárról, Mező-Záhról, Gyekéből és Szász-Veszősről. Szomból (Sill gyűjteményében); magyar részekből: Doroszlóról.

SPEC. 5. FAJ. CHIRACANTHIUM ELEGANS. THOR. CSINOS K. FEINE H.

(elegans = csinos, izléses; a finom alakról.)

Syn. 1875 *Chir. elegans* THORELL «Verz. südruss. Spinnen» p. 40.

1875. Idem. «Descript. of sev. Europ. and N. Afr. Spid.» p. 88.

♀ Előtteste-halvány vörössesárga, közepre hosszában és oldalában kissé homályosodó. Végteste és lábai kénsárgák, az előbbi a fonók felett elmosódva homályosodó. Rágói tövüktől barnulók s végükön sötét, fekete-barnák.

A fej mell vaskos, rövidebb mint a negyedik lábpa; szára es terde együttve, hosszúságának egy harmadával keskenyebb; oldalról tekintve módos ívben emelkedő. A mellvert szeles, sz. valaku, zoldessárga, finom barna szegelylyel. A rágók az első lábpaí czombjánál alig vastagabbak, oly hosszuk, mint az első lábpaí elsődvégize, meglehetősen összeillők, sötetek, fenyések es kopaszok. Az állkapcsok, elől elkerelve, csak alig lapizkások, szenyves barnak, fehéres véggel; az alajk elől ívesen eluetszett, hasas oldalakkal, szenyves barna. A tapogató karesu, sárga, végize a hegyefele füstös, oly hosszú, mint a szár- es terdize együttve. A lábak esúesai kisse füstösödők, az első lábpaí első végizen egy gyenge talpkefe, a negyedik lábpaíron igen gyéren álló tüskék. A végtest szélesedő tojásdad, kisse lenyomott; a lonók kisse belnizottak; a felsők az alsóknál gyengébbek. A has egyszínűen kensárga.

Az alsó szemsor közepszemel szemátmérőnyire egymástól, az oldalszemeknél nagyobbak; az oldalszemek körülbelül másfel szemátmérőnyire a közepsöktől, a közepszemek közös fekete teresében állanak; a hátsó sor kömyeden behajló, közepszemel közelebb egymáshoz mint az oldalszemekhez s kevésel távolabb egymástól, mint az alsó közepsöktől; a hátsó közepsök finom fekete gyűrűbe foglalva; az oldalszemek mellett egy-egy fekete foltocska (a közepszemek felőli oldalon).

A zár egy vörösbarna, terjedelmes, majdnem kerek terese, mely rípacses es közepe hosszában világosodó színezet által elválasztott, ugy hogy némileg két szemközti álló vesere emlekeztet; a tojásosövek ∞ szerűen nyílnak a léresen.

Mertekek: ♀	Törzs	8	$\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	3·4	»
	I lábpaí	16	»
	IV »	13·5	»
	» » szára es terde együtt	4·5	»

♂ Valamivel kisebb végtesttel, mely felülete közepén zöldes; hosszabb láb. Rágói csak végök felé barnások, egyebkent vörössárgák, hosszú, sötet esipökörömmel, végök szeljelterjeszkedők, az első lábpaí elsődvégizenél valami kevésel hosszabbak. A tapogató nyulánk, sárga; bunkója füstös, szárize nem vastagodott, majdnem kétszer oly hosszú mint a terdiz, a végén, alul hosszú szőrökkel, külső oldalának végén egy újforma, kömyeden bekanyarodó, vörösbarna nyujtványyal; a pikkely laposan-kamalakú, szőrös, töve egy sarlóalakra hajtott, hosszú, keskeny es hegyes nyujtványba végződik, mely a szár külső oldalán kifut es a szár hosszúságának kétharmadát eleri.

Mertekek: ♂	Törzs	7·4	$\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	3·3	»
	I lábpaí	22	»
	IV »	15	»

E szep fajt csak egyszer találtam: Ó-Ogradena mellett (Alduna) a «Csukár mare» mészsírt görgetegeiben, hol a kövek között hólyagszerű burokbán tartózkodott, a melyben a nőstény peteit is őrzé. THORELL tanár a faj azonosságát elismerte. Az alak eddig a délkeleti reszekre nevezé jellemzőnek látszik lenni. Dr. THORELL Deloroszországból írta le.

SPEC. 6. FAJ. CHIRACANTHUM RUPESTRE N. SP. KÖVI K. FELSÉN H.

(rupes = szikla; a tartózkodásról.)

(VII. tábla 158; a szemesoport, b zár, c fej mell oldalról, d mérték).

♂ Fejmelle vörössárga, a szemesoport tuján kisse sötetedő; rágói barnásvörösek. Lábai vörössárgák. Végteste barnássárga.

Fejmelle vaskos, domboru, oly hosszú, mint a negyedik lábpaí szára es terde együttve, oldalról tekintve a hátvonal boltozatosan emelkedik s a fejresz bubjától felgömbyszerűen lekonyul; az egész meglekvő,

finom szőrökkel borított. A hátrést egy alig észrevehető elhomályosítás pótolja. A mellvert paizsalaku, halvány barnássárga, eléggé szőrös. A rágók erősek, vaskosak, oldalról tekintve kissé előre irányzottak, a becsapórás szélén főmóttén álló szőrsorral ellátottak, valamivel rövidebbek mint az első lábpár másodvégíze. Az állkapcsok szélesek, elől elkerekítve, kissé egymás felé hajlanak, barnászörösek, világosodó vegeikkel; az alajk vörösbarnás, széles, nyelvvalaku, az állkapcsok hosszának két harmadrészét eléri.

A tapogató karesú, halvány vörössárga, végíze barnászörös, az egész eléggé szőrös; a végíz oly hosszú, mint a térd és száríz együttveve. A lábak karesúk, hosszúk; az első pár szárán és másodvégizen, alul, közepe táján egy-egy fűskepár. A végtest tojásdad (a peték lerakása után ránczosan sorvad), sárgás szőrözettel borított.

A szemesoport láthatólag három tagú; a két sor középsői egy előre felé szűkülő trapezben állanak s e trapez távolabbra esik az oldalszemektől, mint a mennyi a trapez legnagyobb szemköze; az alsó közepesemek közös, barna foltban állanak, a többi szem külön egy barna udvarban áll.

Az oldalszemek közel állanak egymáshoz, de nem érintkeznek. Az alsó szemsor igen módosan kihajló, a hátsó kömyeden behajló.

A zár igen jellemző: egy melyen kivágott bőrső karaj két oldalán egy-egy gombostüfejszerű sötétbarna gömböcske látható.

Mértékek: ♀	Törzs	9 $\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	4.6 "
	I lábpár ¹	15.6 "
	II "	13 "
	III "	9.7 "
	IV "	13.4 "

♂ Elöttem ismeretlen.

Egyetlen példányomat Borsodmegyében, Majláth (Diósgyőr mellett) közeleiben, egy sziklás árokban-kő alatt találtam, hol terjedelmes burokba beszöve peleit örze. THORELL tr. és Dr. KOECH L. szerint előfok is ismeretlen.

SPEC. 7. FAJ. CHIRACANTHUM EFFOSSUM. N. SP. FÖLDI K. ERD K.

(effossum = kiásott: a lelhelyre vonatkozik.)

(VII. tábla, 159, a szemesoport, b fej mell oldalról, c zár, d mérték.)

Fejmelle barnássárga, a szemek táján nem sötétebb; rágói barnászörösbe átmenők; lábai zöldessárgák. Végteste szennyes agyagsárga.

A fej mell, oldalról tekintve, eléggé domborúan emelkedő, rövidebb mint a negyedik lábpár térde és szára együttveve, fejerésze íves (kevésbe domború, mint a *Ch. rupestre* fajnál). A mellvert szivalakú, szennyessárga, barnás szőrözettel, mely a széleken tömöttebb. A rágók elég erősek, nyujtottak, módosan előre nyúlók, tövük világos — végük sötétbarna, az első lábpár elsődvégizénél valamivel hosszabbak. Az állkapcsok szennyesbarnák, vegeik világosodók, egyenesek, elől ívesen elvágottak; az alajk nyelvvalaku, elől elmetsett, a rágók hosszának két harmadát bőven eléri. A tapogató karesú, zöldessárga, végizenek a csúsa füstösbarna; a szőrözet gazdag, megfekvő; a végíz oly hosszú mint a térd és szár együttveve. A lábak karesúk, hosszúk; az első pár szárán, alul, közepetáján egy pár — másodvégizen alul — töve és vége közeleiben egy-egy fűskepár. A végtest tojásdad, finom szőrözettel. A szemesoport három tagú; a két sor közepesemei egy előre felé csak igen kevéssé szűkülő trapezben elhelyezettek; a hátsó sor oldalszemei csak kevéssel távolabbra e sor középsőtől mint e középsők egymástól; az alsó sor egyenes, a hátsó kömyeden behajló; az oldalszemek nem érintkeznek, mindenik egy külön, barnás udvarban áll.

¹ Peldányomnál az első pár ballába és a második pár jobblába pótozt, tehát rövidebb és gyengébb.

A zár igen jellemző: egy a legzöres fele nyíló, széles keretet kepez, mely egy majdnem korded nyílást körülfog; a nyílás tátongó, melyeben egy széles osztólemez látható; a keret felső felén hat sötét vonal.

Mertekek: ♀	Törzs	10	$\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	3·8	»
	I lábpár	18·7	»
	II »	12	»
	III »	9	»
	IV »	14	»

♂ Elöttem ismeretlen.

E faj egyetlen példányát S.-A.-Ujhelyen, a «Kopasz» hegycsúcsán találtam ki. Előfordult június vége fele. Dr. Koch Lajos tudósítása szerint az ő gyűjteményében e faj Trieszt környékéről is megvan.

SPEC. S. FAL. CHRACANTHUM CUNICULUM. N. SP. VÁJÓ K. RANISCHEN H.

(cunniculus = földalatti tolyosó; a tartózkodásról.)

(VII. tábla, 160, *a* szemesoport, *b* fej mell oldalról, *c* zár, *d* mertekek.)

♀ Rágói függőlegesek; a végtest felülete sárgás-testszíni, nagyítás alatt számos fehéres, kásas foltoeskákkal behintett. Elötteste szept-világos-barnássárga, a szemek táján sötettedő; rágói barnulók. Lábai világos-barnássárgák.

A fej mell domborn, fejelesen kisse lapulo, elől elnicszett, valamivel rövidebb, mint a negyedik lábpár terde és szára együttveve; a mellvert szivalaku, halványssárgás. A rágók hosszuk, egyenesek, függőlegesen állók, végük sötétbarna, tövük elmosódva világosodó, — oly hosszuk mint az első lábpár elsővege. Az állkapcsok egyenesek, elől elkerékítettek, itt világosodók, tövük vörössbarnás; az aljuk szélesen nyelvvalaku, elől elnicszett vörössbarnás.

A tapogató igen karesu, sárgás, finom szőrözötű; végze kisse füstös és hosszabb mint a terde és száríz együttveve. A lábak karesuk, finomak, az első pár száran, alul, hossza-közepé táján egy tüske, másodikvegen, alul, legtöven és legvegen egy-egy tüskepar. A végtest tojásdad, a vége fele esuesosodó. A két szemsor közepsői egy előrefele szűkülő trapezben elhelyezettek, az alsó sorai közös, barna folthá helyezetttek. A hátsó sor oldalszemei tavolabbra a közepsőktől, mint ezek egymástól; az alsó sor közepsői ugyane sor oldalszemeinél sokkal nagyobbak. Az alsó szemsor egyenes, a hátsó komycden behajló. A két sor oldalszemei nem érintkeznek egymással.

A zár egy barna, kisse domborn, kettős tereséből áll, melynek felei vesicalakúak s csak felül érintkeznek, a legzöres felett pedig keretet kepezik egy szűk, világos körnek.

Mertekek: +	Törzs	7·5	$\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	3	»
	I lábpár	11·5	»
	II »	7·9	»
	III »	7	»
	IV »	9·7	»

E csinos fajt testveroesem, Vilkolinszky Jenő, a selmeczbányai akademia polgara ugyanesak Selmecz-bányáról kulde, hol is a Klingertárna melletti köhalmazokban több erdekes fajjal együtt gyujte. Dr Koch L. sem ismerete.

GEN. 6. NEM. PHRUROLITHUS. (C. K.).

(φρουρολίθω = őrizni, λίθος = kő; a tartózkodásra vonatkozik.)

Syn. 1839. C. KOCH «Die Arachn.» VI, p. 110, 112.

Vide: THORELL «On europ. Spid.» p. 145.

A rágókon, elől, egy-egy finom tüske. Az állkapcsok domborúak, semmi horpasztással. A hatsó szemsor egyenes. A hason semmi köldök. Apró alakok, melyek, kövek alján tartózkodva, az apró bemélyedésekbe szövik ritkás esőveiket.

SPEC. 1. F. A. J. PHRUROLITHUS FESTIVUS. (C.K.). DISZES SZIKLAPÓK. SCHÖNE FELSENSPINNE.

(festivus = esinos, diszes; a test rajzairól.)

Syn. 1835. *Micaria festiva* C. KOCH in Herrieh-Schäffers «Deutschl. Ins.» 129, 15.

Vide: THORELL «Remarks» p. 169.

♂ Kis alak. Előteste vörösesbarna, sötétebb, finom, szabálytalan erezetekkel es néhány fehér petytyel. Végteste tiszta barna, egy megfordított Ψ alakú fehér rajzzal. A lábak czombjai barnásak, a többi iz világosabb. A fejmell módosan domború, majdnem kerek, a fejrész csak kevesse esücsosodó; oldalról tekintve a hát egészen egyenes, vízszintes, a hátresen túl a nyelecske fele hirtelenül lecsapott. A mellvert szélesen szivalakú, domború, barna, közepe elmosódva világosabb. A rágók sárgásbarnások, tövükön, a külső oldalon, egy tüske; a fejrész sapkaszzerűen borul a rágókra, s ezek, oldalról tekintve, befelé az állkapcsokra csapottak. Az állkapcsok sárgabarnások, nagy terjedelműek, szélességöknel nem hosszabbak, domborúak, elől ívesen elvágottak; az aljuk az állkapcsokhoz kepest kicsiny, majdnem esücsos es sötétebb, az állkapcsok felehosszának megfelelő.

Az első lábpár czombja vastagodott, a rágóknál sokkal vastagabb, barna, — a többi ize sárga; szára, alsó felén, negy pár hosszú, megfekvő, világos tüskével fegyverzett; — a többi czomb a többi iznel alig, valamivel barnább. A végtest tisztabarna, tojásdad, elől valamivel keskenyebb; hasfele sajátságos alkotású: a legzöres felett sima, a legzöres alatt a fonóig bemélyedett s e bemélyedésben 8 (vagy kevesebb) haránt-rétezel, mely rokon a rovarok gyűrűzetével. A fonók sárgások, igen behúzottak.

Az alsó szemsor a homlok szeletől oly távolságra, mely a szemesoport magasságának majdnem megfelel, középszemei az oldalszemeknel valamivel nagyobbak, a sor behajlásra hajlandó; a hátsó sor egyenes, középszemei távolabbra egymástól mint a középszemektől. Az egész szemesoport nagyon szorosan együvé es kis terre szorítva.

A tapogató aránytalanul bunkós; czombja, terde sárgabarnás, szára barna, vastagodott, a terdnel nem hosszabb, kül ő oldalából egy aránytalanul vastag, hosszú, sarlóalakra előre görbülő nyujtvány meredezik, mely magánál a szárnál kétszer hosszabb; a pikkely vörösbarna, kanálalakú, domboruságával kifelé oldalt fordított módosan szőrös; a nemzőszerü roppantul kidagadó s áll egy kúrtforma feheres részből, melynek két szarva a pikkely fele áll, es egy tömlőszerű, kis, feher dudorodásból, mely a kanál közepe táján a kúrtforma darab alatt kiáll.

Mertekek: ♂ Torzs	4	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	1·2	»
I lábpár	3·3	»
IV »	4	»

A lábak hosszaránya: 4, 1, 2, 3.

♀ Eddig nem ismerem.

Az egyetlen példányt az Alsó-Hámor (Borsod) a Szent-István nevű hegy esücsáról hoztam, hol mint nyári alak molában tartózkodott.

SPEC. 2. FAJ. PIRUROLITHUS SZILYI. N. SP. SZÜLY SZIKLAPÓKJA. SZILY S. F.

(Szily Kálmán tiszteletére.)

(VII-dik tábla, 161, *a* szemállítás, *b* ♂ zárja, *c* ♂ tapogatója, *d* mérték.)

♂ Igen kicsiny. Előteste barna, sok fehér szőrrel, mely nem csillagos rajzot alakít; végteste fekete, elejen két — közepén három — a fonok felett egy fehér folttal. A két első lábpar czombja barna, a többi íze, úgy mint a két hátsó lábpar is sárgak, a két hátsó lábpar czombjain meg nem barnaság látható. A végtest haslele fekete, feheres szőrözettel.

A fejmell szélesen szívalaku, kisse csucosodó fejreszszel; a mellvért barna. A rágók erősek, barnák, gyeren szőrösek, a felültökön álló két fogas serteszzerű, csak erős nagyításban feltűnő. A tapogató elég erős, barna; végze sok fehér szőrözettel, oly hosszú, mint a szár es terdz együttveve. A labak karesu vegekkel, czombjuk kissé erősödött; a két első par czombja alul es oldalt barna, felületen nem sargasággal; a szár es a végz sárgak; az első pár szárán es másodvegzen, alul, negy-negy felállítható, hosszú, sárga tuskupár. A végtest hossztojasdad, igen kis mertekben lapított.

Az alsó szemsor középsői valamennyi szem között a legkisebbek. Az alsó es hátsó sor könnyeden behajló; a szemek közötti tavolságok ugy a sorban mint a sorok között is egyformák.

A zár egy a legzöresig lenyuló hörkaraj, mely alig észrevehetőleg kivagott; kettőlöl egy-egy apró gömböcske látható.

Mertek:	I	Törzs	2.6	$\frac{m}{\mu}$	ebből
		fejmell	1	"	
		I lábpar	2.5	"	
		II "	2.2	"	
		III "	2	"	
		IV "	3.6	"	

♀ Alig kisebb. Lábai igen élenk szmezetűek s a hátsó két pár czombján is amyi a sötetbarna szín, hogy a sárga szín hosszszakot képez. A tapogató vaskos, bunkós; czombja szélesedett es aluffelöl egy szögletet képez, a terd is aránylag nem igen karesu, vastagságánál alig hosszabb, a szár a terdnél rövidebb, külső oldalán egy erős, szaruszerű, hegyével a pikkely fele kanyarodó, fekete nyujtványt bocsát.

Mertek:	♀	Törzs	2.5	$\frac{m}{\mu}$
		fejmell	1.2	"

E csinos kis pókot Orsován talaltam, meg pedig az ugynevezett «neutralis területen» előforduló buja növényzetben. Ivarerettsege júniusra látszik esni, Dr. Koch Lajos a faj újdonaságát elismere.

GEN. 7. NEM. MICARIA. WESTRING.

(mianre = fénylen; a zománczos színmezetről.)

Syn. 1851. WESTRING «Förteck» etc. p. 46.

Vide: THORELL «On europ. Sp.» pag. 146.

Az állkapcsok közepe behorpasztott. A fejmellen a hátrés hiányzik. A hátsó szemsor behajló. A hason semmi köldök. A rágók töve fegyvertelen. A torzs egy része, rendszeren a végtest is lándzsaalaku, simaszelű

pikkelyekkel, a lábak ágas szőrökkel fedettek. Karesu, kis alakok, a végtesten többnyire sok színben ragyogó zománczos fenynyel, melyek kövek alatt és rendszeren nagy sokaságban, finom, selymes, ritkás csővecsekben tartózkodnak. Csinos, gyors alakok.

SPEC. I. FAJ. MICARIA ROGENHOFERI, N. SP. ROGENHOFER FÉNYPÓKJA. ROGENHOFERS GLANZSP.

(Rogenhofer Alajos jeles entomologus tiszteletére.)

(VII-dik tábla, 162, *a* szemesoport, *b* ♀ zárja, *c* ♂ tapogatója, *d* ♂ ♀ mértéke.)

♀ Pompásan fénylő. Előteste vörösbarna, rézvörösen fénylő pikkelyekkel fedett; a mellrész végső felén, a nyelvecske felett, egy λ hófehér rajz. A végtest rezes-zöldes zománczú pikkelyekkel borítva, elől két halhalakú, harántfekvő fehér folttal, közepetáján egy fehér, keskeny övvel, mely az oldalakon legjobban fejlett, az öv mögött neha még két fehér pettyvel; az öv a hason megszakad; a has rezes és ibolyaszínű zománczban ragyogó pikkelyekkel fedett. A két első lábpár ezombja majdnem végig barna, zománczos pikkelyzetű, — vége es a többi íz élénk-halványárga; a két hátsó lábpár barnás.

A fejmell nyújtott; a hátrés merőben hiányzik; a fejrész keskenyedő, oldalról tekintve, kissé lekonyult. A mellvert hossztojásdad, feketebarna, fehér, kissé csillagosan elrendezett s gyér szőrözettel. A rágók nem épen erősek, egyenesek, függőlegesek, vörösesbarnák, tövük világosabb. Az állkapcsok benyomottak vörösbarnások, világosabb szélekkel. Az alajk sötét. A lábak, jelesen a két első pár — ezombrészkben erősödöttek; valamennyi lábpár szárán, alul, I—4 finom tüske, a másodvégizen, alul, a végen többnyire egy tüskepár. A végtest kissé hengerded, a végen csücsös, a fehér öv táján csakely mértékben nyerges.

Az alsó szemsor módosan, a hátsó tetemesen behajló; a hátsó sor középsői igen sokkal távolabbra egymástól mint az oldalszemektől; az alsó sor középsői az oldalszemeknél nem kisebbek, e sor szemei egyenlő távolságra egymástól; a két sor oldalszemek közötti köz csak kevesse kisebb annál, a mely a két sor középsői között elterül.

A zár egy sötétbarna, sekély, kerek mélyedes, melynek kerete homorú, a legzörés fele szélesedő s itt, közepén megszakított.

Mértékek: ♀ Törzs	5—7	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	2—2.6	»	
I lábpár	6	»	
II »	5.8	»	
III »	5.5	»	
IV »	8.5	»	

♂ Karesűbb; fejlettebb, különösen szélesebb fejmellel, a nőstényéhez hasonló színezettel, melynek zománcza igen élénk. A tapogató karesű, elég erős ezombbal, melynek affélén a szőrözet soros és elálló; terdize vastagságánál legalább háromszor hosszabb, a száríz a terdnel nem rövidebb s külső oldala végen egy kurtá körnöt visel; pikkelye keskeny, csücsösen kanálalakú, nemzőszerve egy világos színű, hossztojásdad gyűjtő, melynek külső oldalán egy sötetes hosszcsík látható.

Mértékek: ♀ Törzs	5	$\frac{m}{m}$
fejmell	2.5	»

Neha igen kicsiny.

E pompás kis állatot Orsova táján gyűjtöttem június elején, leginkább kövek alatt es között; jelesen a réteken halomba gyűjtött kőhalimoknak száraz, felső köveinek alját kedveli. Mindegyik külön, finom barokban tartózkodik, s háborgattatás esetén villámsebességgel menekül. Dr. Thorell es Dr. Koch L. urak is ujnak találták.

SPEC. 2. FAL. MICARIA RADIATA. L. K. SUGARAS F. STRAHLIGE G.

(radius = sugár egy központból; a fejmell csillagszerű szőrözetről.)

Syn. 1866. *Micaria radiata* L. Koch «Die Arachn. Fam. der Drass.» pag. 65.

♀ Előtteste vörösesbarnas; fejeresze feheres pikkelyekkel borított, melyek a mellreszen hat kullőszerű sugarba tomorubnek es szetfutnak; vegteste zöldes, zold fejnomaneczezal, közepén végig egy feher folt sor, mely a fonókig ér s elől egy rövidebb, közepén egy a hasig terjedő, keskeny, feher harántov által kereszt-szerűen metszetik; az oldalakban, a közepső ov es fonók között, meg egy feher folt; az első es második lábpar ezombja sötélbarna, a többi láb es illetőleg iz világos barnássárga, a ezombok nem sötetes, elmosódó hosszsesikokkal.

Jellegei: Az alsó szem sor szemei egyenlő nagyságúak; a mellverten semmi pikkely.

A fejmell hosszukás, keskenyedő fejjel; a mellvert barnássárga, hossztojásdad, kevesse fenylo. A rágok pikkelyek nélkül, gyeren szőrösek. Az állkapcsok sargásbarnák, haránt behorpasztással; az alajk valaniivel sötetebb. A tapogató karesu, ezombja barnas, a többi iz sárga, vegze alig rövidebb mint a terd es szár együttveve. A ket első lábpar ezombja erős, felületén 2 sertetuskevel; a hatsó parok szárain, alul, ket igen finom, elálló, inkább serte mint tüske.

Az alsó szem sor erősen behajlo, szemei egyenlő nagyságúak; a hatsosor behajló, közepsői távolabbra állanak egymástól mint az oldalszemektől.

A vegtест hosszukás, kisse hengeres, hasfele szemnyes-olajsárgás, gyeren szőrös.

A zár egy szelessegenel hosszab terese, mely felső — a nyelcskefele álló — vegen szívyszerűen kímetszett, a legzöres fele kisse osszeszorulva, itt egy igen kis nyilást mutat.

Mertekek: ♀ Torzs	44 $\frac{m}{m}$ eblől
fejmell	18 »
I lábpar	34 »
IV »	48 »

♂ Elöttem ismeretlen.

E ritka szépségű kis pókot mint kora tavaszi alakot (nuárczius, aprilis) eddig esupán csak a Gombos melletti, a Dunára nező ligeterdő vágasából ismerem, hol a korhadásnak indult nyárfatönkök leváló kerge alatt, rendszeren hangyak tarsasagaban fordul elő, de gyorsasága es kicsinysege miatt csak hajosan fogható.

SPEC. 3. FAL. MICARIA CINCTA. L. K. ÖVES F. GURTEL G.

(cincta = ovezett; a vegtест feher rajzáról.)

Syn. 1866. *Micaria cincta* L. Koch «Die Arachn. Fam. der Drass.» pag. 35.

♂ Fekete; neha zoldes neha semmi zomaneczezal. A vegtест elején egy hófeher harantszegely hossza közepén egy hófeher harántov, mely az oldalakban legjobban kifejezett. A labak feketek, a terdekben es vegzekén nem világosodással.

Jellegek. Az alsó szem sor szemei nem egyenlők: a közepsők nagyobbak. Az első lábpar másod-vegze nem tüskes vagy tüskes.

A fejmell keskeny, hosszabb mint a negyedik lábpar szára es terde együttveve, fenyesfekete, keves feheres szőrözettel, fejvalaszték nélküli, táguló mellresszszel. A mellvert aranylag szeles-tojásdad, barnafekete, keves szőrözettel. A rágok barnafeketek, oldalról tekintve, tövükkel terdszerűen kiálló, hosszú szőrözettel. Az állkapcsok mely behorpasztással, vörös barnafeketek, oly hosszuk mint a rágók.

A lábak hosszúk, ezombreszokban elég erősek, karesu vegekkel; az első pár szárán, alul, a vegeu egy pár, másodvegezen, alul, a töveu szíteu egy pár túske.

A végtest majdnem hengeres, keskeny, hosszú; az alsó fonópár fenyes fekete, hengeres es hosszu kiálló. Az alsó szemsor behajló, a két középső, egy domborodásra elhelyezve, kerék s szemátmerőnyire egymástól, a szélsőknel valamivel nagyobb; a szélsők tojásdadok a középsőkhez igen közel állók. A hátsó szemsor behajló, az alsónál hosszabb, középszemei tojásdadok, laposak, távolabbra egymástól mint az oldalszemektől, resűntősen állítottak, ugy hogy hátrafelé szetállók. E középszemek közel annyira egymástól mint az alsó sor középsőitől.

A tapogató barnafekete, esucosan kanálalaku pikkelyel, szára nem hosszabb a terdnel, s nem hosszabb saját vastagságánul, külső oldala vegeu egy majdnem farkasfülszerű, vaskos, nyújtáunyal. A nemzőszerv sötet barnafekete, módosan kidomborodó egyszerű gyűjtő.

Mértetek: ♂ Törzs	4—5	$\frac{m}{m}$ ebből
fejrnell	2.4	»
I lábpar	5.5	»
IV » 	5.9	»

♀ Elöttem ismeretlen.

Dr. L. Koch i. h. a másodvegeiz tuskeit tagadja ugyan s ezért Dr. Thorell a fajt nem alapítá meg feltetlenul, azonban Dr. L. Koch (in litt) tudatta velem, hogy a túskek viszonya változó, s ő is bír példányokkal, a melyeknel a mondott iz túskes.

A faj eredetileg is orsovai példányokra (collectio Kayserling) alapítottatott. A magamét Orsova környeken, kő alatt találtam mint korányári alakot.

SPEC. 4. FAJ. MICARIA PULICARIA. (SUND.) BOLHA P. FLOH G.

(pulex = bolha, pulicaria, az alak kicsénységéről.)

Syn. 1832. *Clubiona pulicaria* SUNDEVALL «Svens. Spind. Beskr.» pag. 140.

♂ Elötteste sötetbarna, fehér pikkelyekkel gyeren fedett, melyek a mellresz oldalain, a lábak fekvésenek megfelelő barázdák választékain tömörülnek es hófehér esíllagvonalakat alkotnak (rendesen lekopva). A végtest pikkelyekkel fedett, melyek a felületén szep zöld es ibolya zománczban, a hason — különösen pedig oldalain tüzes ibolyaszín zománczban ragyognak. A végtest elejeu egy, pikkelyből alkotott hófehér, keskeny harántesík, mely óvszerűen körülfut, közepé táján egy hasonló öv, mely csak az oldalakra er a fonók felett egy pikkelyből álló, hófehér petty. A lábak ezombjai barnák, a többi iz sárgásfehér.

Jellegek: Az alsó sor oldalszemei nagyobbak a középsőknel; a negyedik lábpar hosszabb az elsőnel; az első, harmadik es negyedik lábpar ezombja felületének elejeu túskek állanak.

A fejrnell hosszúkás-szivalaku, oldalról tekintve a nyelecsketől lapos-ívesen alig emelkedő, egy daraból való. A mellvert szélesen szivalaku, legnagyobb szélességében az első lábpar esipőjét a tomporral együtt (trochanter) felülmúlja, szeleiu esekely behorpasztásokkal. A rágók az első lábpar töveu sokkal vékonyabbak, tövüknel barnák, vegők fele sárgásan világosodók. Az állkapcsok vaskosak, szelesek, sárgásak, tövük kidagadó, azonfelül haránt behorpasztottak, elől elkerekítettek; az alajk sötet, félkörű, kicsény, alig felet eri az állkapcsoknak. A labezombok, különösen az első párei, vastagodottak, barnák, a többi iz karesu, halvány sárgás. A vegzek alján majdnem hengeres szőrőkből való, igen ritka talpkefe, melynek egyes szőrei fűrészeszelűek; a lábak pikkelyei ágasok. A végtest hossztojásdad, kisse hengeres, esucosan a sárgás, igen apró fonók. Az alsó szemsor erősen behajló, oldalszemei nagyobbak a középsőknel s a homlok szetletől több mint szemátmerőnyire állanak; a hátsó sor könyveden behajló, középszemei távolabb egymástól mint az oldalszemektől, de közelebb egymáshoz mint az első sor középszemeihez; az oldalszemek is távolabb egymástól, mint a hátsó középszemek egymás között,

A tapogató ezombja barna, térd es szarize sárgások, egyenlő hosszúságúak, a szariz kisse vastagodott, felül egy rövid, vaskos, tompahegyű, sárgás nyujtványba kifutó, a nyujtvány a pikkely tove domboruságához alkalmazkodik, a pikkely sárgas, kamalalaku, domboruságával felfele fordított, nemzőszerve egy módosan kidagadó, sarga, domborn gyűjtő, mely a pikkely uret kitölti.

Mertekek: ♂ Törzs 3·2 $\frac{m}{\mu}$ ebből
 fejmel 1·5 „
 IV labpár 5 „

♀ Ivarerett nőstényt nem ismerek.

♂ szep kis pókot mint őszi alakot csak egyszer találtam, nagyobb mennyiségben ugyan, de csak a hímeket ivarerett állapotban, meg pedig Rózsahegy es Lykanka (Liptó) között egy határjelző kő alatt, hol csöveik egy rakáson állottak.

GEN. 8. NEM. DRASSUS. WALCK.

(vide «Drassidae».)

Syn. 1805. WALCKENAER «Tabl. d'Arad.» pag. 45 (ad part.)

Vide: THORELL «On entom. Spid.» pag. 147

A hatres megvam. Az allkapesok közepe behorpasztott. A hátsó szemsor, felülről tekintve, kisebb nagyobb mertekben behajlo, az alsónál határozottan hosszabb. A hátsó sor középszemei kördedek, egymás fele dülve, elágazásuk (divergentia) előre irányozott. Az alsó fonopár mindig valamivel hosszabb s többnyire vastagabb a felsőnél. A csipőkorom hecsapórese mellett semmi lemez. A lábak hosszaránya állandóan: 4. 1. 2. 3. Közepes es kisebb alakok, melyek nappal rejtve ebnek, éjjel (vagy egyáltalában a sötetben) baranognak; holyag alaku, sűrű szövetű rejtkeket készítenek, a melyekben a nőstények a peteket is őrzik.

SPEC. 1. FAL. DRASSUS QUADRIPUNCTATUS. (LIN.) NÉGYGÖDRÖS KAPÓPÓK. VIERGRUBIGE M.

(quatuor punctum = négy, pont, a végtest godreiről.)

Syn. 1758. *Aranea quadripunctata* LINNE «Syst. Nat.» Ed. X, pag. 622. 1.

Vide: THORELL «Remarks» p. 176.

♀ Elöteste vorosbarna, labái valamivel világosabbak. Végteste sötet egerszurke, selymes fenyű.

Jellegei: Az alsó szemsor egyenes. A harmadik labpár száran, felül, semmi tuske. A harmadik es negyedik labpár ezombja felületen három tuske.

Fejmelle vaskos, nagy, domborn, fenyés, szivalaku, keskenyedő fejresszel, lapos: oldalról tekintve, a hátvonal egyenes: a hatres meglehetősen hosszú, mindenik oldalán három-három esekely, csillagszerűen a lábak fele irányozott harazdával. A mellvert kisse visszajara tojásdal: elől valamivel esuesosabb mint hátul: legnagyobb szélessége az első labpár csipője hosszúságával egyenlő: vorosbarna, szőros. A rügök az első labpár elsővégzenel hosszabbak, e labpár ezombjával aligha vastagabbak, sötetvorosbarnák, gyer, felálló szőrozettel. Az allkapesok harántbenyomasnak: közepök táján es kiffele majdnem sarokszerűen kihajlok, vorosbarnak, világosodó végekkel: az alajk nyelvalaku, egy allkapesfélivel keskenyebb: elől elkerekített. A tapogató vege sötetvorosbarna, serteszerű szőrozettel s néhány tuskevel, végze oly hosszú mint a szár es térd együttvéve. A lábak erősek, vorosbarnák: az első es második pár első végzen erősebb, a többi pár ugyanczen izein gyengébb talpkefe. A végtest elől elvágott, keskenyebb, hátul szélesedő es ivesen elkerekített, felületen a négy nagyobb mgödör ket sötetebb pontpár kepeben látható. A fonók hengerdedek, sárgások: a felső pár az alsónál sokkal rovidebb, de alig valamivel gyengébb.

Az alsó szemsor egyenes, középszelei barnák (nappali) a többi valamennyi szem opalizáló (ejjeli); az alsó középszelek meg egyszer oly nagyok mint az alsó oldalszelek s a homlok szeletől körülbelül fel átmerőjöknek megfelelő távolságra állanak, e sor szelei közel egymáshoz, a középsők alig valamivel távolabbra egymástól mint az oldalszelektől; a felső sor szelei szétszórtak, a sor könnyeden behajló, középsői szabálytalan (∇) nem enen tojásdad alakúak, majdnem két szemátmerőnyire egymástól s két szemátmerőnyire az oldalszelektől; a két sor oldalszelei oly távolságra egymástól, mely egy alsó középszem átmerőjének megfelel.

A zár egy barnásvörös terese, melyen egy öblös, majdnem kerek nyílás tátong, mely belsejében egy lemez által ket felre oszlik (\oplus).

Mertekek: ♀ Torzs ¹⁾	11:3 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	6 »
I láb pár	13 »
IV »	5 »

♂ ismeretlen

Egyszer találtam Borsod megyében, Alsóhámor községekben, háztájon. Júliusban; a ♀ ivarérett volt.

SPEC. 2. FAJ. DRASSUS RUBENS. (WALCK.). PIROSLÓ K. ROTHE M.

(rubens = voröslő; az alapszínról.)

Syn. 1837—47. *Drassus rubens* WALCKENAER «Hist. Nat. des Ins. Apt.» I p. 617, 5.

Vide: C. KOCH «Die Ar. Fam. der Drass.» p. 79.

THORELL «Remarks» p. 178 (§ D. quadri-punctatus).

♀ Előteste es lábai (lekopya) elenk barnásvörösek. A végtest sárgásszürke, selymes.

Jellegek: Az alsó szemsor egyenes; középsői valamennyi szem között a legnagyobbak. A harmadik láb pár szára felületén egy tüske. A hátsó párok czombjain, felül, ket-ket tüske.

A fej mell szívalakú, mellrészében tágult; fejeresze csúcsosodó, hátresze s küllőszerűen oszló izombarázdái tetemesek; szőrözete sárgásszürke; hátvonala vízszintes, hátul a nyeleeskére lekerekített. A mellvert tojásdad, barnássárga szőrözetű. A rágók barnásvörösek, vaskosak, oldalról tekintve vastagon ekalakuak, tövükkel terdszerűen kidülök, keves serteszörrel. Az állkapcsok tetemes harántbehorpasztással, együttesen veve előrefelé szélesedők, barnásvörösek s a nyelvalakú alajkhoz () szerűen simulók. A tapogató sárgásvörös, szára felületen ket (?) tüskevel, végíze oly hosszú, mint terde és szára együttveve. A lábak elég hosszuk es erősek; az első ket páron mind a ket végíz igen erős talpkefevel, mely a hátsó ket páron gyöngébb; az első láb pár szárán, alul, egy tüske (vajjon mindegy?) a második láb páren szinten, a harmadik láb pár szárán, felül, egy tüske.

A végtest hosszkörded, kissé lelapított, jól látható mgödrökkel.

Az alsó szemsor egyenes, középsői közel szemátmerőnyire a homlok szeletől s nem egészen szemátmerőnyire egymástól, egy felátmerőjöknel kevesebbre az oldalszelektől. A hátsó sor módosan behajló; középsői az oldalszeleknel nem nagyobbak, szabálytalan alakúak s leghosszabb átmerőjöknek megfelelő távolságra egymástól, de nem távolabbra egymástól, mint az alsó középsők szinten egymástól; a hátsó sor oldalszelei a középsőktől oly távolságra, mint az alsó középsők a hátsó középsőktől.

A zár egy szélességénél nem hosszalib mely kivájás, melynek szelei ketoldalt kissé felvetettek, de a nyeleeske felé kerette nem egyesülnek es fenylő-vörösbaruak.

Mertekek: ♀ Torzs	10:5 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	5 »

¹⁾ Nem terhes állapotban, a melyben a has aránytalanul kicsiny.

I lábpár	11·5	»
II »	11	»
III »	10·7	»
IV »	14	»

♂ ismeretlen.

E faj, mely a *Drassus quadripunctatus*-nak legközelebbi rokoma, ettől leginkább a harmadik lábpár felső tüskéje által különbözik; e jelleget THORELL i. h. mint állandót ketsegebe vonja ugyan, de keves példányomon megvan s Dr. L. Koch e fajt határozottan annak alátja, a minék leírtam.

Két sérült példánya Ungvárról (Muz. gy. Vidra Ferd.), egy birtokonban Doroszlórol.

SPEC. 3. FAL. DRASSUS SCUTULATUS. L. K. HENGERES K. WALZIGE M.

(scutula = hengerke; a hosszúkás alakról.)

Syn. 1866 *Drassus scutulatus* L. Koch «Die Ar. Fam. d. Drass.» p. 93

Vide: THORELL «Remarks» p. 181

♀ Előteste elénk vörösbarna. Végteste sárgásszürke vagy egerszürke, selymes. Lábai elenken vörösbarnások.

Jellegek. A hátsó sor középszemei távolabbra egymástól mint az alsó középsők szinten egymástól. A fejmell oly hosszú, mint a negyedik lábpár térde és szára együttve. A harmadik és negyedik lábpár ezonhíjfelületén tüske, ugyan e párok térde belső oldalán egy-egy tüske.

A fejmell szivalaku; fejeresze, a tágas mellrészhez kepest, csúcsosodó, — az egész előfest laposan domború; oldalról tekintve, a hatvonal vízszintes, egyenes, csak hátul röviden a nyeleeskere hajló. A hatres tetemes. A mellvert megfordítva tojásdad, vörösbarna, szőrös. A ragok vörösbarnak, oly hosszuk mint az első lábpár szára, oldalról tekintve, körtealaknak, tovükkel terdszerűen kidomborodók, serteszerűen bőven szőrösök. Az állkapcsok elénk vörösbarnak, keskenyek, hosszuk, harántbenyomottak, a hosszú alajk szelelhez () szerűen illeszkedők; az alajk hasonló színű, egy állkapocs felül alig keskenyebb s e fél hosszának három negyedet bőven eléri. A tapogató meglehetősen vaskos ezombreszszel, sötetes barnavörös, bőven szőrös; végize alul tüskesen szőrös, a szárnál nem hosszabb. A lábak, különösen töveikben, vaskosak, bőven szőrösök (a szőrőzet legtöbbször lekopva), az első és második pár fegyvertelen, erős talpkefével; a két hátsó pár szára és másodvégize gyéren álló tüskékkel fegyvertett, gyenge talpkefével.

A végtest hosszöröded, láthatólag lapított.

Az alsó szemsor egyenes, szemei körülbelül egyenlő távolságra egymástól; a középsők a szelsőknel sokkal nagyobbak, jól domboruk s bőven felátmerőnyire a homlok szeletől. A hátsó sor kömnyedén behajló, középszemei tojásdadok, hátrafele egymásra dőlők s egy alsó középszem átmerőjének megfelelő távolságra egymástól; de közelebb egymáshoz, mint az alsó középsökhöz. A hátsó oldalszemek alig távolabbra a hátsó középsöktől mint az alsó oldalszemektől.

A zár egy szélességénél hosszabb barnás vörös térese, rendszerint egy makkalaku, csucesával a legzőresnek fordított mely behorpasztással.

Mertekek: ♀ Törzs	13·5	m_m	ebből
fejmell	6	»	
I lábpár	10	»	
II »	9·5	»	
III »	9·3	»	
IV »	11·7	»	

(A törzs merteke különben 10 — 15 m_m között ingadozik.)

♂ Kisebb, a kis végtesthez képest igen fejlett előtesttel; a végtest elején egy lemezszerű, kopasz terese. A tapogató karesu, nem hosszú, ezombja felületén, elől, három tüske harántsorban s egymás mellett, egy tüske ezek mögött; a térd vastagságánál nem hosszabb, a szár a térdnél rövidebb, külső oldalán egy előre irányozott, vastag, szárszerű nyujtvánnyal, mely oly hosszú mint a szár maga és a pikkely szelehez alkalmazkodik; a nemzőszerv elején, a pikkely csücske alatt, egy befelé kanyarodó, rugószerű, vékony, sötetszínű embolus látható.

Mertekek: ♀	Törzs	8	$\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	4·2	»
	I lábpár	10	»
	II »	9·7	»
	III »	9·7	»
	IV »	12·4	»

Ismerem erdélyi részekből: Kolozsvárról, Mező-Zahrról, Hosszutelekeről, N.-Szebenből; magyar részekből: Budáról (Muz. gy. Pével), Orsvváról, Doroszlóról. Az utóbbi helyen leginkább hazakban tartózkodik es telen át is található. Orsova körül nevezetesen a Graezkavolgy görgetegekben tartózkodik.

SPEC. 4. FAJ. DRASSUS MINUSCULUS. L. K. PICZI K. ZWERG M.

(minusculus = püzi; az alakról.)

Syn. 1866. *Drassus minusculus* L. Koch «Die Ar. Fam. d. Drass.» p. 110

♂ Kicsiny. Előteste és lábai barnássárgák. Végteste olajbarnás, felülete elején két, hátrafele kisse egymásfelé irányozott hosszúsíkkal, ezek alatt több Λ szerű ágrajzzal, e rajzok igen halaványak, elmosódók s inkább foltoeskákból mint vonalokból valók.

Jellegek: A hátsó középszemek közötti köz kisebb az alsó középsők közötti köznél. Az első két lábpáron gyenge talpkéfe, mely a hátsókon hiányzik. Az első es második lábpár egyenlő hosszúságú. A hátsó lábpárok szárain felül semmi tüske. A fej mell gyér szőrözete ágas szőröcskékből való. Az alsó szemsor könnyedén behajló.

A fej mell szívalakú, eléggé domború, elől tompán elkerekített; hátrése tetemes s különösen előrelele a szemekig egy középvonással folytatódik, a hátréstől igen szembetűnő, kiállószerűen oszló izomsugarak (különösen borszeszben) láthatók, a fejrész töve felé, a középvonástól két \wedge szerű vonás ágazik el. A mellvért sárgásbarna, szélesen - vért szerű. A rágók vörösbarnák, oldalról tekintve vastagon ekalakúak, tövükkel térdszerűen kihajló, serteszőrösek. Az állkapcsok vörösbarnák, harántul igen tetemesen behorpasztottak, szélesek, tövükön sarokszerűen kiálló, a nyelv alakú alajkat () szerűen fogják körül; az alajk az állkapcsok hosszának $\frac{2}{3}$ -át bőven éri.

A labak hosszúk, elég karesuk és szőrösek; az első pár fegyvertelen; a második lábpár másodvégizén, alul, egy tüske (példányomon); a harmadik és negyedik lábpár szárán és másodvégizén, oldalt és alul, néhánny tüske. A végtest keskeny-tojásdad, szélességénél hosszabb. Az alsó szemsor kevésbé behajló, középsői saját átmérőjöknel valamivel nagyobb távolságra a homlok széletől s távolabbra egymástól (bőven szemátmérőnyire) mint az oldalszemektől; a hátsó szemsor könnyedén behajló, középsői szabálytalan \bigcirc alakúak, s csak mintegy az előtest középvonása által elválasztottak, a sokkal kisebb oldalszemektől leghosszabb átmérőjöknek megfelelő távolságra esnek.

A tapogató barnássárga, tetemesen bmkós, szára a térdnél nem hosszabb s hosszúságánál alig vékonyabb, elől, kisse a külső oldal felé, egy vastag nyujtványt boesát, mely tompavégű a pikkely tövere felfekszik s a szár vastagságánál rövidebb. A pikkely kanálakú. A nemzőszerv módosan domborodó; alulról tekintve, a gyűjtő előlfelel behasított s e hasítás egy szabálytalan bárdalaku karajl határol.

Mertekek: ♂ Torzs	6·8	$\frac{m}{m}$	ebből
fej mell	2·9	»	
1 lábpár	7	»	
IV »	7·3	»	

♀ Dr. Koch szerint l. i. h. a zár egy, a nyelecske fele nyíló lyraalakú keret (U), közepen egy, kissé hasított választó lemezzel.

Mint nyári alakot eszemben csak Orsováról ismerem, hol a Graczka völgyben kő alatt találtam.

SPEC. 5. FAJ. DRASSUS UMBRATILIS. L. K. KOMOR K. DUSTERE M.

(umbra = árnyék, umbratilis = árnyékban élő; életmódra és színezetre talál.)

Syn. 1866. *Drassus umbratilis* L. Koch «Die Arachn. Fam. d. Drass.» pag. 113.

Vide: THORELL «Remarks» p. 184.

♀ Kisebb alak, komor színezettel. Előteste vörösbarna, sötétebb állkapcsokkal; végteste sötét olajbarna, egyszínű. Lábai barnássárgák.

Jellegei: A fej mell szőrözete egyszerű (nem agas). A harmadik és negyedik lábpár szára felületen semmi tüske. A hátsó sor középszemei közelebb egymáshoz, mint az alsó sor középsői. Az alsó szemsor kevésbé behajló.

A fej mell vastos, fejerésze elég széles; az egész gyéren szőrös, oldalról tekintve lapos-íves; a fejresz a mellresznel sötétebb. A mellvert igen rendes tojásdad, vörösbarna, fenyves, szeleim semmi behorpasztás; gyéren szőrös. A rágók sötétvörösbarnák, az első lábpár elsővégizénél hosszabbak, eléggé és durván szőrösök. Az állkapcsok és az alajk sötét-vörösbarnák, közepökön haránt szélesen behorpasztottak; az alajk nyelvalaku, az állkapocs felül nem keskenyebb s annak hossza két harmadrészet bőven eléri. A tapogató rövid; ezombja, térdje vörössárga, szára és vége vörösbarna, a végiz a szárnál kevéssel hosszabb és sokkal rövidebb mint a szár és térd együttvéve. A lábak vastosak; az első két pár végizen talpkéfe, a két hátsó páron csak sűrűbb szőrözet; az első két pár szára és vegei sötétedők; a ezombok felületen 2—3 tüske, az első két lábpár szára fegyvertelen, a harmadik lábpár szárán alul 3— a negyedikén 4 pár tüske s e két utóbbi páron a másodvégiz is fegyverzett. A végtest sötét olajbarna, bőven szőrös, — elől kissé elmetszett és keskenyebb, hátul szélesebb, egészben módosan lelapított. A fonók sárgások, az alsó pár a legerősebb.

Az alsó szemsor igen esekély mertekben behajló, két középső szeme bőven egy szemátmerőnyire a homlok szeletől és szemátmerőnyire egymástól, az oldalszemek alig egy fel átmerőnyire a középsőktől; az alsó sor középsői feketek (nappaliak) a többi szem igen gyengén opalizáló (esteli); a hátsó sor könnyeden behajló, középsői tojásdadok, igen egymás fele dülve közelebb állanak egymáshoz, mint az alsó sor középszemei; a hátsó sor oldalszemei valamivel távolabbra a középsőktől, mint az alsó középsők egymástól; a két sor oldalszemei annyira egymástól, mint a hátsó oldalszemek a hátsó középsőktől.

A zár terjedelmes; két párhuzamosan álló hosszukás bemélyedést egy horgony forma lemez választja kette (L), melynek nyele a választékot kepezi, keresztnyujtványai egyszersmind a legzöres szelet érintik.

Mertekek: ♀ Torzs	7·7	$\frac{m}{m}$	ebből
fej mell	3	»	
1 lábpár	7·8	»	
IV »	8·2	»	

♂ Eddig egyáltalában ismeretlen.

Mint tavaszi alakot Orsova, mint nyárit Alsó-Hámor (Borsod) környéken mindössze két példányban találtam, mindig kőek alatt, hol egy ritkás szövetű, nagy, 7 $\frac{m}{m}$ átmerőjű burokba elhelyezett peteit örze (Thorell tamár Szechiában is felfedezte). Pontosabban megjelölve, Orsovánál a Jeschnicza völgy gorgetegeiben, az Alsó-Hámorban a «Köhat» meszes sziklaeszesen fordult elő.

SPEC. 6. FAJ. DRASSUS TROGLODYTES C. K. BARLANGI K. HÖLLEN M.

(trogodytes = τρογυλοδῶτης = barlanglakó; a tartózkodásról.)

Syn. 1839. *Drassus troglodytes* C. Koch «Die Arachniden» VI, pag. 35.

Vide: THORELL «Remarks» p. 183.

♀ Előtete sötét-sárgabarna, elől feketebarnába átmenve, szelein fekete szegelylyel; végteste fekete-barna, vorosessárga zománcezsal; lábai barnássárgák.

Jellegei: A fejmell szőrözete egyszerű; a két hatsó lábpár szárain, felül, semmi tuske; a lábakon semmi csik; csak az első két páron talpkéfe. A hátsó sor középszemei közelebb egymáshoz, mint az alsó sor középszemei szinten egymáshoz; az alsó sor behajló.

A fejmell valamivel hosszabb mint a negyedik lábpár szára es terde együttvéve, oldalt elkerékített, előretele csak kevesse boltozatos. A mellvert szeles-kerekded, hátul esuesba futó, esekely, a csipőknek megfelelő benyomásokkal, vörösbarna, igen fenyés, bőven szőrös. A rágók feketek, majdnem oly hosszúk mint az I. lábpár szára, rövidebb es hosszabb serteszőrökkel. Az állkapcsok sötét vörösbarnák, tövük boltozatos, közepök melyen behorpasztott; az alajk ¹/₄-del rövidebb, szeles alaphól indulva vege fele keskenyedek s itt elkerékített. A tapogatók harmadik es negyedik ize majdnem egyenlő hosszúságu, az ötödik oly hosszú mint az előbbiek együttvéve; a második iz görbült, felületen egy vekony, hosszú tuske. A lábak barnássárgák; az első pár alig valamivel rövidebb mint a negyedik. A végtestet elől elmetsett, hátul elkerékített.

Az alsó szem sor behajló, szemei egyenlők, a középsők közelebb a homlok szeléhez, mint a hátsó középszemekhez s távolabbra egymástól mint az oldalszemektől; a hátsó sor behajló, az alsónál hosszabb, középső szemei előretele szeljelállók, rezsutosan egymásfele dülve hátul majdnem érintkeznek, oly távolságra az oldalszemektől, mint az alsó sor középsőitől.

A zár egy szélessegenel hosszabb keret, melybe egy nyelv alakú, szeles lemez illeszkedik, mely a keret felett erre T formára reáborul.

Mertekek: ♂ Torzs	9:8 ^m / _m ebből
fejmell	3:5 »
I lábpár	8:5 »
IV »	9 »

♂ Dr. Koch L. (Drassiden pag. 119) szerint karsubb; színezetre a ♀-nyel egyezik; a tapogató második ize gorbult, felső vege egy, töven két tuske; a harmadik iz hosszabb a negyediknel, vege s kifele fordítva egy hárdszerű, szeles nyujtvány, belső felén két rövidke, fogszerű nyujtvánnyal; a pikkely oly hosszú, mint a második iz, külső oldalán egyenes, belső oldalán íves, vege tompa, nem kupos.

Mertekek: ♂ Fejmell	3 ^m / _m
I lábpár	7:5 »
IV »	8:5 »

Csupán csak Kolozsvárról (Bükkerdő) ismerem.

SPEC. 7. FAJ. DRASSUS LAPIDICOLA. (WALCK.) KÖVI K. STEIN M.

(lapidicola = követ lakó, kő alatt l.)

Syn. 1802. *Aranca lapidicola* (lapidosus) WALCKENABER, «FABR. PARIS.» II, p. 222.

Vide: THORELL «Remarks» p. 202.

♀ Előtete barnásvörös, sötetedő fejrészszel, vörösbarna rágókkal; lábai vorosessárgák; végteste szurkossárga, egyszínű.

Jellegei: Az alsó szemsor egyenlő távolságra egymástól, a sor könnyeden behajló. A negyedik és harmadik lábpar szára, felül, tüskes.

A fej mell vaskos, szívalakú, mellresze szelesedő és elég domború, oldalról tekintve a fej előrefele domborúan behajló; az egész fej mell széle finom, feketés szegélyvel; felülete szürkés, megfekvően apró szőrözöttű. A mellvért tojásdad (hátról jelentéktelen esuesba kifutó), közepe vörössárga, szélei barnulók, a lábak állásának megfelelő, csekély behorpasztásokkal.

A rágók vaskosak, az első lábpar elsődvégénél valamivel hosszabbak, sötét-vörösbarnák, fenyések és györen szőrösök; oldalról tekintve majdnem körtvealakúak, tövükkel terdszerűen a homlok előtt kiduzzadozók; tövük külsején a csukló konzefje tojásdad alakban tetemesen kiszökő. Az állkapesok e az alajk vörösbarnák haránt behorpasztottak; az állkapesok vege befele részintösen elvágott, kifele elkerekített; az alajk nyelvalakú, az állkapesok tövével nem keskenyebb, s ezeknek hossza két harmadrészet eléri. A tapogató vörössárga, végze barnuló, tüskékkel elegyesen szőrös, oly hosszú mint a száríz (térd nélkül). A lábak arányosak; esuesaik kissé barnulók; az első és második páron mindket végiz — a többi páron csak az első végiz — talpkefevel felszerelt; az első két pár terde es végze fegyvertelen; a szár alsó felel egy-egy tövis, a ezombok felületen több (5–7) tövis; a hátsó két pár szárain, köröskörül elszórtan 7–8 tövis; a második végiz szinten bőven tövises. A végtest tojásdad, megfekvő szürkessárga, kevésse selymes fenyű szőrözettel borított. A sárgás fonók hengeresek, mind a három pár majdnem egyenlő vastagságú.

Az alsó sor szemei egy középszemátmerőnyire a homlok szélétől; a két középszem fekete (nappali), valamennyi többi szem opalizáló (éjjeli); az alsó sor oldalszemei harántfekvően kordedek s a középsőkkel együtt egy igen könnyeden behajló sort kepeznek, valamennyi körülbelül egyforma távolságra egymástól; a hátsó sor behajló, középszeméi kordedek, egymásfele dülők, nagyobbak, az oldalszemek kerekedek, kisebbek, a középszemek kevesebbire mint oldalszemátmerőnyire egymástól, az oldalszemek a középsőktől két es fel oldalszemátmerőnyire, az alsó es hátsó középsők egy negyszögbe elhelyezve, mely szélességénél magasabb; a két sor oldalszeméi oly távolságra egymástól, mint az alsó középsők egymás között.

A zár egy sárgászörös terese, melynek szeléből egy lapatforma (\mathcal{U}) lemez kiáll, e lemez könyökeiben nyulnak a kerek tojósövek, s egy gombostűfejhez hasonló dudorral záródnak be.

Mértékek: γ Törzs	15	$\frac{m}{mm}$ ebből
fej mell	6	»
I lábpar	15:2	»
IV »	17	»

γ Kisebb, karesűbb; hosszabb, kissé előre irányozott rágókkal, melyeknek töve nem terdszerűen kiálló; a végtest színezete rendszeren sötétebb a nőstényenél. A tapogató karesú, igen kis, alig feltűnő nemzőrészszel; a száríz a terdznel hossz íbb, rendszer alkotású; belső oldalán három, felületen két közönseges tüskével, az utóbbiak közül egy az íz végén áll; pikkelye keskeny, hosszú, esuesa köröskörül szőrös. A nemzőrész egy egyszerű alig kidagadó, lenesealaku, vörösbarna gyűjtő, mely elől nyílt es egy feheres hártyával zart; belső oldalán egy kurta, vékony nyújtvány; a pikkely esuesa also-felen egy sertetűske.

Mertekek: δ Törzs	9	$\frac{m}{mm}$ ebből
fej mell	4:5	»
I lábpar	13:8	»
VI »	15	»

Messze elterjedett tavaszi es nyári alak, a mely azonban inkább csak az előhegysegen háig felfele s a bukk tenyész-övet nem hagyja el; tanyáját kerek alatt, kövek között üti fel es a száraz görgötegeknek mindenekfelett kedvelője. Hólyagszerű, ritkás szövötű rejtjet is leginkább kövek között szövö, melyekben a nőstény a külön bebukott peteket is őrzi. Vedleseit szinten burkokban végzi es párzaskor mind a két ivar közös burokban található.

Ismerem eddig, magyar részről: Doroszlóról, Orsova környékéről, Melhádiáról (a Damoclet tömbjén egészen a Stynebi és Sztana hegara magaslátig), Ó-Ogradena (Csukár máre szikla görgetegei), Báziasról, Sátoralja-Ujhelyről, Alsó-Hámor (Borsod), Új- és Ó-Hutta (Borsod), Lykauráról (Liptó), Pécs vidékéről (Muz. gy. Frivaldszky és Pável János), Buda vidéke (Muz. gy. Pável János).

SPEC. 8. FAJ. DRASSUS ANGUSTIFRONS. WESTR. KESKENYFEJŰ K. SCHMALKOPF M.

(augustus — frons = keskeny homlok.)

Syn. 1861. *Drassus angustifrons* WESTRING «Ar. Succ.» pag. 349.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 185.

♀ Előteste vörössárga; lábai hasonló színűek, végök felé kissé sötétedők. A végtest sárgás, gyéren álló feketés szőrökkel.

Jellege: A szemek középesoportja szélességénél majdnem kétszer magasabb; a hátsó szemsor erősen behajló.

Fejmelle szív alakú; fejerésze igen keskenyedő, oldalas kávak által, melyek a hátrés felé ki és összefutnak, mintegy ékalakra kiemelkedő; a melhrészen csillagszerűen elosztott, a lábak fekvésének megfelelő inkább gödrök mint barázdák; oldalról tekintve, az egész a hátrés táján a legmagasabb, a fej felé majdnem egyenes és igen módosan lefelé tartó hátvonallal. A mellvért körded, vörössárga, kissé domborító és igen gyéren szőrös; a csípők előtti benyomások alig kivehetők. A rágók vörössárgák, az első lámpár czombjánál sokkal vékonyabbak (körülbelül 1/2-szer), oldalról tekintve tövük kissé kidomborodó s e mellett módosan előre irányzottak, elég szőrösök s a szőr — tövükön — hosszú. Az állkapcsok sárgák, elől elvágottak, közepök táján igen kihajló, módosan haránt benyomásúak, az alajk valamivel sötétebb, nyelvalakú, azoknak fele-hosszát csak kevéssel múlja felül. A tapogató vörössárga, végize sötétebb, húsos, hosszabb a szárnál és valamivel rövidebb, mint a térd és szár együttvéve, különben bőven feketés szőrökkel ellátott. A lábak vastosak, az első két pár valamivel erősebb, végizen tetemes talpkéfével, mely a hátsó párokon igen gyenge. A két első pár czombja felületén három fekete tüske, melyek közül a felső kissé előre-oldalt áll; a harmadik lámpár felületén hét tüske, egy legalól és három-három felette és egymás felett harántisorban; a negyedik páron négy tüske, kettő a végén, kettő ez alatt és egymás után; a két első pár többi ize fegyvertelen; a harmadik pár szára felül egy tüskével, oldalt és alul több tüskével; a negyedik pár szára csak oldalt és alul tüskés; a két hátulsó lámpár másodvégizei tüskések.

Az alsó szemsor behajló; középszemei feketék (nappaliak), kerekék és nagyobbak, a homlok szelétől szemátmérőnyi távolságra; a többi szem (valamennyi) élénken opalizáló (éjjeli); az alsó sor oldalszemei tojásdadok, a középsőkkel majdnem érintkezők, a középsők egy fél szemátmérőnyire egymástól; a hátsó sor erősen behajló, középszemei szabálytalan (Q) alakúak, nem távolabbra egymástól és a kerek oldalszemektől, mint az alsó sor középszemei egymástól; a két sor oldalszemei igen közel egymáshoz, de nem érintkeznek; az alsó középsők a felső középsőkkel egy oly négyszögbe elhelyezettek, a mely szélességénél majdnem kétszer magasabb.

A zár egy vörössárga, felkerek térese, mely a nyeleeske felé egy vörösbarna \curvearrowright szerű vonás által van határolva, belsejében pedig két vörösbarna \curvearrowleft alakú és állású rést mutat.

Méretek: ♀ Törzs	8	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	3	»
I lámpár	7.2	»
IV »	9.5	»

♂ Előttém ismeretlen.

Egyetlen ivarérett példányomat mint nyári alakot, Alsó-Hámorból (Borsod) bírom, hol a hatalmas mézsziklák egy szűk réseben tanyáztak («Szinva») és csak jobboldalának két első lába s a tapogatók

árán került birtokomba; egy másodvadású ep példányt Orsován egy fa kérge alatt találtam. Eddig csak Svédországból ismeretes egy fejletlen nőstény és egy ivarérett linn után (lásd Westring es Thorell l. c.) Az ivarérett nőstény itt iratik le először. Koch L. jeles műveben «Die Araelm. Fam. der Drassiden» az ismeretlenek között szerepel.

SPEC. 9. FAJ. DRASSUS LORICATUS. L. K. VÉRTES K. GEPANZERTE M.

(loricatus = vétezt; úgy látszik az előtestről.)

Syn. 1866. *Drassus lorivatus* L. Koch «Die Ar. Fam. der Drass.» pag. 131.

♂ Elötete szép világos-vörössárga, vörösebb rágókkal. Végteste finom borsósárga, felületének legelejen egy vörössárga folttal, és előre álló vöröses szőrűstökkel; tábai vörössárgák, hasonló színű tüskékkel elegyesen szőrösök.

Jellegei: Az alsó szemsor határozottan behajló, középszemei az oldalszemeknél kisebbek. A harmadik és negyedik lábpar szára felül is tüskés.

A fej mell mellresze vaskos, laposan domborn, hosszukásan szivalaku, a fejrész rövid és kisse hirtelenül keskenyedő, a résszerű hátgödörből jól kivételő, tetemes harizdák futnak esillagszerűen a lábak fele; oldalról tekintve, a hátvonal majdnem egyenes. A mellvert vörössárga, szelein barnuló, kórded, legnagyobb szélessége megfelel az első lábpar esipője hosszúságának. A rágók sárgászörösek, az első lábpar esidővégizenél valamivel rövidebbek, gazdag, serteszerű, vöröses szőrözettel; oldalról tekintve, tövükkel alig kiálló és egészen függőlegesek. Az állkapesok és az alajk harizthorpasztással; az előbbieket végökön elkerekítették, egyebkent módosan egymásfelé hajló, vörössárgák, szeleiken hosszú szőrökkel, az alajk barnás vörös, amazoknál keskenyebb, hosszúságuk két harizdát valamivel meghaladja. A lábak ezomb és szárreszőkben kisse vaskosak, végeik karesuk; az első es második pár végzei gyer talpkéfevel; a ezombok alul fegyvertelenek; a száruk alul fegyveresek — felül a két első páre fegyvertelen, a két hátsó páre közül a harmadik egy, a negyedik két tüskével fegyverzett; valamennyi másodvégiz fegyveres.

A végtest elől kisse elnestszett, hátul alig szélesedő s így majdnem párhuzamos oldalakkal és kisse lelapított. A felső fonópár igen gyenge; rövidebb a hengerded, vaskos és hosszabb alsó párnál.

Az alsó szemsor behajló, középszemei feketek (nappali), a többi (valamennyi) szem elénken fenyő, opalizáló (éjjeli), az alsó sor szemei igen szorosban együtt, a középsők között egy kis tér, ezek és az oldalszemek majdnem érintkezők, a középsők fél átmérőnyire a homlok szeletől; a hátsó sor alig behajló, középszemei tojásdadok, esuesosabb végeikkel egymásfelé dülve hátra nezők, majdnem érintkeznek; az oldalszemek kerek, sokkal kisebbek s a középsőktől körülbelül saját átmérőnyi távolságra allanak; a két sor oldalszemei egy hátsó oldalszem átmérőnyire egymástól, az alsó és hátsó középsők oly négyyszögbe helyezettettek mely, szélességével sokkal magasabb.

A tapogató rövid, karesú, sárgás vörös; terd es szárize egyenlő hosszúságú, az utóbbi módosan vastagodott es külső oldala végén egy vaskos, rövid, vörössárga tüskével fegyverzett; a pikkely keskeny, hosszú; vege köröskörül szőrös; nemzörése egy, a pikkely üret kitöltő hártáival elzárt gyűjtöt mutat, melynek hátulsó végéből egy lassanként vekonyodó, serteszerű nyujtvány indul, mely a pikkely belső szelehez alkalmazkodva a pikkely esése alá ér; e nyujtvány áttetsző, sárgászörös.

Méretek: ♂ Törzs	8·5 $\frac{mm}{mm}$ ebből
fej mell	3·8 »
I lábpar	11 »
IV »	13 »

♀ Szinezetre a hímekkel megegyezik; rövidebb láb. Tapogatóján a végiz kisse füstös, karesu, hegyesedő, felül a töven tüskés s bőven oly hosszú mint a terd es szár együttve.

A zár egy felvetett és barnás szelű, szív alakú kivágás, mely csücskével a legzöreést éri, s a melybe — a nyelvecske felől — egy, a szív kivágásának megfelelő, nyelv alakú, keskeny osztó lemez melyen beuyonul.

Mértékek: ♀ Törzs	8	$\frac{m}{\mu}$	ebből
fej mell	3:3	»	
I lábpár	9:5	»	
IV »	11	»	

A lómet kora tavaszkor (márczius) Doroszlón, lakásom falán, estve gyertya világánál fogtam, a nőtényt testver öcsém Vlkolinszky Jenő küldte Schmezbányáról. Igen ritka.

SPEC. 10. FAJ. DRASSUS PUBESCENS. THOR. SZŐRŐS K. BEHAARTE M.

(pubescens = szőrösödő; a fej mell szőrös voltlóló).

Syn. 1856. *Drassus pubescens* THORELL. «*Revisio crit.*» pag. 116.

Vide: THORELL «*Remarks*» pag. 203.

Koch L. «*Drassiden*» pag. 123.

♂ Előtteste halavány-barnássárga, fekete szegelyvonallal, végteste szürkessárga, gyenge rezes fénnyel, lábai sárgabarnák, vegeik vörösbarnák.

Jellegei: A két első lábpár szárain, felül, fűsek; az alsó szemsor behajló, szemei egyenlők, közép-szemek nagyobb távolságra egymástól mint az oldal szemektől.

Fejmelle oly hosszú mint a negyedik lábpár szár- és térdíze együttvéve, oldaliban elkerékített, elől igen szűk, igen fényes, finom, ágas, selyemfényű szőrözettel tömőfenn borítva. A hosszú háthasítékból benyomások sugárzanak az oldalak felé. A fejrész egy sekély barizda által a mellresztől elválik. A mellvert előre felé keskenyedve, hátul csücsös, barnássárga, szeleim sötétebb, fényes, a csípők táján sekély behorpasztásokkal, közepen rövid, megfekvő, ágas és egyszerű szőrözettel, szeleim elálló hosszú szőrrel borítva. A rágók sárgabarnák, oly hosszúk mint az első lábpár másodvégíze s oly vastagok mint e lábpár czomlja, tövükkel térdszerűen kidagadók, fényesek, a külső, és belső oldalakon hosszú, gombokból induló sertékekkel borítottak; a beesapó res külső élén két erős, egy apró, a belsőt két apró fog. Az állkapcsok sárgabarnák, közből behorpasztottak; az alajak $\frac{1}{3}$ -dal rövidebb, végén elnestszett. Lábaik talpkefe; a IV lábpár hosszabb az elsőnél, a különbség a IV-dik pár szára hosszának felel meg. A végtest keskeny, elől elnestszett, sűrűn selyemfényű ágas szőrözettel borítva, melybe közbe-közbe elálló sertek vegyünek.

A tapogató második íze oldalról lapított, hajlott, vege vastagolott. A negyedik íz hosszabb a harmadiknál, a végén, külső oldalán egy rövid, lefele görbülő, hegyen hasított nyújtványnyal; pikkelye alapján a negyedik iznél szelesebb, elől csőrszerűen hegyesedő; nemzőszerve módosan kidagadó, elől egy árforma embolussal, melynek szárát egy a külső oldalról induló, hasított nyújtvány keresztezi.

Mértékek: ♂ Törzs	7:3	$\frac{m}{\mu}$	
fej mell	3	»	
I lábpár	7	»	
IV »	8	»	

♀ előttem ismeretlen. Dr. Koch L. szerint a testrészek arányai s színezet szerint a ♂-mel azonos. A zár egy majdnem rendes körű tér, két pontszerű tojócsőnyílással, ezektől ketoldalt és felett arabeszkszerűen kanyarodó barázdával.

Egyetlen ♂ példányát a Bihar hegységéből (Vlegyásza fenyőöve) ismerem, hol júniusban a mohák között akadt.

GEN. 9. NEM. PROSTHESIMA. U. K. ¹

(πρόθεσις = elől, στροφή = tompa, pisze ort; a fejalkatról)

Syn. 1872. L. Koch «Apterol. aus dem frank. Jura» pag. 139.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 430. sub.

A hátsó szemsor, felülről tekintve, majdnem egyenes, nem kihajló, kevéssel hosszabb az alsónál; az alsó szemsor középsői a többi szemmel mindig kisebbek s egy harántfekvő emelkedesen állanak (innen «Prosthesima»). A rágók beesapó resznek hátsó szele alig kinyúló; apró fogacsokkal fegyverzett. Az állkapcsok haránt horpasztással; az alajk egy harmaddal rövidebb. A lábak hosszaránya 4, 1, 2, 3. Állandó szövöet nem szőnek. A nőstény a petéket egy tányér alakú, kerek, alul lapos, felül homorú (—) büroklia szövi, mely kövek alatt, reszekben stb. szabadon fekszik az anya által őrzetik. Közepes nagyságon alóli, gyors, keskeny, legtöbnyire fenytelen-fekete alakok.

SPEC. I. VAL. PROSTHESIMA PETIVERII. (Scop.) PETIVER GYÁSZPÓKJA. PETIVERS TRAUERSPINNE.

(Petiver, mult századbeli term. barát.)

Syn. 1763. *Aranea Petiverii* ScopOL «Entom. Carn.» pag. 398.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 194.

♀ Fekete, elő állapotban kekes lehellel. Előteste módosan fenyő; vegtete fenytelen szőros. Lábai barnafeketek; az első pár ezombja igen csekely mertekben vörösen áttetsző.

Jellegei: A hátsó szemsor középsői oly távolságra egymástól, mint az alsó szemsor középsői. A hátsó sor középsői nem nagyobbak ugyan e sor oldalszemeinél. A fejmell oly hosszú mint a negyedik lábpar szára es terde együttve. A rágók hosszú sertekkel. A negyedik lábpar másodvegzével hosszabb az elsőnél.

A fejmell eszesosan szavalaku, módosan domborn; oldalról tekintve hatvonala majdnem egyenes; a hatresen túl a mellresz hirtelen es meredeken a nyeleckere leesapott. A mellvert szélesen korded, kissé domborodo; szélein igen csekely behorpasztásokkal, szőrös, szélein a szőrök esillagszerűen elrendezettek. A rágók feketebarnak, az első lábpar ezombjával vékonyabbak; ugyane lábpar elsővegzenele alig hosszabbak; oldalról tekintve a homlok előtt térszerűen kiállók; tovak fele hosszacska sertekkel. Az állkapcsok feketebarnak, módosan harántbenyomásuak, közepök tajan elege kihajlók, végük vörösesek, egymásfele hajlók; az alajk nyelvalakú, egy állkapocsfelnel nem keskenyebb, a vege majdnem eszesos; a rágók hosszának ket harmadreszet bőven eleri. A tapogató rövid, vörösbarna, végze gazdagon szőrös s oly hosszú, mint a terd es száríz együttve. A lábak erősek, vaskosak, arányos hosszúságuak; a ezombok kissé laposra nyonva, szélesedők; a ket első pár ezombja felületen ket-ke egymástán álló, hosszú sertetuské, a többi lábparen több túske; az első ket pár többi ize csak szőros, a többi lábpare, az első vegz kivételével, túskes; a ket első lábpar mindket vegzen talpkefe.

A vegtest elől elvágott, oldalai majdnem párhuzamosak, vege elkerekített, a kiálló fonók eszesossá teszik, nem domborn, egészben hosszukás es különösen felületen sűrű szőrös; a szőr erős rövid, megfekvő.

A hátsó szemsor majdnem egyenes (kihajlásra hajlandó) szemei kerek, egyenlő nagyságuak; a közepsők laposak s alig valamivel közelebb egymáshoz mint az oldalszemekhez; az alsó sor a hátsónál rövidebb es egy oldalszem átmérőjénél valamivel távolabbra a homlok szelétől; közepszemei sokkal kisebbek.

¹ Azelőtt «Melanophora Autorum», minthogy azonban kitunt, hogy MELIGES e nevet már 1803-ban legyekre alkalmazta, Dr. Koch L. a változtatást fogantatosította.

feketek, közös emelkedésben állva, sokkal távolabb állanak egymástól, mint az oldalszemektől; a hátsó sor középsői az alsó középsőktől távolabbra állanak mint a hátsó középsők egymástól; a két sor oldalszeme alig kisebb távolságra egymástól mint az alsó középsők a felső középsőktől. A zár egy vörösesbarna, majdnem hossznegyszögletes terese, közepén egy lyra alakú betettel, mely szélességénél magasabb, s széles alapjával a légzőres felé áll (Z).

Méretek: ♀ Törzs	9	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	4	»
I lábpár	8.8	»
IV »	10	»

♂ Elöttem ismeretlen.

Peteburka 9 $\frac{m}{m}$ átmérőjű es tetemesen domború, rózsás színű; lapos oldalával rendszeren a kövek aljára van erősítve.

Ez az alak megfelel a *Prothesima subterranea* L. Koch alaknak, lásd: L. Koch «Die Ar. Fam. der Drassiden» p. 170, Taf. VII, fig. 110.

Változat: *P. Petiverii* var. *petrensis* C. Koch (?) Syn. *P. petrensis* L. Koch «Die Ar. Fam. der Drassiden» pag. 167.

(Lásd: Thorell «Rem. on Synon.» pag. 194 sub «*Melanophora petrensis.*»)

Kisebb, valamivel világosabb lábakkal. A zár lyra alakú betetje magasságánál szélesebb (C).

Méretek: ♀ Törzs	6.5	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	2.7	»
I lábpár	6.7	»
IV »	7.5	»

Peteburka 8 $\frac{m}{m}$ átmérőjű, kevesebbe domború, rózsás színű.

Mint nyári alak a *P. Petiverii* eddig a déli részek hegyi alakjaként mutatkozik s ismerem a *Mehadia* felett uralkodó *Damoclet* tombról, úgy a bükk tenyészövéből, mint a *Damoclet* legesücsaról is, mely a bükk tenyészövének legfelsőbb szelet kezezi; mindenütt kövek alatt tartózkodik s a míg nem ürzi tojásait, igen sebesen menekül.

A *P. Petiverii* v. *petrensis* szintén mint hegyi alakot ismerem, S.-A.-Ujhelyről, Alsó-Hámorból es Diósgyőrből (Borsodmegye).

SPEC. 2. FAM. PROTHESIMA OBLONGA. (C. K.) HOSSZÚKÁS GY. LÄNGLICHE T.

(oblonga = hosszúkás; a karesú alakról.)

Syn. 1844. (?) *Melanophora* (?) *oblonga* C. Koch in «Herr. Schaff. Deutschl. Ins.» 120, 23.

Vide: L. Koch «Die Ar. Fam. der Drass.» p. 164.

♀ Barnásfekete. Lábai sötétvörösbarnák, a ezombokban kevesse áttetszők, a csipők kissé világosabbak. A hason a légzőres feletti rész vörösbarna.

Jellegek: A hátsó szemsor középszemei valamivel közelebbre egymáshoz, mint az alsó középsők szinten egymáshoz; a hátsó középsők a hátsó oldaliaknál nem nagyobbak. Az első lábpár első végizével hosszabb a másodiknál. A negyedik lábpár második végizével hosszabb az elsőnél. A fej mell oly hosszú mint a negyedik lábpár szára es terde együttve. A rágókon hosszú sertek.

A fej mell szivalakú; fejeresze a mellhez kepest esücsosodó; hátvonala, oldalról tekintve, vízszintes, egyenes, hátul a nyeleeskere lehajló; a hátres tetemes, az izombarázdák gyengék. A mellvert szélesen körded, vörösbarna, szemese, módosan szőrös. A rágók barnavörösek, oldalról tekintve körtve alakúak, tövükkel

terdszerűen kiálló, keves, hosszú sertekkel. Az allkapesok barnavorosok, vegeik fele világosodók s az egy allkapesfelnel valamivel szelesebb, nyelvalaku aljakot () korulfogók; az aljuk a rügök hosszának két harmad részét meghaladja. A lábak elég erősek es elég hosszúk; vegeik karesuk. Az első es második lábpar szárán, alul, semmi túske, másodvegyzenek toven egy-egy túske; a harmadik lábpar szárán es másodvegyzen, alul es oldalt túskek állanak; terde belső oldalán egy túske; a negyedik páron hasonlóképen.

A végtest hosszukás, elől kisse keskenyedő, hátul elkerekített.

Az alsó szemor középsői, közös dudorodason állva, korulbelul két szemátmerőnyire a homlok szelétől es sokkal távolabbra egymástól mint a középszemektől; ezek a középsőknel nagyobbak. A hátsó sor egyenes, szemei egyenlő nagyságúak, középsői valamivel távolabbra egymástól mint az oldalszemektől, de közelebbre egymáshoz mint az alsó középsők szinten egymáshoz.

A zár egy terjedelmes, világos barnászörös terese, lapos, kettől ∇ szerűen határolt; e szegely elvaló ágai között egy igen sekely, keskeny esatornával; összehajló ágai között, melyek a legzörös szelét erik, sekely, szeles sötetes esatornával.

Mertekek, ♀ : Torzs	7.5 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fejmel	3.8 »
I lábpar	7.4 »
II »	6.8 »
III »	6.8 »
IV »	10 »

♂ Kisebb; aránylag hosszulábú. A tapogató igen karesu nyellel es tetemes bunkóval; a nyelv füst-barna; szára a terdnel rövidebb, elől szelesedő s itt hosszánál valamivel vastagabb; külső oldalán egy tovis-szerű hegyes nyújtványt boesát, mely a pikkelyhez alkalmazkodva vegevel kisse felhajlik s magánál a szár-nal hosszabb. A pikkely kanalalaku, sokkal hosszabb mint a terd es szár együttveve, nagyocska; a nemző-szerv meglehetősen domborodo, a pikkely üret kitölti; hátul sötet, elől sárgásan nyílt, repedesszerű barna betetekkel.

Mertekek, ♂ : Torzs	5.5 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fejmel	2.6 »
I lábpar	6.9 »
IV »	8.3 »

A nőstény peteburkanak az átmerője 8.5 $\frac{m}{\mu}$, színe rózsaszínes (borszeszben sárgás).

Mint kora nyári alakot Orsova es Bazias környekeről, kovak alól ismerem. E faj amnyiban is nevezetes, hogy eddig kizárólagosan csak Tirolból volt ismertette. (L. Koch in litt.)

SPEC. 3. FAJ. PROSTHESIMA ATRA. (LATR.) FEKETE G. SCHWARZE T.

(atra = fekete; a színről.)

Syn. 1806. *Drassus ater* LATREILLE «Gen. Crust. et Ins.» I, pag. 87. (ad part.)

Vide: KOCH L. «Die Ar. Fam. der Drass.» pag. 182.

THORELL «Remarks» pag. 195, 197, 198 (in ; P. Petiverii, moerens.)

♂ Sötet barnásfekete, a végtesten barnás szörözettel.

Jellegek: A hátsó szemor középsői oly távolságra egymástól mint az alsó középsők szinten egymástól. A hátsó középszemek a hátsó oldalszemeknel nem nagyobbak. A fejmel oly hosszú, mint a IV-dik lábpar szára es terde együttveve. A második lábpar szárán, alul, egy túske; a negyedik lábpar másodvegyzevel hosszabb az első párnál. Az allkapesokon hosszú sertek. — A fejmel tiszta fekete.

A tapogató szára kiszélesedett, hosszúságával — különösen elől — szélesebb, külső oldala végén egy tüskeszerű, hegyes, erős, kisse felhajló nyujtványnyal, mely, töve beszámításával, a szárnál nem rövidebb; a pikkely kanálalakú, sárgásbarna szőrözöttü, oly hosszú, mint a terd és szár együttveve; a nemzőszerv egyszerű, kevesse domborodó, a kanál alakjához kepest szélessegenel hosszabb, hátul feketebarna, elől barnássárga és itt a belső szele fele egy benyomással; legelől egy kisse felvetett barna szegélyyel.

Mertekek. ♂ Törzs	6·2 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	2·5 »
I lábpar	4·8 »
IV »	7·2 »

Az egyetlen, tulságos aztatás következtében oszlofelben levő példány a m. Nemz. Muzemben; Pees környeken, egyebek között, gyujta Frivaldszky Janos.

Amál a korulménynél fogva, hogy jellegeit megalapítani meg lehetséges volt s Dr. Koch L. is annak állítá a minék leirtam, vegre érdekességenel fogva, bevettem a Faunába.

SPEC. 4. PAL. PROTHESIMA PRAEFICA. (L. K.) GYÁSZOLÓ GY. KLAGE NDE T.

(praefica = sirató asszony temetéseknel; a szüröl)

Syn. 1866. *Mcclanophora praefica* L. KOCH «Die Ar. Fam. der Drass.» pag. 157.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 197. (in § M. moerens.)

♂ Sotet, fenytelen-fekete, finoman-szemeses előtesttel. Lábai barnafeketek, az első második es negyedik láb páron mind a ket végiz világos vörösessárga, a harmadik láb páron szemyes barnasárga, kevesse feltűnő.

Jellegei: A hátsó sor középszemei valamennyinél nagyobbak. A fej mell oly hosszú mint a negyedik láb pár szára es terde együttveve s a mellett finoman szemesös.

A fej mell csucosan szivalaku, oldalról tekintve egyenes hátvonallal, a hátresen tul a nyeleske fele elkerekítve lecsapott; felülete, erősebb nagyítás mellett chagrinbör szerűen szemcsözve-ránczolt. A mellvert körded, ritkásan pontozott, gyéren szőrös, szélein csillagszerűen fekvő szőr sorral. A rágók az első láb pár ezombjánal gyengébbek, ugyane láb pár első végizenel rövidebbek, feketek, sertesen szőrösök, oldalról tekintve tövükkel a homlok előtt terdszerűen ki- egyébként függőlegesen állók. Az állkapcsok barnássárgák, vegeikkel egymásfele hajlók, közepök haránt behorpasztott; az alajk nyelv alakú; töve barna; elkerekített vege világosodó. A tapogatók szemyes-sárgásbarnák, végizök vörösesharna, bőven szőrös, valamivel rövidebb mint a terd es szár együttveve. A lábak barnafeketek, ezomb részökben laposan szélesek, erős szárákkal s kisse hirtelenül vekonyodó vegekkel; a harmadik es negyedik láb pár szárán, alul, ket két tüske s ugyane láb párok másodvégize köröskörül több tüskével; az első es második láb pár mindket végize gyenge talpkefevel.

A vegtest elől ivesen elvágott, különben hossztojásdad, megfekvően szőrös; a ket alsó fonópár hengeres s meglehetősen távol egymástól állva, a vegtest vege alatt kiáll.

A hátsó szem sor kisse behajló, szemei igen lelapítottak, tejes szeműek, a ket középső szabálytalan alakú s valamivel közelebb áll egymáshoz mint az oldalszemekhez s az utóbbiaknál nagyobb; az alsó sor is egyenes, középszemei kisebbek az oldalszemeknel, több mint szemátmerőnyű távolságra egymástól állva, a nagyobb tejes szemű oldalszemeket megközehtik, e sor a homlok széletől bőven egy alsó oldalszemátmerőnyire esik; a ket sor egyenlő hosszúságú, s a középszemei közötti köz kétszer nagyobb annál, a mely az alsó sor középsői kozott letezik,

A zár egy barnásszírga majdnem pajzsalakú ferese, melyben egy horgonyforma csatornas benyomás kepezi a választéket (\cup): a horgonyforma rész a legzöres fele áll.

Mertekék: ♀ Törzs	6·2 $\frac{m}{mm}$ ebből
fejmell	3 »
I lábpár	7·8 »
IV »	9 »

♂ Elöttem ismeretlen.

Mint nyári alakot Orsováról ismerem, hol, ugy látszik, ritka. E fajt Dr. Koch L. az idezett műben eredetileg is Orsováról került példányokra alapítá s eddig csak magyar földről ismeretes.

SPEC. 5. FAJ. PROTHESIMA LONGIPES. (L. K.) HOSSZÚLÁBÚ GY. LANGBEINIGE T.

(longus = pes = hosszú, láb.)

Syn. 1866 *Melanophora longipes* L. Koch «Die Ar. Fam. der Drass.» p. 147.

♂ Füstösfekete; az első lábpár ezombján, belül, egy terjedelmes, vörösesbarnás, áttetsző folt; a lábak vörösesbarnásan feketek, a negyedik pár feltűnően hosszú.

Jellegei: A hátsó szemsor középszelei ugyane sor oldalszeleivel nem nagyobbak. A fejmell rövidebb mint a negyedik lábpár szár- és terdize együttveve.

A fejmell esucosan szivalaku, oldalról tekintve egyenes hátvonallal, a hátresen túl a nyelecske fele ivesen lecsapott; gyer és felálló szőrökkel. A mellvert kördéd, elszórtan pontozott, gyeren szőrös és fenyő. A rágók az első lábpár ezombjánál gyengébbek, ugyane pár első végizenel rövidebbek, tovükkel a homlok előtt terdszerűen kiállók; gyeren hosszú szőrökkel ellátottak. Az állkapcsok sötétvörösbarnak, kisse világosodó végekkel, melyekkel egymasfele hajolnak; harántbenyomásnak; az alajk nyelvalaku, a ragoknál valamivel sötétebb. A lábak vörösbarnásan feketek, aránylag hosszúk s a ez mbokban erősek; a ezombok alul fegyvertelenek, felül két két sertetűskevel; a két első lábpár szára egészen fegyvertelen, másodvégize alul es töve egy egy tűskepárral; a harmadik es negyedik pár szára alul három három pár tűskevel, másodvégize több tűskevel; az első es második lábpár mind a két végize módos talpkefevel.

A vektést keskeny, elől ivesen elvágott, különben hossztojás ad; a vege alatt az alsó, hengerded fonópár kiáll s ennek végen feheres szőrozet lathato.

A hátsó szemsor egyenes, szelei egyenlők s egyenlő, esekely távolságra egymastól; az also sor egyenes, középszelei közös dudoron allva, kisebbek a teljes szemű oldalszemeknel s közelebb ezekhez, mint egymáshoz; mind a két sor oldalszeme majdnem oly távolságra egymastól, mint a hatsó sor középsői az alsó sor középsőitől; az alsó sor távolsága a homlok szeletől több, mint egyik oldalszemnek az átmerője.

A tapogató vörösbarna, rövid es bunkos; ezombresze közepe táján feltűnően szelesedett; terd es szárize rövid, az utóbbi igen vastagodott, küloldala végen egy hosszú, a pikkelyhez alkalmazkodó, ujjszerű nyújtványnyal; a pikkely tompa-kamalaku, magasán domborn, bőven szőrös; nemzőszerve egyszerűen kidagadó a vege es befelé nemi behorpasztással, mely vörösbarnas; a gyűjtő felületen egy terjedelmes, szabálytalan alakú sárgasfeheres folt látható.

Mertekék, ♂: Törzs	7·5 $\frac{m}{mm}$ ebből
fejmell	3 »
I lábpár	8·5 »
IV »	11·6 »

♀ Elöttem ismeretlen.

Mint őszi alakot csak egy példányat találtam a budapesti Gellerthegyen, egy lazam felfekvő kő alatt.

SPEC. 6. FAJ. PROSTHESIMA PEDESTRIS. (C. K.) LÁBAS GY. GESTIEFELTE T.

(pedester = gyalogos; a lábfejek szembeötlő, világos színéről).

Syn. 1839 *Melanophora pedestris* C. Koch «Die Arachniden» VI, p. 82.

Vide: L. Koch «Die Ar. Fam. der Drassiden» p. 178.

♀ Előteste barnásfekete; végteste fekete. A lábak czombjai zöldesbarnák, a többi íz ugy mint a tapogatók is kén- vagy vörössárgák. A fonók és a végbel fedele szintén sárgásak.

Jellegek: A hátsó szemsor középszemei közelébb egymáshoz mint az alsó sor középsői szintén egymáshoz; a hátsó sor középsői nem nagyobbak ugyane sor oldalszemeinél. A negyedik lábpár első végizével hosszabb az első párnál. A fejmell oly hosszú, mint a negyedik lábpár szára es térdé együttvéve.

A fejmell szívalakú, kissé szelesedő, a mellrészén jól kivehető, csillagszerűen elosztott gödröcskékkel; oldalról tekintve hátvonala majdnem egyenes, a hátrésen túl a nyelesekére lecsapott. A mellvért majdnem pajzsalakú, zöldesbarna, kurta szőrözettel. A rágók az első lábpár czombjánál vékonyabbak s alig oly hosszúk, mint ugyane láb első végize; zöldessárgák kefeszerű, sűrű, fekete szőrözettel. Az állkapcsok szennyesen barnássárgák, haránt benyomással, külső széleik közepén tetemesen kiszökők: az aljuk hasonló színű, nyelvvalaku. A tapogató czombja barnássárga, a többi íze sárga, fekete szőrözettel; végize oly hosszú, mint szár- és térdize együttvéve. A lábak, meglehetősen hosszúság mellett kissé vaskosak, a czombok különösen lapos-vastagok, felületökön ket-két tövissel; a ket első lábpár többi íze fegyvertelen, a ket hátsó lábpár szára és másodvégize több kurta tövissel; felületök azonban fegyvertelen. A két első lábpár első végize alig feltűnő talpkéfével.

A végtest elöl kissé kimetszett, keskenyebb mint közepe táján; vége kissé esúcsosodó; felületén a négy nagy íngödör feltűnik. A fonók hengerdedek, szemnyesen-zöldessárgák, mintegy tüstősek.

A hátsó szemsor egyenes, szemei tejszínűek, egyenlő nagyságúak, a középsők szabálytalanok, igen laposak s közelebb egymáshoz mint az oldalszemekhez, a melyektől szemátmérőnyire állanak; az alsó sor középsői kicsinyek s közös emelkedésen állva, távolabb állanak egymástól, mint a sokkal nagyobb, tejszínű oldalszemektől; a ket sor oldalszemei bőven egy oldalszemátmérőnyire egymástól.

A zár egy vörössbarna, majdnem tojásdad tércse, egy elkerekített szögletű háromszöghöz (\triangle) hasonlító betettel, mely az egyik sarkával a légzőrés felé áll.

Méretek, ♀ : Törzs	7·7	$\frac{m}{\mu}$	ebből
fejmell	3·3	»	
I lábpár	7·5	»	
IV »	9	»	

♂ Előttem ismeretlen.

E feltűnő fajnak egy ivarérett és egy ifjabb nőtényét Orsovánál (Graezka volgy) találtam egy patak gorgetegében, hol minél nyári alak tartózkodott. A faj eredetileg is Orsováról került magyar példányokra alapítottatott (lásd Dr. L. Koch az idezett helyen); ismerem továbbá Erdélyből a tordai hasadékból.

SPEC. 7. FAJ. PROSTHESIMA CALCEOLATA. N. SP. CZIPÓS GY. BESCHUHTE T.

(calceolus = czipó; a világos lábvégekről.)

(VII-dik tábla, 163, a szemesoport, b előláb, c ♂ tapogatója, d mérték).

♂ Tisztafekete; előteste alig észrevehetőleg barnás telhelletű; lábai tüstös-barnák, a két első pár végize vörössárga, a két hátsóé kevesebbé elűfő, barnászörös. A szívalakú fejmell kevesse rövidebb mint a negyedik lábpár térdé es szára együttvéve. A két hátsó lábpár csipője barnássárga, a többi páré barna.

A lábak ezombreszökben, terdben es szárban láthatólag erősödöttek, a végizek karesúk. A két első lábpar szárán semmi tüske, másodvégizen, alul, hossza-közepe táján egy apró tüskepár; a harmadik és negyedik pár szárán, alul több tüske, úgy a végizeken is; az utóbbiak oldalt is tüskesek.

A szemek igen laposak es alig opalizálók; az alsó sor középsői egy kis emelkedesen állva kereknek, a többi szem szabálytalan alakú; mind a két sor közel egyenes, a szemtávolságok közel egyenlők; az alsó sor középsői alig valamivel távolabbra egymástól mint a hátsó soréi szintén egymástól.

A tapogató alkotása igen jellemző; ezombja vastagodott s felső felén egy elkerekített sarkot alkot; a térdiz vastagságánál legalább másfélszer hosszabb; a szár alig rövidebb s hosszú szőrözettel, külső oldalának a végén egy vaskos, hegyes, kissé a pikkely fele hajlott köröm áll; a pikkely mélyen, tompán-kanálalaku, szőrös; nemzőszerve — külső oldaláról tekintve — kosszarvszerűen ki és alá kanyargó, erős, szeles nyújtványt mutat.

Mértékek, ♀: Törzs	5·7	$\frac{m}{m}$	elől
fejnyel	2·4	»	
I lábpar	6·7	»	
II »	5·7	»	
III »	5	»	
IV »	7·8	»	

♀ Előttem ismeretlen.

Egyetlen, tokeletes fejlesű példányát evekkel ezelőtt a Buda melletti Gellert-hegy Duna felőli oldalán egy kő alatt találtam. Dr. Thorell es Dr. Koch szerint is igen feltűnő faj, mely eddig ismeretlen volt.

SPEC. S. FAJ. PROSTHESIMA SEROTINA (L. K.) ÉJJELI GY. NACHT T.

(serotinus = késő őszi; a szín komorságáról.)

Syn. 1866. Melanophora serotina L. Koch «Drassiden» p. 185.

Vide: THORELL «Remarks» p. 198.

♀ Sötétfekete. Labáin a ezombok es végizek vörösesbarnán áttetszők.

Jellegei: A hátsó sor középszemei nem nagyobbak ugyane sor középsőinél, es nem távolabb egymástól, mint az alsó középsők szintén egymástól. A második lábpar szárán, alul, semmi tüske. A negyedik lábpar első végizével hosszabb az elsőnél. A fejnyel oly hosszú, mint a negyedik lábpar szára es terde együttvéve. A rágók hosszú serteszőrökkel.

A fejnyel esúcsosan szivalakú, oldalról tekintve egyenes hátvonallal, a hátrésen túl hirtelen es meredeken lecsapott. A mellvert tojásdad, fényes, vörösbarna, gyeren szőrös. A rágók az első lábpar ezombjával vékonyabbak s ugyane lábpar első végizénél valamivel rövidebbek; sötétvörösbarnák, hosszú, serteszzerű, gyér szőrözettel. Az állkapesok es az alajk sötét vörösbarnák, az előbbieket egymásfele hajlók, haránt benyomással; az utóbbi szeles, elől elkerekített. A tapogató vörösbarna, ezombja a többi izhez képest határozottan szelesedő, végize oly hosszú, mint a terd- es száriz együttvéve. A két első lábpar ezomb es szár részében láthatólag vastagodó; valamennyi páron a ezombok felülete két-két hosszú sertetüskevel; a harmadik es negyedik páron, a szárazon — alul — három-három pár tüske; a másodvégiz több tüskevel.

A végtest keskeny, elől ivesen elvágott, oldalai majdnem párhuzamosak; hátul tompán esúcsos, módosan kiálló, hengeres alsó-fonópárral.

A hátsó szemsor igen módosan kihajló, középszemei valamivel távolabbra egymástól mint az oldalszemektől; az alsó sor egyenes, középszemei az oldalszemeknél kisebbek, közös emelkedesen állva, távolabbra egymástól mint az oldalszemektől; a hátsó es alsó középszemek oly derek-uegyszöget kepeznek, mely szélességénél nem magasabb.

A zár egy szélességenél magasabb terese, mely a nyelecske felé öblösen kivágott, betetje fényes, \cup alakú.

Mértékek, ♀ : Törzs	6·2 $\frac{m'}{m}$ ebből
fej mell	2·6 »
I lábpár	6·2 »
IV »	8 »

♂ Előttem ismeretlen.

Petelnka, 7 $\frac{m'}{m}$ átmérő mellett, sárgás. Ismerem mint nyári alakot Orsováról, az Allion-hegy tővéről, hol kövek alatt tartózkodik.

SPEC. 9. FAJ. PROTHIESIMA FEMELLA. (L. K.) CZOMBOS GY. GESCHENKELTE T.

(femén = felső czomb; az első lábpár erős czombjairól.)

Syn. 1866. Melanophora femella L. Koch «Die Ar- Fam. der Drass.» p. 176.

♀ Fekete. Végfeste barnás szőrökkel elegyítve fekete. Lábai sötétvörösbarnák, a két első pár czomb-része, különösen szára láthatólag vastagodott.

Jellegei: A negyedik lábpár másodvégizével hosszabb az elsőnél. A végtest nem fénylik. A rágók hosszú sertékkal ellátottak. A hátsó szemsor szemei egyenlők; a középsők nem távolabbra egymástól mint az alsó középsők szintén egymástól. A fej mell oly hosszú mint a negyedik lábpár szára és térde együttvéve.

A fej mell fekete, csücsösen szivalakú, durván szőrös; oldalról tekintve egyenes hátvonallal, a hát-résen túl lankásan lecsapott. A mellvért sötétvörösbarna, kissé fénylő, gyéren szőrös. A rágók sötétvörösbarnák, az első lábpár czombjánál sokkal vékonyabbnak, ugyan a lábpár első végizével rövidebbek, hosszú sertékkal ellátottak; oldalról tekintve inkább kidagadók mint terdszerűen kiállóak. Az állkapcsok vörösbarnák, végeiken igen csekély mértékben világosodók, haránt behorpasztással s egymásfele hajlok; az alajk hasonló színű, elől elkerekített. A tapogató vörösbarna; czombja vastagodott, végíze sokkal rövidebb mint a szár és térdiz együttvéve. A lábak sötétvörösbarnák, az első pár czombja vörösesen áttetsző; a két első pár czombja igen erősen vastagodott, a szár láthatólag vastagodott; valamennyi pár czombfelületének a tővén egy-egy hosszú sertetéske; a harmadik lábpár szára, alul, a végén, egy pár — ketoldalt három-három tüskével; a negyedik pár — alul, a végén, egy pár — ketoldalt ket-ket tüskével. A két első pár végizén talpkéfe.

A végtest keskeny, elől ívesen elvágott, majdnem párhuzamos oldalakkal; hátul tompán csücsös, módosan kiálló hengeres alsó fonópárral.

A hátsó szemsor egyenes, szemei egyenlők, a középsők valamivel távolabbra egymástól mint az oldalszemektől; az alsó sor középszemei kiesnyek, távolabbra egymástól mint az oldalszemektől; a két sor negy középszeme oly megszögbe elhelyezett, mely szélességenél valamivel hosszabb.

A zár egy sötétvörösbarna, szélességenél magasabb terese, egy \cup alakú betettel.

Mértékek, ♀ : Törzs	6 $\frac{m'}{m}$ ebből
fej mell	2·7 »
I lábpár	6·3 »
IV »	7·9 »

♂ Előttem ismeretlen.

Egyetlen példányát, mint nyári alakot, Orsován az Allion-hegy tővén kő alatt találtam.

SPEC. 10. FAJ. PROTHESIMA CONSPICUA. (L. K.) FELTŰNŐ G. AUFFALLENDE T.

(conspicua = szeméttűnő, feltűnő; itt az elítő szmezettről.)

Syn. 1866. *Melanophora conspicua* L. Koch «Die Ar. Fun. der Drass.» p. 149.

♀ Barnafekete. A végtest közepe táján, oldalt, egy-egy — a borszeszben — feltűnő világos folttal; lábai tarkák.

Jellegei: A fejmell hosszabb mint a negyedik lámpár terde és szára együttveve. Az első lámpár szára, alul, több tüskevel.

A fejmell sötét-gesztenyebarna, nyújtott-szivalaku, csuesos; oldalról tekintve hatvonala igen laposan íves, a hatresen túl meredeken lecsapott. A mellvert kördel, világos vörösbarna, gyeren szőrös. A rágók, barnasvörösek, az első lámpár ezombjánal sokkal vékonyabbak, sertekkel; oldalról tekintve, tövük kidagado, kisse előre irányzottak. Az allkapcsok barnasvörösek, világos vegekkel, harant benyomasnak; az alajk nyelv-alaku. A tapogató ezombize sötétebb a többinél; a végiz oly hosszú mint a terd és száríz együttveve. A lábak, különösen a két első pár, ezombreszokban igen erősek s a ezombok sötétvörösbarnak; a térdiz valamennyi páron sárgászvörös, a száriz az I, II és IV-dik páron sötétvörösbarna, világosodó veggel; a többi iz mind sárgászvörös. Az első lámpár szárán, alul két pár, a másodvégze töven és szinten alul egy pár tüske, — a második lámpáron hasonlókepen; a harmadik és negyedik lámpár szárán, alul, három-három pár tüske; a másodvégzek tüskesek; valamennyi ezomb felületen két-két tüske; a két első lámpár végizen tetemes talpkéfe. A végtest hossztojásdad; a végén a felső és alsó fonópár kilatszík, mely majdnem egyenlő hosszúságu; a felső pár valamivel vékonyabb.

A hatso szemsor igen esekely mertekben kilajló, középszemei igen ellapulók, úgy hogy körületek alakja alig kivehető, de valamivel távolabb állanak egymástól mint az oldalszemektől; az alsó sor közep-szemei, közös emelkedesen állva, távolabbra esnek egymástól mint az oldalszemektől s ezeknél nem kisebbek; a két sor közepsői oly negyszögben állanak, mely hátsó szélessegenél nem magasalib.

A zár egy sötétbarna terese, melynek betetje vörössesárga, szivalaku, közepén egy hasonló színű kis dudorodással.

Mertekék, ♀: Torzs	8·4 $\frac{m}{m}$ ehből
fejmell	3·5 »
I lámpár	7 »
IV »	8·8 »

♂ Előttem ismeretlen.

E feltűnő és szép fajt csak két példany után ismerem. Mint nyári alakot Közegen (Vas megye) talaltam egy pinczefal tövében; a fejmell «fehér sávja» azonban, melyet Dr. Koch L. említ (a ♀-nel) e példanyon nem volt meg. A második példany a magy. nemz. Muzéumban van; esonka, lábai a leírottnál sokkal sötétebbek, azonossága a többi jegyek alapján kétségtelen; gyújta Privaldszky János Mehádia vagy Orsova környeken.

SPEC. 11. FAJ. PROTHESIMA BIMACULATA. (C. K.). KÉTPETTYES GY. ZWEIFUNKT T.

(bis = macula = két, petty; a végtest két fehér pontjáról.)

Syn. 1839. *Melanophora bimaculata* C. K. «Die Arachniden» VI, p. 81.

♀ Fekete; fejmelle közepén feheres szőrök; a végtest felületének elején szinten feher szőrök állanak, közepe táján két oldalt egy-egy hófeher, nagyobb folt. A két hátsó lámpár csipője kensárga; valamennyi lab ezombja és a két első pár csipője fekete; a többi iz kensárga. Kiesiny, nyulank, igen keskeny alak, melyet már a mondott jellegek is felismerhetővé tesznek.

Fejmelle hosszukás, hosszabb mint a negyedik lábpar szára es terde együttve, szivalaku: oldalról tekintve, egyenes hátvonallal, a hátresen tul leesapott; a szemek között néhány hosszú serte áll. A mellvért kisse visszajára-tojásdad, domborodó, fekete, fenyés; gyer szőrözettel. A rágók sötétvörösbarnák, az első lábpar ezombjánál vékonyabbnak, oldalról tekintve kisse kidagadók, gyeren álló hosszú sertekkel ellátottak. Az állkapcsok fekete-barnák, sárgas szelekkel. A tapogató ezombresze fekete, a többi íz kensárga; szőrözete fekete. A lábak ezombreszökben feketek, vastagodottak; a ezombok felületén, az első két pár, két hosszabb és egy rövidebb sertetüskevel, a többi két-két tüskevel; az első két pár láb szára, alul, a végen, egy egy tüskevel; a hátsó két pár több tüskevel; az első két lábpar meglehetősen talpkefevel. A végtest hengerded, kiálló két fonópárral, melyek majdnem egyenlő hosszúságúak; a felső pár vékonyabb. A has fehéres szőrökkel elegyítve fekete.

A hátsó szemsor egyenes, szemei egyenlők, a középsők ketszerte oly távolságra egymástól, mint az oldalszemektől; az alsó sor egyenes, két középső szeme közös emelkedesen állva az oldalszemeknél kisebb, távolabb egymástól mint az oldalszemektől, de közelebb egymáshoz mint a hátsó sor középszemei szinten egymáshoz.

A zár egy közel négyszögletes fekete terese, a mint látszik, két egymás mellett, a legzörés közelebb fekvő ∞ szerű melyedessel.

Mertekek ♀ : Törzs	5·7 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2 »
I lábpar	3·8 »
IV »	5·2 »

♂ Ismeretlen.

E nevezetes fajnak egyetlen nőstényet, mint tavaszi alakot Panesován, a szőlők sövényei mellett tenyesző csalánokon fogtam. Koch C. az idezett helyen megemlíti, hogy a példány, a melyre ő a fajt alapította Görögországból származott; fia Dr. Koch L., a typosokat nem találta atyja gyűjteményében s a Drassidák családjáról írt, többször idezett monográfiájában e fajt mint előtte ismeretlent sorolja elő. Annyi bizonyos, hogy a *Pr. conspicua* fajsomszedja (fejmell hosszabb mint a negyedik lábpar szára es terde együttve) es hogy hazánk faunájának délkeleti jellegét kitüntetni képes.

SPEC. 12. FAJ. PROSTHESIMA PETRENSIS (C. K.). KÖVI GY. STEIN T.

(petra = szikla; a tartózkodástól)

Syn. 1839. *Melanophora petrensis* C. Koch «Die Arachniden» VI, p. 89.

Vide: L. Koch «Die Arachn. Fam. der Drass.» p. 167.

♂ Barnafekete. Lábai vörösbarnásan feketek, az első lábpar ezombja foltszerűen és tetemesen áttetsző.

Jellegek: A hátsó szemsor középsői közelebb egymáshoz mint az alsó középsők szinten egymáshoz; ugyanesak a hátsó középsők nem nagyobbak a hátsó szelsőknel. A fejmell oly hosszú mint a IV lábpar szára es terde együttve. A tapogató sötetszínű. A második es harmadik lábpar egyenlő hosszúságú; a negyedik lábpar másodvégzével hosszabb az elsőnel. Az állkapcsokon hosszú serte.

Az alsó szemsor egyenes; középsői közös dudoron es két átmérőnyire a homlok szeletől, távolabb egymástól mint a nagyobb oldalszemektől; a hátsó sor egyenes, középsői közelebb az oldalszemekhez mint egymáshoz s kevéssel közelebb egymáshoz mint az alsó középsők szinten egymáshoz.

A zár egy terjedelmes, szélessegenel majdnem kétszer hosszabb terese, mely a nyelceske fele szívyszerűen es bemelyedve határolt; e bemelyített terben egymás felett két megfordítva-szivalaku terese (szeles felével a legzörés fele), mely érintkezik; a felső tereseben egy sekely kivájás, az alsóban, mely a legzörésig terjed, két homorú bordácska, egy iker kivájást határol.

Mértékek: ♀	Törzs	7	$\frac{m}{m}$	ebből
	fejmell	2.8	»	
	I lábpár	6.7	»	
	II »	6	»	
	III »	6	»	
	IV »	8	»	

♂ Előttem ismeretlen.

Egyetlen példányát, mint késő nyári alakot. Alsó-Hámorból ismerem.

SPEC. 13. FAL. PROSTHESIMA ALLIONICA. N. SP. ALLIONI GY. ALLION T.

(Allion, hegy Orsova mellett; jeles lelhely.)

(VII-dik tábla, 161, *a* szemesoport, *b* ♂ tapogató oldalról, *c* ugyanannak nemzőszerve alulról, *d* mérték.)

♂ Előtteste sötét-szemyesvörösbarna; végteste sötét olajbarna. Lábai világos olajzöldek; az első két pár terde es szára füstös barna. A lábak karesúk és rendkívül hosszúk, jelesen a negyedik pár kirívó. A szivalakú fejmell oly hosszú, mint a negyedik lábpár szára *egymagában*. A mellvért szépen tojásdad, olajzöld. Az állkapcsok es az alajk olajzöldek.

A lábak ezombreszökben erősödöttek, különben karesúk; az első pár szárán semmi tüske, másodvégizen, alul, két pár tüske; a második pár másodvégizen hasonlóképpen; szárán, alul, két erős serte a harmadik és negyedik lábpár szára, alul, több tüskével, másodvégize alul es oldalt tüskes.

A végtest keskeny, majdnem párhuzamos; a két alsó fonó hengeres, hosszúra fejlett, szembetűnő, közel $1 \frac{m}{m}$ hosszúságú.

A hátsó szemsor középsői nagyok, tojásdadok, hátul egymás felé dülök s itt közelebbre egymáshoz, mint az alsó középsők szinten egymáshoz.

A tapogató hosszú, karesú, eléggé bunkos; terde eleget nyújtott, szára emel nem rövidebb; külső oldalának a végén egy dudorral, mely hirtelenül egy finom tüskében végződik; pikkelye kanálalakú, eléggé szőrös, külső oldalán kissé kiszélelt; a csúsa alatt egy, hegyével oldalt-kifele kanyargó, sarló alakú, finom, hegyes nyujtvánnyal; e nyujtvány barnavöröses.

Mértékek: ♂	Törzs	4.9	$\frac{m'}{m}$	ebből
	fejmell	2.3	»	
	I lábpár	7.8	»	
	II »	6	»	
	III »	2	»	
	IV »	9.5	»	

Az igen feltűnő, az egész nemben uralkodó habitustól elütő alak, Orsova mellett az Allion hegyen fordult elő csupán egy példányban, mely május végén ivarérett volt. Dr. Koch L. megjegyzése szerint is felette feltűnő új faj.

SPEC. 14. FAL. PROSTHESIMA TRAGICA. N. SP. SZOMORÚ GY. TRAUERNDE T.

(tragicus = gyászos, szomorú; a szimól.)

(VII-dik tábla, 165, *a* szemesoport, *b* ♀ zárja, *c* mérték.)

♀ Előtteste sötét-vörösbarna; végteste olajbarna, durva, megfekvő szőrözettel. A lábak sötétvörösbarnák; az első pár czombja — töve felé — foltszerűen áttetsző; a második páre kevesebbe áttetsző, homályos hosszvonással.

A fejmell szívalakú; fejerésze esuesosodó; a fejmell oly hosszú, mint a negyedik lábpár szára es térdé együttvéve. A mellvert körded, vörösbarnás, szőrös. Az állkapesok benyomottak, nyújtottak, széleiken kissé világosodók; az alajk sötétebb, nyelv alakú, az állkapesok hosszának két harmadrészét bőven éri.

A tapogató vaskos, ezombja kissé dagadt, szőrözete sertetüskékkel elegyes; végize valamivel rövidebb mint a térd és szár együttvéve.

A lábak ezombrészőkben vaskosak, végizeik a szárhoz képest karesúk; a két első pár szárán és másodvégizén semmi tüske; a harmadik lábpár szárán, felül, egy tüske; a negyedik lábpárén, alul, két pár hosszú tüske. A végtest hosszúkas, kissé lapított.

A szemek aprók; az alsó sor oldalszemei valamennyi között a legnagyobbak, tojásdadok, kifelé dülők; az alsó- és hátsó középsők egymás között egyenlő távolságra állanak.

A zár egy terjedelmes, szélességénél hosszabb, a nyelceske felé kiszélelt, barna térese, melynek közepén egy fényes, mozsártörő alakú lemez fekszik; e lemez hátsó vége alatt, a légzőrés felé egy csatornás benyomás látható, melytől jobbra-balra egy egy bordaszerű dudorodás kanyarodik felfelé.

Mértékek: ♀ Törzs	5·7 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2·5 »
I lábpár	5 »

♂ Elöttem ismeretlen.

E faj egyetlen példányát mint juniusi alakot az Orsova melletti «Graczká» völgyből ismerem. Dr. Köch L. is újnak mondja.

SPEC. 15. FAJ. PROSTHESIMA ACCEPTA N. SP. FOGADOTT GY. ANGENOMMENE T.

(accepta = elfogadott; a megkülönböztetés mérészségére ezélez.)

(VII-dik tábla, a szemesoport, b ♀ zárja, c mérték)

♀ Elötteste olajbarna; lábai olajzöldek; valamennyi szár sötétedő; a végtest fekete, olajbarna lehelettel.

A fejmell szívalakú, oly hosszú, mint a negyedik lábpár térdé és szára együttvéve. A mellvert szív alakú, sötétolajbarna, szőrös. Az állkapesok világos olajzöldek, benyomottak; az alajk valamivel sötétebb, nyelv alakú, az állkapesok hosszának két harmadrészét éri. A tapogató világos-olajzöld, elálló-sertékkal elegyes gyér szőrözettel; végize alig rövidebb mint térdé és szára együttvéve.

A lábak, jelesen ezombrészőkben, erősek; az elsődvégizek világos olajsárgák, karesúk; az első pár szárán, alul semmi tüske, másodvégizén, alul, a tö közelében, egy tüskepár; a második lábpáron hasonlóképen; a két hátsó lábpár szárán és másodvégizein, alul és oldalt több tüske. A végtest aránylag kicsiny.

Az alsó szemsor módosan behajló, a két középsője kerek, oldalszemei szabálytalanok; a hátsó sor két középsője lapos, nagy, opalizáló, szabálytalan alakú, igen megközelített.

A zár igen feltűnő alkotású; egy igen széles, a has elejét majdnem teljesen elborító, vörössárgás térese, mely egy finom, vörösbarna szegély által bekerítették, s egy barna borda által két körded téresére osztatik; e borda a légzőrés felett ketté válva, egy harántfekvő, kisebb, körded téresét szegélyez.

Mertekek: ♂ Törzs	5·7 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2·8 »
I lábpár	6·8 »
II »	6 »
III »	4·2 »
IV »	8·8 »

Az egyetlen, igen esonka, de jellemző részeiben feltűnő példányt, Orsova mellett az Allion hegyen találtam. Juniushan ivarerett. Dr. Koch Lajos a faj újságát elismerte. Megjegyezem, hogy e faj a Pr. Allionica fajhoz, melynek csak hímjét ismerem, nagyon közel áll; a különbség az első lábpár másodvégizen álló tüskéiben fekszik.

SPEC. 16. FAJ. PROTHESIMA NIGRITA. (FABR.). FEKETE GY. SCHWARZE T.

(niger = fekete; a színezetről.)

Syn. 1775. *Arauca nigrita* FABRICIUS «Syst. Ent.» p. 432.

Vide: THORELL «Remarks» p. 199.

♀ Előteste fekete; végteste fekete-femfényű, szürkessárga, rövid, egyszerű szőrökkel gyéren borítva; a ket első lábpár vege sárga, a hátsó lábpárok vörösesbarna, a többi izület fekete.

Jellegei: A hátsó szemsor középsői oly nagyok mint az oldalszemek, valamivel közelebb egymáshoz, mint az alsó szemsor középsői szintén egymáshoz. A rágókon finom, hosszú sertek. A negyedik lábpár egy első végizzel hosszabb az első párnál. A fejmeleg oly hosszú, mint a negyedik lábpár szára és térde együttvéve. A lábakon semmi talpkéfe.

Az alsó szemsor behajló, középszemei kerek, oldalszemei kördedek és nagyobbak; a középszemek egy közös dudoron elhelyezve, alig szemátnérőnyire egymástól, az oldalszemeket a középsőktől csak egy keskeny köz választja el; a hátsó szemsor egyenes, középszemei közelebb egymáshoz mint az oldalszemekhez, kördedek, egymásra dülök, oldalszemei kerek, dudorokon ülve ki- és hátrafele tekintenek.

A zár egy szivalakú kis terese, a kimetszéssel a nyelecske felé fordítva — a ket karajnak megfelelően két barázda nyomul be Δ szerűen a légzőrés felől.

Mertekek, ♀ : Torzs	6	$\frac{m}{\mu}$
fejmeleg	2	»
I lábpár	5.5	»
IV »	7	»

♂ Elöttem ismeretlen. Dr. Koch L. ki Orsováról említi («Drassiden» p. 179—182) a tapogatót így írja le «a második iz görbült, végén vastagodott, felületen a felső fele egy hosszú, felálló tüske, a végén ket rövidebb tüske; a harmadik es negyedik iz egyenlő hosszúságú, az utóbbi külső oldalán egy folfele görbült nyújtványal». A mellekelt rajz szerint e nyújtvány hegyes; a nemzőszer egy sarlóalakú finom embolust mutat, melyvel szemközt s részben alatta futva, ket nyulánk, hegyes tartó fut.

Egyszer találta Frivaldszky János Pecs vidéken (Muz. gy.).

GEN. 10. NEM. GNAPHOSA. (LATR.).¹

(γνάπρω = marcangolni; a támadás hevesességéről.)

Syn. 1804. LATREILLE «Nouv. Dict. d'Hist. Nat.» XXIX, p. 134. (ad part.).

Vide: THORELL «On Europ. Spid.» p. 149.

(1867. THYSA KEMPELEN «Verh. d. zool.-bot. Ges.» 1867. p. 607.)

A hátsó szemsor határozottan kihajló; a ket sor oldalszemei mindig távolabb egymástól mint a ket sor középsői szintén egymástól. A csipőköröm beesapóresenek hátsó szele fogacsolt lemezzé kinyújtva (kivéve a *Gnaphosa nocturna* fajt, melynel egy vaskos foggá van alakítva). Az állkapcsok behorpasztottak. A has többnyire pikkelyekkel vagy ágas szőrökkel fedett. Ket bordás köröm, semmi sánjaköröm; a talpkéfe mindig megvan.

Sötét helyeken, mint pincékben, körakásokban, moha alatt stb. élő, a világosságot kerülő alakok.

¹ Azelőtt a C. Koch által felállított *Pythomssa*, melyet THORELL id. h. a Latreille-féle régebb elnevezésre vezetett vissza.

SPEC. I. PAJ. GNAPHOSA LUCIFUGA. (WALCK.). ÁLNOK MARÓPÓK. FALSCHRE REISSSPINNE.

(lucifuga = fénykerülő; a tartózkodásról.)

Syn. 1802. *Aranca lucifuga* WALCKENAER «Fam. Par.» II, p. 222.

Vide: THORELL «Remarks» p. 187.

1867. *Thysa pythonesiformis* KEMPELEN l. c. p. 607.¹

♀ A fej mell igen sötét-vörösbarna, fénylő. A végtest fekete, nem fénylő. A lábak feketék, ezombjaik, kisebb-nagyobb mértékben vörösbarnák vagy barnásvörösek.

Jellegei: Az alsó szemsor szemei nem egyenlő nagyságúak, az oldalszemek nagyobbak. A fej mell széle karimás. A has pikkelyekkel és szőrrel elegyesen fedett. A harmadik láb pár szára felületén semmi tüske.

A fej mell igen vaskos; széles, elől elkerekített fejjel, a homlok szélén egynelány sertével, a hátrés előtt és mögött meglehetősen szőrözettel; a hátréstől a lábak felé több barázda vonul s egy sekély csatorna, oldalt, a fej elválasztását is jelöli; oldalról tekintve, a hátvonal igen laposan íves, a hátgödrön túl hirtelen lecsapott, a fej elején kerekdeden lekonyuló. A mellvért prizmalakú, széles, rótbarna, bozontosan szőrös. A rágók vaskosak, az első láb pár ezombjánál vastagabbak s ugyane láb pár első végizénél valamivel hosszabbak, tövükkel a homlok előtt és térszerűen kiállva, függőlegesek. Az állkapcsok sötét vörösbarnák, résünten-harántbenyomásúak, igen szélesek s közepök táján, kifelé, sarokszzerűen kiállók; végeikkel az alajk felett tetemesen összehajlók; az alajk nyelv alakú, közepe táján kissé hasas. A tapogató vaskos; ezombja barnásvörös, a többi íze feketés; a végiz serteszerű szőrözettel és elegyesen néhány tüskével fegyverzett, oly hosszú, mint a térd és száríz együttveve. A lábak vaskosak, végig durván-szőrösök, erős fegyverzettel; a ezombok felülete 2 vagy több tüskével; a két első láb pár végize erős talpkéfével; az első láb pár szára, alul a vége fele, két tüskével, a másodvégize közepe táján, egy tüskével, vagy egy tüsképárral; a második pár hasonlóképen; a harmadik pár szára, alul, három pár, oldalt három tüskével, a negyedik pár hasonlóképen; a harmadik pár szára, alul, három pár, oldalt három tüskével, másodvégize alul szintén három párral, oldalt és felül meg néhány tüskével; a negyedik láb pár hasonlóképen.

A végtest elől lapos-ívesen elvágott s valamivel keskenyebb mint fele hosszán túl; hátul elkerekített, kiálló fonókkal; a hason két egyenközű hosszbarázda. Az alsó fonópár henger alakú, hosszabb és vastagabb, a felső pár kissé esüsesodó, vékonyabb. Az alsó szemsor igen esekely mértékben behajló, két középső szeme fekete (nappali), oldalszemei gyantásárgák (esteli), a középsők bőven szemátmérőnyire és távolabb egymástól mint az oldalszemektől, az oldalszemek kissé kördedek s oly távolságra állanak a homlok szélétől, mely nagyobb átmérőjük kétszeresének bőven megfelel; a hátsó sor erősen kihajló, középszemei laposak, tojásdadok, opalizálók, oldalszemei gyantásárgák, kerekék, a sor az alsónál sokkal hosszabb, középszemei kevesebb mint félátmérőnyire egymástól és két átmérőnyire az oldalszemektől; az alsó és hátsó középsők közötti tér megfelel annak, a mely a hátsó középsők és hátsó oldalszemek között letezik.

A zár az állat állapotjához kepest kissé változó, de térsége mindig tojásdad, néha kissé hasas; e térsége közepeben, a nyelecske felől, egy sárgászöld, nyelv alakú nyújtvány látható, mely harántvágatolt s oldalt két sima, kollásalakú lemez által határoltatik.

Mértékek. ♀ : Törzs	18	$\frac{m}{mm}$	ebből
fej mell	7.2	»	
I láb pár	16	»	
IV »	17.8	»	

A lábak hosszaránya: 4, 1, 2, 3.

Kisebb példányok gyakoriak.

♂ Kevéssel (néha sokkal) kisebb, karesőbb végtesttel. Színezete a nőstényével azonos. A tapogató módosan fejlett, nem éppen feltűnően vastagodott ivarszervvel; térd és száríze egyenlő hosszúságú; az utóbbi

¹ Lásd hátrább.

felülete végen es kisse kifele-oldalt egy vaskos, a pikkely tövéhez alkalmazkodó hajlasi koronforma tovisselel fegyverzett; a pikkely kamalalaku, kefeszerüen tömött es durva szörökkel borított; nemzöszerve kevéssé kidagadó, vörösbarna, közepen nyílt es hartyás, sárgásfehér; belső oldalán egy kardforma hegyes nyujtvány indul, mely a pikkely ürebe befekve, a pikkely esuesa alá er.

Mertekek, σ : Torzs	15:8 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell.	7 »
I lábpár	18 »
IV »	19 »

Neha igen kiesi; törzse csak 9 $\frac{m}{m}$.

Mint nyári alak nem ritka s leginkább a körakásokat kedveli, hol a legalsóbb kövek alá barlangot as es beleszövi nagy esövet, mely hófehér. Meresz támadó, mely az erős bogarakat is könnyen legyözi, a melyeknek maradványai azután igen bőven hevernek a tartózkodási hely közelében. Marása könnyen áthatol az emberi bőrön; hatása tompa, sajgó fájdalom s pl. a megmárt ujjnak megugerevedeséből áll; az utóbbi tünet 24—36 órán át is eltart.

Ismerem, erdelyi részekből: Kolozsvárról, Mező-Zálaról, Parajdról, Balánbányáról, Tölgyesről es Szebenből (Sill Victor gyűjtemenyében); magyar részekből: Mehadjáról, Orsováról, S.-A.-Ujhelyről, Gyöngyösről, Pécs vidékéről (Muz. gy. különösen nagy példányok: gyűjtöttek Frivaldszky es Pável).

SPEC. 2. FAJ. GNAPHOSA LUGUBRIS. (C. K.), GYÁSZOS M. TRAUERNDÉ R.

(lugubris = gyászos; a szinről.)

Syn. 1839. *Pythonissa lugubris* C. KOCH «Die Arachn.» VI. p. 60.

Vide: L. KOCH «Die Ar. Fam. der Drass.» p. 8.

THORELL «Remarks» p. 190. (in § G. muscorum).

? Az elötest vörösbarnás. A végtest füstbarna. Lábai vörösesbe huzó füstbarnák.

Jellegek: Az alsó szemsor oldalszelei a középsöknel kevéssé nagyobbak (inkább csak tojásdad alakjuk következtében nagyobbak). A fej mell szeleim finom párkány. A has pikkelyekkel borított.

A fej mell fejeresze szelesedett; az egész fej mell vaskos, liposan domboru, legszele egy finom, éles, kisse karimásan felhajló párkányyal, a hátrész közepen inkább behorpasztás mint hátrész látható. A mellvert majdnem kerek, barna, elege szörös. A rágók, elülről tekintve, tövüknel szelesebbek mint végöknel, oldalról tekintve körtealakuak, tövükkel csak módosan kidomborodók, különben sötétvörösbarnák, es erős, serteszerű szörözetűek. Az állkapesok sötét-vörösbarnák, végökön világosodók, szelesek es az alajk körül összehajlók, külső görbületek magasves úgy, hogy szelessegök (együttvéve) kétszer akkora mint magasságuk; az alajk nyelvalakú, sötétvörösbarna, az állkapesok hosszának közel $\frac{3}{4}$ részét éri el.

A tapogató vaskos, ezombja terde es szára barnászöröses; végze füstösödő, sertesen szörös, közben, alul, 2—3 tüskevel, alig rövidebb mint a terd es szár együttvéve. A lábak erősek, elege hosszúk, az első es második pár végzeim erős talpkefe; a hátsó párokon a talpkefe gyenge. Az első lábpár szárán, alul, a végen, egy kis tüske, másodvégzen, alul, egy pár tüske; a második pár másodvégze töven egy pár tüske; ezombja felületen két hosszú sertetüske. A harmadik lábpár szárán, felül, egy tüske, külső oldalán négy tüske, — belső oldalán négy tüske, alul három pár tüske, — terdize belső oldalán egy tüske; másodvégzen, alul es felül három-három pár tüske. A végtest kisse lapított, hosszúkás, elöl kisse keskenyedő; hátul elkerékített.

Az alsó szemsor kisse behajló, a hátsó módosan kihajló; az alsó sor középsői valamivel távolabbra a homlok szeletől mint a hátsó középsöktől, szemátmerönyire egymástól s valamivel közelebbre az oldal-szelekhez; a hátsó sor középsői igen laposak, esuesosan tojásdadok, esuesos (hátsó) végökkel nagyon egy-

másféle dülök, s alig saját, kisebb átmerőjök távolságára egymástól, — e sor oldalszeméi annyira a sor középsőitől, mint az alsó középsők a hátsó középsőktől.

A zár egy terjedelmes vörösbarna térese, a legzörés fele álló ékalaku, domborodó betéttel, mely a nyeleeske irányában két vastos ágra oszlik, — e két ág pedig egy kerek, tetemes dudort kerít be.

Mértékek, ♀ : Törzs	11	$\frac{m'}{m}$ ebből
fejmell	5	»
I lábpár	11	»
II »	10·8	»
III »	10	»
IV »	13·7	»

♂ előttem ismeretlen.

E fajt egy példány után mint nyári alakot, a S.-A.-Ujhely melletti «Kopasz» hegyről ismerem, hol kö alatt tartózkodott.

SPEC. 3. FAJ. GNAPHOSA SOROR. N. SP. TESTVÉR M. VERWANDTE R.

(soror = nővér; a G. lugubrishez való rokonságról.)

(VII. tábla 169, a szemesoport, b ♀ zárja, c mérték.)

♀ Elötteste sötét vörösbarna: lábai az előtestnél valamivel világosabbak; végteste barnás-szürkés, poros, nagyítás alatt apró, kásásan ellíntett, barnás pontok tűnnek szembe. Nagy, erős alak.

A fej mell vastos, szivalakú, fejlett fejrészszel, hosszabb mint a negyedik lábpár térde és szára együttve. A mellvert szélesen körded, sötétvörösbarna, szőrös. A rágók sötétvörösbarnák, vastosak, az első lábpár másodvégizenel hosszabbak. Az állkapcsok és az alajk sötétvörösbarnák, együttve majdnem körídomot alkotnak; az alajk az állkapcsok hosszának három negyedrészét eléri. A tapogató vörösbarna, esücsa sötétbarna és tömötten szőrös; a szár és végiz felületén, a szőrözlet között, 2–3 tüske rejlik; a végiz olyan hosszú, mint a térd és szár együttve. A lábak erősek, aránylag kurták; az első pár másodvégizen, alul, a közepetáján egy tüskepár; a szár fegyvertelen; a második lábpár szárán, alul, a végén egy tüske (vagy pár?), másodvégizen egy tüskepár; a két hátsó lábpár szárán és másodvégizen, alul, több tüske. A végtest hossz-körded, elég domború, síma; pikkelyei füreszesek.

Az alsó szemsor könnyedén behajló, a hátsó kihajló, az alsó sor középsői a szélsőknel kisebbek s valamivel távolabbra állanak egymástól mint a szélsőktől; a hátsó sor középsői szabálytalan alakúak, egymásfelé dülök, s közelebb állanak egymáshoz, mint az alsó középsők szintén egymáshoz; a hátsó oldalszemek távolabbra esnek az alsó oldalszemektől, mint a hátsó középsőktől.

A zár sötét vörösbarna, fénylő.

Mértékek: ♀ Törzs	14	$\frac{m'}{m}$ ebből
fejmell	5·3	»
I lábpár	11	»
II »	10	»
III »	9·8	»
IV »	12·5	»

♂ Ismeretlen.

Az egyetlen példányt Pável Janos gyűjté Budapest vidékén; e példány a M. Nemzeti Múzeum gyűjteményében van leteve. — Dr. Koch L. e fajt elismeré s rokonságát is megerősíté.

SPEC. 4. FAJ. GNAPHOSA FUMOSA ? (C. K.), FÜSTÖS M. RAUCHIGE R.

(fumosa = füstös; a színről.)

Syn. 1843. *Pythonissa fumosa* C. Koch «Die Arachniden» X. p. 118.

Vide: THORELL «Remarks» p. 192.

♀ Előteste vörösesbarna, olajbarnás szőrözettel; a végtest olajbarna. Lábai világosabb olajbarnák, oldalaiikon végig kormosodók.

Jellegek: A középszemek hátrafelé kissé szelesedő négyszögben; az alsó sor oldalszeméi a középsőknel nagyobbak. A fejmell párkányszerű, keskeny szegelylyel (marginé tenui Thorell, Randkante L. K.). Az első lábpárok szárain, alul, egy-egy tüske.

A fejmell szivalakú, fejerésze keskenyedő; oldalról tekintve hátvonala egyenes, vízszintes, hátul a nyelecskére lehajló. A mellvért körded, vörösbarnás, kevés szőrözettel. A rágók barnásvörösek, vaskosak, az első lábpár elsővégizenel alig hosszabbak, kevés serteszőrökkel; oldalról tekintve körtvealakúak, tövükkel erősen kidomborodók. Az állkapcsok világos barnásvörösek, végeik felé kissé világosodók, haránt behorpasztottak; az alajk majdnem körded egy állkapocs felül nem keskenyebb s az állkapocs hosszának két harmadát bőven eléri, az állkapcsok által () szerűen körülfogott.

A tapogató olajbarnás, végize alig valamit füstösödő, módosan szőrös, kevéssel rövidebb mint a térd és szár együttvéve. A lábak elég hosszúk és erősek, végeik karesűk; az első és második pár szárán, alul, a vége belső oldalán egy-egy vékony tüske; a másodikig hossza közepének belső oldalán szintén egy tüske; a harmadik lábpár térde belső oldalán egy tüske, szárán, felül, egy tüske, mindenik oldalán két-két tüske, alul három pár tüske. A végtest kissé lapított, elől kissé keskenyedő, hátul elkerekített; ingödrei jól kivethetők. Az alsó szemsor könnyedén behajló, középsői körülbelül három átmérőnyire a homlok szélétől, és egy átmérőnyire egymástól, az oldalszemektől pedig alig felátmérényire; az oldalszemek tojásdadok, a középsőknel nagyobbak; a hátsó sor erősen kihajló; a hátsó szemek meglehetősen egyenlő nagyságúak, a középsők laposak, közelebb egymáshoz mint az oldalszemekhez. A hátsó és alsó középsők által alkotott négyszeg hátul tágult ugyan, de a hátsó középsők közötti köz kisebb az alsók közötti köznél, ellenben a hátsó középsők nagyobbak az alsó középsőknel.

A zár egy () szerű keret által kettőlől kerített vörösbarna térese, melyben a nyelecske felől egy barnássárga, nyelv alakú, kicsiny betét (nem hosszlemez) látható; a keretnek a legzőres fele álló végei dudorokká alakultak, fénylők.

Mertekek: ♀	Törzs	7	$\frac{m}{m}$	ebből
	fejmell	3	»	
	I lábpár	6	»	
	II »	5.5	»	
	III »	5.2	»	
	IV »	6	»	

♂ Elöttem ismeretlen.

Ez érdekes fajt, melynek azonossága a C. Koch-féle «fumosa» alakkal még kétséges, melyet azonban példányom szerint úgy Dr. Thorell mint L. Koch is fenntartással «fumosa»-nak mondtak, mint kora nyári alak a S.-A.-Ujhely melletti «Kopasz» hegy kövei alatt fordul elő. Lábfegyverzete azonos a G. lapponum L. Koch fajával, melytől azonban már a szemállás által is különbözik.

SPEC. 5. FAJ. GNAPHOSA DOLOSA, N. SP. CSALÉKONY M. TRUGERISCHE R.

(dolosa = esalfa, esalékony; ugy az életmódra mint az alakrokonságra is czéloz.)

(VII-dik tábla, 167, a szemesoport, b ♀ zárja, c ♂ tapogatója oldalról, d ugyanannak nemzőszerve alólól, e mérték.)

♀ Elötteste sötétebb-, lábai világosabb szennyes-barnássárgák; végteste olajbarna; a fonók világosabb barnás-sárgák. A fejmell a szemek táján sötétedő.

A fej mell laposan domboru, szélesen szívalakú, oly hosszú mint a negyedik lábpár térde és szára együttvéve; felületén gyéren elszórt fekete szőrökkel. A mellvért körded, vörösbarna, szőrös. A rágók erősek, vörösbarnák, hosszú, erős, előre álló, sötét sertékkal gazdagon rakottak. Az állkapcsok vörösbarnák, benyomottak, harapófogó formán összehajlók, világos vörösbarnák, legvégükön kissé világosodók; az alajk sötétebb, tojásdad, széles, az állkapcsok hosszának háromnegyed részét bőven eléri. A tapogató vaskos, durva; ezombrésze felületén néhány felálló, görbült, fekete tüskével, egyenként sertés-szőrös. A lábak elég hosszúk és erősek, gyéren és elálló szőrökkel ellátottak; az első pár szárán semmi tüske, másodvégizén, alul, a belső oldalon egy tüske; a második lábpár szárán, alul néha semmi tüske, néha két tüske egymás mögött; másodvégizén néha egy tüske, néha egy tüskepár; a két hátsó lábpár szárán és másodvégizén, alul és oldalt is több hosszú tüske. A két első pár elsővégizén egy erős talpkéfe, mely a másodvégizre is átmegegyen. A végtest kissé lapított, szélesedő, alul-felül gyéren szőrös.

Az alsó szem sor módosan behajló, a hátsó tetemesen kihajló; az alsó sor középsői kisebbek és távolabbra állanak egymástól mint az oldalszemektől; a hátsó sor középsői mandulaalakúak, esücsos végükkel egymásra dülök, sokkal közelebbre esnek egymáshoz mint az alsó középsők szintén egymáshoz; a hátsó sor oldalszemnei két átmérőnyire esnek e sor középsőitől.

A zár aránylag kiesiny, bajosan leírható. (Lásd rajz.)

Mértékek, ♀ : Törzs	10	$\frac{m}{m}$	ebből
fej mell	4.8	»	
I lábpár	12	»	
II »	11.3	»	
III »	9.6	»	
IV »	15.5	»	

♂ Alig kisebb, egészben véve sötétebb; fej melle vörösbarna. A tapogató módosan bunkós; térde alig hosszabb a száránál, a szár külső oldalának végén egy erős, kurta, kissé görbült, sötét köröm; a ezomb felületén két felálló sertés tüske; a pikkely kanálalakú, szőrözete durva; nemzőszerve, alulról tekintve, egy sárgás gyűjtőt mutat, a mely, a pikkely esücsa alatt, egy kis dudort visel, a belső oldalon egy vörösbarna lemez fekszik, mely a pikkely esücsa alatt egy könnyedén hajlott, hegyes nyujtványban végződik.

Mértékek, ♂ : Törzs	10	$\frac{m}{m}$	ebből
fej mell	5.2	»	

E faj, nagyságra nézve, igen változékony, törzshossza 6—10 $\frac{m}{m}$ között ingadozik; de a jellemző jegyek, jelesen az ivarszervek, mindig azonosok maradnak.

E fajt mint juniusi alakot Orsova körül leginkább lehullott levelek alatt és kövek között gyűjtöttem. Dr. Koch Lajos elismerte s kiemeli a *G. lucifugával* való közeli rokonságát is.

SPEC. 6. FAJ. GNAPHOSA LEPORINA. (L. K.). CSINOS MARÓPÓK. HUBSCHE R.

(leporina = nyulszerű; a szímról.)

Syn. Pythonissa leporina L. Koch «Die Drassiden» p. 27.

Vide: THORELL «Remarks» p. 193.

♀ Előteste sárgabarna, hálószerű fekete rajzzal, a fej beigtatása helyén két előrefelé szétágazó fekete folttal és fekete szegélyvonallal; végteste szürkésbarna pikkelyszőrökkel borítva, ezek között elálló fekete sertékkal; lábai sárgabarnák, a fej mellnél világosabbak, gyéren szőrösök, az első két pár végizéin talpkéfével.

Jellegei: A végtest pikkelyszőrökkel borítva; az alsó szem sor oldalszemnei nagyobbak; a negyedik lábpár másodvégizével hosszabb az elsőnél, a második és harmadik lábpár egyenlő hosszúságú; a két első lábpár szárán, alul, egy tüske.

A fejmell hosszabb mint a negyedik lábpár terd és száríze együttveve. A mellvert tojásdad, hátul esüesos, szőrökkel és hosszabb sertékkal borítva, sötét sárgabarna. A rágók feketebarnák, oly hosszuk mint az első lábpár végze, oly vastagok mint e láb czombja, tövükkel terdszerűen kiállók, sok erős sertével borítottak. Az állkapesok sötét-vörösbarnak, elől sargásfeheren szegelyezve, az alajkra hajlók, kívül elkerekítve, közepén melyen behorpasztva; az alajk 1/3-dal rovidebb, elől igen keskeny, elkerekített. A vegtest elől elmetszett, hátul elkerekített, felehosszában legszelesebb.

Az alsó szemsor behajló, a középszemek kerekék s szemátmerőnyire egymástól, az oldalszemek tojásdadok s a középsőktől csak egy keskeny köz által elválasztva. A hátsó szemsor kihajló, középszemei tojásdadok, közelebb egymáshoz mint az alsók szinten egymáshoz, ezektől oly távolságra mint az oldal szemektől.

A zár egy szabályos, tojásdad terese, hegyesebb végével a legzörésnek allva, közepén egy mely bevágású, szivalaku melyedes, e bevágásnak megfelelő, eserepzsindely módra egymásra borított, két nyelv alakú lemezzel.

Mertekek, ♀ :	Fejmell	4	$\frac{m}{m}$
	I lábpár	7.5	»
	IV »	10	»

♂ Ismeretlen.

E pókot Dr. Seidlitz fedezte föl Erdelyben (alkalmasint N.-Szeben vidéken), Dr. Koch i. h. leirta. Peldányokat nem láttam.

SPEC. 7. FAM. GNAPHOSA BICOLOR. (HAHN). KÉTSZINŰ M. ZWEIFARBIGE R.

(bicolor = kétszínű; a lábak clütő színéről.)

Syn. 1831. *Drassus bicolor* HAHN «Die Arachn.» I. p. 123.

Vide : THORELL «Remarks» p. 191.

♀ Elötteste barnásvörös. Vegtete olajbarna. Labái elenken sárgásvörösök czombokkal es vörösbarna vegekkel.

Jellegei: Az alsó szemsor oldalszemei a középsőknél nagyobbak; a fejmell szele karimás. A has pikkelyekkel fedett. Az első és második lábpár mind két végizen a talpkefe megvan, ugyane párok szárán, alul, csak egy egy túske (?). A második lábpár másodizével hosszabb az elsőnél.

A fejmell barnásvörös, a hátrés táján kisse sötétedő; fejeeresze tompán elkerekített; az egész gyéren szőrös, fenylő; a hátrés előtt egy sekely behorpasztás látható s a restől a lábak felé minden oldalon két két sekely barázda látható; a szélek karimája keskeny, durva. A mellvert majdnem kerek, barnás vörös, bőven szőrös, fenylő. A rágók vörösbarnák, rövidek és vaskosak, az első lábpár czombjánál nem vekonyabbak s valamivel rövidebbek, mint ugyane lábpár első végze, tövükkel kis mértékben kiállók es bőven szőrösek. Az állkapesok sárgásvörösek, haránt benyomásúak és felholdszerűen egymás fele hajlók; az alajk vörösbarna, szeles, hasas, elől elvágott. A tapogató sárgásvörös, végze kisse barnuló, bőven szőrös es valamivel hosszabb mint a terd es szár együttveve. A lábak kétszínűek; a czombok es reszben a terdek is elenken sárgásvörösek, a többi iz — különösen a két első páre — vörösbarna; a két első lábpár szárán, alul 1 vagy 2 túske, * ugyane párok másodvégizein egy-egy tuskepar s a talpkefe az elsőkről ezekre is átmevén; a két hátsó lábpár szárán, alul 3—3 pár túske, a másodvégizen több túske; az I, II és IV pár czombján, felül három három — a III-dik páren több tuske.

A vegtest olajbarna, hosszkörded; a fonok alola kevesse kiállók, vilagosabb-olajbarnások.

* Peldányomon a két első pár ballábin a szárak alján 2—2, a jobb lábakon egy-egy túske; Dr. Koch L. «Die Ar. Fam. der Drassiden» és Thorell tanár csak egy-egyvet mondanak.

Az alsó szemsor alig behajló, középsői kisebbek, feketek (nappaliak) az oldalszemek nagyobbak tojásdadok, opalizálók (éjjeliek), a szemek egyenlő távolságra egymástól, mely kisebb egy középszem átmérőjénél; a sor bőven egy oldalszem átmerőnyire a homlok széletől; a hátsó sor módosan kihajló, szemei opalizálók (éjjeliek), középsői szabálytalan köridomúak s nem állanak távolabbra egymástól mint az alsó középsők szintén egymástól; az oldalszemek a középsőktől bőven kétszer oly távolra esnek mint az utóbbiak egymástól.

A zár szövevényes; terjedelmes sárgás téreséje köröskörül esatornás, fenylő s keretet képezi egy nyelv alakú középső esatornának, melynek szélei barnások; belseje harántrovátkos; vége a légzőrést megközelíti.

Mertekek: ♀ Törzs	7·9 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	3·5 »
I lábpár	7·5 »
IV »	9·5 »

A lábak hosszaránya: 4, 1, 2, 4.

♂ Elöttem ismeretlen.

Egyetlen példányát nyár derekán Alsó-Hámorban (Borsod) találtam egy kő alatt, hol lencse alakú, 7 $\frac{m}{m}$ átmérőjű peteburkát őrze; a peteburok fehér s oly finom szövetű, hogy a peték láthatók.

SPEC. S. FAL. GNAPHOSA SUSPECTA, N. SP. GYANUS M. VERDÄCHTIGE R.

(suspecta = gyaduba fogott; alakrokonságra ezélez.)

(VII-dik tábla, 168, a szemállás, b ♀ zárja, c mérték.)

♀ A fej mell vörösesbarna, szürkés szőrozettel; a lábak sárgásbarnák, vöröses lehelettel; a végtest olajbarna, poros kinezésű. A fej mell szivalakú, kissé szélesedett fejrészszel s valamivel hosszabb mint a negyedik lábpár szára és térde együttveve. A mellvert körded, szőrös, sárgásbarna. A rágók arányosak, tövükkel térszerűen kiállók, vörösbarnák, keves serteszerű, elálló szőrozettel. Az állkapcsok sárgásbarnák, A tapogató vaskos, csúsa sötétedő, szára és végze kissé vastagodott; végze valamivel rövidebb mint térde es szára együttveve. A lábak erősek; az első pár másodvégizen, alul, a közepe felett, egy hosszú tüskepár, e pár szára fegyvertelen; a második pár szárán, alul a legvégén egy — másodvégizen, alul, szinten egy tüskepár; a harmadik és negyedik páron a száron es végizen, alul és oldalt több hosszú tüske. A végtest szélesen körded, kissé lenyomott.

Az alsó szemsor majdnem egyenes, középsői a szelsőknel kisebbek, valamennyi szem kerek; a hátsó sor kihajló, két középsője tojásdad, csúcsával egymásfelé dülő s közelebb egymáshoz, mint az alsó középsők szintén egymáshoz.

A zár egy szélessegenel hosszabb térese, mely a nyelecske felé módosan kivágott, e téresében egy melyen szivalakra kivágott nyílás fekszik, a kivágást kepező beteten egy kis dudor látható.

Mertekek. ♀: Törzs	7·5 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	3·4 »
I lábpár	7 »
II »	6·7 »
III »	6 »
IV »	9·8 »

♂ Elöttem ismeretlen.

E fajt Orsova mellett es S.-A.-Ujhelyen kövek alatt gyujtottam, hol junius havában már selymes, fehér peteburkát őrze. Eredetileg a C. Koch-fele Gnaph. fumosa fajjal azonosnak tartottam. Dr. Koch Lajos azonban az iment említett faj iránt meg nem jött tisztába s a mienket, a melyet itt leirtam, ujnak véli.

SPEC. 9. FAJ. GNAPHOSA MOLESTA. N. SP. BAJOS M. SCHWIERIGE R.

(molesta = terhes, kellemetlen; a megkülönböztetés nehézsége ill.)

(VII. tábla, 170, *a* szemállás, *b* ♀ zárja, *c* mérték.)

♂ Előteste szennyes-vörösesbarna; lábai czombreszökken vöröses barnasárgák-világosak, a többi iz sötét vörösbarna; végteste olajzöld.

A fej mell vaskos, szívalaku, keves szőrrel fedett; szele meglehetősen széles, feketés, karimás párkánnyal. A mellvért szélesen kördéd, világos-vörösbarna, gyeren szőrös. A rágók sötétvörösbarnák, erősek, nem hosszúk, tövükkel térdszerűen kiállók, sok erős, felálló sertével rakottak. Az állkapesok világos-vörösbarnák, végeik kissé világosodók, az alajkkal együtt körförmű alakítanak: az alajk nyelvvalaku, tövén keskenyebb mint a közepén, az állkapesoknál sötétebb s ezek hosszának két harmad részét bőven túleli. A lábak arányosak, elég erősek; az első es második pár szárán, alul, a legvegenek belső oldalán egy túske; másodvegizen, alul, a középtájon egy túskepár. A harmadik es negyedik lábpár szárán es másodvegizen, alul es oldalt több hosszú túske. A végtest módosan szőrös, hosszúkás, kissé lenyomott.

Az alsó szemsor behajló, a hátsó kihajló; az alsó sor oldalszeméi a középsőknél sokkal nagyobbak s e középsőkhez sokkal közelebbre, mint a középsők egymáshoz: a hátsó sor középsői tojásdadok, egymásfele dőlők, hosszabbik átmerőjük nem nagyobb ugyan e sor oldalszeméinek az átmerőjénél; a hátsó sor oldalszeméi bőven másfel átmerőnyire a középsőktől, e középsők közelebb egymáshoz mint az alsó középsők szintén egymáshoz.

A zár egy szívalaku, mélyen kivágott vajúás, a kivágásnak megfelelő rész nyelvvalaku, lemezszerű, világos, — esüésán kissé barnult, alatta, a kivájásban két buzaszemalaku, hosszbenyomású dudor látható.

Mértékek, ♀ : Törzs	9	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	4	»
I lábpár	8.5	»
II » 	7.5	»
III » 	7	»
IV » 	11	»

♂ Ismeretlen.

(Néha kisebb, törzs: $7.5 \frac{m}{m}$.)

E faj a *G. suspecta* H. O. fajhoz igen közel áll s ettől leginkább nemzőszerve által különbözik. Mint májusi alakot csupán csak két példányát gyűjtöttem Orsova körül, kövek alatt. Dr. Koch Lajos a faj újváltát megerősíté.

SPEC. 10. FAJ. GNAPHOSA OPACA. N. SP. KOMOR M. MATTE R.

(opaca = ámyékolt, fénytelen; a színezetről.)

(VII. tábla, 171, *a* szemállás, *b* ♂ tapogatója oldalról, *c* ugyanannak nemzőszerve alulról, *d* mérték.)

♂ Előteste sötét, szennyes-sárgásbarna; lábai olajzöldek; végteste olajbarna. Kis alak.

Fejmelle szívalaku, módosan szőrös, finom, keskeny, széleim kissé ripacsos, karimaszerű, varránynyal. A mellvért barnás-olajzöld, kevés szőrrel. A rágók eléggé vaskosak, olajbarnások, körmük kissé vöröslő, tövük térdszerűen kiálló, igen kevés sertével ellátott. Az állkapesok az alajkhoz képest igen szélesek, evvel együtt majdnem köridomuak, tetemesen haránt benyomottak, olajzöldesek, világosak. Az alajk nyelvvalaku, aránylag keskeny, az állkapesok hosszának kétharmad részét bőven eléri. A lábak elég erősek, hosszúk, végzeik karesuk, szőrözötök feltűnően durva; az első pár szárán, alul a végen egy pár, a közepén ismét egy pár túske, — másodvegizen, alul, egy túskepár; a második lábpáron hasonlőkepen: a két

hátsó lábpár szárán és másodvégizen, alul és oldalt több tüske, melyek különösen a negyedik pár másodvégize végén pereszlen formára rendezettek. A végtest kicsiny, csücsösen tojásdad.

A szemek között a hátsó sor középsői nem tojásdadok, de laposak és megközelítettek s az alsó sor középsőivel majdnem derék négyszögben állanak, mely szélességénél csak kevéssel magasabb. A hátsó sor erősen kihajló, az alsó egyenes, oldalszemei nagyobbak.

A tapogató elég erős és bunkós; térde vastagságánál valamivel hosszabb, szára a térdnél rövidebb, külső oldalának a végén egy vaskos, farkasfülforma nyujtványban végződő; pikkelye kanálalakú, eléggé szőrös; nemzőszerve, alulról tekintve egy egyszerű, terjedelmes, világos gyűjtőt mutat, mely belső szélén, a pikkely szélén kissé túlterjed s a pikkely csücska alatt, külfelől egy világosszínű, ujforma nyujtványt visel, belfelől egy karesű, vörösesbarna serteszerű tüskét bocsát, mely a pikkely belső széléhez alkalmazkodva, annak csücskát eléri.

Mértékek, ♂: Törzs	5	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmel	2	»
I lábpár	5·5	»
II »	5	»
III »	4·2	»
IV »	6·2	»

♂ Elöttem ismeretlen.

Egyetlen példányát e fajnak mint juniusi alakot S.-A.-Ujhelyen, a «Kopaszhegy» kövei alól szedtem ki. A faj újvoltát Dr. Thorell és Dr. Koch Lajos elismerték.

SPEC. II. FAJ. GNAPHOSA FALLAX. N. SP. FURA M. VERSCHLAGENE B.

(fallax = esaló, fufangos; az életmódra ezélez.)

(VIII. tábla, 173, *a* szemállás, *b* ♀ zárja, *c* mérték.)

♀ Elötteste szemnyes-vörösesbe húzó olajbarnás, lábai világosabbak; végteste olajbarna, poros kinézésű szőrözettel.

Fejmelle szávalaku, eleg vaskos fejjel, kevés, porszürkés szőrözettel. A mellvért szélesen körded, barna, gyéren, kurtán szőrös. A rágók vaskosak, barnavörösesek, csipőkörmük vöröslő, tövük térdszerűen kiálló, szőrözetük gyér, serteszerű, nem feltűnő. Az állkapcsok sárgásbarnák, egymásfele hajlók, szélesek; az alajk sötétebb, nyelvalaku, széles, az állkapcsok hosszának két harmadrészet eléri. A tapogató ezombja olajsárgás, vége kissé vöröslő; végize eléggé szőrös, oly hosszú, mint a térd és szár együttvéve. A lábak meglehetősen vaskosak, durván szőrösek; az első pár szárán, alul, a legvégén egy gyenge tüske; másodvégizen, alul a közepén egy tüskepár. A második lábpár szárán, alul, a legvégén egy tüskepár; másodvégizén alul, a közepe táján szintén egy tüskepár. A harmadik és negyedik pár szárán és másodvégizén, alul és oldalt több tüske. A végtest hosszúkas, kissé lapított.

Az alsó szemsor behajló, oldalszemei a középsőknel sokkal nagyobbak; a hátsó szemsor erősen kihajló, középsői tojásdadok, kicsinyek, egymásfelé dülök, igen közel egymáshoz; az alsó és hátsó középsők közötti távolság sokkal kisebb annál, a mely a két sor oldalszemei között létezik.

A zár felső fele egy szávalakú kivágás, melynek kivágását voltaképen egy vöröslő kis dudor képezi; alsó felét két, a vége felé sötétlő, elkerekített lapos lemez fogja körül; e lemezek nem érnek össze.

Mértékek, ♀: Törzs	5·6	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmel	2·5	»
I lábpár	5	»
II »	4·5	»

III lábpar	4·2 $\frac{m}{m}$
IV " 	6·5 "

♂ Elöttem ismeretlen.

E fajnak csupán két példányát ismerem: az egyik Orsován került május végén, a másik S.-A.-Ujhelyen (a «Köpaszon») júniusban. Mind a két helyiségen kövek alatt találtam. Dr. Koch L. e fajt ujnak ismerte el.

SPEC. 12. TAB. GNAPHOSA EXORNATA. (C. K.). DÍSZES M. SCHÖNE R.

(exornare = feldíszíteni; a bronzszíne és a fonók melletti fekete díszre vonatkozik.)

Syn. 1839. *Pythonissa exornata* C. Koch «Die Arachnid.» VI. p. 63.

Vide: THORELL «Remarks» p. 502.

♀ Porszürke; vörösbarnásan áttetsző előtesttel és lábakkal. A fonók felett — a végtest végének két oldalán — két-két fekete pont.

Jellegei: Az első két lábpar másodvégzeim két-két tüske. A két szemsor majdnem egyenes, valamennyi oldalszem nagyobb valamennyi középsőnél; a hátsó szemsor oldalszemei nem távolabb a középsők-től mint ezek egymástól.

Karesú, kissé hosszulábú alak. A fej mell szívalakú, kissé esücsosodó, porszürke pikkelyek- és szőrökkel borított, ezek alatt vörösbarna. A mellvért szívalaku vörösbarnás, bőven, szürkésen szőrös. A rágók vastak, vörösbarnások, bőven sertések, az első lábpar első végénél rövidebbek, czombjánál nem vastagabbak. Az állkapcsok sárgászörösek, világosodó szelekkel, alig behorpasztottak s módosan egymásra hajlók; az alajk sötétebb, széles, hasas, elől elkerékített. A tapogató sárgászörös, elálló feketés sertéssel egyesesen szőrös, végze oly hosszú mint a térd és szár együttvéve. A lábak vörösbarnások, karesúk, eléggé szőrösök, a czombok felületen két-két sertetüske, a harmadik páren több; az első két szár másodvégzen, alul két tüske; az első lábpar szárán, alul egy tüske, a másodikon három-három hosszú sertetüske; a két hátsó lábpar szárai és másodvégzei köröskörül több tüskével. A végtest, elől, ívesen elvágott, különben hossztojásdad, módosan kiálló fonókkal; porszürke, pikkelyekkel es szőrökkel egyesesen borított. A fonók közvetlen közeleben két oldalt negy bársonyfekete, apró, hosszukás foltoeska áll.

Valamennyi szem sötétes színű. Az alsó sor igen könnyeden behajló, középsői valamivel kisebbek, szemátmérőnyire egymástól, az oldalszemekhez meg közelebb állva; a hátsó szemsor könnyeden kihajló, oldalszemei valamivel nagyobbak, valamennyi szem egyenlő távolságra egymástól, mely alig egy közep-szemátmérőnyi; a hátsó és alsó középsők közötti távolság háromszorosánál is több mint az, a mely a hátsó középsőket, a hátsó oldalszemektől elválasztja.

A zár egy barnás-vörös, kerek terese, egy ászó alaku betettel, melynek kerülete csatormas.

Mertekek, ♀: Törzs	6·5 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	2·8 "
I lábpar	8·5 "
IV " 	9·2 "

A lábak hosszaránya: 4, 1, 2, 3.

♂ Kicsiny, karesú, hosszulábú, kisse lelapított előtesttel. Színezete talán a nőstényével. A tapogató tetemesen bunkósodott; száríze a térdnél rövidebb, vastagodott, felső széléből egy vörösbarna, fénylő, széles és lapos nyújtványt boesát, mely a pikkelytő domborúságához alkalmazkodva, oldalt — kifele irányul, a végén elkerékített, alsó oldalán egy felhajló kis esücsba kifutó; a nemzőszerv jól kidagadó, sárgás gyűjtőből áll, melynek külső oldalán egy kigyózó, barnás esik látható, felső végén pedig egy sötét-vörös-barna, rövid, kissé esavart es görbe, hegyes köröm látható.

Mertekek, ♂: Törzs	5	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	2·2	»
I lábpár	9	»
IV »	9	»

Faunánk jellegere nevezve a legkiválóbb alakok közé tartozik, a mennyiben t. i. eddig csak a Sahár-rából, Görögországból és a legújabb időben Del-Tirolból (Merán) lett ismeretes.

Ismerem Orsováról és Baziásról; mindket helyen mint nyári alak leginkább verőfényes helyeken, lehullott levelek és növényzárak között tartózkodik. Rendkívül gyors alak, mely bajosan fogható, mert színe és gyorsasága egyiránt előnyére szolgálnak a gyors eltűnésnek.

SPEC. 13. FAJ. GNAPHOSA MONTANA. (L. K.). HEGYI MARÓPÓK. BERG R.

(montana = hegyi; a tartózkodásról.)

Syn. 1866. *Pythonissa montana* L. KOCH «Die Arachn. Fam. d. Drassiden»

Vide: THORELL «Remarks» p. 188, 190.

♀ Előtteste sötét vörösbarna, fekete szegélyvonallal; a szemek táján feketebarna, a fejrész közepén egy, a beigtatás táján két fekete folt, végteste fekete alapon sárgabarna pikkelyszőrökkel fedett; a lábak sötét vörösbarnák, a ezombokon világosabb folttal.

Jellegei: Az alsó szemsor szemei egyenlők; a fej mell párkányos szelekkel; az előláb párok szárain, alul, egy tüsképár; a harmadik lábpár szára tüskés. Hat fonó; az alsó pár a leghosszabb. A két előláb párvégzein talpkéfe.

Mertekek: ♀ Fejmell	6	$\frac{m}{m}$
I lábpár	12·5	»
IV »	14·5	»

♂ Ismeretlen.

E pókot Dr. Koch L. i. h. a bajor havasokból s a frank Járából ismertette. Dr. Zimmermann (Limburg) a magyar Tatrából kapta s Dr. Koch által meghatározhatta. Peldányt nem láttam.

SPEC. 14. FAJ. GNAPHOSA NOCTURNA. (LIN.). ÉJJELI M. NACHT R.

(nocturna = éjjeli, éjjeljáró; az életmódról.)

Syn. 1758. *Aranea nocturna* LINNÉ «Syst. Nat.» Ed. X, p. 621.

Vide: THORELL «Remarks» p. 199 et 567.

♀ Fekete. Előtteste aranysárgás, selymesen fénylő, ágas pikkelyekkel borított. Végteste felületének elején egy aranysárgás félhold, közepe táján és a test vége felé egy egy pár aranysárgás folt¹; a has aranysárgás, feketével elegyes. Lábai vörösbarnák, néha világosabb csipőkkel és végekkel. Kis alak, melyet az adott jellegek is már eléggé ismertetnek.

A fej mell csuesosan-szivulakú, pikkelyfedezete között gyeren álló fekete szőrökkel. A mellvért szívulaku, vörös-barna, néha világosodó, szőrös. A rágók rövidek, világos vörösbarnák, az első lábpár ezombjáb-

¹ LINNÉ az *Aranea nocturna*-ról azt mondja: «abdomine nigro punctis duobus albis basi lunula alba» a mi ellentétben van a fennemlített „*négy*“ ponttal. MENGE (Preussische Spinnen p. 314 és 317, Pl. 56, táb. 181 és 182) kimutatja, hogy a *Gnaphosa nocturna* LINNÉ nem csak a két pont hanem egyebek által is különbözik a négy pontos alaktól, mely szerinte azonos a *Pythonissa maculata* C. KOCH (Die Arachniden VI, p. 61 fig. 474, 475) alakjával. Megjegyzem tehát hogy az általam tárgyalt négy pontos alakot THORELL auctoritására támaszkodva nevezem *Gnaph. nocturna* LINNÉ, annyival is inkább, mert példányom THORELL tanár revisiójában részesült s a MENGE munkálata akkor már ki volt adva; a vitás kérdés eldöntése nem tartozik reám.

nál sokkal vékonyabbak és ugyan e lábpár első végizenel rövidebbek. Az állkapcsok barnasvörösek elmosodva világosabb végekkel, a nyelvalakú, hasasan-szeles alajk felett egészen összehajlók. A tapogatók vörösbarnák, ezombjuk kissé világosodó, minden ízén gyeren álló, hosszú szőrözettel; a végiz vékonyodó, csúcsos, valamivel rövidebb mint a terd és a szár együttve. A lábak ezomb és szárreszökben erősek, végig hosszú szőrökkel ellátottak, erős fegyverzetűek; az első lábpár szára, alul, három pár tuskevel, másodvégize négy tuskével; a második pár hasonlóképen. A vegtest rendszeren kissé lelapított, majdnem párhuzamos oldalakkal (terhes állapotban hengerded), a feamt jelzett rájzsal; a fonók hengerdedek, feketések, a felső pár nem hosszabb az alsónál; de, domborodason állva, az alsó felett kiáll.

Mind a két szemsor majdnem egyenes s a homlok szeletétől oly távolságra, mely a két szemsor magasságánál alig csekélyebb; az alsó sor alig észrevehetőleg behajló, középszemei kisebbek, valamennyi szeme egyenlő távolságra, mely egy kisebb szem átmérőnél csekélyebb; a hátsó sor majdnem egyenes, középszemei valamivel távolabbra egymástól mint az oldalszemektől; a két sor középsői közötti távolság alig csekélyebb annál a mely a két sor oldalszemei között letezik.

A zár egy vörösbarna, majdnem kerek térese, közepén egy kerek kivájással, mely oldalról két sötétebb () szerű lemez közé foglaltatik.

Mértékek: ♀ Torzs	7	$\frac{m}{mm}$ ebből
Fejmell	2.5	»
I lábpár	5	»
IV »	6.8	»

♂ Kisebb karesubb. Szmeze a nőstényével megegyezik. Tapogatója vaskos, elege bunkos; ezombresze semmi nyujtvánnyal vagy foggal, terd és szárizé igen rövidek, az utóbbi hosszú, elálló sertekkel; pikkelye kanálalaku, sötetbarna, sárgás szőrözettel; nemzőszerve egy módosan kidagadó, előre nyitott gyűjtő, oldalról tekintve a pikkely csúsa alatt egy le és kissé hátrafelé irányozott rövid és gyenge, ujjalakú nyujtvány látható.

Mértékek: ♂ Torzs	5	$\frac{m}{mm}$ ebből
fejmell	1.8	»
(Peldányom lábai esonkak.)		

Rendkívül gyors és nehezen fogható nyári alak, mely különösen a verőfényen heverő fatonkok kerge alatt szeret tartózkodni. Pikkelyzete igen könnyen leválik és sertetlen állapotban ritkán kapható. Lenese alakú petelburka $6 \frac{m}{mm}$ átmérő mellett hófehér.

Ismerem, erdélyi részekből: Kolozsvárról és Nagy-Szebenből (Sill V. gyűjteményében); magyar részekből: Pancsováról és Orsováról. Az utóbbi helyről Dr. Koch L. is ismertette.

SPEC. 15. FAL. GNAPHOSA SCHUSZTERI. N. SP. SCHUSZTER M. SCHUSZTER R.

(SCHUSZTER KÁROLY JELES GYŰJTŐ TISZTELETÉRE.)

(VIII. tábla, 172, a szemállás, b rágó, c ♀ zárja, d ♂ tapogató oldalról, e ugyanannak nemzőszerve alulról, f mérték.)

♀ Előteste tiszta fekete, sárgásfehér, atlaszfényű boritekkal, mely agaspikkelyekből áll; a vegtest fekete, sárgással elegyes, elején egy felholdalakú folttal, a második ingódörpár táján két pettytel, a fonók felett ismét két pettytel. — a felhold és a pettyek sárgásfehérek, atlaszfényűek. A lábak ezombjai barnasfeketek, a többi íz élénksárga. A rágók becsapó resének belső felén a fogacsolt lemez helyett egy vaskos, tompa, dudorszerű fog.

A fejmell szivalaku, fejeresze tetemesen keskenyedve-csúcsosodott. A mellvert csúcsosan tojásdad, szurokbarna, kevesse szőrös. A rágók barnák, simán-fényesek, oldalról tekintve körtealakúak, tövükkel térszerűen kiállók, gyeren álló, gyenge szőrözettel. Az állkapcsok szennyes barnassárgák, szélesek, egymásfele hajlók, benyomottak, külső szeleiken egy könyökszerű sarokkal ellátottak; az alajk nyelvalaku, elege

szeles, az allkapesok hosszának két harmad részét alig éri el. A lábak karesuk, hosszúk, ezombreszökben erősödöttek; az első pár szára kissé füstös, alul három pár hosszú, gyenge tüskével, végíze sárga, a másodvégizen, alul, a legvégén egy finom tüsképár; a második lábpáron hasonlóképen; a két hátsó lábpár szárán és másodvégizen alul és oldalt néhány karesű tüske. A végtest hosszúkás, kissé lapított. Az alsó szem sor igen módosan behajló, oldalszemei nagyobbak, a hátsó sor egyenes, középszemei hosszúkások, hosszabb tengelyökkel harántfekvők; a két sor oldalszemei közötti távolság kevéssel nagyobb annál, a mely az alsó és hátsó középsők között letezik.

A zár egy igen élesszelű, közel felkör alakú kivájtás, melybe a nyelecske felől egy osztó lemez mélyen benyomul; az osztó lemez a csúcsa fele kitégült, elkerekített.

Mértekek, ♀ : Törzs	5·8 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2 »
I lábpár	5·7 »
II » 	4·8 »
III » 	4·9 »
IV » 	7·4 »

♂ Kisebb, sokkal karesűbb, a végtest feltjai igen terjedelmesek. Tapogatója sötét színtű, eléggé vastkos; térdize vastagságánál kevéssel hosszabb, száríze a térdnél rövidebb; hosszú, elálló szőrökkel; pikkelye kanálalakú, szőrös, külső oldaláról tekintve a pikkely csúcsa alól egy kis dudor áll ki, mely, alulról tekintve, a sima, világos gyűjtő csavaros nyujtványa végének bizonyul.

Mértekek, ♂ : Törzs	4·3 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2 »
I lábpár	5·5 »
II » 	4·8 »
III » 	4·6 »
IV » 	6·5 »

Néhány példányát e szep poknak Orsován gyűjtöttem. Juniusban ivarretett. Szárazon fekvő köhalmazokban tartózkodik; e pókok roppant sebes futással menekülnek, úgy, hogy sértetlen példányok szerzése igen bajos. Legközelebbi rokona a *G. maculata* (Lin.). Az itt leírt fajt Dr. Koch L. is újnak ismerte fel.

GEN. 2. NEM. THYSA. KEMPELEN.

Thysa = bachansnök; a pénzére mint lehellyre ezélez.)

Syn. 1867. KEMPELEN «Verh. d. zool.-bot. Ges. in Wien» p. 607.

Vide: THORELL «On Europ. Sp.» p. 151.

=*Gnaphosa* (LATREILLE).

Az 1867-dik év óta e hat szemű nem, es illetőleg *Thysa pythonissaeformis* KEMP. nevű faj, sorra járja a rendszerező araneologiai irodalmat, úgy azonban, hogy minden ovatosabb író, a hatszeműség daczára is, kisebb nagyobb mertekben kétséget táplált jogosultsága iránt. Így tett THORELL i. h., így BERTKAU s mások is.

KEMPELEN-nek i. h. megjelent, nem, open szabatos leírást olvasva s a hozzá mellekelt ábrákat tanulmányozva, mindenkinek felötlök a «*Gnaphosa*» jelleg; de a végleges eldöntés megis lehetetlen van tevé, mert KEMPELEN leírása nem emlékezik meg arról: vajjon a ragó becsapórésén fog, vagy fogacsolt lemez áll-e? a fej mell széle karimás-e? stb. Már pedig e jellegek ismerete igen lényeges volt volna a hatszeműség értékenek megállapítására is.

Ezelőtt három évvel fölkerestem KEMPELEN urat a végett, hogy a kétségeket eloszlassam; annyival is inkább, mert az egyetlen példány, melyre a nem es faj alapított, Egerből származott s így reám

neveze fokozott érdekekkel bírt. Eredmény nem volt, mert a tulajdonos nagy beesben tartotta az «unicumot»-feltette a szorosabb megvizsgálás veletlensegeitől.

Nagy utazásom közben, melyet a pokfajna érdekében tettem, csupán a pók miatt kerestem föl Eger városát. Kipuhatóltam, hogy a pók a jelenleg n. n. Skopetz hazból került; e haznak pinezejét s minden képzelhető helyiségét a legbelátóbb kutatásnak vettem alá; eredmény nem volt. Átkutattam néhány más pinezet, kórákásokat, kerteket; mind hiába. S minthogy tíz év óta senkiséim talált egy második példányt, másfelől tapasztalásból tudtam, hogy a szemesoportok eltorzulása a pókoknál előfordul; mindinkább azt a meggyőződést kezdtem táplálni, hogy az egész *Thysa* valamelyik *Gnaphosa* fajnak az eltorzulása.

KEMPELEN ur ez évben elhalálozván, a pókokat a beesi udvari Múzeumnak hagyományozta, e Múzeum öre, t. barátom KOELBEL Károly ur pedig oly szeretetreméltó volt, hogy a legbelátóbb megvizsgálás végett rendelkezésemre boesította.

A vizsgálat a következő diagnosist szolgáltatta:

A rágók beesapórésének belső szélén egy széles, finoman fójacsolt lemez, mely teljesen egyezik a Gnaphosa lucifuga (Walek.) illető lemezével. E jegy szerint a nem: Gnaphosa.

A fej mell széle szélesen karimás, hosszabb mint a negyedik lábpár szára és térde együttvére, fejrésze láthatólag elváltakozott. Rágói oly hosszúk mint az első lábpár térde, oly vastagok, mint e lábpár czombja, tövével a homlok előtt kidagadók. A negyedik lábpár másodvégze hosszabb e láb száránál. A legalsóbb fonópár a leghosszabb és legvastagabb. A hátsó szemsor erősen kihajló, e sor oldalszemci a középsőktől körülbelül oly távol-ságra mint az alsó középsőktől. A zár teljesen egyezik a Dr. Koch L. által a „Fam. der Drass.“ I. tábláján 5 alatt lerajzolt változattal. E jegyek alapján az állat nem más mint Gnaphosa lucifuga (Walek.).

A szemek egészen vére kerésszé kúfjelttek, laposak, mely körülmény maga is a szemesoport monstruosus voltára vall rá.

A példány rosz conserválás következtében rosz állapotban van s szőrözete, a lábak fegyverzete teljesen elenyészett.

FAM. 4. CSALÁD. DYSDEROIDEAE. FOJTÓK. MORDSPINNEN.

ἀσπίδης = uchezen legyőzhető; a timális hevesességéről.

GEN. 1. NEM. SEGESTRIA. LATR.

(segestre = durva takaró; a szövetre vonatkozik.)

Syn. 1804. LATREILLE «Norv. Diet. d' Hist. Nat.» XXIV. p. 134.

Vide: THORELL «On europ. Spid.» p. 154.

Hat szem; az alsó sor negy, a hátsó két szemből áll; csak az alsó sor szemci sorakozottak. Az állkapcsok hosszúk, egyenesek, majdnem párhuzamosak. Ket bordás es egy sánja köröm; a bordaskörömök fesűalakuak, szélesek, kampójuk kinyuló, erős, mögötte a hosszú bordák sűrűn sorakoznak. A sánjaköröm hirtelen lehajló, mögötte egy rövidke borda (II. köt. V tábla 119 b.). Karesu alak, hengerded végtesttel.

SPEC. I. FAM. SEGESTRIA SENOCULATA. (Linn.), HATSZEMŰ, DARÓCZPÓK, SECHSÄUGIGE LODENSIE.

(senoculata=hatszemu; a szemek számáról.)

Syn. 1758. *Aranca senoculata* LINNÉ «Syst. Nat. Ed.» X. 1. p. 622.

Vide: THORELL «Remarks» p. 152.

♀ Elötteste vörösbarna, végteste szürkessárga; felületen, egész hosszában egy barna, széles es mind a két szélén csipkézett hosszávval; oldalai es hasfele barnán pontozottak.

Fejmelle, felülről tekintve, majdnem párhuzamos, mellrészében csak módosán tágult. — oldalról

tekintve, a fejrész a legmagasabb s ettől a nyelecskeig a hátvonal lankásan, kissé ívesen igyekszik hátrafele; a fejrész valamivel sötétebb a mellrésznel; az egész megfekvő finom szőrökkel oly módon borított, hogy az alapszín kilátszik. A mellvért körded, szélein a csipők fekvésének megfelelő tetemes behorpasztásokkal, — sárgásbarna. A rágók fényesek, sötét feketebarnák, hengerdedek, az első lábpár ezombjánál vastagabbak, kétszer oly hosszúk mint ugyane lábpár elsővégize, oldalról tekintve térdszerűen kiállók és kissé előre irányzottak; végig gyéren álló hosszú sertékkal. Az állkapesok hosszúk, keskenyek, közepök táján kissé karesuk, végök kifelé elkerekített, befelé részintösen elvágott; az alajk hosszú, keskeny, párhuzamos, elől ívesen elmetszett s az állkapesok hossza két harmadrészenek felel meg; az állkapesok és az alajk vörösbarnák. A tapogató vörössesárga; szárize alig hosszabb a térdiznél, s mind a kettő együttvéve oly hosszú mint a végiz. A lábak vörössesárgák, végeik valamivel sötétebbek s a szárazon és másodvégizeken rendetlen, sötétebb foltok is láthatók; az első pár a többinél erősebb, szárán, alul, négy öt pár erős tüske s oldalán is tüskék állanak; a második lábpár hasonlóképen; a harmadik és negyedik lábpár gyengébb és gyéresebb fegyverzettel. A végtest hosszúkás, hengerded, elől hátul elkerekített, felületén a femérített rajzzal; hasfelén a barna foltok tömörülnek és a légzőrés és fonók között egy párhuzamos foltzalagot alkotnak. A légzőrés két oldalán álló mellékres párok (I. köt., I. tábl., 15, *l*, *m*), hosszúkás forradásokhoz hasonlítva s a hasbőr alapszínével birva, kevössé feltűnők. A fonók rövidek, vörössesárgák.

Valamennyi szem módosan opalizáló (éjjeli); az alsó sor négy szemből áll, középsői közelebb állanak egymáshoz mint az oldalszemekhez, a sor behajló; a hátsó sor két szemből áll s e két szem az alsó sornak megfelelő oldalszemével egy közös emelkedésen elhelyezett, úgy, hogy az alsó sor oldalszeme oldalt-előre a hátsó oldalt-hátra tekint; az alsó sor szemei a homlok szélétől szemátmérőnyire.

A zár nem chitines, hanem egyszerű bőrös térese; alakja szerint négyszögletes, színe szerint barna.

Mértékek: ♀	Törzs	10 $\frac{m}{m}$ ebből
	fejnell	3·2 »
	I lábpár	9·5 »
	IV »	8·4 »
	II »	9·2 »

A lábak hosszaránya tehát: 1, 2, 4, 3.

♂ Elöttem ismeretlen; az ivaréretlenek színre nézve megegyeznek a nősténnyel.

Csak a hegységből ismerem, hol a bükk tenyészvonalát is meghaladja, de a fenyoöveknek csak az alját tartja; a törpefenyő övéből nem ismerem. Leginkább az elálló kérget és néha a köveket választja tanyájául hol sokszor igen szűk helyiségben fehér, selymes burkot sző, a melyben tartózkodik, s a melyben petéit is őrzi. A mondottakhoz hasonló helyiségekben nem ritka. Ismerem, erdélyi részekből: a Mezőhavas (Hargita), Nagy Hagymás (Csiki havasok) fenyoövéből; továbbá Nagy Szebenből (Sill és Bergleiter gyűjtemények); magyar részekből: Mehádiáról (Damoctef esuesa), Alsó-Hámor (Borsod «Hollós» fenyves) és Selmeczbányáról (Klingertarna köhalmai).

GEN. 2. NEM. DYSDERA. LATR.

(vide: Dysderoidea).

Syn. 1804. LATREILLE «Nouv. Diet. d' Hist. Nat.» XXIV. p. 134 (ad part).

Vide: THORELL «On europ. Spid.» p. 157.

Hat szem, inkább felkörbe mint sorokba álltva; az alsó ket szem a többinél nagyobb és kisebb nagyobb távolságra egymástól; a hátsó négy szem erősen behajló sorban. A rágók előre irányzottak, erős, hosszú csipőkörömmel fegyverzettek. Csak két bordás köröm a lábvégeken; a sarlóalakú, keskeny, hosszú, karesu kampó mögött rövid bordák sorakoznak. (II. köt. V. t. 120, *e*). Karesu, hengerded végtestű, élénk-színű alakok, melyek kövek és kérgek alatt tanyáznak. A nőstények petéiket hólyagszerű burkokban elrejtve őrzik.

SPEC. I. FAJ. *DYSDERA CAMBRIDGEI*. THOR. CAMBRIDGE FOJTÓPÓKJA. CAMBRIGES WURGSP.

(O. P. Cambridge híres angol Araneologus físzteletere.)

Syn. 1873. *Dysdera Cambridgei* THORELL «Remarks» p. 465.

♀ Előteste szép sötétvörösbarra. Végteste sárgás testszínű. Labái elenken téglavorosok. Rágói szép vörösbarnák, karesúk, előre irányzottak.

A fejmeil fejeresze felemelt, elől ívesen elvágott, elég széles; mellrésze szélesedő; oldalról tekintve, a hátvonal ívesen es egyszersmind lankásan bocsátkozik le a nyelecskere. Felülete a fejmeilnek pontozva ránczott; a hátsó szemek mögött egy sekely barázda kezdődik, mely a mellresz közepe táján kissé bemélyed s azon túl is tart. A mellvert világosabb vörösbarna, szélesen tojásdad, szeleim a esipők beigtatásának megfelelő behorpasztásokkal. A rágók resuntósen előreállók, a fejmeilnel rövidebbek, oly hosszúk, mint az első lábpár másodvegize, akár felülről, akár oldalról tekintve karesu-kupalakuak, vegeikkel kissé szétállók, igen gyer szörözettel es meglehetősen durva harántráncokkal; esipőkörmük áttetszően vörös, könnyedén hajlott, tühegyes s a rágótónel alig rövidebb. Az állkapcsok elénken barnászörösök, tövük kivastagodott s a tapogató beigtatása szabadon látható, az állkapocs hosszának majdnem közepere esik; végök keskenyes befele resuntósen elvágott; az aljuk hasonló színű, hosszú, keskeny, a vegen elmetszett; töve szélesebb a vegene. A tapogató elenk világos-téglavörös, izei jól elválasztottak; szára nem hosszabb a térdnel, végize felületen tömött, rövid szörözettel s egészben valamivel rövidebb mint a terd es szár együttveve. A lábak kissé hosszúk, elég erősek, végök fele alig vekonyodók, igen elénken téglavörösök, izeik jól elkülönítettek; az első-vegzek igen rövidek s alig egy harmadát teszik a másodvegzeknek; az első két lábpár módosan szörös, fegyvertelen, a két hátsó pár szárán, alul a vegén, egy-egy túske-pár, a másodvégzeken néhány apró túske. A végtest keskeny, hengerded, elől hátul elkerekített, felül es alul egyszínű, meglehetősen megfekvően szörös. A stigma párok (I. köt. I. tábla 15, *l, m*) vöröskeretűek, szembetűnők.

A szemesoport egészben patkóalaku, magasságánál szélesebb, előre fele nyitott; a két hátsó közep-szem a legkisebb s majdnem érintkezik, a közép es oldalszemek között egy kis köz s ez oldalszemek az alsó szemekkel ismet majdnem érintkeznek; az alsó szemek a legnagyobbak, távolságuk egymástól átmérő-jüknek megfelel s ily távolságra vannak a homlok szeletöl is.

A zár bőrs, szerű vörösbarna behomályosítással.

Mertekek, ♀ : Törzs	7·6	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmeil	3·8	»	
I lábpár	9	»	
II »	8·8	»	

A lábak hosszaránya: 1, 2, 4, 3.

A rágók hossza (a törzsbe ninesen belcértve) a töe 2 $\frac{m}{m}$
a köröme 1·9 »

♂ Kisebb, karesubb, alakra es szmezetre nezve a nőstényvel azonos. Tapogatója elenk téglavoros; száraze hosszabb a térdnel; a végét nem pikkely, hanem végiz képezi, a melyhez a nemzőszerv függelékviszonyban áll; a függelék igen rövid, vekony nyelecske által függ össze e végizzel s annak alsó fele közepere van alkalmazva; e függelék töve vastagabb s az egész ketszer hosszabb a végiznél; a függelék vörössesarga, töve hengerded és egy sötétebb harántesikkal díszített, e vastagabb resz fele hosszát teszi az egész függeléknek s végződese táján kissé púpos, a pup mellett egy sötétvörös-fekete rövid körmöcskövel fegyvertett; also fele kissé előre iránytul, csörszerűen nyújtott, a tönel vekonyabb lemez, melynek vége kissé felgyürt, s egy hosszbordája vörösfekete.

Mertekek, ♂ : Törzs	7·4	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmeil	3·4	»	
I lábpár	8·8	»	
Rágó	1·5	»	

E csinos faj nem epen gyakori; néha kereg, néha kovek alatt találtani, mindig egy selymes burokba rejtve es nyugodva.

Ismerem: Baziásról (kövek alatt), Orsováról, az Also-Hámorból (Hollós fenyeve, kereg alatt); a magyar nemz. muzeumban egy-egy csonka példány Nagyváradról (Mocsáry) es Ungvár vidékéről (Vidra Ferdinand).

SPEC. 2. FAJ. DYSDERA NINII CAN. ET PAV. NINI F. NINIS W.

(Nini olasz vizsgáló tiszteletére.)

Syn. 1871. *Dysdera Nini* CANESTRINI et PAVESI «Catal. Syst.»

♀ Elötteste vörösen fekete. Végteste szép sárgásszürke, elejen néha händzsafoltszerű világosodással. Lábai rendszerint sötét téglavörösek (majdnem vérvörösek), ritkán világos téglavörösek.

A fej mell vaskos; fejeresze szélesedő, mellrésze hátul felkörben elkerekített; a fejresz oldalain igen sekely behorpasztások; az egész felület ritkásan es igen szabályosan pontozott; oldalról tekintve a hátvonal szép lapos ívben emelkedik. A mellvert szélesen körded, ritkásan pontozott, alig domborn. A rágók reszúntósen előre irányozottak, aránylag nem epen hosszúk, oly hosszúk mint az első láb pár másodvégize, nem igen fénylök, végök fele vekonyodök, belsö elükön sok serteszörökkel, különben barnászörösek; esipökörmik karsú, hegyes, oly hosszú, mint a rágó töve. Az állkapcsok keskenyek, tövük szabadon kiálló, vastagodott, úgy hogy a tapogató beiktatása szabadon látható. — barnászörösek, végükön világosodök, esúcsokkal a rágó hosszának két harmadreszet elérök. Az alajk, nyelvalakú, tövén nem szélesedett, a végén világosodó, nem szélesebb az állkapocsfél végénél.

A tapogató sötét téglavörös, végize szöros, terde láthatólag vastagodott, végize alig valamivel rövidebb mint a térd es szár együttvéve.

Lábai elég hosszúk es karsuk, fegyvertelenek. A végtest hossztojásdad, kisse hengeres.

A szemek egy magasságánál szélesebb patkó alakba sorakozottak; az alsó két szem másfél átmerönyire a homlok széletöl s közel szemátmerönyire egymástól, a többi szem e kettötöl kezdve sűrűn sorakozott. A szemek összesége egy dombocsán áll, mely a homlok felöl láthatólag határolt.

A zár egy bőros, vörössessárga sima ter, mely a légzörös felett két \sphericalangle szerü benyomást mutat.

Mértékek, ♀: Törzs	10	$\frac{m}{m}$ ebböl
fej mell	4.2	»
I láb pár	11.5	»
II » 	10	»
III » 	9	»
IV » 	11.2	»

♂ Kisebb; a harmadik es negyedik láb pár száran, alul a végén egy tuske (vajjon állandó?). A tapogató terdize kisse dagalt; különben a térd- szár- es végiz meglehetősen egyenlő hosszúságúak; a végiz ninesen pikkelylye átalakítva; a nemzöszerv függelökszerűen alkalmazott, oly hosszú mint a térd es szár együttvéve s egy hossztojásdad, sárga, vörösen-larántesíkos, fényes gyűjtöböl áll, mely lefelé fűrészerűen esavart s egy lapos karajt bocsát hatrafele, a karajon alul egy tompa nyujtvány látható, mely egyszer kiszögellik s a melylyel szemközt egy árszerűen hajlott, linom, hegyes tövis látható, mely a tompa nyujtvány nyál egyetemben egy rák-ollóra emlekeztet.

Mértékek: ♂ Törzs	8	$\frac{m}{m}$ ebböl
fej mell	3.9	»
I láb pár	10.8	»
II » 	10	»
III » 	7.8	»
IV » 	10.3	»

E fajt, mely eredetileg Olaszországból íratott le, nőstényei után mint tavaszi alakot Mehádiáról (Hercules-fürdő melletti sziklaresek) ismerem. Dr. Koch L. ur. ki alakjainmat felülvizsgálta, azt írja (in litt.), hogy ugyanez az alak Deltirolban igen gyakori. A deltirolai példányok fejmelein a pontozás valamivel sűrűbb. A him leírását egy deltirolai példányra alapítottam, melyet Dr. Koch L. szivessegének köszönök.

SPEC. 3. FAJ. *DYSDERA WESTRINGII*. CAMBR. WESTRING F. WESTRINGS W.

(Westring jeles svéd Araneologus tiszteletére.)

Syn. 1872. *Dysdera Westringii* CAMBRIDGE «General list of the Spid. of Palest. and Syria, etc.» *Proceed. of the Zool. Soc. of London.*

♂ Az előtest igen tuzes-barnásvörös. A végtest világos szürkés-sarga. Labái rikitoan teglavorosek. A fejmeell hátul tökéletes felkörben elkerekített, fejerésze szélesebb, oldalfelől tetemes behorpasztás által határolt; oldalról tekintve a nyeleesketől lapos ríben emelkedik; egész felülete durván ránczos-szemeses. A mellvert szélesen tojásdad, laposan domboru, kevesebbe durván ránczos-szemeses, világosabb barnásvörös. A rágók előre irányozottak, elég hosszúk s az első lábpár másodvegyzenél valamivel rövidebbek, snák, fenyések, finoman és gyéren pontozottak, végök fele karesúk, belső elükön szemközt álló, bő serteszörozettel; esípő-körmük karesú, sarlószerűen hajlott, finom hegyű, a rágók tövenel rovidebb. Az állkapesok karesúk, keskenyek, tövük szélesedett, szabadon fekvő, úgy, hogy a tapogatók beigtatása egészen szabadon látható; végökkel a rágók hosszának felet bőven elerik s mint az alajk is elénken barnás vorósek. Az alajk nyelvaku, tövenel az állkapesok végénél szélesebb, legnagyobb szélességénél sokkal hosszabb s az állkapesok hosszának $\frac{2}{3}$ -dat bőven eléri. A lábak hosszúk és karesúk, a bordás körmök alatti szőrecek fekete; a ket első pár fegyvertelen; a harmadik pár szárán felül egy — külső oldalán ket — alul hat tuske, az utóbbiak közül csak a végen álló párosan elhelyezett; e szám ugy látszik a maximum, s az elhelyezés egyazon példány ugyanazon lábpár felein nem egyforma, csak az alsó végen álló pár állandó; másodvegyzen szinten néhány tuske; a negyedik lábpár fegyvertete hasonlt a harmadik párhoz.

A has karesú, kissé hengeres, a fejmeellnel keskenyebb es emel alig hosszabb.

A szemek egy, magasságánál valamivel szélesebb patkóalakba sorakozottak, nagyságra nevez nem igen különbözök; a ket alsó körülbelül átmerőnyire a homlok szeletől s valamivel kevesebbe, mint átmerőnyire egymástól, kerek alakúak; a többi szem kissé tojásdad; a hatsó közepsök érintkeznek s szomszedjaiktól oly távolságra esnek, a mekkora a távolság ezek s az alsó ket szem között.

A tapogató berendezése legjobb jellege a fajnak. A tapogató egészben veve hosszú, karesú; szára a térdnél valamivel hosszabb és vekonyabb; végíze nincs pikkelye átalakítva s a szár hosszúságának körülbelül $\frac{2}{3}$ -ad reszet teszi; a végizre függelekszerűen akasztott nemzöszerv hosszú, nem rövidebb mint a térd es szár együttveve; külső oldaláról tekintve egy halvány-sárgásvörös, fényes gömbbel indul, e gömb egy közel hengeres, sárgásfeher darabbal folytatódik, mely a végen ketfele, szárnyyszerűen, laposan mintegy kinyulik, a belső oldalról tekintve pedig az előrenező lapítás töveböl egy finom, árszerű sertet bocsát.

Mertekek: ♀ Torzs	10 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmeell	5 "
rago (külön, a ket közlött	
merteből kifogva)	2 "
I lábpár	12 "
II "	11 "
III "	9 "
IV "	12 "

♀ Elottem ismeretlen.

E jeles fajnak egyetlen példányát Dr. Horvath Geza t. barátomnak köszönöm, ki azt a Rákoson gyűjtte (Julius). Eddig csak Syriából volt ismertetve.

THEOPHLETT (in litt.) a fajt felismerés és azonosnak sejtte a *Dysdera Kollari* Dobl. fájjal; e feltevesnek azonban Dr. L. Koch (in litt.) ellentmond és különösen kiemeli, hogy a *D. Kollari* Dobl. rágóinak felületen egy éles párkány vonul végig.

SPEC. 4. FAM. DYSDERA LONGITARSIS. DOBLIKA. LÁBAS F. FÜSSIGE W.

(longitarsis = hosszú lábfej; a szervezetről.)

Syn. 1853. *Dysdera longitarsis* DOBLIKA «Beitr. zur Monogr. des Sp. Geschl. Dysdera.» Verhandl. der k. zool. Ges. Wien

♀ Előtteste sötét-vörösfekete. Vegtteste világosszürke, felületének elején rendszeren egy feheres, elmosódó, rövid középvonással; a fonók közvetlen környeke szintén világosodó. Lábai sötétes téglavörösek. Rágói az előttestéhez hasonló színezet mellett hosszuk és előre irányzottak.

A fejmell fejerésze szélesedő, elől ívesen elvágott; mellrésze módosan szélesedő és elege domboru, ugy, hogy a hátvonal, oldalról tekintve, a nyelecske fele kissé lecsapott; a középbarázda csak közvetlenül a hátsó szemek mögött feltűnő, azontul inkább pontozott, mint mélyített; a felület gyéren és durván pontozva-ránczott. A mellvert barnászvörös, körded, szélein a csipők állásának megfelelő horpadásokkal. A rágók vörösbarnák, előre irányzottak, tövüknél hengerdedek, végükön kúposak; haránt ránczosok; széjjel állók; csipőkörmük erős, könyvedhajlásu, tövüknél valamivel hosszabb, sötétvörös. Az állkapcsok elénken barnavörösek, tövük igen szélesedő, végök elege széles ki- és befelé rézsütosan elmetstett; a tapogató beigtatása szabadon látható és az állkapocs hossza felére esik; az alajk az állkapocsfél végénél szélesebb, párhuzamos, elől elmetstett. A tapogató sötétes téglavörös, szára nem hosszabb a térdnél, végze felül tömötten szőrös és sokkal rövidebb, mint a térd és szár együttveve. A lábak sötétes téglavörösek, végökefelé csak kevésse vekonyodók, finoman szőrösek; a két első pár fegyvertelen; a két hátsó pár szárán alúl a végén két-két tüske; a negyedik pár másodvégizen szintén néhány tüske.

A vegttest tojásdad-hengerded (terhes példányoknál hengerded, vastag), hasfele rendszeren sárgászürke; a stigmák vöröses kerettel, és szőrökkel körítve (I. köt. I. t. 15. l. m.); szembetűnök.

A patkóalakba állított hat szem közzül, a négy hátsó egyenlő nagyságú; a két alsó valamivel nagyobb; a szemek egymástól egyenlő távolságra, mely igen csekely; a két alsó szem közötti tér egy alsószem átmerőnyi.

A zár egy hártvás, sárgászvörös, sima terese, közepén egy kis, foltszerű behomályosítással.

Mértékek: ♀ Törzs	9	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	4	"
I. lábpar	10	"
II "	9	"
rágo	24	"
körme	27	"

(Terhes állapotban a törzs nehá 12 $\frac{m}{m}$.)

♂ Karesübb (nehá alig, nehá sokkal kisebb), vegtteste sötétebb szürke; lábai vörösek; fejmelle hosszabb, úgy rágói is, melyek láthatólag () szerűen egymásfele hajlók, a fejmell, mellvert és a rágók igen durván pontozva-ripacsosok. A tapogató vöröses; szár, térd és a nemzörészét viselő végze, mely nimesen pikkelylyé alakítva, majdnem egyenlő hosszúságúak; a függelkes nemzörszerv egy és egy felszer oly hosszú, mint a végiz, tove nyujtott tojásdad, sárgás, rajznelküli; végén semmi körömmel, nyujtványa lemezszerű, csavart, (mint az eke fordítója) és a legvégén egy kis villácskát visel, mely előre irányúl.

Mértékek : ♂ Törzs (nagyobb)	9	$\frac{m}{m}$
» (kisebb)	7	»
fejmel (nagyobb)	4	»
rágó	3	»
I lábpár	11	»
II	10-5	»

Határozottan déli alak, melyet mint nyári alakot Orsováról és Mehádiáról ismerek, hol burkaiba rejtözve ritkán fordul elő; leginkább a kövek aljánt tartózkodik.

GEN. 3. NEM HARPACTES. TEMPL.

(ἀροπαζήσ = rabló; a ragadozó életmódról.)

Syn. 1834. TEMPLETON «On the Spid. of the Gen. Dysdera» p. 401.

Vide: THORELL «On europ. Spid.» p. 157.

Hat. inkább körbe, mint sorokba állított szem.

A rágók függőlegesek; csípőkormük rövid. Két bordás és egy sánjaköröm; a bordáskörömök inkább sarló, mint fésűalakuak; a hosszú, erős kampó mögött közepes hosszúságú, egyenes bordák sűrűn sorakoznak (II. köt. V. t. 121. c.), a sánjakörömn semmi borda. Karesu, hengerded vegttestű alakok, melyek életmód szerint a Dysdera-nem alakjaival sokban megegyeznek.

SPEC. 4. FAL. HARPACTES RUBICUNDUS. (C. K.). VÖRÖS RABLÓPÓK. RÖTHE RAUBSPINNE.

(rubicundus = vöröslő; az előtest színéről.)

Syn. 1839. *Dysdera rubicunda* C. KOCH «Die Arachniden» V. p. 79.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 468. (sub *Dysd. rubicunda*).

(IX. tábla, 199 ♀ nagyítva, 200 mellvért és szájszervek alatról *r* rágók, *l, m* állkapcsok, *c* csipők, 201 karomrendszer, 202 fej előlről.)

♀ Előteste vörösbarna, néha szemnyes-sargasvörös. Vegtteste szürkés-testszin. Lábai vörösesek, néha vorosessárgák; valamennyi ezomb felületének végén tüskes. A rágók majdnem tökéletesen függőlegesek.

Fejmellete domború; fejresze szűkülő, oldalról tekintve a hátvonal íves; a hátrés kivethető; a fej elválasztását is két csekély esatorma jelöli. A mellvért rendes-körded, szelein a csipők fekvésének megfelelő horpadásokkal, barnászörös. A rágók élénk-vörösbarnak, fénylők, harántránczosak, az első lábpár második végének kétharmadával egyenlő hosszúságúak; kormük vaskos, rövid, tövük egy harmadával alig felérő. Az állkapcsok karesuk és egyenesek; tövük módosan vastagodott; a tapogató beigtatása szabadon látható s az állkapcsok hosszának alsó felén törtenik; az alajk keskeny, párhuzamos, egy állkapocsfel vége fel nem szélesebb, elől ívesen elvágott, az állkapcsok hosszának két harmadát alig éri el. A tapogató karesu, vöröses vagy sárgászörös; térd és szárize egyenlően hosszú, végize rövidebb, mint a kétfő együttvéve. A lábak hosszúak, végök felé kissé vékonyodók; az első pár ezombja felületen, a vege előtt, kisse vastagodott, kihajló s a pupon néhány (5) tövis áll együtt; a második lábpár hasonló helyen 3—4 tövis; a harmadik lábpár ezombja felületén, a negyedik páron a felület töve fele néhány tövis; az első és második páron a száraz és vegek fegyvertelenek; a többi pároknál gyeren tüskesek; az elsődvégizek igen rövidek; az első páré alig egy ötöde a másodikvégiznek.

A végttest karesu, hengeres; hasfelen a negy stigma vörös keretben, szőrökkel körülveve; szembe-tünő. A hat szem patkóalakba sorakozott; a patkó magasságánál alig valamivel szélesebb; a hátsó negy

szem egyedül, az alsó kettő valamivel nagyobb s oly távolsagra egymástól, mely egy (alsó) szem átmérője felének megfelel; az alsó szemek a homlok széléitől alig szemátmérőnyi távolságra.

A zár hártvás, minden kitétetes nélküli.

Méretek: ♀ Törzs	11	$\frac{m}{m}$	ehből
fej mell	4	»	
I lábpár	11.8	»	
II »	10.8	»	
IV »	11.8	»	

A lábak hosszaránya tehát: I = 1, 2, 3.

♂ Karesubb, hosszabb lábu; lábfegyverzete erősebb. Fejmelle szélesebbre fejlett s a fej jobban elválasztott. Tapogatója hosszú, sárgászörös; végíze nimesen pikkelyléc átalakítva s oly hosszú, mint a térdiz; a száríz valamivel hosszabb. A nemzőrész függelékes; igen rövid nyelecskén, körtvealakú, fényes, sima egyszínűen sárgás, csücsü egy kis, karimás nyílással, melyből egy hajlott vörösbarna körmöcske áll ki s egy másik világosabb körmöcskével, mely a nyílás széléből indul fogóformán () összehajlik (lásd I. köt. I. t. 7. x).

Méretek: ♂ Törzs	9	$\frac{m}{m}$	ehből
fej mell	4.5	»	
I lálpár	15.5	»	

(Noha nagyobb is.)

Nálunk a Dysderoidák legközönségesebb alakja, mely mint nyári és őszi alak nem ritkán lakott helyeken is található, mint kűszöbök, kövek, teglák alatt, elálló vakolatrésekben stb.; de az erdőkben is lehullott lomb alatt és kérgek mögött el, hol a nőstények egy selymes burokba beszöve őrzik petéiket. Merész támadó, mely a legerősebb hangyafelekkel (*Campanotus ligniperdus*) is könnyedén elbánik.

Mint két bordás és egy sánja körömmel ellátott alak *Harpactes*nek általam ismertetett fel; eddig sok tévedésre szolgáltatott okot.

Ismerem erdelyi részekből: Tordáról, Szász-Vesszösről, Kolozsvárról, Oláh-Fenesről, Mező-Záhról, Gyekéből, Görgény-Szt.-Imréről, Szebenből (Sill és Bergleiter gyűjtemények); magyar részekből: Doroszlóról, Tokajból, S.-A.-Ujhelyről, Alsó-Hámorból, Egerből, Selmeczbányáról, B.-Füredről, Budáról (Muz. gy. Pável), Mehadiáról (Muz. gy. Frivaldszky János).

SPEC. 2. FAJ. HARPACTES SAEVUS. N. SP. DÜHÖS R. WILDE R.

(saevus = dühös; az életmódról.)

(VIII. tábla, 174, a szemállás, b karomrendszer, c ♂ tapogatója oldalról, d mérték.)

♀ Előteste füstbarna vöröses lehelettel; lábai vörössárgák; végteste szürke (koesonyás kinézésű). Karesú alak. Rágói függőlegesek.

Fejmelle szivalakú, kissé szélesedett, elkerekített fejjel; felülete véghetetlen finoman szemcsés. A mellvért vörössárga, hosszkörded, a csipők kapcsolata körül kivágott. A rágók kevéssel rövidebbek mint az első lábpár térdize, különben nyújtottak, hengerdedek, sötét sárgászörösek, kevéssé szörösek. Az állkapcsok keskenyek, egyenesek; a stipes, melyhez a tapogató kapcsolódik, egészen szabadon fekszik; sárgászörösek; az alajk hasonló színű, keskeny, nyelvalakú, az állkapcsok hosszának két harmadrészét eléri. A tapogató sárgászörös, karesú, egyenletesen, nem sűrűn szörös; végíze rövidebb mint térdé és szára együttvéve. A lábak eléggé hosszúk, karesúk, egyenletesen szörösek; a két első pár ezombjan, felül a végen, három-három tüske, az első párén egymás mellett, a második párén egymásután; a két hátsó lábpár ezombján, felül 4 tüske; a harmadikon a vege felé, a negyediken a töve közelében; a harmadik lábpár térdén, felül-elöl egy tüske; a két hátsó lábpár szárán és másodvégizén, ahül es oldalt több tüske. A végtest hosszú, hengerded.

A hat szem patkóalakba sorakozott: a két alsó, felatmerőnyire egymástól, valamennyi szem opalizáló. A zár egy bőrszerű terese, mely sűrű és semmi megkülönböztető jegyet nem visel.

Mertekek: ♀	Törzs	8	$\frac{m}{m}$ ebből
	fejmell	3	»
	I lábpair	8	»
	II »	7,2	»
	III »	6	»
	IV »	8,7	»

♂ Karesubb: fejuelle szép barnavörös. Tapogatója igen jellemző szerkezetű: ezombja vastagodott, lmrka-kímezésű, sűrű, fényes; terde a szárnál rövidebb; végze a szár hossza két harmadrészének megfelelő; a végiz tövéhez igen közel kapcsolódik a gömbalaku, sűrű, fényes, vörössárga gyűjtő, melynek kapcsolata igen vékony, nyújtánya ellenben, melyet alul és kisse előirányozottan visel, vastag, szélein kisse fogasos.

Mertekek: ♂	Törzs	8	$\frac{m}{m}$ ebből
	fejuelle	3	»
	I lábpair	9	»
	II »	7,8	»
	III »	6	»
	IV »	9,4	»

E szép faj amál nevezetesebb, a mivel bizonyosabb, hogy a Harpactes-nemnek csak igen kevés (2) képviselője ismeretes. Mint nyári alakot találtam Orsován az Allion hegyen és a Mragonya-völgyben (Ogradena mellett) kéreg alatt finom burkokba beszöve: igen virgőcz és gyors mozgású állat. A faj új volta, különösen a him tapogatójánál fogva, szembeeszkö. Dr. THORELL és Dr. KOCH a faj új voltát elismerték.

SUBORDÓ IV. ALREND.

TERRITELARIAE

(terra = föld; tela = szövetség.)

FÖLDBESZÖVŐK.

A Földbeszövők legállandóbb és legbiztosabb jellege az, hogy a rágók eszükörme le- és hátrafele, tehát a rágató alsó hossz tengelyébe eszködik, a rágópár karmai tehát egyenközű fekvésben vannak, holott a többi alrendeknél, fogómódra működve, szemközű allanak. Ezenkívül általánosjelleg az, hogy a légzőres mellett még mellék stigmáik is vannak (innen: Quadripulmonaires, Duges).

Az alrendnek eddig ismert magyar alakjainál a fonók száma csak negy: a felső pár hosszabb az alsónál.

Ezen alrendnél a megtelepedés a tetőpontra hág, a mint ezt a szelepszerű ajtóval ellátott lakok bizonyítják, melyek egyszersmind azt is tudatják velünk, hogy az így lakó alakok tevékenysége egész életükön át állandóan egy bizonyos ponthoz van kötve.

Mínthogy ezen alrend a forró egőv alatt eri el alakgazdagságának tetőpontját, a pókműködés rendszerében való helye, működésének jellege csak akkor lesz megállapítható, a mikor sikerülni fog, a forró egővben tenyésző alakokon kívül, az életmódra vonatkozó adatokkal is bnni. Ettől még távol állunk.

De azt láthatjuk, hogy a lakhely allandósítása, már a csöszvővöknél kezdődve, itt, a Földheszövőknel éri el tetőpontját; s ha az átmenetekre — bár sejtelemszerűen is — következtetni akarunk, úgy a következő alrendhez (Keszegjárók — Laterigradae) kell közelednünk. Bizonyos Keszegjárók, jelesen a mi Húnyópókunk (Micrommata), főleg pedig az Európában élő Heteropoda nemnek képviselői, alakilag közelednek a Földheszövők némely alakjaihoz és viszont úgy látszik, hogy a Földheszövők alrendjében a megtelepedettség lassan átnegyen az egyszerűbb lakásra, végre epen csak leshelyre, mi azután szintén átmenetet képezne a még némileg megtelepedett Keszegjárókhoz.

FAM. I. CSALÁD. THERAPHOSOIDAE. CSÖZÖK. MINUSPINNEN.

SUBFAM. I. ALCSALÁD. ATYPINAE. TORZOK. KOPFSPINNEN.

(ἄτυπος = alakatlan, elütő, mintegy torzképe a reudes alkatnak; a fejrésről.)

GEN. I. NEM. ATYPUS. LATR.

(vide: Atypinae.)

Syn. 1804. LATREILLE «Nouv. Dict. d'Hist. Nat.» XXIV, p. 133.

Vide: THORELL «On europ. Spid.» pag. 165.

AUSSERER «Beite. z. K. der Ar. Fam. der Territ. p. 15. (131.)

THORELL «Remarks» p. 604.

A fejmell fejerése magasra kiemelkedik. Nyolez szem. A rágók töve kiszélesedett, a tapogatók e kiszélesedésbe — tehát oldalt csuklódnak. Az állkapcsok oly hosszúk mint a fejmell; térdszerűen kidagadó tövel. A bordáskörmök egy sorban álló bordákkal. A végtest felületén egy nyelvalakú, bőrszerű terece. A szerzők szerint ásó alakok, melyek latesőveiket végig kikárpitozzák (magam csak barangoló példányt ismerek).

SPEC. I. FAJ. ATYPUS PICCUS. (SULZER.) SZURKOS TORZPÖK. PECH KOPFSPINNE.

(piccus = szurokszinű.)

Syn. 1776. *Aranea picca* SULZER «Gesch. der Ins.» p. 254.

Vide: THORELL «Remarks» p. 415.

(IX-dik tábla. 203. ♀ felülről, nagyítva; 204. ugyanannak törzse oldalról tekintve.)

* Szurokfelete. Lábai, jelesen a csipők, valamivel világosabbak.

A fejmell elől szelesebb mint hátul; fejerése magasra kiemelkedik s e kiemelkedésen áll a kisebb, kisse előrelajló dudorodás, a melyen a két nagy középszem helyezkedik el; mellrésze lelapított, közepén — szerű mély hátgödörrel, melytől a lábak felé tartó barázdák indulnak. Az egész felület szurokfényű és finoman szemesés. A mellvért pajzsalakú, gyeren szőrös, szelein hat sekély, de élesszelű gödörrel. A rágók tövükön szerfelett kivastagodva, felülről tekintve hengereseknek, oldalról tekintve körtvealakúak; csipőkörmük oly hosszú mint tövük; becsapóresük öt fogat mutat, melyek közül a két hátsó a többinél nagyobb. Az állkapcsok keskenyek, tövük kivastagodott; az alajk széles alapon háromszögletes, aránylag kicsiny, a mell-

¹ A Territeliariák genericus besorítására nézve AUSSERER műve irányszó, a mint ezt THORELL tanár is elismeri. (Lásd: THORELL «Rem. on Synonyms» p. 601.)

vertől csak egy sekely horpadás (nem esuklo) választja el. A tapogatók hosszuk és erősek, a szariz nem hosszabb a terdzinél s vékony alappal indulva, bunkósan kivastagodik; szőrös; a pikkely a szárnál sokkal rövidebb, kauálalakú, szőrös; nemzőszerve egy barnássárga, síma, fenyves félgömb, sötétebb köresikkal és bubján egy rövid, esőszerű nyújtvánnyal. A lábak vastkosak, módosan szőrösek, keves, gyenge fűskékkel. A végtest egészen karesu, a fejmellet keskenyebb, hátul palaczkszeruen kiszélesedik; hátfele elejétől kezdve s a közepen tulig nyúlva egy nyelvalaku, harántránczos, bőrös terese terjed el. A hat fonó közül a felső pár a leghosszabb, negyzü es farkszerüen kiálló.

A szem kettős-csoportban áll; a dudoron fekvő két szem, mely középsőnek bevalik, kerek es a tobbinel nagyobb, oly távolságra egymástól, mely egy szemátmerő kétszeresének megfelel; a két alsó oldalszem, hosszkörded s nagyobb átmerője nem esekelyebb egy középszem átmerőjénél; a mögötte álló két hátsó szem hosszkörded, hátsó végevel egymásra dülő; a külső szem szorosán, a belső kevésbé illeszkedik az oldalszemhez, mely resümtösen áll. (II. köt. V. t. 122. a).

Mertekek: c Torzs a ragokkal	16 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmellet	10 "
IV labpar	15 "

A lábak hosszaránya, 4, 1, 2, 3.

♀ Elöttem ismeretlen.

A szerzők szerint régi falakra vajna lyukait (AUSSENER es tobben), Moggridge «Harvesting Ants and Trap-Door Spiders Suppl. p. 180, plate XIII, Simon eszleletei nyomán adja a lakás leírását es rajzat. E szerint az *Atypus* különböző talajon 15—20 $\frac{c}{m}$ mely esövet vaj, ezt finoman es sűrűn kikárpitozza; a föld felett töleser alakban folytatja, e tölesert fűvekkel stb. megtámasztja. E lakásokat magam is gyakrabban találtam Kolozsvár, Mező-Záh, Torda es Budapest vidéken.

Peldányomat 1868-dik evi júniusban Erdélyben, Mező-Záhon találtam, a mint az Ugron udvar egyik utján áthaladt. A peldány az erdélyi muzeum gyűjteményet díszíti.

THORELL tanár, az idézett helyen, kritikai vizsgálódása alapján az AUSSENER által megkülönböztetett *A. anachoreta* L. KOCH¹ fajt. az általam leírt *A. piceus* fajjal azonosítja s ide vonja többek között a BLACKWALL leírta *A. Sulzeri*² is.

Itt azt kívánom kimutatni, hogy a szemek állása, a mennyiben a relatív távolságra vonatkozik, a leírások es rajzok szerint valóban nagy különbségeket mutat, meg pedig:

Atypus Sulzeri BLACKWALL: A két nagy középszem egy szem átmerőnyire egymástól; a két nagyobb oldalszem, több mint egy középszem — fél átmerőnyire a középszemtől es hosszkörded; a két két hátsó szem kerek, kicsiny, szemátmerőjüknek megfelelő távolságra egymástól.

Atypus piceus AUSSENER: a két nagy középszem legalább három felátmerőnyire (radius) egymástól es meg emel is távolabbra az alsó nagyobb oldalszemtől.

Atypus anachoreta AUSSENER: (L. KOCH) a két nagy középszem alig szemátmerőnyire egymástól es majdnem éppen akkorá távolságra a két nagyobb oldalszemtől.

Atypus piceus THORELL (l. c.): a két nagy középszem nem egészen 1/2 átmerőnyire egymástól es hasonló távolságra a két nagyobb oldalszemtől.

Atypus piceus mihi: a két nagy középszem két átmerőnyire egymástól s alig egy átmerőnyire az oldalszemektől.

Ezekből kitunik, hogy a közep- es oldalszemek közötti távolságra nevezve *Atypus piceus* AUSSENER közel egyenlő az *Atypus piceus* THORELL, t. i. AUSSENER három rádiust, THORELL másfél átmerőt mond; az *Atypus Sulzeri* BLACKWALL pedig egyenlő az *Atypus anachoreta* Aussererrel, t. i. BLACKWALL a két közep-

Lásd: AUSSENER «Beitrag zur Kenntn. etc. der Territelariae» pag. 17 (133).

BLACKWALL «A hist. of. the Spiders of Cr. Britain etc.» Pl. I, fig. 1 e.

szemet egy szemátmérőnyi távolsagra rajzolja, ATSSERER «alig» ennyire mondja: a mi fajunk, melynek középszemei, igen csekély hijával, két átmérőnyire állanak egymástól, magára maradna.

THORELL tanár ez elterések között átmeneteket gyamit. Én részemről csak azt kívánom megjegyezni, hogy a szemek relatív távolságai, a nemző részek mellett, a leghivebb es legállhatatosabb jellegeket szolgál-tatják s egy, a kímutatotthoz hasonló ingadozással egy faj keretében nehezen tudok megbarátkozni s csak nehezen határozottan el magamat arra, hogy a vizsgált magyar példányt *Atypus piceus*nak mondom. Azon-ban beismerem azt is, hogy az eldöntésre nem erzek hivatottságot, mert az a meggyőződésöm hogy ez csak a típusok összehasonlító felülvizsgálata nem pedig az irodalom segítségével válik lehetségessé.

SUBF. II. ALCSALÁD. TAPINOCEPHALL. AKNÁSZOK. MINIRSPINNEN.

(*ταπεινός* = lapos, *κεφαλή* = fej; a fejrőt; mint ellentétje az *Atypinae* alcsaládnak.)

GEN. 2. NEM. NEMESIA. SAV. ET AUD.

(*Νέμεσις* = Mythol. név.)

Syn. 1825. SAVIGNY ET AUDUIN «Deser. de l'Égypt.» II. XXII, p. 302.

Vide: THORELL «Remarks» p. 604. et «On europ. Spid.» p. 166.

A rágók végén egy öt fogú gereblye. A hátgödör \curvearrowright forma. A fejmell fejeresze nem magaslik ki. A bordás körmökön a bordák ket sorban állanak. A tapogatók az állkapesok esúesába esuklódnak. A szemek egy közös dudorodáson, sűrű csoportosításban állanak. Vájó alakok, a melyek finoman kikárpítózott 8—10 $\frac{m}{m}$ átmérőjű esőveket vájva, ezeket egy földtörmelekekből összeszótt es nemezpánton járó ajtócska-val zárják be, mely a csöbe szelepszzerű pontossággal beleillik.

SPEC. I. FAJ. NEMESIA PANNONICA. N. SP. MAGYAR AKNÁSZPÓK. UNGARISCH MINIRSP.

VIII-dik tábla, 175, *a* szemesoport, *b* előlab, *c* bordáskarom, *d* ♂ tapogatója oldalról, *e* mérték.

♂ Rokavöröses, de egészben inkább a sárgásba huzó színezettel.

Fejmelle meglehetősen esúesosan szivalakú, kis fejrészszel, \curvearrowright szerű hátgödörrel; fejeresze oldalba-razdakaltal jól elválasztva; a hátgödörből a lábak fekvesehez alkalmazott, jól követhető barázdák vonulnak; oldalról tekintve a hátyvonat vízszintes, a gödör táján behorpasztott, a gödrön túl ívesen lehanyatló. A mell-vert körded, módosan domboru, sárgavörös, sűrű, de nem bozontos, barnás szőrözettel. A rágók az első láb-pár czombjánál sokkal gyengébbek, oly hosszuk, mint az első lábpar másodvégize, párhuzamosak, végök felé kefeszerűen, sárga-vörösen szőrösök, legvégökön öt hosszacska, vékony, gereblyeszzerűen előre álló fog-gal; oldalról tekintve kisse előreirányozottak es igen gyengén ívesek; esipőkörmük szép barnásvörös, erős, es tövüknel nem rövidebb; hátrafelé lecsapódó. Az állkapesok egészen esipőjellegűek, belső elükön rojtosan-ször-rosok, vörössesárgák; az aljuk kicsiny, felkerek. A lábak hos zúk, erősek, végeik vékonyodók, fegyverzetok igen hatalmas. A czombok felületen 5—6 tüske; az első lábpar szára tetemesen vastagodott, alfele végen egy hatalmas előre irányozott s felfele gorbülő tövissel, mögötte meg ket pár es oldalt még két-két tövissel; a második lábpar szárának alsó felén elől 3, ezután meg két pár tövis; a harmadik lábparen három pár, a negye-dik páren szinten három pár tövis; a harmadik lábpar szárán azonkívül még a felületen es oldalt is, a negye-diken csak oldalt állanak tüskék. A másodvégzek köröskörül sűrűn tüskesek, az elsővégzek valamennyi lábön fegyvertelenek; az első ket lábpar talpkelével, mely a másodvégzre is átmegeyen.

A végtest vörössárga; megfekvő, rövid, aranyos-fenyves szőrozete közül bőven állanak ki a barnas, erős sertek. A negy fonó közül a felső pár erős, hengeres, két ízű, a esuesz rövidke; az alsó pár igen kicsiny es vékony, alig feltűnő.

A szemek egy közös, barnas dudoron allanak. A két középső olyan nagy, mint a két also oldalszem, a többi szem kisebb, a két középső szemátmerőnyire egymástól s kevesebbre mint annyira az oldalszemektől is; e negy szem hajlása olyan, hogy egy a középszemek alatt húzott egyenes vonal valamivel az oldalszemek felett menne el; a hátsó oldalszem hosszkörded, körülbelül kisebb átmerőjének megfelelő távolságra az alsó oldalszemtől, a hátsó középső szem kerek, az alsó középszemtől körülbelül félátmerőnyire, a hátsó oldalszemmél pedig majdnem érintkeznek; az alsó oldalszemek annyira a homlok szélétől, a mennyi a szemcsoport magassága.

A tapogató lábszerű, erős; ezombize felületének a végén öt tűske; szárize felületének a legesuesán három tűske, mely a rágó gereblyéhez hasonló alkotású s valószmüleg rendeltetésű is; a végiz inkább iz mint pikkely, igen rövid, a száriznek alig harmadreszet tevő, felületen, elől 8—10 rövid tűskevel fegyverzett; nemzőszerve függelekes, hagymaalaku, a vastag véggel egy rövid nyeleeske által a végizzel összekötve; hosszú, igen finoman kifutó esücesesal.

Mertekek: ♀	Törzs	10	$\frac{m}{m}$	elből
	fejmel	5	"	
	rágó	2·4	"	
	I lábpar.	12·5	"	
	II "	11·5	"	
	III "	10·6	"	
	IV "	16	"	

A bordáskormok kettős bordazata már eles nagyítóval is észrevehető; a bordák szamat az első lábparon, a kumpó nélkül, nyolezig burtam megszámlálni.

Életmódját nem ismerem, mert az előttem fekvő példányt Zimony mellett egy gyaloguton találtam s minden igyekezetem, a melyet több példány felfedezésere fordítottam, az idő rövidsege miatt kárba ment.

A Theraphosinák legeszakibb pontja eddig Wippach volt Görz mellett (lásd AUSSERER sub *Nemesia caementaria*), magyar földön meg továbbra is haladnak eszak fele (lásd a következő fajt).

SPEC. 2. FAL. NEMESIA SAUVAGESII. (DORTH.) SAUVAGÈS A. SAUVAGES M.

(Abbé Sauvages tiszteletére, ki első irt e formákról.)

Syn. 1794. *Aranca Sauvagesii* DORTHEs «Observ. on the structure and ocon. of some curious spec. of Aran. Transact.»
SIN. Soc. II. p. 19.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 495.

AUSSERER l. c. p. 50 (166).

♀ juvenis. Agyagsargas. Előtesten a mellresz elmosódva sotetebb, a fejresz ekadakban világosabb. A végtest felületének elején egy nyársalakú barnás csik, a fonók felett két \wedge szerű barnás foltpár egymásután állva. A fejmel nyújtott, fejreszében esak módosan szükülő, hátrese \sim alakú, mely; a fejreszt elválasztó barázdák es azok, a melyek a hátgödörből a lábak fele tartanak, igen tetemesek; az egész hátfel kissé germezesen kiemelkedő; oldadról tekintve, a fejresz a hátgödörből kisse ivesen kiemelkedő. A mellvert sárgás, szőrös, pajzsalaku, elől kevéssel keskenyebb, mint a harmadik esipőpár táján, a végén \vee szerűen végződik. A rágók szennyes barnássárgák, az első lábpar ezombjánál sokkal vastagabbak, ugyanennek másodvégizénél sokkal hosszabbak, végökön mindenik fel négy erősebb es hat valamivel gyengebb, sűrűn

allo gereblyefoggal; azonkívül kefeszerűen szőrosek; oldalról tekintve ivesen előre szokók; esípökormuk vörösbarna, tövén erős, a rágó tövénél alig rövidebb. Az állkapcsok egészen esípőjellegűek s szőrözetre nézve sem különböznek a esípöktől, csak belső élük rojtosan-szőrös; az alajk kicsiny, félkörű. A tapogató, az állkapcsok végebe esuklódva, lábszerű; végíze tömötten szőrös, a szárnál valamivel rövidebb es csak felig oly hosszú, mint a szár es terd együttvéve; az utóbbi két iz együttvéve oly hosszú, mint a ezombiz, a száríz alsó felén néhány hosszú tüske. A lábak vastak, végök felé alig vékonyodók, sárgások fekete szőrözettel; az első pár szárán, alul, három tüske, a másodvégizen három pár tüske; az első es második (az utóbbi AUSSERER szerint, mert az en példányomon a második pár csontka) pár végizei kivethető talpkéfével.

A végtest hosszúkás-hengeres, a fent jelzett rajzzal. A fonók közül a felső pár vastag, hengeres, hosszú, ketizű; a végiz az alapíznek fele hosszát felülmúlja.

A szemsoport egy közös, barnás emelkedesen áll; az alsó sor negy szeme sötét, a hátsó sor elenken opalizáló; az alsó sor középszemei kerek, nagyok, oldalszemei hossztojásdadok, valamivel kisebbek, a sor oly erősen behajló, hogy a középszemek elé képzelt egyenes vonal az alsó oldalszemeket nem érintené, — e sor szemei majdnem egyenlő távolságra egymástól, mely távolság egy középszem felátmérőjének körülbelől megfelel; — a hátsó sor szemei közül kettő-kettő a megfelelő oldalon párosan együtt áll, a két pár akkora távolságra egymástól, a mekkora az alsó sor két középsőjének a terfogata (haránt értve), e hátsó sor oldalszemei hossztojásdadok, a középsők kerek, valamennyi sokkal kisebb, mint az alsó soréi; a hátsó oldalszem az alsó oldalszemtől kisebb átmerőjének megfelelő távolságra, a hátsó középső az alsó középsőtől felátmérőjének alig megfelelő távolságra áll. Felig fejlett példányomon a nemzőrész még nem fejlődött ki.

Mértékek ♀	Torzs	8	$\frac{m}{m}$ ebből
	fejmel	3	»
	állkapcsok	2	»
	I lábpár	7:3	»
	IV »	9:3	»

AUSSERER es saját, külföldön tett tapasztalásaim szerint a kifejlesztett állat törzhossza nemi 20 $\frac{m}{m}$.
♂ Elöttem ismeretlen.

E felette érdekes fajt Pável János a magyar n. muzeum gyűjtője gyűjté Buda környeken (a lelhely pontja nincs megjelölve) s a példány a muzeum birtokában van. Buda lenne tehát ez idő szerint legészakibb pontja a Theraphosoidák elterjedésének. A Nemesia Sauvagesii Európában mint délnyugoti alak szerepelt; magam Franciaországból (Montpellier) es Corfu szigeteről ismerem s lakásának a leírását Montpellierből származó minta szerint adom. A földbe mélyen behatól es esaváros esőszája 12 $\frac{m}{m}$ átmerőjű; az egész eső rendkívül tömött, selyemfényű, sárgásfehér nemezzel van kikárpítozva, ugy, hogy beomlása lehetetlen; a eső szájának egyik oldalán e nemez 8 $\frac{m}{m}$ szélességben kifele folytatódik s a pántot kepezi, a mely által a befelé domború, 3—4 $\frac{m}{m}$ vastagságú kerek ajtócska a eső szelevel összefügg. E pántszövet úgy van készítve, hogy az ajtócska a függőleges irányon csak valamivel túl-kifelé nyitható, tehát nyitva állhat a nélkül, hogy kidülne, ellenben tökéletesen bezárható (lásd, I. köt. III. t. 59.). Az ajtócska homorúságával es illetőleg szélével szelep- (ventil) szerű pontossággal illik a eső szájába, lapos felülete legpontosabb utánzata a környezetnek s így bezárt állapotban csak a leggyakorlottabb szem veheti észre. Az ajtócska csupa apró földmormoszákból van összeszőve es tapasztva; belső oldala finom nemezzel kárpítozott. Veszély idejében a pók hirtelenül bezárja lakása ajtaját, az ajtó kárpítozásába vágja bordás körmeit s oly erővel tartja az ajtót, hogy csak rombolás árán lehet kinyitni. Montpellier mellett, a hol kopár tulajba is ássa esőveit, az ajtó felülete is kopár, Corfulban, mohos helyeken is található s ott az ajtó felületébe is mohlevelek vannak beszőve. A esövet az állkapcsaim álló gereblyével ássa.

Reményelem, hogy a gondos kutatás a pókkal együtt annak lakását is felfedezi hazánk területen.

SECTIO II. OSZTÁLY.

DIOTRICAЕ. ÜLDÖZŐK.

(διώ-διώξις = üldözés.)

SUBORDO V. ALREND.

L A T E R I G R A D A E

(latus = oldal, gradus = lépés.)

KESZEGJÁRÓK.

A keszegjárókat jellemző jegy az, hogy lábaik láthatólag oldalt irányulnak, ugyszólván vízszintesen elterülnek, terdeik tehát nem felállók, hanem lelapulók. A Hunyópóknál (*Micrommata*) a terdek meg némileg emelkednek ugyan, de a labák mégis félreismerhetetlenül «oldalas» irányban terjednek szét.

A lábalkotás sajátosságával kapcsolatos, vagy éppen belőle folyik azon tulajdonság, hogy e pókok előre, hátra, s bármely oldal fele haladni képesek.

A szövés-fonás tulajdonsága tehát itt már érezhetőleg a háttérbe kezd lépni, noha itt még kifejlett kettős karonrendszerrel találkozunk, az életnek már nem főfeltétele, hanem csak kiegészítő eszköze. A súly a *mozgás sajátlagosságára* esik.

A *nyugró* prédához lopva közeledni, azt a fekvő, sarló módra elterülő első lábpárral átkarolni: ez a keszegjárók módja, evvel járulnak hozzá a pókműködés rendszeréhez.

Itt is találunk még lakhelyeket (lásd. *Dinea*, ált. resz III. t. 61), de az alakok legtöbbször már beéri oly helylyel is, a minőt a véletlen szolgáltat, tehát már bizonyos mértékben szabadon barangolva intézi támadásait, gyakorolja a hatást.

Működésében igen szabad, mert helyről helyre közlekedve (vándorlás, fonalröpítés) legott hozzáláthat a táplálkozáshoz.

Az elterjedésre nevezve legfőképen az uljakban tartózkodnak s csak kevés alak emelkedik a fa tenyészvonalá fölé.¹

A nemzedékek sorát, úgy látszik, áttelelő alakok tartják fenn, minthogy bizonyos, hogy az anyák peteik kikelését bevárják.

¹ PAVESI «Ragni del Cantone Ticino etc.» p. 146, a *Thamatus arenarius* Thon. fajt 2200 méter magasságból ismeri. E faj nálunk nem találtatott.

FAMIL. I. CSALÁD. HETEROPODOIDAE. LÁBASOK. FUSSPINNEN.

(ἕτερος = különböző, πούς = láb; a második család ellentétjére vonatkozik.)

GEN. 1. NEM. MICROMMATA. LATR.

(μυρός = apró, ὄμμα = szem; a szemek apróságáról.)

Syn. 1804. LATREILLE «Nouv. Dict. d'Histoire Naturelle» XXIV, p. 135 (ad part).

Vide: THORELL «Remarks on Syn.» p. 606 et «On Europ. Spid.» p. 175.

Minden szemsor négy-négy szemből áll; az alsó sor könnyedén kihajló, a hátsó könnyedén behajló; a két sor négy középszeme egy, előre felé szűkülő trapezet alkot. Az alsó sor középszemei valamivel kisebb távolságra a homlok szélétől, mint a hátsó sor középszemeitől. Az állkapcsok egyenesek, párhuzamosak. A lábak nem terülnek el egészen oldalt-laposan. Csak két bordásköröm; alatta egy, végeiken vastagított hosszú szőrökből álló eset. Gyors élénk színű alak, mely leginkább a buja növényzetben tartózkodik. A bordás körmök a *Micr. virescens* első lábán nyújtott alakúak, hirtelenül lehajló kampóval, alakjuk és berendezésük szerint igen hasonlítanak egy ritka, n. n.: frizirfesűhöz; a talpeket karsú, kevésse vastagított szőrökből áll (lásd II. köt. V. tábl. 124. b).

SPEC. 1. FAJ. MICROMMATA VIRESCENS. (CL.). ZÖLDELŐ HÚNYÓPÓK. GRÜNENDE ZWINKERSP.

(virescens = zöldelő; ♀ alapszínéről.)

Syn. 1757. *Aranea virescens* CLERCK «Aran. Suec.» p. 138. ♀ Idem ibidem: *Araneus roseus* p. 137 ♂.

Vide: THORELL «Remarks» p. 227.

♀ Szép halavány-smaragdzöld; a végtest felületének elején egy sötétebb, nyársalakú közepesíkkal, mely a végtest hosszának a felét eléri (borszeszben az egész állat halaványsárgává lesz.).

A fej mell elég domboru, fejerésze elég széles, a mellrészről jól elválasztott, rövid szőrökkel borított; a hátrés szűk; a lábak felé vezető barázdák jól láthatók; a homlok majdnem egyenesen elvágott; oldalról tekintve, a hátvonal laposan íves, a hátrésen túl lehajló. A mellvért szívalakú, szélein igen sekély horpadásokkal; zöld. A rágók zöldek, vörösös esípőkörömmel, az első lábpár czombjánál nem vékonyabbak, oly hosszúk, mint a lábpár elsődvégize, gyéren szőrösek; függőlegesek. Az állkapcsok szélesek, párhuzamosak, elkerekített véggel; az alajk felkerek, az állkapcsok felehosszát nem eri el. A tapogató zöld, végize oly hosszú, mint a szár a térdel együttveve; a czombnál nem rövidebb; valamennyi ízén néhány tüske. A lábak hosszúk, hosszúságra és vastagságra nem igen elütők, valamennyi végizeken a talpkéfe megvan; valamennyi szár és másodvégiz, alul, kevés megfekvő tüskével fegyverzett; a bordáskörmök tökéletesen fésűalakúak, számos (12?) bordával; az eset, melynek szőrei tövükön vékonyak, végükön egyszerűen vastagodók, a bordás körmök végét eléri.

A végtest esüsesosan hossztojásdad, módosan szőrös; a fonók igen rövidek.

Az alsó szemsor könnyedén kihajló, oldalszemei nagyobbak a középsőknel s közelebb állanak ezekhez, mint azok egymáshoz; a hátsó sor behajló, az alsónál hosszabb, szemei egyenlők; a középsők kevésse távolabbra egymástól, mint az oldalszemektől; a két sor oldalszemei közötti távolság nem nagyobb annál, a mely a hátsó sor oldalszemei és középsői között létezik. Valamennyi szem fekete, apró.

A zár egy vörösbarnás a nyelecske felé szívyszerűen kímetszett (∞) tércse, melyben a kímetszés es

illetőleg az általa alakított két öbölhöz képest többretű ránczok mutatkoznak, melyek a legzőres felett egy rövidke, nyelvalakú dudort is környeznek.

Mertekek : ♀ Törzs	13—15	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmel	5	»
I lábpár	17.4	»
II » 	18	»
III » 	15	»
IV » 	18	»

♂ Kisebb, karesubb; aránylag hosszabb lábakkal, másszínű végtesttel; a végtest felülete élénk ezütromsárga, felülete közepén s egész hosszúságán végig egy élénk-haragos vörös csík, oldalai szintén vörösek. Fejmelle a nőstényénél domborubb, a fej kevésbbe elválasztott. A lábak legesúcsa fekete. A tapogató erős; szára a térdnél hosszabb és felülete végén, kissé kifelé-oldalt, egy erős, hosszú, tövén göcsösen vastagodó, kömnyedén hajlott tövissel fegyverzett, e tövis a szárnál csak kevessel rövidebb; a pikkely kalánalakú, bőven szőrös; a nemzőszerv, ahírlól tekintve, egy félgömbhöz vörösbarna gyűjtőt mutat, a melyből egy erős, egyenetlenül csatornás, hegyes, kosszarvszerűen esavarodott embolus meredezik, melynek hegyes vége a pikkely csúcsa alól lefelé irányúl.

Mertekek : ♀ Törzs	9.4	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmel	4.4	»
I lábpár	17	»
II » 	17	»
III » 	14.6	»
IV » 	18	»

Tavaszi és nyári alak, mely a hegységbe is felhatol s búja növényzettel, bokrokkal borított helyeken nem ritka; gyors futó, mely prédáját meglöpi és szökéssel ejti hatalmába, magas növényekről gyorsan leugrik, a nélkül, hogy ugrását fonállal biztosítaná. Kora tavasszal kertekben a gyümölcsfák tövén heverő lomb alatt gyakori.

Ismerem, erdélyi részekből: Kolozsvárról, Szász-Vesszősről, Mező-Záhról, Balánbányáról, Nagy-Szebenből, (Sill és Bergleiter-gyűjtemény, Seidlitz jegyzéke); magyar részekből: Doroszlóról, Panesovárol, Orsováról, Ogradena (Veteráni barlang tája), Báziasról, Tokajból, Rakannazról, Alsó-Hámorból (Borsod), Csorba (Liptó, a «csorbai tó környékén»). Nagy-Váradról (Muz. gy. Mocsáry), Pécsről (Muz. gy. Frivaldszky és Pável), Budáról (Muz. gy. Pável), «Felvidek» jelzővel (Muz. gy. Kovács Gyula).

Jegyzés. Az a faj, mely Koch C.-nél «Die Arachniden» XII, p. 90. Taf. CCCXVII, fig. 1021. «Sparassus ornatus» név alatt szerepel, s a melyet mint fajt és «Sparassust» THORELL tanár (Remarks on Syn. pag. 228.) kétségbe von, Erdélyben, Kolozsvár környéken nem ritka. Ennek sárgavörös pettyekkel behintett végteste egy széles, párhuzamos, almazöldes csíkot visel finom vörös szegelylyel és vörös pettyezetessel. Ez az alak folytonosan csak mint éretlen hím fordult elő, szemállításánál s egyéb jegyeinél fogva egy tökéletes Micrommata s én azt tapasztalom, hogy a M. virescensnek éretlen hímje.

GEN. 2. NEM. PHILODROMUS. WALCKENAER.

(φιλέω = szeretni, ὀρόμος = futás; a mozgás sebességéről.)

Syn. 1825. WALCKENAER «Faun. Franc.» pag. 86 (ad part).

Vide: THORELL «On europ. Spid.» pag. 180.

Mind a két szemsor egyformán, kömnyedén kihajló; a két sor oldalszemei közötti távolság nem kisebb annál, a mely az alsó és hátsó középsők között letezik. A végtest lapított, visszájára tojásdad, nehé közel ötszögű.

Az alsó szemsor középszemei távolabbra esnek a homlok szelétől, mint a hátsó középszemekétől.

Az állkapcsok összehajlók. A lábvégek esetei elkerekített, szélesen-lapiczkás végű szőrökből valók. A lábak hosszaránya: 2, 1, 4, 3, vagy 2, 1, 3, 4, a lábak nem egészen laposan-oldalt elterütök.

Gyors, ügyes futásu alakok, amelyek mindennek előtt a növényzet leveleit kedvelik s azokra lapulva lesik prédájukat.

A bordáskörmök rövidek, kampósak, elég hosszú, kissé ritkásan álló bordákkal, (lásd. II. köt. V. tábl. 125, b.).

SPEC. I. FAJ. PHILODROMUS AUREOLUS. (CL.). ARANYOS KENGYELFUTÓPÓK. GOLDIGE LÄUFERSP.

(aureolus = aranyos; a pikkelyek aranyos ragyogásáról.)

Syn. 1757. *Araneus aureolus* CLERCK «Aran. Suec.» p. 133.

Vide: THORELL «Remarks» p. 264.

♀ Husvörösös, ezüstösen és aranyosan fénylő pikkelyekből alkotott rajzokkal, melyek az előtsten egy széles középszalagból, a végtsten egy nyársalakú középsíkből és az oldalokba nyomuló ágrajzokból állnak.

A fej mell vastos, elég domború, hosszúságánál nem szélesebb, csücsával előre felé tojásdad s oldalról tekintve hátvonala vízszintesen egyenes, hátul hirtelenül és meredeken lecsapott, ezüstösen és aranyosan fénylő ágas pikkelyekkel egészen borítva, melyek a mellrész oldalában ritkábbak s a barnás-hüsvörös színt nem fedik el. A mellvért háromszögletesen pajzsalakú, hüsvörösös, közepén pikkelyekkel, szélein elálló szőrökkel. A rágók, előlről tekintve, párhuzamosak, sárgáshüsvörösek, az első láb pár első-végigénél rövidebbek, oldalról tekintve ékalakúak, fehéres szőrökkel és sertékekkel eléggé borítottak. Az állkapcsok haránt benyomással elől elkerekítve egymásra dőlnek, sertékekkel és szőrökkel elegyesen és gyéren fedve; az aljuk nyelvalakú, az állkapcsok hosszának felét bőven eléri. A tapogató sárga, aranyos pikkelyekkel elegyesen szőrös, s minden íz végén köröskörül néhány tüskével fegyverzett; végíze oly hosszú mint a térd és szár együttvéve. A lábak hosszúk, oldalra elterülve nem lapulnak le egészen, halvány hüsvörösek aranyos-pikkelyesek; a száruk végei úgy a lábvégek is halványan gyűrűsek; az első végigiek kivételével, valamennyi láb nak valamennyi íze gyéren tüskés; az első láb pár szárán, alul, három tüsképár.

E végtst megfordítva tojásdad, elől keskenyebb, mint hossza második felében, a vége azonban csucsba végződik; sok aranyos és ezüstös fényű pikkelyből alakult rajzokkal, melyek a felület elején egy nyárs- vagy ékalakú, hegyes, hússzínű esikot szegélyeznek, az oldalakba rendszeren két-két feltünőbb esikot bocsátanak, az ékalakú esik alatt pedig több egymásra dülő, a fonók felé esökkenő, rësüntös vonal párokat () létesítenek. A has közepén egy hússzínű középszalag.

Mind a két szemsor könnyedén és egyenletesen kihajló, a hátsó az alsónál sokkal hosszabb; a szemek majdnem egyenlők; a hátsó sor oldalszemei egy-egy kis dudorra állítottak. Az alsó sor középsői valamivel távolabbra egymástól mint az oldalszemektől, a köztük és a homlok széle közötti tér sokkal nagyobb, mint az, a mely őket a hátsó középsőktől elválasztja, a hátsó sor szemei körülbelül egyforma távolságra, a középsők mégis valamivel távolabbra egymástól, a középsők az alsó középsőkkel egy előre felé szükülő trapezben állnak, mely legnagyobb szélességénél nem magasabb; a két sor oldalszemei közötti távolság nem kisebb annál, a mely a hátsó és alsó középszemek között elterül.

A zár egy magasságánál szélesebb, vörösbarna, kissé domborodó, vesealakú térese, szerü egyszerű nyilással.

Mertekek: ♀ Törzs	9	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	3	»
I láb pár	12	»
II »	13·2	»
III »	10·6	»
IV »	10	»

Legtöbbször kisebb, törzshossza 5·5–6 $\frac{m}{m}$; 1. lábpár: 9·5, II: 12, III: 9·5, IV: 8·7.

A lábak hosszaránya e szerint változó.

♂ Kisebb, karesubb, rajzai kevésse elesek, fejmele majdnem kerek. A hatsó sor középszemei közötti ter észrevehetőleg nagyobb annál, a mely köztök s az oldalszemek között letezik. A tapogató elég hosszú és vastkosodó nyelű, módosan bunkós; térden, szárán es ezombján egynéhány tüske; szára nem, vagy alig hosszabb a térden, külső oldalának végén egy újszerű, karesű, tompa, sötétszínű nyújtványnyal, mely a szár felehosszánál rövidebb; a pikkely tojásdad-kanálalakú, elég domború és szőrös, barnás; nemzőszerve igen csekélyen kidomborodó, s alulról tekintve egy halpikkelyhez hasonló, vörösbarna lemezt mutat, mely a pikkely üret kitölti, elől egy keveset tátong.

Mertekek: nagyobb hím törzse	6·2	$\frac{m}{m}$
fejmele	3	»
1 lábpár	14·8	»
kisebb ♂, törzs	4	»
1 lábpár	11	»

Nyári alak, mely a verőfenyt kedveli; neha karókon, gyakrabban a fák derekan es leggyakrabban a fák es bokrok levelein lelapulva, lesve es lopakodva észlelhető; roppant gyors futású, veszély idején rendszeren a levelek aljára menekülve, ott egészen lelapul. Juniusban a nőstény rendszeren az ernyők könyökeiben néha bogáncs bojtokban is zacsót sző, a melybe peteit lerakja s gondosan őrzi. A verőfenyven játszó apró legyeket lassan meglopja s hirtelenül megragadja; es eset fonállal biztosítja; vakmerő támadó, mely olykor nálánál sokkal nagyobb rovarokat is legyőz.

Ismerem, erdelyi reszekből: Kolozsvárról; magyar reszekből: Doroszlóról, Pancsováról, Orsováról, Tokajból (legelők Rakamaz felé, az ott álló tölgyeken különösen nagy pedányok), S.-A.-Ujhelyről, az Alsó-Hámorból (Borsod), Selmeczbányáról; a nemz. Muzeumban: Nagyváradról (Mocsáry), Pécsvidéke (Frivaldszky, Pável), Pest, (Frivaldszky), Unglivár (Vidra Ferd.), Dabas (Metelka).

SPEC. 2. F.A.J. PHILODROMUS PELLAX. N. SP. CSALFA K. TRIGERISCHE L.

(pellax = esalfa; az ügyes rejtőzködésről.)

(VIII-dik tábla, 176, a szemesoport, b ♀ zárja.)

♀ Előteste halavány vörösessarga; lábai halavány zoldessárgások, végteste halavány sargasfehér. Az egész felület a lábakkal együtt, a nagyító alatt gyeren, mintegy szenporral behintett. A fejmele szív-alakú, szélesedő fejreszszel; közepe esikformára szélesen világosodó. A mellvert szív-alakú, szennyes fehér, mintegy szenporral behintett. A rágók s a szájszervek általában sárgásfehérek. A tapogató zoldesssárgás, igen világos, végizen néhány sötét sertevel; végize nem hosszabb mint térde es szára együttveve. A lábak karesűk; ezombjaik felületen keves tüske, száraikon es a másodvégizéken, alul es oldalt is néhány karesű tüske. A végtest lapított, hosszukás, hosszának közepén a legszélesebb, hátul esűsös.

Az alsó szemsor inkább, a hátsó kevésbbé kilajló, a hátsó sokkal hosszabb; a két sor középsői egy előrefele szűkülő trapezbe elhelyezettek; az alsó oldalszemek a hátsó sor középsőivel egy hátrafelé szűkülő trapezet alkotnak; a hátsó sor oldalszemei valamivel közelebb a középsőkhöz, mint a középsők egymáshoz.

A zár kicsiny, sötétes, hosszában egy osztólemezzel ketté választva, az osztólemez felső végén két elkerekített, picziny nyílás, alsó végén két hosszukás sötét dudor látható.

Mértékek: ♂ Törzs	5·2 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	1·9 »
I lábpár	7·8 »
II »	10 »
III »	6·9 »
IV »	6·4 »

♂ Ismeretlen.

E faj Orsova mellett a Graczká-völgy feletti retek fúvában fordult elő mint júniusi alak. Dr. THORELL tudósítása szerint az ő gyűjteményében is egy példánya van meg e fajnak, mely Svécziában gyűjtetett.

SPEC. 3. FAJ. PHILODROMUS POECILUS. (TH.). CZIFRA K. BUNTE L.

(*ποικίλος* = tarka, de fufangos is; a színre és a kéreggel való mimicrismusra czéloz.)

Syn. 1870—73. *Artanes*¹ *poecilus* THORELL «Remarks» p. 261.

♀ Sárgásszürke; tisztaszürke és fekete rajzokkal és foltokkal díszítve.

Fejmelle hosszúságánál szélesebb, a fejrészből felálló, oldalról tekintve a hátvonal a fejbúttól a nyelecskére meglehetősen meredeken lehanyatlak, a homlok kissé hátradülő, a fejrészből sárgásszürke, barnásan mintegy frecesentve; a mellrész barnásszürke. A mellvért sárgás, kevés barnával, fényes, majdnem kerek. A rágók kicsinyek és véznák; barnással elegyítve sárgásak, oly hosszúk, mint az első lábpár első végíze. Az állkapcsok sárgák, párhuzamosak; elől elkerekítve, végeikkel az alajk felett érintkeznek; az alajk hagymaalakú, tövén egy állkapocsfőnél nem keskenyebb. A tapogató csontsárgás, barnafekete díszszel; czombja, alul és egész hosszában barnafekete, a többi íz ily színű gyűrűvel és foltocskákkal, végíze oly hosszú, mint a térd és szár együttve. A lábak hosszúk, karsúik, oldalt elterülők, csontsárga, fehér és barnafekete színvegyülettel; az első és második pár czombjának alsó fele széles barnafekete hosszúsíkkal; a többi rész és íz ily színű foltokkal és gyűrűkkel tarkázva; minden czomb felületén három-három, alapján barnás, egyébként fehér, felálló tüskével; az első lábpár szára alsófelén öt pár tüskével fegyverzett; a többi szár és második végíz szintén tüskékkel fegyverzett.

A végtest lapos, majdnem ötszögletű, szürke, fehér, sárgás és barna-feketével egyes színű s a színek úgy vegyítve, hogy szerű sötét rajzok is képződnek; a mellett két tetemes ingödör is feltűnik; a has szürkés, oldalában kevés barnás petytyel.

Az alsó szemsor kihajló, oldalszemei nagyobbak, nem egészen átmerőjük távolságára a középsőktől; a középsők távolabb egymástól, mint az oldalszemektől; a hátsó sor kevésbé kihajló, az alsónál hosszabb; oldalszemei nagyobbak, középsői nagyobbak az alsó középsőknél; szemei körülbelül egyenlő távolságra egymástól; a hátsó középsők az alsó középsőkkel egy előre felé szűkülő trapezben állanak, mely legnagyobb szélességénél magasabb; az alsó oldalszemek a hátsó középsőkkel egy hátrafele szűkülő trapezet alkotnak.

A zár egy M alakú kettős csatorna, mely szélességénél magasabb.

Mértékek: ♀ Törzs.	5·5—6 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	2·3 »
I lábpár	8·8 »
II »	11 »
III »	10 »
IV »	7·3 »

♂ Sokkal kisebb, karsúbb; fejmelle a végtestnél szélesebb; a végtest felületének eleje csontfehér. A tapogató rövid, bunkós; száráz a ferdizéssel rövidebb, külső oldala végén egy oldalt álló, ripacszerű, kettős

¹ Ez a nem bevonatott, mert átmeneteket mutat ahhoz, a melybe alakjai beállítottak. THORELL (in litt.).

dudorral; pikkelye kanállaku, domborn, elejen rövidke szőrökkel borított, nemzőszerve sötét-barnafekete, fenyés, kidagadó, a pikkely üret kitöltő; felülete alulról tekintve egyszerűen lenesealaku.

Mertekek: ♂	Törzs	4	$\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	2	»
	1 láb pár	8-7	»

Mint tavaszi es nyári alak nem ritka s leginkább a gyümölcsfák torzset, a régi keruteseket, ezolopoket választja tanyájául, hol egészen lelapulva a leggyakorlottabb szemet is kijátszsa; veszely idejen laposságánál fogva a legszűkebb repedésekbe bemenekül; roppant gyors futó; futásában hirtelenül meg-megáll; előre, hátra es oldalt egyenlő ügyességgel mozog, lábait folytonosan elterítve tartja. A nőstény $4\frac{m}{m}$ átmerőjű lazaszövetű peteburkát valamely tárgyhoz odaerősíti s reáborulva gondosan őrzi.

Ismerem: Doroszlóról, Ujvidekről, Rakamazról, Budapestről (Margitsziget).

GEN. 3. NEM. THANATUS. C. K.

(θάνατος = halál, gyilkosság; a támadó természetéről.)

Syn. 1837. C. KOCH «Übers. des Arachn. Syst.» I. pag. 28.

Vide: THORELL «On Europ. Spid.» p. 181.

Mind a két szemsor erősen kihajló; az also sor közepső szemei tavolabbra a homlok szeletől, mint a hatsó közepsőktől. A törzs hosszukás. A lábak aránya 2, 4, 1, 3, vagy 2, 4, 3, 1. Egyes kuszók, melyek részint a földön, részint a magas növényzeten tartozkoznak s predájukat meglopva hirtelenül átkarolják.

A bordáskörmök a Thanatus oblongus első lábparján karesuk, kampósak, keves, ritkás bordakkal; a talpcesetek erősen lapiczkás szőrökből valók, lásd II. köt. V. tabla. 126. c.

SPEC. I. FAJ. THANATUS OBLONGUS. (WALCK.). HOSSZÚKÁS LATORPÓK. LANGLICHE LÖTTERSP.

(oblongus = hosszukás; a karesű alakról.)

Syn. 1802. *Aranea oblonga* WALCKENAER «Faune Par.» II. p. 228.

Vide: THORELL «Remarks» p. 269.

♀ Világos agyagsárga, hosszsesikos elő- es vegtesttel; hasonló egyszínű, hosszú, erős lábakkal. A vegtest az előtestnél nem szelesebb, hosszú.

A fej mell hosszukás, eleg domboru, feje része módosan keskenyedett, a mellresztől oldalbarázdák által meglehetősen elválasztott, vörössesárga, egy közepső, kisse elmosodo s a szemek fele rendszeren áttört, barnás esikkal. A mellvért világossárga, barnás pontoeskakkal, fehér es sötetes szőrözettel, pajzsalaku, lapos. A rágók sárgák, előlről tekintve párhuzamosak, az első lábpar végizénel sokkal rövidebbek, oldalról tekintve függőlegesek; szőrözelők szerfelett gyer. Az állkapcsok majdnem párhuzamosak, haránt behorpasztottak, sárgák, elől elkerekítettek keves szőrrel; az alajk tojásdad, az állkapcsok felehosszanak megfelelő.

A tapogató sárga, legesücsa feketedő; valamennyi ize néhány tüskével fegyverezett, vegze valamivel rövidebb, mint a terd es szár együttvéve. A lábak vöröses agyagsárgák s vegeik a sötetes, erős talpkefe folytán sötétedők, az elsődvégizek fegyvertelenek, a többi iz györen tüskés; mind a négy páron mind a két végiz sötetes, erős talpkefevel, melynek szőrei lapátos végűek, a lábvegek egy ritkább es egy sűrűbb bordás körömmel. A vegtest halavány agyagsárga egy közepső, barnás, szelesebb hosszsesikkal, ettől kétoldalt finomabb vonalakkal s kisse sötétedő oldalakkal, úgy hogy felülről tekintve háromsesikosnak látszik lenni. A has feheres, tömötten szőrös.

A szemek kicsinyek; az alsó sor a hátsó sor középsőivel egy harántfekvő, hosszúkas hatszöget alkot (\square): a hátsó sor oldalszeméi e csoporttól messze oldalt és hátra esnek. Az alsó sor oldalszeméi egy kis fekete foltocskába esnek s nagyobbaknak látszanak, valamivel közelebb állanak a középsőkhöz, mint ezek egymáshoz; a hátsó sor az alsónál sokkal hosszabb, oldalszeméi, fekete dudoron fekvve, nagyobbaknak látszanak és sokkal távolabbra állanak a középszemektől, mint ezek egymástól. A hátsó sor középsői valamivel távolabbra esnek egymás között, mint az alsó középsők, szintén egymás között. A két sor oldalszeméi közötti távolság nagyobb annál, a mely a két sor középszeméi között elterül; az alsó középsők közelebb állanak az alsó oldalszemekhez, mint állanak a hátsó középsők ugyanezekhez. A zár két \searrow szerű sötétbarna behorpadást mutat.

Mertekek: ♀	Törzs	11	$\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	3·5	»
	I lábpár	13·5	»
	II »	15	»
	III »	10	»
	IV »	13·6	»

♂ Rövidebb törzsű; fej melle erősen fejlett, végtete ennel sokkal keskenyebb; rendszeren valamivel sötétebb agyagsárga. Lábai aránytalanul hosszúk. Tapogatója husos nyelű, kis bunkóval, valamennyi íze gyeren tüskés; a pikkely csucosan kanálalakú, elég domború, szőrös, domborodása töven rendszeren egy tüskevel; szár és térdíze mintegy egy darabból való, egymásnál nem hosszabb; a nemzőszerv vörössárga, sma, tojásdad, elől egy, mintegy feltett, jelentéktelen dudorral.

Mertekek: ♂	Törzs	8·5	$\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	3·2	»
	I lábpár	15	»
	II »	17	»
	III »	11	»
	IV »	15·7	»

Félig fejlett példányai már kora tavaszkor észlelhetők s a legszorgalmasabb leghajósok köze tartoznak (legalább a Bácskában azoknak tapasztaltam); a karók csücsain, a növények szirmaim es sásos helyeken is leskelődik; az ernyős növényeken az ernyő alatt vonul meg s előlábaikat az ernyő felébe nyújtva lesi prédáját, melyet hirtelen átkarolással ejt birtokába; szétvetett lábakkal egészen le tud lapulni s ha kuszva vadászik, gondosan felhasználja a rügyeket, göröngyöket, hogy fedve lophassa meg prédáját, néha a méhet is legyőzi, s esipőkörmeit rendszeren a fej és torj közé vágja be.

Ismerem, erdélyi részekből: Szász-Vesszősről, Kolozsvárról, Mező-Záhról és Szebenből (Sill-gyűjtemény); magyar részekből: Doroszlóról (mint leghajóst), Pancsováról, Orsováról, Székes-Fehérvárról, Budáról (Pável), Komjátiról (Dr. Horváth Géza).

SPEC. 2. FAL. THANATUS FORMICINUS. (CL.). HANGYA L. AMEISEN L.

(forma = hangya; a hangyabolyok körül való tartózkodásról.)

Syn. 1757. *Araucis formicinus* CLERCK «Arauc. Suec.» p. 134.

Vide: THORELL «Remarks» p. 269.

♀ Élénk, világos eserbarna; a fej mell közepe hosszában szélesen, szalagszerűen világosabb; a szélesedő vegtest felületének elején egy rikitóan szembeszökő, hasitékszerű, bársonyfekete lándzsafolt. Zömök alak.

Fejmelle vastkos, domború, felül párhuzamosan lelapított, oldalról tekintve a nyeleeskétől ívesen emelkedő, szélességénél alig hosszabb, vastag fejrészszel; a mellresz oldalai lecsapottak, a felső lelapításnál

valamivel sötétebbek, a lelapítás két fehéres, a szemek közül induló esikkal szegélyezett; az egész bronzfényű oly pikkelyekkel borított, a melyek végökön lapiczkások, tövükön ágasok, a pikkelyekkel egyesesen, de gyeren serteszerű szőrök is jelen vannak s a fej elején leginkább feltűnnek. A mellvért szívalakú, laposan domboru, durván és különösen a széleken gazdagon szőrös. A rágók az első lábpar ezombjánál sokkal vékonyabbak, összeillők s előlről tekintve tövüknél valamivel szélesebbek, az első lábpar első végizénél alig rövidebbek, a fejrészt sapkaszerűen borul tövükre, oldalról tekintve tetemesen az állkapcsokra esapottak, pikkelyekkel és különösen sok, erős, görbült sertékkal inkább fegyverezettek mint szőröseek. Az állkapcsok nyújtottak, végeik elkerékítettek, egymázhoz közel állanak, tövük bőven sertés-szőrös, az alajk az állkapcsok közé beekelve, azoknak felehosszát alig éri el. A tapogató vaskos, minden ize bőven túszerű sertékkal fegyverzett, közben pikkelyes, végize a többinél karesubb s alig rövidebb, mint a térd és szár együttvéve. A lábak hosszúk, vaskosak, terdek felemelkednek; boritékuk pikkelyekből áll, melyek közül a túszerű rövid szőrözet es az erős fegyverzet kiáll; az első lábpar ezombján elől két erős tüske, felületén két tüske, szárán és másodvégizén, alul, az előbbin három, az utóbbin két pár tüske; az első két lábparon mind a két végizén végig kétsoros erős talpkéfe, a hátsó párokén a talpkéfe a másodvégiz tövét nem éri el.

A végtest hosszkörded, pikkelyekkel egészen fedett s a mellett különösen a vége felé sok túszerű, fekete és itt-ott fehér szőrökkel borított; a hársnyfekete kúndzsafolt igen finom fehéres szegélyzettel.

Az alsó szemsor négy szeme a hátsó sor két középsőjével egy oly hatszöget képez, mely szélességénél nem magasabb s a melynek rendetlensége onnan ered, hogy az alsó oldalszemek sokkal közelebb állanak az alsó, mint a hátsó középsőkhöz. Az alsó sor középsői sokkal távolabbra esnek egymástól, mint az alsó oldalszemektől, s a homlok széletől sokkal távolabbra, mint a hátsó középsőktől; e sor oldal-szemei, fekete foltban állva, látszólag nagyobbak. A hátsó sor szemei egyenlő távolságra egymástól.

A zár egy eserbarna, lyra-alakú bemélyedes, mely szélességénél sokkal magasabb s hosszában egy ekalakú, szőrös lemez által két részre oszlik.

Mertekék: ♀ Törzs	8	$\frac{m}{m}$ elből
fejmel	3.5	»
I lábpar	10.7	»
II » 	11.8	»
III » 	10	»
IV » 	10.7	»

♂ Az ivarerejt hímét nem ismerem; a harmadvedlesű, a melynek nemzőszerve egy síma bunkó, szüre nevezve a nőstényvel azonos.

Mint nyári alakot hangyabolyok közelében találtam Kolozsvart (Muzeumkert), ifjabb példányait ősszel Doroszlón; Dr. Horváth Géza barátom szívességének köszönök egy ifju példányt, mely Kassa mellett tel derekán (január 5-ken) gyűjtetett; ifjabb példányait ismerem még Veszprémből, Budáról (Muz. gy. Pável János).

FAM. II. CSALÁD. THOMISOIDAE. KAROLÓK. ARMSPINNEN.

(*θαρύζω* = fonállal kötni; arról a szokásról, hogy a prédát megkötik.)

GEN. I. NEM. MONAESSES. THOR.

(*Μοναίσσης* = görög név.)

Syn. 1869—70. THORELL «On Europ. Spid» p. 182.

A homlok és a rágók részintösen előrenyújtottak; az első középszemek távolabbra a homlok széletől mint a hátsó középsőktől. Az alsó szemsor igen könnyedén, a hátsó tetemesen kihajló; az alsó

oldalszemek az alsó középsőknél sokkal nagyobbak. A végtest hátul emelkedett, esücskös (H. k. V. t. 127, b). Talpkéfe, illetőleg lapiezkás szőrőkből alkotott eset nincsen. A bordáskörmök erősek, kampójuk könnyed hajlású, bordáik elég szűrűn állanak, elég hosszúk, lásd. II. köt. V. tábla, 127. c.

SPEC. I. FAL. MONAÆSES CUNEOLUS (C. K.) ÉKELT MONAÆSESPÓK. KEILFÖRMIGER M.

(cuneolus = kis ék; a végtest alakjáról.)

Syn. 1838. *Xysticus cuneolus* C. Koch «Die Arachniden» IV. p. 79. (ad part).

Vide: PAVESI «Cat. sist. dei Rag. del Cant. Ticino» p. 147. (Synonymica).

♀ Előteste barna, ekalaku világosabb közepesikkal. Végteste, felül szürkés fehér, oldaliban vörös-barna, úgy hogy a szürkésfehér szín egy, esücsával előre fordított ekhez hasonlít; hasa fehéres egy végig vonuló feketés közepesikkal. Lábai sárgások, fekete pontozatokkal.

A fejmell kicsiny, kerekded, magas; felületen kissé lelapított; fejerésze szeles, homloka menedekesen előrenyúló; a mellresz oldalai barnák, világosabb színnel elegyesek, mintegy áttörtek; a szemesoporttól és egész szélességét átfogva egy világosabb, széles esik indul, mely a nyeleeske felé ékalakra keskenyedik; az egész fejmell felületen, igen gyéren elszórva, gomboskákából indulva serteszerű szőrök állanak. A mellvért hosszkörded, fekete, kevés fehéres szőrőkkel. A rágók menedekesen előre nyújtottak, rövidek és laposak: színök sárgás, tövüknél barnásba átmenő, kevés szőreik feketés gombokból indulnak. Az állkapesok sárgák, fekete szőrözettel, tövük kivastagodott, a végök keskeny, elől elkerekített; az alajk nyelv alakú, az állkapesok felehosszának megfelelő. A tapogató sárga, rövid, lúhos, bőven szőrös, a szőrök részben feketés gombokból indulnak, végize oly hosszú, mint a térd és szár együttvéve.

A lábak közül a két első pár a két hátsót hosszúságra szembetűnően felülmúlja; valamennyi halvány sárga, fekete szőrözettel, mely fekete gömbökből indul s emelfogva a lábak feketetarkák: a tüskék foltszerű nagyobb gömbökből erednek. A czombok elől és felül, a száruk alul gyéren fűskésék.

A végtest sajátos alakú, elől sokkal keskenyebb mint hátul, és hátul sokkal magasabb mint elől, a hát végén esücsökbe végződik s a esücsök és fonók között függőleges; színezete kissé változékony; felülete mindig szürkésfehér elmosódó tiszta fehér néha rajzszerű vegyülettel; oldalai néha szelesen vörös-barnák, néha s felületnél sötétebb szürkék; a felület fehér helyei mindig az mgödröket vagy a szőrök tövét kerítik. A has fehéres, állandóan egy feketés, széles, nem épen éles szélű közepesikkal.

Mind a két sor oldalszemei egyenként igen tetemes, félgömb vagy hosszukás emelkedéseken állanak. Az alsó sor majdnem egyenes (kihajlásra hajlandó.), igen kicsiny középsői nem állanak távolabbra egymástól mint a háromszor nagyobb oldalszemektől. A hátsó sor kihajló, középsői kisebbek az oldalszemeknél s kevesse nagyobbak az alsó középsőknél, közelebb állanak egymáshoz mint soruk oldalszemeihez. A hátsó sor hosszabb az alsónál; a két sor oldalszeme oly távolságra egymástól, mint az alsó a hátsó középsőkhöz.

A zár egy majdnem négyszögletes, barna, bőrös térese, igen sekely \curvearrowright szerű sculpturával.

Mertekek: ♀ Törzs	7.5 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fejmell	2 »
I lábpár	8 »
II »	7.2 »
III »	4 »
IV »	4.3 »

♂ Sokkal kisebb, karesűbb; végteste, oldalról tekintve, majdnem párhuzamos, hátul esücskös ugyan, de nem magasabb mint elől. Színe a nőstényével azonos. Homloka meredekebb, rágói függőlegesek. A tapogató sárga, rövid, száríze a térdnél rövidebb, külső oldalának a végén egy fekete, ki- és hátra-

fele gorbuló tetemes, korömszerű nyújtványal; pikkelye kanalalaku, modosan szőros; nemzőszerve egy alig kidomborodó barna, sima és fenyés, vesealaku gyűjtőből áll.

Mertekek: ♀ Torzs	4	m_m	ebből
fej mell	15	»	
I lábpár	7	»	
IV »	4	»	

Mint tavaszi és nyári alak nem éppen gyakori s leginkább az erdőszelek bujabb növényzetet kedveli; ifjabb nemzedeke, úgy látszik, egyes pontokon nagy számban fordul elő (Buda vidéken Pável János igen sok példányt gyűjtött, egytől egyig fel fejlődésűeket).

Ismerem, erdélyi részekből: Kolozsvárról; magyar részekből: Doroszlóról, Pancsovaról, Tokajból és Budáról (Muz. gy.).

GEN. 2. NEM. THOMISUS. (WALCK.).

(Vide: «Thomisoidae»)

Syn. 1805. WALCKENAER «Tabl. d'Aran.» p. 28. (ad partem).

Vide: THORELL «On Europ. Spid.» p. 183.

A homlok és a ragok kevesse kinyúlók.

Az alsó szemsor középsői távolabbra a homlok széletől mint a hátsó középsőktől.

Az alsó szemsor erősen, a hátsó kevesse kihajló; az alsó sor oldalszemei nem nagyobbak a középsőknel. (A fej rész két, szárvszerű, magas, szétágazó esücsökkel).

A bordás körmök a *Thomisus onustus* első lábpárján erősek, kampojuk hosszú és vastag, közte és az első borda között tetemes az ür, a bordák elég hosszúak, sűrűn sorakozottak.

SPEC. I. FAJ. THOMISUS ONUSTUS WALCK. HASAS RÁKPOK. BAUCHIGE KREBSSPINNE.

(*onustus* = megrakott, megtömött; a végtest nagyságáról.)

Syn. 1805. *Thomisus onustus* WALCKENAER «Tabl. d'Aran.» p. 32.

Vide: THORELL «Remarks» p. 427.

♀ Világos, változó színezet; az alapszín rendszeren fehér vagy sárgás. Fejmelle fehér, két sötét oldalcsikkal, fejerésze két felálló, szétágazó, kupalaku esücsökbe kiluzva, a esücsökön, hátul, közel a esücsöz, a hátsó szemsor két oldalszeme, — elől, a esücsök közepe táján az also két oldalszeme. A végtest színe világos, változó. A végtest terjedelmes, hátul a fonók felett igen magas, felülről tekintve majdnem háromszögletes, a háromszög talpával hátrafele (tehát visszajára) s itt esücsökös. A lábak világosak, rendszeren halaványan gyűrűsek.

A fejmell szélességénél csak kevesse hosszabb, magas, felülete párhuzamosan lelapított, e laposság csontsárga, az oldalak sötétesek (zöldesek, neha barnák). A fej rész elől elmetsett, szár vagy fülszerű esücsökkel, a homlok meredek, a rágók töve köze egy kis nyújtványt boesát (∩). A mellvért tojásdad, világos színi, szőros. A rágók laposak, a homlok magasságánál nem rövidebbek, részben csontszíniűek, részben barnások, alig szőrosök. Az alkapesok világosak, összehajló, tövük kivastagodott úgy, hogy a tapogató esuklója szabadon látható; az alajk nyelvalaku, az állkapesok fele hosszát valamivel meghaladja. A tapogató sárgafekete rövid szőrozettel, végize rövidebb mint a terd és szár együttveve. A lábak oldalt elterülők, az első két pár erős és hosszú; valamennyi világos, az izek végei gyűrűs behomályosítással: az első pár szárán, alul, egy pár tüske, másod végizen nyolcz pár tüske, a második lábpár szárán, alul, szintén egy pár a másod végizen öt pár és meg két páratlanul álló tüske; a két hátsó lábpár fegyvertelen.

A végtest háromszögletes, keskeny vegevel előrefele áll. színe néha csontsárgás, csontfehér, néha oldalaiban rózsaszínes, lapos felületen hasonló színű haránt csikokkal, melyek közül egy szelesebb a két hátesücsköt összeköti, a végtest elején egy kúpalakú rózsaszín folt; az utóbbi változatnál a láb gyűrűzete is rózsaszínes.

Az alsó szemsor igen apró szemei kihajló sorban, a középsők sokkal közelebb egymáshoz mint az oldalszemekhez, melyek már a csücsökök derekán állanak. Az alsó sor igen módosan kihajló, középszemei a két csücsök közötti völgybe esnek s távolabb állanak egymástól, mint a csücsökök csücsa alatt fekvő oldalszemektől, szemei aprók. Az alsó középszemek távolabbra esnek a homlok szelefől mint a hátsó középsőktől, a hátsó középsők valamivel távolabbra egymástól mint az alsó középsőktől.

A zár egy sárga, fenyves, gyantaszerű, kiemelkedő köldök, két oldalt pontszerű fekete nyílással (O)

Méretek: ♀	Törzs	11	$\frac{m}{m}$ ebből
	fejmell	3·5	»
	I lábpár	13	»
	II »	12·3	»
	III »	5·5	»
	IV »	6·6	»

♂ Aránytalanul kicsiny. Első két lábpárja töven sárga, lábszárától kezdve végig feketebarna (csizmás), valamennyi lába fegyvertelen. A végtest lapos, gyanta sárga tetemesen csücskös. A fejmell barnas, hátán világosodó, a fejesücsökök éle csontfehér vagy sárga. A tapogató rövidke, bunkós, sárga: térd es szár-ize egyenlő, rövid; pikkelye tetemes, kanálalakú, módosan szőrös. Alulról tekintve a szár hosszában barna fogacsok láthatók. A nemzőrész, alulról tekintve lapos, lenese alakú, barna, a kanál ürét egészen kitöltő gyűjtő.

Méretek: ♂	Törzs	3·3	$\frac{m}{m}$ ebből
	fejmell	1·5	»
	I lábpár	7·6	»
	IV »	2·4	»

E sajátos külsejű faj, mint nyári jelenség nem éppen gyakori, de nem is ritka. Rózsaszínes változatai (= diadema C. Kocz Görögországból) leginkább a virágzó löheren, a feléreken ernyős növényeken (*Sambucus ebulus*, *Chaerophyllum*) találhatók, hol a virágokba illetőleg virágok alá rejtözve hosszú előlábait a virág felibe tartja s a virágon megtelepedő rovarokat átkarolja. Néha egy-egy fűszál csuesára mászva kitérja karjait, s várja, míg valamely rovar virágnak nézi s karjai köze telepedik. Egyebekre nézve lásd «életmód» szakasza «alak es színezet» alatt.

Ismerem. erdélyi részekből: Kolozsvárról. Mező-Záhról es Szebenből (Sill gyűjtemény: magyar részekből: Doroszlóról, Orsováról, Pees vidékeről (Muz. gy. Friwaldszky), Budáról (Muz. gy. Pavel), Pestről (Muz. gy. Friwaldszky).

GEN. 3. NEM. MISUMENA. LATR.

(*μισομένης* = a gyűlölt; talán az álnok életmódról.)

Syn. 1804. LATREILLE «Nouv. Dict. d'Hist. Nat.» XXIV, p. 315 (ad part).

Vide: THORELL «On europ. Spid.» p. 183.

A homlok es a ragok majdnem függőlegesek; az alsó szemsor középsői nem állanak távolabbra a homlok szeletől mint a hátsó középsőktől. A hátsó szemsor oldalszemei nem vagy alig nagyobbak a középsőknél. A középszemek trapezben állanak. Az alsó szemsor erősen, a hátsó könnyeden kihajló, az alsó oldalszemek a középsőknél nem vagy kevesse nagyobbak.

A bordáskörmök a *Misumena vatia* első lábpárján íves hajlasnak, hosszú-kamposak, keves bordájuk közül az elsők erősebbek.

SPEC. I. FAL. MISUMENA VATIA. (C'L.). ALAKOSKODÓ¹ KESZEGPÓK. FALSCHER BRACHSENSPINNE.

(vattia ab vates = jós, költő; az alakra vonatkozik.)

Syn. 1757. *Araneus vatius* CLERCK «Aran. Suec.» p. 128.

Vide: THORELL «Remarks» p. 258.

♂ Csontfehértől sárga fokozatokkal egészen a haragos ezírtom és narancssárgába átmenő változékony szmezet; gyakran az oldalakban, ritkán a hát közepén (a végtesten) vörvörös, vagy rózsás foltokkal. Leggyakrabban ezírtomsárga («citrens vel citrea» De Geer, WALCKENAER, BLACKWALL). A fejmell felülete az oldalaknál mindig világosabb; a lábak a test alapszínének megfelelően egyszínűek. A fejmell szélességénél nem hosszabb, magas felületen kissé lelapított, szívalaku, elől elkerékített; fejeresze ketoldalán egy módos emelkedésű hosszudorodás, melyen a két szemsor oldalszemei állanak. A mellvert pajzsalaku, igen gyéren szőrös. A rágók az első lábpár elsődvégizénél rövidebbek, inkább laposak, gyér, kurta de erős szőrökkel. Az állkapcsok összehajlók keskenyek, alig vastagodó fővel egy, hogy a tapogató csuklódása szabadon látható; az alajk párhuzamos oldalakkal, elől elkerékített az állkapcsok hosszának két harmad részét bőven eléri. A tapogató kurta, feketés szőrözöttű, végize rövidebb mint szára és terde együttvéve. Az első két lábpár hosszú, erős, oldalt elterülő, karolásra alkotott sarló állású, czombjai fegyvertelenek, szárai alul rendetlenül, leginkább a külső szelre alkalmazott 4—6 gyenge tüskevel, ugyan e párok másodvégizem, alul, hét pár tüske, a hátsó két lábpár másodvégizén, alul, egy-két tüske.

A végtest, hátul, hosszánál szélesebb, előrefele keskenyebb, alig lelapított, vastag \bigcirc alakú, nem csücskös.

Az alsó szemsor apró szemű, erősen kihajló, szemei egyforma távolságra egymástól, egymásnál nem nagyobbak; a hátsó szemsor könnyedén kihajló, szemei egyenlő nagyságmellett az alsóknál inkább kisebbek s a középsők valamivel közelebbre egymáshoz mint az oldalszemekhez; a két sor oldalszeme egy tetemes, hosszukás dudor két végére elhelyezve, közelebb áll egymáshoz, mint a hátsó oldalszem a hátsó középszemhez; a két sor középszemei közel derek négyszögbe (előre mégis szűkebb) elhelyezve; az alsó szemsor középsői körülbelül annyira állanak a homlok szelétől a mennyire állanak a hátsó középsőktől.

A zár egy igen jelentéktelen haránt dudorodás, alsó szelen poutszerű két nyílással (\ominus).

Mertekek: ♀ Törzs	8—11 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fejmell (a nagyobbban)	3·8 »
I lábpár	15·5 »
II »	14,6 »
III »	7·5 »
IV »	8·5 »

♂ Aránytalan kicsiny, egészen elutó szmezzettel.

A fejmell vörösbarna, felületen egy széles vörössárga csikkal s e szín a fej emelkedéseire és az alsó szemsor alatti homlokrészre is átmegy. A hosszkördel végtest felülete zöld vagy zöldessárga, két párhuzamos, barna csikkal, mely a fonóknál kezdődve nem éri el a végtest elejét s hosszának mintegy három negyedében végződik; a has és az oldalak barnák. A két első lábpár barna, a száruk közepe és a végizék töve gyűrűsen világosodó, a két hátsó lábpár világos, sárga vagy zöldes.

A tapogató nyele sárga, bunkója barna; szárize a terdzínel sokkal rövidebb, külső oldala végén egy erős, a pikkely széle görbületehez illő nyujtványba nyúlik, mely nyujtvány végén egy igen apró, hajlott körmöcske áll, a szár alfelén semmi fogacsók; a pikkely kanálalaku, nemzőszerve vörösbarna, lenesealaku, sima és lapos.

¹ CLERCK, «Aran. Suec.» p. 128. «Cauceri similitudinem quamquam hujus Aranei forma aliquam aut nullam refert; solus tamen hoc nomen promeruisse videtur; quamobrem dignum habeatur, qui primum locum inter hujus Generis Araneorum obtineat.»

Mertekek : ♀ Törzs	3·2 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmel	1·4 »
I lábpár	7·5 »
IV »	3 »

Az aljakban, különösen réteken es kertekben a buja növényzeten messze elterjedt faj, mely mindenek előtt az ernyős virágokat kedveli (a veteményesekben pl. leginkább a murok virágát s innen «Thomísus dauci» pl. WALCKENAER-nél.) hol a Thomísus onustus módjára vadászat; de a virágok kelyhébe is bemélyed s ott várja a mézelő rovarokat, melyekkel igen ügyesen el tud bánni; prédáját rendszeren nyakszírtan éri s a fej közé vágja be lapos állkapcsainak rövid körvonalát; a nehéz és erős rovarokat rendszeren egy-két szállal leköti (lepányvázza) s csak azután szívja ki.

Ismerem, erdélyi részekből: Szász-Vasszösről, Kolozsvárról, Mező-Záhról, Oláh-Fenes, Retyiczél, Parajd, Gy. Sz. Miklós, Balánbánya és Tölgyesről, továbbra N.-Szebenből (Sill és Bergleiter gyűjtemény), Hosszulelkéről (Miksa György elhunyt barátom útján); magyar részekből: Doroszlóról, Panesova és Orsováról, Mehádiáról, Báziasról, Ó-Huttáról (Borsod), Lykaukáról (Liptó), Nagy-Váradról (Muz. gy. Moesáry), Pécsről (Muz. gy. Friwaldsky es Pável), Bártfáról (Muz. gy. Dr. Chyzer Cornél), Mehádia (Muz. gyűjt. Friwaldsky).

SPEC. 2. FAJ. MISUMENA TRUNCATA. (PALL.), VASKOS K. VIERSCHRÖTTIGE B.

(truncata = esonkított, tompító értelemben; a végtest alakjáról.)

Syn. 1772. *Aranea truncata* PALLAS «Spicileg. zool.» 9, pag. 47.

Vide: THORELL «Remarks» p. 259.

♀ Fejmelle világosabb vagy sötétebb fahéjszínű.

Végteste fahéjszín, néha sötétebb vörösbarna színnel elegyített. A két első lábpár fahéjbarna, világosabb, elmosódó gyűrűzettel; a két hátsó lábpár vörössárga, sötétedő esücsesal, a negyedik pár terde mindig barna. Szeles alak, lapuló fejmellet es otromba, hátul két oldalt tompa esücsökbe kifutó végtesttel.

A fejmellet szelességénél nem hosszabb, laposan domboru, elől elmeteszt, a mellrészben kerekített, egyszínűen fahéjbarna, világosabb finom szegélylyel; a szemter, különösen az oldalszemek táján, göcsös. A mellvért fahéjbarna, néha világosabb pontokkal, szívalaku, lapos, szőrös. A rágók laposak, oly hosszúk mint az első lábpár elsővégeze, fahéjbarnák, harántránczoltak s alig szőrösök. Az állkapcsok majdnem párhuzamosak, egymásra hajlók, tövük nem vastagodott, a tapogató esuklója azonban szabadon látható — fahéjbarnák; az alajk hasonló színű, nyelvalaku, az állkapcsok hosszának két harmadát eléri. A tapogató fahéjbarna, végeze a többihez képest kissé vekonyodó esücsán feketes es bőven szőrös, rövidebb mint a szár es térd együttvéve. A lábak közül a két első pár vaskos es hosszú; sarló alakú, oldalt elterülő állásban karolásra igen alkalmas, fahéjbarna, az izek tövein világosodó; mind a két pár szára es másodvégeze, alul, páros, rövid tüskékkel sűrűn fegyverzett; az első lábpár szárán alul 7 párig, — másodvégezen, alul, 9 párig szaporodó tüske, a második lábpáron hasonlóképen: — a harmadik es negyedik pár világos vörössárga, az utóbbi barna téddel; a harmadik pár szárán alul egy apró tüske, a negyedik pár egészen fegyvertelen.

A végtest otromba, háromszögletes, elkerekített esücsával előrefelé fordított, ivarérett állapotban lapos, terhes állapotban nagy vastagságra növekedő, fahéjbarna sötét vörösbarna besötétítésekkel, néha egyszerűen drapszínű, hosszúságánál, hátul, szelesebb s itt oldalt álló esücsökbe végződik.

Az alsó szemsor oldalszemei a többinél láthatólag nagyobbak, e sor erősen kihajló, szemei egyenlő távolságra egymástól, mely nem nagyobb annál, a mely a középszemek es homlok széle között elterül. A hátsó sor könnyedén kihajló, szemei kicsinyek, egymástól egyenlő távolságra állók, mely alig kisebb annál, a mely a hátsó középsőket az alsó középsőktől elválasztja; a hátsó oldalszemek egy göcs esücsa alatt

állanak, mely göcs résümtosen az alsó oldal es hátsó középszem köze is kiterjed; az alsó középsők es a homlok szele közötti távolság sokkal kisebb mint a távolság az alsó es felső középszemek között.

A zár, egy gyantasárga kiemelkedő, vesealaku, haránt es homorú oldalával a légzőresre nező köldök, melynek homorúsága egyszersmind keretet is kepezi a tojóeső nyílásnak.

Mertekek: ♀ Torzs (terhes)	9.5 m_m ebből
(ivarerett)	6.5 »
fejmel	3.4 »
I lábpar	14.4 »
II »	14 »
III »	7 »
IV »	8 »

Ivarerett hujjet nem ismerem: a felfejlődésü törzs hossza 4 m_m es a harmadik es negyedik lábpar szinten barnás; az alak es szín egyebekben a nőstenyével azonos.

Tapasztalásom szerint ritka: mint nyári alakot leginkább kertekből s ott az egres-bokrokról ismerem, mint nyári alakot.

Találtam erdelyi részekben: Kolozsvárti, Nyarál- Szeredán es N.-Szebenben (Sill-gyűjtemeny), magyar részekben: Palánkán es Orsován, Buda vidéken (Muz. gy. Pével János).

SPEC. 3. FAJ. MISUMENA VILLOSA. (WALCK.). BORZOS K. ZOTTIGE B.

(villosa — bozontosan szőrös; a test szőrösségéről.)

Syn. 1837. *Thomisus villosus* WALCKENAER «Hist. Nat. des Ins. Apt.» I. p. 535.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 539.

♀ Halvány zöld, fehérrel; a vegtest hossztojásdad, esüesával előre irányozott; az egész állat serteszertü erős, világos szőrökkel bozatosan boritva.

A fejmel szelessegenél valamivel hosszabb, szivalaku, tompa fejresszel, oldalai zöldesek, közepe keskenyen fehér; a szemteresen sok, előre meredező, erős, feheres szőrökkel, a többi része szinten erős szőrözettel; a szőrök gombokból indulnak. A mellvert szivalaku, lapos, zöldes, bőven erős szőrözettel boritva. A rágók zöldesek, rövid es laposak, vaskosak, keves, rövid, erős szőrökkel. Az állkapesok nyulánkok, kisse egymásfele dülök, zöldesek, tomótt szőrözettel; az alajk nyelvalaku, szőrös, az állkapesok hosszának három negyedreszet bőven eleri. A tapogató zöldes, gombból induló szőrözete túskeszertü, meredező, végze rövidebb, mint szár es terdize együttve. A lábak zöldesek, a ket első pár, jelesen a legelső pár hosszú, erős, karolásra alkalmas; valamennyi lábon a szőrözete kurta, sűrűn es túskeszertüen felálló; az első lábpar szárán, alul, nyolez — másodvegizen 8—9 pár tüske; — a második lábpar szárán, alul es renlesen csak az egyik oldalán három vagy több (?), másodvegizen 5 párig tüske; a hatsó lábpárok fegyvertelenek.

A vegtest nyújtott, hosszutojásdad, szelessegenél sokkal hosszabb, hátul szepen elkerekített, zöldes, elmosódva-feheres hátyonallal s mindenütt serteszertüen, ritkásan szőrös; a zöldes hasszőrözete ritkán áll es finom.

Az alsó szemor erősen kihajló, oldalszemei eszrevehetőleg nagyobbak, középsői távolabbra egymástól, mint az oldalszemektől, az oldalszemek dudoron állanak; a hátsó sor kevesbbe, de határozottan kihajló, szemei egyenlő távolságra egymástól, oldalszemei a középsőknel alig eszrevehetőleg nagyobbak es dudoron állók; a középszemek nem trapezbe, hanem szelessegenél magasabb deréknegyszögbe elhelyezettek; az alsó középsők valamivel közelebbre a homlok szelehez, mint a hátsó középsökhöz.

A zár egy korded, alig emelkedett s alig kiváló terese, alsó szelen ket, kisse távolított, pontszertü benyomással.

Méretek:	♀ Törzs	8·5 $\frac{m}{m}$ ebből
	fejmell	2·5 »
	I lábpár	12·8 »
	II »	9·5 »
	III »	5·8 »
	IV »	5·8 »

♂ Sokkal kisebb, rövidke végtesttel, szőrözete épen tüskeszerű el- és illetőleg felálló, feketes, feheressel elegyesen, az előbbi az erősebb; lábain ágasan eláll. Színezete a nőstényével azonos. Tapogatója kurta; száríze a térdnél sokkal rövidebb, külső oldala végén egy rövid, zöldes, a pikkely széléhez alkalmazkodó, tompa nyujtvánnyal; pikkelye zöldes, kamálalakú, bőven szőrös; nemzőszerve lencsealakú, kerek, vörössárga, szeleim órarugóra emlékeztető finom fekete szegélyvel.

Méretek:	♀ Törzs	4·5 $\frac{m}{m}$ ebből
	fejmell	2·3 »
	I lábpár	11·5 »
	IV »	5 »

Tapasztalásom szerint az aljak bujább növényzetet lakó ritka nyári alak, melyet magam csak egyszer találtam Kőszegen (Vas megye); a magyar nemz. muzeumban megvan: Pestről (Frivaldszky János, Pével a «Csillagvölgyből»), Budáról (Pével «Farkasvölgy»); egy ifju példányát Dr. Horváth Géza barátom hozott Komjátiból.

GEN. 4. NEM. DIAEA. THOR.

(*Δαίος* = görög név.)

Syn. 1869—70. THORELL «On europ. Spiders» pag. 184.

A homlok függőleges. Az alsó szemsor középsői nem fávolabbra a homlok szélétől, mint a hátsó középsőtől; a hátsó oldalszemek a középsőknél kevésbé nagyobbak; az alsó szemsor igen könnyedén, a hátsó tetemesen kihajló; az alsó sor oldalszemei a középsőknél sokkal nagyobbak. A *Diaea globosa* bordáskörmei alakra és berendezésre nézve a *Micrommata virescens* fajára emlékeztetnek.

SPEC. I. FAJ. DIAEA GLOBOSA. (FABR.). BÜTYKÖS NYÍRSÓPÓK. KUGELIGE STUTZSPINNE.

(*globosa* = golyóalakú; a végtestről.)

Syn. 1775. *Aranea globosa* FABRICIUS «Syst. Ent.» p. 432.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 542.

♀ Fekete vagy barnásfekete; végtestének felülete fehér és részben vörössfehér riktó oldalrajzzal, mely az egészet koszoru módra körülfogja s a hát közepe felé irányozott csipkéket és ágakat boesít, az utóbbiak közül minden oldalon egy-egy mindig hosszabb a többinél s a hát közepén majdnem összeér. A fehérség elől összeér, a fonók felett megszakad. Zömök alak, majdnem körídomu végtesttel.

A fejmell sötét barnavörös, homlok részén rendszeren világosabb boltozatos; mellrésze a fejresznél csak kevésbé szélesebb. A mellvért szívalakú feketesbarna, domborodó és kevés, finom szőrözettel. A rágók vörösbarnák, laposan szélesek, kissé előreirányozottak, az első lábpár első végizénél alig hosszabbak. Az állkapcsok barnásvörösek, összehajlók, az aljak hasonló színű, az állkapcsok hosszának két harmadát eléri. A tapogató barnásvörös, a esuklóokban kissé világosodó, gyéren szőrös, végíze rövidebb mint a térd és szár együtt-

veve. A lábak közül az első két pár hosszabb a többinél, egészen azonban módosan fejlett; valamennyi sötét vorósbarna, világosabb esuklokkal és lábvegekkel, karolásra alkalmas, az első két pár szárán, alul legfeljebb 1, a második lábvegyeken szintén 1 pár tüske; a harmadik és negyedik pár ugyanazon ízeim néhány tüske. A has közepe szélesen barnafekete, oldalt szélesen () szerűen világosodó, a legzőrés mögött néha egy világosodó folt.

Az alsó szemsor középsői az oldalszemeknél sokkal kisebbek s oly nagyok, mint a hátsó sor oldalszemei, a homlok szélehez sokkal közelebb allanak, mint a hátsó középsőkhöz; az alsó sor igen könnyeden kihajló, szemei egyenlő távolságra egymástól, az oldalszemek a középsőknel sokkal nagyobbak; a hátsó sor kihajló, középszemei kisebbek és távolabbra esnek egymástól mint az oldalszemektől s valamivel távolabbra egymástól, mint az alsó középsők szintén egymástól, az utóbbiakkal pedig oly negyszöglet alkotnak, mely magasságánál szélesebb.

A zár egy egyszerű, barna, suma, alig kiemelkedő kerek koldók, also szelen — szerű hasitekkal.

Mértekek: ♀	Törzs	7	$\frac{m}{m}$	ebből
	fejmell	2·2	»	
	I lábpár	6·8	»	
	II »	7	»	
	III »	4	»	
	IV »	3·6	»	

♂ Kisebb törzsű; vegtete tojásdad, lapos; fejmelle szélesedő és lapulo, a lábvegek és a két hatso lábpár sarga, széles, feketebarna gyűrűzettel; egyébképen szemezte a nőstényével azonos, rajzai a test nagysághoz képest finomabbak. A tapogató vorósbarna, rövid, kis bunkóval; szárze kisse szélesedő, a terdnel nem hosszabb, külső oldala csucsán egy felfelé görbült finom tövissel; a pikkely kicsiny, kalánalaku, módosan szőrös; nemzőszerve alólról tekintve vorósbarna, lenesealakú, lapos, finom sötét szegelyvel.

Mértekek: ♂	Törzs	4	$\frac{m}{m}$	ebből
	fejmell	1·7	»	
	II lábpár	7·5	»	
	IV »	4·5	»	

Tavaszi és koranyari, az aljakban gyakori alak, mely leginkább az ernyősviragu növények lakója, hol vadászatát sok lelemenyességgel üzi és zacskószertű lakását, melynek nyílása fölfele nez, nagy ügyességgel az ernyő könyökei köze alkalmazva. E faj is azok közül való, a melyek a kis virágok alá rejtözve, előlábaikat a virág felibe nyújtják s az oda telepedő rovarát átkarolják.

Ismerem erdélyi reszekből: Szász-Vesszősről, Kolozsvár és Mező-Záhról; magyar reszekből: Palankáról, Pancsováról, Orsováról, a Veterani barlang környekeről, Baziásról, az Alsó-Hámorból (Borsod), Nagy-Váradról (Muz. gy. Moesáry), Ungvárról (Muz. gy. Vidra Ferdinánd), Mehádia (Muz. gy. Frivaldszky Janos), Pest (Muz. gy. «Csillagvölgy» Pavel J).

SPEC. 2. FAJ. DIAEA TRICUSPIDATA. (FABR.), VILLÁS NY. GABELIGE S.

(cuspis = köpja, lándzsá, Neptun szigonya; a ♀ barna rajzáról)

Syn. 1775. *Aranea tricuspidata* FABRICIUS «Ent. Syst.» p. 433.

Vide: THORELL «Remarks» p. 539.

♀ Elötteste halavany barnássárga, vegtete elenk világos zöld (borszeszben sárgava változik), a vege egy előre nyitott, patkószertű barna rajzzal. A vegtest majdnem otszögletes, elkerekített sarkokkal.

A fejmell laposan szélesedő, szélességenel nem hosszabb, mellresze szélesedő; az egész halavany barnássárga. A mellvért szív alakú, világos barnássárga, módosan szőrös. A rágók rovidek, laposan szélesedők, világos barnássárgák, a homlok magassagánál csak alig hosszabbak. Az allkapcsok nyulánkok, egymás-

fele hajlók, világos barnássárgák; az alajk hasonló szemezettel mellett az allkapcsok hosszának két harmadát bőven eléri. A tapogatók világos barnássárgák, gyér szőrözettel, a végiz alig rövidebb, mint a térd és szár együttvéve. A lábak egyszínűen halvány barnássárgák, a két előpár hosszú és erős; az első pár szárán, alul, a külső soron hat, a belsőn három tüske, másodvégizén hat pár tüske; a második lábpár szárán kívül 4, belől 3 tüske, másodvégizen rendszeren öt pár és hátul egy páratlan tüske; a két hátsó pár szárán és másodvégizékén 1—2 apró tüske elszórva. A végtest \cup szerű barna rajzzal, hasa világos barnássárga.

Az alsó szemsor középsői oly távolságra a homlok széletől, mint a hátsó középsőktől. A hátsó sor oldalszemei a középsőknel nem nagyobbak, mind a két sor oldalszemei fehér dudorokon, az alsó soréi valamennyi szemmel nagyobbak. A hátsó sor középsői sokkal távolabbra egymástól, mint az alsó sor középsői szinten egymástól; mind a két sor szemei különben egymás között egyenlő távolságra állanak.

A zár egy \cup szerű, alig feltűnő res, mely nyitott oldalával a nyelecskére nez.

Mertekek: ♀ Törzs	5.5 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fej mell	2 »
I lábpár	9.8 »
II » 	9.4 »
III » 	4 »
IV » 	4.8 »

♂ Kisebb, korded, lapos végtesttel és részben elütő színezettel. Fejmellen két barna hosszcsik; végtesten a barna rajz csak szegélyszerű. Két előlábparja barnássárga szépen elmosódó lüborosbarna karikákkal, két hátsó párja élénk zöld (borszeszben sárga); a tüskék fekete gombokból indulnak ki. A tapogató barnássárga, szára a térdnél valamivel rövidebb, küloldala végén egy hosszú lemezbe kinyúlik, mely lemez a pikkely szelehez simul; a pikkely kanálalakú, kicsiny, módosan szőrös; nemzőszerve lapos, kerek, vöröses-sárga, körfogata órarugószerű, fekete, finom szegélylyel.

Mertekek: ♀ Törzs	4 $\frac{m}{\mu}$ ebből
fej mell	1.8 »
I lábpár	8 »
IV » 	3.5 »

Az aljakban, nevezetesen buja rétek füvelben, kertek növényzetén közönséges faj, mely leginkább a különféle virágok kelyheiben lesi prédáját.

Ismerem erdélyi részekből: Kolozsvárról, Mező-Záhról és Nagy-Szebenből (Sill és Bergleiter-féle gyűjtemények); magyar részekből: Doroszlóról, Apatínból, Palánkáról, Panesováról, Orsováról, Tokajból, Rakamazról, Nagyváradról (Muz. gy. Mocsáry), Pestről (Muz. gy. Frivaldszky), Ungvárról (Muz. gy. Vidra Ferd.), Melhádiáról (Muz. gy. Frivaldszky).

SPEC. 3. FAJ. DIAEA CAPPARINA. (C. K.) KAPPARISZ NY. CAPPARIS S.

(Capparis, egy növény; a tartózkodásról.)

Syn. 1845. *Thomisus capparinus* C. KOCH «Die Arachniden» XII, p. 58, Tab. 410 fig. 993—995.

♀ «Elötteste és labái zöldek; a szemdudorok fehérek; a tapogatók sárgák; a végtest zöld, oldalai feheresek. Törzs 5 $\frac{m}{\mu}$ ».

♂ «Elötteste és tapogatói sárgák, az előbbin két barna hosszcsikkal és fekete szegélylyel; végteste zöld, felül fehéren szegve, oldalai barnafekete; lábai élénksárgák, az ízületek végén egy-egy barna gyűrűvel. Törzs 3.8 $\frac{m}{\mu}$ ».

Közel áll a *Diaea tricuspidata*-hoz, melytől a következő jegyek által különbözik: elötteste rövidebb és szelesebb s kevésbé boltozatos; a két szemsor középsői nem négyszögben, hanem egy előrefele szűkült trapez-

ben állanak, t. i. az alsó sor középsői alig felakkora távolságra, mint a hátsó sor középsői; valamennyi szem igen kicsiny, csak az alsó sor oldalszemői kissé nagyobbak.

A ♂ nemzőszerve gesztenyebarna.»

E fajt Koch C. i. h. oly példányok után írta le, melyeket Dr. ROSENHAUER 1844-ben Magyarországon a «Banságban» gyűjtött. A leírás csak szemezlet szerint lévén adva, e fajhoz bővebben hozzászólni nem lehet.

GEN. 5. NEM. XYSTICUS. (C. K.).

(ξυστικός = karezőlő, kaparó; a földön való tartózkodásról.)

Syn. 1835, C. Koch «Die Arachniden» in «Herr. Schäff. Deutschl. Ins.» 129. 16. 17.

Vide: THORELL «On europ. Spiders» p. 185.

A homlok függőleges. Az alsó szemsor középsői nem távolabbra a homlok szeletől mint a hátsó sor középsőitől. A hátsó szemsor oldalszemői rendszeren es határozottan nagyobbak a középsőknel; az alsó oldal-szemnek sokkal nagyobbak e sor középsőinél. A két sor oldalszemői közötti távolság alig vagy nem nagyobb annál, mely az alsó középsőket a felső középsőktől elválasztja. A két sor középsői rendszeren derek négyszögbe elhelyezettek. A lábszárak es másodvegyezek, alul, vaskos tüskékkel fegyverezettek. Zömök, kurta, széles-lapos vegtestű alakok, szürké-barna, vagy barnás-feketes színvegyülettel, a vegtest felületen rendszerint egy ketfele füreszfogas vagy visszahorgos csikkal. Az előtest hosszánál alig vagy nem keskenyebb, magasló az oldalak es a nyelecske fele resümtösen vagy ivesen lecsapott, elől elvágott, vagy ivesen elvágott, a fejsele soha sem eles.

A bordáskörmök rendszeren lehajló kampóval, 4–6 erős bordával, alattuk gyéren osztott serték állanak. A megkülönböztetésnél az ivarszervek a határozók, a második sorban a szemek, a harmadikban a lábak fegyverzete is könnyít a megkülönböztetés nehezsegein.

SPEC. I. FAJ. XYSTICUS IMPAVIDUS¹ TH. BÁTOR KAPARÓPÓK. KUHNE SCHARRSPINNE.

(impavidus = bátor; az erős testalkatról.)

Syn. 1871. *Xysticus impavidus* THORELL «Remarks» p. 230.

♀ Nagy. Előteste elenk barasarga; széles, világosab közepsávval, mely elől sötetedik. Az egész igen magas, széleségénél nem hosszabb, a nyelecskefele meredek-ivesen lecsapott; e lejtőn a közepsávtól két-oldalt egy-egy sötétebb folt. A fejresz ivesen elvágott. A vegtest szélességénél alig hosszabb, szürkessárga, egészen elmosódó hátlappal s ilyen középrajzzal. A lábak barnássárgák, sötétebb pont es foltszerű tarkasággal elegyítettek.

A zár köldökszerűen kiemelkedik, barnássárga es egy közös keretben két veséalaku, a homorúsággal egymásfelé fordított nyilást mutat, melyet egy széles lemez elválaszt (00).

Az alsó szemsor könnyeden kihajló, oldalszemői a középsőknel sokkal nagyobbak s közelebb állanak a középsőkhez, mint ezek egymáshoz; a középsők körülbelül annyira egymástól, a mennyire a homlok szeletől. A hátsó sor kihajló, oldalszemői a középsőknel csak kevésbé nagyobbak, ezektől akkora távolságra, a mekkora a középsők közötti távolság. A két sor középsői oly dereknégyszöget alkotnak, mely magasságánál valamivel szélesebb. A homlok sok rendetlen állású sertével. Az első labpár szarúm, alul, rendszeren 13 tüske két sorban: az előszelen 7, a belsőn 6, a két sor hossza közepén egy szalad ter, mely nagyobb annál.

¹ Ugylátszik azonos a X. Inetator K. L. fajjal, s ha igen, úgy e név az elsőbség, minthogy Koch L. 1870-ben írta le «Beitr. zur Kenntn. der Arachn. Fauna Galiziens» p. 29.

a mely a tüskék között rendszeren elterül; a második végizen, alul, hat pár tüske; a második lábpár szárán és végizen, alul úgy mint az első paron.

A rágók barnássárgák, tövüknel nem egészen kétszer oly szelesek mint vejükön. Az állkapcsok keskenyek, összehajlók, barnássárgások; az alajk valamivel sötétebb, az állkapcsok hossza két harmadának megfelel. A tapogató barnássárga, felületén sok, tüskeszerű sertével inkább fegyverzett mint fedett, végíze rövidebb mint a térd és szár együttvéve.

Mértékek: ♀	Törzs	12	$\frac{m'}{m}$ ebből
	fejmell	4	»
	I lábpár	12	»
	II »	11·5	»
	III »	8	»
	IV »	9	»

♂ Kisebbl, karesubb; a törzs eserbarna alapszínnel. A fejmell szélesre fejlett, közepén egy széles, világos sárgászöröses szalaggal, mely a nyelecske felől világosabb, közepén villaszerűen behasított; a hátsó sor középszemei között s tehát a középszalagban két barnás hosszvonal látható. A végtest, felülről tekintve, egy finom, sárgásfehér, de egyenetlen szegelyt mutat, fűrészfogas rajza csak vázlatosan tűnik elő. Valamennyi lábezomb és térd barnás, az utóbbi izek azonban világosabbak; a két első lábpár többi íze barnássárga, egyszínű, a harmadik és negyedik lábpár többi íze barnássárga, minden íz végén egy barna gyűrű. A tapogató kurta; térdíze elkerekített, vastagságánál nem hosszabb; száríze vastagságánál rövidebb, külső oldalának a végén egy hüvelykújszerű nyujtvánnyal, mely a pikkelyhez illeszkedik, — alul egy karajszerű, elől en egyenesen elmetezett nyujtvánnyal; a pikkely szélesen kanálalakú, nemzőszerve egy lencsealakú, finoman barnán szegélyezett gyűjtőből áll, melyből (oldalról tekintve) két, majdnem egyenlő vastagságú nyujtvány emelkedik, e nyujtványpár, egymásfelé hajolva végeivel, érintkezik, a hátulfelől álló nyujtvány kevésbé hajlott.

Mértékek: ♀	Törzs	6	$\frac{m'}{m}$ ebből
	fejmell	3	»
	I lábpár	12	»
	II »	11·5	»
	III »	8	»
	IV »	8·5	»

Mint nyári alakot, leginkább bokros helyekről ismerem, erdélyi részekből Kolozsvárról és Mező-Záhrol; magyar részekből Alsó-Dabasról (Muz. gy. Metelka F.).

SPEC. 2. FAL. XYSTICUS CRISTATUS, (CL.), TARAJOS K. KAMM S.

(cristatus = tarajjal ellátott; a fejrészen álló sertékről.)

Syn. 1757. *Araucis cristatus* CLERCK «Af. Suec.» p. 136.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 236.

♀ Elötteste barnás, magas, a hátgödörtől kezdve a nyelecskere lecsapolt; felülete lemezszerűen lapos, barnás ekkal, mely élével hátrafelé néz s a nyelecskétől jövő fehéres, villásan oszló szár által szegelyezett; szélességénél nem hosszabb. A végtest szélességénél alig hosszabb oldalai barnássárgák vagy sárgás szemyesfehérek, lapja elesen határolt, barnás vagy szürkésbarna, középsávjá világos, széles, éles kör-rajza s rendszeren minden oldalon három-három visszborog vagy fűrészfogyszerű ágat bocsát a hátlap szélei felé. A lábak barnássárgák, a két hátulsó rendszeren nemi barna pettyegetéssel.

A zar kisse köldökszerűen emelkedett, vorosessarga, néha barnas, két korded nyílással, melyek egy széles, a köldök síkjába felemelt, lapos λ szerű lemez által elválasztatnak. Az elválasztó lemez hátul horgony vagy megfordított \perp formára elágazik. Az alsó szemsor igen kevese kihajló, oldalszemei a középsőknél bőven kétszer nagyobbak; a középsőktől kevesebb mint két átmerőnyi távolságra esnek, a középsők ennél sokkal távolabbra egymástól s egyszersmind távolabbra egymástól mint a homlok széletől. A hátsó sor kihajló, oldalszemei a középsőknél határozottan nagyobbak, szemei egymás között egyenlő távolságra, mely nem kisebb annál, a mely az alsó középsők között elterjed. A két sor oldalszemei tetemes dudorokon állanak; a két sor középsői oly dereknegyszöget alkotnak, mely magasságánál valamivel szélesebb. A homlok szélén hat serte, az alsó középszemek alatt egy serte a kellő közepén; az oldalszemek alatt minden oldalon két-két serte.

A lábak fegyverzete, jelesen az első páre, igen változó; néha ugyanannál a példánynál a ballábszáron, alul négy, a jobblábon 5 pár es meg egy páratlan tüske, a másodvégzén öt-öt pár tüske; a második lábpár szárán, alul, negy-négy pár, a másodvégzén szintén négy pár tüske; a harmadik lábpár szárán, alul, két pár es egy tüske, a negyediken ugyanott 2—3 tüske. A rágók laposkásók; előlről tekintve, tövükön kétszer oly szélesek mint végükön, barnássárgák, gyeren álló fekete sertekkel. Az állkapcsok keskenyek, összehajlók sárgások, az alajk többnyire sötétebb, az állkapcsok hosszának két harmad részét eléri. A tapogatók barnássárgák, végük felül tuskes-szőrés s kevesse rövidebb mint a terd es szár együttve.

Mertekek: ♂ Törzs	7.5 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2.9 »
I lábpár	9 »
II »	8 »
III »	5.5 »
IV »	6.2 »

♀ Kisebb, karesubb. Sötétbarna alapszínű, melyen a nőstény rajzai sárgásfehér korvonalozás által jelölve. A két első lábpár ezombja es terde vörösarna, a többi része barnássárga, a két hátsó lábpár barnássárga, vörösarna, elmosódo foltokkal. A tapogató barnássárga nyelvű, pikkelye valamivel sötétebb, szára a térdnél sokkal rövidebb, küloldala vegeen egy rövid, erős tövisbe végződik, alul egy kurta, széles, lapiczkás nyújtványt bocsát; a nonzöszerv, a pikkely belső oldaláról tekintve, egy széles alapú, előre kanyargó eles fogat mutat, melylyel szemközt egy Υ szerű, karesu nyújtvány látható.

Mertekek: ♂ Törzs	4.5 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2.1 »
I lábpár	9 »
IV »	5.4 »

Mint tavaszi es nyári alak a X. Kochiival úgy tartozkodásra mint életmódra nevezve megegyezik; mint leghajóst ritkábban észleltem. Ismerem: erdélyi reszekből: Kolozsvárról, Mező-Záhról, Megygyesről es Szász-Vesszősről; magyar reszekből: Doroszlóról, Palánkáról, Orsováról, Tokajból, Rakamazról, Selmecz-bányáról, Nagy-Váradról (Muz. gy. Mocsáry), Pecs vidékeről (Muz. gy. Friwaldszky es Pável), Unghvárról (Vidra Ferd.).

SPEC. 3. FAJ. XYSTICUS KOCHII. THOR. KOCH K. KOCHS S.

(Dr. Koch Lajos kitünő német Araneologus tiszteletére.)

Syn. 1871. *Xysticus Kochii* THORELL «Remarks» p 241.

♀ Sárgásszurke; a fejmell oldalai sötétebbek. A fejmell a hátgödörtől kezdve a nyelecskefelé meredeken lecsapott. A vegtest lapos, hátsó feleben oly széles a milyen hosszú, előrefele módosan keskenyedő, oldalában sárgásszurke, hátlapja szürkésarna, e lapban egy széles, jól látható sárgásszurke, széles középsáv.

mely az első mgodor-páron túl kezdve legalább három visszhorog-(füreszfog) szerű ágat bocsát, lábai sárgászürkék. A végtest egy es felszer (vagy kevesebb) hosszabb a fejmellnél.

A zár egy vörössárga vagy barnás, módos domborodású köldök, hosszukás kettős nyílással, melyen elől egy háromszögletes nyújtvány áll (☞), belül egy határozatlan hosszlemez által választatik el egymástól; a lemez gyenge, keskeny. Az alsó szemsor alig kihajló, oldalszeméi a középsőknél kétszer nagyobbak s ezektől kettős (oldal) szemátmérőnyire állanak, a középsők emel sokkal távolabbra egymástól s egyszersmind sokkal távolabbra egymástól, mint a homlok szélétől; a hátsó sor kihajló, oldalszeméi a középsőknél valamivel nagyobbak, — szeméi majdnem egyenlő távolságra egymástól s e távolság nem kisebb annál a mely az alsó középsők között elterül. Az oldalszemek tetemes dudorokon állanak. A két sor középsői oly deréknégy-szöget alkotnak, mely magasságánál valamivel szelesebb. A homlok szélén hat fekete serte, az alsó középszemek alatt egy serte; minden oldalon az oldalszemek alatt két-két serte.

Az első lábpár szárán, alul, a külső soron öt, a belső soron három tuske, másodvégizen, alul, öt pár tuske. A második lábpár szárán, alul, három, másodvégizen öt pár tuske. A harmadik lábpár szárán, alul, két pár, a negyedikén egy nagyobb tuske.

A rágók laposkások; előlről tekintve tövük közel kétszer oly szeles mint végök, serteszerű szőrözötok gyer; különben sárgászürkék s a homlok magasságánál valamivel hosszabbak. Az állkapcsok keskenyek, hosszuk, egymásfelé hajlók, sárgások, az aljuk nyelvalaku az állkapcsok felehosszánál több, ketharmad-hosszánál kevesebb. A tapogatók sárgások, a szár es végiz, felül, sertes, a végiz oly hosszú mint a terd es szár együttvéve,

Mertekek: ♀ Törzs	6·4— 8·7	$\frac{m}{mm}$ ebből
fejmell	2·8— 3	»
I lábpár	10·5	»
II »	10·5	»
III »	6·4	»
IV »	7·3	»

♂ Kisebb, karesu. Alapszine sötétbarna, a nőstényéhez hasonló rajzok úgy az elő mint a végtesten sárgásfehér körrajzok által vázoltatnak. A két első lábpár ezombja es térde sötétbarna, sárgásfehér pettyekkel gyéren tarkázva, a többi iz világos barnássárga; az első lábpár ezombján, felül, 8—10 hosszú tuske rendetlen állásban. A két hátsó lábpár barnássárga, sűrű barna pettyezetéssel. A tapogató barnássárga, barnával elegyes, szárize a terdnel rövidebb, külső oldala, kisse aláfele, egy hosszú, erős, kisse a pikkely üre fele hajló nyújtványt visel, mely magánál az iznel nem rövidebb; a pikkely kanálalaku, módosan szőrös; a nemzőresz — a tapogatót belső oldaláról tekintve — jellemezve van egy fogószerű, kettős nyújtvány által, melynek ágai egyenlő vastagságúak es oldalt-befele irányzottak (☞), a gyűjtő felett egészen szabadon kiállók.

Mertekek: ♂ Törzs	4·8	$\frac{m}{mm}$ ebből
fejmell	2·7	»
I lábpár	10	»
IV »	6	»

Leginkább elterjedett faj, mely nagyságra, a hímeknél szmezetre nevezve is, változó, úgy hogy felismerése csak a nemzőreszek segítségével biztos. A régibb írónknál e faj nőstényei irattak le legtöbbször «X. viaticus» nev alatt, de ugyannyira összetévesztettek más fajokkal, hogy az «X. viaticus» eredeti típusa megalapíthatatlan s a nev az u. n. obscurus nevek közé soroltatott.

Poros utakon, bokrokon, fűben, karókon stb. mint tavaszi es nyári alak az aljakban közönseges, lassan jár s nagymester a preda alattomos megtámadásában. Karókon rendszeren a csücshez közel meglápnúl s a csucsra megtelepedő rovarokat, de fajbelieit is, lassu küszással megkozelíti — öt előláb-párját fogószerűen kinyujtva tartva, csak a két hátsó párral mászik — kellő távolságra érve prédáját hirtelenül átkarolja, ha erős, pár fonallal lepányvázza. Tavaszkor — jelesen ifjabb nemzedeke, a legszorgalmasabb fonalröpítő-leghajósok köze tartozik.

Ismerem: erdelyi részekből: Kolozsvarról, Mező-Záhrol, Olahfenesről, Balánbányaról; magyar részekből: Doroszlóról, Palánkáról, Illokról, Páncsováról, Orsováról, Jeselnitráról, a veteráni barlang tájáról, S.-A.-Ujhelyről, az Alsó-Hámorból, Nagy-Váradról (Muz. gy. Mocsáry), Budáról (Muz. gy. Pável), Mehádiáról (Muz. gy. Friwaldszky), Dabasról (Muz. gy. Metelka Ferencz), Pest (Muz. gy. «Csillagvölgy» Pável János).

SPEC. 4. FAJ. NYSTICUS LATERALIS. (HAHN). OLDALAS K. SEITEN 8.

(lateralis = oldalas; a végtest díszítésére vonatkozik.)

Syn. 1831. *Thomisus lateralis* HAHN «Die Arachnid.» I. p. 40.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 231, 232, 538.

♀ Elötteste elenken sötét-eserbarna, sárgásfehér, szeles középsikkal, melyben semmi ekfolt nincsen, vagy csak elmosódva — neha éppen csak néhány szemyes-barnas folt által jelöltetik; a mellresz sárgásfehér, finom szegelylyel; az egész elöttest magas, felül, a csik szélességében, lemezszerűen lapos, hátul, túl a nyelecske fele, szepen meredek-ívesen lecsapott, e meredek részen a csiktől két oldalt egy-egy sötétebb folt. A végtest szélessegenél alig hosszabb, elől keskenyebb, hátul körszerűen elkerekített, szélesebb, kisse lelapított; oldalai, különösen elől, elenken pírulók, neha sárgásfehérek. A hatlap eserbarnás, középrajza rendszeren csak két visszhorog vagy füreszfogszerű oldalágot hoesát. A lábak elenken barnássárgák s az előpárok czombjai néha voróssel elegyítettek vagy sötetes foltokkal tarkáltak.

A zár igen jellemző; köldökszerű, vörössésárga emelkedesen gombostüfejszerű két vorosbarna fenyés dudor áll, melyet egy meglehetősen szeles, vörössésárga lemez választ el (✕).

Az alsó szemsor igen könnyeden kihajló, oldalszemei a középsőknel közel kétszer nagyobbak s valamennyi szeme majdnem egyenlő távolságra egymástól (a középsők alig megkülönböztethetőleg távolabbra egymástól), a középsők kevéssel közelebb a homlok szélehez mint egymáshoz. A hatsó szemsor kihajló, oldalszemei a középsőknel nagyobbak s láthatólag távolabbra állanak a középsőktől mint ezek egymástól. A két sor középsői dereknegyszöget kepeznek, mely szélességenél nem magasabb.

A homlok szelen rendszeren nyolcz serte, az alsó középszemek alatt, közepen, egy serte, az oldalszemek alatt, oldalt, két-két serte, ezek között egy hosszabb es egy rövidebb serte.

Az első lábpár szárán es másodvegyzen, alul, rendszeren hat-hat pár tuske; a második lábpár szárán hat, másodvegyzen öt pár tuske; a harmadik lábpár szárán két pár es egy — a negyediken két tuske. A rágók laposkások, tövük kevesebb mint kétszer oly szeles mint végök, serteik gyeren állanak. Az állkapcsok keskenyek, összehajlok, sárgások; az alajk sötétebb, az állkapcsok hosszának két harmadát bőven eléri. A tapogató barnássárga, felül sertesen szőrös, barnapettyes, vegze rövidebb mint a szár es terd együttvéve.

Mertekek: ♀ Torzs.....	8	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell.....	3:5	»
I lábpár.....	10:7	»
II ».....	10:5	»
III ».....	7	»
IV ».....	8	»

♂ Kisebb, karesubb, elenk szemetű. Fejmelle elenk eserbarna, alig világosodó közepesikkal, ebben, a hát közepe táján, egy fehérsárga előre nyíló \vee szerű sarokfolt. A végtest alapszine sötétbarna, szegelye finom, sárgásfehér, visszborgos középrajza elenken sárgásfehér eserbarna foltokkal. A lábak elenken barnássárgák, a két első pár czombja es terde eserbarnával foltozott es pettyezetett.

A tapogató barnássárga, szára a terdnel sokkal rövidebb, külső oldala vegegy, a pikkely szélehez szorosán illeszkedő rövid nyujtvánnyal, alján egy karejszerű lapos nyujtvánnyal, mely szélességenél nem hosszabb. A pikkely kanálalaku, módosan szőrös, neuzőszerve sötétvörös-barna, rajta egy befelé görbülő egyszerű, hasonlószerű nyujtvány áll (D).

Mertekek: ♂ Torzs	5·2 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	2·8 »
I lábpár	10 »
IV »	6·8 »

Eddig mint nyári alakot csak Doroszlóról ismerem; Pécs vidékeről egy példány a magyar nemzeti muz. gyűjteményében, gyűjté Friwaldszky János úr.

SPEC. 5. FAJ. XYSTICUS SABULOSUS. (HAHN). FÖVÉNYES K. SAND S.

(sabulosus = homokos; lehet a tartózkodásról és színezetről is.)

Syn. 1831. *Thomisus sabulosus* HAHN «Die Arachniden» I, p. 28.

Vide: THORELL «Remarks» p. 249.

♂ Elötteste barna, sárgával mintegy márványozott; a mellrész közepén ágasan oszló esiknyalábbal, mely a szemek között is elterjed, a homlok felső öle, az oldalszemek dudorait is befoglalva, esontsárga; végteste barna, szele — különösen elől — sárgásan szegelyezve, a fűrészrajznak csak vázlata még pedig csontsárga, az oldalakból benyomuló, keskeny harántcsíkokkal van megjelölve, e csikok csak a végtest végén összeérők, a felsőbbek a közepén megszakítottak; lábai barnák, némi sárgás márványzattal, mely a ket hátsó páron leginkább feltűnik.

E faj leginkább a him tapogatójának sajátzerű berendezése által különbözik fajrokonaitól. A tapogató rövid, terde a vastagságánál alig hosszabb; szára hosszúságánál szelesebb és külső oldalának a vége egy a pikkelyhez alkalmazkodó hosszú vékony nyujtványba megy át, e nyujtvány — körömszerűen végződve — a pikkely megfelelő (külső) oldalán kiáll s alulról tekintve, a pikkely oldalfogacsának látszik lenni, ugyancsak a szár még alülfelül is egy görbült, vaskos nyujtványt boesát, mely egészben előre irányzott, míg görbülete befelé es oldalt igyekszik; a gyűjtő lencsealakú, lapos, elől félholdszerűen kimetszett, *rajta semmi fogacs vagy tövis nem létezik*

Mertekek: ♂ Torzs	4·4 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	2·3 »
I lábpár	9·2 »
II »	9 »
III »	6 »
IV »	6·5 »

♀ Elöttem ismeretlen.

E pókot, egész biztossággal, csak Kolozsvár környekeről ismerem, hol kertí utakon es a bokrok tovenél heverő lehullott lomb alatt fordúlt elő.

SPEC. 6. FAJ. XYSTICUS BIFASCIATUS C. K. KÉTCSÍKOS K. DOPPELBINDIGE S.

(bis, fascia = kétszer, csík; a fej mell világos rajzáról.)

Syn. 1835. *Xysticus bifasciatus* C. KOCH «Übers. des Ar. Syst.» I, p. 26.

1837. Idem «Die Arachniden» IV, p. 59. (saltem ad partem)

Vide: THORELL «Remarks» p. 234.

♀ Elötteste sötét-sárgabarna, felül lemezszerűen lelapított, barnas; a nyeleesketől egy világos- barnássárga sáv indul, mely a mellrész közepe táján ket keskeny ágra oszlik, ezek az ágak az oldalszemekig tartva, két csikra emlékeztetnek. A fej mell vaskos, magas, a nyeleesketől igen boltozatosan emelkedett.

A vegtest hosszánál nem szelesebb, elöl keskenyebb, hátul elkerekített, oldalában feheres vagy szürkés, hatlapja sargásszürke, középrajza néha elenyésző, rendszeren három visszhorog vagy fűrészfogszerű oldalrajzzal. Lábai sötét-barnássárgák, felül világos, sárgás hosszsesíkokkal.

A zár köldökszerűen emelkedett, sötét-vörösbarna s egy majdnem körforma nyílást mutat, mely mögött (a légzőres felett) a keret szeles, fenyesen vörösbarna, a köldökszerű emelkedés két oldalán két-két sekély horpadás látható.

Az alsó szemsor könnyedén kihajló, oldalszemei a középsőknél sokkal nagyobbak; a középsők annyira egymástól mint a homlok szeletétől s távolabbra egymástól mint az oldalszemektől. A hátsó sor kihajló, oldalszemei a középsőknél valamivel nagyobbak, valamennyi szem egymás között egyenlő távolságra. A két sor középsői oly dereknegyszöglet alkotnak, mely oly magas a milyen széles.

Az első lábpár szárán, alul, kilenez tüske két sorban, a külső soron öt; másodvégizen, alul, rendszeren hat pár tüske; a második lábpár szárán rendszeren öt, másodvégizen — hét pár tüske; a harmadik pár szárán, alul, egy pár és egy tüske, a negyediken egy nagyobb tüske.

A rágók sárgabarnák, laposok, tövüknél kétszer oly szélesek mint végüknél. Az állkapcsok keskenyek, alig egymásra hajlók, barnássárgák; az alajk az állkapcsok hosszának két harmadát eléri.

A tapogató barnássárga, bőven szőrös, végize alig rövidebb mint a térd es szár együttvéve.

Mertekek: I	Törzs	11	$\frac{m}{m}$ ebből
	fejmell	4	»
	I lábpár	12·7	»
	II »	11·8	»
	III »	8	»
	IV »	8·5	»

Néha kisebb, törzs: $8 \frac{m}{m}$ I lábpár $10·2 \frac{m}{m}$

♂ Előttünk ismeretlen.¹

Magam csak egy példányát ismerem Doroszlóról; a magyar nem. muzeum gyűjteményében két példány «Mehadia és Orsova» jelzővel, gyűjte Friwaldszky János ur.

SPEC. 7. Faj. XYSTICUS ULMI. (HARN) SZIL. K. ULMEN SCH.

(nubus = szifla; kedvencz tartózkodásáról.)

Syn. ♂ 1831. *Thomisus Ulmi* HAHN «Die Arachniden» I, p. 38.

♂ 1861. *Thomisus erraticus* BLACKWALL «Spid. of Gr. Brit. and Ir.» I, p. 71.

Vide: THORELL «Remarks» p. 246.

♀ Előtteste a nyelecskétől ivesen emelkedő, felül lemesszerűen lapos, sárgásbarna, egy világos közepcsikkal, mely a szemesoport szeleségének közel megfelel; e közep csikban egy ékalaku sötetebb betét, mely clevel a nyelecske fele fordított, s melynek csucsát a hátrés kepezi. Lábai barnássárgák. Vegteste igen világos sárgásfehér oldalakkal es hassal, felületén a vegtest kortealakjának megfelelő körrajzu halvány bebarnítással, mely az oldalak világos színetétől egy finom, barnás szegely által választatik el; e barnás hátmező közepén egy elmosódó, fehéressárga, széles hosszsesík, mely a vegtest hosszának közepe táján, két oldalt, visszhorogszerű ágat boesát s ez ágboesátást néha még egyszer ismetli; a hátmező vége felé egy vagy két szinten világos \wedge szerű harántesík, néha igen finom barna vonalak által szegélyezve. A vegtest nem egészen kétszer oly hosszú mint a fejmell. legszelesebb helyén saját hosszánál keskenyebb, felapított felületű, kortealaku, elkerekített csucsával előrefele irányzott.

¹ THORELL l. c. «The bulbus genitalis hat in *X. bifasciatus* on its under side, near the base, two strong, long, spine-like processes, which the greater part of their length run parallel with each other, only with their inward curved extremities diverging at an acute angle.» etc.

A zár egy apró, köldökszerű, barnássárga emelkedés, Ψ szerű nyúlással, melyben két megközelített apró, fénylő és sötétebb dudorodás látható.

Az alsó szemsor könnyedén kihajló, oldalszemei kétszer akkora mint középsői s ezekhez oly távolságra állanak, mely kétszeres átmérőjüknek megfelel; középszemei emel valamivel távolabbra egymástól s annyira a homlok szélétől, a mennyire egymástól. A hátsó sor kihajló, oldalszemei a középsőknél alig nagyobbak, az alsó oldalszemeknél sokkal kisebbek, szemei egyenlő távolságra egymástól, mely nem nagyobb az alsó sor középsői közöttinél. Mind a két sor középsői dereknegyszöglet kepeznek, mely magasságánál alig szélesebb; a két sor oldalszemei tetemes dudorokon s nem távolabbra egymástól, mint az alsó középsők a felső középsőktől. A homlok legszélén 7 vagy 8 fekete serte, az alsó középsők alatt és távolságuk közepeinek megfelelően, a hét vagy nyolcéhoz függőleges viszonyban még két serte.

Az első lábpár szárán, alul, öt pár, — a másodvégzen, alul, öt pár erős tüske, a tüskék néha páratlanok s a külső soré a nagyobb szám; — a második lábpáron hasonlóképpen. A harmadik lábpár szárán, alul, két pár es egy tüske, a negyediken három tüske egymásmögött.

A rágók vöröses-barnasárgák, a homlok magasságánál alig hosszabbak, laposkások; tövükön — elülről tekintve — kétszer oly szélesek mint végökön. Az állkapcsok keskenyek, összehajlók, az alajkkal együtt vörössárgák; az alajk az állkapcsok hosszának kétharmadrészet eléri. A tapogató szára es végize felül tüskés, végize alig rövidebb mint a szár es térd együttvéve.

Mertekek: ♀ Törzs	7 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	2.8 »
I lábpár	9 »
II »	8.7 »
III »	5.9 »
IV »	6.8 »

♂ Kicsiny, sötétvörösbarna, fej melle közepén egy, elevel hátrafelé fordított vörösbarnás ék, a nyelecke felől villaszerű, kétágú, sárgásfehér határral; a sötét-vörösbarna végtesten egy egészen körülfutó, keskeny, sárgásfehér oldalesik, a hátmezőn a nőstény rajzai sárgásfehér szegélyek által körvonalazva. A két első lábpár ezombja és térdé sötét-feketebarna, szára es vége vörössárga, a két hátsó lábpár sötétebb vöröses-barnasárga. A tapogató vöröses-barnasárga, pikkelye kanálalakú, módosan szőrös, szára alig felét éri a térd hosszának, külső oldala végén egy erős nyujtványt bocsát, mely a pikkely széléhez alkalmazkodva, egy eles, kis, könnyedén hajlott körmöcskébe végződik, a szár e nyujtványán kívül, alul, még egy széles karéjszerű, elkerekített, a pikkely üre felé hajló, sötétbarna, lapos nyujtvány látható, mely a szárnál hosszabb; a nemzőszerv egy sötét-vörösbarna dudor, külső oldaláról tekintve két vékony nyujtványt mutat, melyek közül a hátsó rövidebb, az első kétszer hosszabb kissé esavarosan befele-oldalt hajló.

Mertekek: ♂ Törzs	4.2 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	2.5 »
I lábpár	8 »

Mint tavaszi alakot fűzekről es a tómelleki sáros helyekről Doroszlóról ismerem.

SPEC. 8. FAJ. XYSTICUS PEROGASTER, TH. HASAS K. BAUCHIGE SCH.

($\pi\acute{\epsilon}\rho\acute{\alpha}$ = tulság jelzője, $\gamma\alpha\sigma\tau\acute{\iota}\rho$ = has; a végtest magyságáról, jelesen nyujtott alakjáról.)

Syn. 1871 *Xysticus perogaster* THORELL «Remarks» p. 249.

♂ A végtest hossztojásdad, szélességénél egy felszer hosszabb. Fejmelle szélességénél hosszabb, szep barnasárgás foltokkal, világosabb, széles közepesikkal, mely a hátrés előtt a szemekig elmosódó sötétebb hosszfoltokkal elhomályosított. A fej melle szélességénél hosszabb, domború, a hátrés táján kissé behorpasztott s a nyeleckefelé lankásan lecsapódó.

A laposodó végtest szelei, különösen elől és az oldalakban finom elenken-fehér szegélyvel, mely szegély hosszirányos s a végtest vége felé elenyészik.

A végtest alapszíne barna, középrajza vörösesbarnás, alakja s hegyével közel a fonóig terjed, szelei módos de sűrű csipkézettel, a végő csipkek csúsa pontszerűen fehér, s itt a középrajzban barnás harántesíkok láthatók. A has vörösbarna, néha pettyegedett, kétoldalt elmosódó, világos szegélyvel. A lábak sárgásbarnák, felületük egész hosszában egy világosabb es k., mely a czombokon kevésbe kifejlődött.

Az alsó szemsor könnyeden kihajló, oldalszemei a középsőknel kétszer nagyobbak, a középsőkhez közelebbre állanak mint e középsők egymás között: a középsők annyira egymástól, a mennyire a homlok szelétől. A látsó sor kihajló, oldalszemei a középsőknel nagyobbak, a középsők alig észrevehetőleg közelebb egymáshoz mint az oldalszemekhez. A két sor oldalszeme tetemes dudorokon áll, a két sor középsői oly derek negyszögben elhelyezettek, mely oly magas a milyen széles.

A lábczombok felül tüskesek, az első páron három es négy tüske két sorban, a többin 3 tüske egy sorban. Az első pár szárán, alul negy, másodvégizen alul, öt pár tüske.

A tapogató barnás, száríze a térdnél sokkal rövidebb, külső oldala végén egy nyujtvánnyal, mely egy kis fekete, sárló alakú, a pikkely szele fele hajló hegyes kormócskebe végződik: alsó fele egy másik nyujtvány, mely szélességénél hosszabb végén elkerékített es előrefele lekonyult: a nemzőrész lenesealakú, sötétvörösbarna, külső szele fele kissé behorpasztott, s itt — éppen a szeleiből — egy karejszerű, apró, a pikkely szelét alig meghaladó nyujtvánnyal ellátva, a szár kormós, felső nyujtványa a nemzőszervét megközelíti (az egész szerkezet alólról vizsgálandó).

Mertekek: 2 Torzs	5	m_m ebből
fejmel	2·4	»
I labpar	10·5	»
IV »	6	»

4 Nagyobb: végteste tojásdad, szélességénél 1/3-dal hosszabb, sárgásszürke, elmosódó, széles, vízszorgos középrajzzal. Fejmelle szélességénél valamivel hosszabb, sárgás-zürke széles középesekkel: homlokan gyeren álló, erős fekete sertekkel, melyekhez hasonlók a tapogatókon is láthatók. Lábai sárgásszürkek, felületökön barnásan vonalozva — pontozottak: az első pár czombja felületen, rezszüntős sorban álló három fekete tüske, szárán alul, három — másodvégizen negy pár tüske, az utóbbin oldalt is meg egy két tüske.

A zár egy sötétvörösbarna, fényes es terjedelmes kerek köldök, tojásdad nyílással, melynek felső (a nyeléske felőli) feleben egy szabálytalan formájú sárgás dudor látható.¹

Mertekek, 4: Torzs	5·7	m_m ebből (terhes 7·4 m_m)
fejmel	2·5	»
I labpar	7·3	»
II »	7·3	»
III »	4·8	»
IV »	5·3	»

Mint oszi alakot (október) eddig csak Veszpremből ismerem, hol kökenybokrokron találtam.

¹THORELL l. c. azt mondja: Vulva ex sulcis vel foveolis oblongis duabus subparallelis, ex ta media longitudinali testacea sat lata, convexa, duplo circiter longiore quam latiore disjunctis, constare videtur. Ugy látszik, hogy Thorell 4 példányai újabbak voltak, a melyeknél a zár kerete még nem fejlődött ki köldökké.

SPEC. 9. FAJ. XYSTICUS MARMORATUS. THOR. MÁRVÁNYZOTT K. MARMORIRTE SCH.

(A színek élénkségéről.)

Syn. 1875. *Xysticus marmoratus* THORELL «Verz. südruss. Spinnen» p. 54.

1875. » » idem «Deser. of several Europ. au N. Afr. Sp. p. 135.

♀ Barnán s szürkessárga vegyületű alapszínezet, az utóbbi az uralkodó; rajzai élesek. A fejmell oldalai szépen barnák, leghátul két apró csontfehér folttal; a fejmell teteje széles csikkal, mely a fejrészen barnával elegyített, a nyelecskefelé tiszta csontfehér; a felület ripacsos, rövid sertekkel eléggé ellátott; az oldalszemek dudorai fehérodók. A fejmell szélességénél nem hosszabb ($2\cdot3 \frac{m}{m}$), oldalról tekintve, a nyelecskétől ívesen emelkedik. A végtest szélességénél hosszabb, felülről tekintve a fonók kissé kilátszanak, elől különben keskenyebb mint hátul. A hátlap barna, középrajza világosabb, belsejében barnán zavaros, oldalt három-három fűrészfogszerű, élesen kifejezett ággal; a hátlap a világosodó oldalak felé szintén csipkés. A lábak csontfehér és barna vegyületűek s ez utóbbi szín a két hátsó láb páron gyűrűzetes jelleget ölt.

A zár igen jellemző: egy patkóalakú félkeret közepén egy gombostűfejhez hasonló sima-fenyves, vörössárga dudorból áll.

Az alsó szemsor módosan kihajló, középszemei távolabbra egymástól mint a nagy oldalszemektől ezek a középsőkhez oly távolságra, mely átmérőjüket (az oldalszemét t. i.) csak kevés haladja meg, a középszemek sokkal közelebb a homlok szélehez mint a hátsó középsőkhez.

A hátsó sor kihajló, oldalszemei a középsőknel valánivel közelebb egymáshoz mint az oldalszemekhez.

A két sor oldalszemei fehérlő dudorokon állanak; a két sor középsői oly negyszöglet alkotnak, mely szélességénél nem magasabb.

Az első lábpár szárán, alul, hét gyengébb tüske két sorban, — másodvégizén, alul, öt pár tüske. A többi lábpár hasonló izei szintén tüskések.

A rágók laposkások, esont-fehérlők, kevés barnás ripacsos és sertével, a homlok magasságánál kevés hosszabbak. A tapogatók esontsárgásokba ma foltokkal és kevés tüskével, végizők oly hosszú, mint a térd és szár együttvéve.

Mertekek ♀ :	Törzs	$7\cdot5 \frac{m}{m}$ ebből
	fejmell	$2\cdot8$ »
	I lábpár	8 »
	II »	8 »
	III »	$5\cdot8$ »
	IV »	$7\cdot6$ »

♂ Az ivarérett him előttem ismeretlen; a harmadvedlésű csak bunkósodó tapogatói által különbözik a nőténytől.

E fajt csak két példány után ismerem: egy eretlen him Rákos Palotáról (Muz. gy. Pavel János), egy ivarérett nőtény Doroszlóról.

SPEC. 10. FAJ XYSTICUS ROBUSTUS. (HAHN). VASKOS K. VIERSCHROTTIGE SCH.

(robustus = trop. értelemben; vaskos; az alajk erőteljességéről.)

Syn. 1831. *Thomisus robustus* HAHN «Die Arachniden» 1, p. 50.? 1802. *Aranca fucata* WALCKENAER «Faun. Par. 11, p. 232.

Vide: THORELL «Remarks» p. 251 et 535.

♀ Rendkívül zomok, vaskos alak, végteste alig hosszabb és alig szélesebb a fejmellnél; a fejmell oly hosszú, a milyen széles ($4 \frac{m}{m}$), magasan domború, hátul ívesen lecsapott, felülete ripacsos, a ripacsokon

kurta, erős fekete tüskék; a végtest elejének az ele szinten tüskes. A lábak rendkívül vaskosak, aránylag rövidek, sok kurta, fekete tüskevel fegyverezettek.

Az előtest sötét, világosabb barna és feheres színvegyületet, mintegy finom márványozást mutat.

Az oldalszemek dudorai előfelőkön esontfelek (eles szem nagytás nélkül is kivetheti): a középszemektől a hát közepéig egy elmosódó finom barna vonás (leginkább borszeszben) látható, melynek hátsó végétől ismét egy horgonyszerűen az oldalszemek felé kanyarodó vonás követhető.

A végtest hasonlóan márványozott, de visszahorgos középrajza, mely némileg világos, kivethető, szeles, minden oldalon megkülönböztethető három visszahoroggal. A háton öt ingödör látható: négy páros és egy a végtest elején.

A végtest oldalai és hasfele sűrű, az ntóbbi haránt ránezokkal borítottak.

A lábak szinten márványozottak, a végizék világosodók.

A zár egy kis sárgás, lapos, köldökszerű terese közepén egy jelentéktelen benyomással.

Az alsó szemsor kihajló, középszemei sokkal közelebb a homlok széléhez mint a hátsó középszemekhez, oldalszemei a középsőknél kétszer nagyobbak, a középsők távolabb egymástól, mint az oldalszemektől. A hátsó sor kihajló, oldalszemei nagyobbak a középsőknél, az alsó sor oldalszemeinél ellenben sokkal kisebbek, e (hátsó) sor negy szeme egymás között egyenlő távolságra. A két sor középszemei oly deréknegyszöglet alkotnak, mely szélességénél nem magasabb.

Az első lábpár szára, alul, negy pár erős, kurta tüskével, másodvégize, alul negy pár hasonló tüskével. A többi lábpár ugyanazokon az izeken szinten tüskés.

A rágók vaskosak, a homlok magasságánál nem hosszabbak, márványozottak, ripacsosok, sok erős sertetüskével borítottak. A tapogató márványozott, ripacsos, sok sertével fedett: végize oly hosszú mint a terd es szár együttvéve.

Mertekék : ♀	Törzs	7 $\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	4 »
	I lábpár	11 »
	IV »	8 »

♂ Elöttem ismeretlen.

Mint késő őszi alakot csak egy ♀ példány után ismerem, e nőtényt Erdélyben, Szász-Veszőson találtam.

A *X. robustus* HAHN és *X. fucatus* WALCK azonossága még kétes (lásd THORELL: «Rem. on Syn.» p. 535.), azért tettem kérdésbe az utóbbi nevet; az eldöntéshez egy példány alapján hozzájárulnom nem lehet.

SPEC. 11. FAJ. NYSTICUS ACERBUS. THOR. KOMOR K. DUSTERE SCH.

(acerbus - trop. durva, komor; valószínűleg a színezetről.)

Syn. 1871. *X. acerbus* THORELL «Remarks» p. 237.

♀ A *X. robustus* (HANN) alaktársa, de sokkal kevesbé zömök, más idomu zárral es másnemű szemállással. (Fejmell hossza, szélessége legfeljebb 2·8 $\frac{m}{m}$).

Komor színezetű. Fejmelle sötétbarna, esontsárgás színvegyülettel, a nyelceske felől egy fehéressáv-folt nyomul a mellrész közepe tájáig, hol ∇ szerűen kivágott; a mellrész oldalai sötétbarnak; a fejrész éle az alsó szemsor hosszában esontfeheres. Az egész fejmell felülete sok, nem éppen erős, karesű sertékkal fedett. A végtest kerekled, terjedelmes, elől kevésbé keskenyebb, barnaszürke vegyülettel, néha a sürke szín az uralkodó; hátlapjának színezete elfolyó, középrajza elmosódott, s oldalágai gyakran csak feketés harántvonalok által némileg jelölve. A has sűrűkés, vagy barnás. A lábak sötétbarnak; a ket hátsó pár szára es terde, felül, esontfeheres hosszesikkal. A zár egy sárgásvörös, vagy vörösarna, módosan emelkedő gyűrű, mely a

legzöres fele nyitott s kisse csatornás folytatású, korreszeben sekelyen kivájt, határozatlan, rancszerű választékkal, mely utóbbi néha hiányzik.

Az alsó szemsor igen kevesse kihajló, középszelei sokkal távolabb egymástól mint az oldalszemektől; az oldalszemek nagyobbak s körülbelül két átmérőjüknek megfelelő távolságra állanak a középsőktől. A hátsó sor könnyedén kihajló, oldalszelei a középsőknél nem nagyobbak, valamennyi szem egymás között egyenlő távolságra. A két sor oldalszeme módos dudorokon áll; a két sor középsői oly derek négyszögbe elhelyezettek, mely magasságánál láthatólag szélesebb.

Az első lábpair szárán, alul, négy pár rövid — másodvégizén alul 5—6 hosszú tüske. A többi lábpairon, ugyan azon ízek alján, szinten tüskék állanak.

A rágók lapulók, a homlok magasságánál alig hosszabbak, barna-sárgán márványozottak, ripacsosok, több erős sertével. A tapogató barnás, felületen sok erős tüskeszerű sertével inkább fegyverzett mint edett, végíze oly hosszú mint a terd és szár együttvéve.

Mertekek: ♀	Törzs	7·7 $\frac{m}{m}$	elből
	fej mell	2·8	»
	I lábpair	8·5	»
	II »	8·4	»
	III »	6·2	»
	IV »	7	»

♂ Elöttem ismeretlen. ¹

Mint tavaszi alakot leginkább bokros helyek sivarabb tisztásairól ismerem; néha bogáncskörökon is tartózkodik.

Találtam erdélyi részekben: Szász-Vesszősön; magyar részekben: Hlokon, Páncsován, Orsován, Ó-Ogradenán (Mragonya völgy), Báziason, — megvan a magy. nemz. muzeum gyűjteményében Nagy-Váradról (Moecáry), Pécs vidékeről (Frivaldszky és Pável), Budáról (Pavel). Úgy látszik, hogy csak déli részét lakja az országnak.

SPEC. 12. FAJ. XYSTICUS FRATER. N. SP. ROKON K. VERWANDTE SCH.

(frater = fivér; az acerbus fajhoz való rokonságra ezélez.)

(VIII. tábla, 177. a szemesoport, b ♀ zarja; és IX. tábla, 205 ♀ felülről.)

♀ Elötteste szép barnásfekete; végteste szép sárgásan világosszürke, barna pettyezetéssel, mely néha a füreszfogas rajzot vázlatosan előtünteti. Az első két lábpair ezombja és szára szép barnafekete, végzei sárgásvörösek, végökön fekete gyűrűvel, a két hátsó lábpair szára szép sárgásvörös, a végén fekete gyűrűvel, a terd és ezomb szepen barna, világos sárgásfehér hosszúsíkkal (a harmadik páron legélesebben kifejlett és kettős), a végizek mint az első párokon. A fejresz arézsze világosodó, az alsó szemsoron végig egy sárgásfehér haránt csik; a nyelceske felett egy széles közepesik kezdődik, mely gyorsan két finom ágra szakad, a mely ket ág — villamódra tágulva — a hátsó szemsorig ér — e rajz sárgásfehér. A hátsó szemsor ket középsője mögött három enyésző, vörössesárga hosszvonal, mely néha a villa közet egészen kitölti.

¹ THORELL i. h. a tapogatót illetőleg a nemzészerv szerkezetét így írja le:

«Palpi ferrugineo-fusci, bulbo piceo; pars patellaris paulo longior quam latior; pars tibialis ea brevior, versus apicem dilatata, desuper visa fere triangula, brevior fere quam latior ad apicem, apice lateris exterioris in procursum anteriora versus et paulo foras directum, longitudine fere ipsius partis, producto; hoc procursum versus apicem abruptus compresso, apice acuminato paululo deorsum curvato. vix ad 1/2 longitudinis laminae pertinet. Latus exterius partis tibialis intra in alterum procursum excurrit latum, extus convexum, intus ad longitudinem concavum, versus apicem paulo angustatum, apice emarginato, anteriora versus, foras et deorsum directus, basi cum procursum apicali partis tibialis ita conerctum, ut emarginatione parva tantum ab eo separatur. Laminae margo exterior aequaliter rotundatus, tuberculo vel procursum nullo. Bulbus rotundatus, humilis, subtus parum inequalis, sub cochleiformis, in margine exteriori tuberculo vel dente parvo, nitido, pone apicem procursum apicalis partis tibialis sito, munitus; antice in setam vel spinam tenuem excurrens extus directam, circa apicem ejus subcurvatum et laminae arete appressam, praeterea inermis.»

A ragok tove sötétbarna, vege sargasfeher. A mellvert sarga es barnával finoman tarkított. A eszók különösen díszesek: világosbarnák, végök szep feheres szegelyvel, tövük több feheres hosszessikkal díszlik. A tapogató kurta, barnássárga végize a többihez képest kisse vekonyult, az egészen keves serte áll. A lábak közül a két első pár vaskos, hosszú, a két hátsó gyengébb és rövidebb. Az első lábpár ezombja felületén három ágaskodó serte, kisse harant sorba állítva. — szárán, alul negy, végizen, alul három túskepár. Végteste szélesen tojásdad, szélessegenél csak igen kevesse hosszabb, hátul elkerékített.

Az alsó szemsor kevéssé, a hátsó kömnyeden kihajló; a két sor középsői egy magasságúnál valamivel szélesebb dereknégyszögbe elhelyezettek: az alsó es hátsó sor oldalszemei nagyobbak a középsőknel, az alsó oldalszemek nagyobbak a hátsó oldalszemeknel, a hátsó sor oldalszemei távolabbra állanak a hátsó középsőktől mint az alsó oldalszemektől. A zár egy kiemelkedő, karikaszerű keret, mely a légzérés felé meg van szakítva, belseje dobhártyaszerű, a közepén egy hosszúvonal.

Mertekék: ♀ Torzs	6	$\frac{m}{m}$ ebből
fejnel	2·3	»
I lábpár	7·5	»
II » 	7·6	»
III » 	5	»
IV » 	5·1	»

♂ Ismeretlen.

E díszes fajt, mint kora tavaszi alakot az Alduna vidéken, Palankán, a Trnováci erdő tisztásainak fűvében gyűjtöttem. Dr. THORELL e fajt ujnak ismerte el.

SPEC. 13. FAL. XYSTICUS PRATICOLA. C. K. RÉTI K. WIESEN SCH.

(praticola = rétlakó; a tartózkodásról.)

Syn. 1837 S. X. *praticola* C. Koch «Die Arachniden» IV, p. 77.

Vide: THORELL «Remarks» p. 426, 569, 572.

♀ Kicsiny, rövidlábu; végteste majdnem kerek, hosszánál valamivel szélesebb. Előteste barnászvörös közepesikkal, barna oldalakkal, szélessegenél nem hosszabb, oldalról tekintve, egyenes háttal, mely a hát közepén túl meredeken a nyelesekére lecsapott; a fej eleje ívesen elkerékített, az oldalszemek dudorai jelentektelenek. A végtest csontsárgás, barnával kevert, a barna szín a nemet jellemző fűrészfogas rajzot meg nemileg de határozatlanul jelöli. A lábak barnássárgák. — barna, gyűrűjellegű, sűrűálló foltokkal.

A zár egy vörösessárga, kisse keretszerűen emelkedett köldök, mely két felől szerűen van szegelyezve, a szegély kisse sötetes, az egész keret hosszánál kisse szélesebb, alul összeérő felül szűken nyitott, belül sekélyen kivájt, két apró horpadással (a horpadás csak a mikroskóp alatt látható).

Az alsó szemsor kihajló, középsői annyira egymástól, mint a homlok széletől, oldalszemei nagyobbak s szemtűréjőkre állanak a középsőktől. A hátsó sor tetemesen kihajló, oldalszemei a középsőknel nagyobbak s láthatólag távolabbra állanak a középsőktől mint ezek egymástól. A hátsó középső szemek valamivel közelebb egymáshoz mint az alsó középsők szinten egymáshoz s mind a két sor középsői oly négyszöget alkotnak, mely alsó szélességenél láthatólag magasabb.

Az első lábpár szárán, alul, meg pedig hossza közepe táján, két pár túske, — másodvégizen, alul, három pár hosszú túske. A második páron hasonlóképpen.

A ragók laposkások: tövük csontsárga, végök sötetdő. A tapogató vörösessárga-barna, gyűrűszerű foltokkal, gyeren szoros; végize rövidebb mint terde es szara együttveve.

Mertekék: ♀	Törzs	4:3 $\frac{m}{m}$ ebből
	fejmel	1:8 »
	I lábpar	4:3 »
	IV »	3:2 »

♂ Elöttem ismeretlen.

Mint nyári alakot füves helyekről csak Doroszlóról ismerem.

SPEC. 14. FAJ. XYSTICUS GRAECUS. C. K. GÖRÖG K. GRIECHISCHE SCH.

(graecus = görög; a lelhelyről.)

Syn. 1838. *Xysticus graecus* C. Koch «Die Arachn.» IV, p. 65.

Vide: THORELL «Remarks» p. 240.

♀ Elötteste sárgásfehér; az oldalszemek mögött egy görbített hosszesík s egy szegélyesík fekete; a végtest hátfele olajsziürke, három fehères, keresztbefutó, hullámos szalaggal.

Az elöttest sárgásfehér, a hátsó oldalszemektől a mellrész hátsó lehajlásáig egy feketén márványozott szalag vonúl, e szalag a mellrész széle szerint fut s egy sötétfekete pontba végződik. A rágók sárgásfehérek, serteszörösök, tövükön és végük felé füstösen barnulók. A tapogató sárgás-fehér, a szár- és végiz végén barna. A mellvért fehér, barnán porozott, széleim füstbarnába átmenő. A végtest oldalal és hasfele fehéresek, az előbbiek szürkésbarna, rezsutosan futó vonalakkal. A lábakon a ezomb, térd és szár sárgásfehér, a többi iz inkább sárgás, de mégis inkább fehérbe játszik; a ezombok belső oldalán három fekete folt, máskülöben a ezombok és száruk feketén pontozottak, e pontok a felület fehér vonala hosszában csikyszerűen tömörülve; a ezombok tövén, felül, egy nagyobb fekete folt; a többi lábíz töve és vége szintén keskenyen fekete. Törzs $8 \frac{m}{m}$.

E fajt Koch C. i. h. eredetileg Görögországból Nauplia környékéről írta le, DOLESCHALL a «Syst. Verz. etc.» sorozatában Magyarországból is említi.

SPEC. 15. FAJ. XYSTICUS HORTICOLA. C. K. KERTI K. GARTEN SCH.

(horticola = kertbenlakó; a tatózkodásról.)

Syn. 1837. *Xysticus horticola* (C. Koch «Übers. d. Ar. Syst.» I, p. 26.

Vide: THORELL «Remarks» p. 252, 426.

♂ Elötteste voróessárga-barna, sötétebb barnával keverve, oldalszegelye sötétbarna, a nyeleeske táján kivágásszerűen világosabb. Végteste voróses-sárgabarna néha rókavörös, barnán porozott, hat ingödörpárral; oldalain bordaszerű sötétebb csikok. A két első lábpar rókavörös, a két hátsó lábpar sárga.

A tapogató rövid; szára szerfelett complicált szervezettel; külső oldalán két nyujtvány, egyik a végén, mely lemezszerűen illeszkedik a fedő pikkelyhez, a másik oldalt kifelé mered, vastag, hegyesdő végevel előre felé görbül; alszmen egy melyen kettelasított, széles, erős nyujtvány, melynek felei lapítottak, a külső fél vekonyabb, inkább hegyesdő, a másik fél vaskosabb, a végén vastagodott kissé föl- és befelé hajlott. A gyűjtő sma. kidagadó egy finom, hosszú embolus által rugószerűen kerítve; a tövén egy kis horog.

Mertekék: Törzs $5 \frac{m}{m}$

♀ Világosabb. A zárat két terjedelmes, fekete, hosszúkas, majdnem háromszögletes folt jellemzi, melyek hegyökkel kifelé állnak.

E fajt említi Sill V. „*Thomisus*“ *horticola* C. Koch név alatt Szeben környékéről. Példányt nem láttam.

SPEC. 16. FAJ. XYSTICUS? DEVIUS. (C. K.). FÉLREJÁRÓ K. UNSTATE SCH.

(devius = kóbor, állhatatlan, félreeső, messzeeső stb; az első lelhelyre vonatkozik.)

Syn. 1845. *Thomisus devius* C. KOCH «Die Arachn.» XII, p. 61, Taf. 411, fig. 997

«♀ Elötteste kinagasló fejreszszel, homlokreszen számos sertével, sárga; sötét, barnan-foltos szegelylyel; vegtete rozsdaszínű; lábai sárgások, a czombok felületen két barna hosszcsik.»

Mertek: Törzs 11 $\frac{m}{\mu}$

Dr. KOCH C. e pókot, melyet Dr. ROSENHAUER (Erlangen) a «Bánátban», valószínűleg Oravicza táján találta, türe szurt, szárított példány után írta le, ugy azonban, hogy annak megbizonyítása lehetetlen, mert a színezet nem elégséges jelleg, az ivarszervekről a leíró nem emlekezett meg. A fajt a „*Thomisus edycinus*”-sal hozza kapcsolatba s így meglehet, hogy a faj a *Misumena vatia* (CL) egy feltünőbb színváltozata,

SPEC. 17. FAJ. XYSTICUS? CERINUS. (C. K.). VIASZOS K. WACHS SCH.

(cerinus = viaszos; a színezetről.)

Syn. 1845. *Thomisus cerinus* C. KOCH «Die Arachn.» XII, p. 60, Taf. 411, fig. 996.

«♀ Elötteste barnafekete, fejezese felül, mellresze a szelein sárgák; vegtete agyagossárga; lábai es tapogatói élénksárgák.»

Mertek: Törzs 8.5 $\frac{m}{\mu}$

Dr. KOCH C. ezt a fajt is ROSENHAUER (Erlangen) féle, Oraviczáról származó példány után írta le es a «*Thomisus lateralis* Hahn» fajjal hozza kapcsolatba, e szerint tehát Xysticus impavidus Thor fajjal állana viszonyban, A fenn idézett rajzhoz tartozó szemesoport után itelve azonban inkább *Misumena*-ra emlekedtet s nem lehetetlen, hogy ez is csak a *Misumena vatia* (CL) fajnak egy feltünőbb színváltozata,

SUBORDO VI. ALREND.

CITIGRADAÉ

(cito = gyors; gradus = lépés.)

FUTÓK.

A futók jól jellemzett alrendjenek jegyei: az emelkedett, majdnem primaticus elöttest, 3 vagy 4 harántfutó sorba elrendezett szemesoport; gyors mozgásra alkalmas szervezet, mely a testtörzsnek a lábakhoz való, megfelelő arányában gyökerezik.

Noha a lábak kivétel nélkül hármas szovökaroni rendszert mutatnak, a szöves itt is háttérbe lép, minek jellemző jele az, hogy az alrend legtypicusabb alakjainál (*Lycosoidae*-Farkaspókok) a szovökarmok elkoresosulása itt ott észlelhető. A lábaknak a testtörzshöz képest aránylagos fejlettsége, a futás, egyáltalában gyors mozgás képességet eredményez, s az alrend alakjait *prédát kereső* vadászokká teszi.

A rend legtypicusabb alakjai ugyannyira mozgók, hogy meg a nemzedékek sorára tartozó mozzanatok sem kötik őket egy helyhez: a nőstény zacsóba szövi petéit s vadászatain magával hordozza, épen úgy, mint későbben hátán a kibujt fiakat, mindaddig, a míg ezek önálló életmódra képesek.

Itt is találunk lakhelyeket (Cselőpók-Trochosa), de ezek nem az alrend életmódjának sajátlagos irányából, hanem azon körülményekből folynak, a melyek között az illető alakok élnek, a melyek között létök biztosságát csak egy lakás hozzájárulásából meríthetik (Trochosa infernalis-Pokoli Cselőpók a pusztán, Trochosa cinerea-Szürke Cselőpók könnyen áradó folyók görgetegein). E lakhelyek kapcsolják e rendet nemileg a földhészövékhöz (biologiatilag). A szervezetre nézve találunk kapcsolatokat a Csöszövékkel (lásd Zora-Párduczpók), és a Keszegjárókkal (lásd a Futók közül: Oxyopoidae-Hinzipókok, s a Keszegjárók közül: Humyópók-Micrommata).

A nyugró vagy mozgó prédát felkeresni, szembe megtámadni, ha menekülni akar, vagy bajosan megközelíthető, ugrással is reátámadni, ez a futók módja, evvel járulnak a pókműködés rendszeréhez.

A szövés, mint táplálékszerző közeg egészen háttérbe lép, és a mozgás sajátlagosságára esik a főszűl.

A kivételbe tett alakok kivételével, a többi azon hajlékkal éri be, a melyet a véletlen szolgáltat; az alakok tehát szabadon barangolva intézik támadásaikat, gyakorolnak hatást.

Működésökre nézve, bár a röghöz kötve, de vízszintes irányban teljesen szabadok.

Az aljak rögetől fel a hegyesucok örök haváig, mindenütt vannak ez alrendnek képviselői; de alakgazdagságának tetőpontját mégis az aljakban éri el.

A száraz talajon, a vízmelléken, a víz színén mindenütt futókkal találkozunk, melyeknek fajsoraiban (talán általános is) a fonalröpités, tehát nagyszabású helyváltoztatás szerepel s képesekké teszi őket, a hatásnak széles alapon való gyakorlására.

A nemzedékek sorát úgy látszik kizárólagosan áttelelő alakok tartják fenn.

FAM. I. CSALÁD. LYCOSIDAE. FARKASOK. WOLFFSPINNEN.

(λύκος = farkas; a barangoló életmódról.)

GEN. I. NEM. AULONIA, C. K.

(αυλώων — csatona, völgy; valószínűleg az előtest nem nyergességéről.)

Syn. 1848. C. Koch «Die Arachniden» XIV, p. 97.

Vide: THORELL «On europ. Spiders» p. 190.

Az alsó szemsor középsői és a homlok szele közötti távolság nem nagyobb egy alsó középszem átmerőjénél. A felső fonópár az alsónál sokkal hosszabb. Az arez magas, közel negyszögletes, a rágók töve felett kiálló. Az alsó szemsor behajló.

SPEC. I. FAJ. AULONIA ALBIMANA. (WALCK.), FEHÉRKEZŰ KOSPÓK. WEISSHÄNDIGE WIDERSP.

(albimani = fehérkezű; a tapogatón lévő fehér színről.)

Syn. 1805. *Lycosa albimana* WALCKENAER «Tabl. d'Arachn.» p. 10.

(Vide: 1848. (*Aulonia*) *albimana* C. Koch «Die Arachn.» XIV, p. 202.)

♀ Elötteste fekete, megfekvő, igen finom es gyér szőrzettel.

A végtest fekete, megfekvő sárgás szőrzettel. A tapogató fekete-barna, *törde csontfchér*. Az első láb-pár ezombja fekete, a többi íze, valamint a többi láb is barnássárga.

A fej mell fejrésze keskeny, a szélesedő mellreszből prizmaszerűen mintegy kitölt, erősen kidülő homlokkal, s má: felülről tekintve, a mellresz mindkét oldalán két két tetemes behorpasztás látható s a mellrész legszélen egy igen fnom, szőrőkből való, hófehér szegely szemebetünő: oldalról tekintve a hátvonal kissé nyerges, hátul reszűtösen a nyelcskere leesapott. A mellvert szivalaku, fekete, zsírfenyű.

A rágók vörösbarnák, oldalról tekintve, erősen az állkapcsokra esapottak, úgy hogy a kiálló homlokkal meglehetősen egy síkba esve, evvel s a hátvonallal eles szöglet kepeznek. A tapogató karsu, végize kevésse rövidese mint a térd és szár együttvé.

A lábak karsuk, eleg hosszúk, hosszú nyulánk túskekkel fegyverezve: jelesen a két első pár szárán, alul 5—6 hosszú túske, a másodvégizen, alul, szinten hosszú túskek: a negyedik lábpár szárán kevés karsú túske, köröskörül pereszleyszerűen elhelyezve.

A végtest fojásdad. A fonók közül a felső pár hosszabb az alsónál, két ize igen jól megkülönböztethető.

Az alsó szemsor négy szeme igen apró, igen közel a homlok széléhez, alig szemátmerőnyire egymástól, a sor a homlok széléhez illeszkedve behajló. A középső sor két szeme nagy, domboru, a fej előre elhelyezett, körülbelül szemátmerőnyire egymástól, a hátsó sor két szeme kisebb a középsőnél s távolabb egymástól, mint a középsők szinten egymástól, úgy hogy e négy szem egy előrefele könyvedén szűkülő trapezet képez.

A zár alig kiemelkedő, semmi jellemzőt sem mutat.

Mértékek: ♀ Törzs	4 m_m ebből
fej mell	1.9 »
I lábpár	4.3 »
IV »	5.7 »

^a Karsubb, színezete a nőstényével azonos, csak a tapogató terde kevesse kirívó, barnássárga. A tapogató szára szélesedő, a térdnél nem hosszabb: pikkelye fekete, terjedelmes, csucososan kanál alakú lekonyuló véggel, módosan szőrös (példányomon a nemzőszerv még nem tökéletesen fejlett).

Mértékek: ♂ Törzs	3.8 m_m ebből
fej mell	2 »
I lábpár	4.2 »
IV »	5.5 »

E esinos kis fajt eddig csak Doroszlóról, közel ivarérett állapotjában, mint igen kora tavaszi alakot, s a legszorgalmasabb léghajósok egyikét ismerem. Fonalröpitéseit már márczius melegebb napjain kezd s a Mosztonga melletti kertek karóin rendszeren többet magával sürgölődik, Igen gyors futó s ha a szel erősödik, úgy, hogy a fonalröpitést lehetlenné teszi, a pok esillagszerűen szetterpeszti lábait, lelapul s bevárja a szel esillapodását.

Néha egy fél perez alatt 1 méternyi fonalat fejt és elhajózik rajta.

GEN. 2. NEM. LYCOSA. LATR.

(Vide: Lycosoidae.)

Syn. 1804. LATREILLE «Nouv. Dict. d'Hist. Nat.» XXIV, p. 135. (ad partem).

Vide: THORELL «On europ. Spiders» p. 190.

Az alsó szemsor középsői oly távolságra esnek a homlok széletől, mely a szem átmerőjét kevesse meghaladja. A felső fonó pár az alsónál nem, vagy alig hosszabb. Az alsó szemsor a középsőnél valamivel rövidese. A szemesoport tere legalább oly hosszú, a milyen széles. Az arez (fej, előlről tekintve) magas, majdnem négyszögletes, a rágók főve felett nem vagy alig táguló, egyenes oldalakkal. A lábvegek karsuk, nyulánkok.

Kószá, futó, komor szinü alakok, a melyek lakást nem készítenek es csak alkalmas helyisegekben, mint kővek alá, resekbe, kőrákosokba stb. vonulnak meg. Látó képességek öles, a közeledő veszélyt már messziről veszik észre. A nőstények lenesealaku peteburkaikat, a fonókhoz erősítve, mindenütt magukkal czipelik s fiaikat, egy darabig hátukon hordozzák.

SPEC. I. EAJ. LYCOSA AMENTATA. (CL.) PARITTYÁS FARKASPÓK. SCHLEUDER W.

(amentum = hajító szij, - amenta torquere : szij segítségével lövegeket röpiteni; alkalmasint a testhez erősített peteburokról.)

Syn. 1757. *Araneus amentatus* CLERCK «ARAN. Succ.» p. 96.

Vide: THORELL «REMARKS» p. 298.

♀ Olajbarna, barnássárgán kevert-szörű; a fejmen a mellrészen, a hátsó szemekig terjedve, egy terjedelmes világosodó folt, mely közepén hasított (legjobban borszeszben tűnik elő), a mellrész szélein határozatlan szegely. A lábak komor barnássárgák, sűrűn álló barna gyűrűkkel és foltokkal; a csipők egyszínűen, élénken barnássárgák.

A fejmel, felülről tekintve, hosszukás szivalaku, előrefelé módosan felemelkedő; oldalról tekintve hátvonala majdnem vízszintes, alig észrevehetőleg nyerges hajlású, s a hátrés végével kezdve a nyelecskere lecsapott; megfekvő szőrözete bőven sűrűsárvával kevert, felálló szőrözete gyér, fekete, hosszú, a szemek területén leginkább feltűnő. A mellvrt sötétbarna, barnássárga szőrözettel bőven fedett. A rágók elég hosszúk, az első lábpár végizenel rövidebbek, ezombjánál nem vastagabbak, barnássárgák sötettedő végekkel, lefelé álló sötét szőrözettel, mely szinöket nem fedí el.

Az állkapesok barnássárgák, szélesek, elől elkerekítettek; az alajk sötetebb, az állkapesok felehoszszának körülbelöl megfeleelő. A tapogató barnássárga, barna foltokkal és gyűrűkkel, szőrös: valamennyi ize felületén karesu tüskék állanak, végize alig hosszabb a száriznel és sokkal rövidebb mint a térd es szár együttvéve.

A lábak hosszúk, — különösen az utolsó pár — karesúk, finoman kifutó végekkel és bő fegyverzettel. Az első pár szárán, alul, a végén egy pár rövidebb, hátrafele két pár hosszú, kissé megfekvő tüske, e másodvégizen hasonlóképen; ezombja felülete végén több kurta tüske, ezek mögött, egymásután állva, két hosszú tüske: a szára és másodvégize felületén a rövid, megfekvő szőrözet közül 2—3 tapintó szőr áll ki.

A harmadik és negyedik lábpár szára és másodvégize felül is tüskés: valamennyi pár ezombja felületen egymás után álló két hosszabb tüske.

A végtest terhes állapotban hossztojásdad, nem terhesben hátul ellapított, elől kissé keskenyebb: hasa a feületnél valamivel világosabb.

Az alsó szemsor egyenes, szemei aprók, egyenlők, a homlok szélétöl átmérőjüknél távolabbra állanak, a középsők valamivel távolabbra egymástól, mint az oldalszemektöl; az alsó sor a középsőnél fáthatólag rövidebb. A középső sor két szeme nagy, bőven egy szem átmérőnyire egymástól és fél átmérőnyire az alsó, oldalszemektöl. A hátsó két szem az alsó szemeknél sokkal nagyobb, a középszemek fél átmérőjét is meghaladja, sokkal távolabbra áll egymástól mint a középszemektöl, s ezekkel egy előrefelé szükülő trappezet alkot.

A zár barnássárga, egy löherelevélhez hasonló beosztású; a légzőrés felé, nyelv helyett, egy sziv alaku lemezzel () neha az osztás hiányzik, de a szivalakü lemez határozottan kivehető.

Mertekek: ♀ Törzs (terhes)	8.5 $\frac{m}{m}$	ebből
(nem terhes)	7	»
fejmel	3.5	»
I lábpár	10.5	»
II »	9.8	»
III »	10.5	»
IV »	14.8	»

A peteburok barnássárgas, lenesealaku, finom szövetű, úgy hogy a petek kisse attetszenek; atmerője $5\cdot5$ $\frac{m}{m}$.

♂ Valamivel karesubb; tojásdad, kis vegtesttel; lábai halványabb foltokkal és gyűrűkkel, a testhez kepest világosodók. A tapogató vastos, vörösesbarnás, foltos, a vege fele bozontosan-feketeszőrös; száríze hosszabb a térdnél, előrefelé vastagodott, a pikkely tövével nem keskenyebb, gazdagon szőros; a pikkely esüesos, esüesa alatt esüesesen szőros; nemzőszerve, oldalról tekintve, egy, mintegy tokból kiálló, vastos, előreirányozott vörösbarna tüskét visel, a tüske valamivel rövidebb, mint a mennyire a pikkely esüesától hátra áll.

Mertekek: ♂ Torzs	7	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	3·7	»
I lábpár	11	»
IV »	13	»

Legközönségesebb fajaink egyike, melyet tavaszkor es őszkor is bőven találhatni erdőkben, ligetekben, árnyasabb helyeken s a nádasok szelén is. Őszkor inkább ivarérett hímek, tavaszkor a burkaikat czípelő nőstényeket kaphatni es úgy látszik, hogy nőstényei (legalább nálunk) áttelelnek.

Igen gyors futó es kizárólagosan a föld színen tartózkodik. A peteburok a nőstény fonóihoz van megerősítve s az állatot futásában legkevésbbe sem gátolja; peteburkát igen szereti s ha elvételik tőle, hosszasan keresi, megféledezik minden veszedelemtől, ha megtalálja ragóival es tapogatóival megragadja s biztos helyre czíveli, hol ismét fonóihoz erősíti. Különösen ifju nemzedeke a legszorgalmasabb legújajozók köze tartozik. Ez a faj azonosnak vetetik a LINNÉ leírta «*Araña saccata*» fajjal, mely jogosan eltöröltetett, már azért is, mert a «*saccata*: *zaeskos*», úgy a mint LINNÉ értette, az egész alrend valamennyi alakjára talál es számos tevedesnek lett kufornása.

Ismerem, erdélyi részekből: Szász-Vesszősről, Kolozsvarról, Szamosfalyváról, Mező-Zaltról es számos más helyről, de kizárólagosan csak az aljából es az előhegységéből; magyar részekből: Doroszlóról, Apatinból, Bázsiásról, az Alsó Hámorból; a magy, nemz. muzeumban megvan: Nagyváradról, Tátrafüredről (Friwaldszky), Budapestről, Ungvárról.

SPEC. 2. FAL. LYCOSIA LIGNARIA. (CL.), TÖNK F. HOLZ WOLFS.

(LIGNUM — fa; az erdőben való tartózkodásról.)

Syn. 1757 *Araeus lignarius* CLERCK «*Araul. Suec.*» p. 90.

Vide: THORELL «*Remarks*» p. 294.

♀ Fekete; vegteste es lábai sok fehérrel tarkázva.

A fej mell durván szemesezett, közepén egy szakadozott fehér hosszesikkal; a mellrész oldalai hasonló szmü szegélyvel. Lábai feketek, barnás gyűrűzettel, a gyűrűzet osztása fehér szőröesekékkal. A végtest fekete, csak néhol esüeszerűen tömörülő fehér szőröesekékkal mintegy pettyezetve.

A fej mell szivalaku, mellrseze keskenyedő, feje része észrevehetőleg felvetett, magas; oldalról tekintve a hátvonal kisse nyerges, hátul a nyelecskőre lecsapott. A mellvért fekete, szőros, a espők egyszínűen barnássárgák. A ragók vörösbarnások, vegeik sötétebbek, szőrözetük fekete, fehérrel elegyes, gyér. Az állkapcsok szélesek, végök elkerekített, barnássárgák; az alajk sötétebb. A tapogató vörösbarna, barna gyűrűzettel, sok fehér szőrökkel, a czomb, térd es száríz felülete hosszú tüskékkel, a végiz hosszab a szárnál, de rövidebb mint a térd es szár egyuttveve. A lábak hosszúk, karesuk, a fekete szm az uralkodó, a barna szm gyűrűket alkot. A fegyverzet bő, de nem erős. Az első lábpár szárnál, alul, egy pár rövid es négy pár hosszú, karesu tüske; másodvégizen egy pár rövid, ket pár hosszú tüske. Valamennyi czomb felületen három hosszú tüske. A harmadik es negyedik lábpár szára es másodvégize felül is tüskes, térd esüesán tüske áll.

A vegtest tojásdad, hasfele szurkes, felülete fekete fehér en habos.

Az alsó szemsor négy szeme apro; egyenlő, egyenes sorban; középsői kevéssel távolabbra egymástól mint az oldalszemektől a közel két szemátmérőnyire a homlok szélétől. A középső sor két szeme nagy, bőven szemátmérőnyire egymástól s bőven fél átmérőnyire az alsó sor szélsőitől. A hátsó sor két szeme kevéssel kisebb a középsőnél, s kétszerénél is nagyobb távolságra áll egymástól, mint a középsőtől. A középsor két szeme között egy serteüstök.

A zár egy terjedelmes, szivalakú, vörössárgás terese, a köridomot ismétlő alakú kivájjással, e kivájas alján, tehát a legzöres felől, egy szivalakú, sima betéttel.

Mertekek, ♂: Törzs	8	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	3·5	»
I lábpár	13	»
II »	12·5	»
III »	12	»
IV »	15	»

A peteburok laposan lenesealaku, zöldeskék (borszeszben szennýessárgásbarna), 6 $\frac{m}{m}$ átmérőjű. ♂ Előttem ismeretlen.

Igen gyors futású állat, melyet eddig csak az Alsó Hámor (Borsod) fenyő ertések vágasos helyeiről (Jávorkút, Feketesár) néhány példány után ismerek. E faj megkülönböztető jellegei között az első lábpár szárának négy pár hosszú tüskéje az első helyen áll, s e jegy alapján, melyhez még a végtest fehér fekete színe, sőt a peteburoké is hozzá járul; ide sorozom azt a Lyeosát is, a melyet a Kárpátokon meg a Kriván legesücsán is feltaláltam; de csak harmadvedlésű példányok után említhetem meg, melyek bozontosabb szőrzet mellett majdnem egyszínűen barnás-fekete lábak által tűnnek ki; burokezípelő nőstényeket számosat láttam; de elfogásuk nem sikerült, mert villángyorsan menekültek a roppant sziklatömbök közé, melyeket emberi erő megmozdítani képtelen.

SPEC. 3. Faj. LYCOSA LUGUBRIS. (WALCK.). GYÁSZOS F. TRAUER W.

(lugubris = gyászos; itt a színről.)

Syn. 1802. *Aranea lugubris* WALKENAER «Faun. Paris» II, p. 239.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 276.

? Sárgásszurke. A fej mell közepén egy határozatlan, világosodó hosszúságú. Lábai sárgásszürkék (borszeszben vöröslők), leginkább csak a ezombokon előtüenedező, elmosódó barnás foltokkal.

A fej mell hossz-szivalakú, fejeresze elől egyenesen elmetzett, prizmaszerű, a szemtér fekete, a középső szemsor szemei között egy gyér szőreestet; a szőrzet megfekvő, sárgás, a mellrész közepén es szélein világosodó. Előlről tekintve, az arez magas, majdnem négyszögletes; oldalról tekintve, a hátvonal vízszintes, hátul harkásan a nyelecskére lecsapott. A mellvert barna, sárgás szőrzettel. A rágók vörössárgák, egyszínűek gyéren álló, hosszú, sárgás szőrzettel, az első lábpár elsővégizenel valamivel rövidebbek, ezombjánál alig vekonyabbak. Az állkapcsok szelesek, vörössárgások, elől elkerekítettek: az aljuk sötétebb, csúcsos, az állkapcsok felhosszát felülmúlja. A tapogató karesú, sárgás; ezombja es szára némi homályos gyűrűzettel; izei, felül, hosszú tüskeekkel; végize oly hosszú vagy alig rövidebb mint a terd es szár együttvéve.

A lábak karesú, finom hosszú fegyverzettel.

Az első lábpár szárán, alul, a végén, egy pár rövid, e mögött három pár hosszú finom tüske, a másodvégizen egy pár rövid, két pár hosszú tüske. A harmadik es negyedik lábpár szára es másodvégize felül is tüskés. Az első es második lábpár terde csücsán egy tapintószőr, a harmadik es negyedik páren egy nyulánk tüske.

A végtest (terhesen) hossztojasdad,

Az alsó szemsor egyenes, szemei aprók, egyenlőek, egyforma távolságra egymás között, a homlok szélével egy szemátmerőnél távolabbra állnak, a sor a közép sornál rövidebb. A középsor két szeme nagyobb, szemátmerőnyire egymástól, felátmerőnyire az alsó sor szélsőitől; a látsó sor két szeme alig vagy nem kisebb a középsőnél s körülbelül másfelszer távolabbra áll egymástól mint a középsor szemétől, a melyekkel egy előre fele szűkülő trapezet alkot.

A zár egy hosszúkás terese, hosszúkás kivájasában egy középlemezzel, mely a legzörös fele egy haránt lemezbe ütközik, a melylyel egy igen jól kivehető \perp szerű alakot kepez.

Mertekek: ♀	Törzs (terhesen)	7 $\frac{m}{mm}$ ebből
	fejmell	3 »
	I lábpár	8 »
	II »	8 »
	III »	8 »
	IV »	12,5 »

Peteburka lenesealaku, szürkés, 4 $\frac{m}{mm}$ átmérőjű.

♂ Kicsiny, karesú; szemezte a nőstényétől elütő. Fekete; a fejmell közepén egy, a hatso szemsor szélességének megfelelő, az egész előtesten végig vonuló fehér csík, mely a végtestre átmenve, azon is végig tart; a végtest oldalai szürkésbe átmenők. A lábak ezombjai barna vagy barnás-fekete tökkel s csak végök felé világosodnak; a többi iz vörösös- vagy szálnasárga, a végek rendkívül finomak. A tapogató barnafekete, a pikkely domborodása vörösös vagy esontsárga. A szár a térdnél sokkal hosszabb, vaskos, bozontosan szőrös; a pikkely csúcsos, felületen módosun, csücsa alatt bozontosan szőrös, nemzőszerve, oldalról tekintve, egy előre irányzott, kissé lelhajló, karesu tüskét visel.

Mertekek: ♂	Törzs	4,7 $\frac{m}{mm}$ ebből
	fejmell	2,2 »
	I lábpár	9,5 »
	IV lábpár	11,5 »

Tavaszi alak, mely különösen a vigályos erdők, bokros helyek talaját, a gyalogutakat, de a mezőt is kedveli, rendszeren roppant memyiségben fordul elő s tetemesen hozzájárul annak a selymes fenynek a letesítéséhez, a mely a tisztások füvet borítja. A hím roppant gyors futó, néha ugrálva menekül.

Ismerem, erdelyi részekből: Kolozsvarról es Mező-Záhról; magyar részekből: Doroszlóról, Apatinból es Orsováról. Hegyi alaknak eddig nem tapasztaltam.

SPEC. 4. FAJ. LYCOSA MONTICOLA. (CL.), HEGYI F. BERG W.

(monticola = hegyen lakó; a tartózkodásról.)

Syn. 1757. *Aranus monticolus* CLERCK «*Aran. Succ.*» p. 91.

Vide: THORELL «*Remarks*» pag. 285.

♀ A *Lycosa lugubris* rokon alakja, ettől leginkább nemzőszerve által megkülönböztetve.

A fejmell barnás, közepén egy keskeny világos csikkal, szelein hasonló szegelylyel; a közepesik a végtest elején is folytatódik, melynek általános szemezte barnás, szürkés sok fehérrel elegyes, megfelelő szőrözöttű; a has szemyesfehér. A lábak agyagsárgások, sok barna foltal.

A fejmell hosszúkás-szívalakú, magas; a fej, előről tekintve, majdnem négyszögletes, alig pofásodo, alsó feleben sárgás arcot mutat, a középszemsor két szeme között tetemes üstök látható.

A mellvért barna, világos szőrözettel. A ragók töve agyagsárga, végök elmosódva barnuló; szőrözöttük, gyeren állva, sárgás, barnással elegyes; hosszúságuk megfelel az első lábpár végizenek, e láb ezombjánál alig vékonyabbak. Az állkapcsok vörösessárgák, szelesek, elkerékítettek, az alajk csúcsos, es sötetebb.

A tapogató vörösessárga, keves barna foltal, felülete keves tüskével; végze valamivel rövidebb mint a térd es szár együttveve.

A lábak karesuk, finom veguek; az első pár szárán, alul a vegeen egy pár rövidebb, e mögött két pár hosszú tüske; másodvégizen hasonlóképen. A fegyverzet egyebekben a *L. lugubris*-ével talál.

A végtest hossztojásdad.

Az alsó szemsor egyenes, szemei aprók, a középsők alig észrevehetőleg nagyobbak s oly távolságra a homlok széletől, mely másfel átmérőjüknek megfelel. A középső sor két szeme meglehetősen nagy s másfel átmérőnyire egymástól. A hátsó sor két szeme kisebb a közép sorénál, az alsó sorénál ellenben nagyobb s körülbelül másfélszer annyira egymástól mint a közép sor szemeitől.

A zár egy vörössárga, szélességénél hosszabb, a légzőrés fele kissé táguló, ott elmetezett lemez, alig észrevehető behorpadással; elmetezett végén a sarkok mintegy becsipettek.

Mértékek: ♀ Törzs	7	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	3	»
I lábpár	7.5	»
II »	7.5	»
III »	7.8	»
IV »	12	»

♂ Kisebb, karesubb, szemezte a nőstényetől elütő. Elő- és végteste fekete: az előtestet közepén egy végig vonuló, keskeny, fehérés hosszsesik, mely a végtest elején is követhető. A lábak czombjai füstbarnák, a két első pár többi íze szennyes sárga, a két hátsó páre barnássárga.

A has szürkülő. A tapogató barnássárgás, szára és pikkelye feketes. A szár nem hosszabb a terdnel, tetemesen vastagodó, szőrös; a pikkely csúcsos, csúcsa alatt módosan szőrös; nemzőszerve, belső oldalról tekintve, egy igen megfekvő, feketebarna, oldalt és kifelé irányozott, lapos és tompa lemezt visel.

Mértékek: ♂ Törzs	5	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	2.5	»
I lábpár	8	»
IV »	10	»

Ámbár a sikon is előfordul, mégis inkább hegyi alak, mely a havasokon a törpefenyő tenyeszőven túl is előfordul s a *L. lugubris*-nel gyerebben található.

Ismerem Doroszlóról, Melhádiáról (Damolet csues), Tokajból (Kopasz), az Alsó-Hámorból (Hollós), a Krivánról (a csúcs alatt), Lykawkáról (Liptó).

SPEC. 5. FAJ. LYCOSA PROFUGA. N. SP. BOLYGÓ F. IRRENDE W.

(profuga = számkivetett; futó; az életmódról.)

(VIII. tábla 181, a szemesoport, b a ♂ tapogatója, c mérték.)

♂ Előteste fekete, fehérés szőröcesekkel; végteste porszmű szőrözettel fedett; a két első lábpár czombja, tövétől számítva, felig fekete, a többi íz elenken, világosan barnássárga, a két hátsó lábpár egészen barnássárga. A lábak karesuk, hosszúk.

A fejrész prismaticus, a mellrész tágult. A mellvert barnásfekete, szőrös; a két hátsó lábpár csipője barnássárga, a két első páre fekete, barnássárgával (jelesen a második páre) elegyes. A rágók feketek, legcsúcsoson kis mértékben barnássárgák; az állkapcsok barnássárgák. Az első lábpár szárán negy, másodvégizen három pár hosszú, karesú tüske, — a második lábpáren hasonlóképen. A végtest keskenyedő, kicsiny.

A homlok vörhenyes, alsó szemsora a másodiknál rövidebb, szemei igen aprók, egyenlők; a második sor két szeme nagy, valamivel többre mint szemátmérőnyire egymástól; a harmadik sor két szeme valamivel távolabbra egymástól mint a második sortól.

A tapogató fekete, szárizze a térdnél valamivel hosszabb és tetemesen vastagodott; szőrozet hosszú, felálló; pikkelye lehajló, esücsosan kamálalaku; nemzőszerve, oldalról tekintve, feketebarna s egy nyereg-szerű, melyen benyomott gyűjtőt mutat, melynek hátulsó fele majdnem esücsszerűen kiálló.

Mertekek : ♂	Törzs	5	$\frac{mm}{m}$ ebből
	fejmell	2.5	"
	I lábpár	7	"
	II "	6.5	"
	III "	5.5	"
	IV "	8.8	"

♀ Ismeretlen.

E rendkívül sebesen futó és futás közben ügyesen ugráló, csinos kis fajnak egyetlen hímjét Tokaj és Rakamaz között egy legelő silány talaján fogtam. Júniusban ivarérett. Dr. TUORELL e fajt nem ismeri.

SPEC. G. FAJ. LYCOSA PROXIMA. C. K. ROKON F. VERWANDTE W.

(proxima = legközelebbi, mint fajrokon a L. monticola.)

Syn. 1848. *Lycosa proxima* C. KOCH «Die Arachniden» XV, p. 53.

Vide: TOURELL «Remarks» p. 287, 288. (in §. Lyc. monticola.)

♀ A fejmell barnás, közepén egy keskeny, világosodó vöröses hosszszikkal, mely a hátrés táján alig tágnul s a szemterese hátsó határáig ér, a mellrészt szeleim egy hasonló szegely, mely hátul leginkább látható. A középsők elmosódva bár, de mégis a végtest elején is észlelhető. A végtest szürkés és különösen sok vörössárga szőrökkel elegyes színű. Lábai vöröses barnasárgák sűrű füstbarna gyűrűzettel. A fejmell hosszúkás szivalakú, a fej kis mértékben felvetett. A mellvert barna; finom, megfelelő szürke- és felálló barna szőrözettel. A rágók csak füstössárgák, tövük felé világosodnak, gyeren szőrösök. A tapogatók barnássárgák, vörösesbarna gyűrűzettel, a ezomb, térd és száriz felülete módosan tüskés, végíze rövidebb mint a térd és szár együttve. Az első lábpár szárán, alul, az elején egy pár rövidebb, e mögött egy pár hosszabb, már az oldalak felé elhelyezett, e mögött két pár hosszú tüske.

Az alsó szemsor egyenes, távolabbra a homlok szelétől mint a középsortól, szemei egyenlők. A középsor két szeme nagy, másfél átmérőnyire egymástól. A hátsó sor két szeme a középsőknel kevésse kisebb s valamivel távolabbra egymástól mint a középsortól.

A zár a L. monticolaétól egészen elüt; elől résszerűen hasított, a hasítékból kilátszik a lemez, a légzőres felé e hasíték kissé tágitott s itt a lemez két ágra oszolva két bemélyedést kerít be (A).

Mertekek : ♂	Törzs	7	$\frac{mm}{m}$ ebből
	fejmell	3	"
	I lábpár	7.4	"
	IV "	10.5	"

♂ Kisebb, karsu, színezete a nőstényétől elütő. Fejmelle fekete, közepén egy vörösen áttetsző keskeny hosszszikkal. Végteste fekete, keves vöröses szőrökkel. Az első lábpár ezombja és térdé végig fekete, a többi lábpár ezombja a vége fele sárgás, barnán gyűrűzött és foltozott.

A tapogató *karsú*, egészen barnafekete, szárizze alig hosszabb a térdnél, kevesé vastagodott; különösen alul szőrös; a pikkely esücsos, a esücs alatt módosan szőrös; *nemzőszerzén semmi tüske*, gyűjtője csak behorpasztott, a horpadásban — a külső oldalról kissé hátúlól tekintve, két igen apró, tompa fogacs látható.

Mertekek : ♀	Törzs	5	$\frac{mm}{m}$ ebből
	fejmell	2.5	"
	I lábpár	6.5	"
	IV "	8.5	"

Mint igen koratavaszi alakot eddig egyedül csak Döroszlóról ismerem, hol a nádasok melletti füves helyen futkároz.

THORELL tr. kritikái jegyzete (lásd a «Remarks on Syn. i. h.) oly ♀-re van alapítva, a melyet Dr. KOCH LAJOS-tól ez pedig Róma környékéről kapott. Az itt leírt hímét biztosnak tartom. Ugy látszik, hogy e faj déli elterjedéssel bír.

SPEC. 7. FAJ. LYCOSA PRATIVAGA. L. K. RÉTJÁRÓ F. WIESEN W.

(pratium = rét, vage — koberolva, a tartózkodásról.)

Syn. 1870. *Lycosa prativaga* L. Koch «Beitr. z. K. d. Spinn. Faun. Galiz.» pag. 43.

Vide: THORELL «Remarks» p. 304, 306 (in § L. amentata et pullata.)

♀ A fej mell barnás, közepén egy rövidke, jelentektelen, világosodó középsikkal; a mellrés. szélein, alig feltűnő világosodó szegélylyel. A végtest elején egy rövidke, világosodó, nem feltűnő csik; a szőröz. szürke-barnás, elegendes, a végtest vége és oldalai felé fehéressel kevert. A lábak szennyes barnássárgák, nem kivívóan, de igen sűrűn barnán gyűrűzöttek.

A fej mell hosszúság-szivalakú, magas; a fejrész kisse felvetett, keskeny, sok serteszerű szőrrel. A mellvért barna; megfekvő, rövid, fehér és felálló, hosszabb barna szőrökkel. A rágók barnás vörösek, gyér szőrözettel; oldalról tekintve, tetemesen az állkapcsokra csapottak, oly hosszúk, mint az első lábpár elsővérgíze s e pár czombjánál alig vékonyabbak. Az állkapcsok szélesek, elkerekítettek, barnássárgák; az alajk közel háromszögletes, esües, az állkapcsok felehosszát meghaladja. A tapogató vöröses barnasárga, czombja sötétebb, térdize esües, s a szár felületén egy-egy tüske, végíze kevéssel rövidebb mint a térd és szár együttvéve. A lábak karsúk; az első pár szárán, alul és elején egy pár rövid — e mögött két pár hosszú tüske, másodvérgízen hasonlóképen; valamennyi lábezomb felületén két-két hosszú tüske.

A végtest tojásdad, hasfele sok szennyesfehér szőrrel.

Az alsó szemsor egyenes, négy szeme apró, a középső kettő láthatólag távolabbra egymástól mint a szélsőktől, a homlok széletől oly távolságra, mely egy szemátmérőnél valamivel nagyobb. A középsor két szeme nagy, bőven szemátmérőnyire egymástól, annyira az alsó sortól, mint ez a homlok szélétől. A hátsó sor két szeme a középsőknel valamivel kisebb s kevéssel távolabbra egymástól mint a középsortól.

A zár magasságánál szélesebb; a nyelecske felé \sim szerű kettős ívet képez, mely alatt, az ívek összetalálkozási pontján, egy, a légzőrés fele irányozott, kissé hasított borda látható, e bordától két oldalt, tehát az ívek alatt, két terjedelmes kivájas szemlélhető.

Mertekek: ♀ Törzs	6	m_m ebből
fej mell	2.7	»
I lábpár	8	»
IV » 	11.5	»

A pefebnrok vastag-lencsealakú 3.8 m_m átmérőjű.

♂ Alig kisebb; a nősténnyel azonos színezetű. Tapogatója barnás, pikkelye feketés; szárize a térdiznel valamivel hosszabb, vaskos, bőven szőrös; a pikkely esües, a csües egy kis, a szőröz. rejtett horogba végződik; nemzőszerve egy sárgászöröses, hosszú, előre és kifelé irányozott igen megfekvő s egyenes vastagságú lemezt visel, mely a tapogató külső oldaláról tekintve legjobban látható.

Mertekek, ♂: Törzs	5.7	m_m ebből
fej mell	2.4	»
I lábpár	8	»
IV » 	10.5	»

Mint igen koratavaszi alakot Apatinból, mint nyári alakot Tokajból ismerem.

SPEC. S. FAJ. LYCOSA ANULATA. THOR. GYŰRŰSLÁBÚ F. RINGELBEINIGE W.

(annulus = gyűrűeske; a lábak diszéről.)

Syn. 1871. *Lycosa anulata* THORELL «Remarks» p. 299.

♀ Előteste sötét olajbarna, három világosodó, elmosott hosszúsíkkal, melyek közül a középső meg legjobban kifejezett, a nyelecske fele csúcsosodik, a szemek fele keresztyszerűen tágul, de e tágulás a szemtér hátsó szelen elenyeszik; a szemtér sötét; végteste sötétbarnás, olajzöldes szőrözettel, elejen egy világosodó orsófolttal, e mögött igen határozatlan, világosodó foltokkal; lábai olajsárgák sötétebb gyűrűzettel és foltokkal elég sűrűn megrakva. Valamennyi rajz a borszeszben elesedik; száraz állapotban a farkó szőrözet által elborítottatik.

A fejnyell jól fejlett; mellresze kisse tágult, a fejresz prismaticus. A mellvert barna, fehérés szőrözettel. A rágók, állkapcsok és az alajk szemyes agyagsárgák, a rágók tövük felé kissé barnultak. A tapogató a lábakéhoz hasonló szmü, gyűrűzött; térdén, szárán és czombján néhány fekete, karsú tüskevel, végíze rovidebb mint a térd és szár együtt véve. A lábak karsuk, finom vegekkel, erős, hosszú fegyverzettel; gyűrűzet szerint: a czombon 4, a térdén 1, a száron 3 gyűrű jól megkülönböztethető.

Az első lábpár szárán, alul, három hosszú és ugyanítt, de lefelől, egy rövid tüskepárral; másodvegrzen alul, három hosszú tüskepárral; a harmadik és negyedik lábpár térdén, felül, a legesúcsán egy hosszú tüske; valamennyi pár czombján, felül, szárán és másodvegrzen, alul, sok, hosszú és megfekvő tüske. A végtest tojásdad, elég domboru.

Az alsó szemsor negy szeme apró, egyenlő távolságra egymástól s távolabbra a homlok széletől mint a második sortól; a második sor két szeme nagy, egy szemtérnél nagyobb távolságra egymástól; a harmadik sor két szeme, a második sorénál kevesse kisebb és sokkal távolabbra egymástól mint a második sortól.

A zár egy elenken sargásvörös, világos, fényes terese, mely szélessegenél hosszabb, a nyelecske fele kikerekített, a légzőres fele nyelvszerűen kinyúló s ismét kitégulyva, elkerekített.

Mertekek: ♀	Törzs	6·8 $\frac{m}{m}$	ebből
	fejnyell	2·6	»
	I lábpár	8·5	»
	II »	7·0	»
	III »	7·2	»
	IV »	10·0	»

♂ Kisebb, karsubb, egészben sötétebb; a lábak gyűrűzete csak a czombokon kifejezett, különösen a feületen sötét. A tapogató czombja és térdje világos, bunkója a szárral együtt sötétfekete; a szár vastagodott, tömöten álló, durva, fekete szőrözettel; pikkelye csúcsosan kanálalakú, kurtán szőrös, esúcsa alatt egy gyer ecsettel; nemzőszerve egy sötétszmü, egyszerű, csak kevesse domborodó gyűjtőből áll, melyen csak egy apró, jelentektelen dudoroecska látható.

Mertekek: ♂	Törzs	5	$\frac{m}{m}$	ebből
	fejnyell	3		»
	I lábpár	7·8		»
	II »	7·4		»
	III »	7·4		»
	IV »	10·2		»

E jeles fajt, melyet THORELL tanár franczia és olasz példányokra alapított, mely tehát déli jellegnek látszik lenni, eddig csupan csak Doroszlón, a mocsarak szelein, meg pedig mint kora tavaszi alakot észleltem.

SPEC. 9. FAJ. LYCOSA POECILA. N. SP. TARKA F. BUNTE W.

(ποικίλος = tarka; a színezetről.)

(VIII. tábla 178, *a* szemecsoport, *b* törzs, *c* a ♀ zárja, *d* mérték.)

♀ Előteste barna; szemtéreséje fekete; szélei széles, sárga szegelytyel, mely a homlokon egyesül, a nyelecske felett ellenben megszakad; a nyelecsketől egy sárga középesík indul, mely a szemtérese közelében elenyeszik. Lábai karesuk, vörössárgák, a negyedik pár igen hosszú; valamennyi íze sűrűn rakott, egyenetlen szelű, barna gyűrűfoltokkal ékesítve. Végteste olajbarna, elején sárgás lándzsafolttal, hasa szenyves sárgás.

A fejmell hosszúkás, közel prismaticus. A rágók vöröses sárgák, oldalról tekintve, végökkel az allkapesokra csapottak. A mellvért kerekded, sárga, sűrűn szőrös. A tapogató sárgás, keves igen enyésző folttal, módosan szőrös, minden ízén néhány sertetüske, végíze oly hosszú, mint térdé és szárá együttvéve. A lábak karesuk, igen finom vegekbe kifutók; az első pár szárán, alul, a legvégén egy pár rövid — a közepén és töve felé egy-egy pár igen hosszú tüske, — másodvégizén hasonlóképen; a második lálpáron hasonlóképen, s azonkívül a szár belső oldalán is egy tüske; a két hátsó lálpár szárán és másodvégizén alul és oldalt több tüske.

A végtest hosszúkörded, aránylag kicsiny.

Az alsó szemsor egyenes, a másodiknál valamivel rövidebb, középsői valamivel nagyobbak, távol-sága a homlok széletől annyi, a mennyi a második sortól; a második sor két szeme nagy, másfél átmerőnyire egymástól; a harmadik sor két szeme a második sorénál kisebb, sokkal távolabbra egymástól, mint a második sortól.

A zár egy igen terjedelmes, aránytalan nagy, barnászörös, szélesen nyelv alakú lemez, melynek legzörés felőli sarkain egy-egy barna, gombostüfejszerű dudor látható.

Mértékek: ♀	Törzs	6	$\frac{m}{m}$ ebből
	fejmell	3·1	»
	I lálpár	9	»
	II »	8·3	»
	III »	8	»
	IV »	13	»

♂. Ismeretlen.

E csinos kis pók leginkább reteken fordul meg és sebes, egyes futása által tűnik ki; a kisse nyirkos talajt különösen kedveli. Több helyről ismerem, u. m.: erdélyi részekből Szász-Vesszősről és a Körös-szorosból (Feketető körül); magyar részekből: Apatinból, Luesivnárol (Kárpátalja); Moesary Sándor S.-A.-Ujhely körül gyűjte. (Múz. gy.)

SPEC. 10. FAJ. LYCOSA FARINOSA. N. SP. LISZTES F. BESTÁUBTE W.

(farinosa = lisztes; a színezetről.)

(VIII. tábla 179, *a* szemecsoport, *b* a ♀ zárja, *c* a ♂ tapogatója, *d* ugyanannak nemzőszerve nagyítva, *e* mértékek.)

♀ Előteste barna, feheres szőrözettel, mely a szemterest is elborítja; végteste barna, szemyes-fehér szőrözettel, mely a végtest vége fele néhány elmosódó \wedge szerű ágrajzot alkot; hasa barna, szemyes-fehér szőrözettel. Lábai vörösesbarnák, szemyesfeheres szőrözettel borítottak, vaskosak, elmosódva foltosak.

A fejmell kevesse prismaticus, elől elkerekített; pofái kisse kiüdagadók. A mellvért szélesen szavalakú, vörösesbarna, fényes, keves szőrözettel. A rágók töve szemyes-sárgás-feheres, a vége barnuló. A tapogató sok sárgás szőrrel és elfolyó barna foltozattal; végíze valamivel rövidebb mint a térd és szár együttvéve.

Az első lábpár száran, alul, három tuskepar, másodvegizen, alul, három tuskepar: a második lábpáron hasonlóképen.

A végtest hosszkörded, elege magas.

Az alsó szemsor oly hosszú, mint a második, kevesel tavolabbra a homlok szelétől mint a második sortól, szemei egyenlők: a második sor két szeme nagy, bőven egy szemátmerőnyire egymástól: a harmadik sor két szeme valamivel kisebb, tavolabbra egymástól, mint a második sortól.

A zár egy széles \perp szerű osztólemezzel, melynek könyökeken egy-egy barnás dudor látható: a lemeznek a nyelecske felé álló vége dudorszerű. Az egész zár vörösesbarnás.

Mertekek: ♀ Törzs	10	$\frac{m}{m}$	elől
fejmed	4·3	»	
I lábpár	9	»	
II »	8·6	»	
III »	8	»	
IV »	11	»	

♂ Alig kisebb; hosszabb, erős lábakkal. Az előtest szőrözete egy szemterése szélessegű szemyes-feheres közepesikká alakul, mely finom, barnás hátárokkal szegélyezett: a végtest felületén végig egy hasonló esik, inkább szalag, mintegy folytatása az előbbinek; a szőrözetben sok a fakó színű is, mi földszürkeve teszi az alapszínezetet. A tapogató sötét; terde a szárnál valamivel hosszabb; pikkelye kanadaku: nemzőszerve, oldalról tekintve egy egyszerű gyűjtőt mutat, alulról tekintve e gyűjtő egy reszűtős, széles esavardást mutat, a gyűjtő oldalán, a pikkely külső szelének közvetlen közelében egy kis körmöcske látható.

Mertekek: ♀ Törzs	8	$\frac{m}{m}$	elől
fejmed	4·4	»	
I lábpár	10·3	»	
II »	9·9	»	
III »	9·5	»	
IV »	12	»	

E fajnak egyetlen párja, mint kora tavaszi alak (márczius) Doroszló mellett a Mosztonga moesáros szelen találtatott. Dr. THORELL nem ismerte. Megjegyzésem az, hogy a pófak alkotásánál fogva e faj nem szerint legalább is közeli rokonságot mutat a Tarentula-nemhez.

SPEC. II. FAL. LYCOSA FESTINANS n. sp. (GYORS F. RASCHKE W.)

(festinans = siető; a mozgásról.)

(VIII. tábla, 180, a szemsorport, b a ♀ zárja, c mérték)

♀ Előteste barna, a hátas körül világosodó; lábai karesuk, hosszúk, vörösbarnások, számos sötét gyűrűsfolttal; végteste barna, elejen egy rövidke lindzsafolttal.

Fejmedellének fejezesze prismaticus, a mellrész szelesedő: a szemterese sötét, pófai kissé világosodók. A mellvért szélesen szivalaku, sötét vörösbarna, kevés feheres szőrozettel. A rágók töve elmosódva barnasárga, vége sötétedő. A tapogató barnasárga, sok barnás, gyűrűsfolttal, eléggé szőros, a szőrözet között kevés serte, végíze oly hosszú, mint a terd és szár együttvéve. Az első lábpár száran, alul, három par oldalt két túske, másodvegizen, alul, szinten három pár túske: a második lábpáron hasonlóképen. — az ízek végén álló tüskék rovidek, a többiek karesuk, hosszúk. A végtest szélesen körded, aránylag kicsiny.

Az alsó szemsor egyenes, szemei aprók, a sor rövidebb a második sornál s amnyira áll a homlok szelétől, a mennyire a második sortól; a második sor két szeme nagy, földre mint szemátmérőnyire egymástól; a harmadik sor két szeme a második sorénál valamivel kisebb és sokkal távolabbra áll egymástól, mint a második sortól.

A zár egy barnászörös, fenyő, meglehetősen széles osztólemezből áll, mely felső végén elkerekített s oldalt egy-egy tágulást mutat, alsó végén kissé \perp szerű alkatu, a könyökökben egy-egy kis dudorral.

Mértékek: ♀ Törzs	5·8 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2·6 »
I lábpár	7·8 »
II »	7·3 »
III »	7 »
IV »	11·4 »

A peteburok barnás, lencsealakú, 4 $\frac{m}{m}$ átmérőjű.

♂ Ismeretlen.

E fajnak egyetlen példányát, mint igen kora tavaszi alakot Doroszlón, moesáros helyen találtam. Dr. THORELL e fajt nem ismeré.

SPEC. 12. FAJ. LYCOSA EXORNATA. N. SP. DISZES FARKASPÓK. ZIERLICHE W.

(exornata = feldiszitett; a végtest világos díszéről.)

(VIII. tábla, 182. a szemesoport, b törzs, c előláb, d mérték.)

♀ (junior). A fejmell sárgásfeheres szőrözettel, mely egy széles középsíkot es meglehetősen széles szegelyt alkot; végteste feketesharna, felületén végig egy szembetűnő, elől ágas, hátul fűrészfogas rajzzal, melynek szőre sárgás es a mely a borszeszben is élénk marad; hasa szennyesárga; a lábak ezomb, térd es száríze sötét, a ezomb kevésse foltos, az első páré egy világosodó hosszcsikkal, — a végizek fakók.

A fejmell fejerésze prismatikus, mellrésze módosan tágult. A mellvert barnásfekete, fényes, kevés szőrözettel. A rágók barnásfeketék, tövük körül fakó szőrözettel. A tapogató vörhenyes, ezombja sötéten foltos, végize valamivel rövidebb mint térdé es szára együttvéve. Az első lábpár szárán es másodvégizén, alul, három-három pár tüske. A végtest hossztojasdad, a végen kissé csúcsosodó.

Az alsó szemsor láthatólag behajló, középsői valamivel nagyobbak; a második sor két szeme nagy, körülbelül szemátmérőnyire (inkább földre) egymástól; a harmadik sor két szeme valamivel kisebb s távolabbra egymástól, mint a második sortól.

A zár szerkezete harmadvedlésű példányaimon ninesen kifejlödve.

Mértékek: ♀ Törzs	6·5 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	3 »
I Lábpár	6 »
II »	5·8 »
III »	5·5 »
IV »	9·5 »

♂ junior. Élénkebb rajzokkal. Tapogatója élénken sárgavörös, nemi barna folttal; nemzőszerve (harmadvedlésű) vaskos; szerkezete ismeretlen.

E szép fajt, mely elenk rajzait bizonyosan a negyedik vedlés után is megtartja, s ennek következtében könnyen fölismerhetővé válik, a kifejlödés mondott fokán leírni jónak láttam. A rajzokon kívül az alsó szemsor behajlása is jellemzi. Dr. THORELL e fajt nem ismeri. Gyűjtötte Pável János juliushan a Bákoson. (Múz. gy.)

GEN. 3. NEM. TARENTULA. SUNN.

(Tarentum olasz város, melynek környékéről a mesés tulajdonságokkal felruházott pókok ismeretesek lettek; lásd általános rész, 16. l. Aldrovandi.)

Syn. 1833. SUNDEWALL «Conspectus Arachn.» p. 24. (ad partem.)

Vide: THORELL «On europ. Spiders» p. 191.

A felső fonópár az alsónál nem vagy alig hosszabb.

Az alsó szemsor a középsőnél kevéssel vagy alig rövidebb; a szemek tere oly hosszú, a milyen szeles; az arez elég magas, a rágók töve felett pofás, domborodó oldalakkal; a labvegek csak kevéssel vékonyodók.

Bujkáló alakok. A nőstények majdnem gömbölyű, nagy peteburkokat készítenek, s ezeket legtöbbször kivájt üregekben őrzik; nemely alakok barangolók s nőstényeik csak a peték lerakása idején gondoskodnak üregekről.

A *Tarentula radiata* bordáskörmei erősek, íves hajlásúak, keves, erős, nem epen hosszú bordával felszereltek, lásd: II. köt. VI. t. 134. e.

SPEC. I. FAJ. TARENTULA RADIATA. (LATR.) SUGARAS TARENTULA. STRAHLIGE T.

(radius, radiata — esillagosan oszló sugar; rajz az előtesten.)

Syn. 1817. *Lycosa radiata* LATRAILLE «Novv. Dict. d'Hist. Nat.» II. ék. XXVIII. p. 292.

Vide: THORELL «Remarks» p. 313, 314.

1875. Idem. «Deser. of several Europ. and North African Sp.» p. 158.

♀ Előteste sárgásbarna; világosabb, szeles közép- és hasonló oldalcsikkal, az előbbi a nyelecsketől a szemtereseig tart, az utóbbiak a homlokon egyesülnek. A középesikban fekvő hátrés táján, minden oldalon negy-negy, küllőszerűen elrendezett csik indul az oldalcsikkok fele, s minden küllő — a ket első leginkább — hátul feketésen szegelyezett. A vegtest fakó, a nyelecske felett két feketés foltal; hasán, a légzőréstől a fonókig terjedve, egy terjedelmes, háromszögletes, elhuosódó szelű fekete folt, mely esésével a fonók fele áll, s azokat megközelíti.

A lábak barnássárgák, alfelőkön, az ízek vege, homályos foltokkal. — a negyedik pár szára tövén es vege szeles fekete gyűrűs foltal, mely az íz felületén nem er össze; a csipők alfele bársonyfekete szőrözettel, különben sötét vörösbarna.

A fej mell hosszukás szivalaku, jól domborodott, hátvonala, oldalról tekintve, vízszintes, a szemek táján alig, a hátrésen túl tetemesen lekonyuló; a megfekvő, rövid, meglehetősen tömött szőrözettel között es leginkább a szemteresen, néhány felálló, hosszú, barna szőr. A mellvért szivalaku, fénytelen; bársonyfekete, felálló, serteszerű, fekete szőrökkel. A rágók az első lábpár czombjánál nem vékonyabbak, ugyan e lábpár elsődvégizenél sokkal hosszabbak, másodvégizenél alig rövidebbek; tövük élénk sárga szőrözettel borított, végük feketés, szőrös, az erős csipőköröm hegye fele bíborosan áttetsző. Az állkapcsok vörösbarnák szélesek, befelé részintösen elvagottak, kifele elkerekítettek, az alajk hasonló szmü, szeles, elől egyenesen elnestszett, az állkapcsok fele hosszánál alig rövidebb. A tapogató sok sárga szőrrel, végíze barnuló; czombja felületének elején három rövid tüske haránt sorban, közepe táján egy nagy tüske.

A lábak barnasárgák, alól söteten foltosak (lásd felül); valamennyi végizen erős, tömött talpkefe (pálczaszerű szőrökből), mely a ket első páron a szárra is átnyulik. Az első lábpár száran, alól, három pár igen megfekvő erős tüske, a második páren hasonlóképen; a harmadik es negyedik lábpár szára köröskörül megfekvő tüskekkal fegyverezett. Valamennyi czomb felületén 5—7 kurta, megfekvő, rendetlen állású tüske.

A vegtest hossztojásdad, fakó, a nyelecske felett két elmosódó foltal, e két folt irányában, hátrább két \mathcal{A} szerű feketés foltoeska (peldányommal); szőrözete kurta, finom, világos fakószmü, gyéren feketéssel elegyes.

Az alsó szemsor negy szeme egyenlő nagyságu, egyenlő távolságra egymástól, két középsője bőven szemátnérőnyire a homlok szelétől; a sor igen könnyedén behajló. A középső sor két szeme igen nagy, oly távolságra az alsó sortól, mint ez a homlok szelétől, egymástól pedig egy szemátnérőnél valamivel kevessebbre. A hátsó sor két szeme a középsőnél kisebb s közel másfélszer oly távolságra egymástól mint a középsortól.

A zár barnászörös, nem epen bemélyedő, szélessegenel valamivel hosszabb, a nyeleske felé boltozatosan kikerékített térese, mely közbül, hosszában egy széles lemez által elválasztott; e választó lemez a legzőres táján a zár alapját képező vastag, egyenetlen harántlemezbe \perp szerűen beférrod.

Mértékek: ♀ Törzs	23	$\frac{m}{m}$	ebből
fej mell	8.7	»	
I lábpár	23.5	»	
II »	22.4	»	
III »	20.7	»	
IV »	20	»	

(A IV lábpár szára és térde együtt: 9.5 $\frac{m}{m}$.)

♂ Elöttem ismeretlen.

E faj színezet szerint változó és példányom legközelebb áll a γ jegyű változathoz, a melyet THORELL tr. id. helyen bőven leirt.

Déli jellegű faj, mely leginkább Olaszországból (Toscana), a Svajcz déli részeiből és Nizza környékéről ismeretes. Leírásom egy példányra alapított, a melyet Dr. Horváth Géza t. barátom 1873-ban Konjádi környékén az «Alsóhegy» déli lejtőjén egy kő alatt felfedezett; Schusztér Károly ur gyűjteményében egy példány a Budai várhegyről. Életmódját nem ismerem. A faj és lelhely egészen biztos.

SPEC. 2. FAL. TARENTULA INQUILINA. (CL.) BUVÓ T. AFTER T.

(inquilinus = bérbenlakó, olyan is, ki nem született Rómában, tehát jöttment; a felfedezés körülményeire ezélez¹⁾)

Syn. 1857. *Araneus inquilinus* CLERCK «*Ar. Suec.*» p. 88.

Vide: THORELL «*Remarks*» p. 311, 312, (in § T. fabrilis).

♀ Elötteste kissé vöröslő barna; széles, világosabb középesikkal, mely a szemterese felé mindinkább szélesedik s ezt végre körülfogja; a mellrész oldalain széles, de igen elmosódó szegély. A végtest barna, kissé vöröslő, a nyeleske felett két terjedelmes, tiszta fekete folt, e mögött, mintegy az első ingödörpárt jelezve, két apró, fekete pont; hasfele egész terjedelmében tiszta fekete. Lábai barnások, homályos sötét tarkitással, mely a czombok belső felén leginkább előtünik, a csipők vörösesbarnák.

A fej mell vastos, eléggé nyújtott és domboru, oly hosszú, mint a negyedik lábpár térde és szára együttvéve; kurta, megfekvő szőrökkel, a szemek terec kevés felálló hosszabb szőrrel. A mellvert szivalaku, fényes feketebarna gyer és felálló szőrökkel. A rágók vastosak, az első lábpár első végizénel kevésse hosszabbak, a másodvégizzel egyenlők, ugyane lábpár czombjánál vastagabbak, tövük körül kevés sárga szőrökkel, egyelkent barnafeketek. Az állkapesok sötét vörösbarnák, elől elkerekítettek; az alajk hasonló színű, majdnem négyszögletes, az állkapesok felehosszát eléri. A tapogató vörösbarna, czombján homályosan foltos, ennek felülete végen harántsorban álló három kis, e mögött egy nagyobb tüskével, végíze alig rövidebb mint térde és szára együttvéve. A labak első végizei tömött talpkéfével, a két első páron a kefe a második végzre is átmegegy, de soha a szárra. Az első pár száran, alul, három pár karesu, kisse elálló tüske, másodvégizén szintén három pár a kefeben látható. A harmadik és negyedik lábpár köröskörül hosszú, megfekvő tuskekkel fegyverzett. Valamennyi czomb felületen több tüske, a legalsóbb hosszú, karesu, majdnem serteszerű.

¹⁾ Clerck «*Ar. Suec.*» pag. 88. « . . . reperiebatur sub margine reticulii ab araneo Labyrinthico » etc.

A vegtest tojásdad, finom, vorosló es fenylő szőrrel barnasán elegyítve.

Az alsó szemsor negy apró szeme alig behajló sorban, föbbre, mint szemtárcsáira egymástól s közelebb a középsorhoz mint a homlok szélehez. A középsor két szeme nagy, szemtárcsáira egymástól. A hátsó sor két szeme a középsővel valamivel kisebb, kevéssel távolabbra egymástól mint a középsortól.

A zár egy nem bennélyedő, sík, barna terese, melynek közepén egy kettős, vékony borda fut, melynek szárai a légzőrés szelén jobbra-balra szethajolnak (\mathcal{A}).

Mertekek: ♀ Törzs (legnagyobb)	14 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	6 »
I lábpar	15.5 »
II »	12.5 »
III »	13.2 »
IV lábpar	19 »

(E példánnyal egy helyre potolt III láb $9 \frac{m}{m}$).

Más példány: I lábpar	17.5 $\frac{m}{m}$
II »	15.7 »
III »	15.2 »
IV »	21.7 »

Peteburka majdnem gombolyú, szürke, $9 \frac{m}{m}$ átmérőjű.

♂ Karesubb, kisebb. Elöttesten az oldalszegély is elcsajzu, a vegtest felülete elején \wedge szerű feheres rajz. Lábai nem foltosak. Az egész has fekete. A tapogató hosszú, száruze nem hosszabb a terdnel, nem vastagodott; a czomb, terd és szár egyszínűen világos vörösbarna; a czomb felülete elején, harántsorban négy kurta tűske es meg egy (? — példányom egyik tapogatóján I, a másikon 2 tűske) karesu tűske; pikkelye sötetbarna, bőven kurta-szörös, csuesosan kamálalaku; nemzőszerve egy többszörösén behorpasztott, sötetbarna gyűjtőből áll, a melyhez illeszkedve egy világosabb, resimtösen előre es befelé irányozott lemez látható; alulról és oldalt tekintve, a gyűjtő szelén meg egy nehezen észrevehető, sötet, vaskos köröm is látható.

Mertekek: ♂ Törzs	11 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	6 »
I lábpar	16.4 »
IV »	18.8 »

Ijú korában a szemezet világosabb, a lábak gyűrűsen foltosak. Helyenkent leggyakoribb Tarentulánk köze tartozik, s úgy látszik, hogy az előhegységet es itt a meszes helyeket kedveli leginkább. Rendesen kövek alatt bujkál s gyakran laposan felfekvő kövek alá barlangot vaj, a melyben a nőstény petezaeskójjával tartózkodik. Verőfenyes napokon a peteburkot a nap sugarának is kiteszi.

Ismerem az Alsó-Hamorból, különösen a «Hollós» nevű fenyves környekeről, hol mint nyári alak nem ritka. Egy ifju példány a magyar nemz. Muzeumban, gyűjtötte Pével Janos Budán. Egy példány birtokomban Szász-Vesszősről Erdélyben (Kis-Kukullőmege).

SPEC. 3. FAJ. TARENTULA SOLITARIA. N. SP. REMETE T. EINSIEDLER T.

(solitaria = magános, egyedülvaló; a tartózkodásról.)
(VIII-ik tábla, 183, *a* szemállás, *b* a ♀ zárja, *c* mérték.)

♀ Földbarna. Elöttesten egy a nyelecske felett keskenyen indulo, a hatrés táján szélesedő, fako közepesik, mely a szemteresen es a polákon is elterjed; szélein széles, fako szegély, mely belőlfelől tetemesen esipkezett szelű; a vegtest sok vörhenyes szőrrel elegyítve, barna; hasa földszürke; lábai sargás földszürkek, a czombok felülete es oldala barnán, elmosódva felhözött (a borszeszben barna foltos). A rágók tove sargás földszürke, vege barnuló.

A fejmell vastkos, fejeresze szelesedett, elkerekített, tetemesen pofás. A mellvert szelesen szivalaku, barna, elég szőrös. A tapogató színe a lábakéval egyenlő, szőrözete gazdag, végíze oly hosszú, mint a térd és szár együttveve. A lábak erősek, elég hosszúk, erős végekkel; az első pár szárán, alul, három gyenge tüsképár, másodvégizen, a talpkéfebe rejtve két (?) tüsképár, mind a két iz külső oldalán is két-két tüske egymás mögött; a harmadik és negyedik pár szárán alul, és oldalt több tüske, felül egy tüske, a másodvégizen köröskörül sok hosszú tüske. Az első és második pár mind a két végizen erős, tömött, fekete talpkéfe.

A végtest elöl felemelt, keskenyedő, hátul elkerekített.

Az alsó szemsor igen könnyedén behajló, középsői igen szembetünőleg nagyobbak; a második sor két szeme nagy, nem egészen szemátmérőnyire egymástól; a harmadik sor két szeme kisebb s távolabbra egymástól, mint a második sortól.

A zár sötétbarna, közel háromszögletes, talpával a legzöres fele fordított, belseje \wedge szerűen szétágazó lemezekből áll.

Mertek: ♀ Torzs	13:8 $\frac{m}{m}$ elből
fejmell	7 »
I lábpár	17 »
II »	15:5 »
III »	14:9 »
IV »	19:5 »

(Torzhosszat terhes állapotban 17—19 $\frac{m}{m}$ -re tehetni.)

♂ Ismeretlen.

E tetemes nagysagu Tarentulat, mint őszi alakot (szeptember) Liptomegyeben Lykaiukon, az ottani varrom dombjának egy köve alatt találtam. Fogságban, legyekkel tartva, hamar kezesse lesz s a táplálékot a kézből is elfogadja. Predáját nagy szokással rohanja meg, azután kiszívja. Dr. THORELL e fajt nem ismerte.

SEEC. 4. FAJ. TARENTULA CRONEBERGII. THOR. CRONEBERG T. CRONEBERG T.

(Croneberg orosz természettudós tiszteletére.)

Syn. 1875. *Tarentula Cronbergii*, THORELL «Verz. südruss. Spinnen» p. 65, et «Descr. of sev. Europ. and North Afr. Spiders» pag. 156.

♀ Sárgásszürke. A fejmell közepén, hosszában egy, a szenter szélességének megfelelő esik; a mell-resz oldalában egy szeles, belső szelén melyen csipkes szegély. E rajzok megfelelő szőrözetből valók. A végtest eleje közepén egy rövid, világos lándzsafolt, minden oldalon két \wedge világos ág, mely alsó szelén feketesen szegélyezett, ezen alul, két oldalt sorakozva, 3—4 világosabb folt, szeles, fekete szegelyben (páva-szemszerű). A has világos sárgásszürke. Lábai sárgásszürkek, a ezombokon igen keves barnás folt (attetésésre szemlélve leginkább feltűnik). A rajzok nem ópen kirivók, az állat kitűnően «szárazföld színű». — A fejmell hosszukás, fejeresze elég vastag; oldalról tekintve, a hátvonal előre kissé emelkedő, a szenter kissé lekonyult, a hátsó rész resümtösen majdnem egyenesen (nem ívesen) a nyelecskere lecsapott. A mellvert barnásvörös, szőrös. A rágók oly hosszúk mint az első lábpár végíze, e lábpár ezombjánál nem vékonyabbak, tövük körül keves sárgásszürke szőrökkel, máskülönbek feketések, bőven hosszuszőrűek. Az állkapesok barnásvörösek, végeik kissé világosodók, elkerekítették; az alajk vastkos, majdnem negyszögletes, az állkapesok felehosszán kissé alól marad. A tapogató egészben karesú, ezombja barna foltos, a többi ize is itt-ott egy-egy elmosódó foltal; a ezombfelület elején három vagy négy rövidebb tüske, harántsorban, e mögött két hosszabb tüske egymástún: végíze kevéssel rövidebb mint a térd és szár együttveve. A lábak elég karesuk; csípőik szennyes agyagsargák. Az elő lábpár szárán, alul, két pár karesu, megflevő, a végén egy pár rövidebb, minden oldalon két-két tüske; a másodvégiz erős talpkéfeből szintén tüskék látszanak (3 pár?), minden oldalán két-két tüske. A harmadik és negyedik pár szára és másodvégíze feljül is tüskes, e

párok terdein csak tapintó szőrök állanak. Valamennyi pár ezombja felületen több (7–9) tuske. Az első két páron a talpkéfe a másodikvegizre is átmegeyen.

Az alsó szemsor közepén, a homlok szele és középszemsor között, igen könnyedén behajló, közep-szemei a szélsőknél láthatólag nagyobbak s átmérőjüknek megfelelő távolságra esnek a homlok szeletől. A középsor két szeme igen nagy, nem egészen szemátmerőnyire egymástól. A hátsó sor két szeme a közép-szönel valamivel kisebb s valamivel távolabbra egymástól mint a középsortól.

A zár két oldalt feketés szőrbe foglalva; téreseje barnás vörös s egy elkerekített szegletű három-szöget alkot, mely talpával a légzörös, csücsával a nyeleeske fele áll, e háromszögben egy finom közep-hosszlemez két oldalán \curvearrowright szerűen széttagazó, széles melleklemezek láthatók. A középlemez a talplemezzel \perp szerű alakot alkot.

Mértékek: ♀ Törzs	11	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	5.3	»
I lábpár	14	»
II »	13	»
III »	12.5	»
IV »	17.5	»

♂ Nem kisebb, valamivel karesubb, a nőstényéhez hasonló szemzettel és rajzzal. Tapogatója elég hosszú, karesu, ezombja a nőstényéhez hasonló fegyverzettel; szára oly hosszú mint terde, elég szőrös; pik-kelye sötettedő, csücsösen kanál alakú, csücsa alatt gazdagon, bőségesen szőrös; nemzőszerve, alulról tekintve, egy sárgászöld gyűjtőt mutat, a melyre — a külső szelről indulva — egy hegyes, fogalaku, széles, egybordás (\curvearrowright) sötét karej reáborul.

Mértékek: ♀ Törzs	11	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	5.5	»
I lábpár	17	»
IV »	20.5	»

Mint nyári alakot csak kevés példány után ismerem, melyeket kopár talajon futva találtam. TUORELL tanár csak a nőstényeket írta le, s így a ♂ itt először van ismertetve.

Találtam Erdélyben: Szász-Vesszősön (♀): Magyarországon: S.-A.-Ujhelyen (♀) peteburokkal, mely fehér, $7\frac{m}{m}$ átmérőjű. Konjátiból dr. Horváth Geza ur szerzett egy ♂, Bndáról egy ♂, a magyar nemz. Muzem gyűjteményében (PÁVEL).

SPEC. 5. FAM. TARENTULA EICHWALDII. THOR. EICHWALD T. EICHWALDS T.

(Eichwald híres orosz természetbuvár tiszteletére.)

Syn. 1875. *Tarentula Eichwaldii* THORELL «Verz. südruss. Spinnen» p. 65. et «Deser. of sev. Europ. and N. Afr. Spid.» 154.

♀ Barnásszürke. Az előtesten egy, a nyeleesketől induló, világosodó, széles hosszcsík, mely a szemek felé szélesedve, ezeket két felől körülfogja, a fejresz oldalára is kiterjed, s itt a hasonló színű, széles oldalszegélyvel egyesül; a közepcsík es oldalszegély közötti ter barnás, a hátrés tájából induló, küllősze-rűen elrendezett barázdák által osztott. A vegtest felületének elején, közepén egy bársonyfekete lándsaulaku hosszfojt, világosabb szegélylyel, e mögött két sorban feketevel határolt szürkés foltoeszkák (pávaszemze-rűek), melyek elmosódó haránt vonalak által egymással összekötvek. A has barnásfekete. A lábak barnás-szürkék; ezombjaik belső felőkön (áttetszésre vizsgálva) elmosódó, kevés barnás hosszfojtall.

A fej mell nyújtott, eléggé magas; oldalról tekintve, a hátvonal a szemteresen kissé lekonyult, a nyeleeske felé majdnem egyenletesen, ivesen leszálló. A mellvert tömötten szürkés szőrű, gyere felálló

barna sertékkal is fedett. A rágók az első lábpár *másodvégizenél* valamivel hosszabbak, vaskosak, a mondott lábpár ezonlijánál vastagabbnak, oldalról tekintve körtve alakúak, a homlok előtt igen kidülök; tövük barnásszürke, végök feketebarnás. Az állkapcsok szélesek, elől elkerékítettek, sok serteszerű szőrökkel borítottak; az alajk közel négyszögletes, elől elmetsett, az állkapcsok fele hosszát eléri. A tapogató aránylag karesú, barnásszürke, ezonlja felületén, elől három rövid tüske harántsorban, e mögött egy (? vagy két) hosszabb tüske, végize tömötten szőrös, alig rövidebb mint a térd és szár együttvéve.

A lábak aránylag rövidek, elég vaskosak, az első pár szárán, alul, három pár megfekvő tüske, belső oldalán meg két- vagy három egészen megfekvő tüske, másodvégizen szintén három pár a talpkéfébe elrejtett tüske. A két hátsó pár szárai és másodvégizei felületükön is tüskések, a térdek végén csak tapintó szőrök állnak. Valamennyi ezomb felületén elől 3—4 kurta tüske, e mögött két hosszabb es ettől oldalt meg megfekvő, rövid tüskék látszanak.

Az alsó szemsor igen kömpyeden behajló, középszemei valamivel nagyobbak s a sor közelebb áll a középsorhoz mint a homlok szélehez, a középsornál nem rövidebb. A középsor két szeme nagy, felszemátmérvényire egymástól; a hátsó sor két szeme a középsőnél láthatólag kisebb s kevéssel távolabbra egymástól mint a középsortól.

A zár két oldalt kefeszerűen tömött, barnafekete szőrözethe foglalva, egy terjedelmes, kerekded, vörösbarna és durván szemésezett téreseből áll, melynek a légzőrés felé eső szélén egy lóherelevél alakú benyomás látható.

Mertekek: ♀ Törzs (terhes)	17.5	$\frac{m}{m}$	ebből
fej mell	1	»	
I lábpár	15.5	»	
II »	14.5	»	
III »	14	»	
IV »	18.5	»	

♂ Kisebb, karesubbnak, a nősténnyel azonos színezetű. Az alsó szemsor azonban egyenes. A tapogató elég hosszú, ezonlja felületén, elől négy rövidebb tüske harántsorban, e mögött két hosszabb tüske egymasmögött; szára nem hosszabb a térdnél, alig vastagodott; pikkelye esucsosan kamálalakú, sötétes, esücsa alatt bozontosan szőrös; nemző szerve kevéssé domborodó, lenesealaku gyűjtőt mutat, mely előlről be és hátrafelé resümtösen igyekvő, széles harántlemez visel, mely egészen megfekvő, a esucs alatt pedig esücszerű bütyköt visel.

Mertekek: ♂ Törzs	13	$\frac{m}{m}$	ebből
fej mell	6.4	»	
I lábpár	17.6	»	
IV »	19.5	»	

E fajt THORELL tanár Oroszországból ismertette.

Én Budáról ismerem, hol a Gellérthegy déli oldalán találtam; ugyancsak Budán gyűjté Pável János, s a példány egy igen típus nőstény, a nemz. Múzeum gyűjteményében van.

SPIC. 6. FAJ TARENTULA STRIATIPES. (DOL.) CSÍKOSLÁBÚ T. GESTREIFTFÜSSIGE P.

(striatipes = hosszvájás, láb; a lábakon észrevehető esikosságról.)

Syn. 1852. *Lycosa striatipes* DOLESCHALL «Verz. der im Kais. Oest. vork. Spin.» p. 644.

Vide: THORELL «Deser. of several Europ. and North African Spi l.» p. 152.

♀ Földszürke. Előttestén egy széles, világosszürke közepesik, mely a szemek felé szélesebbedve, ezeket körülfogja, s a fejrész oldalaira is elterjed, itt a világosszürke oldalazogélyvel egyesül; a esikok közötti ter feketés, küllőszerűen elosztott, nem épen éles sugarakkal. A végtest elején, a nyeleleske felett, két fekete

holt, mely néha felhaldszerűen összefolyik; a felületen végig egy levelakku ter, mely csúcsával a fonóig leér es szeleim \wedge szerűen álló öt-hét fekete folt által szegélyeztetik. A has barna, az oldalak szürkésége felé élesen határolt. A lábak szürkék, áttetszésre vizsgálva vörösbarnások, sötétebb hosszcsikokkal.

A fejmell hosszukás, elég magas; oldalról tekintve hátvonala vízszintes, a szemek fele kevesse, a nyelecske fele tetemesen lekonyuló. A rágók az első lábpár *másod*-végizenel valamivel hosszabbak, oldalról tekintve körtve alakúak, nagyon kidülök, az első lábpár czombjánál alig vastagabbak, feketések, tövükön keves, szürkés szőrökkel. Az állkapcsok vörösbarnák, szelesek, végük elkerekített, sok, erős szőrökkel borítottak; az alajk elöl elmetszett, az állkapcsok fele hosszát eléri. A tapogató nem épen vastkos, úgy mint a lábak hosszcsikos, czombja felületen, elöl, három vagy négy rövid tuske harántsorban, e mögött két hosszú tuske egymásmögött; végize tömötten szőrös, alig rövidebb, mint a terd és szár együttveve. A lábak nem épen hosszuk, elég vastkosak. Az első lábpár száran, alul, egy pár rövidebb es két pár karesu, megfekvő tuske, belső oldalon meg egy tuske; másodvégizen jól látható három tuskepár. A harmadik es negyedik pár szár es másodvégize felül is tuskés; a térdek csúcsán csak tüpintőszőrök állanak.

Az alsó szemsor egyenes, középsői valamivel nagyobbak; a sor a középső szemsor es a homlok szele között közepén áll, s a középsőnél alig rövidebb. A középső ket szeme nagy, közel szemátnerőnyire egymástól. A hátsó sor ket szeme a középsőnél kisebb, sokkal távolabbra áll egymástól mint a középsőtől.

A zár körül semmi szőr; a terese vörösbarna, durván-szemecses, szelességénél magasabb, a nyelecske fele elkerekített, a legzöres felül kisse csúcsosan kivágott s e kivágásban egy kis, szivalakú betet (ω)

Mertekek: ♀ (legnagyobb) torzs	15	$\frac{m}{mm}$ ehlől
fejmell	6	»
I lábpár	14	»
II "	13:3	»
III "	13:3	»
IV "	18:5	»

♂ Kisebb, karesubb; vegtesten a levelaku közepmező nem foltok, hanem az oldalakban elterjedő fekete szín által határoltatik. Az oldalak e színt a hasfele szurkebe enyesztik, mely utóbbi szín azután a has feketeségevel élesen találkozik. Az első lábpár fegyverzete erősebb, a szár es másodvégz oldalában is ketket tuske áll. A tapogató elég hosszú, száize a terdnel nem hosszabb, alig vastagodó; pikkelye \bar{c} zúcsosan kanálalaku, sötetedő, csúcsa alatt bozotosan szőrös; nemzőszerve kevesse domborodó, lenesealaku, sötet barnavörös, egy előlről es belőlfelől, hátra es kifele irányozott sárgás hasitekkal.

Mertekek: ♂ Torzs	10	$\frac{m}{mm}$ ehlől
fejmell	5:5	»
I lábpár	14	»
IV "	16:4	»

A T. Eichwaldii Tn. legközelebbi fajrokona, melyet mint nyári es őszi alakot Erdelyből, Szász-Vesszősről ismerék. A magyar nemz. Múzeum gyűjteményében több példány Budáról (Pável) es Pestről (Múzeumkert, Moesary).

SPEC. 7. FAJ. TARENTULA TRABALIS. (CL.) SZÁLAS T. FESIE 1.

(trabalis = szálas, erős; a vastkos testalkatától)

Syn. 1757. *Araneus trabalis* CLERK «Aran. Succ.» p. 97.

Vide: THORELL «Remarks» p. 321.

♀ Előteste sötétbarna, szurke rajzzal, vegteste szurkessárga; világosan szegélyezett, sötétebb lándzsafolttal. A ket első lábpár czombja kuloldalán egy elmosodó csik; a lábak szürkésbarnák. A fejmell közepén végig egy szürkés, szeles hosszcsik, mely a szemekig tart s a fejresz oldalában nem terjed; a mellresz olda-

lun egy szürkés szegely, mely nem a legszelen fut, s a fejresz es homlok fele tartva, mindinkább keskenyedik; a hátras tájáról egy vagy két határozatlan szürkés küllősugar fut. A végtest elején, a nyeleeske felett két elmosódó barnás folt, felülete elején egy közép lándzsa folt, mely a végtest közepe tájáig egyenletesen kihegyesedik, két oldalt világosan szegélyezett, e szegely a lándzsafolt csücsán túl egyesülve a fonóig tart; nem kirívó. A has világos.

A fejmell hosszukás, eléggé magas, oldalról tekintve a hátras táján igen könnyedén behorpasztott, a nyeleeskere meredeken lecsapott. A mellvert agyagsárga, bőven szőrös es sertes. A rágók oly hosszúk, mint az első lábpar másodvégize, e lábpar ezombjánál nem vékonyabbak, oldalról tekintve alig kidülők, végökkel kisse az állkapcsokra csapottak, fővük körül gyéren sárga szőrűek, egyébkint barnás feketek. Az állkapcsok barnás vörösek, szelesek, szőrösek, végök elkerekített, az alajk elöl egyenesen elmetstett, az állkapcsok felet bőven eléri. A tapogató szürkésbarna, ezombja felületén, elöl három vagy négy rövid tüske harántsorban, e mögött két hosszú tüske egymásmögött, végize tömötten szőrös, oly hosszú, mint a térd es szár együttvéve. A lábak elég hosszúk. Az első pár szárán, alul, három es másodvégizen, ugyanott, szintén három pár megfekvő tüske, a szár belső oldalán azonkívül még 1—2 tüske. A két hátsó lábpar szára es másodvégize, felül is tüskés. A térdék csücsán csak tapintószőrök állnak. A végtest keskenyes, nyújtott, esücsosodó.

Az alsó szemsor szemei egyenlők, a sor a homlok széle es középszemsor között a középén áll. A középsor két szeme nagy, szemátmérőnyire egymástól. A hátsó sor két szeme az utóbbinál valamivel kisebb, távolabbra egymástól mint a középsortól.

A zár egy szélességénél hosszabb, elöl es hátul majdnem egyenesen elmetstett, tetemesen mély kivájás; szélei es belseje sötétvörösbarna, osztó lemeze durva s hátulról előre mindinkább a kivájásba hemelyedő.

Mertekek: ♀	Torzs	14.5	m_m	ebből
	fejmell	5.7	»	
	I lábpar	15.3	»	
	II »	13.2	»	
	III »	12.9	»	
	IV »	20	»	

♂ Kisebb, karcsubb, sötetebb, elesebb rajzokkal.

A végtest felülete sötét barna, a lándzsafolt világosabb, szegelye feléres, a has világos sárgásszürke, nem élesen határolt. A két első lábpar sötetebb vörösesbarna, végizei világosodók.

Az első pár szárának a fegyverzete erős. A tapogató vörösbarna, ezombja felületén, elöl, négy rövid tüske harántsorban, e mögött két hosszú tüske egymásmögött. A szár a térdnél valamivel rövidebb, vaskos; a pikkelye fekete, esücsosan kanálalaku, esücsa alatt hozontosan szőrös, nemzöszerve kevésbé kidomborodó, fényes barnavörös, a külső oldalról tekintve, a külső szelen egy vaskos, kurta, hegyes fogaes; ahátról tekintve, elöl egy sárgásbarna, nyelv alakú, visszahajtott karej látható.

Mertekek: ♂	Torzs	10	m_m	ebből
	fejmell	5	»	
	I lábpar	13.8	»	
	IV »	17	»	

Eddig csak Finnueből ismerem, hol evekkel ezelőtt gyűjtöttem.

SPEC. 8. FAJ, TARENTULA ALBOFASCIATA. (BRULL.) FEHÉRDISZŰ T. WEISSGESCHMUCETE T.

(alba = fascia = fehér, szalag; a szalagos rajz élénkségéről.)

Syn. 1832. *Lycosa albofasciata* BRULLÉ «Expéd. scientif. de Morée» III. T. Part. 1, Sect. 2, p. 54.

Vide: THORELL «Remarks» p. 317. (in § T. pinetorum).

♀ Sárgásszürke, elmosódó rajzokkal. Hasa tiszta fekete, a szín az oldalak fele elesen határolt, a has közepén a légzőrés és fonók között három fehér Λ szerű folt pár, melyek közül a légzőréshez legközelebb álló a legnagyobb. A lábak ezombjai barnás foltokkal, az ízek végei kissé sötettedők, a lábak különben sárgásszürkek. A fejmell közepén a hosszcsík, oldalain a szegély alig nyomokban jelentkezik; a végtest elején egy Λ szerű feheres rajz szakadozott, elmosódó maradványai észlelhetők.

A fejmell hosszukas, mellrészében eléggé szélesedő; oldalról tekintve hátvonala vízszintes, a szemterese táján alig, a hátrés mögött tetemesen lekonyuló. A mellvért vöröses-barnás, szőrös. A rágók oly hosszúk mint az első lábpár másodvégize, oldalról tekintve tovükkel a homlok előtt kidomborodók, végökkel kissé az állkapcsokra esapottak, vörösbarnák, tövük körül keves sárgás szőrökkel. Az állkapcsok sárgásbarnák, vegeik felé alig világosodók, szélesek, sok serteszerű szőrökkel. Az alajk elől elmetszett, az állkapcsok felehosszát alig éri el. A tapogató ezombja feületen, elől, néhány rövid tüske harántsorban, e mögött két hosszabb tüske egymás mögött; végize bőven oly hosszú, mint a térd es szár egyuttveve. Az első lábpár szárán es másodvégizen alul, három-három pár tüske, a talpkefe igen gyér es valamennyi lábpáron csak az elsővégizre terjed. A végtest tojásdad.

Az alsó szemsor egyenes (alig észrevehetően behajló) szemű egyenlők; a sor alig áll közelebbre a középsorhoz mint a homlok szélehez. A középsor két szeme nagy, bőven szemátmerőnyire egymástól. A hátsó sor két szeme a középsorénál valamivel kisebb, oly távolságra áll egymástól mint a középsortól.

A zár egy élénk-vörösbarna terese, a légzőrés felől benyomuló \bigcirc szerű bemelyedéssel, melyben nemi középlemez látható, a melyhez a légzőrés felől egy egyenetlen harántdudor csatlakozik, mely a bemelyedést a légzőrés felől elzárja.

Mertekek: ♀ Torzs	9.6	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	4.2	"	
I lábpár	10	"	
IV "	13	"	

♂ Valamivel kisebb, karesubb, igen élénk rajzokkal.

A torzs alapszínezete kissé vöröslő-sötetbarna, a fejmell közepén egy fehér, széles hosszcsík, mely a szemteresen is áthatol, a mellrész legszele igen finom, fehér szegélylyel. A végtest elején egy sötét lándzsafolt, mely hegyével nem éri el a végtest hosszának felet, e folt szegelye ríktó fehér, a folt esücsán tul egyesülve, mint széles szalag a fonókig ér. A has fekete-barna, fehér szegélylyel, közepén három apró folt-párral. A lábak ezombjai barnák keves feheres sűrűcskekkel, a többi barnássárga. A tapogató vörösbarna, a nőstényéhez hasonló fegyverzettel; szára nem hosszabb a térdnél, pikkelye esücsosan kanálalaku, esücsa alatt sok feheres szőrökkel; felülete kurta, deres, meglehetősen tömött szőrözettel; nemzőszerve módosan domborodó, élénk vörösbarna, előrefele körfómára nyitott, e nyílás sárgásfehér, a külső oldalról tekintve, a vörösbarna rész külső oldalán egy majdnem gránátszínűen áttetsző, rövid fogas látható.

Mertekek: ♂ Torzs	8	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	4	"	
I lábpár	9.8	"	
IV "	13	"	

E szep Tarentulat, mely eddig leginkább csak Morea felszigetről volt ismeretes, tehát deli alaknak vehető, keves példányban Orsova környéken gyujtottam, mint kora nyári alakot, leginkább lehullott levelek alatt.

SPEC. 9. FAJ. TARENTULA CUNEATA. (C.L.) METSZETT T. GESCHLITZTE T.

(cuneus = ék; a végtest ék alakú, mintegy hasított rajzról.)

Syn. 1757. *Araneus cuneatus* CLERCK «*Aran. Suec.*» p. 99.Vide: THORELL. «*Remarks*» p. 330

♀ Barna, sárgásszürkés szőrözettel. A fejmell közepén egy széles, sárgásszürkés hosszúságú, mely a szemek közé is behatol. A végtest elején egy keskeny, hegyes, barnás lándzsafolt, sárgásszürkés szegélyzettel, mely utóbbi a folt csúcsán túl egyesül és szalagot kepezve a fonóig nyomul: hasa sárgásszürkés. Lábai vöröses barnások; ezombjaik, átlétszésre vizsgálva, belől homályosan foltosak.

A fejmell elég magas, mellrészében igen módosan szélesedő; oldalról tekintve a hátvonal vízszintes, hátul a nyeleckere meredeken lecsapott. A mellvert vörösbarna, fénylő, gyéren, finoman szőrös. A rágók vörösbarnák, vastagok, az első lábpar *első* végigénél csak keveset hosszabbak; oldalról tekintve tövük térszerűen kidomborodó. Az állkapcsok sárgásbarnák, módosan szőrösök; az alajk sötétebb, elől elmeszett, a rágók felhosszát eléri. A tapogató vörösesbarna; ezombja felületen, elől, négy apró túske harántsorban, e mögött két hosszabb túske egymás mögött; végze oly hosszú mint terde és szára együttevve. A lábak karesűk, nem open hosszuk; az első pár szárán és másodvégzen, alul, három-három pár túske, a szár hátsó két párja hosszú, karesű. A végtest keskeny, hosszúkas, esüesos.

Az alsó szemsor egyenes, szemei egyenlők, a sor annyira a homlok szelétől, a memyire a középszemsortól. A középsor két szeme nagy, bőven szemátmerőnyire egymástól. A hátsó sor két szeme a középsorénál valamivel kisebb, alig kivételöleg távolabbra egymástól mint a középsortól.

A zár, elenk sárgászöldes tereseben, egy széleségénél sokkal hosszabb bemélyedes, melynek oldalai kevesse hasasan tüghnek; a bemélyedes feneken egy jól kivételö, vastag hosszú, mely a légzőres fele a bemélyedest elrekesztő, láthatólag három részből álló harántdudorba \perp módra utkozik.

Mertekek: ♀	Törzs	10	$\frac{m}{m}$ ebből
	fejmell	4	»
	I lábpar	8.5	»
	II »	8	»
	III »	7.8	»
	IV »	12.8	»

♂ Kisebb, karesűbb, az első lábpar szára bunkószerűen vastagodott. Alapszemező sötétbarna, a has fehéres. A nősténnyel észlehető rajzok elesebbek. A lábvegek a ezomboknál világosabbak. A tapogató vörösbarna, a nőstényéhez hasonló fegyverzettel; szára a terdnel rövidebb, szélességénél alig hosszabb; a pikkely esüesosan kanálalakú, felületen rövid, deres szőrözeti, esüesa alatti hasonló, hosszabb szőrözettel nemzőszerve a *Tar. alboscintata*hoz hasonló, a fogacs azonban barnásfekete.

Mertekek: ♂	Törzs	7	$\frac{m}{m}$ ebből
	fejmell	4	»
	I lábpar	8.3	»
	IV »	11.5	»

Mint kora tavaszi és mint őszi alakot is, mely bokros és gyepes helyeken nem ritka; ismerem különösen Erdélyből: Kolozsvárról (Muzseumkert) és Szászvesszősről; magyar részeken eddig csupán csak Doroszlón találtam a «Hosszúmege» erdőresz lehullott levelei alatt.

SPEC. 10. FAJ. TARENTULA PULVERULENTA. (CL.) POROS T. STAUBIGE T.

(pulverulenta ab pulvis = poros; a színezetéről.)

Syn. 1757. *Araneus pulverulentus* CLECK «*Aran. Suec.*» p. 93.Vide: THORELL «*Remarks*» p. 328.

♀ Porszürke, barnással elegyes színezetű. A fej mell közepén egy porszürke csik, mely a szemterre is behatol; a mellrész szélein semmi szegely. A végtest elején egy elmosódó lándzsafolt, elmosódó szegelyzettel. Lábai szürkesharnák, czombjaik — különösen áttetszősége vizsgálva — sötétbarnán foltosak. Lábai kevéssel hosszabbak mint a T. emeatáé s e fajrokonanál mindig kisebb; egyebekben meglehetősen egyező.

Az alsó szemsor egyenes (behajlásra hajlandó), oly távolságra a homlok szelétől, a minőre a középsortól. A középsor két szeme elég nagy, többre mint szemátmerőnyire egymástól; a hátsó sor szemei a középsor szeméinél alig kisebbek s oly távolságra egymástól, mint a középsortól. A zár egy vörösbarna, szélességénél hosszabb, párhuzamos oldalu es mely kivajás, mely a nyeleeske fele kikerekített, a légzőrés fele egy barna dundor által elrekesztett; a fenékén fekvő durva hosszborda alig látható.

Mertekék:	♂ Torzs	8:8	$\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	3:5	»
	I labpár	8:3	»
	II »	8	»
	III »	7:9	»
	IV »	12	»

♂ Kisebb, karesubb, a T. emeatáé hímével egyező színezetű, az első lábpar szára azonban *nem* vastagodott, rajzai kissé elmosódók. A tapogató szára a terdnel nem rövidebb. A tapogatón más, szavakkal kifejezhető különbseget feltalálni nem bírtam s a megelőző fajéval egyezőnek találtam.

Mertekék:	♂ Torzs	6:9	$\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	3:5	»
	I labpár	7:9	»
	II »	10	»

Mint kora tavaszi alakot Doroszlórról, mint késő nyárit a Kárpátok fenyőöve felsőbb részeiből (Csorbai tó, Rakiton Wreth) ismerem. A magyar nemz. muzeumban Tátra-Füredről (Friwaldszky), Budáról (Pável) es Ungvárról (Vidra Ferd.).

SPEC. 11. FAJ. TARENTULA NEBULOSA. THOR. KÖDÖS T. NEBLIGE T.

(nebulosa = ködös, komor; a színezet elegyítéséről.)

Syn. 1872. *Tarentula nebulosa* THORELL «*Remarks*» p. 330.

♀ Nagyobb alak. Földszürke, a végtesten meglehetősen sorakozott sárgás pettyekkel, a melyek a fonóktól, előre felé szétágazó sorokat kepeznek; az oldalak sárgásszürke-elegyesek; a has agyagsárga.

A fej mell barna, agyagsárgás, megfekvő szőrözettel beborítva, a szemtérésén néhány felálló fekete sertével; a mellrész szélén kivethető kettős, világosabb szegelylyel.

A lábak agyagsárgák, sűrűn álló barna gyűrűkkel es foltokkal tarkázva.

A fej mell szívalaku, szélesedő, fejeresze elől elkerekített, oldalról tekintve, a fejrész alig kiemelkedő, a mellrész hátul ívesen a nyeleeskere hajló. A mellvert barna, agyagsárga szőrözettel. A rágók vörössárgák, sötétedő végekkel, agyagsárgás szőrözettel meglehetősen borítottak, az első lábpar elsővegizénél

alig rövidebbek, ezombjánál nem vékonyabbak. Az állkapcsok vörössárgák, szélesek, elől elkerekítettek, a sötétebb, hosszháromszögű alakj felett meglehetősen összehajlók. A tapogató agyagsárga, baraa foltokkal, melyek különösen a ezombrészen tetemesebbek; az ízek felületen, a gazdag szőrözet között, néhány tüske, a végig oly hosszú mint a szár.

A lábak hosszúk, karesuk, vékonyodó végekkel.

Az első lábpár ezombján, felül a végén, néhány rövid, ezek mögött egymásután álló két hosszú tüske; szárán, alul es elől, egy pár rövidebb, e mögött két pár megfekvő, meglehetősen hosszú tüske; másodvégizén hasonlóképen. A harmadik és negyedik lábpár szára es másodvégize felül is tüskés. Valamennyi ezomb felülete végén rövidebb tüskék, ezek mögött két-két egymásután álló hosszú tüske. A két első pár szára es a másodvégizén; felül, 1—2 tapintó szőr; a terd esuesán egy tapintó szőr; a harmadik és negyedik lábpár térde esuesán egy erős tüske.

Az alsó szemsor egyenes, a középső sornál rövidebb középső; két szeme a szélső kettőnél nagyobb s a homlok szelétől majdnem két átmérőnyire elhelyezett. A középsor két szeme nagy, az alsó sor oldal szemecitől bőven felátmérőlnyire állva, egymástól bőven egy szemátmérőlnyire esik. A hátsó sor két szeme kisebb a közép sor szeméinél, az alsó sor középsőinél nagyobb, a kétszer akkora távolságra áll egymástól, mint a középsor két szemétől, a melylyel egy előre felé szűkülő trapezet alkot.

A zár egy barna negyszög, melynek sarkai elkerekítettek, s mely szélességénél hosszabb, belsejében \perp szerűen kivájt, e kivájtásban egy finom, középhosszbordával.

Mertekek: ♀ Törzs	10	m_m ebből
fej mell	5.5	»
I lábpár	15.7	»
II »	15.2	»
III »	15	»
IV »	21	»

Néha kisebb (törzs 9 m_m IV lábpár 19 m_m). A peteburok szennyes-agyagsárga, lencsealakú, 9 m_m átmérőljű.

♂ Kisebb, karesu, sötét előtesttel, élesebben pettyezetett végtesttel; lábai világos agyagsárgák, elmosódó gyűrűzettel. A tapogató füstbarna, szára es pikkelye fekete, bozontosan szőrös; a szár hosszabb a térdnél, előre felé vastagodó; pikkelye esuesos, a esues alatt csak gyéren szőrös; nemzőszerve, oldalról tekintve, egy harántul ketté metszett, hosszukás gyűjtőt mutat, es a hol a felek egymáshoz közelednek, minden felen egy oldalt-kifele irányozott, rövid fogas látható.

Mertekek: ♂ Törzs	7.5	m_m ebből
fej mell	4	»
I lábpár	12	»
IV »	15.3	»

Ismertető jeleit egybevetve, azt tartom, hogy e faj a *Trochosa* nemhez ugy szervezetűleg, mint életmódra nézve is közel áll. Kissé pofás, elkerekített feje, az alsó középszemek nagysága, eltávolítása a homlok szelétől, tartózkodása a folyók medrében elterülő görgetegek között, bujkálása, közel állítják a *Trochosa*khoz. A *Tarentulákkal* (*sensu strictiori*) inkább csak az alsó szemsor rövidegsége hozza kapcsolatba.

Ismérem, erdelyi részekből: Kutya falváról, hol a Maros partjain tartózkodik s a nyirokban fekvő kövek alatt lappang, Szász-Vesszősről, az ottani jelentektelen patak mellekéről (különösen sötét válfaj); magyar részekből csak Orsováról, hol a Cserna nagy görgetegeit lakja.

A him itt először íratott le, miután THORELL tr. a fajt csak nőstényekre alapítá, a melyek Olaszországból es Dahnátiából származtak. (Lásd THORELL l. c.)

SPEC. 12. FAL. TARENTULA CURSOR. (HAHN.) FITO T. LITTLE T.

(CURSOR = futo; a gyors mozgásról.)

Syn. 1841. *Lycosa cursor* HAHN «Die Arachniden» p. 17.

Vide: THORELL «Remarks» p. 323, 578.

² Kicsiny. Barnássárga, barna rajzokkal. Az előtest egy világos barnássárga középsikkal és hasonló oldalszegélyvel; a szemtérese sötétbarna. A végtest elején egy barnássárga, világos, de elmosódó lándzsafolt, ettől két oldalt a szabálytalan alakú barnás foltoeskák szabálytalan sora a fonóig követhető. A lábak világos olajszíniék, emellegya a sötét tüskék igen szembeszökők. A has egyszínűen barnássárga, a rágók nem domborodók, behuzottak, egyenesek, barnássárgák, a mellvert hasonló színű.

A szemek csillogó-gyantásúrgak, feketés bogárral; az első sor egyenes, egyenlő távolságra a homlok szelétől és a középsortól, két középső szeme valamivel távolabbra egymástól, mint a szélsőktől. A középsősor két szeme elég nagy, másfel szemátmérőnyire egymástól, a hátsó sor két szeme a középső soronál kisebb és sokkal távolabbra áll egymástól, mint a középsortól.

Az első lábpár szárán, alul, három pár finom tüske, oldalán szintén három-három tüske, másodvégizen hasonlóképen. Valanemnyi pár czombja felületen, elől, három rövid tüske harántsorban, e mögött két hosszú tüske egymás mögött; a tapogató czombján, elől, négy tüske. A tapogató czombja, terde és szára olajszíni, pikkelye vörösesbarna; a szár vastagodott, a terdnel rövidebb; a pikkely esuesosan – kamalalakú; a nemzőszerv vörösbarnás, kidomborodo, kívülről — oldalról tekintve — egy igen vastag, a nemzőszerv tövéből induló, elkerekített alap darab látható, mely egy előre irányozott, vaskos tüskét visel.

Mértékek:	² Torzs	4	$\frac{m}{mm}$ elből
	fejmel	2	»
	I lábpár	6.5	»
	IV »	9	»

(Példányomon a IV lábpár balfele reproducált és csak 6 m. m. hosszú).

Egyetlen példánya a nemz. Muzem gyűjteményében, gyűjtötte Pével János Rakos-Palotán.

GEN. 4. NEM. TROCHOSA. C. K.

(τροχίω = τροχίω = futni; a mozgás gyorsaságáról.)

Syn. 1848. C. Koch «Die Arachniden» XIV. p. 95.

Vide: THORELL «On europ. Sp.» p. 192.

Az alsó szemsor középsői oly vagy kevéssel nagyobb távolságra a homlok szelétől, a mekkora egy szemnek az átmérője. A felső fonó pár az alsónál kevéssel hosszabb. Az alsó szemsor a középsőnél láthatólag hosszabb. A szemter hosszúságánál szelesebb. Az alsó szemsor középsőszemei a szélsőknél nagyobbak és a hátsó sor szeméinel, adig vagy nem kisebbek. Az arcz alacsony, ivesen-pofás; az előtest megfekyően tömött szőrű. A lábak vaskosak, nehá hosszúk. Vájó alakok, a melyek eső vagy barlangszerű, állandó lakást készítenek, a melyben a nőstények a fonóikhoz erősített nagy peteburkot őrzik, a melyet a nap segítségével kiköltik. Fiaikat sokáig a hátukon czipelik; a harmadvedlesű nemzedék áttefel úgy az erett is.

A *Trochosa cinerea* első lábpárján a bordás körmök hosszúk, surlóalakú kampóval, az első borda kevéssé görbe, lásd: II. köt. VI. t. 135, b).

¹ THORELL tr. «Remarks» p. 323. a *Lycosa cursor* (HAHN) fajt a *Tarentula aculeata* (CLERCK) synonymái közé sorolja ugyan, de az én példányomat határozottan: *Tarentula cursor* (HAHN) határozta meg. E nevet megtartom, mert a fennforgó, a synonymikán vonatkozó kéte'yek closzlatására nem elegendő az anyagom.

SPEC. I. FAJ. TROCHOSA CINEREA. (FABR.) SZÜRKE CSELŐPÖK. GRAUE BÄRENSPINNE.

(cinerea = hamvas; a színezetről.)

Syn. 1793. *Aranca cinerea* FABRICIUS «Ent. Syst.» II, p. 123.

Vide: THORELL «Remarks» p. 332.

♀ Hamvasszürke sárgással és feketéssel elegyes. Bozontosan szőrös nagy alak; vaskos, hosszú lábakkal. A fej mell szürkessárga alapon hamvas rajzokkal, melyek a közepen egy levélalakú rajzot alkotnak, melynek mintegy szárát a hátrés, bordáit a küllőszerűen oszló, szürkéssel jelölt izombarázdák képezik; a két hátsó szemtől, az illető oldal felé, egy-egy ék alakú, elmosódó folt áll; a mellrész szélein szürkéssel osztott sárgás foltok állanak. A szemtérese feketés. A végtest elején, kétoldalt, egy sárgás rajz, melyben neha hűsszínű lehellet is tapasztalható, s a melyben rendszeren két-két sárga foltocska feketés szegélyvel szembeállít. A végtest többi része, sárgás-szürkés és feketés színnel felhőzött. A lábak sárgásszürke alapon, hamvasan gyűrűsen-foltosak, e foltok csak a lábak felületén és oldalain határozottak. A lábak elálló, finom, világos szőrözettel borítottak. A rágók vörösesbarnák.

A fej mell vaskos, mellrész szélesedő, kissé lapuló; oldalról tekintve a hátvonal a fej búbjától kezdve a nyelecskéig folytonosan hanyatlók, úgy, hogy a fe' a legmagasabb pontot képezi: a homlok majdnem egyenesen elmetsett. A mellvért sötét hamvas, ritkán egy ék alakú, világos középfolttal. A rágók vaskosak, hosszúk, az első lábpár ezombjánál vastagabbak s ugyan e lábpár másodvégizénél körülbelül $0.5 \frac{m}{m}$ -rel rövidebbek, egyszínűen vörösesbarnák, világos, hosszú szőrözettel, mely az alapszint nem takarja el. Az állkapcsok barnássárgák, elől elkerekítettek s világosodók, sok erős, sötét szőrökkel; az alajk sötétebb, négy-szögletes, az állkapcsok fele hosszát nem éri el. A tapogató sárgásszürkés, esüese kissé sötétedő, rajta a tompa hegyű, bordátlan köröm; ezombja felületén, elől, három rövid tüske harántsorban, e mögött két hosszabb tüske egymás mögött, a végiz tömötten szőrös és rövidebb mint a térd és szár együttvéve. Az első lábpár szárán, alul, három pár rövid, megfekvő tüske, két oldalt még két-két tüske; másodvégizén szintén három pár tüske a szürkésfehér, tömött talpkefébe elrejtve. Az első és második lábpáron mind a két, a többi párokon csak az első végiz talpkefével. A végtest tojásdad; a has egyszínűen sárgásszürke.

Az alsó szemsor egyenes, a két középső valamivel távolabbra egymástól mint a szélsőktől és szeme nagyobb a két szélsőnél, e sor a középsőnél láthatólag hosszabb s valamivel közelebbre áll ehhez mint a homlok szélehez.

A középső két szeme elég nagy, valamennyi szem között a legnagyobb, bőven szemátmérőnyire egymástól. A hátsó sor két szeme a középsőnél kisebb, az alsó sor középsőnél valamivel nagyobb, kétszer oly távolságra egymástól mint a közep sortól.

A zár vörösbarna: két egymásfelé hajló, a légzőrés felé szétágazó, vesealakú (∞) nyílást mutat, melynek széles osztója, úgy mint kerülete is, bőven szőrös, úgy, hogy a zár részben el van fedve.

Méretek: ♀	Törzs	18	$\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	8.8	»
	I lábpár	24	»
	II »	23	»
	III »	22.6	»
	IV »	29	»

♂ A him kisebb, karesűbb; színezete a nőstényével azonos, rendszeren élénkebb. A tapogató ivarszerkezete alig feltűnő. A tapogató szára hosszabb a térdnél, nem vastagodott; ezombja felületén, elől, három rövid tüske harántsorban, e mögött két hosszabb tüske egymás mögött; a pikkely aránylag kicsiny, a szárnál alig szélesebb, esüesesen kamélaalakú, esüese alatt eléggé szőrös; nemzőszerve kicsiny, alig domborodó és a

kanál töve fele egy szennyesbarna, kisse szívalaku, lapos tert mutat, melyhez a külső szel felől egy vorosbarna, háromszögletes toldalék csatlakozik.

Mertekek:	♂ Törzs	14	$\frac{m}{m}$ ebből
	fejmell	8	»
	I lábpair	24	»
	IV »	27-8	»

Messze, a tengermellekeken is elterjedett s életmódja által igen érdekes faj, a mint ez¹ már az életmodrol írt szakaszban (lásd I. köt. III. tábla, 63. és szövege) bővebben is megérintettem. Leginkább a kavicsos medrű patakok és folyamok árterületén, jelesen olyan helyeken tartózkodik, a hol a kavicsok között és alatt porond is létezik. Itt a porondba vájja esőveit és barlangjait, melyeknek nyílását laza szövettel biztosítja a beomlás ellen. Estve fele kőboról s meglopja prédáját: kőborlása sajátságos, rövid futamokból áll, mire az állat egészen szetterpesztett, laposan felfekvő lábakkal mozdulatlanul meg-megáll: ilyenkor csak a gyakorlott szem különböztetheti meg a talaj színetől. Ivarérettsége tavaszra esik. A nőstény júniusban már petéit őrzí: peteburka kerek, hófehér vagy sárgás, néha 12—13 $\frac{m}{m}$ átmérőjű s 6—800 petét tartalmaz. Fiait a hátán hordozza s ilyenkor csak lábai szabadok, az egész törzs borítva van az apró fiakkal, melyek mehraj módjára, több rétegben ellepik. Különböztetve tavasztól őszig a kifejlődés minden szakáiban található. Verőfenyes napokon a nőstény a napra cipéli ki peteburkát s veszely idejében gyorsan eltűnik vele. Rop-pant gyors futó, ugy vizen mint szárazon.

Ismerem, erdélyi részekből: Kutyalvárról (Maros part), Kolozsvárról (Szamos medre), Retyiczellből (Biharhegység patakjai), Szebenből (Sill és Bergleiter gyűjtemények), magyar részekből: Orsovaról (Cserna görgetegei, Gratzkapatak), és Gyöngyösről; Nagy-Váradról (Muz. gy. Moesary).

SPEC. 2. FAL. TROCHOSA INFERNALIS. (MORSCH¹) POKOLI CS. HOLTSCHUE B.

(infernus = alvilági, különösen isten: Pluto, Proserpina; a tartózkodásra vonatkozik.)

Syn. 1849. *Lycosa infernalis* MORSCHOUZSKY «Note sur deux Araig. venieuses etc.» p. 289.

Vide: THORELL «Descr. of several Europ. an North Afr. Spid.» p. 172.

(X. tábl. 206 ♀ term. nagys. 207 u. a törzs alútról, 208 u. a oldalról, 209 a ♀ zárja, 210 a ♂ tapogatója.)

♀ Sötetbarna, sárgás rújzokkal. A ragók töve tiszta fekete, azontul szelesen elenk rozsdavörös vagy narancssárga szőrökkel ugy borítva, hogy alapszínezetük nem látszik ki, vegok ismét fekete. Nagy, vaskos, zömök alak, vaskos lábakkal. A fejmell felületén, a mellrész szelétől 1 $\frac{m}{m}$ -nyire s evvel párhuzamosan haladva egy keskeny, sárgas esik, mely fele, a hatrestől indulva, minden oldalon három sárgás finom, kullóvonal tart: ugyanímen a szemek fele három sárgás vonal (†) szerűen, a nyeleeske fele szinten három rövidebb vonal ugyanily alakban tart. A vegtest felülete elejen es közepen egy sötetebb, szeles lándzsafolt, mely a nyeleeske fele egy kétágu, szelesebb, sárgás vonal által elzárt, két oldalt finom egyenes, sárgas vonal által szegelyeztetik, hátul két \curvearrowright szerű ekfolt által jeleztetik; a lándzsafolt mögött s töle két oldalt három-három Δ sárgas foltocska párosan állva es finom, kisse ives vonalak által összekötve. Az oldalak világos szurkesek, fekete-barna pettyekkel. A has, mellvert es a csipők bársonyfeketek; a has színe a világos oldalak fele egészen elesen határolt.

A lábak sárgásszurkek feketes gyűrűzettel, a gyűrűzet, jelesen a szare, alul, tisztafekete.

¹ Megvallom, hogy ezt az elnevezést csak THORELL auctoritására alkalmaztam, mert Morschoulzsky leírása és rajza a legesebélyebb támaszt sem nyújt arra nézve, hogy valóban ez az állat feküdt volna előtte. Morschoulzsky leírása s rajza semmitmondó s reá illik bármely sötétszínű Lycosoidára. A biológiai adathalommal szintén úgy vagyunk: illik minden földbejavó Trochosára, a mellett ismeretes, hogy déli Oroszországban több nagy faj létezik: melyiknek az ifja volt tehát a M. kezében? mert tény, hogy az M. leírta es lerajzolta állat fejletlen. Egyáltalában Morschoulzsky működése hova tovább mind kétes bb értékűvé válik, szerintem tehát kár volt ot és fáját az Aranecológiába bevinni.

A fejmell vastos, fejrésze emelkedett, pofás: oldalról tekintve a fejrész szemtere a legmagasabb pontot kepezi, innen a hátvonal igen lapos-ívesen a nyeleeskere hanyatlik, az egész tömötten, megfekvően szőrös. A rágók igen erősek, oly hosszúk, mint az első lábpair *szára*, közel kétszer oly vastagok, mint e lábpair ezombja: legtöyükön és végökön feketek, barna szőrözettel, közbül szélesen rozsdá- vagy narancssárgák, úgy, hogy e szín mind a két allkapoesfelen át egy széles harántsávot kepez. Az allkapesok sötét vörösbarnák, elkerékítették, esuesok fele világosodók, bőven, hosszan szőrösek; az alajk sötét, elől egyenesen elnestszett, az allkapesok felet alig eri. A tapogató szürkés, sok rozsdasárga szőrrel igen tömötten szőrös: ezombja felületen, elől, harántsorban álló három rövid tüskével, e mögött két egymásután álló hosszabb tüskével: végze igen kevésel rövidebb mint a terd és szár együttvéve. A lábak megfekvően, tömötten szőrösek, ezombjaik alul, világos szürkések s csak felületökön feketén foltosak, a többi íz, különösen alul, fekete gyűrűs: a talpkefe bársonyfekete. Az első lábpair szárán, alul, három pár tüske; a hátsó páron (a leg-hosszabbik) két oldalt szintén két-két tüske: a másodvégiz tüskéi a talpkelében eltűnnek (3. pár): a ezombok felülete több megfekvő tüskével; az első és második lábpairon a talpkefe a szárra is kiterjed, a többi párokon csak az elsővégiz nem épen erős kefével.

Az alsó szemsor egyenes, a középsornál hosszabb; középső két szeme a szélsőnél igen kevésel nagyobb, a szemek közötti távolság egyenlő, a sor közelebb áll a középsorhoz mint a homlok széléhez; szélső szemei mellett egy rozsdasárga folt, a homlok szélén ilyen szegély. A középsor két szeme valamennyimel nagyobb s szemátmérőnyire egymástól, a hátsó sor két szeme valamivel nagyobb az alsó középsőnél, kétszer akkora távolságra egymástól mint a középsortól.

A zár egy szélessegenel magasabb, esüesosodó, vörösbarna, mély kivájás, melynek szelei hasasan tagudnak: közép es elzáró bordája \perp szerű alakot alkotnak. Ha a szőrözet ep, úgy a zár szeleit fehéres szőrözet borítja.

Mertekek: ♀	Törzs	25	$\frac{m}{mm}$ ebből
	fejmell	10	»
	I lábpair	23.5	»
	II »	21.5	»
	III »	20	»
	IV »	27.3	»

♂ Kisebb, karesubbl, hosszabb lábu; a fejmellnel sokkal kisebb végtesttel. A hatres körül egy terjedelmes sárgás folt esillagszerű kisugárzásokkal. A szemezet többi része a nőstényével egyező. A tapogató eleg hosszú, nemzőszerve eleg feltűnő; ezombja felületen, elől, három rövidebb tüske harántsorban, e mögött két hosszabb tüske egymásmögött, a terdiz belső oldalán egy hosszú tüske: szára a terdnél hosszabb; pikelye esüesosan kanálalakú, esuesa alatt bozontosan, gazdagon szőrös; nemzőszerve előlről-alulról tekintve, közepe táján egy befekvő, a külső szeltől benyomuló harántlmezst mutat, mely hossza közepe táján egy vastos, rövid, tompa fogacsot visel.

Mertekek: ♂	Törzs	16	$\frac{m}{mm}$ ebből
	fejmell	10	»
	I lábpair	29.5	»
	IV »	32	»

Tagadhatlanul legerdekesebb alakjaink egyike, melyet deli Oroszország pusztáival közösen bírnak, s a mely fajrokonával, a Tr. Singoriensis (Laxmann) együtt a Kalmukkok rettegett «Tchimje», melyhez épen annyi monda tapad, mint Olaszország Tarantulájához. Az életmódról irt szakaszban (lásd I. köt. III. tábla. 62 es szövege) tuzetesen ertekeztem róla s az ott elmondottakat e helyen még a következőkkel bővitem ki. Elterjedesere nezve eddig a Báeska számos pontjáról ismerem, úgy Orsova es Illok környékeről is; az utóbbi két helyen a hegyek lejtői alján is előfordul. De a sík, jelesen annak valódi pusztái, silányabb fuvü legelői,

mindenekelőtt kedvelt tartózkodási helyei. Itt furja 16—20 $\frac{c}{m}$ mélységű, 2—2 $\frac{1}{2}$ $\frac{c}{m}$ átmérőjű, függőlegesen lehatoló esőeit, melyeknek száját kikarptozza es sok eszelyességgel megvédi a víz betódulása ellen. Rendszeresen a cső száján lesekedik s előlábainak villámgyors csapásaival ragadja meg az arra menő, vagy közelebe letelepedő rovatokat, köztök leginkább a Doreadion es Cicindela bogárféleket, melyeknek maradványai megtöltik esőve feneket. A tavasz, nyár es ősz minden szakában a kifejlődés minden fokán található. Peteburka alig lenyomott, kerek, nagy, 15—16 $\frac{m}{m}$ átmérőjű, tömve tele köles nagyságú petekkel.

E burkot fonóhoz erősíti s a verőfényre czípelve ugy illesztgeti a cső nyílásába, hogy a nap sugarai érhessek. A fiak kikélese idejében a cső száját finom, átlátszó es boltozatos hálóval zárja el, s e boltozat alatt bevitteti burkát a nap sugarai által. A fiakat a hátán hordozza, gyakran sütkerezik velok a napon, mely alkalommal a parányi állatok majd szetfutnak s ismét az anya hátára gyűlnek, majd a füvekre kapaszkodnak, leugrálnak, a lyukba ki- s befutkosnak; majd ellepik a prédát, a melyet anyjuk ejtett.

A második vedlés után az anya elpusztul s a 4 $\frac{m}{m}$ nagyságu fiak, elszéledve, hozzáfognak a lak készítéséhez. A cső eleintén alig 4 $\frac{c}{m}$ mélység mellett, 3 $\frac{m}{m}$ átmérőjű. Ugy a mint növekednek, tágtják a csövet. Az ásást alkonyatkor es este végzik, a lekapart, durumagyságu rögöcskeket állkapesaikba fogva szerkesztet hordozzák, ugy, hogy az ásás nyomai nem látszanak. Ugy látszik, hogy a lakástvesztett példányok az elhagyott lakokat is elfoglalják, es folytatják az ásást, daczúra annak, hogy a cső annygy is eleg mely volt már. Feltevésemet arra alapitom, hogy bár igen ritkán de mégis 30 es több $\frac{c}{m}$ mélységű esőveket is találtam, holott a rendes mélység átlag veve csak 16 es legfeljebb 20 $\frac{c}{m}$. A hmekek szinten esőveken növekednek, ivarerett korukban azonban barangolva keresik a nőstényt, melynek esőveben a párzást végzik. A párzást nem láthattam.

A fogságot e pök igen jól állja, es rövid idő alatt bizonyos kezességet mutat; a legyeket a kezéből veszi, de csak addig, a míg a legy el, a halottat nem érinti; menekulesi ösztöne csak az ehseg vagy szomjúság behatása alatt nyilatkozik; jól tartva, igen esendesen viseli magát. A vizet nem nélkülözheti, s minden másodnapon móhon szivja fel a negy-ot vizeseppet. Nehány eleven példányt THORELL tanárnak küldtem el Sveeciába, Upsalába, s ezek a 11 napi utat kiállottak. E pökök attelleznek, Hogy eziránt minden ketseget eloszlassam, 1874. ev őszén Dorozsló mellett néhány lyukat ezövekkkel jelöltem meg, oly módon, hogy a hó alatt is megtalálhattam. Deczeemberben az a sodrony, a melylyel a lyukakat kutattam, már csak 4 $\frac{c}{m}$ mélységig hatolt be s bizonyítá, hogy a pökök a teli időszakra betömik a csövet. Az 1875. ev február havában beköszöntett kemény hidegben a megjegyezett lyukakat vizsgáltam, s a következő eredményhez jutottam: a talaj mintegy 40 $\frac{c}{m}$ mélységig kökemenysegre fagyva, csak fejszevel volt vágható; a vágást ugy intéztem, hogy a cső sertetlen maradt; a kellő mélységet elerve a keshez folyamodtam, s óvatosan vágtam a cső falát. A cső 28 $\frac{c}{m}$ mélységre hatolt be; nyílásától mintegy negy $\frac{c}{m}$ mélységben be volt tömve földdel es növényi anyaggal, e dugó 4 $\frac{c}{m}$ vastagságu volt. A cső feneken, a puszta földön, kisse összehuzott labakkal ult a pök s érintésre csak igen lomhán mozgott, a dermedtseg minden jele megvolt rajta. Kivettem s egy dobozba helyeztem, ezt pedig zsebre tettem. Alig egy perez mulva az allat a meleg behatása alatt egészen elenk, friss lett s otthon rögtön elfogadta a tiplálekot. Az első kiasott példány egy teljesen ivarerett, pompás nőstény volt.

E vizsgálat igazolja régi feltevésemet arra nezve, hogy a Lycosoidak attelleznek; s valóban esakis így erthető az, hogy a tavasz első meleg sugaraiban már ivarerett Lycosoidakra akadhatni, sőt, hogy igen korán már peteburkokkal futkosokat is lelhetni.

Ismerem jelesen Dorozsló környekeről, hol leginkább tanulmányoztam; továbbá Palankaról, Panesováról, Zomborból es Orsováról; sőt a Dunán túlról Illokról is, hol a várhegy gyalogújtaira nyílnak esővei. Legészakibb elterjedési pontja eddig Budapest (a muzeum parkjában gyűjté FRIVALDSZKY JÁNOS); a budai oldalról több ♂ példány a beesí udvari muzeumban s ugyanitt Dalmáciából (Ragusa, Brennovölgy) is, homnan MANN JÓZSEF hozta.

SPEC. 3. FAJ. TROCHOSA RURICOLA. (DE GEER). MEZEI CS. FELD. B.

(ruricola = mezei; a tartózkodásról.)

Syn. 1778. *Aranca ruricola* De Geer «Mémoires» VII, p. 282. (Salt. ad partem.)

Vide: THORELL «Remarks» p. 336.

4 Cserbarna; végtete olajbarnába átmenő. Lábai egyszínűen cserbarnak. A fejmell közepén és végig egy világosodó középesik, mely a hátgödör előtt két oldalát bocsát a szemek fele (l), a középesik a nyelecskefele leginkább látható s közvetlenül a nyelecske felett két csikkal egyesül, mely, a mellrész oldalain tartva, oldalszegelyt kepez s a fej táján megszűnik. A végtest elején egy világos, rövid és keskeny lándzsafolt, mely a végtest hosszának közepét nem éri el. A has egyszínűen cserbarna, neha esersága.

A fejmell vastag; oldalról tekintve, hátvonala a szemektől a hátgödörig csak esékély mértékben, a hátgödörön túl tetemesen hanyatlk. A mellvért cserbarna, feketés szőrözettel. A rágók oly hosszúk, mint az első lábpár másodvégize s a pár czombjánál nem vastagabbak, sötét vörösbarnák, világosabb szőrözettel, mely alapszínüket nem fedi el. Az állkapcsok vöröslők, bőven szőrösek és elég szélesek; az alajk elől egyenesen elmetsett, az állkapcsok fele hosszát nem éri el. A tapogató cserbarna; czombja felületén, elől, harántsorban álló három rövid — e mögött két egymásmögött álló hosszú tüske; végize igen tömötten szőrös, rövidebb mint a térd és szár együttvéve.

A lábak elég hosszúk és vastagok, rövid szőrözetük nem fedi el egészen az alapszint. Az első pár szárn és másodvégizén alul három-három tüskepár, az utóbbi részben a talpkéfebe rejtve, mely az első két páron mind a két végizre kiterjed. A czombok felülete 5—7 tüskével.

A végtest (nem terhesen) elől elmetsett és keskenyebb mint hátul; megfekvő, tömött szőrözettel.

Az alsó szemsor egyenes, középsői nagyobbak s közelebb állanak a homlok széléhez, mint a mekkora az egyik szem átmérője, s körülbelül közepén a homlok szele és a középsor között. A középső sor két szeme nagy, szemel kevesebbire mint szemátmérőnyire egymástól. A hátsó sor két szeme a középső sornál kisebb, az alsó sor középszemeinél valamivel nagyobb s közel háromszor oly távolságra egymástól, mint a középsőtől. A zár egy szélességével kevesse hosszabb, a nyelecskefele laposívesen kikerekített kivájtás, melyben az osztólemez közepén szivalakra, igen tetemesen kitágul. A zár kerülete vörösbarnás, az osztólemez vöröses sárga, fényes. Az osztó lemez a zárt a legzöres felől elrekesztő durva bordával együtt \perp alakot ölt.

Mertekek: 4	Törzs	13	$\frac{m}{m}$ ebből
	fejmell	6.5	»
	I lábpár	15	»
	IV »	18	»

2 Kisebb, karesubb; szemezte és rajzai a nőstényével azonosak, neha az alapszín mindenütt olajbarnába játszik; az első lábpáron mind a két végiz kisse barnuló. A tapogató elég hosszú; czombja felületén, elől, négy rövid tüske harántsorban, e mögött két hosszabb tüske egymásmögött; szára vastagságánál hosszabb, a térdnél alig rövidebb; a pikkely csúcsosan kanálalaku, csúcsa alatt bozontosan szőrös; nemzőszerve egy haránt, kettemetsett, alig kidomborodó gyűjtőt mutat; e metszésbe, a külső szélről, egy lemez nyomul, mely — előlről-alulról tekintve — egy elég karesu, tompa fogasot mutat.

Mertekek: 3	Törzs	10.5	$\frac{m}{m}$ ebből
	fejmell	5.5	»
	I lábpár	13	»
	IV »	16.5	»

Messze elterjedt faj, mely kavicsos helyeken kovek alá, erdőkön fák és lehullott levelek alá ássa kis barlangjait; a nyirkos helyeket különösen kedveli. A nőstény peteburka gömbölyű, hófehér 8—9 $\frac{m}{m}$ átmérőjű s takarói oly finomak, hogy a peték átlátszanak. Ismerem, erdélyi részekből: Kolozsvárról, Mező-

Záhról es Nagy-Szebenből (Sill gyűjtemeny); magyar részekből: Doroszlóról, Apatinból, Palánkáról, Orsováról, Ogradenáról, Ungvárról, Alsó-Hamorból, Gyöngyösről, Rózsahegyről, Revről; Nagyváradról (Muz. gy. MoCSÁRY) es Budapestről (ugyanott, PAVEL).

SPEC. 4. FAL. TROCHOSA TERRICOLA THOR. FÖLDI CS. ERD. R.

(terra = föld; a lakásról.)

Syn. 1856 *Trochosa terricola* THORELL «*Revisio critica etc.*» p. 62, 102Vide: THORELL «*Remarks*» p. 329.

♀ A megelőző fajnál általában kisebb s ettől leginkább a nemzőrészek által megkülönböztetve. Lábai, jelesen a két hátsó pár, s itt leginkább a ezombok, nemi igen elmosódó gyűrűfoltokkal. A végtest elején a lánclzsafolt legtöbbször hiányzik, vagy alig látható.

Az alsó szemsor egyenes, középszemei a szélsőknél alig nagyobbak, szemátmérőnyire állnak a homlok széletől es ugyanemlyir a középsortól is. A középsor két szeme nagy, felátmérőnyire egymástól. A hátsó sor két szeme a középsorénál valamivel kisebb, az alsó sor középsőinél sokkal nagyobb, bőven kétszer oly távolra egymástól mint a középsortól.

A zár egy, alapjával a legzőres szelet erő, közel háromszögletes kivájjást mutat, melynek osztó lemeze, közepetáján szelesedő s az elrekesztő bordáiv \perp alakot alkot; az osztó lemez két oldalán, közel az elrekesztő bordához *egy-egy fénylő dudorodás*.

Mértékek: ♀ Torzs	10	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	5.2	»
I lábpár	11.5	»
IV »	13.6	»

♂ Kisebb. Az első lábpár szára es másodvegize sötét vörösbarna, az utóbbi az elsővegizhez képest határozottan vastagodott; a hátsó két pár nemi elmosódó gyűrűfoltokkal. A tapogató szára szelességénél alig hosszabb; a nemzőszervet kitüntető fogacs a megelőző fajnál vastosabb.

Mértékek: ♂ Torzs	8	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	4.5	»
I lábpár	10.2	»
IV »	13	»

A *Tr. ruricolan*ál ritkább faj, turtozkodásra es életmódra nevezve azonban hozzá hasonló. A peteburok átmérője $6 \frac{m}{m}$.

Ismerem: Doroszlóról, Apatinból, Orsováról; Budapestről («C-illag es Farkasvölgy» jelzővel. Muz. gy. PÁVEL).

SPEC. 5. FAL. TROCHOSA HUNGARICA, n. sp. MAGYAR CS. UNGARISCHE R.

(VIII. tábla, 184, a szemesopont, b a ♀ záruja, c a ♂ tapogatója oldalról, d ugyanannak nemzőszerve alólól, a mértékek.)

♀ Nagy. Az egész állat sötét eserbarna; előtestén végig egy, az alsó szemsornál kezdődő, keskeny, világos közepesik; ezombjainak külseje alig valamivel világosabb; rágóinak tova sötétebb, vege sok róka-vörös, durva szőrökkel. Az egész test tömött, megfekvő szőrözettel borítva.

A fej mell vastos, fejeresze szelesedő, elkerékített; a második szemsor két nagy szeme között egy előre irányozott, 8—10 serteből álló üstök. A mellvert kerdő, eserbarna, nemezszerű, tömött szőrözettel borítva. A rágók vastosak, oldalról tekintve tovükkel igen tetemesen, ter'szerűen kiállók, durva, serte-

szerű szőrözötűek. Az állkapcsok eserbarnák, elükön igen elenken rókayörös szőrökkel tömötten szegelezettek; az alajk elmetszett, az állkapcsok hosszának mintegy felet éri el. A tapogató eserbarna, vastos, igen tömötten szőrös, — ezombján, felül a végén, néhány tüske. A lábak vastosság mellett elég hosszúk; az első pár szárán, alul, három vastos, egészen megfekvő tüskepár, a belső oldalon meg egy tüske; másodvegezen, a tömött talpkefebe rejtve, három tüskepár; a harmadik pár szárán, alul négy tüskepár, es oldalt is több tüske; a negyedik pár szárán, alul három tüskepár, oldalt is több tüske; a két hátsó pár térdén, külső es belső oldalán egy megfekvő tüske. A végtest, körded, elég magas.

A szemek gyantaszínűek, sötétes bogárral, bagolyszemekre enulékeztetők; az alsó sor igen könnyedén behajló, középsői a szélsőknél sokkal nagyobbak, a homlok szelétől bőven két átmérőnyi távolságra esnek; a második sor két szeme igen nagy, nem egészen szemátmérőnyire egymástól s körülbelöl felátmérőlőnyire az alsó sor középsőtől; a harmadik sor két szeme igen kevésel nagyobb az alsó középsőknél es sokkal távolabbra áll egymástól, mint a második sortól. A zár szélességénél sokkal hosszabb, osztólemeze széles s alsó felének két oldalán két gombostüfej alakú, sötét, fényes dudort mutat.

Mértékek: ♀ Törzs	21	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	9.5	»
I lábpár	23.4	»
II » 	21.6	»
III » 	21	»
IV » 	28	»

Néha kisebb: törzs 17 $\frac{m}{m}$, fej mell 8.7, I lábpár 21 $\frac{m}{m}$, IV lábpár 26.5 $\frac{m}{m}$.

♂ Kisebb, karesubb, egészben világosabb alapszinezettel; lábai karesuk; fej mellén a közepesikon kívül még némi oldalszegély is megkülönböztethető. A tapogató karesu, kevésé bunkós, szárán, térdén es ezombján több erős tüskével fegyverzett; szára a térdnél valamivel hosszabb; pikkelye keskeny, csúcsos, esuesa alatt igen tömött szőrüstök látható; nemzőszerve egyszerű, barna gyűjtőt mutat, mely felső felén világosodik, s itt egy kigyózó esikot mutat.

Mértékek: ♀ Törzs	14	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	7.5	»
I lábpár	23.5	»
II » 	21.5	»
III » 	20.3	»
IV » 	28.3	»

E feltűnően nagy faj, legnagyobb pókjaink közé tartozik. Példányaimat (2 ♀ 1 ♂) az 1865-dik év őszén a Balaton nyugoti partján B.-Füröd közeleiben nyirkos helyeken heverő kövek alatt gyűjtöttem, hol az állatok vájt üregekben tartózkodtak. Dr. THORELL e fajt nem ismeri.

SPEC. 6. FAJ. TROCHOSA STIGMOSA. THOR. JEGYES CS. GEZEICHNETE B.

(stigma — jegy, bélyeg; a pettyes rajzokról.)

Syn. 1875. *Trochosa stigmosa* THORELL. «Verzeichniss südmss. Spinnen» p. 69. «Deser. of sev. Europ. and North Afr. Spiders.» p. 175.

♀ Kicsiny. Elbteste vörösesbarna, a hátrés körül egy levélalakú világosodással, mely néha enyésző. A végtest olajbarna alapon sárga rajzokkal, elején egy terjedelmes sárga lándzsafolttal, melynek kiszélesedett részében egy sötétedő foltpár látható. E foltpáron kívül es hátrább még két feketés foltpár észlelhető, melynek állása ingödörsszerű (innen stigmosa). A lábak sárgások, foltokkal es gyűrűfoltokkal tarkázottak.

A fej mell vaskos; a fejresz kevesse elváló, a mellresz módosan szelesedő; oldalról tekintve a hatvonal a nyeleesketől ívesen emelkedik. A rágók elég vaskosak, oly hosszúk, mint az első lábpár másodvegyze s ugyan e pár ezombjánál vastagabbak, barnavörösek, módosan szőrösek. A mellvert barna. Az állkapcsok barnássárgák az alajk sötétebb, elől elmetstett. A tapogató gyenge fegyverzettel, sárgás; a szár töve homályosan gyűrűs, vegize sötétedő csucesal bőven szőrös, rövidelb mint a térd es szár együttve. A lábak elég hosszúk, vaskos, foltos ezombokkal, es karesu végekkel; az első pár szárán, alul, 2 pár igen apró táske, másodvegyzen 3 pár; az első ízek talpkelái alig megkülönböztethetők.

A laus elől keskenyebb, elvágott, hátul elkerekített.

Az alsó szem sor egyenes, szeméi jóformán egyenlőek, a sor a közepsort igen megkozehtí s kevessebbre mint szemátmerőnyire áll a homlok szeletől.

A közepsor két szeme nem igen nagy, szemátmerőnyire egymástól. A hátsó sor két szeme a közepső sorénál alig kisebb, az alsó sor közepsőimel sokkal nagyobb, bőven kétszer oly távolságra egymástól mint a közepsortól.

A zár egy harántfekvő szeles terese, két veselaku, O szemén álló nyílással.

Mertekek: ♀ Törzs	7.2	$\frac{m}{m}$	ehből
fej mell	3.8	»	
I lábpár	8	»	
IV »	9.5	»	
				(Gyakran kisebb, törzs $6 \frac{m}{m}$.)

♂ Elöttem ismeretlen.

Eddig patakok medrében fekvő görgetegek kovei alatt, nyirkos helyekről ismerem, hol kis barlangoskakát vájkal s bennök őrzí alig $4 \frac{m}{m}$ átmérőjű fehér peteburkát.

Találtam, mint nyári alakot: Orsován (Gratzkapatak), Rózsahegyén (Liptó, Vág folyó); Ungvárról (Muz. gy. VIDRA FERDINÁND).

GEN. 5. NEM. PIRATA. SUND.

(πειρατικός = kalóz, tengei rabló; a vizek körül való tátozkodás ól.)

Sym. 1833. SUNDEWALL «Conspectus Arachn.» p. 24.

Vide: THORELL «Remarks» p. 193.

A felső fonopár az alsónál alig hosszabb. Az arez alacsony; oldalai domboruak. A fej mell gyeren szőrös. Az alsó szem sor közepsői határozottan kisebbek a hátsó sor szeméimel, alig szemátmerőnyire a homlok szeletől; e sor a közepsőimel valamivel hosszabb. A szenterese magasságánál szelesebb.

Határozottan a vizekhez kötött alakok, a melyek a vízszimen epen úgy, mint a talajon gyorsan futnak, gyakran a víz alá buknak. A nőstények peteburkaikat a fonókhoz erős tve magukkal ezipelik.

A Pirata piraticus bordás körmei tövüknel vaskosak, kampójuk jó hajlasu, hegyes; bordaik, meglehetős szám mellett, sűrűn sorakozottak, lásd: II. köt. VI. t. 136. b.

SPEC. I. FAJ. PIRATA PIRATICUS. (CL.), RABLÓ KALÓZPÓK. KATTER PIRATENS PINNE.

(piraticus = vide πειρατικός.)

Sym. 1757. Araneus piraticus CLERCK «Ar. Suec.» p. 102.

Vide: THORELL «Remarks» p. 341.

♂ Elötteste személyes olajsárga, vegtete olajzöld, vöröslő alappal es olajsárga, elenk landzsafoltal, e folttól ketoldalt két fehér pontsorról; e pontok derszerűek, mintegy rea leheltek. Labai olaj-

súrgák, ritkán nemi foltozat nyomaival; rendszeren egyszínűek. A fej mell hosszúka, gyéren szőrös, úgy hogy középrajzai, a melyek nem szőrözethől valók, áttetszenek; közepén egy olajsúrga hosszesik, mely a hátréstől a szemek felé három sugár ágra oszlik; a mellrész legszéle hófehér szőrözethől való finom szegélyvel. A mellvért világos olajsúrga. A rágók olajsúrgák, az első láb pár másodvégizénél rövidebbek, eléggé szőrösök. Az állkapcsok olajsúrgák; az aljuk barnás, elől elmetsett. A lábak gazdagon szőrösök.

Az első láb pár szárán és másodvégizén, alul, három-három pár tüske; semmi talpkefe. A végtest hossztojásdad, elől keskenyedő; hasfele világos olajsúrga.

A hátsó és középszem sor patkószerű, hátrafelé nyitott barnaságban fekszik. Az alsó sor, a középsornál láthatólag hosszabb, középszemei nagyobbak és láthatólag távolabbra állanak egymástól, mint az oldalszemektől, alig szemátmérőnyire a középsortól és a homlok szélétől. A középsor két szeme nagy, szemátmérőnyire egymástól. A hátsó sor két szeme a középsorénál kisebb, az alsó sor középsőinél határozottan nagyobb, kétszer oly távolra egymástól mint a középsortól.

A zár, a legzörös közelében és felett álló barnás, apró dudorpárból áll.

Mértékek: ♀ Törzs	7.5 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	3.7 »
I láb pár	8.4 »
IV »	11 »

♂ Keresőbb; színezete a nőstényével azonos. A tapogató szára szélességénél kétszer hosszabb és hosszabb a térdnél is; czombja felületen, elől, három rövid tüske harántsorban, e mögött két hosszabb tüske egymásmögött. A pikkely esüsesen kanálalakú, esüese alatt szőrös; nemzőszerve eléggé kidagadó, oldalról tekintve egy harántlemezen egy felálló, igen apró fogacs látható.

Mértékek: ♂ Törzs	6.8 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	3.7 »
I láb pár	10 »
IV »	12.2 »

Különösen álló vizek szeleim és nevezetesen ott, a hol a növényzet a vízszínen felülkerekedik, nem ritka tavaszi és nyári alak. A nőstény peteburka hófehér, finom szövetű, úgy, hogy a peték átlátszanak. A víz színen ügyesen futkároz és igen gyakran az úszó növények alá bukik s hozzájuk tapad; ilyenkor végtestét légburok köríti.

Ismerem, erdelyi részekből: Kolozsvárról, Mező-Záhról, Gyekéből; magyar részekből: Doroszlóról Orsováról, a Kárpátokról (Jama tó a Kriván alatt), Nagyváradról (Muz. gy. Moesáry).

SPEC. 2. FAJ. PIRATA LEOPARDUS. (SUND.). PÁRDU CZ K. PARDEL P.

(Leopardus = párducz; a színezetről.)

Syn. 1833. *Lycosa leopardus* SUNDEVALL «Swensk. Spind. Beschr.» p. 189.

Vide: THORELL «Remarks» p. 334

♀ Földszürkés, barnással elegyes; a végtest elején egy fehérés lándzsafolt, mely a nyelecske fele ketoldalt kiszélesített (borszeszben igen kirívó). A lábak sárgásbarnák, sűrűn barnán gyűrűsfoltosak; a foltok különösen a czombokon láthatók. A has barnássárga.

A fej mell vastag; oldalról tekintve a nyelecskétől kezdve ívesen és magasan emelkedő, vörösbarna alapon, különösen a hátrés táján, barnássárgán szőrös. A mellvért barna, bőven szőrös. A rágók vastagok, az első láb pár czombjánál vastagabbak, oly hosszúk, mint e pár másodvégizé, sötét vörösbarnák, fényesek, gyer szőrözettel. Az állkapcsok vörösbarnák, elkerekített végök kissé világosodó, gazdagon szőrösök; az

alajk sötét, elöl elmetszett, szőrrel borított. A tapogató czombja sárgásbarna, sötét foltos, a többi iz vörösre húzó, bőven szőrös; a végiz rövidebb mint a terd és szár együttveve.

A lábak elég hosszúk, elállóan es bőven szőrösök; a czombok inkább sárgába, a többi iz vörösre húzó; a czombok párduezszerűen tarkák: az első pár szárán, alul, ket pár (vajjon mindég?) tüske, másodvégizen három pár tüske.

A végtest elöl keskenyedő; felületen a négy ingödör jól látható; földszürke-barnással elegyes szőrözete barnával felhőzött.

Az alsó szemsor szemei egyenlő nagyságúak, a középsők valamivel távolabbra egymástól mint a szélsőktől, szemátmérőnyire a homlok szelétől és a középsortól is. A középsor ket szeme elég nagy, bőven szemátmérőnyire egymástól. A hátsó sor ket szeme a középsorenál alig kisebb, az alsó sor középsőinél sokkal nagyobb, alig másfelszer oly távolságra egymástól mint a középsortól.

A zár egy magasságánál szelesebb, vöröslarnás terese egy \mathcal{D} \mathcal{Q} szerű nyiláspárral.

Mertekek: ♀ Törzs	9	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	4.8	»
I lábpár	11	»
IV » 	14.4	»

♂ Kevéssel karcsúbb. A lábak czombjain a barna szín az uralkodó, a színezet egyebekben a nőstényével azonos. A tapogató aránylag vézna; nemzőszerve a többi izhez képest nem vastagodott; szára vastagságánál két és felszer hosszabb, oly hosszú mint a terd; pikkelye a szárnál alig szélesebb, csücske keskeny, hosszú, alul-felül bőven szőrös; nemzőszerve alig kidagadó, vörösbarna, elöl nyitott, semmi tüskével.

Mertekek: ♂ Törzs	8	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	4.8	»
I lábpár	13	»
IV » 	14	»

E kevéssé ismert pókot Doroszlón és Orsován (itt különösen kis ♂) találtam nyirkos helyek friss földhányásaiban, hol kevéssé meredeken lehaladó, 6 $\frac{m}{m}$ átmérőjű esővekben tartózkodott. A nőstény peteburka fehér, gyér szövetű, 7 $\frac{m}{m}$ átmérőjű, gömbölyű. Szemei, fejmellének alkotása es a esővajás, közel helyezik a Trochosákhoz.

SPEC. 3. FAJ. PIRATA KNORRII. (Scop.). KNORR K. KNORRS P.

(Knorr, múlt, századbeli term. barát tiszteletére.)

Syn. 1763. *Aranca Knorrii* Scopoli «Ent. Carniol» p. 403.

Vide: Thorell «Remarks» p. 342. (in §. P. piraticu.)

♀ Elötteste barnás, világosodó előrefelé villás középesikkal; a mellrész világos szegélylyel, mely legszélen fehér szőrökkel borított. A végtest barna, sárgásbarna szőrökkel elegyes, elején egy vörös lándzsafolt (borszeszben olajsárga), ettől ket oldalt és az oldalakban is sok fehér szőrpont; a has sárgás szőrözetű. A lábak vörösre sárgák, barna gyűrűfoltokkal, a többi iz uralkodó színe a barnás vörös, mely helyenközön világosabb gyűrűfoltokat tüntet fel.

A fejmell hosszúkás; oldalról tekintve a hátvonal vízszintes, a hátrés mögött a nyelecskere meredeken lehanyatló, módosan szőrös; közep csikja enyésző, nem szőrözethől való, a hátréstől a szemek felé villásan oszlott. A mellvért vörösbarna, *közepén egy keskeny, sárga, ék alakú esíkkal*. A rágók az első lábpár másodvégizenél rövidebbek, ugyan e pár czombjánál nem vastagabbak, sötét vörösbarnák, eléggé szőrösök. A tapogató czombja sárgás, keves barna folttal, a többi iz vöröslő; a végiz kevéssel rövidebb, mint a terd

es szár együttveve. A lábak elég hosszúk, karesuk; az első pár szárán, alul, két pár, másodvégizen három pár hosszú tüske. A végtest tojásdad, elől kissé keskenyedő.

Az alsó szemsor egyenes; középsői valamivel nagyobbak, s valamivel távolabbra egymástól mint a szelsőktől; a homlok szelétől és a középsortól is szemátmérőnyi távolságra állanak. A középsor két szeme nagy, nem egészen szemátmérőnyire egymástól. A hátsó sor két szeme a középsorénál kisebb, az alsó sor középsőinél nagyobb, bőven kétszer oly távolra egymástól mint a középsortól.

A zár a légzőrés szélén álló apró dudorpárból való; hasonlít a *P. piraticuse*hez.

Mértékek: ♀	Törzs	7 $\frac{m}{m}$
	fej mell	3:3 »
	I lábpár	9:7 »
	IV »	12:5 »

♂ Előttem ismeretlen.

Csupán csak Doroszlóról és Bázsiásról ismerem nyirkos helyek és tavak széléről. A nőstény peteburka fehér, lazaszövetű, gömbölyű, 4:8 $\frac{m}{m}$ átmérőjű.

GEN. 6. NEM. DOLOMEDES. (LATR.).

(*δολομέδης* = ravasz, oroszva támadó; az állat természetéről.)

Syn. 1804. LATREILLE «*Nouv. Dict. d'Hist. Nat.*» XXIV, p. 135.

Vide: THORELL «*On europ. Spiders*» p. 194.

Az alsó sor középsői oly távolságra a homlok szelétől, mely a legnagyobb szem átmérőjét kétszer meghaladja. Az alsó sor négy szeme közel egyenlő nagyságú (a középső kettő nagyobb). A lábak vaskosak, a terdek, szárak és másodvégizek valamennyi lábón felül is kurta, vaskos tüskékkel fegyverezettek.

Erős nagy alak, mely gyors futásra és ugrásra alkalmas. Csak az, a vizek szélén található buja növényzetet lakja. A nőstény közel mogoró nagyságú, sötétszínű peteburkát magával czipeli. A *Dolomedes fimbriatus* (CL.) bordáskörmei hosszúk, erősek, kampósak; az első borda erős es kissé előre irányúl, lásd: II. köt. VI. tábla 137, b.

SPEC. I. FAJ. DOLOMEDES FIMBRIATUS (CL.) SZEGÉLYES VIDRAPÓK. GERANDETE OTTERS PINNE.

(*fimbria* = szegélyezett; az elő és végtest világos szegélyéről.)

Syn. 1757. *Araneus fimbriatus* + *undatus* + *plantarius* CLERCK «*Aran. Suec.*» p. 106, 100, 105.

Vide: THORELL «*Remarks*» p. 346.

♀ Nagy. Olajbarna vagy dohányszínű. A fej mell igen fejlett, szélességénél csak kevéssel hosszabb, íves oldalakkal, tetemes hátréssel; oldalról tekintve, a hátvonal egyenes, a fejtől a hátrésig láthatólag emelkedő, a hátrésen túl meredeken lecsapott. A mellvért barna, közepén kissé világosodó. A rágók vaskosak, az első lábpár elsődvégizenél valamivel hosszabbak, oly vastagok, mint e lábpár ezombja; tövük táján duzzadtak, különben sötét vörösbarnák, gyér, durva szőrözettel. Az állkapcsok szélesek, az alajkkal együtt vörösbarnák, sűrűn, durván szőrösek. A tapogatók vaskosak, elég hosszúk, durva szőrözettel és itt-ott vaskos tüskékkel; a végiz oly hosszú mint a terd és szár együttveve. A lábak hosszúk és vaskosak, olajbarnák vagy dohányszínűek, a ezombok homályosan csikosak, bő és erős fegyverezettel; a ezomb alsó fele és az első végiz fegyvertelen, a többi iz fegyverzett, a szár és másodvégiz felül is fegyveres; az első pár szára, alul, négy pár — oldalt két és felül egy tüskevel, másodvégize alul három pár, oldalt három, felül, a legvégén, egy tüské-

vel; a térd két oldalt egy-egy tüskevel, a czomb felülete 8–10 kurtu tüskevel; az első két lábpár első végize talpkefevel. A vegtest (a letölt \neq -nel) elől elnetszett és keskenyebb, hátul tojásdadra végződik: felül al I egyszínű.

Az alsó szemsor láthatólag kihajló, a középsornál hosszabb, középsői a szélsőknel nagyobbak, szélsői tetemes dudorokon allanak. A középsor két szeme kevéssel nagyobb az alsó sor középsőinél, ezektől másfél (középsor szem) átmerőnyire és ugyanennyire egymástól. A hátsó sor két szeme, hosszukás, tetemes dudorok hátsó végén állva, nem kisebb a középsor szeménél s kétszer akkora távolságra egymástól, mint a középsortól, a melylyel egy magasságúnál sokkal szélesebb trapezet alkot.

A zár egy emelkedett koldök, szemnyes sárga, nyelvalaku betéttel, mely két oldalt és a légzőrés fele egy vörösbarna, meglehetősen ripacos, keskeny keretbe van foglalva (O).

Mertekek: \neq Torzs	19	$\frac{m}{m}$ ebből
fejnyél (hossza)	9.2	»
» (széles)	8.3	»
szemterese (hátsó sor)	2.8	»
I lábpár	29.5	»
I-ső és 2-dik végize együtt	9.2	»

\neq Kisebb, karesubb. Előteste és lábai sárgásbarnák; vegteste olajbarnás, világosabb oldalakkal, hasa barnássárga. Lábai karesnk, erősebb — különben a nőstényével azonos fegyverzetűek. Tapogatója elégge bunkós: czombja felületen, elől, harántsorban álló négy rövidebb, e mögött két egymásután álló hosszabb tüske; térd felületen, elől és hátul, és belső oldalán egy-egy erős tüske; szára felületén három hosszú tüske pereszlenyszerűen áll; szára a térdnél rövidebb, előre fele módosan vastagodott; külső oldalán, kissé alá fele, egy kurtu, vaskos, sötét nyujtvány, melynek vége két fogacsba hasított, — alul a végén egy hosszú, vaskos, hegyes, előre irányozott és felfele hajlott sötét tövis; pikkelye eszesosan kanálalakú, belül-felül kissé kivágott; nemzőszerve alig kidomborodó, igen szövevényes (egy dió-belhez hasonló rovátkolású) semmi kiálló nyujtvánnyal vagy tövissel.

Mertekek: \neq Torzs	13	$\frac{m}{m}$ ebből
fejnyél (hossza)	6.5	»
» (szélesége)	5.3	»
I lábpár	25.5	»
emek végizei együtt	9.5	»
IV lábpár	27.5	»
emek szára	7	»
A hátsó szemsor	1.8	»

A mertekeknel a THORELL tanár által adottakkal conformitásra törekedtem azért, mert THORELL az idezett helyen a mertekek, illetőleg arányok ingadozást kimutatva, ketkedik abban, hogy a «D. plantarius» külön faj lenne, a mint azt VAN HASSELT (Over luiid-en kleur-verwisseling v. Dolom. fimbriatus etc. Tijdschrift von Entom. I, 6, p. 164) vitatja. A magyar alak THORELL felfogása mellett bizonyít.

Legerősebb pókjaink közé tartozik, mely kizárólagosan a vízimellek buja növényzetén tanyázik s ott lesi predáját, melyet hatalmas ugrásokkal s előlábainak esapasával keríti birtokába. Futása villámsebes a vízszínen szeljelterjesztett lábaival ugrálva halad és uszó növények alá le is bukik. A nőstény petelurka barnasárga, mogyorómagysága, sűrű szövetű s az állat tapogatói és állkapcsai segítsegevel czipeli, azonfölül néhány fonállal fonóíhoz is köti.

Júniusban ivarérett. Ifju nemzedéke igen élénk színezetű; alapszíne a rikitó olajzöldtől a feketeig változik s fejnyélet és vegtestet rikitóan fehér, nehé citromsárga széles esik szegelyezi (innen fimbriatus). E változatosságra vezethető vissza a sok nev, a mely alatt e faj a tudományos irodalomban külön faj gyanánt szerepel.

Ismerem ivarérett állapotban, erdélyi részekből: Kolozsvárról (Múzeumkert tava ♀), Kutyalváról (Marospart ♂); magyar részekből esupán csak ifjabb nemzedékét ismerem: Doroszlóról (Mosztonga, barnások), Csorba (Liptó, a Kárpát töven «Pronyiszka» ingoványok), különösen élénk sárga szegélyűek, Ungvárról (Múz. gy. Vidra Ferd.)

GEN. 7. NEM. OCYALE. SAV. ET AUD.

(*ózbálos*: = tengernyi sebességű, oly értelemben mint «tengernyi sokaság».)

Syn. 1825—27. SAVIGNY ET AUDUIN «Descr. de l'Égypte» II. Éd. XXII p. 372.

Vide: THORELL «On europ. Spiders» p. 194.

Az alsó szemsor középsői oly távolságra a homlok szélétől, mely a legnagyobb szem átmérőjét kétszer is meghaladja. Az alsó szemsor oldalszemei a középsőknél nagyobbak. A lábak karesűk, hosszúk, karesű tüskékkel fegyverezettek. Leginkább bokros helyeken, magas fűben, száraz talajon is tartózkodó, gyors futású, nyulánk alak. A nőstény tapogatói és állkapcsai segítségével czipeli a hosszabb szálak által a fonókhöz erősített peteburkot.

Az *Ocyale mirabilis* Cl. bordáskörmei hossz-sarlóalakúak, hegyes kampóval s ugyanilyen bordákkal, a sánjaköröm egy fogacsával, lásd II. köt. VI t. 138. b.

SPEC. I. FAJ. OCYALE MIRABILIS. (CL.) ESODÁS FURAPÓK. WUNDERBARE SCHLAUSPINNE.

(*mirabilis* = esodás; az életmódról.)

Syn. 1757. *Araneus mirabilis* CLERCK «Ar. Suec.» p. 108.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 349.

♀ Szürkés, a barnásig és barnáig változó. A fejmell közepén végig egy feheres, keskeny csík, mely a hosszú hátrés által hasított. A végtest oldalában egy, a hát felé hullámosan kivágott, széles szegély, mely néha igen kirívó, néha enyésző, gyakran egészen hiányzik; a has barnássárga. A fejmell oldalai szürkés vagy szennyesfehér szőrözettel. A lábak szürkés szőrözetűek.

A fejmell fejerésze kicsiny, jól elválasztott, mellrésze szélesedő; oldalról tekintve, a hátvonal a fej és hátrés között kissé behorpasztott, a hátrés táján kissé dagadó, azután ívesen a nyeleeskére hanyatló.

A mellvért barna alapon szürkéssárga szőrözetű, közepén egy világos hosszvonással, mely azonban csak a borszeszben látható. A rágók erősek, oly hosszúk mint az első lábpár végíze s ugyane lábpár czombjánál valamivel vastagabbak. Az állkapcsok elég szelesek, különösen végökön szőrösek, az alajk ívesen elvágott. A tapogató karesű; czombja elől barnafoltos, valamennyi ízén karesű tüskék bő szőrözet között; végíze bőven oly hosszú, mint a térd és szár együttvéve. A lábak hosszúk, karesűk; karesű, hosszú tüskékkel fegyverezettek.

A végtest hosszú, keskeny; hátul csuesba kifutó.

Az alsó szemsor könnyeden kihajló, oldalszemei nagyobbak, a középsoréinál alig kisebbek, középsői távolabbra esnek a homlok szélétől, mint a középsortól; e sor a középsornál sokkal hosszabb. A középsor két szeme az alsó sor szélsőinél alig nagyobb s bőven szemátmérőnyire egymástól, az alsó sor szélsőitől épen oly távolságra, mint a hátsó sor szeméitől. A hátsó sor két szeme a középsorenél nem kisebb, egy hosszúkás dudor hátsó végére helyezett, bőven kétszer oly távol egymástól, mint a középsortól. Az arc az állkapcsok felett éles szögletes.

A zár igen szövevényes; a nyeleeske felé Y szerűen elágazó kettős lemezből áll, melynek felei

— jobbra-balra — horogszerűen kikanyarodnak s ismét lehajolnak s egy keretbe olvadnak, melylyel azután az Y alatt szemüvegszerű kettős téreset alkotnak.

Mertekek: ♀ Torzs	15.5	$\frac{m}{\mu}$	ebből
fejmel (hossza)	4.5	»	
» (szélessége)	4.2	»	
I láb-pár	21.3	»	
IV »	23	»	

♂ Kisebb, karesú. Színe változataiban a nőstényt követi, rajzai neha igen elesek; nevezetesen az előtest gesztenyebarna szelei és középsíkja finomak, fehérek; a végtest szürkés oldalai a hát fele egy hullámzatos, finom, fehér vonal által határoltak, ezek között a hátmező gesztenye-barna s a barnaságban egy világosodó, hosszú lándzsafolt. Az arcz vörösesbarna, meztelen, oldalai tömött, sárgásfehér szőrözettel. A tapogató nyele karesú, bunkója vastag; a czombon, térden es száron néhány hosszú, karesú tüske; a szár a terdnél alig rövidebb, nem vastagodott, külső oldala vegeen egy hosszú, karesú, majdnem derekszögben elálló, kissé horgosvégű nyujtvány áll; a pikkely csúcsosan kanálalakú, kiszélesedett részében félgömb-szerűen domború, csúcsa alatt serteszerű szőrökkel; nemzőszerve kidagadó; oldalról tekintve, a kidagadás elején egy nyelvszerű, lefele hajló nyujtvány látható.

Mertekek: ♂ Torzs	9.5	$\frac{m}{\mu}$	ebből
fejmel	3.8	»	
I láb-pár	18	»	
IV »	19	»	

Az aljakban közönséges, messze elterjedett nyári alak, mely a buja növényzetet kedveli, a nélkül, hogy a vízhez kötné tartózkodását. Roppan sebességű futásával a fűben nehezen követhető. A növényzet szirmain, fűszálak csúcsán lesekedve, majd ugrással, majd előlábai csapásával ejti hatalmába prédáját.

A peteburok 7—8 $\frac{m}{\mu}$ átmérőjű, szürke; czípeléséről a nem jellemzésében emlekeztem meg.

Ismerem erdélyi részekből: Kolozsvárról, Szász-Vesszősről, Mező-Záhról, a Körös-völgyből, Görgey-Szt-Imréről, Parajdról, a Mezőhavasaljáról, Nagy-Szebenből (Sill es Bergleiter gyűjtemények); magyar részekből: Doroszlóról, Apatinból, Palánkáról, Páncsováról, Orsováról, Tokajból, az Alsó-Hámorból, Veszprémből, Budapestről (Múz. gy. Pável), Nagy-Váradról (Múz. gy. Mocsáry), Pees vidéke (Múz. gy. Friwaldszky es Pável), Orsováról (Múz. gy. Friwaldszky) «Magyarország» jelzővel (Múz. gy. Petényi S. J.)

Oeyale murina C. Koch («Die Araelmiden» XIV. p. 111, tab. CCCLXXXII, fig. 1348), melyet Koch Görögországból mint fajt írt le, nem egyéb, mint sötét változata az O, mirabilisnek s nálunk nem ritka.

FAM. II. CSAL. OXYOPOIDAE. HIÚZPÓKOK.

($\overset{\circ}{\theta} \xi \rho \omega \tau \zeta$: élesszemű, éleslátású; $\overset{\circ}{\theta} \xi \rho \zeta$ = éles, $\overset{\circ}{\omega} \zeta$ = szem; inkább a szem csoportosítás sajátágáról mondv.)

GEN. I. NEM. OXYOPES. LATR.

(vide: Oxyopidae.)

Syn. 1804. LATREILLE «Nouv. Dict. d'Hist. Natur.» XXIV. p. 135.

Vide: THORELL «On europ. Spid.» p. 197.

A szemek negy sorba elhelyezettek; az alsó szemsor két apró, közelített szemből áll; a második es negyedik sor szemei körülbelül dereknegyszöget alkotnak, a harmadik soréi e négyszögön kívül esnek (a második, harmadik es negyedik sor tehát hosszhatzöget alkot). A test simaszelű, majd elkerekített, majd kissé kivágott végű pikkelyekkel borított; a rajzok e pikkelyektől erednek. Zömök, csúcsos vegtestű, kis

alakok, láthatólag oldalt elterülő karesu lábakkal. Az aljakban a füves helyeket s a bokros helyek tisztasait lakják; a nőstények az apró peteburkot magukkal ezipelik.

Az *Oxyopes transalpinus* Walek bordáskormei közepök táján szelesedők, ehhez képest a középső bordák is lefelé nyúlnak úgy, hogy a bordák csücskei együttvéve ívben állanak; a sámfajköröm több fogacsával, lásd II. köt. VI. tábla, 139. b.

SPEC. I. FAJ. OXYOPES RAMOSUS (PANZ) TÜSKÉS HIÚZPÓK. STACHLIGE LUCHSP.

(ramosus = ágas, teli ágakkal; a lábak tüskés voltából.)

Syn. 1804. *Aranca ramosa* PANZER «Syst. Nomencl.» p. 165.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 350.

♀ Hófeheren, vörösesen és barnásan elegyítve tarka. Az arezon három fehér hosszvonal, melyek közül a középső a szemtérsét metszi, a homlokon kiszélesedik; a fejrészt a mellresztől szerű barna rajz választja el. A végtest elején, a nyelecske felett, egy felülről behasított fehér folt; az oldalakból a hát közepe felé, résüntösen állított, ékalaku, fehér pikkelyfoltok állanak, közeik vöröses és barnás pikkelyekkel kitöltve. A hason, kétoldalt, egy-egy fehér szegelyesik. A lábak hosszú, vékony tüskékkel fegyverzettek, vörösbarnák, ritkán álló fehéres pikkelyekkel, elmosódó gyűrűzettel. (A pikkelyrajzok ritkán épek, mert igen könnyen leválnak s ilyenkor az állat vörösbarna.)

A fej mell, felülről tekintve, majdnem szabályos kupidonn, hátra fele szélesedő; oldalról tekintve, a hátvonal vízszintesen egyenes, a hátrészen túl hirtelenül lecsapott; az arez magas, kupidonn. A mellvert barnásvörös, fehéres pikkelyekkel es szőrökkel borított. A rágók vörösbarnák, kissé laposak, az első lábpar czombjánál sokkal vastagabbak s oly hosszúk, mint a lábpar első végize; oldalról tekintve, a homlokkal együtt kissé hátranyomottak, úgy, hogy a fej csücske kissé kiálló. Az állkapcsok keskenyek, egyenesek, vörösbarnák; az alajk valamivel sötétebb, elől elvágott, az állkapcsok felehosszát meghaladja. A tapogató karesu, barnafoltos; czombja, térde és szára felületén karesu, hosszú tüskék állanak; végize oly hosszú, mint a czombja, ellenben rövidebb, mint szára és térde együttvéve. A lábak karesuk, igen sok karesu, hosszú, pereszlen formára, az izek köre elrendezett tüskékkel fegyverzettek; a terdek, száruk es másodvégzek alul, felül és oldalt is tüskések. A végtest csücsösesen végződik, majdnem ékalaku.

Az alsó szemsor két igen apró, közelített szemből áll, melyek oly távolságra állanak a homlok széletől, a mily távolságra áll a második szemsor a negyediktől — egymástól pedig oly távolságra esnek mint a második sortól. A második sor két szeme az alsóknál bőven kétszer nagyobb, bőven szemátmérfőnyire egymástól. A harmadik sor két szeme, oldalt irányuló dudor tetején állva, háromszor akkora távolságra esik egymástól, mint a második sor két szeme szinten egymástól s olyan távolságra e sorhoz, mint a negyedikhez. A negyedik sor két szeme alig kisebb a második sorénál s evvel oly deréknegyszöget alkot, mely szélességénél magasabb. A második, harmadik és negyedik sor tehát egy meglehetősen szabályos hosszszöveget alkotnak, melynek leghosszabb tengelye végpontját a harmadik sor szeméi kepezik.

A zár egy sötét vörösbarna, fényes, harántfekvő, emelkedett dudor, két szabályos, kerek nyilással; a nyilások között egy, a légzőrés felől a nyelecske felé görbülő fényes lemez látható.

Méretek: ♀ Törzs	7.5—8	$\frac{m}{mm}$ ebből
fej mell	3	$\frac{m}{mm}$
I lábpar	10	»
II » 	9.4	»
III » 	7.3	»
IV » 	9	»

♂ Kisebb, karesu, végteste ekszerűen csücsös, lábai igen karesuk, aránylag rendkívül hosszú tüskékkel. A tapogató igen vékony nyelen roppant bunkós; szára a térddel rövidebb, alul; egy előre irányozott,

vaskos, tompa nyújtványnyal; pikkelye a tövénél szelesebb mint a tőrd és szár hossza együttveve, esúcsosan és meggörbitve kamálalaku; nemzőszerve szövevényes, belső oldaláról és kisse felülről tekintve egy kosszarvszerűen csavarodó, hegyes nyújtvány látható.

Mertekek: ♂ Törzs	6	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	2·9	»	
I lábpár	11	»	
IV » 	8·7	»	

E messze elterjedett (Svecziában is előfordul) csinos pókfaj, az aljak füves helyeit kedveli, hol a magas fűben igen gyorsan mozog. A nőstény peteburka kicsiny, lenesealakú.

Ismerem erdélyi részekből: Kolozsvárról (Szénafüvek), Mező-Záhról (Bottavölgy); magyar részekből: Palánkáról (Trnovácsi tisztások, májusban ivarerett), Pancsováról; Nagy-Váradról (Muz. gy. Moesáry).

SPEC. 2. FAJ. OXYOPES LINEATUS. LATR. CSÍKOS II. GÉSTRIFÉLE I.

(lineatus = vonalzott; az előtsten lévő két világos csíkról)

Syn. 1806 *Oxyopes lineatus* LATREILLE «Gen. Crust. et Insect» I, p. 117.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 420.

Idem ibidem p. 354 Nota I, ♂ = O. dentatus THORELL.

♀ A fejmellen a nyelecsketől induló, előrefele elágazó V szerű világos villa rajz. Az arez sargas, három barna hosszcsíkkal, melyek közül a két szélső a sárgás állkapcsokon is végig fut. A lábak karesűk, ágasam-tüskesek, világos barnássárgák sok barna gyűrűfolttal. A tapogatók sárgák, barnás gyűrűzettel. A fejmell rajzai a pikkelyek elvesztése után is megmaradnak. Egyebekben a megelőző fajhoz hasonló; de szemeinek viszonylagos nagysága más.

A második szemsor két szeme valamennyi közt a legnagyobb. Az első és negyedik sor ket-ket szeme majdnem egyenlő nagyságu.

A zár egy világos-szemnyessárga, kisse a nyelecskefele dülő harantdudor.

Mertekek: ♀ Törzs	6·7	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	3	»	
I lábpár	11	»	
IV » 	9·5	»	

♂ Kevellal karesubb, hosszabb labu; a fejmellen a V alakú jegy hiányzik; areza tiszta sarga, lyenek ragói és lábai is. A tapogató igen sajátos berendezést mutat: szára hosszabb a tőrdnél, oldalról tekintve, esúcsa kivágott s így alul és felül nyújtványt kepez; a szár tövénél külső oldalán, egy oldalt és előre irányuló, lapiezkás lemez áll, mely magánál a szárnál csak kevellal rovidebb, állásában sarkantyuszerű, aránylag igen tetemes; pikkelye terjedelmes, szemnyessárga; nemzőszerve egy csigaszerű, kiálló gyűjtőből áll; a pikkely esúcsa alul sugáregyenes, hosszú szőrök meredeznek ki és előre.

Mertekek: ♂ Törzs	6·8	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	3	»	
I lábpár	12	»	
IV » 	10	»	

Mint tavaszi alakot, füves helyekről ismerem: Kolozsvarról (Szenafü, ifjak), Doroszlóról (Pusztaszentegyház) és Orsováról (Csernamellek). — THORELL tr. közlese szerint az általa leírt *O. dentatus* ♂ = *Ox. lineatus* LATR. (THORELL in litt.).

SPEC. 3. FAJ, OXYOPES TRANSALPINUS. (WALCK.) OLASZ H. ITALIENISCHE L.

(transalpinus = havasöntúli olasz.)

Syn. 1806—08. *Sphasus transalpinus*, WALCKENAER, «Hist. Nat. d'Araneides» fasc. 4 t. 8.

Vide: PAVESI, «Cat. sist. dei Ragni del Cant. Ticino» p. 182.

♀ Előteste és lábai zöldessárgák; minden szem egy fekete folt szelen áll; a fejmell közepén egy X szerű fekete jegy; a két alsó szemtől egy-egy barnás, finom, néha enyésző vonás indul, mely a rágókon folytatódik. A végtest felülete barnás, elején egy ilyen színű lándzsafolt szélesen zöldessárgán szegelyezve; a szegely, a folt csucsán túl egyesülve, a fonókig ér. A has közepe csakakra fekete, oldalain zöldessárga. A lábak sötétszínű tüskékkel gazdagon fegyverzettek. A mellvert zöldes, elején sötétedő foltal. Külalakja és arányai szerint a megelőző két fajhoz talál, de kisebb.¹⁾

A negyedik sor két szeme az első sorenál valamivel nagyobb. A harmadik sor szemei távolabbra állanak a negyedik mint a második sorétól.

A zár egy sárgás, fenyés, apró emelkedés, mely egy emberi orrhoz hasonlít.

Mértékek: ♀ Törzs	6 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2.5 »
I lábpár	8 »
IV »	6.9 »

♂ Kisebb; igen kicsiny végtesttel, szemezte a nőstényével azonos, rajzai mindenben elesebbek; a mellvert feketés foltja terjedelmesebb, hátrafele kisse ágas. Lábai igen vékonyak. Tapogatója nem szerfelett, de elég bunkós, zöldessárga; szára a terdnel alig rövidebb, vastagodott, alul a végén, kétszer kivágott s a hol a kivágások találkoznak, kis tompa nyújtványok kepződnek; pikkelye csucosan kanálalaku, módosan görbült, felületen szőros, a szőrök között a belső oldal fele 2—3 sertetűskevel; nemzőszerve alig kidagadó, a belső oldalról tekintve egy előre irányzott, megfekvő, jelentektelen nyújtványt visel.

Mértékek, ♂: Törzs	4.9 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2.5 »
I lábpár	9.8 »
IV »	7.9 »

E faj, mely eddig leginkább Európa déli részeiből (Olaszország, Görögország, Morea felsziget) volt ismeretes, hazánk nemely helyein gyakori lakója a reteknek, hol a fűben barangol s gyakran a fűszálak csucsán is lesekedik; nyár elején ivarérett.

Ismerem, magyar részekből: Doroszlóról, Palánkáról, Orsováról és Bázsiásról.

1) Pikkelyei. I. köt. II. t. 31—33.

SUBORDO VII. ALREND.

S A L T I G R A D A E.

(saltare = ugrani, Springen; gradus = lépés, Schritt.)

UGRÓK.

Főjegyei az Ugrók alrendjének: a magas, felül lapos, függőleges oldalu, majdnem közkás alakú fej mell, melyhez erős, rövidkes, ugrásra alkotott lábak járulnak; ez utóbbiakból folyó ugrókepessegehez idomul a végtest aránya; a szemek három sorban állanak, az alsó szemsor negy szemből, a többi negy szem meg két sort alkot.

Az alrend legtypicusabb alakjai, a Szökők (Attoidae), szervezet és életmód szerint egységes sort alkotnak, melynek szervezeti jellemzése az, hogy a szövőszerv kettős karomrendszerű s elhöz egy szőrtalp csatlakozik, mely utóbbi a szökéshez okvetetlenül szükséges biztosságot megadja; hogy továbbá az alsó szemsor negy szemből áll, melyek közül a két középső valamennyi szem között a legmagyobb, a többi négy szem, két sorban állva, egy negyszög sarkait kepezi.

A látókepessege tehát főleg *előre szolgál*, s a mozgás sajátlagosságával, az ugrással egyesülve, megalkotja azon sajátlagos módot, a melylyel ez alrend a pókműködés rendszerébe beilleszkedik, a mely szerint hat. E sajátlagos módhoz meg más tulajdonság is járul; az állandó lakhely, minélfogva e pókok működésükkel bizonyos körhöz vannak kötve, a működési tere nézve távolról sem oly szabadok, mint a Futók rendjének legtypicusabb alakjai.

Az alrend köreiben általános tulajdonság az, hogy az alakok, védett helyen, néha épen telepszerűen, tehát társaságban építik, voltaképen szövök finom, tömött szövetű lakásaikat, a melyekben nyugalomra ternek, vedléseiken átésznek es petőiket őrzik. E lakások verőfenyes környéke adja működésök tereit.

Az elterjedésre nézve a fősúly az aljukra esik s csak egyes alakok hatolnak a fatenyésztő öv határáig. A nemzedékek sorát úgy látszik meleg burkokban áttelelő alakok tartják fenn, a memyiben kétségtelemek látszik, hogy az anyák mindenkor bevárják a fiak kikeleset.

FAM. I. CSALÁD. ERESOIDAE. GYLKOSPÓKOK. MÖRDERSPINNEN.

(ἐρεσίδα — erősen támadó; a zömök testalkatról.)

SUBF. I. ALCSALÁD.¹ ERESINAE. FEJESPÓKOK.

GEN. I. NEM ERESUS. WALCK.

(ut supra.)

Syn. 1805. WALKINAEER, «Tabl. d'Arain.» p. 22.

Vide: THORELL «On europ. Spiders» p. 200.

A hátsó szemsor messzire hátraholt; az alsó sor oldalszemei ugyan e sor középsőitől messzire elállók. A lábvegek két bordás es egy sánja körömmel (a nőstény tapogatója körmös). A fonók rövidek. Vaskos, zömök, erős lábú alakok, melyek kizárólagosan a földön es leginkább silányabb növényzetű, verő-

¹ E családnak második alesaládját a *Palpimaninae* képezik, melyeknél a fonalszűrő es a nyüst hiányzik, a három hátsó láb-píron a sánja köröm ninesen meg, a hátsó szemsor a másodikkal voltaképpen *egy* kilujló sort alkot. Hazánkból eddig ismeretlen.

fényes helyeken barangolnak. A bordas körmök az E. cinabarinusnál nyújtottak, sokfognak, kampojuk az első bordánál nem feltűnően hosszabb; a sánjaköröm két fogaesesal; lásd: II. köt. VI. t. 140. b.

SPEC. I. FAJ. ERESUS CINABARINUS. (OLIV.) SKARLÁT BIKAPÓK. SCHARLACH STIERSPINNE.

(cinabarinus skarlát, ezinöbervörös; a végtest színe a ♂-nél.)

Syn. 1789: *Aranca cinabarina* OLIVIER «Encyclop. Method.» IV. p. 221.

Vide: THORELL «Remarks» p. 420

Var. α ♂ Előteste feketés. Végtestenek felülete skarlátvörös, négy fekete ponttal (az ingödröknek megfelelő elhelyezéssel); hasa sötét. A két első lábpár fekete, az ízek végei fehér szőrkoszorúval; a két hátsó lábpár skarlátvörös, vagy téglavörös.

Var. γ ♂ Előteste sok rőtarna szőrrel. Végtestenek felülete szürkés, négy rőtarna ponttal. A két első lábpár rőtarna fehér, ízvégekkel; a két hátsó lábpár világosabb.

A fej mell igen vaskos; fejerésze párnaszerűen négyszögletes, emelkedett, elöl elvágott, tömötten szőrös, a szőrök megfekvőek s a középszemcsoporton esetszerű üstökké tömörülnek; mellrésze vékonyodó, oldalról tekintve a fejrésztől felnyeregszerűen lehorpasztott; a mellvért keskeny, elöl-hátul esüesosan kifutó, szőrös.

A rágók lapulók, tövüknél szélesedők, oly hosszúk mint az első lábpár másodvégize, bozontosan szőrösek. Az állkapcsok összehajlók; az alajk keskeny, esüesos.

A lábuk vaskosak, igen tömötten szőrösek, fegyvertelenek.

A végtest körded, néha elöl keskenyebb; felülete lapos, tömött boritéka hosszúkás, hegyes, élesen fűrészszes szélű pikkelyekből áll.

Az alsó szemsor közep-, es a második sor két szeme egy előre szűkülő kis trapezet alkotnak, mely alsó oldalát érinti annak a nagy négyszögnek, a melynek sarkait az alsó sor két oldalszeme es a hátsó sor két szeme képezi.

A tapogató vaskos; szárize alig egy harmada a térdiznek s a esüesos pikkely tövével látszólag egybeforradt; nemzőszerve egy tojásdad, vöröses, fényes es harántgyűrűs gyűjtőből áll, melynek esüesából egy kurta, vaskos, résüntösen elvágott esüeeske előre irányul.

Mértekek: ♂ Törzs	7 — 9	$\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	3·5 — 4·3	»
I lábpár (legnagyobb)	8·5	»
II »	7	»
III »	6·8	»
IV »	9·3	»

♀ Előttem ismeretlen.

A γ változat itt tárgyalatik először, a mennyiben t. i. az α változat (THORELL szerint) azonos a KOCH-féle cinabarinus es illustris név alatt tárgyalt alakokkal, tehát a mi α változatunkkal is; a β változat azonos a HANN-féle «annulatus» alakkal, mely jelesen az által tűnik ki, hogy a végtest fekete pontjai fehér gyűrűbe foglaltak, a végtest különben skarlátvörös, de melyet eddig nem találtam; a γ változat a fent tárgyalt magyar alak.

Leginkább mint őszi alakot ismerem oly helyiségekről, a minőkre a nem jellemzésében utaltam.

Ismerem, erdélyi részekből: Kolozsvárról (muzeumikert), Mező-Záhról (Bottavölgy) var. α ; magyar részekből: Selmezbányáról var. α es Orsova tájáról (Muz. gy. FRIWALDSZKY) var. β , nyvan e válfaj «Magyarország» jelzővel KOVÁCS GYULÁ-tól szinten a Muz. gyűjteményeben.

SPEC. 2. FAJ. ERESUS RUFICAPILLUS. C. K. VÖRÖSFÉJŰ B. ROTHKÖPFIGE ST.

(rufus = vörös, caput = fej, vagy capillus: a fej hajzata; a fejrész szőrzetéről.)

Syn. 1846. *Eresus ruficapillus* C. Koch «Die Arachniden» XIII, p. 4

♂ Korombarna. A fejrész eleje majdnem háromszögletesen (a csúccsal hátrafele irányozva), továbbá a rágó felső fele vörössárga szőrözettel borított. Nagy, igen zömök alak, kurta, vaskos lábakkal.

A fejmell fejerése kockásan magasra felemelt; oldalról tekintve, a hátvonal a hátsó szemsortól a nyeleeskére majdnem egyenletesen, lejtősen leereszkedik, a fejrész lapja előre lejtős. A mellvért az alajk fele elvágott, hátul elkeresített, különben keskeny, finoman pontozott, elég szőrös; barna színű. A rágók felső fele vörössárga, alsó fele fekete, oly hosszuk, mint az első lábpár szára s tövüknél — együttvéve — hosszúságuknál sokkal szélesebbek. Az állkapcsok sötét vörösbarnák, szélesek és összehajlók; az alajk hasonló színű, keskeny; e részek szőrözete tömött. Az egész előtest szőrözete nemezszerűen tömött. A tapogató vaskos, aránylag rövid, szára nem hosszabb a terdnel s mind a kettő együttvéve nem hosszabb a végiznel. A lábak ezombjai, alul elálló, hosszú szőrözettel borítottak, a többi szőrözet megfekvő és igen tömött; a fegyverzet egészen hiányzik. A végtest egyszínű, korombarna, tömötten borított, szélességénél alig hosszabb s kissé lelapított.

Az alsó szemsor két középső szeme a nagy szemmegyszög alsó oldalába esik, s a második sor két szemével oly trapezet alakot, mely előrefele szűkülve, magasságánál szélesebb.

A zár egy harántfekvő, igen szabályosan vesedakú, kivájt keret, mely a nyeleeske felőli részen emelkedett; belsejében egy széles, lapos osztólemez látható.

Mértékek: ♀ Törzs	13.5 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	6.6 »
I lábpár	11 »
IV »	11.8 »

♂ Ismeretlen.

Két példány a nemzeti Múzeum gyűjteményében, Buda es Baziás környékén gyűjtötte PÁVEL JÁNOS.

FAM. II. CSALÁD. ATTOIDAE. SZÖKŐPÓKOK.

(*ἀττω* v. *ἀίσθω* = gyorsan mozogni; az ugró mozgásról.)

GEN. I. NEM. SALTICUS. (L A T R.).

(salticus = ugró; a mozgás módjáról.)

Syn. 1804. LATREILLE «Nouv. Dict. d'Hist. Nat.» XXIV, p. 135 (ad partem).

Vide: THORELL «On Europ. Spid.» p. 208.

A fejmell fejerése a mellrész felibe hirtelenül kimagasló. A szemmegyszög (a harmadik sor két- és az alsó sor két oldalszeme által képezve) szélességénél nem vagy alig magasabb. A test keskeny, nyulánk (hangyaszerű). A lábak karesuk.

Kövek között, repedésekben, keresztónaljak sarkaiban tartózkodó alakok, melyek zaeskoszerű, egy kijáratu burkokat szőnek s rendszeren telepeket alkotnak; a verőfényt kedvelve, a legsimább tárgyakon is ügyesen mozognak, ugrásaikat fonállal biztosítják. A két bordásköröm a Salticus formicariusnál nyulánk, alig észrevehető, reszelőszerű fogacsolással — le galább ilyen a vizsgált első lábpáron, — ecetszörei szepen lapiczkások, lásd: II. köt. VI. tábla, 141. d.

SPEC. I. FAL. SALTICUS FORMICARIUS. (DE GEER.) HANGYA SZŐCSKEPŐK. AMEISEN SCHIRICKSPINNE.

(formica = hangya, az alakrokonsúgról.)

Syn. 1778. *Arauca formicaria* DE GEER «Mémoires» VII. p. 293.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 357.

♀ A fejrész felső lapja fekete vagy barnásfekete, a mellrész élénken sárgászörös, néha barnuló szélekkel.

A végtest eleje sárgászöröses, oldalfelől barnásan megszakítva, úgy, hogy néha egy, néha két ∞ világos ágrajz képződik, hátulja barnás-fekete, a esücsfelé néha elmosódottan világosodó. A lábak sárgák: az első lábpár másodvégize feketés, a két hátsó lábpár hosszában barnaésíkos. A has szennyesfehér, legtöbbször egy sötét középesikkal, mely a fonóktól a légzőrés felé tart, gyakran enyésző, néha hiányzik.

A fejrész lapja kissé előre lekonyuló, finoman szemesés, felülről tekintve négyszögletes, sarkain az alsó szemsor oldal- és a hátsó sor két szemével; a mellrész törpebb és keskenyebb a fejrésznel s azonkívül a nyeleeske felé is vékonyodó; a szőrözet gyér. A mellvért igen keskeny, hosszú s nem külön lemez jellegű. A rágók majdnem függőlegesek, az első lábpár másodvégizénél rövidebbek, vörösesbarnák, szélességöknel kevésbé hosszabbak: az állkapcsok vörösbarnák, lapiezokások, előrenyújtottak: az alajk hosszú, keskeny, elől elkeresítve elvágott. A tapogató rövid, szára és végize laposra-szélesre nyomott, fekete; térde es ezombja füstösen vörösbarna. Az első lábpár szárán alul 5 pár hosszú, megfekvő tüske: másodvégizén alul, szintén néhány hosszú tüske; a második lábpár szára és másodvégize, ahul szintén tüskés, a többi pár fegyvertelen. Az első és második lábpár, inkább belőlről, barnás hosszsesikkal. A végtest hengerded, fénylő; szőrözete igen gyér.

Az alsó sor két középső szeme nagy, majdnem érintkező s igen közel a homlok szeléhez; gyantaszzerű, néha zöldes fényű; a sor két oldalszeme alig félig oly nagy, mint a két előbbi, s ehhez egy oldalszem fel átmérőjének megfelelő távolságra áll. A második sor két szeme igen kicsiny (pontoszerű), a fe négyzög külső oldalán állva, valamivel közelebbre áll az alsó sor oldalszemeihez, mint a harmadik sorhoz. A harmadik sor két szeme nem kisebb az alsó sor oldalszemeinél, valamivel távolabbra esik egymástól, mint a második sor két szeme szintén egymástól.

A zár egy orsóalakú, alig feltűnő, keskeny hosszlemez, mely a légzőrés közelében kissé tágult.

Mertekek: ♀	Törzs	6·6 $\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	2·9 »
	I. lábpár	4·9 »
	IV »	5·4 »

♂ Állkapcsai rendkívül hosszúk, majdnem vízirányosan előre nyújtottak, fővük közel oly hosszú, mint a fej mell, lapos, harántirányozott, élénken kék-ibolya-zöld zománcezsal, alsó élén számos fogacsossal, melyek előrefelé nagyobbodnak; esipő-körme igen hosszú, vékony, tövén és végén hajlott, alsó felén egy befelé irányozott ágyszerűen elálló törrel. Világos színei a nősfényeinél élénkebbek; a végtest elejének sárgászörös színe néha harántul fehéresen szegelyezett. Az első lábpáron a ezomb is egészen feketes. A tapogató karesű; szára nem hosszabb, mint térde és alig vastagodott; pikkelye kanálalakú, nyújtott; nemzőszerve egy egyszerű, barnás, kisse fénylő, alig kidagadó gyűjtő.

Mertekek: ♂	Törzs (állkapocs nélkül)	5·5 $\frac{m}{m}$ ebből
	állkapocs töve	2 »
	fej mell	2·5 »
	I. lábpár	4 »
	IV »	5 »

Az epen oly szép, mint érdekes faj inkább a delibb reszekben található, liabar altalanos elterjedese Svéd- es Angolországig is terjed; nálunk ugy, látszik, olyan elterjedest mutat, mint Franciaországban, hol Simon szerint az éjszakibb reszekben ritka, a deliekben közonseges. Nálunk tavaszkor es őszi is előfordul. Többes számban tavaszkor találtam Zomborban a temetők marvány sírkövein, hol a keresztőnaljakra szövő kis burkait s igen jó egyetertesben látszott lenni a kis Paederus longipennisel, melylyel a szemezet hasonlatossága alapján mimieri viszonyban áll. Vadászatát a sírkövek verőfenyes oldalán, a nap heveben űzte s a függőleges, tukőrsma lapokon gyorsan es biztosan futkározott; a veszedelem elől egy szokessel leejti magát a föbe, hogy rövid időn ismét visszaterjen. Balaton-Füreden egy elhasított mezsgékő repede- seben találtam. Budapesten gyűjtötte PÁVIL.

SPEC. 2. FAJ, SALTICUS SIMONIS, N. SP. SIMON SZ. SIMONS SCH.

(Simon Jenő híres francia Araneologus tiszteletére.)

(VIII. tabla, 185, *a* szemalkás, *b* a ♀ zárja, *c* a ♂ tapogatója, *d* mérték, 186, *e* nagyítva, 187, term. nagys., 188 fej erosen nagyítva.)

♀ Előteste barna, különösen a szemterese sötet. A vegtest vege barna, elejen két világos, kisse elfolyó \wedge szerű ágas rajz: hasa szemyes barnás, világosodó, a fonóktól kezdve egy barna hosszcsik indul, mely jóval a legzőres előtt elenyeszik; lábai barnássárgák, kisse elmosódó barnás hosszcsikokkal; az első pár másodvege tisztabarna.

A fej mell fejerese hirtelenül es koczkaszerűen a keskenyedő mellresz felibe emelkedik; az egész felület veghetetlen finoman szemeses-ránczos. A mellvert igen keskeny, nem kepez külön lemezet, barna. A rágók sötetbarnák, vaskosak, oly hosszuk, mint az első lábpar másodvege; oldalról tekintve tövükkel terdszerűen kiállva, végők kisse előre irányozott. Az állkapcsok keskenyek, barnák, kisse egymásra hajlók; az alajk szemyes barna, elől elkerekített, széles. A tapogató barna, vege hosszu, lapított, felülről tekintve keskenyen kamalalaku. A lábak karesuk; az első pár szárán, alul, négy pár hosszu, megfekvő tüske, másodvegen két pár tüske. A vegtest hosszukás, hengerded.

Az alsó sor két középső szeme nagy, nem érintkezik egymással es zöld tűzben ragyog, a két oldal- szem sokkal kisebb s a középsőktől felátmerőnyi távolságra áll; a második sor két szeme igen apró s közelebbre esik az alsó, mint a hátsó sorhoz; a harmadik sor két szeme nem kisebb az alsó sor oldalszeméinél, egészen oldalra néz, tavolabbra esik egymástól, mint a második sor szeme szinten egymástól s egyszersmind valamivel tavolabbra egymástól, mint a homlok szelétől.

A zár egy szivalaku tetese, melyet egy keskeny osztólemez két fele elválaszt; a felek alig valamiesket bemelyedők.

Mertekek: ♀ Torzs	6.5 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	3 »
I lábpar	4.9 »
II » 	4 »
III » 	4.4 »
IV » 	6.5 »

♂ Igen sötetbarna; vegteste elejen egy \wedge szerű rajznak alig nyoma látható; a két hátsó lábpar tiszta barna, a második pár sárgás, az elsőnek ezonlja es másodvege barna, szára, terde es elsővege sárga. A rágók vízszintesen fekvők, vízirányosan előrenyújtottak, barnák, nem gyenge bronz zománcezzal, felül laposak, belső-alsó elükön 9 nagyobb es néhány kisebb foggal fegyverzetek; esipő-kornük barna, hosszu, karesú, toven es hegyen kisse hajlott, tovetől számítva hosszának első harmadán egy befele-oldalt elágazó, kisse előre irányozott, gyilokszerű, karesu fog áll, mely egy őzagames ágara emlékeztet. A tapogató karesu, vekony, barna; szára kisse vastagodo, külső oldalának vege egy erős korommal fegyverzett; a pikkely kamalalaku, szőrös; nemzőszerve egy kisse kidagado, hosszukás, barna gyűjtőből áll.

Mertekek: ♂ Törzs	5·8	$\frac{m}{mm}$	ehből
fejmell	2·5	"	
állkapocs töve	2	"	
I lábpár	4	"	

E szép es érdekes faj, melynek ujságát dr. THORELL es SIMON urak is elismertek, csak egyetlen párban került birtokomba. Találtam Erdelyben Feketető mellett, a Körös melletti reten egy nagy kő alatt, mely igen mélyen beheveredett a gyepesbe.

GEN. 2. NEM. LEPTORCHESTES. THORELL.

(λεπτόσ = karesú, ὀρχησῆσ = tánczos; az alakról és mozgásról.)

Syn. 1870. *Leptorchestes* THORELL «On europ. Spid.» p. 209.

A fejresz a mellresznel nem magasabb. A szemnégyyszög szélessegenel hosszabb; a harmadik szemsor körülbelöl a fejmell hosszának közepere (felére) esik. A test keskeny, karesú. A lábak vekonyak.

Leginkább elálló kergék alatt, száraz fák, karók stb. repedéseiben elő alakok, a melyek telepszámura egy kijárásiú, finom burkokban tanyáznak s a verőfényen vadásznak. A fákat látogató hangyákkal mimieri viszonyban állanak. Az első lábpár bordáskörme — a Leptorch. formicaeformisnel — vaskos, kinyuló hosszú kampóval es kevés, erős bordával, lásd II. köt. VI. tábla, 142. c.

SPEC. I. FAJ. LEPTORCHESTES FORMICAEFORMIS. (LUC.). HANGYAALAKÚ TÁNCZOSP. AMEISENART. TANZSP.

(formica = forma = hangya, alak; az alakrokonságról.)

Syn. 1850. *Attus formicaeformis* LUCAS «Revue de Zool.» (Guerin).

Vide: SIMON «Monogr. des Attides» p. 708 (242).

♀ Fekete; a végtést közepen nyergesen benyomott, eleje szépen gesztenyebarna s e szm a feketelöl egy fehér, keskeny harántöv által elválasztva. Az első lábpár czombja, töven, barnás; mind a két első pár terden es szárán végig egy sötét csik; az első lábpár végize legnagyobb részben barna. A két hátsó lábpár terde es szára kívülröl es végig egy barna csikkal. A harmadik lábpár csipője barna, a többi páre sárga.

Var. *a*: egészen fekete; a végtést eleje nem barna, a fehér harántöv megvan; az első es a harmadik lábpár csipője barna, a többi páre sárga, az első pár czombja barnafekete s csak esüesán sárga; egyebekben a megelőző színezetüvel azonos.

A fejmell nyujtott, eleg magas; függöleges oldalakkal, elől elvágott, hátul elkerekített; a hátsó szemek mögött harántul behorpasztott; felülete igen finoman es sűrűn szemesezett. A mellvért keskeny, hátul hegyesedő, szélein szőrös, különben sötét gesztenyebarna. A rágók függölegesek, durván-szemesések, jól összeillők, oly hosszúk, mint az első lábpár mindkét végize együttvéve. Az állkapesok nyujtottak, elől elkerekítve lapiczkások, az alajk eleggő széles, elől elkerekített, az állkapesok felehoszszát túleri. A tapogató czombja fekete csikkal, terde es szára fekete; végize — esüesán — sárga s eleggő szőrös. Az első lábpár szára, alul, többnyire csak egy — másodvégize két vagy három tövissel. A végtést nyujtott; oldalról tekintve, közepe előtt nyergesen benyomott; egészen fekete vagy előfelen barna, közepe táján egy, fehér pikkelyekből való, keskeny harántövvel, mely a hátfélen összeér, a hasfelen megszakított.

Az első szemsor két középső szeme majdnem összeér, nagy, világos es fenyés; ugyane sor két oldalszeme az előblínel bőven két harmadreszszel kisebb, a középsőkhoz igen közel áll s ezekkel együtt kihajló sort kepez; a második sor két szeme igen apró es igen sokkal távolabbra áll a harmadik mint

az első (also) sortól; a harmadik sor két szeme az also sor oldalszeménél nem kisebb s valamivel tavolabra áll egymástól, mint az also sor két oldalszeme szintén egymástól.

A zar egy, a légzőres fele szépen elkerekített, felkörü. fejes es terjedelmes barna terese.

Mertekok:	I Torzs	7·2	m_m ebből
	fejmell	3	»
	I lábpár	4·7	»
	IV »	6·2	»

♂ Kisebb, karesubb; színezetben es a színezet változásában a nőstényt mindenben követi; vegteste igen karesű es igen tetemesen nyeregszerűen behorpasztott. Tapogatója egészen barnafekete, ezonlja elég erős, terde a szárnál sokkal tetemesebb; pikkelye nagy, kanalalaku, esuesa fele kefeszerű, tömött, kurta szőrözettel; nemzőszerve, oldalról tekintve, különösen hátul, erősen kidagado, sűrű, a pikkely esuesa alatt kisse nyerges, egészben egyszerű, s minden complicatiót nélkülöző.

Mertekok:	♂ Torzs	5·8 = 6	m_m ebből
	fejmell	2·7	»
	I lábpár	4	»
	IV »	5·8	»

E hangyaalakú kis es igen esinos pók, leginkább tavaszi alak s deli jellegű. Tapasztalásom szerint kizárólagosan ven gyümölcsfák es régi karók elallo kerge ala szövi finom burkaít es fajtársaiya telepeket alkot. Vadászatát a verőfenyven üzve, neha a tartózkodási helyehez közel eső bokrok leveleire is elteved. Kövek alatt csak egyszer találtam.

Typicus színezetű példányait csak az Illok var alatti gyümölcsösből, α változatot ellenben több helyről ismerem, n. m.: Apatmból, Panesováról, Orsováról, Parádról (kövek alatt) es Budáról («Csillag-völgy» Muz. gy.: PÁVEL).

GEN. 3. NEM. EPIBLEMUM. (HEX T Z).

($\acute{\epsilon}\pi\acute{\iota}\lambda\lambda\eta\mu\alpha = \acute{\epsilon}\pi\acute{\iota}\epsilon\tau\ \beta\acute{\alpha}\lambda\lambda\omega =$ atvető, felvetett, kinyujtott; a mozgásról, de egyszersmínl a typicus faj hímének kiálló rügőiről is.)

Syn. 1832. *Epiblemam* HEXTZ «On North. Americ. Spid.» p. 108 (ad partem).

Vide: THORELL «On europ. Spiders» pag. 210.

A szemmegyszög — legalább hátul — magasságánál szélesebb. A labák szárú es másodvegzei legtöbbször fegyvertelenek. A fejmell körülbelöl kétszer oly hosszú a milyen széles: alacsony; közel egyenes hátvonalu. Az alsó szemsor szemei érintkeznek s a homlok szelet majdnem elerik.

Elegge karesú, de nem hangyaalakú fajok, melyek a verőfenyvet igen kedvelik s a falakat különösen keresik; de fatörzsökön is előfordúlnak. Kéreg alatt, résekben, kövek között telepszámra es módra szövik finom burkaikat, a melyekben átteleznek.

Az első lábpár bordás körme — az *Epiblemam scenicum*mal — karesú, kampója görbe, az egyik körömfél sűrűbben a másik ritkábban bordázott, a bordázás egyenetlen, lásd: II. kőf. VI. tábla 143, e.

SPEC. I. FAL. EPIBLEMUM SCENICUM. (C.L.) SZÍNÉSZ VETŐPÓK. MIMEN WURSPINNE.

(*scenicum* = jeleneti, színészi, — kántó értelemben «conlissa hū»; itt az életmódról, a sürgőstozásról.)

Syn. 1754. *Araneus scenicus* CLECK «Mem. Suec.» pag. 117.

Vide: THORELL «Remarks» p. 360.

♀ Előteste fekete, egészen ep állapotban sok fehér es keves barnas pikkelyekkel borított, melyek könnyű leválásuk folytán, különböző módon lekopnak, többnyire úgy, hogy egy fehér oldalszegelyt s azonkívül egy fehér pontot a fejresz eleje közepén es két fehér pontot a hatso sor két szeme mögött kepeznek.

A végtest barnás földön elől feheren szegelyezett, e szegely mögött meg két \sphericalangle szerű, széles, hófehér ágrajzzal, melynek csücskei néha összeérnek; a fonók felett néha egy terjedelmesebb folt, néha egy apróbb folt pár. Lábai barnássárgák, néha barnák, fehér pikkelyekkel elegyesen szőrösök, az izek végein néha elmosódó foltokkal.

A fej mell nyújtott, módosan magas, elől elmeztett, hátul elkerekített, a hátsó szemek mögött módos haránt-horpasztással; oldalról tekintve a hátvonal közel egyenes, hátul a nyelecskére leereszkedő; felülről tekintve a mellrész igen módosan tágult. A mellvért hosszukás, kicsiny és keskeny; hosszú, fehéres szőrökkel elég bőven fedett. A rágók oly hosszúkás, mint a tapogató szára és végíze együttveve, barnák, ripacsosak, kevés fehéres szőrözettel. Az állkapcsok barnák, elég szélesek, előrenyújtottak és elkerekítettek; az aljuk hasonló színű, keskeny, a rágók felehozsát eléri. A tapogató világossárgás, sok fehéres, hosszaeska szőrökkel; fegyvertelen végíze valamivel rövidebb mint térde és szára együttveve.

A lábak fegyvertelenek, a harmadik és negyedik lálpár másodvégíze csücskén néha pereszlepszzerűen elrendezett, erősebb serték észlelhetők.

A végtest nyújtott, kissé hengeres, elől elkerekített, hátul csücsös; hátfele a fennemlített rajzzal; hasa barnás vagy fehér pikkelyekkel ritkásan borított; a pikkelyek a has közepén rendszeren hosszcsík szerűen kikopottak.

Az alsó (első) sor szemei világos pikkelykörökbe foglalva s majdnem érintkeznek, a középsők az oldaliaknál bőven kétszer nagyobbak, ezekkel kihajló sort alkotnak, mely a kivágott homlokszélt majdnem eléri. A szemmegyszög magasságánál szélesebb, a harmadik sor két szeme az alsó sor oldal szeméinél nem kisebb; a második sor két szeme igen kicsiny s körülbelül ugyanakkora távolságra esik az alsó mint a hátsó sortól.

A zár egy haránt elterülő, terjedelmes, hosszúságánál szélesebb, ajkszerű karaj, mely barna színű és ripacsos.

Mértékek: ♀	Törzs	6·8 $\frac{m}{mm}$
	fej mell	2·6 »
	I lábpár	3·8 »
	IV »	5 »

♂ Alakra (nagyságra) nevezve változó (törzs 3·5 $\frac{m}{mm}$ – 6·8 $\frac{m}{mm}$), egészben sötétebb alapszínezettel és lábakkal. A fej mell és a szájszervek igen fejlettek. A barna, karesu állkapcsok előre irányozottak, szétágazók, esípő körmeik hosszú, kaszaalakú, nyulánk. A színezet a nőstényével azonos, de a rajzok rendszeren elesőbbek. A tapogató hosszú, karesu, igen módosan bunkós; barna, sok fehéres szőrrel borított; térde sokkal hosszabb a szárnál, a szár vastagodott s külső oldala csücskén egy erős, a pikkely töve fele görbült körmet visel. A pikkely keskeny, tompa csücsű; nemzőszerve barna, egyszerű, módosan kidagadó gyűjtőt mutat, mely a pikkely csücske felé kissé letörpül.

Mértékek, ♂	Törzs	6·8 $\frac{m}{mm}$ ebből
	fej mell (állkapocs nélkül)	2·8 »
	Állkapocs (töve)	2·8 »
	I lábpár	4·2 »
	IV »	5·7 »

E leírást ugy kezeltem, hogy a fajnak sok változata is fellelhető legyen.

Igen messze elterjedt, mindenütt közönséges tavaszi és nyári faj, mely lakott helyeken (házakon, ablakokon, palánkokon, stb.), de ezektől távol is (bokrokon, kövek között, fák törzsén, stb.) előfordul s leginkább a verőfényen sűrűg-forog, gyakran meg-megáll, előtestét felemeli és széjel néz. Látóképessége kitűnő s a feleje irányozott ujjnak minden mozdulatát követi. Sík falakon, az ablakok üvegein igen biztosan mozog; de minden lépést és ugrását fonállal biztosítja. Reszekben, kövek között es kergék alatt rendszeren igen számos tagból álló telepek zaeszkői találhatóak, melyek tömötten együtt állanak s a melyekbe az állatok rossz időben, telelésre és petéik lerakására úgy mint vedlésre is visszavonulnak.

Ismerem, erdelyi részekből: Kolozsvartól, Szász-Vesszősről, Mező-Záhrol, Hosszutekteről, Parajdrol, Szebenből (Sill és Bergleiter gyűjtemény); magyar részekből: Doroszlórol, Apatinból, Palankáról, Pancsováról, Tokajból, az Alsó-Hámorból; a m. nemz. muzeumban Budapestről (Frivaldszky), Ungvárrol (Vidra Ferdinand).

SPEC. 2. FAJ. EPIBLEMUM CINGULATUM. (PANZ.). ÖVES V. GÜRTEL W.

(cingulum = öv; a végtest harántos rajzáról)

Syn. 1797. *Arauca cingulata* PANZER «Faun. Ins. Germ.» 40, 22.

Vide: THORELL «Remarks» pag. 364, 367.

♀ Az előbbi fajnál sokkal kisebb. A fejmell felülete, jelesen a mellrész pikkelyzete, szivarvanyosan, de nem erősen fenyő; a hátsó szemek mögötti behorpasztás \sphericalangle alakban fehér pikkelyekkel borított.

A végtest felületének alapszíne fehér, benne néha egy, néha két, igen esimosan összefutó, \wedge szerű, szépen barna jegy. Labái sárgák; a negyedik pár szára es másodvegize töven jól kivethető sötetes gyűrűvel.

A szemmegyszög elől-hátul magasságánál szelesebb.

A zar köldökszerűen kiemelkedő es egy egyszerű, kerekded kivájjást mutat.

Mértékek: ♀ Törzs	5	$\frac{m}{\mu}$	ebből
fejmell	2·3	»	
I lábpár	3·8	»	
IV »	4·2	»	

♂ Elöttem ismeretlen.

Tartozkodása es életmódja — ugy látszik — a megelőző fajjal azonos.

Mint kora tavaszi alakot, keves példány után, esupán csak Doroszlórol ismerem.

SPEC. 3. FAJ. EPIBLEMUM TENERUM. (C. K.). TÖRPE V. ZWERG W.

(tenerum = zsenge; az alak pieziségéről.)

Syn. 1846. *Calliethera tenera* C. KOCH «Die Arachniden» XIII, p. 43.

Vide: THORELL «Remarks» p. 365, 367.

♂ Kicsiny. Az elő- es végtest kisse szennyeseher, pikkelyzete szmes zomanecu. Labái barnák, a hatso két pár terde legnagyobb részben világos.

A végtest rajzok nélkül való.

A rágók karesúk, széjelágazók, lefele irányozottak s a fejmell felehoszszámuk megfelelők. A tapogató berendezese legjobb megkülönböztetője a fajnak. Terdize vastagságánál egy felszer hosszabb es hosszabb a szárnál is; a szár külső oldala esuesán egy göesszerű, tompa dudorodás latható; alulról tekintve a szár vege melyen kivágott; pikkelye keskeny, kisse legörbulő; nemzöszerve egyszerű, clöggekídagadó, elől kisse lenyomott.

Mértékek: ♂ Törzs	3	$\frac{m}{\mu}$	ebből
fejmell	1·4	»	

♀ Elöttem ismeretlen.

E fajnak csak egyetlen példányát ismerem Doroszlórol. Önállósága nem ketseges, legalább THORELL az idezett helyeken fajnak veszi, bar beismeri, hogy a nőstény ivarszerv szerint is alig különbözik az E. cingulatum nősténytől.

GEN. I. NEM. HELIOPHANUS. C. K.

($\chi\lambda\omega\varsigma$ = nap, $\xi\acute{\alpha}\lambda\omega$ = fényleni; a fénylő testfelületről.)

Syn. 1833 C. Koch in Herrich Schaffers «Deutschl. Ins. p. 119, 1, 2

Vide: THORELL «On Europ. Spid.» p. 211.

Az első lábpaírok másodvegezei tüskekkel fegyverezettek. A harmadik szemsor két szeme nem all távolabbra a fejrészt szelétől, mint egymástól; a szemnégyyszög hátul kevéssel szelesebb; az első (alsó) sor szemei majdnem érintkezők, s a mélyen kivágott homlok szelét majdnem elerik. A fej mell szélességénél kétszer hosszabb, kissé magasló; oldalról tekintve hátyvonala határozottan ívesen emelkedik.

Apró, sötétzínű, de élénken fénylő alakok, a melyek a verőfényt kedvelik, köveken, fatörzsökön tartózkodnak, folytonosan szökdécelnek s telepszámra szövök zaesköikat, úgy kövek alá mint repedésekbe is.

A bordás kormók — a Heliophanus cupreus I-ső lábpaírján — karesuk, kampójuk horgos, fogasolasuk különböző; az egyik kóromtele rovidebb es sürűbb, lásd: H. kot. VI. tábla 144, d.

SPEC. I. FAM. HELIOPHANUS CUPREUS. (WALCK.). REZES CSILLÁRPÓK. KUPFERIGE FLIMMERSPINNE

(cupreus = rezes; itt a fénylés minőségéről.)

Syn. 1802. *Aranca cuprea* WALCKENAER «Faun. Paris» II, p. 245 (salt. ad part.).

Vide: THORELL «Remarks» p. 399.

♀ Előteste fekete alapon zöldes-rezes zománczú pikkelyekkel borítva (rendesen lekopott); a hátsó szemek mögött egy haránt \cup vonal fehér pikkelyekből, a nyelecske felett szintén ily színű, páros vonalka. Végtestének felülete zöldes-rezes zománczú közpenterrel, melyben az ingödrök állásának megfelelő négy fehér foltoeska, néha \sphericalangle szerű vonalka látható, a végtest oldalalaiban egy fehér szalag, mely köröskörül fut. A végtest fehér rajzai különben igen változóak; néha a fehér foltok enyészők, sőt hiányzanak is. A lábak s tapogatók kensárgák, néha barnássárgák; néha a negyedik lábpaír szára, belül, barna hosszesikkal.

A fej mell, felülről tekintve, majdnem párhuzamos oldalakkal, mellreszeben alig tágult, elől elvágott, hátul elkerékített; oldalról tekintve, a nyelecsketől ívesen emelkedik. A mellvért szélességénél kevéssel hosszabb, kissé domború, barna, sima. A rágók, oldalról tekintve, kisse hátratoltak, úgy hogy a homlok kiáll, majdnem hengeresek, barnák, a tapogató végzenél valamivel hosszabbak. Az állkapesok barnák, az alajk elég széles, az állkapesok felhosszát kisse felülmulja. A tapogató sárga; szára es végíze mintegy össze-forrottak s az érintkezés helye a legvastagabb; a végíz alig rovidebb mint a terd es szár együttvéve. A lábak elég vaskosak; az első es második pár másodvegize, alul, két pár tüskevel, ugyane párok szárai, alul-kívül, egy vagy két sertetüskével. A végtest hossztojásdad, módosan lapuló.

Az első (alsó) szemsor két középső szeme nagy, majdnem érintkezik; oldalszemei a középsőknek alig egy harmadát erik el s kisse feltoltak, úgy, hogy a sor alsó vonala kihajló; a második sor két szeme igen kiesiny s alig észrevehetőleg közelebbre esik az első mint a harmadik sorhoz; a harmadik sor két szeme az első sor oldalszemeinél nem kisebb s valamivel távolabbra áll egymástól, mint az első sor oldalszemei szintén egymástól.

A zár egy vörösbarna, majdnem körídomu, kisse domborodó térese, a légzörés felől egy haránt-fekvő, keskeny, élénken barnászvörös, gyantásszerű betettel.

Mertekek: I Törzs	6 $\frac{m}{mm}$ ebből
fej mell	2.2 »
I lábpaír	3.2 »
IV » 	4.9 »

♂ Kisebb; különösen a végfeste az előtétthez kepest kicsiny. Labái barnassargak, a czombok legnagyobb részben barnák; a többi iz. belül, hosszsesíkos. A tapogató sajátos berendezésű: czombja vastagodott, oldalt összenyomott, e szelestedes lefele terjed s egy egyszerű, vaskos, hátrafele es kevésse kihajló körömbé kifut; a térd hosszánál szelestedebb; a szár vastagságánál es a térdnél hosszabb, alulról tekintve egy kigyózó hajlású, finom tüskét s egy erős, majdnem sarlóalakú körmöt visel; a pikkely a térdnél es száránál hosszabb, keskeny; a nemzőrész egy majdnem háromszögletes, párnaszerűen dagadozó gyűjtöt mutat, mely felett a pikkely esücsa messze kiáll, a gyűjtő külső oldalán egy rugószerű, vekony nyújtvány látható.

Mertekek, ♂: Törzs	4:3 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmel	2:2 »
I lábpár	3:4 »
IV »	4:2 »

Messze elterjedett faj, mely az előhegysebbe is felnyomul s fűben, bokrokon, görgetegeken, futorzsokón gyakori, a mellett tavasztól őszig mindig kapható; igen ügyes ugró es gyorsan mozogva halad. A verőfenyűt különösen kedveli, de azért a bokrok toven heverő száraz lomb között sem ritka. Finom szövetű apro zaeskoít kis telepekbe rakja, neha résebbe, neha kövek vagy tönkök alá.

Ismerem erdélyi reszekből: Kolozsvárról, Mező-Zalról, Oláh-Fenesről, Gyekéből, Parajdról, Nagy-Szebenből (Sill es Bergleiter gyűjtemeny); magyar reszekből: Doroszlórról, Apatinból, Pancsováról, Orsováról, Báziasról, Tokajból, Rakamazról, S.-A.-Ujhelyből, Alsó-Hámorbol, Budapestről (Muz. gy. Pável es Frivaldszky János).

SPEC. 2. FAJ. HELIOPHANUS VARIANS. SIM. VÁLTOZÉKONY CS. VERANDERLICHE F.

(varians = változó; a színről.)

Syn. 1869. *Heliophanus varians* SIMON «Monogr. des Attides» p. 682 (216).

♂ A megelőző faj alak-rokoma, Simon szerint a *H. flavipes* Halin szomszedja, azonban más berendezésű tapogatóval. A tapogató czombja vastagodott s lefele irányozott nyújtványa nem egyszerű körmöt, hanem *villát* képez, melynek látsó ága a rövidebbik; e nyújtvány egészben láthatólag hátrafele irányul; szára alig egy harmadresz olyan hosszú a milyen vastag s alulról egy hosszú, nyulánk, a végén hirtelenül es befelé horgos nyújtványt boesat, mely előre irányozott; a nemzőszerv egy szeles alaplól indulo, küpszerűen esücses gyűjtöt mutat.

A térdíz tojásdadra erősödött. Más himeknél a szár nyújtványa hiányzik s a gyűjtő kevesbbe kupos.

♀ Elöttem ismeretlen.

E fajt csak EUGÉNE SIMON auctoritására vettem be a Faunába, mint a ki oly szíves volt a *Heliophanus* fajokat szemle alá venni, s e ket. szerintem elege lényegesen elterő alakot, a «varians» nevel jelöle. E faj leírása (lásd az idezett helyen) nem volt elegendő ketsegen elosztatására. Saját leírásomat példányaimhoz szabtam.

Peldányaim Doroszlórról es Orsováról származnak.

SPEC. 3. FAJ. HELIOPHANUS KOCHII. SIM. KOCH CS. KOCH S. F.

(vide: *Laocranum Kochii*, *Xysticus Kochii*.)

Syn. 1869. *Heliophanus Kochii* SIMON «Monogr. d. Attides» p. 699 (233).

♂ Arany zomanezu: kicsiny. Tapogatójának czombja vastagodott, e vastagodás igen közel a czomb vegehez ketágu nyújtványt boesat, melynek ágai igen tetemesen (de kevesbbe mint a Simon rajzán) széjjel-ágaznak, az egész nyújtvány annyira hátra irányozott, hogy látsó ága horogviszonyba jut a czomb also

vonalaival. A gyűjtő majdnem repaalakra eszesos es oldalt irányult, toven ket igen apro, kisse horgos nyujtvány látható. (Simon nem említi.)

Mertekek: ♂ Törzs 3 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell 1·5 »

E fajt SIMON ur auctoritására sorolom Faunánkba. Peldányom Orsováról való. A ♀ nem ismerem.

SPEC. 4. FAJ. HELIOPHANUS AURATUS. C. K. ARANYOS CS. GOLDIGE F.

(auratus = aranyos; a fémlés jellegéről.)

Syn. 1848. *Heliophanus auratus* C. Koch «Die Arachniden» XIV, p. 54.

» 1869. — *Braniczkyi* SIMON «Monogr. des Att.» p. 684 (218).

♀ Aranylag szeles es magas, fekete előtesttel. Vegtete aranyos pikkelyekkel borított; a has pikkelyei feheresek, selymesen fenylok. A tapogató ezombja barnás, a többi iz kensárga. A lábak legnagyobb részben barnák, végök felé világosodók, alsó felökről tekintve — különösen az első pár — egy sárgás hosszcsikkal, mely a száron elesen határolt, a ezombon es vegeken elmosódó.

A második szemsor ket szeme láthatólag közelebb áll az alsó mint a hátsó sorhoz.

A zár egy harántfekvő, keskenyen vesealaku terese, melynek — a légzőres fele irányozott — homorúságában egy gyantaszzerűen áttetsző, kis betet látható, mely a legzőrés felől be van horpasztva.

Mertekek: ♀ Törzs 5·3 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell. 2·6 »
I lábpár. 3·4 »
IV » 5 »

♂ Elötete magasra fölemelt, lábai sötetebbek. Tapogatójának ezombja módosan vastagodott s a ezomb nyujtványa telemesen hátra, bőven az iz hátsó felebe elhelyezett, kétágas; a hátsó ág igen rövid, mind a ket ág egy felig nyitott rakollóhoz hasonló; az egész nyujtvány láthatólag hátra irányozott; ¹ a terdiz vastagságánál nem hosszabb; a szár eltűnően rövidke s csak mintegy függelékét kepezi a hosszú pikkelynek; nemzőszerve módosan kidagadó, toven egy igen picziny eszesocska (ripacs) vehető észre.

Mertekek: ♂ Törzs 4 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell 2·3 »

E fajt Páncsováról es Szekes-Felchervárról ismerem, az előbbi helyen tavaszi, az utóbbin őszi alak. Életmodja mint a Heliophanusoke általában.

GEN. 5. NEM. BALLUS. (C. K.)

(βάλλο = hajtó, dobáló; a mozgástól.)

Syn. 1850. C. Koch «Übersicht des Arach. Syst.» V, p. 68.

Vide: THORELL «On europ. Spid.» p. 212.

A fejmell szelessegenel alig hosszabb. A fejmell lelapított, felülete majdnem sík, a fejresz nagy es szeles. A harmadik szemsor ket szeme sokkal távolabbra áll egymástól, mint a fej szeletől; a szemegyszög hátul szelesebb mint elől, a harmadik sor ket szeme a fejmell hosszának feléhez közel áll; az alsó szemsor a homlok szeletől meglehetősen távolságra esik.

¹ SIMON az idézett rajzon a ezomb nyujtványát úgy állítja clo, mintha az előlfelől éles derékszögben emelkednék, az én példányamon az nincsen meg.

E nemnek egyetlen fajat mint gyakori jelenséget ugyan, de csak barátságos ismerem: fűben, de lehullott lomb alatt is előfordul s úgy látszik, hogy az árnyékot keresi.

A bordásköröm — a Ballus depressus 1-ső lábparján — karesu, módosan kampós: az egyik fele bordatlan, a másik egyetlen, apró fogacsokkal, lásd: II. köt. VI. tábla, 145 c.

SPEC. 1. FAJ, BALLUS DEPRESSUS, (WALCKE). LAPOS, DÖCZÖGŐPÓK. FLACHE TROLLSPINNE.

(depressus = lenyomott; az alakról.)

Syn. 1802. *Aranca depressa* WALCKENAER «Faun. Paris» II. p. 242 (♀).

Vide: THORELL «Remarks» p. 370.

♀ Előtete fekete, megfelelő, sárgás szőrözettel, mely az alapszint nem fedi el. Végteste sziürkes földön voróses barna rajzokat mutat, úgy, hogy a világos részek szőröseek, a sötetek kopaszok: a végtest hossza közepe táján két nagyobb, sötetes folt, ez alatt \wedge szerűen kikanyargó ágrajz: az oldalakra részintös eszkoeskák hatolnak: hasfele barnászörös, szerfelett apró, gyér szőrözettel. A tapogató ezombja és terde barna, szára és végze világos sárgás. Az első lábpar szára és ezombja vastagodott, legnagyobb részben barna, a végzek világos sárgák: a többi lábpar sárga, az ízek vegei barna gyűrűfoltokkal.

A fejmell lapos, majdnem négyyszögletes, mellreszében alig keveset tágult: oldalról tekintve, hátvonala igen lapos-íves. A mellvert tojásdad, barna. A rágók kurtak, oldalról tekintve, a homlok alá tolottak s kissé az állkapcsokra esapottak, barnák. Az állkapcsok sárgák, elég szélesek: az alajk barna, majdnem háromszögletes. A tapogató szára nem hosszabb a térdnél, végze és szára kissé vastagodottak: a végze bőven oly hosszú, mint a térd és szár együttvéve. A lábak rövidek és vaskosak, különösen a ezombok fejlettek: az első pár különösen kivastagodott. Az első lábpar másodvégizén, alul, két pár — kivastagodott szárán, alul, szintén két pár túske, az utóbbi sok szőr közé félig rejtve: a második pár szárán, alul, a belső oldalon, két túske áll: a többi lábpar fegyvertelen.

A végtest szélességénél hosszabb, lelapított, elől keskenyebb, mint hosszának második harmadában.

Az alsó szemsor két középső szeme nagy, nem érintkező és szép zöldes színben játszik: e sor két oldalszeme alig egy harmada a középsőnek s valamivel távolabbra áll a középsőtől, mint ezek egymástól, a sor alsó vonala kihajló: a második sor két szeme picziny s ketszernél is nagyobb távolságra áll a hátsó sortól, mint az alsó sor oldalszemeitől. A harmadik sor két szeme valamivel nagyobb az alsó sor oldalszemeinél.

A zár egy lencsealaku, *homorú* terese, mely a legzörés felől egy harántlekvő, pálezikószerű lemezbe ütközik.

Mertekek: ♀ Törzs	4.4 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	1.8 »
I lábpar	2.5 »
IV »	3 »

♂ Kurtább; rövidebb végtesttel, egészen sötétszínű. Az első lábpar aránylag roppantul fejlett, vaskos, sötetbarna; végzei sárgák: a többi lábpar barnásárga, sötét gyűrűfolttal. A fejmell felülete durván szemcsés. Tapogatója végig barna, ezombja nem vastagodott: terde vastagságánál nem hosszabb, szára igen kiesny, hosszánál kétszer vastagabb; pikkelye hosszú, keskeny, módosan szőrös: nemzöszerve egyszerű: oldalról tekintve tövén jobban mint vege kidagadó.

Mertekek: ♂ Törzs	3.5 $\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	1.7 »

Mint tavaszi es nyári alak nem ritka: ismerem erdélyi részekből: Kolozsvárról, Tordáról (Tordai hasadék); magyar részekből: Doroszlóról, Apatinból, Palánkáról, Pancsováról, Tokajból, Rakamazról, Szekes-Fehervárról, Budapestről (Muz. gy. Frivaldszky), Nagy-Váradról (Muz. gy. Moesáry).

GEN. 6. NEM. MARPESSA. C. K.

(Μάρπυσσα — görög név.)

Syn. 1846. C. Koch sub *Marpissa* «Die Arachniden» XIII, p. 56.

Vide: THORELL «On europ. Spiders» p. 213.

A fej mell némesen kétszer oly hosszú, a milyen széles; lenyomott, majdnem sík felületű. A törzs elég hosszú, lapos (néha a végtest igen keskeny). A harmadik szemsor két szeme távolabbra áll egymástól, mint a fej szelétől. A szemnégyyszög hátul alig vagy nem szélesebb mint elől. A harmadik szemsor messzire az előtest hosszának fele előtt elhelyezve. Az alsó sor szemei között tetemes közök, e sor középsői a homloknak alig kivágott szelétől oly távolságra esnek, mely átmérőjük egy harmadának megfelel.

Erős alkotású, kitűnően ugró alakok, a melyek színezet szerint a tartózkodási helyekhez néha kitűnően alkalmazkodnak, szeretik a verőfényt, kerítéseken, fatörzsökön, bokrokon és a nádakon nem ritkák, erős, egy kijáratu burkaikat résekbe vagy a nádak bojtjaiba szövögetik, hol a nőstények a petét is lerakván, azoknak kikelését bevárják. Látóképességök igen éles.

A bordáskörmök a különböző lábpárokon, legalább a *Marpessa muscosa*-nál, különbözőek; a kivastagodott első lábpárjai kurták, igen vaskosak, kutyakörmökre emlékeztetők, kevés bordáik rövidkék és tömötten sorakozottak; a negyedik lábpárjai hosszúk, karesuk, közepök táján szélesedők, tövüknél is hajlottak, módosan kurtakampósak; az egyik körömfél sűrűbb, a másik ritkább fogasolással, lásd: II. kötet, VI. tábla, 146 c, d.

SPEC. 1. FAJ. MARPESSA MUSCOSA. (CL.). MOHOS MARPESSAPÓK. MOOSIGE MARPESSASPINNE.

(muscosa = mohos; az előtest szőrözetéről — «pectus glaucum ut muscus sepimentorum inveteratus, (CLERCK).»)

Syn. 1757. *Araneus muscosus* CLERCK «Aran. Suec.» pag. 116.

Vide: THORELL «Remarks» p. 367.

♀ Előtteste barnás, barnasárgával és fehéressel elegyes. Végteste barna földön fehérrel, feketével és vörösbarnával olyformán elegyített, hogy némi csipkesszelű középsáv (hosszában) észlelhető; hasfele világos. Az első lábpár hatalmasan nekierősödött; barna, sárgással elegyes; a többi lábpár barnasárga, a czombokon terjedelmes barna folttal, a többi ízeken barna gyűrűzettel. A homloknak szemalatti része hosszú, testszín szőrökkel borítva, az alsó sor két nagy szeme rókvörös, néha tüzes szőrkarikába foglalva.

A fej mell erős, lapos; majdnem párhuzamos oldalu; szélessége körülbelül két harmadát teszi a hosszúságnak; oldalról tekintve, a hátvonal hátul lekerekített, felül majdnem vízszintes, kissé előre lejtő; barna földön fehéres és vörösbarnás, elfolyó, megfekvő pikkelyekkel borított; gyér és felálló szőrökkel. A mellvért tojásdad, aránylag kicsiny, barna; hosszú, fehéres szőrökkel borított. A rágók kurták, vaskosak, harántul kissé behorpasztottak, vörösbarnák, gyéren álló, hosszú, fehéres szőrözettel. Az állkapcsok vörösbarnák, szélesek, elől elkerekítettek s kissé széjjelállók; az alajk hasonló színű. A tapogató kurta, fegyvertelen, igen szőrös; a szőrözet szárán és végizén kétsoros (úgy mint a mókus-lurka), úgy, hogy az ízek lapítottaknak látszanak; a tapogató színe vöröses sárga, barna foltokkal, szőrözete fehéres. A lábak vaskosak, pikkelyekkel, gyéren és elálló szőrökkel borítottak. Az első pár czombja és szára igen vastagodott; a szárán, alul, három — a másodvégizén, alul, két pár erős, vaskos, rövid tüske; a második pár hasonló ízeim ugyanily fegyverrel; a többi lábpár szárain, alul, néhány gyenge tüske, másodvégizeiknek eszesán pereszlenyszerűen elrendezett néhány gyenge tüske.

A végtest hosszú, kissé lenyomott, hátul eszesba kifutó; említett színezete bagolyszerű elegyítésre emlékeztet.

Az alsó szemsor két középső szeme igen nagy (száritott példányoknál határozottan kivethető bogárral), egymáshoz közelebb, mint az oldalszemekhez; az oldalszemek alig egy harmadrészt teszik a középsők

nagyságának s annyira feltoltak, hogy a sor also vonala erősen, felsője módosan kihajtó; a második sor két szeme apró s annyira áll az alsó, mint a hátsó sortól; a harmadik sor két szeme akkora, mint az also sor oldalszeme s alig áll távolabbra egymástól, mint az alsó sor oldalszeme szinten egymástól; de sokkal távolabbra egymástól, mint a homlok (fej) szététől.

A zár egy köldökszerű emelkedés, mely közepén legsötétebb barna s itt egy. szélessegenel hosszabb, egyenetlen szélű nyílást mutat.

Méretekek: ♀ Törzs	12	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	4.5	»	
I lábpár	7	»	
IV »	8.8	»	

(legnagyobb példány).

♂ Kisebb, karesőbb, a nőstényhez hasonló színezetű; a végtest rajza azonban cseszbb, közepen \wedge szerű barna ágrajzokkal, a melyek egy közös szárból indulnak. A tapogató kurta; pikkelye, felülről tekintve, szélesen szivalaku; szára rövidebb a terdnel s külső oldalából egy erős, maeskakörömalakú, hajlású és elü. előre is befelé irányozott, sötétbarna körmöt bocsát, melynek esusa két tompa nyújtvány keze esik, a mely a nemzőszyer tövélől indul; a nemzőszyer, oldalról tekintve, kúsmalaku, jól kiálló barnássárga.

Mertekek: ♂ Törzs	7	$\frac{m}{m}$	ebből
fejmell	3.3	»	
I lábpár	5.7	»	
IV »	5.9	»	

Nyári alak, mely a régi, bebarnult palánkokat, karókat es ezölöpöket előszeretettel lakja; de regibb erdővagások tönkein is előfordul, a verőfenyt keresi, ügyesen ugrik, messze lát s immitált színezetével ügyesen kerül ki a gyakorlott szem figyelmét. Mozgása gyors; de sokszor meg-megáll, előttestével ágaskodik s forogva szertenéz; üldözés elől gyorsan s ügyesen menekül a deszkák közeibe, résekbe.

Messze elterjedett faj, mely az előhegységben is előfordul.

Ismerem, erdelyi részektől: Szász-Vesszősről, Kolozsvarról, Mező-Záhról, Olahfenesről, Szebenből (Sill es Bergleiter gyűjteménye); magyar részektől: Doroszlóról, Apatinból, Panesováról, Ogradena (Mragonya-völgy vágásai), Alsó-Hámorból, Ungvarról (Muz. gy. Vidra Ferd.)

SPEC. 2. Faj. MARPESSA RADIATA (GRUBE) CSÍKOS M. GESTREIFTE M.

(radiata = sugaras, csikos; a lábak rajzáról.)

Syn. 1859. *Attus radiatus* GRUBE «Verz. der Arachn. Kur-, Liv- und Esthlands» p. 471. (37)

1861. — *strigipes* WESTRING «Ar. Suecice» p. 551.

1865. *Euophris radiata* OHLERT «Arachnol. Stud.» p. 10.

1867. — — — OHLERT «Arachn. der Prov. Preussen» p. 162.

1871. *Marpessus radiatus* SIMON «Révis. d'Attides» p. 218. (4).

Vide: THORELL «Remarks» p. 368, 375, 423, 580.

(X. tábla, 211 a ♀ nagyítva, 212 a ♂ nagyítva, 213 a ♀ zárja, 214 a ♂ tapogatója oldalról, 215. u. a. nemzőszyerve alólól.)

♀ Alapszíme — első tekintetre — sárgás. Fejmelle fehéres-sárgás es vöröses pikkelyekkel elegyesen fedett; végteste sárgás, elején neha két enyésző, vöröses csikkal (borszeszben a fejresz barnafekete, a végtesten két fekete hosszcsik.)

Var. a) A végtesten a két fekete hosszcsik enyészett, vagy egészen hiányzik.

Var. b) A végtest két hosszcsikja apró, rhombos foltokra szakadozott (♀ junior).

Borszeszben a fekete fej mögött két világosodó folt látható. A lábak sárgák; legyverzetok es serteik barna foltokból indulnak, e foltok neha enyésző csikkokka alakulnak. Az első lábpár vastagodott.

A fejmeleg jól fejlett; oldalról tekintve, egyenes hatvonala hátul meredek ívesen hajlik a nyelecskére; mellrésze alig tágult. A mellvért kicsiny, tojásdad, közepen sárga, szélein finom barna szegélylyel, különben fehéres szőrözöttű. A rágók rövidek, vörössárgák, fehéres szőrözöttűek. Az állkapcsok és az alajk vörössárgák. A tapogató sárga, szára és végíze bőven, hosszú, fehéres szőrökkel fedett. Az első lámpár szára, alul három pár és oldalt még egy tüskével — másodvégize, alul, két pár erős tüskével; a második pár szára, alul, öt tüskével, másodvégize két párral; a harmadik és negyedik pár szárán, alul a végén, egy pár — másodvégize végén pereszlenformára néha 4—5, néha 2 tüske.

Az alsó szemsor két középső szeme nagy, zöld tüzben ragyog s vöröses körrel kerített; a homlok-nak szem alatti része tömötten álló, élenken világos sárga szőrözettel teljesen borított; e sor két oldalszeme egy harmadát teszi a középsőknek s ezektől valamivel távolabbra áll, mint azok egymástól; a második sor két kis szeme valami kevéssel távolabbra áll a harmadik, mint az alsó sortól.

A végtest hosszú, közepen kisse tágult s alig lenyomott, hátul csuesos.

A zár egy vöröses-sárga, kis emelkedes, melynek legzöréscsüvel oldalán két sötétbarna, apró γ szerű dudorka látható.

Mertekék: ♀ Törzs	10	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmeleg	3·7	»
I lámpár	5·8	»
IV »	6·5	»

♂ Kisebb, karsu; vastagodott és hosszúra fejlett első lámpárral. A lábak sárgák sok barnával, a barna szem elcsajzu, többnyire párosan futó hosszcsikokat képez.

Az ekalakú, keskeny végtest felülete tiszta haragos-sárga, élenk selyemfenynyel; közepén és végig egy élenken vörös csikkal. A fejmeleg, mint a nősténnyel.

Var. β) A végtest élenk-vörös s egy sárga ágrajz által több rhomboicus teresekre osztott (♂ junior).

A tapogató sárga; pikkelye szélesen szív alakú, elege domboru; szárize vastagságánál rövidebb, külső oldalán egy nyulánk, tompavegű oldalt és előre irányozott, vékony, barna nyujtványyal; a pikkely tövén, külső oldalán (alulról tekintve) egy rövidke barna fogacs, mely a szár nyujtványával szemközt áll, a nemzészerv egy kocsonyás kinezesű, süvegyszerű, tetemes dudorodás, mely toveböl, elöl, egy kifele kanyarított, vékony, barna nyujtványt boesát.

Mertekék: ♂ Törzs	7	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmeleg	3·2	»
I lámpár	7·4	»
IV »	6·3	»

A Grube-fele leírás felületessége s azon körülmény folytán, hogy a típusok elvesztek, e faj sok zavarra szolgáltatott okot. A magyar ♀ példányok után sem THORELL sem KOCI nem ismerte fel, mert mindeddig a ♀ tökéletesen ivarérett állapotban nem volt kellőleg ismertetve. SIMON azonban határozottan annak állítá. A faj eldöntése főleg a ♂ példányon fordult meg s megfeszített igyekezetemnek sikerült ♂ példányokat Doroszló nádjaiban keríteni. A hím a mellett tanúskodott, hogy teljesen egyezik az «Euoplrys radiata Ohlert» azon példányaival, a melyeket Ohlert THORELL tanárnak ajándékozott. Ez a körülmény eldönté a fajt. THORELL tanár szavai szerint: «stimmt genau mit Original Exemplaren von M. radiata Ohlert überein; die Weibchen müssen dann auch wohl zu dieser Art gehören.»

Mint tavaszi, nyári, őszi és teli alakot a nádasokból ismerem, hol a nádbojtokat lakja, melyeknek szármait zaeskövá szövi, e zaeskök finom, tömött, hófehér szövel kikárpitozza.

A nádbojtokban képezett e csomók már messziről feltűnnek. Itt rakja le a nőstény peteit is (38—40) s bevárja a fiak kikeleset. Ivarérett és harmalvedlesű alakok télen át is találhatók, a teli álom egy nemebe merülve.

Ismerem, erdélyi részekből: Mezö-Zahról; magyar részekről: Doroszlorol, mind a két helyen igen bőven található. A hímek igen ritkák.

SPEC. 3. FAJ. MARPESSA POMATIA (WALCK.) ALMAZÖLD M. APFELGRÜNE M.

(pomátia — almazöld; az alapszínzettről)

Syn. 1825 *Attus pomatius* WALCKENAER «Aran. de France» p. 26.1869. *Marpissus* — SIMON «Monogr. des Attid.» p. 19. (9).1869. — *monachus* SIMON, ibidem, p. 23. (13).

Vide: THORELL «Remarks» p. 368, 369 (in § Marpessa radiata).

♀ A törzs alapszíne (felülről) fekete; az előtösten feheres es tüzes pikkelyek elfolyva elegyednek egymás közé, így finomak s mintegy deresen borítják a tért. A végtest közepén végig egy keskeny, almazöldesbe (borszeszben feherbe) játszó lándzsafolttal, inkább hosszúsíkkal; ettől kétoldalt, az oldalakban is, feheres és vöröses pikkelyek váltakoznak, a nélkül, hogy az alapszint elfednek; a pikkelyzet fénylő, de nem érezes zománczu; a has fekete; apró, gyeren álló, feheres pikkelyekkel. Az első lábpár erősödött, világos barnás-sárga, barna foltokkal s vonásokkal, melyek helyenközön hosszúsík jelleget öltenek; a többi lábpár hasonló alapszínű, helyenközön kisse szakadozott barna hosszúsíkkal.

A fej mell szelessége három negyedet teszi a hosszúságnak. A mellvert szélein szélesen barna, közepén világos. Az állkapcsok és alájuk vegei világosak. A rágók sárgás barnák, rövidek; feheres, gyeren álló szőrökkel. A tapogató sárga, kevés barnás ponttal; hosszú, pereszlelsruerűen körül- és elálló feheres szőrözettel.

Az első lábpár szárán, alul negy, másodvegizén, alul két pár erős tüske; a második lábpár szárán, alul rendszeren csak öt tüske, a hátsó páratlan; valamennyi czomb felületen erős sertetüskék allanak; az első páren, elől a végen, három ilyen együttesen.

A végtest kevéssé lenyomott, hosszú, esuesos.

Az alsó szemsor két középső szeme pompás zöldes tűzben ragyog; alatta a homlok feheres, hosszú szőrökkel takart. A második sor két apró szeme valamivel közelebbre áll az alsó, mint a hátsó sorhoz.

A zár egy barna, kisse harántrénczos terese, melynek hátsó (légzőres felőli) szelen egy kis nyílás látható, melyből egy fenyves dudorka kisse kidomborodik.

Mértekek: ♀ törzs	10·5 $\frac{mm}{m}$ ebből
fej mell	3·4 »
I. lábpár	6·5 »
IV »	6·7 »

♂ Ékalku kisebb végtesttel, melyen a lándzsafolt hiányzik, ellenben a feheres es vöröses pikkelyzet több es elenkebb, mint a nősténynel. Lábai erősek, az első pár a többinél vastkosabb. A tapogató kurta, vöröses sárga; pikkelye sajátágosan széles levelalakú, lapos es hajlott; szára a terdnel rövid-áb; külső oldalán egy kifelé s kisse előre irányzott, egyenes, tompa es gyenge nyujtvány áll, mely a hosszú szőrözettel által némileg borittatik; a nemzőszerv (belülről oldalról tekintve), hátsó feleben világos, kuesma-szerű, elől barnult s itt egy felhajló, hosszú, finom tüskét visel.

Mértekek: ♂ Törzs	7·5 $\frac{mm}{m}$ ebből
fej mell	3·4 »
I lábpár	7·1 »
IV »	6·9 »

SIMON jegyzése szerint, a leirt alak a voltakeppeni «pomátia Walek» fajnak változata; en azt tartom, hogy ugyan az, a melyet SIMON az idezett helyen «monacha» név alatt új faj gyanánt közölt volt.

Mint tavaszi alakot csupán csak Palánkáról, Apatinból es Panesovárról ismerem; mind a három helyen eleven bodzafasóvényekről, melyeknek levelein e pókok a verőfényen vadászgattak, gyorsan mozogtak s üldözös ellen a levelek alá rejtőztek. Friss állapotban a végtest lándzsafoltja almazöldesbe játszik s talán erre vonatkozik Walekenaer adta fajneve (?) is.

SPEC. 4. FAJ. MARPESSA ENCARPATA. (WALCK.). KEZES M. HAND M.

(encarpata, talán $\tilde{\epsilon}$ és $\alpha\alpha\pi\alpha\alpha$, mi bizonyos mimikus tánczra vonatkozik s a mozgásra ezélezn.)Syn. 1802. *Aranea encarpata* WALCKENAER «Faun. Par.» II. p. 241.

Vide: THORELL «Remarks» p. 370 (in §. M. museosa).

♀ Keskeny, nyújtott kisebb alak. Az első lábpár igen esekély mértékben erősödött. A fejmell alapszíne sötét s a fehéres, kevés barnással és vörössel elegyített pikkelyzet dørszerűen lepi el; szélein a fehér pikkelyek szegélylyé sűrűsödnek; a homlok szem alatti része fehér. A végtest felülete sötét, közepen végig egy, fehér pikkelyekből álló, lánzszerű, keskeny rajz vonul; az oldalak és a has világosak sok fehéres pikkelyvel. A lábak harnasárgák, sok bebarnítással s gyűrűfolttal; fehér szőrözettel.

A fejmell kicsiny, nem épen széles, mellrészében alig láguló; oldalról tekintve, hátvonala egyenes, hátul ívesen lekonyuló. A mellvert hosszúkás, barna, fénylő, gyöven álló fehéres szőrözettel. A rágók vörösbarnák, ránczosak, de fénylők, neha gyengén zománczosak; nem éppen vastkosak. A tapogató sárgás, szára es végíze — különösen oldalt — hosszú, fehér szőrözettel; végíze oly hosszú, mint a terd és szár együttve.

A lábak rövidek; a két első párnak különösen ezombja vastagodott; az első pár szára módosan vastagodott.

Az első lábpár másodvégizen alul, két pár igen apró tüske; szárán alul neha egy, neha semmi tüske, a többi láb fegyvertelen (a negyedik pár másodvégíze esúcsán neha egy sertetüske).

A végtest hosszú, keskeny, hátul esúcsodó, majdnem hengeres.

A szemnéyszög hosszánál szélesebb; a második sor két apró szeme körülbelöl annyira esik az alsó sor oldalszemeihez, mint a harmadik sorhoz.

A zár egy vörössbarna térese a szerű, kurta nyelű osztólemezzel, melynek hónaljaiban két sekély benyomás látható.

Mértékek: ♀ Törzs	7:3	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2	»
I. lábpár	2:8	»
IV. »	3:2	»

♂ Kisebb; más színezetű. A törzs alapszíne szép sötét dohánybarna. A fejmell közepén egy fehér hosszcsík, mely a szemterese mögött kezdődik, de a nyelecskét nem éri el; az oldalakban egy-egy finom fehér szegély. A végtesten végig, közepétől két oldalt () szerűen két fehér hosszcsík; a has közepe barnás, oldalai szemyesfehérek. Az első lábpár barna, hosszú és vastagodott; másodvégizen, alul, két pár rövid tüske, szárán, alul, a belső oldalon, egy tüske. A tapogató kurta, pikkelye kanálalakú (nem szélesedett), szára nem hosszabb a térdnél, külső oldala végén egy kurta, vastos nyújtvánnyal; a nemzőszerv, alulról tekintve, jól kidomborodik, barna, göcsszerű; töve belső oldalából egy finom, hosszú tüske indul, mely a pikkelybe befekszik s oldalról nem látható.

Mértékek: ♂ Törzs	4:7	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2:1	»
I. lábpár	4:3	»
IV. »	4:6	»

E fajt, mint tavaszi alakot leginkább gyümölcsfák kérge alól ismerem, hol telepszámra szövögeti burkait s ugy e tulajdonsággal, mint alakrokonságával is közel áll az *Epiblemma* nemhez, melytől azonban lábfegyverzete elkülöníti.

Ismerem, erdélyi reszekből: Szász-Vesszősről; magyar reszekből: Doroszlóról, Ujvidekről es Veszprémből.

SPEC. 5. FAJ. MARPESSA CANESTRINII, PAVESI (?) (NINI?) CANESTRINI M. CANESTRINIS M.

(Canestrini, jeles olasz Araneologus tiszteletére.)

Syn. 1869. *Marpissa Canestrinii* PAVESI «Arani. Italiani» in Atti della Soc. italiana di Scien. Naturali» XI, 3, p. 129

♀ Hosszú, nyulánk alak, aránytalanul fejlett első lábpár; pompás aranyfenyben ragyogó rajzokkal. A fej mell szemtéréséje fehér és aranyos pikkelyekkel elegyesen borított, a mellrész fehér (alapszíne fekete). A végtest közepén végig egy hófehér lándzsafolt, mely kétfelől színarany közé van foglalva; az arany szegély az oldalak felé két-három széles ágat bocsát, melyeknek közeli báronyfeleték. Az oldalak és a has szemnyesfelek. Az első lábpárnak különösen terde és szára bebarnított; a többi lábpár sárga.

A fej mell jól fejlett, szélessége nélkül bőven másfélszer hosszabb, oldalról tekintve az egyenes hátvonal hátul laposívesen a nyelecskere hajlik. A mellvert barnás sárga, finom barna szegélylyel, kicsiny és körded; szőrözete hosszú. A rágók rövidek, elég vaskosak, vörösbarnák, tövük részben a homlok hosszú, feheres szőrözete által fedett. Az alajk és az állkapcsok vöröses barnák. A tapogatók sárgák, végizük és száruk fehéres, hosszú szőrözettel. Az első lábpár vaskos, hosszú, erős fegyverzetű; másodvégizen két pár erős tüske; szárán, alul, a külső oldalon négy apró, a belső oldalon öt hosszú, erős tüske, az utóbbiak közül a két hátsó tüske egymás mellett és nem egymás mögött áll; a terd belső oldalán szintén egy — a czombon, elől, három tüske egy csoportban; — a második lábpár nem vastagodott; szárán, alul, öt tüske, másodvégizen két pár tüske.

A végtest hosszú, keskeny, csúcsos, nem open lenyomott.

Az alsó szemsor két középső szeme igen nagy s annyira egymástól, mint az alig egy negyedrészes nagyságú oldalszemektől; az alsó oldal- és a második sor szemei alatt két-két felálló, fekete serte-cset; a második sor két apró szeme az alsó és hátsó sor között középen áll.

A zár barnás, köldökszerűen kiemelkedő s a legzörés felől egy szívalakú kis nyílást mutat.

Mértékek: ♀	Törzs	11	$\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	4	»
	I lábpár	8	»
	IV »	6-8	»

♂ Valamivel rövidebb (sokszor aránytalanul kicsiny); még feltünőbbre fejlett első láppárral. Fekete, az előtestben gyéren álló aranyos pikkelyekkel; végtestének felülete egészen aranyozott, közbe-közbe gyéren álló fekete sertékkal. A lábak füstbarnák, a nőstényéhez hasonló fegyverzettel. A tapogató nyulánk, pikkelye nem feltűnő; szára a terdnel valamivel rövidebb s külső oldala esúcsán egy sarlóalakra hajlott körömmel fegyverzett; nemzőszerve fekete, egyszerű, majdnem hengerded, kevésse kidomborodó, hátsó vége kupos és a pikkely tövén kissé túl terjedő.

Mértékek: ♂	Törzs	10	$\frac{m}{m}$ ebből
	fej mell	4-4	»
	I lábpár	10	»
	IV »	8-9	»
Nehéz:	Törzs	6-5	»
	fej mell	2-7	»
	I lábpár	4-5	»
	IV »	4-7	»

E pompás pók úgy látszik a nádások lakója, hol verőfenyen a nád és sás levelein vadászat. Ritka. Eddig mint a nádás lakóját csupán csak Doroszlóról és Apatinból ismerem, mint nyári és tavaszi alakot, s úgy tapasztaltam, hogy a fenyves Domatiákkal mimieri viszonyban áll. Eredetileg Olaszországból lett ismertetve.

GEN. 7. NEM. DENDRYPHANTES. (C. K.).

(δένδροον = fatörzs, υφύνησις = takás; a lakásról.)

Syn. 1837. C. Koch «Übers des Ar. Systems» I, p. 31, (ad partem).

Vide: THORELL «On europ. Spid.» p. 214.

A harmadik sor két szeme távolabbra esik a homlok elejétől, (szelétől) mint egymástól. A fejmell koczkaszerűen igen kimagasló; a fej lapja előrefelé annyira menedekesen lejtő, hogy a harmadik szemsor sokkal magasabban áll az első sor oldalszemeinél.

Az alsó szemsor kissé kihajló, középsői a kivágott homlokszéltől oly távolságra esnek, mely egy szem felátmérőjének megfelel. A hátsó lábpárok másodvégizei pereszlenformára állított tüskékkel fegyvereztek. A test hosszabb szőrözettel borítva.

A bordáskörmök nyújtottak, jól kampósak; a Dendryphantés bilineatus I-ső lábpárján az egyik körömfel csak három nagyobb, a másik több kisebb, de egyenetlen bordát mutat, lásd: II. k. VI. tábla 148. d

SPEC. 1. FAL. DENDRYPHANTES BILINEATUS. (WALCK.). KÉTCSSÍKOS LEJTŐPÓK. ZWELSTREIFIGE SCHWUNGSPI.

(bis, linea == kétszer, vonal; a végtest fehér rajzáról.)

Syn. 1837. (?) *Attus bilineatus* WALCKENAER «Hist. Nat. des Ins. Apt.» I. p. 405.1869. *Dendryphantés bilineatus* SIMON «Monogr. des Att.» p. 635, (169).

♀ Barnásfekete; a fejmellen egy finom, fehér közepesik, mely a nyelecsket nem éri el, két oldalt hasonló két csik, mely a fej lapját szegélyezi s a mell közepe táján kissé összehajlik, de nem érintkezik; a végtesten két hófehér, finom csik, mely nem éri el a végtest elejét, a fonók felett pedig egymásfelé közeledik. A has és az oldalak szemnyesfeherék. A lábak sötétsárgák barnával, csipőik tiszta rozsdasárgák.

A fejmell, oldalról tekintve, a nyelecsketől meredeken emelkedik; magas; a szemter előre lejtő, sok sárgásfehér pikkelyvel, melyből sok hosszú, erős szőr áll ki. A mellvert fekete, kevés fekete szőrökkel. A rágók barnásfeketék, vaskosak, bőven oly hosszúk, mint az első lábpár szára; kevés fehér szőrökkel. Az állkapcsok barnak, világosodó szélekkel. A tapogató rozsdasárga fehér szőrözettel s némi elmosodó gyűrűzettel; végze oly hosszú mint a térd és szár együttléve. A lábak közül az első pár a legvaskosabb; szárán, alul, öt, belső oldalán három tüskével, másodvégizen, alul, két pár, belső oldalán még két tüskével, a második lábpár hasonló helyen kevesebb tüskével; a negyedik lábpár szárán, alul, két pár, belső oldalán három tüske; másodvégizen, úgy a végén, mint köröskörül hosszában is pereszlenformára elrendezett több tüske.

A végtest tojásdad, vastag, kissé csucosodó véggel; pikkelyzete sárga, mi az alapszínnel barnafeketes kinézést eszközöl.

Az alsó szemsor kihajló; két középső szeme nagy, megközelített, részben — különösen alulról — tűszs nő pikkelyekbe foglalt; az alatta elterülő homlok s felette a fej széle sárgásfehér; e sor két oldalszeme fele nagyságát éri el a középsőknek s távolabbra áll tőlük mint azok egymástól.

A második sor két apró szeme az első és harmadik sor között a közepet tartja. A harmadik sor tovább áll az alsó sor középsőitől mint egymástól s valamivel távolabbra egymástól, mint az alsó sor oldalszemei szintén egymástól.

A zár egy szemnyesbarna, szélességénél hosszabb térese, mely kétfelől sekélyen csatormás.

Mértékek, ♀ : Törzs	9	$\frac{mm}{m}$ ebből
fejmell.	3.5	»
I lábpár	6.8	»
IV »	7.4	»

♂ Elöttem ismeretlen.

E fajt Erdelyből Kutyfalváról es Magyarországból Palankáról ismerem, igen keves példány után. Mindig füves helyeken találtam. SIMON Lengyelországból idezi. Dendryphantas volta előttem kétes, mert hátsó lábparjainak másodvégizei nemesak vegeiken tüskések. Azonban úgy THORELL, mint SIMON a «Dendryphantas» jelzes ellen nem tettek kifogást.

SPEC. 2. FAJ. DENDRYPHANTES MUCIDUS. (C. K. PENESZES LEJTŐPÓK. SCHIMMEL SCH.

(mucidus = penészes.)

Syn. 1846. *Dendryphantas mucidus* C. KOCH «Die Arach.» XIII, p. 86, Tab. 446. fig. 1149.

♀ «Elötteste fehér, rozsdabarna fejtetővel es egy ilyen hosszúsikkal oldalf a szemek alatt; vegteste a hátfelel rozsdabarna, az mgódrók szerint elhelyezett négy fehér ponttal; oldalai rozsdavörösek; tapogatója vörössesárga; lábai rozsdavörösek, fekete gyűrűzettel. Törzse $7 \frac{m}{m}$ ».

Koch C. szerint Dr. Rosenhauer (Erlangen) a «Bánságból» hozta. Közelebbről nem ismeretes.

GEN. 8. NEM. EUOPHRYS. (C. K.).

($\epsilon\upsilon$, $\delta\epsilon\phi\upsilon\varsigma$ = szemoldok; a kiálló homlokról)

Syn. 1834. C. KOCH in Herrich-Schaff «Deutschl. Ins.» 123, 7, 8, (ad partem.)

Vide: THORELL «On europ. Spiders.» p. 215.

Az első lábparók másodvégizei tüskések. A fejmell magas, elől nem keskenyedő, oldalról tekintve ívesen emelkedő. A harmadik szemsor két szeme valamivel távolabbra egymástól mint a fej szeletől. A szemmegyszög elől-hátul egyenlő szélessegű. Az alsó szemsor szemei érintkeznek; a középsők oly távol-ságra állanak a homlok szeletől, mely átmerőjük egy negyedét nem haladja meg. A vegtest rajzai a bőrtől s nem pikkelyektől erednek.

SPEC. 1. FAJ. EUOPHRYS FRONTALIS. (WALCK.). HOMLOKOS BIGEPÓK. GESIRNTE BALLSPINNE.

(frontalis = homlokos; a kiugró homlokról).

Syn. 1802. *Aranca frontalis* WALCKENAER «Faud. Par.» II, p. 246. ♂.

Vide: THORELL «Remarks» p. 40f.

♀ Füstbarna. Feje teteje fekete, elejen keves sárgás pikkelyekkel. Vegtesten egy tobbretű Λ szerű világos ágrajz. Lábai szennyes-barnássárgások. Kicsiny.

Fejmelle kockásan magasra felemelt, elől elvágott; széles; oldalról tekintve a nyeleesketől reszűtösen, majdnem egyenes vonalban emelkedik, háta laposíves. A mellvért tojásdad, keskeny, szennyes barna-sárga, kevés szőrözettel. A rágók messze a homlok alá tolva, rövidek, szennyes barnasárgák. Az állkapcsok barnássárgák, széleik fele elmosódva világosodók, szélesek, elkerekítettek; az aljuk keskeny, elől elkerekített, az állkapcsok felehoszszát nem eri el. A tapogató ezombja, terde vékony; szára es végize kissé vastagodott, — terde, szára es végize majdnem egyenlően rövidek. Lábai elég hosszúk; az első pár szárán, alul, három — másodvégizen alul két pár karesu, elég hosszú tuske; a harmadik es negyedik lábpar száran es másodvégizen, alul es oldalf is keves karesu tuske.

A vegtest tojásdad, a vege kiálló fonók következteben csuesos.

A alsó sor szeméi érintkeznek ; igen finom szennyessárgas korokba foglaltak ; a második sor két apró szeme annyira áll az alsó mint a hátsó sortól.

A zar, ifjabb példányomon, meg nem öltött határozott alakot.

Méretekek, ♀ : Törzs	4.4 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	2 »
I lábpár	3 »
IV »	3.5 »

♂ Elöttem ismeretlen.

Egyetlen példányomat, mint tavaszi alakot, Doroszlóról, retől ismerem.

GEN. 9. NEM. PHILAEUS. THORELL.

(*Φιλαῖος* = görög név.)

Syn. 1870. THORELL «On europ. Spiders.» p. 37, et 217.

A harmadik sor szeméi távolabbra a fej szeletől mint egymástól. A fej mell magas, fejeresze előre lejtő, úgy hogy a harmadik szemsor magasabban áll az elsőnél. A rágók, előlről tekintve, az arez magasságnál legalább másfélszer (a himmel kétszer) hosszabbak. Az alsó szemsor módosan kihajló, szeméi szétvetettek, a középsők a kivágott és gyeren szőrös homlok szeletől oly távolságra, mely fel átmerőjüknek alig felel meg. A lábak hosszaeskák.

E nemnek egyetlen képviselője jelesen a meszes hegységet s ott a görgetegeket lakja ; kedveli a verőfényt, élénk mozgásu ügyes ugró.

A bordáskörmök hosszuk, meglehetősen kampósak ; az I. lábpáron az egyik körömfél ritkább, a másik sűrűbb bordázattal ; a talpecsét különösen tomított, inkább bunkósodó mint lapiezkás szőrökből való, lásd : II. köt. VI. tábla 149, *d.*

SPEC. 1. FAJ. PHILAEUS CHRYSOPS. (PODA). ARANYSZEMŰ PHILAEUSPÓK. GOLDAUGIGE PHILAEUSSPINNE.

(*χρυσός* = arany, *ὄψις* = szem ; a szemek fényéről.)

Syn. 1761. *Araneus chrysops* Poda «Ins. Mus. Graec.» p. 123.

Vide : THORELL «Remarks» p. 388.

♀ Fekete ; hozontosan szőrös ; rajzai fehéresek. Az előtest fekete, fehérrel mintegy lisztezve. A végtest közepen egy széles, tiszta fekete lándzsafolt, mely különösen a vége felé fehéredő. () szerűen álló csikpárba van foglalva ; a hát sárgás és fehéres szőrözettel borítva. A lábak sötétbarnák, sok rövidebb fehéres és hosszabb barna szőrözettel, végzeik barnasárgák, barna gyűrűkkel.

A fej mell koczkaszerűen, magasra emelkedő ; széles ; oldalról tekintve, a nyelecskétől ívesen emelkedik s szemtere előre lejt, úgy, hogy a harmadik sor szeme magasabban áll az alsó sor oldalszeméinél. A mellvért barna, fehéres szőrözettel. A rágók barnák, kissé nyújtottak, az arez magasságánál majdnem kétszer hosszabbak, oly hosszuk mint az első lábpár szára. Az állkapcsok barnák, szeleiken (végökön) sárgák, lapiezkások, elkerékítették s kissé szejelállók ; az alajk barna, keskeny, esuesosodó, az állkapcsok fele-hosszát meghaladja.

A tapogató karesu, barnássárga, barna gyűrűs ; végze bőven, fehéresen szőrös, szinte bojtos s alig rövidebb mint a terd és szár együttvéve. A lábak vaskosság mellett elég hosszuk ; az első pár szárán, alul három — másodikvegyzen, alul, két pár tüske ; a szár belső oldalán meg 2 — a terden 1, a ezomben, elől,

legalább 3 tuske; a második lábparen hasonlokepen. A harmadik es negyedik lábpar minden ize tuskes; a másodvegiz. felül-alul, egész hosszaban hosszú tuskekkel fegyverzett. A vegtestet elöl szélesedő, hátul eszesos.

Az alsó szemsor két középsője nagy, megközelített, aranyosan ragyogó, — két szelsője a középsőknek kevesebb mint fele s ettől háromszor távolabbra mint a középsők egymástól; a sor kihajló. A második sor két szeme apró s közelebbre esik az első mint a harmadik sorhoz. A harmadik sor két szeme távolabbra esik a fej széletől mint egymástól. A szemek között sok serteszőr ágaskodik.

A zár egy szélessegenel hosszabb, barnás terese, mely egy lándzsához hasonlít.

Mertekek, ♀ : Törzs	10	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmel.	4.5	»
I lábpar	9	»
IV »	10	»

♂ Nem kisebb; hosszabb lábakkal; más szemekkel. Előteste fényesen fekete; sertetlen állapotban (mely igen ritka) finom, hófehér pikkelyek a harmadik szemsor szemeitől kezdve két vonást alkotnak, mely a hát közepe fele tart. Vegtete ríktó ezimober vörös, közepen egy tiszta fekete, terjedelmes lándzsafolttal, mely elejétől majdnem a fonókéig lehatol; hasa, a fonóktól a legzörésig, ezimobervörös, a légzörös felett fekete. Az első es második lábpar szára legnagyobb részében rozsdavörös, a lábak különben barnafeketek. A rágók harántránczosak, barnák, oly hosszúk mint a hosszura fejlett első lábpar szára.

A tapogató barna, karesn; végize nimesen pikkelylyé alakitva, csak kisse szélesedett s kivájt; rövid szára külső végén egy vaskos, rövid tuske; nemzőszerve egy ujj alaku, hosszú, barna gyűjtő, melynek belső feleből egy serteszertű, igen hosszú nyujtvány indul, mely az egész gyűjtőt belőlfelől megkerüli s egy órárugóra emlekeztet.

Mertekek, ♂ : Törzs	10	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmel	4.7	»
I lábpar	14	»
IV »	11	»

nella feltunően kiesiny:

törzs	6	»
fejmel	2.9	»

(Rákos Muz. gy.)

E szép faj ivarai a legközelebbi időkig is külön fajok gyanánt tárgyaltattak (lásd THORELL i. h.). Delies jellegű, de termőkerületeiben a hegységbe magasra felhatoló faj, mely a verőfényes helyeken heverő száraz sudarokat, de — tapasztalásom szerint — leginkább a meszkőhegység görgetegeit es Karst-szerű területeit kedveli, hol a kövek köze gyapjnszerű szövetből terjedelmes burkokat szövöget, a melyekben rossz időben megvonul. Vadászatait nagy szökésekkel a verőfény teljes heveben üzi. Mozgásának elenksége, tartózkodásának természete ugy hozza magával, hogy rajza gyorsan lekopik, különösen a nősténye. Mint tavaszi es nyári alakot esik magyar részekből ismerem u. m.: Panesovárol, Mehádiáról (Danoclet esuesa), Orsováról, Ó-Ogradenáról, Tokajból, Bükkhegység (Kolyuk Gálya esues), Demanovárol (Liptó), Veszpremből, B.-Füredről, Budapestről (Muz. gy. Pável), Mehadia-Orsova (Muz. gy. Friwaldszky), Rákos-Palotáról (igen apró, Muz. gy. Pável).

GEN. 10. NEM. ATTŰS. (WALCK.).

(vide «Attoidae»).

Syn. 1805. WALCKENAER «Tabl. d'Arak.» p. 22, (ad partem).

Vide: THORELL «On Europ. Spiders» p. 218.

A hátsó lábparok másodvegzei egész hosszasságukban gazdagon tuskesek. A ragok az árcaznál kevesse vagy nem magasabbak. Az alsó szemsor egyenes, vagy kevesse kihajló s oly távolsagra áll a homlok széletől, mely a középső szemek atmerője felelnek megfelel.

A legtöbb fajt magába foglaló nem, mely messze elterjedt. Képviselei egyes mozgásu, jó ugrók, melyek a verőfényt kedvelik; füves helyeken es bokrokon, köveken, gorgetegeken, stb. tartózkodnak.

A bordáskörmök — legalább az *Attus falcatus* I. lábpárján — karesuk, módosan kampósak; az egyik körömfel keves, ritkás, apró es egyenetlen bordákkal, a másik fel több, sűrűbb s előre fele növekedő, de általában kurta bordákkal, lásd II. kötet, VI. tábla, 150. c.

SPEC. I. FAJ. *ATTUS FALCATUS*. (CL.). SARLÓS SZOKÓPÓK. SICHEL III PESPINNE.

(falcatus = sarlókkal ellátott; az előtest félholdszerű, világos rajzáról.)

Syn. 1757. *Araneus falcatus* CLERCK «Ar. Succ.» p. 125.

Vide: THORELL «Remarks» p. 394.

♀ A szemnegyszög tere, tehát a fejtető, négyszögben tiszta fekete: a mellrész barna; a fekete fejtető mögött egy félhold (sarló) alakú, széles, harántfekvő (☾), világos folt. A végtest felülete barnás, sok selymes fényű, sárga pikkelylyel; az oldalakban határozatlan reszűntösen futó, bordaszerű, sötétes vonalak láthatók. A lábak barnássárgák neha vörösesbarnák, kisebb-nagyobb mértékben határozott barnás gyűrűzettel. (A fejtető rendszeren lekopott, tiszta fekete; sertetlen állapotban, mely ritka, rezes fényű, sárga pikkelyekkel borított, a mellrész sok fehér pikkelylyel.)

A fejnell aránylag kicsiny, kockásan magasra kiemelkedő; oldalról tekintve; a hátvonal vízszintes, hátul majdnem derékszögben hirtelenül és egyenesen a nyelecskére lecsapott. A mellvért kicsiny, tojásdad, barnássárga fehéres szőrözettel. A rágók az alsó szemsor két középszeme térfogatánál nem szélesebbek, az arez magasságánál alig hosszabbak, vörössesárgák, finom, gyér, fehéres szőrözettel; az állkapcsok es az alajk vörössesárgák, az előbbiek széleiken néha világosodók. A tapogatók barnássárgák, sötétebb gyűrűzettel; a végiz alig valamivel hosszabb a szárnál es sokkal rövidebb mint a térd es szár együttvéve.

A lábak vaskosak; az első pár szárán, belül a végén, egy tüske; alul, három pár, a másodvégizen, alul, két pár erős, hosszú tüske; a második lábpár szárán, alul, külső oldalán rendszeren 3, belső oldalán egy vagy két tüske; a harmadik es negyedik pár szára es másodvégize felül is tüskés.

A végtest hossztojásdad, hátul esucosodó, eleg pohós; hasfele szennyesfehér, neha egy sötétes középesik nyomaival.

Az alsó sor két középső szeme majdnem érintkezik, finom fehéres karikába foglalva (sertetlen példányoknál e karikák felül egy darabon vörösösek); az oldalszemek a középsőknek felénagságát erik el, — s kisse felfele tolva — a sort módosan kihalóvá teszik, valamivel távolabbra esnek a középszemektől mint ezek egymástól. A második sor két apró szeme annyira áll az alsó mint a hátsó sortól.

A zár egy sötétbarna, haránt fekvő, félholdszerű s homoru oldalával a nyelecske fele nező lemez, melynek homoruságában két kis dudorodás látható.

Mértékek, ♀	Törzs	7—8 $\frac{m}{mm}$ ebből
	fejnell	2-7 »
	I lábpár	4-8 »
	IV »	6 »

♂ Rövidebb; fejlettebb fejmmel, kis végtesttel, elesebb rajzok mellett másnemű szemzettel. Fejtetője rezessárga (lekopottan vagy borszeszben fekete); a mellrész sötét barna, a hátsó szemektől ketoldalt egy-egy fehér } szerű csik.

A végtest közepe sárga, kettfelöl fekete keretbe foglalva; a fekete keret tehát a végtest szelen köröskorul fut s keskenyen, feheren szegelyezett; a has szennyesfeheres. Az első lábpár erősödött, sötét; ezombtöve világos, a többi lábpár ezombja alsó fele világos-, felső fele sötétbarna; a többi íz barnás, sötétebb karikkakkal. Valamennyi labon sok világos pikkely. A tapogató barna, pikkelye eleg terjedelmes, világos-

sabb es sargás szőrözettel borított; szára vastagságánál nem hosszalbb, külső oldala végén egy előreirányzott, hosszú es vaskos, tompalegyű nyújtványnyal; nemzőszerve elől elkerékített, lenescalaku, lapos; hátul kisse, süvegesen kidomborodik; sötét vörösbarna.

Mertekek, ♂: Törzs	5.5 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	3 »
I lábpár	5.5 »
IV »	5 »

Messze elterjedett tavaszi es őszi faj, mely a havasokra is felhatol; de uglátszik a fenyő tenyésztő övét nem haladja meg; füves helyeken, bokrokon nem ritka.

Ismerem, erdelyi részekből; Kolozsvárról, Parajdáról (Szováti völgy), Gyergyó-Szt-Miklósról, Szász-Vesszősről; magyar részekből; Doroszlóról, Palánkáról, Orsováról, Ó-Ogradenáról, Báziasról, Rakamazról, Csorbáról (Kárpát, csorbai tó, «Rakiton Wreh», Jama tó).

SPEC. 2. FAJ. *ATTUS FARINOSUS*, (C. K.), LISZTES SZ. MEHLIGE H.

(farinosus = lisztes; a poros színről.)

Syn. 1846. *Euophrys farinosa* C. Koch «Die Arachniden» XIII, p. 223.

Vide: THORELL «Remarks» p. 396

♀ Elötteste szürkessárga (fejeteteje lekopya, fekete); mellrésze barnás. Végfeste szürkessárga; a vége felé es végéig terjedve egy vöröslően szegelyezett, fekete V szerű rajz áll, melynek szárai hosszúk közepetáján részintősen megszakítottak. A lábak voroses-agyagsárgak, minden gyűrűzet nélküliek.

Az *Attus falcatus*-nak legközelebbi rokona, mely az érintett szmeztelbeli különbségeken kívül leginkább a zár berendezése által tűnik ki.

A zár egy felhódszerű, harántfekvő, széles, barna lemez, mely a nyeleeske fele néző oldalon   szerűen kivágott, dudorokat nem kerit be, s a kivágások között kisse lenesyszerűen folytatódik.

Mertekek, ♀: Törzs	6.9 $\frac{m}{m}$ ebből
fej mell	2.6 »
I lábpár	5 »
IV »	5.5 »

♂ Elöttem ismeretlen.

Úgy látszik, hogy e faj a délilb fekvésű vidékeket inkább kedveli. Tartózkodásra nézve kedveli a füves helyeket.

Ismerem; Doroszlóról, Apatínból, Palánkáról, Tokajból es Nagy-Váradról.

SPEC. 3. FAJ. *ATTUS RUPICOLUS*, (C. K.), KŐSZÁLI SZ. FELSŐS H.

(rupes = szikla; a tartózkodásról.)

Syn. 1848. *Euophrys rupicola* C. Koch «Die Arachniden» XIV, p. 49.

Vide: THORELL «Remarks» p. 392. (in § Att. floricola).

♂ Gyönyörűen sötét-biborbarna. Elötteste igen finom hófchér szegelylyel, mely a fej clen is végig fut tehát az előfestet előről es oldalairól is körül fogja, — közepén egy finom, fehér hosszcsík, mely a szem-négyszög közepe táján kezdődik s nem eri el a nyeleesket. Végtesten az első mgodórpár táján két igen finom, fehér pont, — a második mgodórpár táján két harántfekvő, hófchér, szerű folt, a fonok felett hasonló, kisse szemyesedő foltpár; a végtest közepén végig egy barna orsófolt, mely hátul kisse ágas; a

has sárgásfehér. A lábak haragos-vörössesárgák, sűrűn álló barna gyűrűzettel, a világos helyek sok hófehér pikkelylyel. A tapogató barnás, czomb-vege es térde hófehér pikkelyekkel fedett.

A fejmell szélességénél hosszabb, elől elvágott; oldalról tekintve eleg magasan-ívesen emelkedett, legszele finom fehér szegélylyel; a szemmegyszög előlről és oldalról külön finom szegélybe foglalva. A mellvért barna, fehéres szőrökkel. A rágók bíborbarnák; az arcz magasságánál valamivel hosszabb. Az állkapcsok s az alajk bikorbarnák. A lábak czomb és szár részökben erősek, végeik vékonyodók. Az első pár másodvégize, alul két pár, — szára, alul, a külső oldalán egy tüskével; a hátsó lábpárok másodvégizei körüskörül s egész hosszukban tüskések.

A végtest szélességénél csak kevéssel hosszabb, hátsó felében tágult, legvégén csúcsosodó, kissé lenyomott.

Az alsó szemsor szemei opalízáló; a sor igen módosan kihajló, szemei tüzes színű finom karikákba foglaltak; az oldalszemek a középsőknek fele nagyságát megközelítik. A második sor két apró szeme közelebb áll az alsó mint a hátsó sorhoz.

A tapogató rövid, térde hosszabb a szárnál; a szár vastagságánál sokkal rövidebb; a pikkely kamálalakú, a nemzőszerv alig kidagadó, s egy laposan-lencsealakú, sötét vörösbarna gyűjtőt mutat.

Mertekek, ♀: Törzs	5	$\frac{m'}{m}$ ebből
fejmell	2.6	»
I lábpár	4.4	»
IV »	5.2	»

E pompas faj nőstényet nem ismerem. Mint őszelői alakot (augusztus) ritkaságképen a Kárpatokról (Kriván 4500' táján) es a Biharból (Vlegyásza) ismerem.

SPEC. 4. FAJ. ATTUS BRASSAYI N. SP. BRASSAY SZ. BRASSAYS H.

(Brassay Sámuel kitűnő magyar tudós tiszteletére.)

(X. tábla 216, a ♀ nagytva, 217 annak zórja.)

♀ Elő-és végtestének felülete tiszta fekete, hófehér pikkelyekből álló rajzokkal; a fejrészen, elől, a két nagy szem felett, egy hófehér folt, a két hátsó szem mögött egy-egy hófehér szemöldök, — a végtest elején egy fehér iv. közepén végig egy fehér szalag, mely a fonókat megközelíti, de az említett ívet nem éri el, minden oldalon két, résümtösen alülről-hátulról fel és előrefelé tartó, fehér csik; a homlok a szemek alatt hófehér, a két nagy szem keskeny, narancsvörös gyűrűben fekszik; a has és mellvért gyéren álló, fehér szőrözettel fedett; a lábak barnák, kevés fehéres pikkelylyel; a tapogatók sárgák.

A fejmell vaskos, koczkásan emelkedett, egyáltalában az egész test zömök. A szájrészek sötét vörösbarnák.

A zár két öblös, sekély mélyedésből áll, a két mélyedés között egy a szerű osztólemezt, mely hasított s a nyeleeske felőli végén nyílást mutat.

Mertekek: ♀ Törzs	5	$\frac{m'}{m}$ ebből
fejmell	2.3	»
I lábpár	4	»

♂ Előttem ismeretlen.

E szép faj, melyet THORELL tanár nem ismert és SIMON is ujuak tart s az Attus areigerus Walek közel rokonának mond, mint kora nyári alak az Orsova melletti Allion hegyen került birtokomba.

SPEC. 5. FAJ. *ATTUS CRUCIGERUS* WALCK. KERESZTES SZ. KRIFTTZ II.

(CRUX, generis -- kereset, viselni; a végtést vilákos rajzáról.)

Syn. 1825. *Attus crucigerus* WALCKENAER «Fam. Franc.» p. 59.

Vide: THORELL «Remarks» p. 391.

♀ (junior). A fejmell fejerésze barna, sárgás pikkelyekkel; mellrésze barnás. Végteste elején egy fehéres, az első ingödörpár állásának megfelelő fekete, kis pontpárral: hátsó fele egy finom, fehéres kereszt által négy ablakszerű fekete mezőre van felosztva, a mezők kockaulakúak; az oldalak és a has fehéresek. A tapogatók sárgák. A lábak ezombjai sárgák, végükön barnulók; a többi íz sok vörös barnával füstölt.

A fejmell szélességénél sokkal hosszabb, oldalról tekintve, a nyelecskétől ívesen emelkedik.

A rágók feketék, kevés, fehéres szőrözettel, az arc magasságánál nem hosszabbak, az alsó szemsor két középszemének térfogatánál szélesebbek.

A tapogató sárga, fehéres szőrözettel. Az első lábpár szárán, alul, öt tüske (példányomon a jobb lábán 5 tüske, a balon csak két pár), másodvégizen, alul, két pár tüske.

Az alsó szemsor módosan kihajló, szemei egyenlő távolságra egymástól, a középsők felátmérőnyire a sárgásfehér szőrözettel tömötten borított homlok szélével. A második sor két apró szeme valamivel közelebb az alsó, mint a hátsó sorhoz.

A zár példányomon nem fejlett.

Méretek: ♀ (ifjabb) törzs	5	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2.4	»
I lábpár	3.8	»
IV »	4	»

♂ Elöttem ismeretlen.

Egyetlen példányomat a Buda melletti Gellérthegy erődje alatti kopár térségen, mint nyári alakot találtam. E fajnak jellemző rajza, mely könnyen felismerhetővé teszi, reá birt, hogy leírását egy ifjabb példányra alapítsam. Dr. THORELL a faj azonosságát megerősítte.

SPEC. 6. FAJ. *ATTUS WAGAE* SIM. WAGA SZ. WAGAS H.

(Waga, a faj gyűjtőjének tiszteletére.)

Syn. 1871—72. *Attus Waga* SIMON «Revis. des Att.» Ann. de la Soc. Ent. de France 4. Ser. v. p. 148.

♂ Az *Attus ruficolus* legközelebbi rokona; hosszú karesú, lábakkal. Elötteste bíborbarnás, fején sok vörös-sárgával elegyített; közepén egy finom, sárgásfehér hosszvonal, mely a szemterese közepén kezdődik s a nyelecske felett megszűnik; a szemnégyzet elöl és két oldalt egy elmosódó, világos keretbe foglalva, e keret az oldalakon az elöttest végéig lenyomul s itt legvilágosabb. A végtést bíborbarnás, vörössel elegyes; közepén egy fehér, vörössel elegyes ágrajz, melynek nyele, a végtest elején kezdődve, a második ingödörpár táján, ∞ szerűen ágasodik; az egész ágrajz durva; az oldalak vörössfehérek, a hátmező fele, jelesen hátul, csipkések; a has sárgás. Lábai ezombrészekben vörös barnák, végük felé világosodók és gyűrűzöttek, az elálló szőrözlet között sok sárgás pikkelyvel; hosszuk, karesuk.

Az első lábpár szárán, alul, három finom tüskepár, — másodvégizen hasonlóképen; második lábpárján hasonlóképen; a többi lábpáron a szár és másodvégiz felül is tüskés.

A végtest tojásdad, kisse lenyomott, rövid.

Az alsó szemsor középsői oly távolságra a homlok szélével, mely egy szem felátmérőjénél nagyobb, a sor módosan kihajló, oldalszemei távolabbra esnek a középsőktől, mint ezek egymástól; a második sor két igen apró szeme nem közelebbre az alsó, mint a hátsó sorhoz.

A tapogató vörössárga, sok sárgas pikkelyvel; a vege barna; pikkelye nem feltűnően fejlett; szára a térdnél rövidebb, vastagságánál nem hosszabb, alulról tekintve, külső oldala végén egy finom, befelé görbült, hegybe végződő sarokkal; nemzőszerve egy sötét vörösbarna, mandulaalakú, alig kidagadó gyűjtőből áll.

Mertekek:	♂ Torzs	6.2 $\frac{m}{m}$ ebből
	fejmel	3.2 »
	I lábpár	9 »
	IV »	8.3 »
	(néha kisebb, t rzs: 4.5 $\frac{m}{m}$).	

Csupán csak két példány után ismerem, melyek egyikét a esorbai tó környékén (Kárpát) magam találtam; a másik, igen kis példány, a Rákosról való. (Muz. gy. Dr. Horváth Géza.)

SPEC. 7. FAJ. ATTUS NIDICOLENS WALCK. FÉSZKES SZ. NEST II.

(nidicolens = fészekben lakó; terjedelmes lakásáról.)

Syn. 1847. *Attus nidicolens* WALCKENAER «Hist. Nat. des Ins. Apt.» IV. p. 411

Vide: THORELL «Remarks» p. 368, 380.

♀ (junior). Előteste agyagsárga pikkelyekkel borítva (borszeszben sötét vörösbarna). Végteste sárga pikkelyekkel borítva, oldalaiiban, különösen látsó felében, néhány fehér \wedge szerűen álló bordacsik (borszeszben az alapszín hússzínű): hasa szennyessárgás, közepén egy széles, hússzínű hosszcsikkal. Lábai elenken vörössárgák.

Fejmelle rövid, kockásan felemelt, szelességénél csak kevéssel hosszabb; oldalról tekintve, a nyelecskétől ívesen emelkedett. A mellvert barna, fehéres szőrözettel. A rágók az arcz magasságánál alig hosszabbak, oly szélesek, mint az alsó szemsor két középső szemének a térfogata; tövük részben a homloknak világossárga tömött szőrözete által fedett. Az állkapcsok és az alajk sötétvörösbarnák. A tapogató sárga, végíze fehér szőrözettel eléggé borított s alig rövidebb, mint a térd és szár együttvéve. A lábak rövidek; az első pár vastagodott; a negyedik lábpár szára és végíze, töven, hússzínű, elmosódó gyűrű. Az első lábpár szárán, alul, három pár, — másodvégizén, szintén alul, két pár sötét tüske; a második lábpár szárán semmi tüske, másodvégizén, alul, két pár tüske; a többi lábpárokon a szárok fegyvertelenek; a másodvégizek végeiken 2—3 gyenge tüskével.

A végtest hossztojásdad, hátul esücsosodó; nem lenyomott.

Az alsó szemsor módosan kilajló, szemei egytorma távolságra egymástól; a középsők oly távolságra az igen szőrös, sárgásfehér homlok szelétől, mely egy középszem felátmerőjét meghaladja, a közök sárgásfehér szőrrel kitöltve; a második sornak két apró szemeséje kétszer akkora távolságra a hátso, mint az alsó sortól.

A zár példányaimon nem egészen fejlett, egészben \perp szerű lemez-berendezést gyanítat.

Mertekek:	♀ Torzs	6 $\frac{m}{m}$ ebből
	fejmel	2.2 »
	I lábpár	4.3 »
	IV »	5 »

♂ Alig rövidebb, fejlettebb fejmellel, vaskosra és hosszúra fejlett első lábpárral, mely barnavörös. A színezet ugy száraz állapotban, mint borszeszben a nőstényéhez hasonló, egyedül az előtest borszeszben világos barnavörös. A lábfegyverzet a nőstényével azonos. A tapogató vékony, végíze nimesen pikkelylve tájtva és sokkal hosszabb, mint a térd és szár együttvéve, a szár vastagságánál nem hosszabb, fegyvertelen;

a nemzőszerű egy sötét-vörösbarna, hegyeres gyűjtő, mely végéből egy igen finom, görbe, arszzerű hajlasu, hosszú sertet bocsat, e serté a végiz kivájtásának külső oldalához illeszkedik s egészen megfekvő.

Mertekek: ♂ Torzs	5·5	6	$\frac{m}{mm}$ ebből
fejmell	2·8		»
I lábpar	5		»
IV »	4·8		»

Mint nyári alakot leginkább kőgöregtegekből, hol nagyterjedelmű hurokokat szöveget, saját tapasztalásom szerint csupán csak Tokajból és Sátorajja-Ujhelyről (Kopaszhegy mindket helyen) ismerem. Továbbá Budapestről a muzeum-kertből (Muz. gy. Frivaldszky).

SPEC. 8. FAJ. ATTUS ARCUATUS (CL.) ÍVES SZ. BOGIGE II.

(arcuatus = íves, de boltozatos is; az előtest domborúságáról.)

Syn. 1757. *Araneus arcuatus* CLERCK «At. Succ.» p. 125.

Vide: THORELL «Remarks» p. 390.

♂ Fekete; arca s a tapogató szárának külső oldalán egy csésze, felerek; az első lábpar terde, alul sok fehér szőrrel; az elő es végtest felületén sok sárgás pikkely; a has szennyesárga. A lábak, melyek közül az első pár aránytalanul vastag es hosszú, sötét barnafeketek, espőik es végzeik barnássárgák, az utóbbiak barna gyűrűzettel. Az első lábpar, alul, kefeszerű, tozott, hosszú szőrözettel.

A fejmell nagy, szélessegenél hosszabb, kockásan felenelt; oldalról tekintve, hatvonala vízszintes, hátul hirtelenül es meredeken a nyeleckére lecsapott.

A mellvert tojásdad, aránylag kicsiny, fehéres szőrozetű. A rágók vörösbarnák, az arca magasságánál nem hosszabbak, az alsó szemsor két középszeme terfogatánál szélesebbek, fővükön hosszszorba tomoruló fehér szőrözettel; a homlok fehér szőrözete három harántsorba tömörül, melyek közül a felső sor, a szemsort felülről megkerüli. Az állkapcsok es az alajk vörösbarnák, az előbbiek végök belső szélén kissé világosodók. A lábak erősek; az első pár szárán, alul, három pár, a másodvégizen, alul, két pár erős tüske; terde belső oldalán egy kisebb tüskével; ezombjának felületén, elől, negy tüske, ezek közül három egymás mögött; a többi pár ezombja felületén 4—5 tüske; a második pár szárának es másodvégizenek fegyverzete az első lábpareval azonos; a többi lábpar szára es másodvégize az oldalakban is tüskés s terdizeiken mindket oldalon egy-egy tüske.

A végtest esucosan tojásdad.

Az alsó szemsor kihajló; oldalszemei tavolabbra esnek a középsőktől, mint ezek egymástól, a középsők a homlok szeletől oly távolságra, mely közel szemtámerőnyi; a második sor két kis szeme láthatólag közelebbre esik az alsó mint a hátsó sorhoz.

A tapogató vörösbarna, pikkelye módosan fejlett; szára saját vastagságánál es a terdnel rovidebb; alulról tekintve, külső oldala végén egy farkasfülszerű, vaskos nyujtvány látható; nemzőszerű egy sötét vörösbarna, elől lelapított s elkerekített, hátul kissé dudorodó gyűjtőből áll, melyhez elől egy kis esavart, ujjyszerű, kívülről befele irányozott, tompa toldalek esullakozik.

Mertekek: ♂ Torzs	7	$\frac{m}{mm}$ ebből
fejmell	3·7	»
I lábpar	8·2	»
IV »	7·2	»

(mela csak, torzs: 4·4 $\frac{m}{mm}$; e két nagyság között a közepel tartó alakok a leggyakoribbak).

♀ Előtem ismeretlen, ugy latszik, rejtett életet folytat.

A bokros helyek verőfényes tisztaságán igen gyakori tavaszi és nyári alak s a legjobb szokók egyike. Számos hím mellett soha sem sikerült nőstényt találni s THORELL is ritkának mondja.

Ismerem: Doroszlóról, Apatinból, Palánkáról, Tokajból és Rakamazról, a nagy. nemz. Muzeuumban: Nagy-Váradról (Moesáry) és Pecs vidékeről (Frivaldszky).

SPEC. 9. FAJ. ATTUS FLORICOLA (C. K.) VIRÁGLAKÓ SZ. BLUMEN H.

(floricola = virágban lakó; a gyakori tartózkodási helyről.)

Syn. 1837. *Euophrys floricola* C. Koch Uebersicht des Af. Syst. I. p. 34.

Vide: THORELL «Remarks» p. 391.

♂ (junior). Vörössesszürke; a végtesten negy fekete folt, párban állva; a hátsó folt pár kisebb; a has sárgásszürke. A szentérese hátsó feleben egy elmosódó, rövidke, finom, világos vonás; oldalán, a második és harmadik sor szemei alatt, a pikkelyzet szintén világosodó. Az egész test pikkelyzete fehéres-vörösséssel elegyesen felhőzött. A lábak barnássárgák, barnán gyűrűzöttek, sok fehéres pikkelylyel; az első pár nem vastagodott.

A fejmell kockásan emelkedett, szélessegenél valamivel hosszabb; oldalról tekintve, a nyeleesketől rvesen emelkedett. A mellvert kicsiny, tojásdad, barna, kevés világos szőrözettel. A rágók, oldalról tekintve, tetemesen a homlok alá visszatolva, barnák, az arez magasságánál láthatólag rövidebbek. Az állkapcsok s az alajk barnák. A tapogató sárgás, esücsán kissé füstös, ezombja barnás, végize rövidebb mint a terd és szár együttvéve.

A lábak rövidek; az első pár szárán, alul, három pár, másodvegizen, alul, két pár karesű tüske.

A végtest tojásdad, elég pohós, hátul alig esücsosodó.

Az alsó szemsor szemei rókavörös gyűrűkbe foglalva, egyenlő távolságra egymástól; a sor könnyepen kihajló; középsői körülbelül fél szemátmerőnyire a homlok szeletétől; a második sor két apró szemeséje annyira az alsó mint a hátsó sortól.

A zár harmadvedlésű példányomon még nem fejlett.

Mertekék: + Torzs	4.8	$\frac{m}{\mu m}$	ebből
fejmell	1.8	»	
I lábpár	3.2	»	
IV »	4.7	»	

♂ Fejlettebb fejmellel: hosszabb, majdnem egyszínűen barnás labakkal és világosabb alapszínnel. A tapogató berendezésénél fogva könnyen megkülönböztethető. A tapogató szára nem rövidebb a terdnel, hosszúságánál nem vastagabb; külső oldalán egy lapos, párhuzamos oldaln, végen elkerekített, kissé előre irányozott nyújtvány áll, mely magánál a szárnál valamivel hosszabb. A pikkely domború, rövid; nemzőszerve laposan lenesealakú, nemi kígyózó sculpturával; különben sötetszínű.

Mertekék: ♂ Torzs	4.7	$\frac{m}{\mu m}$	
fejmell	2.4	»	
I lábpár	4.5	»	
IV »	5.2	»	

Mint őszi alakot csupán csak Erdelyből, Szasz-Vesszösről ismerem, hol a Degenfeld-fele szőlő füves helyen találtam.

SPEC. 10. FAJ. ATTUS ERRATICUS WALCK. BOLYGÓ SZ. IRRENDE H.

(erraticus = bolygó, kóborló; a nyüzsgő élemtóról.)

Syn. 1825. *Attus erraticus* WALCKENAER «Faun. Franc.» p. 46.

Vide: THORELL «Remarks» p. 396.

♂ Elötteste szürkessárga (lekopva: fenyés fekete); végteste vöröses szurkes. vege fele \wedge szerűen állított néhány világos ágrajzzal, ezek felett az oldalból jövő néhány reszűntös vonalkával (lekopva: barnas-feheres rajzokkal, melyek a bőrtől erednek). Lábai sárgások, sűrűn álló barna gyűrűzettel.

A fejmell jól emelkedett, szélességénél hosszabb; oldalról tekintve, felülete vízszintes, szemtere kisse előre lekonyuló; hátul a mellrész meredeken leesapott.

A mellvért tojásdad, barna, igen gyéren szőrös.

A rágók vörösesbarnak, meglehetősen hátratulnak, az areznál alig hosszabbak. Az állkapcsok és az alajk barnások. A tapogató sárga, enyésző barna gyűrűzettel; végize oly hosszú, mint a terd és szár együttveve. A labak rövidek, nem erősödtek; az első pár szárán, alul, három pár, másodvégizen szinten három pár hosszú, karesú tüske.

A végtest kissé lapított, szélesen tojásdad.

Az alsó szemsor alig kihajló; szemei, egyforma távolságra egymástól; finom, vöröses gyűrűkbe foglalva, a két középső körülbelül felátmerőnyire a homlok széletől; a második sor két apró szemeseje annyira az alsó, a mennyire a hátsó sortól.

A zár egy harántfekvő, felhóldszerű, barna, fenyő lemez, mely domborúságával a legzöres fele áll.

Mertekek: ♀ Torzs	4	$\frac{m}{m}$ ebből
fejmell	2	»
I lábpár	2·7	»
IV »	3·2	»

♂ Alig kisebb; barna, csak a esuklóokban világosodó lábakkal; tapogatójának ezombja, terde és szára világos sárga, pikkelye sötétbarna; a szár vastagságánál rovidebb, külső oldala vege egy finom, egyenes, hegyes nyújtványnyal, mely magánál a szárnál hosszabb; a nemzőszerv egy jól kidagadó, hengeres, elől-hátul golyószerűen elkerékített vörösbarna gyűjtőt mutat.

Mertekek: ♂ Torzs	3·6	$\frac{m}{m}$
fejmell	1·8	»
I lábpár	3	»
IV »	3·5	»

Leginkább verőfenyes fekvésű gorgetegeken, de reteken is tartozkodo tavaszi és nyári faj, mely nem ritka. A ♀ igen terjedelmes burkot sző, melyben a peteket a kikelesig őrzi.

Ismerem: Pancsováról, Orsováról, Ó-Ogradenáról, Szajolról, Tokajból, S.-A.-Újhelyről, az Alsó-Hámorból, B.-Füredről; Ungvárról (Muz. gy. Vidra Ferd.).

SPEC. 11. FAJ. ATTUS PUBESCENS (FABR.) BOZONTOS SZ. ZOTTIGE H.

(pubescens = szőrösödő; a szőrő-ségtől.)

Syn. 1775. *Aranca pubescens* FABRICIUS «Syst. Entom.» p. 438.

Vide: THORELL «Remarks» p. 381.

♀ Szurke (lekopva: feketebarna). Lábai egyszínűen vörösbarnak, szurkes pikkelyekkel.

A fejmell fejeresse koczkasan felemelt, elől egyenesen elvágott, oldalról tekintve, a nyelecsketől boltozatosan emelkedett; a szemterese tetemesen előre lejtő; felülről tekintve, az alsó sor középszeméi csak

kevesse a homlok előtt kiállók. A rágók az arez magasságánál nem hosszabbak, az alsó sor két középszemének terfogatánál nem szelesebbek, vöröses barnák, feheres szőrözettel. A tapogató vöröses barna, terde, szára es végíze majdnem egyforma hosszúságúak.

A lábak elég hosszúk, nem erősödöttek; az első pár szárán, alul, három pár karesn, — másodvegyzen, alul, két pár igen hosszú, karesú túske.

A végtest rövid-tojásdad, hátul nem esúcsosodó.

Az alsó szemsor módosan kihajló, szemei egyforma távolságra egymástól, a középsők bőven egy fel szemátmérőnyire a homlok széletől.

A második szemsor két igen apró szeme amyira az alsó a mennyire a hátsó sortól; a hátsó sor két szeme megkülönböztethetőleg közelebbre egymáshoz, mint az alsó sor oldalszemei szintén egymáshoz.

A zár egy terjedelmes, világos barna, majdnem kerek terese, melynek kellő közepen egy tetemes, szivalaku benyomás látható.

Mertekek: ♀	Törzs	5 $\frac{m}{m}$ ebből
	fejmell	2.5 »
	I lábpár	3.8 »
	IV »	6 »

♂ Kisebb végtesttel, a nőstényéhez hasonló szemezettel. A tapogató szára nem rovidebb a terdnel, külső oldalán egy lapos, elől elkerekített s kisse kanálszerűen kivájt, előre irányozott nyujtványt visel, mely magánál a szarnal hosszabb s a szár vastagságánál nem keskenyebb. A nemzőszerv egy sötét-vörösbarna, lapos gyujtóból áll (a him tapogatója igen hasonlít az *A. floricola*éhoz).

Mertekek: ♂	Törzs	4 $\frac{m}{m}$ ebből
	fejmell	2.3 »
	I lábpár	4 »
	IV »	6.2 »

Csupán csak egy pár után ismerem, melyet Pozsonyban a Dunaliget füvében találtam.

NEM. 11. GEN. AELUROPS. THORELL.

(*αἰλογορος* = maeska, *ὄψις* = szem; a nagy szemek fedett elhelyezéséről)

Syn. 1870. THORELL «On Europ. Spiders» p. 219.

A homlok amyira kihajló, hogy — felülről tekintve a fejet — az alsó sor középszemei nem látszanak. Az alsó szemsor kihajló; középsői oly távolságra a homlok széletől, mely fel átmerőjüket felülmulja. A hátsó lábpárok az elsőknél hosszabbak. A negyedik lábpár szára láthatólag rövidebb mint másod- es elsővégeze együttveve.

A bordáskörmök karesuk s legalább az *Aelurops festivus* I-ső lábpárján hosszú bordákkal felszerelve; e bordázat már egy erős nagyítólenese segítségével is kivethető, lásd: II. kötet, VI. tábla, 151. e.

SPEC. 1. FAJ. AELUROPS FESTIVUS (C. K.) DÍSZES MACSKAPÓK. GESCHMUCKTE KATZENSP.

(*festivus* = esinos; a rajzokra vonatkozik.)

Syn. 1834. *Euophrys festiva* C. Koch in Herrich-Schäffers «Deutschl. Ins.»

♀ Gesztenyebarna, sok fehér rajzzal. A szemteresen három fehér hosszvonalka, az egyik kozbül, egy-egy a szemnegyszög belső oldalán; a mellresz közepen egy felhős, fehér rajz. A végtest legelejen két fehér, parhuzamos, rövid vonalka, a köztük elterülő köz fekete; e két vonalka terfogatának megfelelő szelesen s a fonóig erve, egy fehér-barna elegytestű szalag vonul, mely keffelől két-két barna folttal szegelezetetik.

A végtest oldalai barnán es feheren, párduezszerűen es rikitoan tarkak. A has tiszta sárgásfeher. A labak feheren es barnán, párduezszerűen tarkák.

A fej mell nagy, szelessegenél hosszabb; oldalról tekintve, a nyelecsketől magasívesen domborodó, elől lekonyuló. A mellvert keskeny, hosszukás; feheres szőrrel bőven fedett. A rágók az állkapcsokra csapottak, az arez magasságánál rovidebbek, az alsó sor két középszemének terfogatánál sokkal szelesebbek. A tapogató sárga, fehér es barna szőrrel bőven fedett, szara nem hosszabb a terdnel, végíze alig rövidebb, mint a szár es terd együttveve. A két első lábpar rövidített, vaskosodó; az első pár szárán, ahul három pár, oldalt két tüske, másodvégizen, ahul, két pár tüske, oldalán 1 (?) tüske; a hátsó lábparokon különösen a másodvégizek sok karesu tüskeekkel fegyverettek.

A végtest szelesen tojásdad, előgge polhós.

Az alsó szem sor kihajló, oldalszemei sokkal távolabbra esnek a középsőtől, mint ezek egymástól; a középsők, zoldes tűzben egye, a fehér homlok szelétől majdnem szemátmérőnyire allanak. A második sor kicsiny szemei annyira az alsó, mint a hátsó sortól; a szemegyszög magasságánál alig szelesebb. Felülről tekintve, az alsó sor középszemei felett egy serteszerű szőrőkből való ernyő latható.

A zár egy világos vörössesárga térese, \wedge szerű, sekely benyomással.

Mertekek:	♀	Törzs	7·8 $\frac{m}{mm}$ ebből
		fej mell	3·8 »
		I lábpar	5 »
		IV. »	8·8 »

♂ Kisebb, kevesbe tarka labakkal es torzsszel. Tapogatója kurta, izei sárgák, feheres szőrözettel, az ezombizen, felül két tüske; terde szelessegenél alig hosszabb; a szár a terdnel valamivel rövidebb, kevesse tágult, s egy meglehetősen hosszú, nyulfül alakú nyujtványban végződik, mely nyujtvány a pikkelyre ráfekszik, de felülről bajosan kivethető, mert pikkelyszerű szőrözettel fedett; a pikkely kamálalaku, kisse barnult, keves szőrözettel; nemzőszerve, oldalról tekintve, egy barna, gesztenyealakúra kidagadó, síma gyűjtőt mutat.

Mertekek:	♂	Törzs	6·7 $\frac{m}{mm}$ ebből
		fej mell	3·4 »
		I lábpar	5 »
		II »	5·8 »
		III »	7·8 »
		IV »	8·2 »

E fajt mint nyári alakot leginkább Erdelyből, meg pedig Sebesváraljáról es Kolozsvárról ismerem. hol rendszeren a dombok verőfenyes oldalain vadászgat; nagysága es nyüzsgese által rögtön feltűnik. Magyar reszekben csupán csak Tokaj mellett taladtam.

SPEC. 2. TAB. AELUROPS SIMPLEX N. SP. EGYSZERŰ M. EINFACHE K.

(simplex = egyszerű; a színezetűl.)

(VIII. tábla, 189 a ♂ tapogatója, 190 a ♂ tapogatójának száríze, 191 n. a. hátsó lába.)

♂ Előtete barna, fakó szőröeskekkel; végteste fekete, szennyessárga pikkelyekkel; lábai barnák, valamivel világosabb ezombokkal, a többi iz füstösen behomályosítva. Az első lábpar szárának belső oldalán, elől, három megfekvő, előre irányzott tüske.

A fej mell vaskos, magas; szemtereseje előrefele lejtő, homloka áthajló, ugy, hogy az alsó sor két nagy szeme, a fejet felülről tekintve, nem látható; a szemterese sok durva szőrökkel borítva. A mellvert korded, kicsiny, barna, keves sárgás szőrözettel. A rágók tove barna, vége világosodó. A labak vaskosak, a második par szárán, belül es elől, két megfekvő tüske. A végtest hatso feleben kisse tágult.

A tapogató elég bunkós; terde vastagságánál nem hosszabb, a szár a terdnél rövidebb, a végén, felül, egy nyulfülszerű, kissé oldalt-kifele görbülő nyujtvánnyal, mely a pikkely domborúságához alkalmazkodik és a bő szőrözet alatt eltűnik; a pikkely kaméialaku, durván szőrös, elég domború; nemzőszerve egy egyszerű, barna, cipőalaku nagy gyűjtő, mely igen ki és kissé oldalt kifele dagadozik.

Mertekek: ♂	Törzs	6·3 $\frac{mm}{m}$	ebből
	fejmell	3·6	»
	I lábpár	4·9	»
	II »	5	»
	III »	6·5	»
	IV »	7·9	»

♀ Elöttem ismeretlen.

E fajnak egyetlen példányát, mint tavaszi alakot Doroszló rétjein találtam; példányom arról is nevezetes, hogy jobb tapogatója esonka, nélkülözi a pikkelyt és a gyűjtőt.

SPEC. 3. FAM. AELUROPS GILVUS (SIM.) MÉZÉES M. HONIG K.

(gilvus = mézsárga; az általános színezetről.)

Syn. 1869. *Atlas gilvus* SIMON «Monogr. des Attid.» p. 532. (66.)

♂ Barnafekete s mindenütt sárgás pikkelyekkel egy borítva, hogy az alapszín kilátszék. Lábai vörös-barnák, sok sárgás pikkelyvel; a két első pár kurtított, vastkos.

A fejmell szélességénél sokkal hosszabb, elől ívesen elvágott; oldalról tekintve, a nyelceskétől magasívesen emelkedő, a szenteresen ívesen lekonyuló. A mellvért hosszukás, keskeny, barna, szőrös. A rágók vörös-barnák, az állkapcsokra esapottak, az arez magasságánál valamivel rövidebbek. Az állkapcsok szelesek, elől elkerekítettek, vörös-barnák szemyes fehères szőrözettel.

A lábak bőven légyverzetek; az első pár szárán, alul, három pár, belső oldalán még két tüske; másodvégizen, alul, egy pár, belső oldalán három hosszú tüske; a czomb felületének vége felé három karcsu, hosszú tüske egymásmögött; a negyedik lábpár szára és másodvégíze hosszában, köröskörül tuskés. A végtest tojásdad, nem lapított, végét a kiálló fonók esücsossá teszik.

Az alsó szemsor kihajló, szemei között tetemes közök vannak, a középszemek, közel szemátmerőnyire az alig szőrös homlok szélétől, zöld tűzben ragyognak; a szemégyszög magasságánál sokkal szelesebb; a második sor két apró szeme annyira az alsó, mint a hátsó sortól.

A tapogató barna; szára és pikkelye fehères szőrözettel borított, a szár a terdnél rövidebb, saját hosszánál vastagabb, fegyvertelen. A nemzőszerve, a külső oldalról tekintve tetemesen kidomborodó, süveg-alaku, sötét-vörös-barna.

Mertekek: ♂	Törzs	6·3 $\frac{mm}{m}$	ebből
	fejmell	3·2	»
	I lábpár	4·4	»
	IV »	7	»

♀ Elöttem ismeretlen.

Egyetlen példányomat, mint őszelei (szeptemberi) alakot, evekkel ezelőtt Veszprem mellett, az ottani meszes hasadékok silány növényzetű gyepesein találtam.

I.

FÜGGELÉK.

ÓPILIONES. KASZÁSPÖKÖK

AZ EDDIG ISMERETES MAGYAR FAJOK ÁTNÉZETES TÁRGYALÁSA.

Az Opiliók vagyis Kaszaspokok magyar Faunája mindeddig meg nem kepezte a tuzetesebb vizsgalodas es tanulmány tárgyát. Magam is csak mellekesen foglalkoztam vele; mindazonáltal hasznos dolgot velek mivelni, a midön mindazt, a mi ezekről az alakokról tudomásomra jutott, legalább egy átnézetesen taglalt es tartott kis dolgozatban közreboesítom.

A nemek es fajok synopticus táblazataimál Dr. Koch Lajos kitünő szakbuvár módszeret követtem, ugyanazt, a melyet e buvár 1869-ben a következő czimű füzetben tárgyalt: „*Zoologische Mittheilungen aus Tyrol. Der 13. Versammlung deutscher Naturforscher und Aerzte gewidmet vom tirol.-vorarlb. Landes-Museum (Ferdinandum). Innsbruck 1869.*”

A füzet synopticus táblazatai az összes nemekre es fajokra terjednek ki.

ORDO:

OPILIONES. KASZASPOKOK.

A fejmell a vegtesttel összeforradt. A fej es mellresz tokeletesen összeforradt; a mellresz es vegtest kozotti határ alulról meg kivethető.

Két szem.

Nyolez, rendszerint hosszú, karesu lab, melynek izulete (7) a tulajdonkepeni pókokoival egyenlő beosztasu.

A rágo feleknek mindenike *kettős*, ollómödra működő csipókorommal.

A tapogató megvan s mind a két ivarnál egyforma.

Semmi fonószervezet.

A NEMEK SYNOPTICUS ÁTNÉZETE.

§ A tapogató vege semmi köröm.

1. A rágók feltünően meghosszabbítottak:

GENUS: ISCHYROPSALIS C. Koch.

2. A rágók nem feltünően hosszuk,

GENUS: NEMASTOMA C. Koch.

§§ A tapogató vege egy korommal.

† A köröm fogacsolt.

3. A testen semmi tuskek:

GENUS: LELIOBUM C. Koch.

†† A tapogató korine nem fogasolt.

4. A negyedik lábpar ezomb, terd, szar es másodvegeze hosszabb, mint a többi lábparon ugyanazon ízek.

GENUS: EGAENUS C. KOCH.

5. A szemdudor igen nagy, hosszánál szelesebb:

GENUS: PLATYLOPHIUS C. KOCH.

† A szemdudor arányos nagyságu.

6. A tapogató hosszú, karesú; a rágók felül szarvszerűen kinyújtva:

GENUS: CERASTOMA C. KOCH.

7. A tapogató nem hosszabított; a rágó nem szarvszerűen nyújtott:

GENUS: OPILIO HERBST.

A FAJOK SYNOPTICUS ÁTNÉZETE.

1. GENUS: ISCHYROPSALIS C. KOCH.

§ A ket szem külön-külön dudoron áll.

1. *I. Helrigii* PANZER.

§§ A ket szem kozos dudoron áll. A labak láthatólag szőrösek. A rágó es a tapogatópár fekete:

2. *I. manicata* L. KOCH.

2. GENUS: NEMASTOMA C. KOCH.

Egyszínű, sötét fajok:

§ A tapogatókon egyszerű szőrök:

1. *N. Dacicum*¹ L. KOCH.

§ Az egész tapogaton a szőrök gombokból indulnak. A szemdudor nem rovátkolt. Az állat egészen fekete:

2. *N. triste* C. KOCH.

Tarka fajok:

§ A tapogató fekete (a végétsten egy világos foltpár).

3. *N. bimaculatum* FABR.

§ A tapogatók világosabb színezetűek.

† A törzsön arányos rajzok.

4. A háton, a szemek mögött, ket eseesalaku dudor:

4. *N. Sillii* O. HERM.

5. A háton semmi dudor:

5. *N. flavimanum* C. KOCH.

3. GENUS: LEIOBUNUM C. KOCH.

§ A ezombok fogasoltak.

1. A rágók tövén, felül, egy-egy, sertebe végződő, kúpidomú dudor.

1. *Leibunum bicolor* FABR.

2. A rágó töve felett két szeles lemez; a törzs felülete szemesesen-ripacos, kopasz:

2. *L. hemisphaericum* HERBST.

§ A ezombok sertekkel ellátva.

† A tapogató terdizén semmi nyújtvány.²

1. A lábak felülete durván szemeses-ripacos:

3. *L. nigricans* C. KOCH.

¹ KOCH L. «Dacicum» n., szerintem Dacia után a «Dacicum» a helyes.

Az ellentétes faj: *L. bibrachiatum* a tapogató térdén nyújtványt visel; e faj eddig magyar földről ismeretlen.

2. A lábak simák : a szemdudor magas, elől függőleges :

4. *L. glabrum* L. KOCH.

4. GENUS: EGAENUS C. KOCH.

§ A végtesten semmi fogacsolások.¹

1. A rágók, a tapogató ezombize alul-felül, ez utóbbinak terdize is felül fogacsokkal fegyverzett :

1. *E. convexus* C. KOCH.

2. Ugyanazon részek csak sertekkel ellátva :

2. *E. ictericus* C. KOCH.

5. GENUS: PLATYLOPHUS C. KOCH.

§ A lábak sertekkel ellátva.

1. A tapogatók végize sertekkel borítva : terdize oldalt három fogacsosál :

1. *P. Pinctorum* C. KOCH

§§ A lábak fogacsokkal fegyverzettek.

2. A tapogató terdizen semmi fogacs :

2. *P. rufipes* C. KOCH.

+ A tapogató végizen, alul, semmi tuske.

3. A tapogató ezombizen, alul, a tovon egy sertes kiszögelles :

3. *P. strigosus* L. KOCH.

4. A tapogató ezombizen alul semmi kiszögelles.

A végtesten semmi fogacsolás.

4. *P. alpestris* C. KOCH.

6. GENUS: CERASTOMA C. KOCH.

§ A ezombok tuskekkel fegyverzettek.

1. A fejresz előfelének a szele alatt, a rágók felett, két apró fogacs. A tapogató ezombize sertekkel ellátva :

1. *C. cornutum* LINNÉ.

§§ A ezombok csak sertekkel ellátva.

2. A fejreszen semmi fogacs. A lábparok szárnczi hengerdedek.²

2. *C. molluscum* L. KOCH.

7. GENUS: OPILIO HERBST.

§ A test felszíne szemcses.

1. A test előszelen semmi előre- vagy kiálló tuske.³ A végtesten semmi fogacsorok.

1. *O. instratus* L. KOCH.

2. A végtesten harantsoros fogacsolás. A szárak hengerdedek.

2. *O. parictinus* DE GEER.

+ A szárak szögletesek (negyeliiek).

+ A rágók töve felett két fogacs.

3. A tapogató ezombján, alul, hosszú, sertekben végződő fogacsok :

3. *O. pristis* L. KOCH.

4. A tapogató ezombján, alul, kurta, a serteket oldalt boesítő fogacsok :

4. *O. vorax* L. KOCH.

¹ Az ellentetes faj, *E. mordax* C. KOCH a végtesten harantsorba állított fogacsokat visel. Eddig nem találtam

² Az ellentet: *C. brevicorne* szögletes szárakkal; nálunk nem találtott.

³ Az ellentét: *O. terricola* 3 fogacsosál; nálunk nem találtott.

7. A ragok töve felett semmi fogacs és semmi lemez.

a. A tapogató ezombúze sertekkel ellátva.

5. A ezombók szögletesek (negyélűek).

5. *O. alpinus* HERBST.

6. A ezombók hengerdedek:

6. *O. grossipes* HERBST.

§§. A test felszeme sima.

7. A tapogató sertekkel ellátva; ezombúze felső végén egy befelé álló, kefeszerűen sertes kiszögellés; a második és negyedik lábpar ezombúja szögletes (negyélű):

7. *O. Rhododendri* L. KOEN.

AZ ELTERJEDÉS.

Ischyropsalis Helvigi PANZER. «Magyarbarlang» Bihar megyében, gyűjte Frivaldszky János; Erdelyből Kis-Disznódról és Praesberől említi Sill Victor.

Ischyropsalis manicata L. KOEN. Erdélyi (Nagy-Szeben környékbeli) példányok után leírta Dr. Koch L. (Zool. Mitth. aus Tirol. Der 43. Versammlung, deutscher Naturforscher und Aerzte gewidmet etc. Innsbruck 1869).

Nemastoma Dacitsem L. KOEN. Erdélyi példányok után leírta Dr. Koch L. (mint a megelőző a). Magam Görgey-Szt-Imren kövek alatt találtam.

Nemastoma triste C. KOEN. Pozsony (Dunaligetek nyirkos, árnyékos helyeken) gyűjte Dr. Böckh Gy. Magam Erdelyben, Görgey-Szt-Imren gyűjtöttem, leginkább fakereg alatt.

Nemastoma bimaculatum FABR. Pozsony (Dunaligetek) Dr. Böckh. Alsó-Hámor (Borsod) kövek és hullott lomb alatt elgyűjtöttem.

Nemastoma Silli O. HERM. Erdely, Nagy-Szeben környékéről (leírása «Beitrag zur Kenntniss der Ar. Fauna Siebenbürgens. Verhandl. u. Mitth. des sich. Ver. für Naturwissenschaften in Hermanstadt, 1871): lásd jelen kötet X. tabla, 218 r. egész alak nagyítva, 219 törzs alulról, *m* rágó, *r* alkapocs, *cs* a tapogató ezombúja, *c* esipők, *a* mellvert, *b* rancz, *w* végelnyílás.

Nemastoma flavimanum C. KOEN. Erdely: csiki havasok, a sziklafalak tövén gyűjtöttem. Seidlitz György Nagy-Szeben körül, Frivaldszky János a Krassó megyében fekvő «Plopa» barlangból szerezte.

Leiobunum bicolor FABR. Kolozsvár (Muzeynkert kertesei, valószínűleg a fenyvekkel került e kertbe); Bihar «Vlegyásza», «Piatra falhurului» és az «Onesásza» barlang körüli sziklákon; azonkívül a Körösszoros szikfalain is.

Leiobunum hemisphaericum HERBST. Kolozsvár (Muzeynkert kertese).

Leiobunum nigricans C. KOEN. Csiki havasok (Égyeskő) Erdelyben; Sill Victor Praesberől, Dr. Seidlitz N.-Szeben környékéről ismertettek.

Leiobunum glabrum L. KOEN. A Körösszoros sziklafalain.

Egagnus conreus C. KOEN. Mehadiáról és Orsovaról szerzte Frivaldszky János; Nagy-Varadról Moesáry Sándor. Erdelyben Devarol, K.-Disznódról Sillnel; Dr. Seidlitznel és Bergleiter G.-nel Nagy-Szebenből; az erdélyi muzeumban Kolozsvárról és Mező-Záhról.

Egagnus ictericus C. KOEN. Kolozsvárról és Maros-Vásárhelyről az erd. muzeumban; Sillnel N.-Szeben környékéről.

Platylophus pictorum C. KOEN. Kolozsvárról és a Hargita hegységről (Mezőhavas) az erdélyi muzeumban; Tatra-Füreden gyűjte Frivaldszky János.

Platylophus rufipes C. KOEN. A Hargita hegységről (Mezőhavas-Kacza) az erd. Muzeumban; Sillnel Nagy-Szeben vidékeről.

Platylophus strigosus L. KOEN. Kolozsvárról és Nyarádszeredáról az erdélyi muzeumban.

Platylophus alpestris C. Koch. Kolozsvarról s a Biharról (Onesásza sziklafal) az erdélyi múzeumban; Nagy-Szeben vidékeről Sillnel, Bergleítternel es Dr. Seidlitz jegyzekében.

Cerastoma cornutum L. Ungvár körül gyűjtte Vidra Ferdinánd; Köszéről, továbbá Erdélyből (esiki havasok) es Nagy-Szebenből magam ismerem.

Cerastoma molluscum L. Koch. A esiki havasokról (Nagy-Hagymas-Kurnatura) az erdélyi múzeumban.

Opilio instratus L. Koch. Budapesten gyűjtte Pavel János. Magam Erdélyből ismerem n. m.: a «Vlegyászáról», a «Mezőhavasról»; Bergleiter G. Nagy-Szeben körül gyűjtte.

Opilio parietinus DE GEER. Erdélyben Balaubanya, Kis-Disznod, Nagy-Szeben körül tenyeszik.

Opilio pristis L. Koch. Kolozsvár es Nagy-Szeben környeken fordul elő.

Opilio rorar L. Koch. Erdélyben a «Vlegyászán» es a «Praesben» talaltatott.

Opilio alpinus HERBST. Erdélyben a «Nagy-Hagymas», «Mezőhavas» es «Vlegyásza» havasokról, továbbá Sillnel a Praesberől ismeretes.

Opilio grossipes HERBST. Erdélyben Kolozsvarról es Nagy-Szeben körül talaltatott.

Opilio Rhododendri L. Koch. Bihar megyében es Tatra-Füreden gyűjtte Frivaldszky János; «Magyarország» jelzővel gyűjtte Petenyi S.; magam a Krivan torpefenyő-övében (Hangleh) gyűjtöttem; Dr. Koch L. is Erdélyből említi.

II.

ANHANG.

ÜBERSICHT DER SPINNEN UNGARNS.

ÜBERSICHT DER SPINNEN UNGARNS.

Im Vorworte zum zweiten Bande dieses Werkes habe ich die Gründe angeführt, welche mich bewogen haben, von einer wortgetreuen Uebersetzung des HL., beziehungsweise descriptiven Bandes abzugehen.

Ich habe mich aber auch entschlossen, diesem Bande eine Uebersicht beizugeben, welche den Anforderungen meiner ausländischen Freunde und Collegen entgegen kommen soll, und welcher ich hiermit einige Bemerkungen vorangehen lasse.

In der Einleitung des 1. Bandes pag. 3 habe ich den Plan des Buches entwickelt und dort zweier Anhänge gedacht, deren erster eine kritische Recension derjenigen Arten enthalten sollte, welche in anderen Werken als aus Ungarn stammend angeführt erscheinen. Ich habe mich dieser muhevollen Arbeit auch unterzogen und dieselbe auch durchgeführt.

Es traten jedoch Umstände ein, welche mich bewogen haben von der Publication dieses Anhanges abzusehen.

Es ward mir nämlich mittlerweile gestattet, Spinnenarten zu untersuchen, welche die Grundlage zu verschiedenen Publicationen bildeten, und ich habe mich vollkommen überzeugt, dass die, zumeist auf W. HAUS und C. KOCH's grosses Werk und ausschliesslich auf Färbung basirten Bestimmungen so oberflächlich, eigentlich so unrichtig waren, dass eine Reduction derselben, d. h. der ihnen beigelegten C. KOCH'schen Benennungen, auf THORELL's synonymisch berichtigte Benennungen mehr als gewagt erschien. Dieser Umstand musste mein Vertrauen zu solchen Benennungen, welche ich mit den betreffenden Typen nicht confrontiren konnte, überhaupt vollkommen erschüttern.

So ward es mir z. B. gestattet, Dr. GEORG BÖCKH's gesamntes Materiale für das ungarische National-Museum zu erwerben, dasselbe zu überprüfen und mit den betreffenden Publicationen zu vergleichen. Ich habe mich bald überzeugt, dass meine, auf die kritische Richtigstellung der «Ueber die Spinnen der Umgebung Pressburgs» betitelten Abhandlung dieses Autors aufgewandte Mühe eine vergebliche war.

So führte Dr. BÖCKH z. B. unter «*Argyroneta aquatica*» an, die hintere Augendreiecke sei «etwas gebogen» — der Zeichnung nach «*procurva*» — wo doch diese Dreiecke bei der wirklichen *Argyroneta* leicht ausgebogen, also «*recurva*» ist. Schon dieser Umstand war sehr störend. Weiters sagt er über das Vorkommen: „*unter Steinen*“! Die Ueberprüfung der sieben, in Dr. BÖCKH's Sammlung als «*Argyroneta aquatica*» bestimmten Thiere ergab, dass dieselben sammt und sonders *Amaurobius ferox* (WALKER) waren, auf welche Art dann Dr. BÖCKH's Kennzeichen allerdings passen.

Noch merkwürdiger erwies sich Dr. BÖCKH's «*Mithras undulatus*», also eine Orbitelarie, welche sich nach zahlreichen Exemplaren der Sammlung als *Monacses cuneolus* (C. KOCH), also eine Laterigrade erwiesen hat.

Eine Menge ähnlicher Fälle hat mich dazu bewogen den Anhang fallen zu lassen und diesen Gegenstand für eine spätere Zeit aufzubewahren.

Ich kann dies wohl um so leichter thun, als ich ja ohnehin bestrebt war, alles kritisch gesichtete, wichtigere Materiale zu verwenden und statt einer Recension von höchst problematischem Werth, eine auf kritisch bestimmtes Material gestützte Uebersicht zu geben.

Was nun diese Uebersicht anbelangt, so enthält dieselbe alle bisher beobachteten Arten nebst deren Verbreitung, soweit die letztere derzeit bekannt ist.

Eingefügt erscheinen alle neuen Arten, dann die Bemerkungen, welche sich für weniger bekannte oder sonst interessante Arten ergeben.

Mit Rücksicht auf den, im zweiten Bande publicirten Versuch eines biologischen Systemes, habe ich den Unterordnungen deren biologische Charakteristik vorangestellt.

Dann habe ich zu bemerken, dass ich mich rücksichtlich der Nomenclatur und der Schreibart, der Namen thunlichst an THORELL's synonymische Bestimmungen und die, die Schreibart regelnden Ausführungen gehalten habe.

Der Umstand, dass die nachfolgende Uebersicht mit dem im ersten Bande gegebenen Verzeichniß nicht ganz genau übereinstimmt, findet in Folgendem seine Erklärung: bei einigen Namen, wie z. B. bei *Meta fusca* (De Geer) musste auf Grund des *lex prioritatis* eine synonymische Richtigestellung platzgreifen u. z. zu Gunsten SCOPOLIS, der diese Art schon 1763 unter dem Speciesnamen „*Merianae*“ anführt; einige wenige Arten, so *Epeira regia* habe ich fortgelassen, weil mir hinsichtlich der betreffenden Thiere nachträglich Zweifel aufstiegen; dagegen habe ich einige neuere Funde eingereiht.

Endlich habe ich zu bemerken, dass das Manuscript des dritten, also descriptiven Bandes im März des Jahres 1875 der königlich ungarischen Naturwissenschaftlichen Gesellschaft eingereicht wurde, was bei Beurtheilung der Prioritätsrechte zu berücksichtigen sein wird.

Der Plan des Werkes, besonders aber die Erweiterung des zweiten Bandes haben es nicht gestattet, den descriptiven Theil früher erscheinen zu lassen.

Ausser diesen ergeben sich noch folgende ganz specielle Bemerkungen.

Die synonymischen Bestimmungen sind nach THORELL gegeben und habe ich in gegenwärtiger Uebersicht dem Genus und Speciesnamen ausser dem Autor auch noch die Jahreszahl der Creirung beigefügt. Im ungarischen Texte ist die Quelle für Synonymik sowohl beim Genus, als auch bei der Species immer angegeben und kann dort leicht nachgesehen werden.

ABKÜRZUNGEN.

AUS. = AUSSERER.	FABR. = FABRICIUS.	POD. = PODA.
BLACKW. = BLACKWALL.	FUES. = FUESLIN.	SAV. ET AUD. = SAVIGNY ET AUDUIN.
BRUL. = BRULLÉ.	KEYS. = KEYSERLING.	SCOP. = SCOPOLI.
CAMBR. = CAMBRIDGE.	LATR. = LATREILLE.	SIM. = SIMON.
CANESTR. = CANESTRINI.	L. = LINNÉ.	STR. = STROEM.
C. K. = CARL KOCH (SEN.).	L. K. = LUDW. KOCH (JUN.).	SUND. = SUNDEWALL.
CL. = CLERCK.	LUC. = LUCAS.	THOR. = THORELL.
DOBL. = DOBLIKA.	O. H. = HERMAN.	WALCK. = WALCKENAER.
DOL. = DOLESCHALL.	OLIV. = OLIVIER.	WESTR. = WESTRING.
DORTH. = DORTHÉS.	PALL. = PALLAS.	WID. = WIDER.
DUF. = DUFOUR.	PANZ. = PANZER.	

ORDNUNG :

A R A N E A E.

Orismologische Bestimmung.

Flugellose Thiere.

Der Leib besteht aus zwei Theilen : aus dem Cephalothorax und aus dem nicht segmentirten Hinterleib, welche beide durch ein dünnes Stielchen verbunden sind.

Am Thorax vier Paar siebengliedrige Füße.

Am Ende eines jeden Fusses ein, aus gezinkten Klauen bestehendes Webeorgan.

Am Ende des Hinterleibes ein warzenförmiges, paariges, gegliedertes, mit Spulen versehenes Spinnorgan.

Die Klaue der Mandibeln einschlagbar, der Länge nach durchbohrt.

Einfache Augen in symmetrischer Gruppierung.

Keine Fühler.

Die Maxillen mit fussförmigen Tastern, welche je nach dem Geschlechte anders eingerichtet sind und eine verschiedene Bestimmung haben.

Biologische Bestimmung.

Keine Metamorphose. Die Entwicklung geschieht durch Hautungen, welche an der postembryonalen Form des Thieres keine wesentliche Veränderung bewirken.

Letztes Moment der Entwicklung ist die volle Ausbildung der Geschlechtsorgane.

Das Spinn- und Webeorgan wirkt vom Momente des Ausschlupfens aus dem Ei beständig.

Der Function dieser beiden Organe entspricht die Lebensweise und die Organisation.

I. SECTION.

THERATRICAE.

I. UNTERORDNUNG.

ORBITELARIAE.

Die Radnetz-Spinnen geben der Organisation und Lebensweise nach unstreitig das typische Bild der Ordnung.

Die Art und Weise, wie dieselben in den Kreis der Naturerscheinungen eingreifen, ist die echte Spinnen-Art und Weise, und diese wird wie folgt charakterisirt: sie beherrschen leere Räume und nehmen dort Aufenthalt, wo fliegende Thiere blos durchzutreten vermögen.

Das Hauptwerkzeug dieser Eigenschaft ist das, geometrische Formen weisende, in planer Fläche gespannte Radnetz, welches stets den Verhältnissen angepasst ist; die Extreme der Spannung bildet die vertikale und horizontale Stellung: zwischen beide fallen die endlosen Reihen der geneigten Stellungen.

Die Fähigkeit des Netzknüpfens ist innerhalb der Unterordnung nicht gleich: in der zweiten Unterfamilie, bei den Uloborinen nimmt dieselbe sichtlich ab.

Auf den vertikal und geneigt gespannten Netzen ist die Stellung der Thiere stets kopfabwärts und stets auf der geschützteren Seite.

Ihre Füße sind zum Weben und zum Verkehre auf den Fäden geschaffen, was besonders durch eine gewisse Steifheit der Tarsenglieder bekundet wird, welche eine Ausbiegung der Tarsen nur in geringem Maasse gestattet, woraus folgt, dass die Thiere auf dem Boden mit den Fusspitzen auftreten und auf glatten Flächen durchaus nicht fortkommen können.

Rucksichtlich der Körpergrösse sind Abstufungen vorhanden: sie variirt von der Grösse eines Hanfkornes bis zu jener einer Haschnuss: dieser Abstufung entsprechen auch die Netze besonders rücksichtlich der Fadenstärke.

Die Hauptperiode ihrer Wirksamkeit fällt der Tageszeit nach auf die Dämmerung, vorzüglich jene des Abends; dort jedoch, wo die Beute häufig ist, sind sie auch tagsüber thätig, vornehmlich im Schatten, welchen sie mit Vorliebe aufsuchen.

Eine gemeinschaftliche Eigenschaft Aller ist die, dass sie, berührt, zu Boden fallen und dort mit an den Leib gezogenen Füßen eine Weile liegen bleiben; sobald die Störung aufhört, kehren sie auf demselben Faden zum Netz zurück, welchen sie während des Falles entwickelt haben. Jene Erschütterung des Netzes, welche die einfallende Beute verursacht, unterscheiden sie von jener, welche ein in das Netz gerathener lebloser Körper bewirkt: sind sie über die Natur der Erschütterung im Zweifel, dann eilen sie zum Mittelpunkt des Netzes, krallen sich fest und vollführen ungemein schnelle schwingende Bewegungen,

welche das ganze Netz erschüttern und das Schlagen der Beute, beziehungsweise das Fallen des fremden Körpers bewirken.

Die starke Beute wird mit grosser Eile eingesponnen, sichtlich um das Netz zu schonen: zu diesem Behufe kehren sie der Beute die Spinnwarzen zu, drücken dieselben an die Beute, stellen sie in eine Reihe, wodurch die Fäden bandartig herausströmen und wickeln so die Beute mit Hülfe des hintersten Fusspaares förmlich ein.

Ist die Beute geeignet, so wird sie von der Fangstelle abgelöst, frei zum Mittelpunkte befördert und dort verzehrt; ist die Beute schwer, dann wird sie vermittelst Fäden zum Mittelpunkte, beziehungsweise zum Verstecke befördert, u. z. so, dass die Fäden in der Förderrichtung stets straff gespannt, in der entgegengesetzten dagegen nach und nach gelockert werden.

Die allzuschwere Beute sängen sie auf der Fangstelle aus; hat dieselbe das Netz nicht ganz zerstört, so wird sie losgelöst und fallen gelassen, worauf das Netz sorgfältig ausgebessert wird. Die Ueberreste der kleineren Beute werden mit einer abstossenden Bewegung des Vorderleibes entfernt (blos *Cyrtophora conica* scheint hiervon eine Ausnahme zu bilden).

Rücksichtlich des Aufenthaltes herrschen sie besonders in den Niederungen, im Vorgebirge und am Fusse des Hochgebirges und nehmen gegen die Baumgrenze der Alpen ab, werden über die Baumgrenze hinaus stets seltener, bis sie in einer Höhe von etwa 2000 Metern über dem Meere bloss durch eine Form repräsentirt werden. So weit in den Höhlen das Halbdunkel herrscht, sind sie ebenfalls vorhanden.

In ihrer Thätigkeit werden sie mehr durch die Feinheit des Fühlens, als durch die Sehkraft geleitet; vom Gehörsinne ist keine Spur vorhanden.¹

Ihre Thätigkeit kennt kaum irgend welche Grenzen, da sie mit Hülfe des Fadenschliessens überall hingelangen, wo ihr Eingriff am Platze ist.

In dem System, welches die Thätigkeit der Spinnenordnung darstellt, fällt ihnen die Aufgabe zu, die Insekten im Durchfluge zu massregeln.

Hinsichtlich der Generationenfolge ist diese Unterordnung die Winterperiode hindurch beinahe durchgehends nur durch Eier gesichert; in geschützten Lagen, besonders in den Wohnungen des Menschen jedoch, überwintern einige Arten und halten eine Kälte von 6 bis 10° R. ohne Schaden aus; die Winterperiode verbringen sie regungslos in einer Art Erstarrung.

Ihre Eier versorgen sie sehr umsichtig; dieselben sind in ein warmes Gewebe gehüllt und meist noch durch eine pergamentartige äussere Hülle geschützt.

¹ Rücksichtlich dieses Sinnes habe ich directe Beobachtungen angestellt. Auf dem Gange meiner Wohnung, welcher vor Luftzug vollkommen geschützt ist, habe ich *Epeira comuta* (Cl.) angesiedelt, welche gar bald über die wohlverkitteten Fensterscheiben-Netze spannten. In der Abenddämmerung, als die Thiere im Mittelpunkte des Netzes Lanerstellung nahmen, also am regsten waren, näherte ich ihnen eine ausserordentlich hellklingende, b' gestimmte, mit federndem Klöppel versehene Tischglocke und liess dieselbe plötzlich erschallen, ohne dass die Thiere Unruhe gezeigt hätten. In einer Entfernung von etwa 2 Cfm wurden die Thiere gestört, nicht lich dadurch, dass das Schwingen des Klöppels die Luft und diese das Netz erschütterte. Da es aber gewiss ist, dass manche Thiere für gewisse Geräusche eine erhöhte Empfindlichkeit zeigen, führte mich die, den Insekten entnommene Analogie zur Anwendung eines schrillenden Geräusches, welches ich vermittelst einer feinen Feile und eines Bleches bald schwächer, bald stärker hervorrief, jedoch ohne Erfolg. Es scheint gewiss, dass alle jene Fälle, welche in der Literatur enthalten sind und unter Anderem von einer musikalischen Vorliebe der Spinnen sprechen, auf *fühlbare* Schwingungsersehnungen zurückzuführen sind; hieher gehört die Spinne Grétrys, welche Prachidien «bewundert» hat; die Spinne Pelisson's in der Bastille, welche durch die Töne einer Geige hervorgeleckt wurde; so Walekenaers Taucherspinnen, welche auf die Oberfläche kamen. Auf Fortepianos sieht man oft Spinnen, welche während des Spieles der Schwingung nachgehen.

I. FAMILIE. EPEIROIDAE. SPEICHENWEBER.

I. SUBFAMILIE. EPEIRINAE. KREUZSPINNEN.

1. GENUS: ARGIOPE DUF. (1825).

1. *Argiope lobata* (PALL 1772). Tafel IX 192 ♀, 193 ♂ nat. Gr. Budapest, Ofner Seite (Zugliget), Pester Seite (Rákos): Neograder Comitatus (unbekannter Punkt). Ende Juni geschlechtsreif; spannt ihr schönes Netz in schattigen Lagen der Gebüsch, im hohen Grase.

2. *Argiope Bruennichii* (Scop. 1772). Klausenburg, Hermannstadt, Grosswardein, Budapest, Doroszló. Im Juli geschlechtsreif; liebt feuchte, üppig bewachsene Lagen.

2. GENUS: EPEIRA (WALCK. 1805).

1. *Epeira grossa* C. K. (1845). Klausenburg, Bonezhida, Szász-Vesszős, Sátoralja-Ujhely, Fünfkirchen, Budapest. Im Juli geschlechtsreif; liebt Wälder, Gesträuche, Ziergärten.

2. *Epeira Circe* SAV. ET AUD. (1825?). Untere Donau, Gegend der Veterani Höhle an Felsen, Mehadia; mit der Bezeichnung «Banat» im Hofmuseum in Wien.

3. *Epeira angulata* (CL. 1757). Klausenburg, Balánbánya, Hosszutelke, Hermannstadt, Diósgyőr, Alsó-Hámor, Sátoralja-Ujhely, Budapest, Ungvár. Im Juli geschlechtsreif; in Wäldern und Parkanlagen häufig.

4. *Epeira dromadaria* WALCK (1802). Klausenburg, Mező-Záh, Szász-Vesszős, Apatin, Palánka, Illok, Panesova, Orsova, Donauenge bis Baziás, Rakamaz, Tokaj, Grosswardein, Fünfkirchen, Budapest, Dabas. Oft schon Ende Mai geschlechtsreif: Netz im üppigen Graswuchse, meist nahe am Boden: häufig an Waldrändern auf Gesträuch.

5. *Epeira arbustorum* C. K. (1837). Hermannstadt unter dem Namen *E. bicornis* bei SILL angeführt.

6. *Epeira diademata* (CL. 1757). Von den Niederungen, wo sie überall häufig ist, bis zur Höhe von etwa 2000 Meter (Central-Karpathen) verbreitet. Im Spätsommer geschlechtsreif.

7. *Epeira marmorea* (CL. 1757). Mit vier Varietäten, worunter CLERCK's *Araneus marmoreus*, *label* und *pyramidatus* und unzähligen Uebergängen. Klausenburg, Mező-Záh, Békás-Pässe (Ost-Siebenbürgen), Bonyha, Szász-Vesszős, Hermannstadt; «Prvnyiszka» bei Csorba in den Central-Karpathen besonders reich, Orsova, Alsó-Hámor, Lykanka, Ruttká, Lucsivna, Insel Csepel.

8. *Epeira quadrata* (CL. 1757). Klausenburg, Mező-Záh, Parajd, Tölgyes, Hermannstadt, Szász-Vesszős, Csiker Alpen, Alsó-Hámor, Lucsivna, Veszprém, Rákospalota. Ende Juli geschlechtsreif; liebt den hohen Pflanzenwuchs in feuchten Lagen, Disteln, Maispflanzungen, Sumpfränder.

9. *Epeira cornuta* (CL. 1757). Klausenburg, Szamosfalva, Mező-Záh, Gyeke, D.-Szt.-Márton, Hermannstadt, Doroszló, Zombor, Rácz-Militics, Bogojeva, Apatin, Neusatz, Zimony, Panesova, Békás-Csaba, Szajol, Rakamaz, Tokaj, S.-A.-Ujhely, Veszprém, Balaton-Füred, Stuhlweissenburg, Grosswardein, Fünfkirchen, Budapest, Gyilkostó in Siebenbürgen (merkwürdiges Vorkommen, da der See erst im 3. Jahrzehent dieses Jahrhunderts durch Bergrutschung entstand und das Rohr erst später, wahrscheinlich durch Wasservogel verpflanzt wurde). Mehrere Generationen. Im Rohre der Sümpfe, sonst in feuchten Lagen uberaus häufig; ausschliesslich den Niederungen angehörend.

10. *Epeira patagiata* (CL. 1757). Klausenburg, Szász-Vesszős, Hermannstadt, Bogojeva, Doroszló, Palánka, Panesova, Tokaj, Rakamaz, S.-A.-Ujhely, Lucsivna, Csorba, Liptó-Szt.-Miklós, Kremnitz, Veszprém, Grosswardein, Budapest, Ungvár, Balánbánya. Scheint nur eine Generation zu haben; im Gesträuche, oft auch im Grase häufig.

11. *Epeira Alsine* (WALCK. 1802). Als *E. lutea* C. K. bei SILL. aus der Umgebung von Hermannstadt angeführt.

12. *Epeira umbratica* (CL. 1757). Klausenburg, Mezö-Záh, Gyeke, Parajd, Gyergyó-Szt-Miklós, Borszék, Ilya, Hosszutelke, Torda, Szász-Vesszös, Doroszló, Illok, Pancsova, Orsova, Jeschicza, Melhadia, Ungvár, Alsó-Hámor, Miskolez, Schemnitz, Güns, Fünfkirchen, Hermannstadt. Scheint zwei Generationen zu haben; mit Vorliebe in der Umgebung menschlicher Wohnungen. Ausschliesslich Schattenthiere und nur des Nachts thätig.

13. *Epeira scolopetaria* (CL. 1757). Gleiche Verbreitung und ähnliche Lebensweise mit der vorigen Art. Das ganze Jahr hindurch geschlechtsreife Individuen vorhanden. Ueberwintert in menschlichen Wohnungen.

14. *Epeira sollers* WALCK. (1841). Klausenburg, Mezö-Záh, Doroszló, Fünfkirchen, Budapest, Orsova, Komjáti, Szász-Vesszös. Auf abgestorbenen Pflanzen im Frühjahr und Herbst.

15. *Epeira agalena* (WALCK. 1802). SILL. führt dieselbe aus der Umgebung von Hermannstadt sub *E. agelena* C. Koch an.

16. *Epeira Victoria* THOR. (1870). Klausenburg, Gyeke, Budapest, Rákospalota. Scheint im Gegensatze zur folgenden Art, den Niederungen anzugehören.

17. *Epeira ceropegia* (WALCK. 1802). Hargita Trachytgebirge bis 1300 - 1500 Meter, Gyergyó-Szt-Miklós, Balánbánya, Csorba. Ausschliesslich in hohen Lagen, Grasthier.

18. *Epeira adianta* (WALCK. 1802). Klausenburg, Mezö-Záh. Mitte Sommers geschlechtsreif; bei Klausenburg auf Schleichdorn; bei M.-Záh besonders leicht gefärbte Varietät.

19. *Epeira cucurbitina* (CL. 1757). Klausenburg, Oláhfenes, Mezö-Záh, Gyergyó-Szt-Miklós, Hargita (bis 1500 Meter) Hermannstadt, Bázna, Pancsova, Orsova, Ogradena, Baziás, Tokaj, S.-A.-Újhely, Bükkgebirge, Csorba, Grosswardein, Budapest, Ungvár. Häufig; in den Niederungen Früh-, in höheren Lagen Hochsommertier. mit ausgesprochener Vorliebe für Gesträuch.

20. *Epeira alpica* L. K. (1869). Alsó-Hámor, Tátrafüred. Bisher als seltene Erscheinung aus der Tannenregion bekannt.

21. *Epeira acalypha* (WALCK. 1802). Klausenburg, Szász-Vesszös, Korond, Balánbánya, Tölgyes, Mezö-Záh, Gyeke, Szent-László, Torda, Hermannstadt, Új-Palánka, Pancsova, Orsova, Ogradena, Baziás, Tokaj, Tarczal, Rakamaz, S.-A.-Újhely, Alsó-Hámor, Grosswardein, Fünfkirchen, Melhadia, Budapest. Im Mai geschlechtsreif; in hohem Pflanzenwuchs, am Rande der Gesträuche häufig; ausschliesslich Tagthier.

22. *Epeira diodia* (WALCK. 1802). Ogradena, Klausenburg. Am Fusse von Felsen, im Schatten.

3. GENUS: CYRTOPIORA (SIM. 1864).

1. *Cyrtophora conica* (PALL. 1772). Klausenburg, Szász-Vesszös, Mezö-Záh, Balánbánya, Bekás-Pass, Hermannstadt, Bogojeva, Palánka, Orsova, Melhadia, Ogradena, Alsó-Hámor, Fünfkirchen, Budapest, Dabas. Zwei Generationen: in Gärten, auch in Wäldern theils am Rande, theils im Hochwald.

4. GENUS: SINGA (C. K. 1836).

1. *Singa hamata* (CL. 1757). Orsova, Rakamaz, Grosswardein, Klausenburg, Szamosfalva, Mezö-Záh, Hermannstadt, Disznód, Doroszló, Apatin, Palánka, Neusatz, Pancsova, Orsova, Ogradena, S.-A.-Újhely, Stuhlweissenburg, Grosswardein, Budapest. Im Frühjahre geschlechtsreif, hat wahrscheinlich auch eine Herbstgeneration; am häufigsten an Sumpfrändern, aber auch im hohen Grase.

2. *Singa Lucina* (SAY. ET AUD. 1825?) Doroszló und Plattensee. Mit syrischen Typen vollkommen übereinstimmend; im Rohre.

3. *Singa Herii* (HAHN. 1831). Pancsova, Klausenburg, Frühjahrsform; im Schilfe der Sumpfe.

4. *Singa pygmaea* (SUND. 1830). Klausenburg, Balánbánya, Mező-Záh, Doroszló, Apatin, Palánka, Pancsova, Tokaj, Grosswardein Frühljahrsform; besond. an grasigen Böschungen der Dämme (nur ♀ bekannt.)
5. *Singa albovittata* (WESTR. 1851). Klausenburg (Heuwiesen).
6. *Singa sanguinea* C. K. (1845). Ó-Hutta, Rakamaz, Hermannstadt. Seltener Sommerform.

5. GENUS: CERCIDIA TH. (1869).

1. *Cercidia prominens* (WESTR. 1851). Apatin, Ogradena, Tokaj. In Schulf und Gesträuch ziemlich selten.

6. GENUS: ZILLA (C. K. 1834).

1. *Zilla x-notata* (CL. 1757). Pressburg (Donauauen) auf *Populus Canadensis*.
2. *Zilla montana* C. K. (1839). Hohe Tatra (Central-Karpathen) Kriván. Region über der Krummholz-Zone bis zum Zeleno-See; an Granitblöcken.
3. *Zilla Thorelli* Aus. (1871). In Dr. G. Böckn's Sammlung ein typisches Exemplar (♀) unter der Benennung «*Epeira Modrensis* Böckh», woznach der Fundort Modern ist. Unstreitig hat Dr. Böckn diese Form früher als Dr. G. MAYR entdeckt, sie aber nirgends beschrieben.
4. *Zilla Stroemii* TH. (1870). Doroszló, Pancsova, Görgény-Szt-Imre. Sommerform, besonders an Baumstämmen, Holzstössen

7. GENUS: META (C. K. 1836).

1. *Meta Menardii* (LATR. 1804). Klausenburg, Körös-Schluchten (in Höhlen), Bihargebirge (Onesásza-Höhle), Alsó-Hámor (Keller), ebendort Szeleta-Höhle, Grosswardein: La Cruce-Höhle, Budapest. In wärmeren Höhlen beständig vorhanden; liebt das Halbdunkel.
2. *Meta Merianae* (SCOP. 1763). Im Verzeichnisse des I. Bandes als *M. fusca* (De Geer) angeführt. Hlok, Mehadia, Ponyikova-Höhle (untere Donau), Ogradena, Báziás, Tokaj, Tarczal, Bodrog-Keresztur, S.-A.-Ujhely, Alsó-Hámor, Szilvás (Borsod), Ujhutta, Csorba (See), Kremnitz, Schemnitz, Budapest, Körös-Schluchten, Klausenburg, Csiker Alpen. Liebt feuchte Oertlichkeiten, weniger Pflanzen als Erdreich und Felsen. Den ganzen Sommer hindurch vorhanden.
3. *Meta segmentata* (CL. 1757). Klausenburg, Szamosfalva, Szász-Vesszős, D.-Szt-Márton, Hlok, Pancsova, Mehadia, Rakamaz, Alsó-Hámor, Lykanka, Kremnitz, Veszprém, Budapest, Insel Csepel. Hat zwei Generationen; auf üppigen Pflanzen feuchter Oertlichkeiten tagsüber thätig.

8. GENUS: TETRAGNATHA (LATR. 1804).

1. *Tetragnatha extensa* (L. 1758.) Klausenburg, Oláhfenes, Mező-Záh, Gy.-Szt-Miklós, Hermannstadt, Doroszló, Apatin, Palánka, Hlok, Nensatz, Zimony, Orsova, Pancsova, Mehadia, Schuppanek, Ogradena, Báziás, Rakamaz, Tarczal, S.-A.-Ujhely, Alsó-Hámor, Diósgyőr, Central-Karpathen bis zur Tammengrenze, Balatonfüred, Stuhlweissenburg, Grosswardein, Güns, Schmecks, Budapest, Ungvár. Zwei Generationen; am Rande der Gewässer besonders häufig; tagsüber thätig.
2. *Tetragnatha obtusa* WESTR. (1861). Doroszló, Apatin, Tokaj, Grosswardein, Ungvár. Im Sommer; scheint für das Laub der Bäume und trockenerer Lagen eine Vorliebe zu haben.

II. SUBFAM. ULOBORINAE. PRESSSPINNEN.

9. GENUS: ULOBORUS. LATR. (1806).

1. *Uloborus Walckenaerii*. LATR. (1806). Orsova, Rákospalota. Sommerform; nach eigener Beobachtung auch in Bachgeröllen.

10. GENUS: HYPTIOTES WALCK. (1833).

1. *Hyptiotes paradoxus* (C. K. 1834). Sarpatak, Szasz-Vesszös. An beiden Fundorten im Gesträuche von Berglehnen.

II. UNTERORDNUNG.

R E T I T E L A R I A E.

Die Unterordnung der Retitelarien zeigt der Gestalt, der Organisation und den Geweben nach Abweichungen: sie ist nicht so gleichmässig, wie die vorige,

So weit die Formen im Knüpfen der Gewebe Beständigkeit zeigen, beherrschen sie ebenfalls die leeren Räume, sie begnügen sich jedoch mit beschränkteren Localitäten, auch bildet der Fangapparat keine ebene Fläche, sondern ein empfindlich gespanntes Fadenlabyrinth, dem sich ein Segel oder ein aus fremden Körpern erbauter Schirm anschliesst.

In sehr beschränkten Localitäten werden eben nur einige, den Umständen angepasste Schlingen angebracht; manche Formen scheinen ihre Fäden in einem gewissen Umkreise anzubringen und diesen zu begehen.

Die Biegsamkeit der Tarsen gestattet es, dass sie sich auch auf dem Boden ziemlich rasch und sicher bewegen.

In ihren Geweben und Schirmen ist ihre Stellung stets mit dem Rücken nach abwärts gekehrt. Der Grösse nach stufen sie sich von Erbsengrösse bis zu jener eines Hanfkornes ab.

Ihrer Thätigkeit nach sind sie meist Tagthiere; ein gewisser Theil entzieht sich der directen Einwirkung der Sonnenstrahlen; ein anderer Theil sucht absoluten Schatten und liebt das Halbdunkel, ja sogar die ewige Finsterniss der Hohlen.

Berührt, lassen sich einige fallen; andere retten sich durch die Flucht oder das Verbergen.

In zweifelhaften Fällen erschüttern sie auch ihr Netz: die Beute befestigen sie durch Schlingen, auf die Art, dass sie ihr die Spitze des Hinterleibes zukehren, mit dem vierten Fusspaare Fäden ziehen und mit diesen die Beute bewerfen. Nur grosse Beute verzehren sie an der Fangstelle; die schwächere wird befreit, vermittelst eines Fadens an eines der Beine des vierten Paares befestigt und so schwebend zum Verstecke getragen; oft schleppen sie die Beute auch vermittelst Fadenspannung fort.

Rücksichtlich des Aufenthaltes entfällt die grössere Zahl ebenfalls auf die Niederungen; sie gehen aber auch über die Baumvegetation der Alpen hinaus, auch steigen sie bis in die tiefsten Tiefen der Schächte und Höhlen.

In ihrer Thätigkeit sind sie sehr frei; sowohl durch Fadenschliessen, als auch durch das Auf- und Nieder-Fahren vermittelst der Fäden vermögen sie die denkbar verschiedensten Lagen zu erreichen. Das pendelartige Fortschwingen steht ebenfalls in ihrer Gewalt. Dieses besteht darin, dass sie sich an einem Faden hängend durch den Wind von Gegenstand zu Gegenstand fortschwingen lassen.¹

Im Systeme der Spinnenthätigkeit sehen sie es auch auf die Beschränkung durchliegender Insecten ab, ganz besonders auf kleine und kleinste Formen derselben. Mit ihren Geweben überspannen sie nicht nur die Räume, sondern sie füllen dieselben auch aus.

¹ Dieses ist eine neuere Beobachtung. Diese Art von Ortsveränderung der Spinne ist höchst interessant und anziehend, ganz besonders dadurch, dass die Spinne die Länge des Fadens experimentell bestimmt, indem sie denselben bald verlängert, bald verkürzt und so denselben der Windstärke anpasst. Nachdem hier das Verhältniss des Thieres zum Faden jenem des Pendelkopfes zu dessen Stiele entspricht, habe ich diese Art der Fortbewegung «pendelartig» genannt.

Hinsichtlich der Generationsfolge hängen sie nicht ausschliesslich von überwinterten Eiern ab, sondern es überwintert der grössere Theil in postembryonalen Stadien, und setzt die Fortpflanzung fort.

Sowohl hinsichtlich der Lebensweise als auch der Generationsfolge zeigen sie eine Menge von Uebergängen zur vorigen und der nachfolgenden Unterordnung.

I. FAMILIE. THERIDIIDAE. WIRKSPINNEN.

1. GENUS. PACHYGNATHA, SUNDB. (1823).

1. *Pachygnatha Clerckii*, SUNDB. (1823). Doroszló, Apatin, Ungvár, Kaschau. Schon im März geschlechtsreif; Gewebe unbekannt; fleissig im Fadenschiessen. Ueberwinterung ganz ausser Zweifel; wurde bei starkem Frost am 5-ten Jänner 1874 unter einem Hufe eines ungestandenen Pferdes auf einer Wiese durch den tüchtigen Hemipterologen Dr. G. v. Horváth in Mehrzahl gesammelt.

2. *Pachygnatha Listeri*, SUNDB. (1830). Doroszló. Im Frühjahr beim Fadenschiessen beobachtet.

3. *Pachygnatha De Geerii*, SUNDB. (1830). Klausenburg. Torda, Szász-Vesszös, Csiker Alpen. Mező-Záh, Hermannstadt, Doroszló. Pancsova, Lykauka, Kremnitz, Balaton-Füred, Budapest, Ungvár. Komjáti, Kaschau. Weitaus die häufigste und weitverbreiteteste Art, welche ebenfalls überwintert (durch Dr. v. Horváth mit *P. Clerckii*, SUNDB. unter ganz gleichen Umständen und zusammen gesammelt.)

2. GENUS. EPISINUS, WALCK. (1809).

1. *Episinus truncatus*, WALCK. (1809). Pressburg, Apatin, Ogradena, Tokaj, S.-A.-Újbely, Budapest. Sommerthier, welches ich im Verdachte einer Orbitelarie habe; wenigstens fand ich ein ♀ am Fusse des Felsens Csukár mare in der unteren Donauenge auf dem Leitfaden eines kleinen Radnetzes in Streckstellung, ohne dort ein anderes Thier entdecken zu können. Freilich war ebendort die kleine *Epeira dio-dia* häufig. Sonst Sommerthier; oft im Moose herumstreifend.

3. GENUS: LINYPHIA (LATR. 1804).

1. *Linyphia montana* (CL. 1757). Klausenburg, Nagy-Czég, Görgény-Szt-Imre, Hermannstadt, Szász-Vesszös, D.-Szent-Márton, Apatin, Doroszló, Zimony, Pancsova, Orsova, Ungvár. Das ganze Jahr hindurch vorkommend, überwintert sie in halbwegs geschützten Localitäten; ist vorwiegend in der Nähe von Wohnungen, besonders in Gärten zu treffen, liebt aber auch Auen, besonders die Höhlungen alter Weiden und Eichen.

2. *Linyphia bucculenta* (CL. 1757). Doroszló, Kaschau, Klausenburg, Hermannstadt. Sicher überwinterte Art, welche besonders den Rasen an festen Gegenständen, wie Grabsteine etc. liebt. Wurde von Dr. Horváth mit *Pachygnatha Clerckii* und *De Gerii* (vide oben) im Winter gesammelt.

3. *Linyphia marginata* C. K. (1834). Klausenburg, Parajd, Mező-Záh, Nagy-Czég, Hermannstadt. Doroszló, Pancsova, Orsova, Ogradena, Básiás, Tokaj, Tarczal, Alsó-Háamor. Sommerthier; vorwiegend auf Gesträuchen; im Süden des Landes besonders häufig.

4. *Linyphia emphana* (WALCK.) Alsó-Háamor, Diósgyőr. Sommerthier; besonders in Schlägen im Geaste gefällter, ausgedorrter Bäume.

5. *Linyphia phrygiana*, C. K. (1836). Tátra-Füred (Schnecks). Von J. von Frivaldszky unter unbekanntem Umständen gesammelt.

6. *Linyphia triangularis* (CL. 1757). Alsó-Háamor, Csorba, Central-Karpaten, Pribilina, Zakameniszko, Lykauka, Ruttka, Kremnitz, Schennitz, Veszprém, Budapest, Szász-Vesszös, Körös-Pass, Klau-

senburg, Hermannstadt, Bergthner auf Gesträuchen; steigt vom Vorgebirge weit in die subalpine Region hinauf; Körpergrösse stark variirend.

7. *Linyphia frutetorum*, C. K. (1834). Palánka, Illok, Orsova, Meládia, Ogradena, S.-A.-Ujhely, Alsó-Hámor, Fünfkirchen, Klausenburg. Auf Gesträuchen häufig; im Süden des Landes im Frühjare, im Norden Sommers geschlechtsreif.

8. *Linyphia hortensis* SUND. (1830). Doroszló, Tokaj, Alsó-Hámor. Als Frühlings- und Sommer-Erscheinung, jedoch nicht näher beobachtet.

9. *Linyphia clathrata* SUND. (1830). Zombor. In den Achselwinkeln von Grabkreuzen.

10. *Linyphia pusilla* SUND. (1830). Tarczal, Klausenburg, Mezö-Zah. Meist unter dem überhängenden Rasen absturzenden Erdreichs.

11. *Linyphia alticeps*, SUND. (1833). Central-Karpathen, Krivan-Stock an der oberen Baumgrenze im uppigen Grase am Fusse von Tannen. Im August geschlechtsreif.

12. **LINYPHIA ALPINA** n. sp. (VII. Tafel, 152, *a* Augenstellung, *b* Hinterleib des ♀ Seitenansicht, *c* desselben Epigyne von rückwärts betrachtet, *d* Taster des ♂ von der Seite dargestellt).

♀ Klein. Cephalothorax licht braungelb mit haarfeinem, schwärzlichen Rand. Beine licht braungelb.

Oberfläche des Hinterleibes weisslich, mit schmutzigbraunem Geäder netzartig überzogen, in der Mitte ein verwaschener bräunlicher Mittelstreif, in den Seiten ein braunes Feld, welches vom schwärzlichen Bauche weiss abgegrenzt ist. Brustplatte braun.

Mittelaugen der vorderen Augenreihe so wie die Seitenaugen beider Augenreihen in gemeinschaftlichen schwarzen Flecken; die Mittelaugen der hinteren Reihe je in einem besonderen schwarzen Ringe. Die Mittelaugen beider Reihen in ein nach vorne verengtes Trapez gestellt; die hintere Augenreihe beinahe gerade, die vordere Reihe ausgebogen; die Seitenaugen der Vorderreihe um ihren Durchmesser von den Mittelaugen entfernt, letztere unter Allen die kleinsten. Maasse, Leib 3 $\frac{m}{m}$, Cephth. 1·1 $\frac{m}{m}$, I Beinpaar 5·2, II 4, III 3, IV 4·7 $\frac{m}{m}$ lang.

♂ Kaum kleiner. Vorderleib und Beine rothlichgelb; Hinterleib wie beim ♀, jedoch reiner gefärbt und schärfer gezeichnet. Taster schlank, kolbig; Tibia kürzer und stärker als Patella; Deckschuppe löffelförmig, seitwärts nach innen gestellt; Sexualorgan complizirt, vorne mit hufeisenförmig hervorstehendem Embolus. Maasse, Leib: 3— Cephth. 1·2 $\frac{m}{m}$.

Im August an der oberen Baumgrenze des Krivanstockes (Central-Karpathen) im Grase erbeutet. Dr. Koch kennt diese Art aus den tyroler Alpen.

13. *Linyphia alacris* BLACKW. (1853). Hermannstadt. SILL erwähnt dieselbe unter dem Namen «*Linyphia terricola* Koch».

14. *Linyphia leprosa* ONL. (1865). Veterani Höhle, Tokaj, Alsó-Hámor, Lucsivna, Schemnitz, Pribilina, Ungvár, Hermannstadt. Liebt das Halbdunkel der Höhlen, Stallungen aber auch im Wurzelwerk der Bäume.

15. *Linyphia Rosenhaueri* L. K. (1872). Baradla Tropfsteinhöhle bei Aggtelek. Ursprünglich aus den Höhlen des fränkischen Jura beschrieben, fand Dr. v. Horváth dieses Thier in der Entfernung von nahezu 5000 Metern vom Eingange der berühmten Höhle, also im ewigen Dunkel.

16. **LINYPHIA THORELLII** n. Sp. (VII. Tafel, 153, *a* Augenstellung, *b* Webeklaue, *c* Hinterleib des ♀ mit der Epigyne, *d* Taster des ♂).

Sehr klein. Vorderleib und Beine einfarbig lebhaft bräunlichroth; Hinterleib erbsengelb. Keine Zeichnungen. Cephalothorax herzförmig, Kopftheil etwas erweitert, kaum erhöht, leicht abgegrenzt; Mittelritze bedeutend. Brustplatte sehr breit-herzförmig, bräunlichroth, dünnbehaart. Mandibeln stark, bräunlichroth, von der Seite betrachtet, leicht zurückgedrängt, äusserst spärlich behaart, glatt. Maxillen und Lippe bräunlichroth. Taster schlank, bräunlichroth, dessen Patella, Tibia und Tarsus, besonders das letztere Glied stark, zum theil stachelborstig behaart — keine Klaue. Beine schlank. Femur mit wenigen Borsten. Tibien oben mit 2—3 Fühlhaaren, unten reichlich borstenhaarig; Klauen sehr schlank, fein, sichelförmig, deren Zinken ungemein zart, die Aferklaue einzähmig.

Hinterleib sehr schon oval.

Die hintere Augenreihe leicht eingebogen, die vordere leicht ausgebogen; die Mittelaugen beider Reihen in ein nach vorne verengtes Trapez gestellt, die unteren klein; die Seitenaugen beider Reihen auf einer gemeinsamen, flachen, schwärzlichen Erhöhung, weiter entfernt von den Mittelaugen ihrer Reihen, als diese von einander.

Maase, Leib: 2·6 m_m , Cepth. 1 m_m , I. Beinpaar 3·8, II 3, III 2·8, IV 4 m_m .

♂ Kleiner, schlanker: in der Färbung übereinstimmend. Der Taster schlank, kolbig; dessen Patella kurz, dünn; Tibia einfach verstärkt, napfförmig; Deckschuppe schmal-löffelförmig; seitwärts nach innen gekehrt, behaart, das Sexualorgan zeigt einen schlängelnd quergestreiften Bulbus, an dessen Vordertheil eine knorplartige Erhöhung sichtbar ist, und dessen untere Parthie einen schwärzlichen, ankerförmigen Umschlag zeigt.

Maase, Leib: 2·4 m_m , Cepth. 1·2 m_m .

Diese interessante Spinne fand ich zuerst in der Szeleta-Höhle (Alsó-Hámor). Sie hält sich an den rauhesten, trockensten Stellen der übersinterten Wände auf, wo sie ihre Fäden zieht und vor dem Kerzenlicht verschwindet. Sie bewohnt das ewige Dunkel. Merkwürdigerweise fand ich dieselbe Art auch in der 148-ten Klafter des Schachtes des Glanzenberg Unterstollens in Schemnitz.

4. GENUS. ERIGONE SAV. ET AUD. (1825—7).

1. *Erigone altifrons* (CAMBR. 1863). Tafel IX, 194 ♂ vergl. Pancsova. Als Sommerthier auf Holzstossen.
2. *Erigone apicata* (BLACKW. 1850). Doroszló. Pancsova. Schon im März zu Tausenden beim Fadenschliessen besonders auf dürrer Pflanzen, welche förmlich eingewebt erscheinen.
3. *Erigone dentipalpis* (WID. 1834). Tokaj. Budapest, Szász-Vesszös. Im Juni geschlechtsreif.
4. *Erigone isabellina* (C. K. 1841). Klausenburg, Hermannstadt. Central-Karpaten (Baumregion).
5. *Erigone bituberculata* (WID. 1834). Mezö-Záh. Sehr zeitig im Frühjahre (März) besonders an schwer zugänglichen Stellen im Rohre der Seen.
6. *Erigone rubens* (BLACKW. 1833). Sátor-Alja-Újhely. Als Sommerform auf Pflanzen des «Kopasz»-Berges.
7. *Erigone rufipes* (L. 1758). Aus Grosswardein bekannt.
8. *Erigone cornuta* (BLACKW. 1833). Pancsova, Tokaj. Als Baumform erbeutet.
9. *Erigone fuscipalpis* (C. K. 1836). Budapest (Blocksberg) auf Pflanzen.

5. GENUS. NESTICUS TH. (1869—70).

1. *Nesticus cellulanus* (CL. 1757). Alsó-Hámor (Höhlen), Erlau (Keller), Schemnitz (Schachte), Klausenburg (Souterain). Liebt feuchtere Winkel dunkler oder halbdunkler Localitäten; je dunkler der Aufenthalt, desto verwischter die Zeichnung. In Höhlen ist es auffallend, dass sich an die Fäden ihres Gewebes Tipuliden und sonstige Dipteren zur Ruhe an den Vorderfüssen aufhängen, ohne haften zu bleiben oder die Spinne dadurch zu stören.

6. GENUS. ERO (C. K. 1837).

1. *Ero thoracica* (WID. 1834). Doroszló. In Ziegelhaufen als Frühlingform.
2. *Ero tuberculata* (DE GEER. 1778). Rakamaz. Als Sommerform in üppigen Gesträuchen.

7. GENUS. MIMETUS HENTZ (1832).

1. *Minetus laevigatus* (KEYS. 1863). Auf Eichen der Hutweiden zwischen Tokaj und Rakamaz als Sommerform.

Species. HYMENOPTERA. 1890-1901.

4. *Diploena melanogaster* (C. H. 1846). Hermanns. Als-Feld bei Páloszig.

5. Genus. PHYLLOPHTHIS Wl. 1890-1901.

1. *Phyllophthia lineata* Wl. 1897. Klausenburg. Sommer-Haus bei Wollas (1000 Meter). Opaty-Sat-Miklos. Pansova. Bania. Tarnab. Tokaj. S. A. Ujvar. Als-Haus. Mészáros. Schennar. Bihar (1). Budapest. Sommerform im Garten; wohl häufigste; die Winterform (mit 10. Abtheilung) in derselben Localität; scheint Larvipäen zu parthenogenen Individuen zu erzeugen.

6. Genus. THERIDIUM Wl. 1897.

1. *Theridium Tepidarorum* C. H. 1849. Klausenburg. Opaty-Sat-Miklos. Als-Feld. Opaty-na-Berakken. Sommer in Gärten; im Sommer vorwiegend in Gärten.

2. *Theridium formosum* (C. H. 1797). Klausenburg. Mészáros. Als-Haus. Mészáros. Schennar. Pansova. Pálánka. Melánka. S. Luján-E. Ujvar. Jászai bei S. A. Ujvar. Ujvar. Als-Haus. Idésgöz. In den Niederungen auch in der Nähe von Wohnungen; besonders in Gärten; Sommerform.

3. *Theridium denticulatum* (Wl. 1894). Opaty. Miklos. Opaty-na-Berakken. S. A. Ujvar. Tokaj. Als-Haus. Budapest. Sommerform; welche die Felsen besiedelt; sehr selten auch in Wohnungen vorkommt.

4. *Theridium riparium* Hahn. 1844. Hermannsberg. Seit 1847 die Art unter dem Namen (*Theridium saxatile* Koch) an.

5. *Theridium varians* Hahn. 1846. Klausenburg. Bihar bei Hermannsberg. Tokaj. Als-Sommerform im Laube.

6. *Theridium sisyphium* (C. H. 1797). S. A. Ujvar. Opaty-Sat. Leisnau. Pálánka. L. Kaska. N. Hagymás. Spiek in Opaty-Sat. West der Ebenen; in 10. Abtheilung; in den Alpen verbreitete Art.

7. *Theridium pictum* (Wl. 1892). Central-Karpathen bei Jamparas.

8. **THERIDIUM FRIVALDSZKY** in sp. VII. Tab. 154. (Anzahlstellung) (Länge erstes Beinpaar. 3 männlicher Taster).

♂ Vorderbein nicht braunlich-ll., mit braunem braunem Band; mit braunem braunlichem Mittelstreif, welcher gegen den Kopf hin wieder weiß ist; die Anzahlsuppe braunlich-weißlich.

Beine nicht braunlich-ll., am Ende eines jeden Beines ein braunes schwarzes Ring. Oberseite des Hinterleibes weiß mit sechs oder sieben schwarzen Punkten; gegen drei Viertel der Mitte entfallen; seitlich am Ende je ein unregelmäßiger schwarzer Fleck. Abdomen braunlich. 10. Zelllinie in der Regel schwarz; auffallend; nur manchmal etwas verstreut.

Cephalothorax erweitert. Brusttheil rundlich; in der Mitte über Länge nach in eine rinnenförmige Vertiefung; der Kopf wenig erhöht. Brustplatte herzförmig. Vorderrücken mit einer schwachen Einfassung. Mundtheile braunlich-ll., etwas rötlich angehaucht. Die Beine lang; seitlich die Einzelung auffallend; auf den Patellen je eine Fühlborste. Hinterleib oval; von der Seite betrachtet abgerundet.

Die Mittellagen beider Beine im Rechteck stehend. Die unteren Glieder schwarz; die höheren opalisirend. Die hintere Reihe kaum merklich eingelagert; die andere eingelagert; die Augen der hinteren Reihe in gleicher Entfernung von einander; die Mittellagen der Vorderreihe weiter vom Stirnrand; die von den hinteren Mittellagen.

Die Taster schlangl. dessen Patella nicht länger als Querschnitt; die Taster nach hinten am basalen Ende mit langem, schmalen, abgestumpftem Fortsatz, welcher sich an dem Gesäßtheil anlagert.

und nach vorne gerichtet ist; der Bulbus von aussen birnenförmig, etwas abgeflacht, auf der Fläche mit schwarzem Schlingelband.

Maase, Leib: 3·5 $\frac{mi}{m}$, Cephal. 1·5, I Beinpaar 11·5, II 7·3, III 5·2, IV 7·5 $\frac{mi}{m}$.

♀ Unbekannt.

Bei Tokaj und Rakamaz Auf Eichen. Frivaldszky hat diese Art schon früher um Fünfkirchen herum gesammelt.

9. *Theridium triste*, HAHN (1831). Hutweide bei Tokaj auf Eichen.

10. *Theridium bimaculatum* (L. 1767). Wie die vorige Art. SILL besitzt Exemplare aus der Umgebung von Hermannstadt.

11. *Theridium pulchellum* (WALCK. 1802). Palánka. Dr. SEIDLITZ und SILL führen die Art aus Siebenbürgen an.

11. GENUS. STEATODA SUND (1833).

1. *Steatoda castanea* (CL. 1757). Klausenburg, Mezö-Záh, Görgény-Szt-Imre, Sárpatak, Oláhfenes, Parajd, Gyergyó-Szt-Miklós, Hermannstadt, Doroszló, Apatin, Neusatz, Zimony, Pancsova, Mehádia, Orsova, Báziás, Szajol, Rakamaz, S.-A.-Újhely, Ungvár, Paráđ, Veszprém, Budapest. Beinahe ausschliesslich dem Aufenthalte des Menschen angepasst, selten an Waldrändern und auch dort stets in der Nähe menschlicher Wohnungen.

2. *Steatoda bipunctata* (L. 1758). Torda, Sárospatak, Klausenburg, Hermannstadt, Görgény-Szt-Imre, Balánbánya, Doroszló, Zombor, Apatin, Orsova, Pribilina, Budapest, Ungvár. Seltener als die vorige Art, mehr im Freien, besonders unter abstehenden Baumrinden. Auch in Ställen.

3. *Steatoda triangulosa* (WALCK. 1802). Doroszló, Pancsova, Orsova. Neigt dem Süden zu (THORELL fand sie in Florenz und Niza l. c. im ung. Text). Lebensweise mit *St. castanea* übereinstimmend, das Gewebe jedoch stets bescheidener.

4. *Steatoda guttata* (WID. 1834). Alsó-Hámor. In Geröllen.

12. GENUS. LITHYPHANTES TH. (1869—70).

1. *Lithyphantes corollatus* (L. 1758). Orsova, Báziás, S.-A.-Újhely. Sommerform; stets in Geröllen der Bäche gefunden.

2. *Lithyphantes Paykullianus* (WALCK. 1806—8). Klausenburg. Auf berasteten Hügeln in Löchern von *Gryllus campestris* durch C. SCHUSTER entdeckt.

13. GENUS. ASAGENA SUND. (1833).

1. *Asagena phalerata* (PANZ. 1801). Szász-Vesszös, Doroszló. Sommerthier, meist umherschweifend oder in Mehrzahl unter Steinen gefunden.

II. FAMILIE. SCYTODOIDAE. NACKTSPINNEN.

I. SUBFAMILIE. PHOLCINAE. SCHELSPINNEN.

1. GENUS. PHOLCUS (WALCK. 1805).

1. *Pholcus Forskällii* THOR. (1870). Zombor, Orsova, überhaupt im Süden des Landes; in lichteren Kellern und schattigen Winkeln häufig. Die Art wurde auch ursprünglich nach ungarischen Exemplaren beschrieben, siehe «Remarks on Synonymus» p. 151.

2. *Pholcus phalangioides* (FUESL. 1775). Nagy-Barom, Rakospalota, Klausenburg, in Stallungen, Hühnersteigen häufig.

3. *Pholcus Pluchii* (SCOP. 1763). Klausenburg, Szent-László, Torda, Várfalva, Mehádia, Orsova, Ogradena, Szajol, Tarczal, Ungvár, Alsó-Hámar, Balaton-Füred. Sowohl unter Dachtraufen besonders der ländlichen Wohnungen als auch im Freien an Felsen, in Steinläufen. Sommerform.

II. SUBFAMILIE. SCYTODINAE. BUCKELSPINNEN.

2. GENUS. SCYTODES. LATR. (1804).

1. *Scytodes thoracica* LATR. (1804). Zimony, Budapest, Szarvas. Selten, wenig beobachtet, jedoch hinsichtlich des Gewebes und der Haltung vielfach an *Pholcus* erinnernd.

III. FAMILIE. ENYOIDAE. SCHOBERSPINNEN.

1. GENUS. ENYO. SAV. ET AUD. (1825—7).

1. *Enyo germanica* (C. K. 1837). Balaton-Füred, Alsó-Hámar. Sommerthier; unter Steinen; mit schoberförmiger, aus fremden Gegenständen zusammengewebter Wohnung. Selten.

III. UNTERORDNUNG.

TUBITELARIAE.

So vielartig die Organisation dieser Unterordnung, so verschiedenartig ist deren Lebensweise und so manigfach sind deren Gewebe: und wenn wir das System der Spinnenthätigkeit als ein ununterbrochenes Ganzes betrachten, so können wir es aussprechen, dass die Tubitelarien mit ihrer Thätigkeit diejenigen Lücken ausfüllen, welche sonst entstehen würden. Eben dieses zeigt auch die grosse Formverwandtschaft mit anderen Unterordnungen.

Die Hauptorgane sind im Kreise dieser Unterordnung sehr verschieden. Bei dem Webeorgan finden wir sowohl das Drei-, als auch das Zweiklauensystem vertreten, dabei den Umstand, dass mit dem Zweiklauensystem eigenthümliche Haarsohlen verbunden sind, welche andeuten, dass hier neben der specifischen Spinnenthätigkeit, d. h. neben dem Fangnetz auch das Gehen platzgreift. Das Spinnorgan zeigt ebenfalls Verschiedenheiten; manche Spinnwarzen sind verlängert, mehrgliedrig, das System der Spulen ist anders angebracht, daher sind auch die Gewebe anders beschaffen. Die Grösse des Hinterleibes bleibt fort. Zum kräftig entwickelten Cephalothorax kommt ein verhältnissmässiger Hinterleib hinzu; die Fusse sind kräftig und selbst die gestreckteren zum Gehen eingerichtet. Indem bei den vorhergehenden zwei Unterordnungen die Ernährung in erster Linie von der Einrichtung und Anbringung des Gewebes und vom geduldgigen Abwarten der Beute abhängt, also eine gewisse Passivität zur Schau trägt, tritt bei den Tubitelarien die Activität in den Vordergrund; sie offenbart sich im menchlerischen Ueberfall der Beute.

Selbst in jenen Gruppen dieser Unterordnung, bei denen auf die Gewebe noch grosses Gewicht fällt (Agalenoidea), ist der Charakter der Gewebe, so auch deren Wirkung von jenen der Orbitelarien und

Retitelarien wesentlich verschieden. Dem indem diese letzteren ihre Gewebe den fliegenden Insecten in den Weg stellen, ihre Beute also dadurch erlangen, weil diese das Gewebe *nicht sieht*, sehen es die Tubitelarien mit ihren Geweben auf das *Aufsitzen* der Insecten ab; ja die Mehrzahl ladet die Beute förmlich zum Aufsitzen ein. Die weitläufigen Gewebe der Winkelspinnen (Tegenaria), welche horizontal gespannt sind und mit der Zeit auch noch staubig werden, locken die Insecten förmlich an; so auch das trichterförmige Gewebe der Agalenen. Die Amaurobiinen *belegen* mit ihren Geweben solche Punkte, welche zu Ruheplätzen für Insecten besondere Eignung haben.

Bei den Drassoiden fällt das Gewicht nicht mehr auf das Gewebe, sondern auf die Organisation der Gangorgane: bei diesen herrscht das Zweiklauensystem und die Scopula; diese verlegen sich auf die Lauer, um die Beute zu überfallen, oder sie verbergen sich in künstlich erzeugte oder natürliche Höhlungen, und erwarten die Beute, welche sich dahin verirrt. Diesem entspricht auch die Taucherspinne — Argyroneta — welche ihre Taucherglocke verlässt, um ihre Beute im Utricularien Dickicht zu beschleichen.

Eine allgemeine Eigenschaft ist die, dass bei den Geweben überhaupt auf die Wohnung ein grosses Gewicht fällt, bei mancher Familie sogar das Hauptgewicht; in diesen letzteren Fällen ist das Gewebe nuremehr für Momente der Vermehrung und Entwicklung bestimmt und hat mit der Ernährung nichts mehr zu schaffen.

Hier beginnt also neben der Fixirung des Aufenthaltes die Freiheit der Bewegung in einem gewissen Umkreise.

In der Veränderung des Aufenthaltsortes sind sie weniger frei, auch in der Wahl desselben sind sie beschränkter; sie sind in höherem Maasse an die Scholle gebunden, als dies bei den vorgehenden Unterordnungen der Fall ist. Es überwiegt hier schon die Zahl derjenigen Formen, welche unter Steinen, Schollen, unter abgefallenem Laub lebt und wirken.

Hinsichtlich der vertikalen Verbreitung gehört die Mehrzahl der Formen zwar den Niederungen an; sie steigen aber auch in bedeutende Höhe hinauf. Die *Cryphoea carpathica* O. H. lebt auf den Gipfeln der hohen Tátra, hingegen gibt es Formen, welche in der Tiefe der Höhlen zuhause sind.

Die Generationsfolge wird hauptsächlich (ich kann nicht sagen ausschliesslich) durch überwinternde Thiere gesichert; die Sicherung besorgt die überwinternde Generation selbst. Die Mutter bewacht die Eier, sorgt so lange für die Jungen, bis sich diese selbst fortzuhelfen vermögen.

I. FAMILIE. UROCTEIDAE. ZOTTELSPINNEN.

I. GENUS. UROCTEA. DUF. (1820).

1. *Uroctea Durandii* (WALCK. 1809). Fiume unter Steinen.

II. FAMILIE. AGALENOIDAE. FLÜCHTSPINNEN.

I. SUBFAMILIE. AMAUROBIINAE. KETZERSPINNEN.

I. GENUS. DICTYNA. SUND. (1833).

1. *Dictyna arundinacea* (L. 1758). Klausenburg. Szász-Vesszös, Torda, Mezö-Záh, Hermannstadt, Doroszló, Apatin, Palánka, Pancsova, Orsova, Ogradena, B. Csaba, Tokaj, Ó-Hutta, Stuhlweissenburg, Grosswardein, Budapest. Frühjahrs- und Sommerform, welche besonders die abgestorbenen Doldenpflanzen liebt. Gemein.

2. *Dictyna latens* (FABR. 1775). Hermannstadt. Dr. SEIDLITZ führt dieselbe auf Grund von L. Kocü's Bestimmung an.

3. *Dictyna vicina* SIM. (1874). Hutweide bei Tokaj, auf Eichen. Scheint südlich verbreitet zu sein. (SIMON beschrieb die Form von der Insel Corsica).

4. *Dictyna uncinata* THOR. (1856). Budapest (Stadtwaldchen auf Gesträuch).

5. *Dictyna variabilis* C. K. (1836). Budapest, Rákos-Palota, Tokaj, B.-Füred. Besonders auf den Blättern von *Syringa vulgaris*.

2. GENUS. TITANOECA TH. 1869—70.

1. *Titanoeca quadriguttata* (HAHN. 1831). Orsova, Mehádia, Báziás, Also-Hámor, Mocsolyás, Parád, Schemnitz, Fünfkirchen. Sommerform, steigt hoch in das Gebirge; meist unter Steinen.

2. *Titanoeca Schineri* L. K. (1872). S.-A.-Újhely, Tokaj, Veszprém. Sommerform; besonders an steinigten Stellen.

3. **TITANOECA VETERANICA** n. sp. (VII. Tafel, 155, *a* Augengruppe, *b* Epigyne des ♀, *c* Taster des ♂).

♀ Vorderleib dunkel rothbraun mit wenig gelblichen Haaren; Beine ebenso gefärbt, etwas rauchiger. Hinterleib braun, mit nicht eben dünner aber erst bei Vergrösserung auffallender, gelblichröthlicher Behaarung.

Cephalothorax so lang als Tibia und Patella des IV. Beinpaares zusammen; Kopftheil etwas verlängert, vorne abgerundet, von seitwärts betrachtet aus der bedeutenden Rückengrube sanft aufsteigend. Der ganze Cephalothorax fein gerandet.

Brustplatte oval, braun, mit schmutziggelber Behaarung.

Mandibeln ziemlich stark, etwas rauh und genügend behaart — von der Seite betrachtet — mit dem Grunde vorgewölbt. Maxillen gerade, parallel, vorne abgerundet; rothbraun; die Lippe schmaler als eine Maxille, abgerundet, von halber Länge der Maxillen.

Der Taster rauchig rothbraun, dessen Tarsus reichlich behaart und behorset und so lang als Patella und Tibia zusammen. Die Beine ziemlich schlank, die Behaarung ziemlich reichlich, gelbbraun gemischt, die Bestachelung nicht beständig; Femur des I. Paares oben am Ende 2—3 anliegende Stachel; oft an der Tibia, unten vorne, ein Stachel. Das Abdomen breitoval, etwas flachgedrückt.

Die vordere Augenreihe sehr leicht, die hintere mehr eingebogen; die Seitenaugen getrennt; die Seitenaugen von den Mittelaugen ihrer Reihen weiter, als letztere von einander entfernt; die Mittelaugen beider Reihen in ein nach vorne bedeutend verengtes Trapez gestellt, die unteren kleiner als die oberen; die hinteren Mittelaugen weiter von den vorderen Mittelaugen als von einander.

Maase, Leib: 5·5 $\frac{m}{m}$, Cephth. 2·3, I Beinpaar 6, II 5, III 4, IV 5·6 $\frac{m}{m}$.

♂ Schlanker, etwas kleiner. Vorderleib sehr lebhaft rothbraun; Beine rauchbraun; Hinterleib schwarz, spärlich gelb behaart, ohne Zeichnung. Auf allen Tibien, unten, in einer Reihe mehrere Stachelborsten. Der Taster stark, kolbig; dessen Patella nicht länger als dick; die Tibia sehr complizirt: an der inneren Seite ein am Grunde starker, in eine feine Spitze auslaufender, glänzend schwarzer, geschwungener, nach vorne gerichteter Fortsatz, am Grunde desselben, nach innen, ein daumenförmiger, kurzer stumpfer Fortsatz, dahinter ein dritter, nach rückwärts offener, ohrförmiger Fortsatz.

Maase, Leib: 4·6 $\frac{m}{m}$, Cephth.: 2·4, I Beinpaar 7·5, II 5·8, III 4·7, IV 5·6 $\frac{m}{m}$.

Diese hübsche, kleine Spinne fand ich im Juni in der unteren Donauenge, besonders in der Nähe der historisch berühmten Veterani-Höhle, dann bei Jeschnicza, wo dieselbe auf rasigen Stellen unter Kalksteinhaufen vorkam. Das Thier lebt an der Unterseite der Steine in einer sehr schütter gewebten Röhre, zieht sich bei Berührung zusammen und muss sehr beunruhigt werden, ehe es flüchtet. Die Art ist nahe verwandt mit SIMON's *Titanoeca monticola*, welche derselbe aus den Pyrenäen und den Alpen der Provence beschrieb, jedoch auch nach Dr. L. Kocü verschieden (vide «Les Arachnides de France 1874, I, p. 214, Pl. III, fig. 10).

3. GENUS: AMAUROBIUS (C. K. 1837).

1. *Amaurobius ferox* (WALCK. 1830). Klausenburg, Mező-Záh, Hermannstadt, Doroszlo, Palánka, Diosgyör, Miskolcz, Görömbölyi-Tapolca, Erlau, Güns, Budapest, Mehadia. Im Frühjahr geschlechtsreif; in Kellern, Winkeln, aber auch in Felsenspalten; in wärmeren Localitäten wahrscheinlich stets vorhanden. Gewebe vielfach angepasst.

2. *Amaurobius fenestralis* (STR. 1768). Klausenburg, Görgény-Szt-Imre, Mezöhavas, Buesin, Nagy-Hagymás, Hermannstadt (Dr. SEIDLITZ sub *Cimiflo atrox*), Mehadia, Alsó-Hámor, Pribilina, Lykauka, Schemnitz, Budapest. Weit verbreitete Art, welche auch in das Hochgebirge steigt, besonders in Nadelhölzern unter absteher Rinde häufig; kommt auch in der Nähe menschlicher Wohnungen, am Eingange der Grubenstollen, in Steinhaufen und Mauerritzen vor; nächtliches Thier, Nachts oft auf dem Laube der Gebüsche herumstreifend.

3. *Amaurobius claustrarius* (HAHN. 1831). Bisher nur in den Karpathen: Usorba-See, Pribilina, im August unter Steinen angetroffen. Nach L. KOCH auch in Siebenbürgen. (Dr. SEIDLITZ sub *Cimiflo*).

4. *Amaurobius pallidus* L. K. (1868). IX. Tafel, 195 ♀; 196 ♂, 197 Epigyne des ♀, 198 Taster des ♂. ♀ Durch Dr. L. KOCH beschrieben. ♂ Kleiner, schlanker, lichter gefärbt, die Zeichnung des Hinterleibes lebhafter. Die Beine gestreckter. Der Taster proportionirt: auf der Oberfläche des Femur vorne 3 Stacheln; die kurze Tibia handförmig, von oben betrachtet, zeigt sie drei kurze Fortsätze, von welchen der innere der kürzeste ist, er ist gebogen, stumpf; der äussere ist derb, cylindrisch, am Ende abgerundet, röthlichgelb; die Deckschuppe ist stark convex, an der Spitze büstenartig behaart, am äusseren Rande des Grundes bedeutend ausgeschnitten: Geschlechtstheil stark hervorquellend, von unten betrachtet erscheint der Bulbus einem starken halben Ringe ähnlich, aus dessen Mitte eine schnabelförmige, kurze, rothbraune Doppelspitze hervorsticht, am Grunde dagegen ein unten licht, an der Spitze dunkel gefärbter Fortsatz nach vorne gerichtet ist.

Maasse: Leib 8 $\frac{m}{m}$, Cephal. 4 $\frac{m}{m}$, I Beinpaar 15 $\frac{m}{m}$.

Diese Art wurde ursprünglich durch Dr. Paliardi bei Mehadia gesammelt, ich selbst kenne sie auch ausschliesslich aus dieser Gegend als Frühjahrsform, wo sie meist im Gerölle, seltener unter der Rinde gestürzter Bäume vorkommt und weit in die Höhe geht. So bei Orsova (Allion), Mehadia (Nadelholzregion), Ogradena, Bázias (Ausläufer).

5. *Amaurobius Erberi* (KEYS. 1863). Ausschliesslich Budapest (Blocksberg); ist weiters nur von Syra, Lesina und aus den Pyrenäen bekannt.

II. SUBFAMILIE. AGALENINAE. TRICHTERSPINNEN.

4. GENUS: CYBAEUS L. K. (1868).

1. *Cybaeus tetricus* (C. K. 1839). Alsó-Hámor, Máramaros (Pietrosz Stock) selten unter Steinen.

5. GENUS: COELOTES. BLACKW. (1844).

1. *Coelotes atropos* (WALCK. 1830). Görgény-Szt-Imre, Mező-Havas, Hermannstadt, Orsova, Ogradena, Alsó-Hámor. Central-Karpathen, Pribilina, Ruttká, Schemnitz, Tatra-Füred. Gebirgsform im Sommer geschlechtsreif. Geht bis 2000 Meter in den Alpen, wo sie dann das Labyrinth vertieft und complicirt.

2. *Coelotes inermis* L. K. (1855). Görgény-Szt-Imre, Schemnitz. An beiden Orten Herbstthier, im Gerölle von Mauerwerk.

3. *Coelotes roseidus*? (C. K. 1837). Brutka im Körospass. Ein ♂ im September erbeutet. Zur Anbringung des ? hat mich der Umstand bewogen, dass von *Coelotes roseidus* C. K. = *segestriiformis* Dufour bis jetzt nur ♀ bekannt sind. Da dieses ♂ jedoch zu keiner der bekannten Arten gehört, und dem Grössenverhältniss nach der grossen weiblichen Form Koczi's resp. DUFOUR'S entspricht, so habe ich es mit Vorbehalt lieber gestellt.

4. *Coelotes solitarius* L. K. (1868). In Dr. H. Zimmermann's (Limburg) Sammlung aus der hohen Tatra; Dr. Seidlitz fand die Art um Hermannstadt.

6. GENUS: TEGENARIA (LATE, 1804).

1. *Tegenaria Domestica* (CL. 1757). Ueberall, besonders in und um Wohnungen verbreitet; kommt jedoch auch im Freien vor.

2. *Tegenaria Derhamii* (Scop. 1763). Ganz besonders in Wohnungen, und da vorzüglich in Kellerhälsen, Fenstern, dann in Stallungen sehr häufig.

3. *Tegenaria campestris* C. K. (1848). Klausenburg, Hermannstadt, Doroszló, Orsova, Paziás, Alsó-Hamor, Pribilina, Budapest. Geht bis 1000 Meter in das Hochgebirge; meist im Wurzelwerk und in Steinhaufen.

7 GENUS. CRYPHOECA THOR (1869—70).

1. *CRYPHOECA CARPATHICA* n. s. p. (VII. Tafel, 156, *a* Augengruppe, *b* Epigyne des ♀, *c* Taster des ♂).

♀ Vorderleib und Beine grünlichgelb; Hinterleib öhlbraun, mit gelblichen \triangle Zeichnungen. An allen Beinen die Tibia und Metatarsus mit langen, anliegenden, lichten Stacheln bewehrt, welche auf den zwei ersten Paaren in zwei Reihen paarig gestellt sind. Die vordere Augenreihe stark eingebogen, deren Mittelaugen viel kleiner als die seitlichen; die hintere Augenreihe leicht eingebogen, deren Augen von gleicher Grösse; die Mittelaugen der vorderen Reihe vom Stirnrande um mehr als den Durchmesser eines Seitenauges entfernt.

Cephalothorax länglich-herzförmig; Kopftheil gut abgegrenzt, verschmälert, vorne abgerundet; Rückengrube punktartig; der Thoraxtheil mit einigen sternförmig auslaufenden Vertiefungen, welche der Lage der Beine entsprechen. Brustplatte länglich-schildförmig, zwischen den Hüften des IV. Beinpaars zugespitzt, etwas convex, lehmgelb, spärlich behaart. Die Mandibeln lehmgelb, gut entwickelt, schwächer als der Schenkel des ersten Beinpaars, nicht vorgewölbt und mit dem Ende auf die Maxillen zurückgedrängt. Maxillen lehmgelblich, breit, vorne abgerundet, nicht gegeneinander geneigt, dünn behaart; die Lippe ähulich gefärbt, breit, vorne abgestutzt, erreicht nicht die halbe Länge der Maxillen. Taster grünlichgelb, dessen Tarsus stark, so lang als die Tibia, beiderseits mit mehreren anliegenden, langen Stacheln. Sammtliche Schenkel der Beine grünlichgelb, die übrigen Glieder mehr ins Röthliche ziehend; auf der Patella des III. Paares, oben, ein aufrechter, langer Stachel. Hinterleib länglich-eiförmig, hinten etwas zugespitzt; oben, vorne, in der Mitte ein unregelmässiger, lichter Fleck, darunter einige Winkelfleckchen, welche sich schlängelnd in den Seiten verlieren und oft sehr undeutlich sind; Bauchfläche olivengrünlich; der ganze Hinterleib anliegend, nicht eben dicht behaart. Spinnwarzen in ein Trapez gestellt, gelblich, gleichlang; das Endglied des oberen Paares zugespitzt und sehr kurz, etwa einem Viertel des Grundgliedes entsprechend.

Maasse: Leib $4.2 \frac{m}{m}$, Cepth. 1.9, I. Beinpaar 5, IV. $5.8 \frac{m}{m}$. Verhältniss der Füsse 4, 1, 2, 3.

♂ Etwas kleiner, mit schlankeren Beinen und lichterem Vorderleib. Die Bestachelung der Beine schwacher. Der Taster verhältnissmässig stark, dessen Patella und Tibia gleichlang, am Grunde der äusseren Seite der Tibia ein nach vorne und seitwärts gerichteter, gestreckt olrförmiger Fortsatz; Deckschuppe sehr convex, weisslich, spärlich behaart; Geschlechtstheil sehr hervorquellend; von unten betrachtet, durch einen langen, spiraligen embolus ausgezeichnet.

Maasse: Leib 3·5 m_m . Cepthl. 1·6, IV. Beinpaar 5·4 m_m .

Central-Karpathen: auf dem Kriván im August nicht selten, steigt beinahe bis zum Gipfel. Ist stets auf der unteren Seite der Steine in einem schütter gewebten Röhrechen zu treffen und leicht zu sammeln, da sie sich statt zu flüchten, nur zusammenzieht.

8. GENUS AGALENA WALCK (1805).

1. *Agalena labyrinthica* (CL. 1757). In der Ebene eben so gut als auch im Vorgebirge und der entschieden subalpinen Region zuhause. In den Niederungen an manchen Punkten geradezu in Masse vorhanden.

2. *Agalena similis* KEYS. (1863). Klausenburg; durch Dr. G. Böckh auch in Pressburg gesammelt und als «*Ag. labyrinthica*» bestimmt (zu finden im Wiener Hofmuseum), besonders Herbstform.

9. GENUS HISTOPONA THOR. (1869—70).

1. *Histopona torpida* (C. K. 1841). Doroszló. Als Sommerform unter Rinden nur einmal gefunden.

10. GENUS: TETRIX SUND. (1833).

1. *Tetrix denticulata* (OLIV. 1789). Doroszló. Als Sommerthier einmal angetroffen.

11. GENUS: AGROECA WESTR. (1861).

1. *Agroeca Haglundii* THOR. (1874). Apatin, Szász-Vesszös. Zweimal als Sommerthier angetroffen.

III. SUBFAMILIE. ARGYRONETINAE. TAUCHERSPINNEN.

12. GENUS: ARGYRONETA LATR. (1804).

1. *Argyroneta aquatica* (CL. 1757). Szamosfalva, Szász-Vesszös, Doroszló, Budapest (im Abzuggraben der Ofner Thermen!). Sonstige Daten im allgemeinen Theile und im biologischen System (I., II. B.).

III. FAMILIE. DRASSOIDAE. MEUCHELSPINNEN.

1. GENUS: ZORA (C. K. 1848).

1. *Zora maculata* (BLACKW. 1833). Doroszló, Apatin, Orsova, Schuppanek, Tokaj, Rakamaz, Kaschau. Eine seltenere Sommererscheinung: bisher stets unhersehend im abgestorbenem Laube unter Bäumen und Gesträuchen gesammelt; besonders dort häufig, wo Poduren reichlich vorhanden sind. Geht nicht auffallend hoch ins Gebirge und überwintert bestimmt. Dr. von Horváth fand sie im strengsten Winter vor (siehe: *Pachygnatha Clerckii* Sund).

2. GENUS: LIOCRANUM L. K. (1866).

1. *Liocranum domesticum* (WID. 1834). Szász-Vesszös, Pressburg. In Wohnungen, des Nachts auch bei Kerzenschein thätig; mit fixer Wohnung und Jagdgebiet. Dr. G. Böckh sammelte diese Art mehrfach, und bezeichnete sie mit «*Drassus*».

2. *LIOCRANUM KOCHII* n. sp. (VII. Tafel, 157, *a* Augengruppe, *b* Taster des ♂, Seitenansicht; *c* Genitaltheil von unten).

Vorderleib und Beine licht braungelb; Hinterleib graulich, mit verwaschenen, undeutlichen, dunkleren Flecken und anliegender Behaarung.

Cephalothorax herzförmig; Kopftheil verengt, von der Seite betrachtet eher niedergedrückt als erhoben; Mittelritze sehr fein, ziemlich lang. Brustplatte schildförmig, braungelb, spärlich behaart. Die Mandibeln gelb, nicht eben kräftig, genügend behaart; seitlich betrachtet knieförmig vorgewölbt; Maxillen breit, etwas gegeneinander geneigt; die Lippe zungenförmig von halber Maxillenlänge. Beine lang, schlank, bewehrt und behaart; auf den Schenkeln oben zwei anliegende, lange Stacheln; auf der Tibia des ersten Paares, unten, fünf Stacheln in zwei Reihen, wovon drei auf der inneren Seite; auf dem Metatarsus desselben Paares, unten drei Paar Stacheln; auf der Tibia und dem Metatarsus des zweiten Paares unten je drei Paar Stacheln; auf denselben Gliedern der beiden letzten Paare, unten 5—6 Stacheln. Der Hinterleib oben und unten einfarbig; sonst eiförmig, vorne etwas verengt; verhältnissmässig klein.

Die vordere Augenreihe kaum bemerkbar, die hintere merklich eingebogen; die hinteren Mittelaugen viel weiter von einander als von den Seitenaugen entfernt; die Mittelaugen der vorderen Reihe schwarz und grösser als die Seitenaugen, die letzteren so wie jene der hinteren Reihe opalisirend. Die Seitenaugen berühren sich.

Der Taster ziemlich kräftig; Deckschuppe spitz-löffelförmig, am äusseren Rande mit einer fingerförmigen Nebenschuppe; Patella wenig länger als dick, die Tibia kürzer als die Patella, einfach, unbewehrt; das Geschlechtsorgan sehr charakteristisch: der ziemlich flache Bulbus verwandelt sich hinten in ein schlängelndes Rohr, welches verloren in eine feine, gekrümmte Spitze ausläuft.

Maasse: Leib 5·2 $\frac{m}{mm}$, Cephalth. 2·6, I. Beinpaar 8, II. 7·2, III. 6·9, IV. 9·9.

♀ unbekannt.

Diese sehr interessante Art fand mein Neffe E. Vlkolinszky in Schemnitz. Ist von *L. domesticum* auch nach Dr. L. Koch spezifisch verschieden.

3. GENUS: ANYPHEANA SUNDB. (1833).

1. *Anypheana accentuata* (WALCK. 1802). Doroszló, Bogojeva, Hlok, Pancsova, Also-Hámor, Budapest. Als Sommerform besonders auf dem Laube der Bäume vorkommend.

4. GENUS: CLUBIONA LATR. (1804).

1. *Clubiona corticalis* (WALCK. 1802). Schemnitz. Im Basaltgerölle des «Kalvarienberges», im Spätsommer.

2. *Clubiona trivialis* ¹ C. K. (1841). Mehadia, Spitze des Damoclet; aus den Central-Karpathen von Dr. L. Koch bestimmt, in der Sammlung des Dr. Zimmermann (Limburg); scheint eine Alpenform zu sein.

3. *Clubiona montana* L. K. (1867). Kremnitz. Als herbstliche Form unter Steinen gesammelt.

4. *Clubiona holosericea* (DE GEER. 1778). Doroszló. Gleicher Aufenthalt mit der nachfolgenden Art.

5. *Clubiona pallidula* (1757). Szász-Vesszös, Klausenburg, Szamosfalva, Parajd, Hermannstadt, Doroszló, Apatin, Palánka, Hlok, Tokaj, Diósgyőr, Lucsivna, Grosswardein, Budapest. In Gärten, im Rohre, im Gesträuch und überhaupt in üppiger Vegetation zu finden. In der Abenddämmerung umher-schweifend. Sackartige Wohnung sehr mannigfaltig.

6. *Clubiona terrestris* WESTR. (1851). Tokaj. In einem Steinbruche als Sommerthier.

7. *Clubiona coerulescens* L. K. (1866). Palánka. Im Frühjahre, unter einem Holzscheite.

¹ Im Verzeichnisse des I. Bandes unter dem Synonym «pallens» angeführt

8. *Clubiona lutescens* WESTR. (1851). Szász-Vesszös, Budapest. Im Gesträuche, selten.
9. *Clubiona paradoxa* L. K. (1867). In der Sammlung des Grafen Keyserling, aus Orsova stammend.
10. *Clubiona frutetorum* L. K. (1866). Tokaj, Budapest? Ungvár? (die Exemplare von letzteren Orten als jüngere Formen nicht ganz sicher). Auf Eichen als Sommerthier.
11. *Clubiona brevipes*¹ BLACKW. (1841). In der Sammlung des Grafen Keyserling, aus Orsova stammend.

5. GENUS: CHIRACANTHIUM (C. K. 1839).

1. *Chiracanthium italicum* CANESTR. et PAV. (1869). Klausenburg, Szász-Vesszös, Görgény-Szent Imre, Budapest, Doroszló. Hochsommerform: webt in Pflanzen einen geräumigen Sack, wo die Paarung erfolgt und auch die Eier bewacht werden.
2. *Chiracanthium carnifex* (FABR. 1775), Klausenburg, Rakamaz. Sommerform: webt ihre Sackwohnung in die Rispen der Gräser.
3. *Chiracanthium Pennyi* CAMBR. (1874). Palánka, Rakamaz. Wie die vorige Art.
4. *Chiracanthium nutrix* (WALCK. 1802). Klausenburg, Mező-Záh. Gyeke, Szász-Vesszös, Hermannstadt, Doroszló. Wie die vorige Art.
5. *Chiracanthium elegans* THOR. (1875). Ogradena. Webt ihre Säcke in das Gerölle der Kalkberge. Sommerform.

6. **CHIRACANTHIUM RUPESTRE** n. sp. (VII. Tafel 158, *a* Augengruppe, *b* Epigyne, *c* Cephalothorax von der Seite).

♀ Cephalothorax röthlichgelb, in der Augengegend etwas verdunkelt; Mandibeln bräunlichroth, Beine gelb; Hinterleib bräunlichgelb.

Cephalothorax derb, hochgewölbt, so lang als Patella und Tibia des IV. Fusspaares zusammen; seitlich betrachtet ist die Rückenlinie gewölbt, vom Scheitel nach rückwärts halbkreisförmig abfallend; der ganze Theil mit feinen, anliegenden Haaren bedeckt. Die Mittelritze ist durch eine kaum wahrnehmbare Verdunkelung angedeutet. Brustplatte schildförmig, bräunlichgelb, ziemlich behaart. Die Mandibeln derb, kräftig, etwas nach vorne gerichtet, am Rande des Klauenfalzes mit einer dichten Borstenreihe versehen, etwas kürzer als der Metatarsus des I. Beinpaares; die Maxillen breit, vorne abgerundet, etwas gegeneinander geneigt, bräunlichroth, vorne lichter; Lippe rothbräunlich, breit, zungenförmig, erreicht $\frac{3}{4}$ der Länge der Maxillen. Der Taster schlank, blass röthlichgelb, am Tarsus bräunlichroth, ziemlich behaart, dessen Tarsus so lang als Patella und Tibia zusammen. Die Beine schlank, lang; Tibia und Metatarsus des ersten Paares, unten, in der Mitte mit einem Stachelpaare, Hinterleib oval, mit gelblicher Behaarung bedeckt.

Die Augengruppe ist sichtlich dreitheilig; die Mittelaugen beider Reihen in ein, nach vorne verengtes Trapez gestellt, und dieses Trapez weiter von den Seitenaugen, als die grösste Entfernung der Mittelaugen untereinander; die vorderen Mittelaugen in einem gemeinschaftlichen dunkeln Fleck, die übrigen Augen jedes für sich dunkel eingefasst. Die Seitenaugen einander genähert; die vordere Reihe sehr leicht ausgebogen.

Maasse: Leib 9 $\frac{m}{m}$, Cephlth. 4-6, I. Beinpaar 15-6, II. 13, III. 9-7, IV. 13-4.

♂ unbekannt.

In einem steinigen Graben bei Majláth (Diós-Györ) unter einem Steine erbeutet.

7. **CHIRACANTHIUM EFOSSUM** n. sp. (VII. Tafel 159, *a* Augengruppe, *b* Cephalothorax von der Seite, *c* Epigyne).

♀ Cephalothorax bräunlichgelb ohne Verdunkelung; Mandibeln ins Bräunlichrothe ziehend; Beine grünlichgelb. Hinterleib schmutzig-lehmgelb.

¹ Im Verzeichniss des ersten Bandes als «fuscula Westr.» angeführt.

Cephalothorax von der Seite betrachtet genügend gewölbt, kürzer als Patella und Tibia des IV. Beinpaares zusammen: Kopftheil bogig (weniger convex, als bei der vorigen Art). Brustplatte herzförmig, schmutziggelb mit bräunlicher, am Rande verdichteter Behaarung. Mandibeln ziemlich stark, gestreckt, mässig nach vorne gerichtet, am Grunde licht, gegen das Ende verdunkelt, etwas länger als der Metatarsus des ersten Beinpaares. Die Maxillen schmutzigbraun, an den Enden lichter, gerade, vorne zugrundet; die Lippe zungenförmig, vorne abgestutzt, reichlich $\frac{2}{3}$ der Maxillen lang. Der Taster schlank, grünlichgelb, an der Spitze rauchig verdunkelt, reichlich, anliegend behaart, dessen Tarsus so lang als Patella und Tibia zusammen. Die Beine schlank, lang; Tibia des ersten Paares, unten, in der Mitte mit einem Paar — der Metatarsus, unten, an beiden Enden mit je einem Paar Stacheln. Der Hinterleib oval, feinbehaart.

Die Augengruppe dreitheilig: die Mittelaugen beider Reihen in ein, nach vorne nur wenig verengtes Trapez gestellt; die Seitenaugen der vorderen Reihe von den Mittelaugen nur wenig weiter, als letztere voneinander; die vordere Reihe gerade, die hintere leicht eingebogen; die Seitenaugen berühren sich nicht, jedes für sich steht in einer Verdunkelung.

Maasse, Leib: 10 $\frac{m}{m}$, Cepth. 3·8, I. Fusspaar 18·7, II. 12, III. 9, IV. 14.

♂ unbekannt.

Diese Art fand ich auf dem Kopasz-Berge bei S.-A.-Ujhely, tief in der Erde, unter einem Steine, u. z.: als Sommerform.

8. **CHIRACANTHIUM CUNICULUM** n. sp. (VII. Tafel, 160, *a* Augengruppe, *b* Cephalothorax, *c* Epigyne).

♀ Vorderleib schön licht-bräunlichgelb, vorne verdunkelt; Mandibeln bräunlich, vertical. Der Hinterleib gelblich-leibfarben, unter Vergrösserung mit vielen, lichterem Hirsdeckchen besät.

Cephalothorax im Ganzen gewölbt, am Scheitel etwas abgeflacht, etwas kürzer als Patella und Tibia des IV. Beinpaares zusammen. Die Brustplatte herzförmig, blassgelblich. Die Maxillen gestreckt vertical, am Ende dunkelbraun, gegen den Grund verwaschen lichter, so lang wie der Tarsus des ersten Beinpaares. Die Maxillen gerade, vorne abgerundet und lichter, am Grunde rothbräunlich, die Lippe zungenförmig, abgestutzt rothbraunlich. Der Taster sehr schlank, gelblich, feinbehaart, am Ende etwas verdunkelt, dessen Tarsus länger als Patella und Tibia zusammen. Die Beine lang, fein; Tibia des ersten Paares unten, in der Mitte mit einem Stachel; der Metatarsus, unten, an beiden Enden mit einem Stachelpaare. Der Hinterleib oval, etwas zugespitzt.

Die Mittelaugen beider Reihen in ein nach vorne verengtes Trapez gestellt, jene der vorderen Reihe in einen gemeinsamen dunklen Fleck; die Seitenaugen der hinteren Reihe weiter von den Mittelaugen, als diese von einander entfernt; die Mittelaugen der vorderen Reihe grösser als die Seitenaugen derselben Reihe; die vordere Reihe gerade, die hintere eingebogen. Die Seitenaugen beider Reihen berühren einander nicht.

Maasse, Leib: 7·5 $\frac{m}{m}$, Cepth. 3, I. Beinpaar 11·5, II. 7·9, III. 7, IV. 9·7.

Diese Art fand E. Vilkolinszky in Schemnitz, in Steinhaufen vor dem Eingange des Klingerstollens.

6. GENUS: PHURROLITHUS (C. K. 1839).

1. *Phurrolithus festivus* (C. K. 1835). Also-Hámor, im Moose auf der Spitze des Szent-István, als Sommerform.

2. **PHURROLITHUS SZILYI** n. sp. (VII. Tafel, 161, *a* Augenstellung, *b* Epigyne des ♀, *c* Taster des Mannes.)

♀ Sehr klein. Vorderleib braun, mit vielen weissen Härchen, welche einigermassen eine sternförmige Zeichnung bilden. Der Hinterleib schwärzlich, auf der oberen Fläche vorne ein, in der Mitte drei, ober den Spinnwarzen ein weisses Fleckchen. Die Schenkel des ersten Beinpaares braun, die übrigen

Glieder so wie auch die übrigen Fusspaare gelb; an den Schenkeln der beiden letzten Paare noch wenig Braun zu sehen. Bauch schwärzlich mit weisslicher Behaarung.

Cephalothorax breit-herzförmig, mit etwas verschmälertem Kopftheil; Brustplatte braun. Die Mandibeln stark, braun, dünn behaart, der das Genus charakterisirende Stachel borstenförmig. Der Taster ziemlich stark, braun, dessen Tarsus mit vielen weissen Haaren und so lang wie dessen Patella und Tibia zusammen. Die Beine in den Schenkeln etwas verdickt, sonst dünn auslaufend; die Schenkel der beiden ersten Paare seitlich und unten braun, oben gelblich; Tibia und Metatarsus des ersten Paares unten mit je vier aufstellbaren, langen, gelben Stachelpaaren. Der Hinterleib länglichoval, sehr mässig abgeflacht.

Die Mittelaugen der vorderen Reihe unter Allen die kleinsten; beide Reihen leicht eingebogen; die Entfernungen der Augen, sowohl in den Reihen als auch sonst, gleichförmig.

Maasse, Leib: $2.6 \frac{m}{m}$, Cepthl. I, I. Beinpaar 2.5, II. 2.2, III. 2, IV. $3.6 \frac{m}{m}$.

♂ Kaum kleiner. Die Beine sehr lebhaft gefärbt und auch auf den hinteren Schenkeln mit so viel Braun, dass die gelbe Farbe einen Längsstreif bildet. Der Taster kräftig, kolbig; dessen Schenkel verbreitert, unten mit einer Ecke endend; die Patella nicht eben schlank; die Tibia kürzer als Patella, an ihrer äusseren Seite ein starker, hornförmiger, mit der Spitze gegen die Deckschuppe geschwungener, schwarzer Fortsatz.

Maasse, Leib: 2.5, Cepthl. $1.2 \frac{m}{m}$.

Bei Orsova, im Monate Juni auf üppigen Pflanzen des sogenannten neutralen Gebietes erbeutet.

7. GENUS: MICARIA WESTR. (1851).

1. **MICARIA ROGENFOHERI** n. sp. (VII. Tafel, 162, *a* Augengruppe, *b* Epigyne des ♀, *c* Taster des ♂).

♀ Prächtig schimmernd. Vorderleib rothbraun mit kupferig schimmernden Schuppen, auf der hinteren Parthie des Brusttheiles ein ^ förmiger, schneeweisser Winkelfleck. Der Hinterleib mit kupferig und grünlich schimmernden Schuppen bedeckt, vorne mit zwei bohnenförmigen, querliegenden weissen Flecken, in der Mitte mit einem weissen, schmalen Gürtel, der in den Seiten kräftiger ist und auf die Bauchseite nicht übergeht, diese kupferig und violett schimmernd. Die Schenkel der vorderen Beinpaare beinahe ganz braun, mit schimmernden Schuppen, sonst blassgelb; die beiden Hinterpaare bräunlich.

Cephalothorax gestreckt; keine Mittelritze; der Kopftheil verschmälert, von der Seite besehen etwas niedergedrückt. Die Brustplatte länglichoval, schwarzbraun mit weisser, etwas sternförmig angeordneter Behaarung. Die Mandibeln nicht eben kräftig, gerade, vertical, röthlich-braun, am Grunde lichter. Die Maxillen eingedrückt, rothbräunlich mit lichterem Rändern; die Lippe dunkel. Die Beine, besonders die beiden ersten Paare in den Schenkeln verstärkt, auf allen Tibien unten 1—4 Stacheln, am Metatarsus unten am Ende meistens ein Stachelpaar.

Der Hinterleib etwas walzig, zugespitzt, in der Gegend des Gürtels mässig eingeschnürt.

Die vordere Augenreihe mässig, die hintere stark eingebogen; die Mittelaugen der hinteren Reihe sehr bedeutend weiter von einander als von den Seitenaugen; die Augen der vorderen Reihe gleich-gross, gleich weit von einander; der Zwischenraum zwischen den Seitenaugen beider Reihen weniger als jener zwischen den Mittelaugen beider Reihen.

Maasse, Leib: $5 - 7 \frac{m}{m}$, Cepthl. 2—2.6, I. Beinpaar 5, II. 5.8, III. 5.5, IV. 8.5.

♂ Schlanker, mit in die Breite entwickeltem Cephalothorax, mit lebhafterem Glanz. Der Taster schlank, mit ziemlich kräftigem Schenkel, an dessen Unterseite die Behaarung abstehend gereiht ist; die Patella mindestens dreimal so lang als dick, die Tibia nicht kürzer als das vorige Glied, aussen, am Ende mit einem kurzen Sporn; die Deckschuppe schmal, zugespitzt; der Bulbus länglich-oval, auf der äusseren Seite mit einem dunkleren Längsband.

Maasse, Leib: $5 \frac{m}{m}$, Cepthl. $2.5 \frac{m}{m}$. Oft sehr klein.

Dieses prachtvolle Thierchen kam anfangs Juni in der Umgebung von Orsova unter Steinen vor, liebt besonders die oberen, trockenen Parthien in Steinhaufen. Jedes Thierchen ruht tagsüber in einem besondern Säckchen, und gestört, flüchtet es mit wahrer Blitzesschnelligkeit.

2. *Micaria radiata* L. K. (1866). Gombos-Bogojeva. Als Frühjahrsform in Schlägen der Donauauen unter der Rinde gefällter Riesenbäume (*Populus Canadensis*).

3. *Micaria cincta* L. K. (1866). Orsova. Diese Art wurde auch ursprünglich nach Orsovaer Exemplaren beschrieben, welche aus der Sammlung des Grafen Keyserling stammten. In der ersten Beschreibung wird der Metatarsus I als wehrlos angeführt, bei meinem Exemplare trägt er unten am Grunde ein Stachelpaar, wesswegen Dr. THORELL die Art nicht ganz bestimmt entschied; Dr. L. KOON hat mir jedoch mitgetheilt (in litt.) dass das Verhältniss der Bestachelung nicht constant ist und er selbst Exemplare besitze, deren Metatarsus I bewehrt ist.

4. *Micaria pulicaria* (SCUD. 1832). Grenzstein zwischen Rosenberg und Lykauka als Herbstform; massenhaft in einem gemeinschaftlichen Zellengewebe.

8. GENUS: DRASSUS (WALCK. (1805).

1. *Drassus quadripunctatus* (L. 1758). Alsó-Hámor. Im Juli geschlechtsreif.

2. *Drassus rubens* (WALCK 1837—47). Ungvár, Doroszló.

3. *Drassus scutulatus* L. K. (1866). Klausenburg, Mezö-Záh, Hosszuteke, Hermannstadt, Budapest, Orsova, Doroszló. In Doroszló besonders in Wohnungen, auch im Winter; in Orsova jedoch auch in Bachgeröllen.

4. *Drassus minusculus* L. K. (1866). Orsova. Sommerform unter Steinen.

5. *Drassus umbratilis* L. K. (1866). Orsova, Alsó-Hámor. Als Frühjahrs- und Sommerform unter Steinen.

6. *Drassus troglodytes* C. K. (1839). Klausenburg, als Waldthier unter abgefallenem Laub.

7. *Drassus lapidicola* (WALCK. 1802). Ueberall verbreitet, scheint jedoch die Vegetationsgrenze der Buche nicht zu überschreiten. Besonders unter Rinden und im Steingerölle häufig.

8. *Drassus angustifrons* WESTR. (1861). Alsó-Hámor. Nur ein ♀ in einer Felsenritze erbeutet.

9. *Drassus loricatus* L. K. (1866). Doroszló, Schemnitz. Selten. Beidesmal in Wohnungen bei Kerzenschein erbeutet.

10. *Drassus pubescens* THOR. (1856). Bihar (Vlegyásza Stock) in der Nadelholzregion im Juni erbeutet.

9. GENUS: PROSTHESIMA L. K. (1872).

1. *Prosthesima Petiverii* (SCOP). Mehadia, S.-A.-Ujhely, Alsó-Hamor. Gebirgsform, welche über die Region des Laubwaldes emporsteigt.

2. *Prosthesima oblonga* (C. K. 1844). Orsova, Baziás. Als Sommerform unter Steinen. War bis jetzt nur aus Tyrol bekannt.

3. *Prosthesima atra* (LATR. 1806). Fünfkirchen. Durch Frivaldszky einmal erbeutet.

4. *Prosthesima praefica* (L. K. 1866). Orsova. Wurde auch ursprünglich nach Orsovaer Exemplaren beschrieben.

5. *Prosthesima longipes* (L. K. 1866). Budapest. Als Herbstform einmal auf dem Blocksberge erbeutet.

6. *Prosthesima pedestris* (C. K. 1839). Orsova. In Geröllen des Gratzka Baches.

7. **PROSTHESIMA CALCEOLATA** n. sp. (VII. Tafel, 163, *a* Augenstellung, *b* Vorderfuss, *c* Taster des ♂).

♂ Reinschwarz; Vorderleib kaum bemerkbar bräunlich angehaucht. Beine rauchbraun, die Tar-

sen der beiden ersten Paare rothlichgelb, jene der übrigen weniger auffallend, braunlichroth. Der herzförmige Cephalothorax um etwas kürzer als Patella und Tibia des IV. Beinpaares zusammen.

Die Hüftgelenke der beiden hinteren Fusspaare bräunlichgelb, jene der übrigen Paare braun. Alle Beine mit Ausnahme der Tarsenglieder verstärkt, die Tarsen schlank. Die Tibien der beiden ersten Paare ohne Stacheln, deren Metatarsen, unten, in der Mitte mit einem Stachelpaare; die Tibien der Hinterpaare, so der Metatarsus, unten, mit mehreren Stacheln, die letzteren auch seitwärts bewehrt.

Die Augen sehr flach, wenig opalisirend; die Mittelaugen der vorderen Reihe auf einer kleinen Erhebung, rund, die übrigen Augen unregelmässig in der Form; beide Reihen beinahe grad, die Entfernungen nahezu gleich; die Mittelaugen der vorderen Reihe kaum etwas weiter von einander, als jene der hinteren Reihe ebenfalls von einander entfernt.

Der Taster sehr charakteristisch; dessen Schenkel verstärkt, bildet unten eine abgerundete Ecke; die Patella mindestens $1\frac{1}{2}$ -mal so lang als dick, die Tibia kaum kürzer, lang behaart, aussen, am Ende ein derber, spitzer, etwas gegen die Deckschuppe gekrümmter Nagel; die Deckschuppe tief-stumpflöffelförmig, behaart; der Geschlechtstheil durch einen nach unten und aussen widerhornförmig gewundenen, starken, breiten Embolus ausgezeichnet.

Maasse, Leib: 5·7, Cepthl. 2·4, I. Beinpaar 6·7, II. 5·7, III. 5, IV. 7·8 $\frac{m}{m}$.

♀ Unbekannt.

Auf dem Blocksberge bei Budapest unter Steinen erbeutet.

8. *Prothesima serotina* (L. K. 1866). Orsova (Allion-Berg). Sommerform, unter Steinen.

9. *Prothesima femella* (L. K. 1866). Wie die vorige Art.

10. *Prothesima conspicua* (L. K. 1866). Güns, Mehadia. Einmal in abgelöstem Rasen an einer Kellermaner erbeutet.

11. *Prothesima bimaculata* (C. K. 1839). Pancsova. Als Frühlingsform auf *Urtica* erbeutet. C. Kocz beschrieb die Art nach griechischen Typen, Dr. L. Kocz fand jedoch diese in der Sammlung nicht vor, wesshalb er die Art nicht sicher aussprach. Es ist gewiss, dass sie eine Verwandte der *P. conspicua* ist (Cepthl. länger als Patella und Tibia IV). ♀ Schwarz; Cephalothorax in der Mitte mit weissen Härchen; Hinterleib vorne ebenfalls weiss behaart, in der Mitte, zu beiden Seiten je ein schneeweisser Fleck. Die Hüftgelenke der beiden hinteren Beinpaare schwefelgelb, alle Schenkel wie auch die Hüftgelenke der beiden Vorderpaare schwarz, die übrigen Glieder schwefelgelb. Kleine, schlanke Gestalt. Totallänge 5·7 $\frac{m}{m}$.

Epigyne: eine beinahe quadratische Platte, am Grunde zwei ∞ förmige Oeffnungen.

12. *Prothesima petrensis* (C. K. 1839). Alsó-Hámor. Hochsommerform.

13. **PROTHESIMA ALLIONICA** n. sp. (VII. Tafel, 164, *a* Augengruppe, *b* Taster des ♂ von der Seite, *c* dessen Genitaltheil von unten).

♂ Vorderleib dunkel schmutzigtrothbraun; Hinterleib dunkel olivbraun; Beine licht olivengrün, Tibien und Patellen der beiden ersten Paare rauchbraun; alle Beine schlank, ungewöhnlich lang, das vierte Paar besonders auffallend. Cephalothorax so lang als die *Tibia* des IV. Beinpaares allein. Brustplatte schön oval, olivenfarben; Maxillen und Lippe ebenso gefärbt.

Die Schenkel verstärkt, sonst schlank; Tibia des ersten Paares unbewehrt, Metatarsus desselben Paares unten mit zwei Paar Stacheln; Tibia des zweiten Paares unten mit zwei starken Borsten, Metatarsus wie beim ersten Paar; die Tibien der übrigen Paare, unten mit mehreren Stacheln, die Metatarsen unten und an den Seiten bewehrt.

Hinterleib schmal, beinahe parallel; das untere Spinnwarzenpaar walzig, auffallend lang (beinahe 1 $\frac{m}{m}$).

Die Mittelaugen der hinteren Reihe, gross, oval, gegen einander geneigt, in der hinteren Näherung näher zu einander als die Mittelaugen der unteren Reihe gleichfalls zu einander.

Der Taster lang, schlank, ziemlich kolbig; dessen Patella gestreckt, die Tibia kürzer, aussen, am Ende mit einer Erhöhung, welche plötzlich in einen feinen Dorn ausläuft; Deckschuppe löffelförmig

genugend behaart, am äusseren Rande ausgerandet, unter der Spitze ein seitwärts nach aussen gerichteter, sichelförmiger, feiner und spitzer, braunröthlicher Embolus.

Maasse: Leib 4·9, Cepth. 2·3, I. Beinpaar 7·8, II. 6, III. 5, IV. 9·5 $\frac{m}{m}$.

♀ Unbekannt.

Bei Orsova auf dem Berge Allion Ende Mai erbeutet. Nach Dr. L. Kocn eine höchst auffallende neue Form.

14. *PROSTHESIMA TRAGICA* n. sp. (VII. Tafel, 165, *a* Augengruppe, *b* Epigyne).

♀ Vorderleib dunkelrothbraun, Hinterleib öhlbraun mit anliegender, grober Behaarung. Die Beine dunkelrothbraun, die Schenkel des ersten Paares am Grunde fleckförmig durchscheinend, jene des zweiten Paares weniger, und mit undeutlichem Längsstreif.

Cephalothorax herzförmig mit verengtem Kopftheil, so lang als Patella und Tibia des vierten Beinpaars zusammen. Brustplatte oval, rothbräunlich, behaart. Maxillen eingedrückt, gestreckt, am Ende heller; die Lippe dunkler, zungenförmig, reichlich $\frac{2}{3}$ der Maxillen lang.

Der Taster derb, dessen Schenkel verstärkt, die Behaarung mit Stachelborsten untermischt, dessen Tarsus etwas kürzer als Patella und Tibia zusammen.

Die Beine in den Schenkeln verstärkt: die Tarsen im Verhältniss zu den Tibien, schlank. Tibien und Metatarsen der beiden Vorderpaare unbewehrt; Tibia des dritten Paares unten und oben mit einem Stachel, jene des vierten Paares, unten, mit zwei Paar langen Stacheln.

Hinterleib gestreckt, etwas niedergedrückt.

Die Augen klein; die Seitenaugen der vorderen Reihe die grössten, oval, nach auswärts divergirend; die hinteren und vorderen Mittelaugen gleichweit von einander entfernt.

Epigyne: laut Abbildung.

Maasse: Leib 5·7, Cepth. 2·5, I. Beinpaar 5 $\frac{m}{m}$.

♂ Unbekannt.

Ein Exemplar im Frühjahr im Gratzka-Thale nächst Orsova erbeutet.

15. *PROSTHESIMA ACCEPTA* n. sp. (VII. Tafel, 166, *a* Augengruppe, *b* Epigyne).

♀ Vorderleib öhlbraun; Hinterleib schwarz mit Oehlbraun angehaucht; Beine oelgrün, alle Tibien verdunkelt.

Cephalothorax herzförmig, so lang als Patella und Tibia des IV. Beinpaars zusammen, Brustplatte herzförmig, dunkelöhlbraun, behaart. Die Maxillen eingedrückt, licht öhlgrün; die Lippe etwas dunkler, zungenförmig, $\frac{2}{3}$ der Maxillen lang. Der Taster licht öhlgrün, mit abstehenden Borsten untermischt behaart, dessen Tarsus kürzer als Patella und Tibia zusammen.

Die Beine, besonders deren Schenkel, kräftig, die Tarsen schlank, licht öhlgelb. Tibia des ersten Paares unbewehrt, dessen Metatarsus, unten, am Grunde mit einem Stachelpaar, am zweiten Paare ebenso; an den Tibien und Metatarsen der beiden Hinterpaare, unten und an den Seiten, mehrere Stachel.

Der Hinterleib verhältnissmässig klein.

Die untere Augenreihe leicht eingebogen, deren Mittelaugen rund, die Seitenaugen unregelmässig geformt; die Mittelaugen der hinteren Reihe flach, gross, unregelmässig geformt, einander sehr genähert.

Epigyne: laut Abbildung, auffallend gross.

Maasse: Leib 5·7, Cepth. 2·8, I. Beinpaar 6·8, II. 6, III. 4·2, IV. 8·8 $\frac{m}{m}$.

♂ Unbekannt.

Im Juni auf dem Berge Allion nächst Orsova erbeutet. Ich bemerke, dass die Art der *P. Allionica* O. H. nahe verwandt zu sein scheint, der Unterschied ist in der Bestachelung des Metatarsus des ersten Fusspaares ausgesprochen.

16. *Prosthesima nigrita* (FABR. 1775). Fünfkirchen. Durch J. von Frivaldszky gesammelt.

10. GENUS: GNAPHOSA (LATR. 1804).

1. *Gnaphosa lucifuga* (WALCK. 1802). Klausenburg, Mezö-Záh, Parajd, Balánbánya, Tölgyes, Hermannstadt, Mehadia, Orsova, S.-A.-Ujhely, Gyöngyös, Fünfkirchen (hier besonders gross). Sommerform, häufig, besonders in den tiefsten, dunkelsten Lagen von Steinhauten: ihr Biss dringt leicht durch die Haut, erzeugt einen dumpfen Schmerz und bei Fingern Steifheit, welche 24—36 Stunden lang dauert.

2. *Gnaphosa lugubris* (C. K. 1839). S.-A.-Ujhely. Als Sommerform auf dem Berge «Kopasz» einmal angetroffen.

3. **GNAPHOSA SOROR** n. sp. (VII. Tafel. 169, *a* Augengruppe, *b* Epigyne).

♀ Vorderleib dunkelrothbraun, die Beine etwas lichter: der Hinterleib bräunlichgrau, staubig, bei Vergrösserung, mit bräunlichen Hirsefleckchen bestreut. Grosse, kräftige Form.

Cephalothorax derb, herzförmig, mit dickem Kopftheil, länger als Patella und Tibia des IV-ten Beinpaares zusammen. Brustplatte breitoval, dunkelrothbraun, behaart. Die Mandibeln dunkelrothbraun, derb, länger als der Metatarsus des ersten Beinpaares: die Maxillen sammt Lippe dunkelrothbraun, bilden in ihrer Gesamtheit beinahe einen Kreis; die Lippe $\frac{3}{4}$ der Maxillen lang. Der Taster rothbraun, an der Spitze dunkler, dicht behaart, dessen Tibia und Tarsus, oben, mit 2—3 in der Behaarung verborgenen Stacheln, das letztere Glied so lang als Patella und Tibia zusammen. Die Beine kräftig, verhältnissmässig kurz: am Metatarsus des ersten Paares, unten, in der Mitte ein Stachelpaar; die Tibia unbewehrt: Tibia des zweiten Paares, unten, am Ende mit einem Stachel (oder Paar?), Metatarsus unten, in der Mitte mit einem Stachelpaar; an den übrigen Füssen Tibia und Metatarsus, unten, mehrere Stacheln.

Hinterleib länglichoval, ziemlich convex: Beschuppung mit gesägten Rändern.

Die untere Augenreihe leicht eingebogen, deren Mittelaugen kleiner als die Seitenaugen und etwas weiter von einander als von den seitlichen entfernt; die hintere Reihe ausgebogen, deren Mittelaugen unregelmässig geformt, divergiren nach vorne, in der Convergenz näher bei einander als die unteren untereinander; die hinteren Seitenaugen weiter von den unteren Seitenaugen als von den hinteren Mittelaugen entfernt.

Epigyne: laut Abbildung.

Maasse: Leib 14, Cephal. 5·3, I Beinpaar 11, II 10, III 9·8, IV 12·5 $\frac{mm}{100}$.

♂ Unbekannt.

Budapest: durch Johann Pável gesammelt.

4. *Gnaphosa fumosa* (C. K. 1843). Ein ♀ in S.-A.-Ujhely auf dem Berge Kopasz im Juni erbeutet. Diese Spinne wurde sowohl durch THORELL als L. KOCH mit Vorbehalt als *fumosa* (C. K.) bestimmt. Rücksichtlich der Bestachelung der Füsse stimmt sie mit *G. lapponum* L. K. überein, unterscheidet sich jedoch durch die Augenstellung.

5. **GNAPHOSA DOLOSA** n. sp. (VII. Tafel, 167, *a* Augengruppe, *b* Epigyne, *c* Taster des ♂, *d* dessen Genitaltheil von unten).

♀ Vorderleib dunkler, Beine lichter schmutzig-braungelb; Hinterleib öhlbraun; Spinnwarzen lichter braungelb; Cephalothorax in der Augengegend verdunkelt.

Cephalothorax flachgewölbt, breitherzförmig, so lang als Patella und Tibia des IV. Beinpaares zusammen, oben mit spärlicher, schwarzer Behaarung; Brustplatte oval, rothbraun, behaart. Die Mandibeln derb, rothbraun, mit langen, abstehenden, dunkeln Borsten reichlich bedeckt. Die Maxillen rothbraun, eingedrückt, beisszangenartig gegeneinander geneigt, am Ende etwas heller; die Lippe dunkler, breit-oval, reichlich $\frac{3}{4}$ der Maxillen lang. Der Taster kräftig, rauh; dessen Schenkel oben mit einigen aufrechten, geschwungenen, schwarzen Stacheln, übrigens haarborstig. Die Beine genügend lang, kräftig, mit spärlicher, abstehtender Behaarung; Tibia des ersten Paares unbewehrt, Metatarsus, unten, innen mit einem Stachel; Tibia des zweiten Paares manchmal unbewehrt, manchmal, unten, mit zwei Stacheln hinter-

einander, Metatarsus bald mit einem Stachel, bald mit einem Stachelpaar; Tibien und Metatarsen der Hinterpaare unten und seitlich mit mehreren Stacheln. Am Tarsus der vorderen Beinpaare und auch auf den Metatarsus übergehend eine dichte Scopula.

Hinterleib etwas flach, verbreitert, oben und unten spärlich behaart.

Die vordere Augenreihe leicht eingebogen, die hintere bedeutend ausgebogen; die Mittelaugen der vorderen Reihe kleiner als die seitlichen und weiter von einander, als von den letzteren entfernt; die hinteren Mittelaugen Mandelförmig, mit dem spitzigeren Ende convergirend und hier viel näher zu einander, als die unteren ebenfalls zu einander stehend; die hinteren Seitenaugen von den Mittelaugen um den doppelten Durchmesser geschieden.

Epigyne: laut Abbildung.

Maase: Leib 10, Cephth. 4.8, I Beinpaar 12, II 11.3, III 9.6, IV 15.5 $\frac{m}{mm}$.

♂ Kaum kleiner, im Ganzen dunkler; dessen Cephalothorax rothbraun. Der Taster massig kolbig; dessen Patella kaum länger als die Tibia, am äusseren Ende der letzteren ein kurzer, derber, etwas gekrümmter, dunkler Fortsatz; auf dem Schenkel, oben, aufrechte Stachelborsten; Deckschuppe löffelförmig, grob behaart; der Bulbus gelblich, vorne mit einem Knötchen, langs der inneren Seite eine rothbraune Hornleiste, welche unter der Spitze der Deckschuppe in einen leicht geschwungenen, spitzen Embolus ausläuft.

Maase: Leib 10, Cephth. 5.2 $\frac{m}{mm}$.

Die Art variirt in der Grösse von 6 bis 10 $\frac{m}{mm}$ Leibeslänge.

Bei Orsova im Juni besonders unter abgefallenen Laub und zwischen Steinen ziemlich häufig. Dr. L. Kocn hebt ihre Verwandtschaft mit *G. lucifuga* hervor, hält sie aber für neu.

6. *Gnaphosa leporina* (L. K. 1866). Dr. G. Seidlitz hat diese Art in Siebenbürgen entdeckt. Ich kenne sie nicht.

7. *Gnaphosa bicolor* (HUN 1834). Als Sommerform in Alsó-Hámor unter Steinen.

8. **GNAPHOSA SUSPECTA** n. sp. (VII. Tafel, 168, *a* Augengruppe, *b* Epigyne).

♀ Cephalothorax röthlichbraun, graulich behaart; die Beine gelblichbraun, röthlich angehaucht; Hinterleib öhlbraun, staubig.

Cephalothorax herzförmig, mit ziemlich breitem Kopftheil, etwas länger als Patella und Tibia des IV. Beinpaares zusammen.

Brustplatte oval, gelblichbraun, behaart. Die Mandibeln verhältnissmässig, am Grunde knieartig vorgewölbt, rothbraun, mit spärlicher, absteher, borstenartiger Behaarung; die Maxillen gelbbraun. Der Taster derb, dessen Tarsus verdunkelt, die Tibia und Tarsus etwas verstärkt, der letztere etwas kürzer, als Patella und Tibia zusammen. Die Beine kräftig; auf dem Metatarsus des ersten Paares, unten vor der Mitte ein langes Stachelpaar, die Tibia unbewehrt; die Tibia des zweiten Paares, unten, am Ende mit einem, der Metatarsus unten ebenfalls mit einem Stachelpaar; Tibien und Metatarsen der Hinterpaare unten und seitlich mit mehreren Stacheln.

Der Hinterleib breitoval, etwas flachgedrückt.

Die vordere Augenreihe beinahe gerade deren Mittelaugen kleiner, alle ihre Augen rund; die hintere Reihe ausgebogen, deren Mittelaugen oval, hinten convergirend und hier näher zu einander, als die vorderen Mittelaugen von einander entfernt.

Epigyne: laut Abbildung.

Maase: Leib 7.5, Cephth. 3.4, I Beinpaar 7, II. 6.7, III. 6, IV. 9.8 $\frac{m}{mm}$.

♂ Unbekannt.

Bei Orsova und S.-A.-Ujhely im Juni unter Steinen gesammelt. Ich habe diese Art ursprünglich für *G. fumosa* C. K. gehalten, Herr Dr. L. K. hält sie jedoch für selbstständig.

9. **GNAPHOSA MOLESTA** n. sp. (VII. Tafel, 170, *a* Augengruppe, *b* Epigyne).

♀ Vorderleib schmutzig röthlichbraun; Beine in den Schenkeln ficht röthlich-braungelb, die übrigen Glieder dunkel-rothbraun; Hinterleib öhlgrün.

Cephalothorax derb, herzförmig, spärlich behaart mit ziemlich breitem schwärzlichem Randumschlag. Die Brustplatte clyptisch, licht rothbraun, spärlich behaart. Die Mandibeln dunkelrothbraun, kräftig, nicht lang, am Grunde knicartig vorgewölbt, mit vielen abstehenden Borstenhaaren bedeckt: die Maxillen lichtrothbraun, am Ende heller, im Ganzen kreisförmig; die Lippe zungenförmig, am Grunde verengt, dunkler als die Maxillen, mehr als $\frac{2}{3}$ dieser letzteren lang. Die Beine verhältnissmässig, ziemlich kräftig: Tibia der ersten Paare, unten, am inneren Ende mit einem Stachel, die Metatarsen unten in der Mitte mit einem Stachelpaar: Tibien und Metatarsen der übrigen Paare unten und seitlich mit mehreren langen Stacheln.

Der Hinterleib mässig behaart, länglich, etwas flach.

Die vordere Augenreihe eingebogen, die hintere ausgebogen; die Seitenaugen der vorderen Reihe viel grösser als die Mittelaugen und viel näher zu den Mittelaugen, als diese zu einander; die Mittelaugen der hinteren Reihe oval, hinten convergirend ihre längere Achse nicht länger, als der Durchmesser der Seitenaugen: die Seitenaugen der hinteren Reihe reichlich um anderthalb Durchmesser von den Mittelaugen entfernt, diese viel näher unter einander, als die vorderen Mittelaugen ebenfalls unter einander entfernt.

Epigyne: laut Abbildung.

Maase: Leib 9, Cephth. 4, I. Beinpaar 8.5, II. 7.5, III. 7, IV. 11 $\frac{m}{mm}$.

♂ Unbekannt.

Bei Orsova unter Steinen gesammelt. Mit *G. suspecta* O. H. nahe verwandt, jedoch auch durch Dr. L. Koch unterschieden.

10. **GNAPHOSA OPACA** n. sp. (VII. Tafel, 171, *a* Augengruppe, *b* Taster des ♂, *c* desselben Genitaltheil von unten).

♂ Vorderleib dunkel, schmutzig-gelbbraun: Beine öhlgrün; Hinterleib öhlbraun. Kleine Form.

Cephalothorax herzförmig, mässig behaart, mit feiner, etwas rauher Randnath. Brustplatte bräunlich öhlgrün, spärlich behaart. Die Mandibeln ziemlich kräftig, öhlbräunlich, ihre Klaue röthlich, ihr Grund hervorgewölbt, mit wenigen Borsten; die Maxillen im Verhältniss zur Lippe sehr breit, im Ganzen kreisförmig, bedeutend eingedrückt, licht öhlgrünlich; die Lippe verhältnissmässig schmal, zungenförmig, reichlich $\frac{2}{3}$ der Maxillen lang. Die Beine ziemlich kräftig, lang, im Tarsaltheil schlank, mit auffallend grober Behaarung: Tibia des ersten Paares unten, am Ende und in der Mitte mit je einem Stachelpaar, Metatarsus, unten, ebenfalls mit einem Stachelpaar, das zweite Beinpaar wie das vorige; die Tibien und Metatarsen der übrigen Paare unten und seitlich mit mehreren Stacheln, welche besonders am Ende des Metatarsus IV quirlförmig gestellt sind.

Der Hinterleib klein, spitzoval.

Die hinteren Mittelaugen nicht oval, aber flach, mit jenen der vorderen Reihe beinahe in ein Quadrat gestellt, welches nur um wenig höher als breit ist; die hintere Reihe stark ausgebogen, die vordere gerade, deren Seitenaugen grösser.

Der Taster ziemlich kräftig und kolbig, dessen Patella länger als dick; die Tibia, kürzer als die Patella, endet aussen in einen derben wolfssohrförmigen Fortsatz; Deckschuppe löffelförmig, ziemlich behaart; der Bulbus licht, einfach, ausgedehnt, unter dem inneren Rande der Deckschuppe etwas vorstehend, am Ende, unter der Spitze der Deckschuppe in einen fingerförmigen Fortsatz endend; längs des inneren Randes der Deckschuppe läuft der feine, rothbraune beinahe borstenförmige Embolus, welcher die Spitze der Deckschuppe erreicht.

Maasse: Leib 5, Cephth. 2, I. Beinpaar 5.5, II. 5, III. 4.2, IV. 6.2 $\frac{m}{mm}$.

♀ Unbekannt.

S.-A.-Ujhely auf dem Berge «Kopasz» im Juni unter Steinen erbeutet.

11. **GNAPHOSA FALLAX** n. sp. (VIII. Tafel, 173, *a* Augengruppe, *b* Epigyne).

♀ Vorderleib schmutzig öhlbraun ins Röthliche ziehend; die Beine lichter; Hinterleib öhlbraun mit staubiger Behaarung.

Cephalothorax herzförmig, mit ziemlich derbem Kopftheil und spärlicher, staubgrauer Behaarung; Brustplatte breitelyptisch, braun, spärlich, kurz behaart. Die Mandibeln derb, braunröthlich, am Grunde knieartig hervorgewölbt, mit spärlicher; kaum auffallender, borstiger Behaarung, die Klaue röthlich. Die Maxillen gelblichbraun, gegen einander geneigt, breit; die Lippe dunkler, zungenförmig, breit, $\frac{2}{3}$ der Maxillen lang. Der Schenkel des Tasters öhlgelblich, dessen Tarsus etwas röthelnd, ziemlich behaart und so lang als Patella und Tibia zusammen. Die Beine ziemlich kräftig, grob behaart; Tibia des ersten Paares, unten, am Ende mit schwachem Stachel, der Metatarsus, unten, in der Mitte mit einem Stachelpaar; die Tibia des zweiten Paares, unten, am Ende mit einem Stachelpaar, Metatarsus wie vor; die Tibien und Metatarsen der übrigen Paare unten und seitlich mit mehreren Stacheln.

Der Hinterleib länglich, etwas abgeplattet.

Die vordere Augenreihe eingebogen, deren Seitenaugen viel grösser als die Mittelaugen: die hintere Reihe stark ausgebogen, deren Mittelaugen oval, klein, hinten dicht convergirend.

Epigyne: laut Abbildung.

Maasse: Leib 5·6, Cepth. 2·5, I. Beinpaar 5, II. 4·5, III. 4·2, IV. 6·5.

♂ Unbekannt.

Orsova und S.-A.-Ujhely im Juni erbeutet.

12. *Gnaphosa exornata* (C. K. 1839). Orsova, Bázias. Sommerform, an sonnigen Stellen zwischen abgefallenem Laub; ungemein rasch. Hinsichtlich ihrer Verbreitung (Sahara, Griechenland, Südtirol) jedenfalls eine interessante Form.

13. *Gnaphosa montana* (L. K. 1866). Central-Karpathen. In der Sammlung des Dr. Zimmermann (Limburg); durch Dr. L. Kocir bestimmt.

14. *Gnaphosa nocturna* (L. 1758). Klausenburg, Hermannstadt, Panesova, Orsova. Sommerform; besonders unter der Rinde ausgedorrter, starkbeschieener Holzstöcke; ungemein rasch, daher unbeschädigt nur selten zu erhalten.

15. **GNAPHOSA SCHUSZTERI** n. sp. (VIII. Tafel, 172, *a* Augengruppe, *b* Mandibel, *c* Epigyne, *d* Taster des ♂, *e* dessen Genitaltheil von unten).

♀ Vorderleib reinschwarz, mit gelblichweissen, atlasglänzenden, gefiederten Schnuppen bedeckt; Hinterleib schwarz mit gelblich untermischt, vorne mit halbmondförmigem Fleck, in der Gegend des zweiten Rückenstigma-Paares mit zwei Punkten, ober den Spinwarzen abermals mit zwei Flecken; sämtliche Zeichnungen gelblichweiss, atlasglänzend; die Schenkel der Beine braunschwarz, alle übrigen Glieder lebhaftgelb; der innere Falzrand der Mandibeln mit einem derben, stumpfen, knotenartigen Zahn

Cephalothorax herzförmig, Kopftheil bedeutend verschmälert, zugespitzt. Brustplatte spitzoval, pechbraun, spärlich behaart. Die Mandibeln braun, glatt, glänzend, von der Seite betrachtet birnförmig, am Grunde knieartig vorgewölbt, mit spärlicher, schwacher Behaarung. Die Maxillen schmutzig-bräunlichgelb, breit, eingedrückt, gegeneinander geneigt, am äussern Rande mit stumpfer Ecke; die Lippe zungenförmig, ziemlich breit, kaum $\frac{2}{3}$ der Länge der Maxillen erreichend. Die Beine schlank, lang, deren Schenkel etwas verstärkt; die Tibia des ersten Paares etwas rauchig, unten mit drei Paar langen, schwachen Stacheln, am Metatarsus, unten — am Ende — ein Stachelpaar; das zweite Paar wie das erste bewehrt; die Tibien und Metatarsen der übrigen Beine unten und seitlich mit einigen schlanken Stacheln.

Hinterleib länglich, etwas abgeplattet.

Die vordere Augenreihe sehr mässig eingebogen, die Seitenaugen grösser; die hintere Reihe gerade, deren Mittelaugen länglich, querliegend; der Zwischenraum zwischen den Seitenaugen beider Reihen etwas grösser als jener zwischen den Mittelaugen beider Reihen.

Epigyne: laut Abbildung.

Maasse: Leib 5·8, Cepth. 2, I. Beinpaar 5·7, II. 4·8, III. 4·9, IV. 7·4 $\frac{mm}{mm}$.

♂ Kleiner, schlanker; die Zeichnung des Hinterleibes sehr ausgedehnt. Der Taster dunkel, ziemlich derb; dessen Patella ein wenig länger als dick, die Tibia kürzer als die Patella, mit langen, abstehenden Borstenhaaren; die Deckschuppe löffelförmig, behaart; von der Seite betrachtet, steht unter der

Spitze der Deckschuppe ein kleines Köpfchen hervor, welches sich — von unten gesehen — als gewundener Embolus darstellt.

Maasse: Leib 4·3, Cephalth. 2, I. Beinpaar 5·5, II. 4·8, III. 4·6, IV. 6·5 $\frac{mm}{\mu}$.

Im Juni bei Orsova erbeutet. Sie lebt in trocken liegenden Steinhaufen, ist ungemein rasch, daher schwer zu erbeuten.

? GENUS: THYSA (?) KEMPELEN (1867).¹

Syn. Gnaphosa lucifuga WALCK.

Dieses fragliche Genus, welches in den seit 1867 erschienenen systematischen Arbeiten stets nur mit Vorbehalt angeführt wurde, hat sich nach eingehender Untersuchung, welche nach dem Tode des Autors an dem Thiere, welches in das Eigenthum des kaiserl. Hofmuseums in Wien überging, vollführt wurde, als eine interessante Monstruosität der *Gnaphosa lucifuga* WALCK herausgestellt.

Die Monstruosität betrifft die Augengruppe, deren vordere Mittelaugen fehlen; die übrigen sind minder gut entwickelt.

Das Exemplar wird wie folgt characterisirt: Am inneren Falzrande der Mandibeln eine breite, feingezähnte Platte mit vorspringenden Ecken, jener von *Gnaphosa lucifuga* (WALCK) vollkommen entsprechend.

Der Cephalothorax mit breitem Randumschlag, länger als Tibia und Patella des IV. Beinpaares zusammen; der Kopftheil deutlich abgegrenzt; die Mandibeln so lang als Patella I, so dick, wie der Schenkel I, am Grunde hervorgewölbt; der Metatarsus IV länger als die Tibia. Das untere Spinnwarzenpaar das längste und stärkste.

Die hintere Augenreihe stark ausgebogen, deren Seitenaugen von den Mittelaugen beiläufig so weit, wie von den vorderen Seitenaugen.

Die Epigyne stimmt vollkommen mit jener Form überein, welche Dr. L. Koch im 1. Hefte der «Fam. der Drassiden» Fig. 5 abgebildet hat.

Die Bestachelung ging verloren.

Das schlecht conservirte Exemplar stammt von Erlau.

IV. FAMILIE. DYSDEROIDEAE. MORDSPINNEN.

1. GENUS: SEGESTRIA LATR. (1804).

1. *Segestria senoculata* (L. 1758). Mezőhavas (Hargita-Zug), Nagy-Hagymás (Csiker Alpen), Hermannstadt, Mehádia, Alsó-Hámor, Schemnitz. Als Sommerform kenne ich sie nur aus dem Gebirge, wo sie sich bis in die Nadelholzregion erhebt. Besonders unter Rinden abgestorbener Bäume, manchmal unter und zwischen Steinen thätig.

2. GENUS: DYSDERA LATR. (1804).

1. *Dysdera Cambridgii* THOR. (1873). Bázias, Orsova, Alsó-Hámor, Grosswardein, Ungvár. Sommerform; unter Rinden und in Steinhaufen lebend.

2. *Dysdera Nini* PAV. (1871). Mehádia. In Felsenritzen. Durch Dr. L. Koch bestätigt; mit Typen aus Südtirol verglichen, zeigen diese letzteren eine etwas dichtere Punktirung des Cephalothorax.

3. *Dysdera Westringii* CAMBR. (1872). Budapest (Rákos) durch Dr. G. v. Horváth gesammelt. Dr. L. Koch hat die Art revidirt.

4. *Dysdera longitarsis* (DOBL. (1853). Orsova, Mehádia. Sommerform; unter Steinen.

¹ Siehe: O. HERMAN. «Über Thysa etc.» in den Verh. der k. k. zool. bot. Ges. Jahrgang 1878 p. 471.

3. GENUS: HARPACTES TEMPLETON (1834).

1. *Harpactes rubicundus* (C. K. 1839). IX. Tafel 199 ♂ vergr., 200 Brustplatte und Mundtheile von unten, 201 Klauensystem, 202 Kopf von vorne). Torda, Szász-Vesszős, Klausenburg, Oláhfenés, Mező-Záh, Gycke, Görgény-Szt-Imre, Hermannstadt, Doroszló, Tokaj, S.-A.-Ujhely, Alsó-Hámor, Erlau, Schemnitz, B.-Füred, Budapest, Mehádia, Sommerthier; die gemeinste Dysderoide, welche das ganze Jahr hindurch auch in Wohnungen — besonders ländlichen — vorkommt. Ungemein verwegen und kräftig im Angriffe, wagt sich selbst an *Camponotus ligniperdus*. Hat als „*Dysdera*“ *rubicunda* vielfache Irrthümer herbeigeführt und wird in diesem Werke auf Grund des Klauensystemes und der verticalen Stellung der Mandibeln voraussichtlich endgiltig als echter *Harpactes* eingestellt.

2. **HARPACTES SAEVUS** n. sp. (Tafel VIII. 174, *a* Augengruppe, *b* Taster des ♂).

♀ Vorderleib rauchbraun mit röthlichem Anhauch; Beine röthlichgelb; Hinterleib grau. Schlanke Form.

Cephalothorax herzförmig, etwas erweitert, mit abgerundetem Kopftheil, die Oberfläche ungemein fein gekörnt. Brustplatte röthlichgelb, lang-clyptisch, den Hüften entsprechend ausgerandet. Die Mandibeln senkrecht gestellt, etwas kürzer als Patella I, sonst gestreckt, walzig, dunkel-gelblichroth, mässig behaart. Die Maxillen schmal, gerad, die Einlenkungsstelle (stipes) des Tasters frei sichtbar — gelblichroth; die Lippe von gleicher Färbung, schmal, zungenförmig, $\frac{2}{3}$ der Maxillen lang. Der Taster gelblichroth, schlank, gleichmässig, nicht eben dicht behaart, dessen Tarsus kürzer als Patella und Tibia zusammen. Die Beine ziemlich lang, schlank, gleichmässig behaart, auf den Schenkeln der beiden ersten Paare, oben, vorne je drei Stacheln, am ersten Paare, oben — am zweiten hintereinander; auf den Schenkeln beider Hinterpaare, oben, vier Stacheln, am dritten gegen das Ende, am vierten gegen den Grund zu; Patella des dritten Paares, oben, am Ende mit einem Stachel; die Tibien und Metatarsen der beiden hinteren Paare, unten und seitlich mit mehreren Stacheln.

Der Hinterleib lang, walzig.

Die sechs Augen hufeisenförmig gestellt; die zwei vorderen einen halben Durchmesser von einander entfernt; alle Augen opalisirend.

Die Epigyne eine glatte, häutige Fläche, durch nichts ausgezeichnet.

Maasse: Leib 8, Cepth. 3, I. Beinpaar 8, II. 7·2, III. 6, IV. 8·7 $\frac{m}{m}$.

♂ Schlanker; Cephalothorax schön braunroth. Der Taster sehr charakteristisch gebaut; dessen Schenkel ungleichmässig verdickt, glatt, glänzend, die Patella kürzer als die Tibia, der Tarsus entspricht $\frac{3}{4}$ Theilen der Tibia; am Grunde des Tarsus, sehr kurz gestielt, hängt der kugelförmige glatte, glänzende Bulbus, dessen Embolus derb, etwas nach vorne gerichtet und an den Kanten gezähnt ist.

Maasse: Leib 8, Cepth. 3, I. Beinpaar 9, II. 7·8, III. 6, IV. 9·4 $\frac{m}{m}$.

Orsova (Allion-Berg) Ogradena (Mragonya-Thal) unter Rinden gesammelt. Ist sehr lebhaft und rasch.

IV. UNTERORDNUNG.

T E R R I T E L A R I A E.

Bei dieser Unterordnung erreicht die Fixirung der Wohnung und daher des Jagdgebietes ihren Gipfelpunkt, wie dieses besonders durch die verschliessbaren Wohnungen bewiesen wird, welche uns auch belehren, dass die so wohnenden Formen auf Lebensdauer an einen Punkt gebunden sind.

Da diese Unterordnung hinsichtlich des Reichthums der Formen in den Tropen culminirt, so wird ihre Stelle im Systeme der Spinnenthätigkeit erst dann bestimmt werden können, wenn es uns gelingt,

ausser den Formen selbst, auch noch die nothigen biologischen Daten zu erwerben. Leider sind wir davon noch weit entfernt.

So viel wissen wir jedoch schon, dass die Fixirung der Wohnung bei den Tubitelarien beginnend, bei den Territelarien culminirt; und wenn wir auf Uebergänge — sei es auch nur muthmasslich — Schlüsse ziehen wollen, so müssen wir dann zur folgenden Ordnung der Laterigraden übergeben. Gewisse Laterigraden, besonders Micrommata, und überhaupt die europäische Repräsentanten der Heteropodoiden, nähern sich der Form nach gewissen Formen der Territelariae, wogegen es den Anschein hat, dass bei den Territelarien die vollkommene Fixirung der Wohnung nach und nach in Vereinfachung, endlich in eine Adaptirung geeigneter Lauerplätze übergeht, was dann ebenfalls zu den Laterigraden hinüberleiten würde.

I. FAMILIE. THERAPHOSOIDAE. MINIRSPINNEN.

I. SUBFAM. ATYPINAE. KOPFSPINNEN.

I. GENUS: ATYPUS LATR. (1804).

1. *Atypus piceus* (SULZER 1776). Tafel IX, 203 ♂ von oben, 204 dessen Leib von der Seite. Ein schönes ♂ frei herumschweifend, im Juni 1868 zu Mezö-Záh, erbeutet; Wohnungen bei Klauenburg, Torda und Budapest angetroffen. THORELL hält mein Exemplar mit *A. anachoreta* L. K. (AUSSENER) für identisch und zieht auch *A. Sulzeri* BLACKWALL hierher. Ich wünsche hier anzudeuten, dass die Augenstellung hinsichtlich der relativen Entfernungen nach den Beschreibungen und Abbildungen grosse Unterschiede zeigen, u. z.:

1. *Sulzeri* BLACKWALL Die beiden grossen Mittelaugen auf einen Durchmesser von einander entfernt; die beiden grossen Seitenaugen von den Mittelaugen mehr als um einen Radius des Mittelauges entfernt, länglich elyptisch; die beiden hinteren Augen rund, klein, auf Augdurchmesser von einander entfernt.
- Atypus piceus* AUSSENER Die beiden Mittelaugen um ein und um einen halben Durchmesser von einander und noch weiter von dem unteren Seitenauge entfernt.
- Atypus anachoreta* AUSSENER Die beiden Mittelaugen kaum auf Durchmesser-Entfernung von einander, und beinahe eben so weit vom grösseren Seitenauge entfernt.
- Atypus piceus* THORELL Die beiden Mittelaugen nicht ganz auf einen und einen halben Durchmesser von einander entfernt und eben so weit von den grösseren Seitenaugen.
- Atypus piceus* MIHL Die beiden Mittelaugen auf doppelten Durchmesser von einander, und kaum auf Durchmesser-Entfernung von den Seitenaugen.

Daraus folgt, dass THORELL's *Atypus piceus* mit *Atypus piceus* AUSSENER übereinstimmt; *Atypus Sulzeri* BLACKWALL hingegen dem *Atypus anachoreta* AUSSENER entspricht; mein *Atypus* dagegen keiner dieser Formen beigezählt werden könnte.

THORELL vermuthet Uebergänge. Ich für meinen Theil wünsche blos zu bemerken, dass die relativen Entfernungen der Augen nebst den Genitalien die treuesten und beständigsten Charactere abgeben, und ich mich mit einer so bedeutenden Schwankung nur schwer befreunden kann. Ich gestehe aber auch, dass ich mich zur Entscheidung der Sache nicht berufen fühle, weil ich dafür halte, dass diese nur durch Vergleichung der Typen und nicht auf Grund von Beschreibungen und Abbildungen gefällt werden kann.

II. SUBFAM. TAPINOCEPHALI. MINIRSPINNEN.

2. GENUS: NEMESIA SAV. et AUD. (1825.)

1. **NEMESIA PANNONICA** n. sp. (VIII. Tafel. 175. *a* Augengruppe, *b* Vorderfuss des ♂, *c* Klaue, *d* Taster des ♂).

♂ Fuchsröth. im Ganzen ins Gelbliche ziehend. Cephalothorax ziemlich spitz-herzförmig, mit kleinem Kopftheil, \bigcirc förmiger Ruckengrube; der Kopftheil gut abgegrenzt; aus der Ruckengrube ziehen der Lage der Beine entsprechende Strahlen; von der Seite betrachtet ist die Rückenlinie horizontal, durch die Ruckengrube vertieft, hinter dieser bogenförmig abfallend. Die Brustplatte clyptisch, mässig convex, gelblichroth, mit dichter, jedoch nicht zottiger Behaarung. Die Mandibeln viel schwächer als der Schenkel des ersten Beinpaares, so lang als der Metatarsus dieses Paares, parallel, gegen das Ende zu büstenförmig gelbroth behaart, am Ende mit fünf ziemlich langen, dünnen, rechenförmig nach vorne gestellten Grablamellen. — von der Seite betrachtet sind die Mandibeln etwas nach vorne gerichtet und schwach bogig gewölbt; ihre Klaue ist braunroth, stark, nicht kürzer als der Stock, nach hinten einschlagbar. Die Maxillen vollkommen hüftenartig, an der inneren Kante zottig behaart, röthlichgelb; die Lippe klein, halbkreisförmig. Die Beine lang, kräftig, in den Tarsen schlank, ihre Bewaffnung ist sehr bedeutend. Die Schenkel, oben, mit 5–6 Stacheln; die Tibia des ersten Paares verdickt, am Ende, unten, mit einem gewaltigen, nach vorne starrenden und nach oben geschwungenen Stachel, dahinter noch zwei Paar, seitlich noch je zwei Stacheln; die Tibia des zweiten Paares, vorne, unten mit drei, dann noch mit zwei Paar Stacheln, jene des dritten Paares mit drei Paar Stacheln, so auch jene des vierten Paares; die Tibia des dritten Paares auch oben und seitlich, jene des vierten Paares nur seitlich bestachelt. Die Metatarsen überall dicht bestachelt, die Tarsen unbewehrt, jene der beiden ersten Beinpaare mit Scopula, welche auch auf den Metatarsus übergeht.

Der Hinterleib röthlichgelb, mit anliegender, kurzer, goldig-glänzender Behaarung, welche mit zahlreichen braunen, hervorstehenden Borsten untermischt ist. Das obere Spinnwarzenpaar kräftig, cylindrisch, zweigliedrig, das Endglied sehr kurz; das untere Paar sehr klein, kaum auffallend.

Die Augen auf gemeinsamer, brauner Erhöhung; die beiden mittleren so gross wie die vorderen seitlichen, die übrigen kleiner; die mittleren um ihren Durchmesser von einander und um etwas weniger von den vorderen Seitenaugen entfernt; der durch diese vier Augen gebildete Bogen ist so beschaffen, dass eine unter den Mittelaugen gezogene Linie die vorderen Seitenaugen tangiren würde; die hinteren Seitenaugen langelyptisch, beiläufig um den kleinen Durchmesser von den vorderen Seitenaugen entfernt; die hinteren mittleren Augen rund, von den Mittelaugen beiläufig auf Halbmesser-Entfernung und mit den hinteren Seitenaugen beinahe in Berührung; die unteren Seitenaugen so weit vom Stirnrande entfernt, als die Augengruppe hoch ist.

Der Taster fussförmig, kräftig; dessen Schenkel, oben, am Ende mit fünf Stacheln; die Tibia, oben, am Ende mit drei lamellenförmigen Stacheln, welche im Baue jenen der Mandibeln entsprechen und mit diesen wahrscheinlich die gleiche Bestimmung haben; das Endglied ist mehr Tarsus als Deckschuppe, kurz, kaum ein Drittel der Tibia, oben, vorne mit 8–10 Stacheln bewehrt; der Bulbus angehangt, zwiebelförmig kurzgestielt, in eine lange sehr feine Spitze auslaufend.

Maasse: Leib 10, Cephal. 5, I. Beinpaar 12.5, II. 11.5, III. 10.6, IV. 16 μ m.

Zimony (Semlin) im Vorsommer umherschweifend angetroffen. Lebensweise unbekannt.

2. **Nemesia Sauvagesii** (DORR s. 1794). Budapest (Farkasvölgy = Wolfsthal?) durch Johann Pável erbeutet. Sonach wäre nicht Wippach bei Görz (AUSSEER), sondern derzeit Budapest der bekannteste nördlichste Punkt der Verbreitung dieser merkwürdigen Spinnen; ich muss aber bemerken, dass es mir bis jetzt nicht gelingen wollte die Art durch neue Funde zu bestätigen, und es hat mich nur die ausserordentliche Pünktlichkeit und Verlässlichkeit des Sammlers unserer Austalt (National Museum) bewogen auf die Behandlung einzugehen.

II. SECTION.

DIOTRICEÆ.

V. UNTERORDNUNG.

LATERIGRADAÆ.

Eine Folge des Baues der Beine ist es, dass sich die Formen dieser Unterordnung nach vor- und seitwärts zu bewegen im Stande sind.

Das Spinnen und Weben beginnt hier also schon sichtlich in den Hintergrund zu treten und obwohl wir hier noch ein wohl entwickeltes Zwei-Klauensystem antreffen, ist dasselbe nicht mehr Hauptbedingung der Erhaltung, sondern nur ein nebensächliches Hilfsmittel.

Das Gewicht fällt auf die Eigenthümlichkeit der Bewegung.

Die *ruhende* Beute zu beschleichen, diese mit den horizontal gehaltenen, sichelförmig geschwungenen Vorderbeinen zu umklammern, das ist die echte Art und Weise der Laterigraden, womit sie in das System der Spinnenthätigkeit eingreifen.

Wir finden wohl noch Wohnungen (siehe Diaea I. Band, Tafel III, 61), aber die meisten Formen begnügen sich schon mit Schlupfwinkeln, wie sie der Zufall eben bietet, sie richten ihre Angriffe also schon umherschweifend gegen die Beute.

In ihrer Thätigkeit ist diese Unterordnung schon sehr frei, da sie von Punkt zu Punkt fortwandernd (Fadenschüssen) sofort ihrer Nahrung nachgehen kann.

Hinsichtlich der Verbreitung gehören diese Formen überwiegend den Niederungen an und nur wenige steigen bis über die Baumvegetation hinauf.¹

Die Generationsfolge wird, wie es scheint, durch überwinternde Formen gesichert, da es gewiss ist, dass die Weibchen das Ausschlüpfen der Jungen abwarten.

I. FAMILIE. HETEROPODOIDÆ. FUSSSPINNEN.

I. GENUS: MICROMMATA LATR. (1804).

1. *Micrommata virescens* (Cl. 1757). Klausenburg, Szász-Vesszös, Mezö-Záh, Balanbánya, Hermannstadt, Doroszló, Pancsova, Orsova, Ogradena, Baziás, Tokaj, Rakamaz, Alsó-Háamor, Csorba (See), Grosswardein, Fünfkirchen und noch mehrere Orte. Frühjahrs- und Sommerform, welche bis in die Nähe des Krummholzes in die Höhe geht, jedoch in den Niederungen, im hohen Pflanzenwuchs am häufigsten angetroffen wird. Die Form, welche C. Koch «Arachniden» XII. p. 90, Tafel 417, Fig. 1021 unter dem Namen *Sparassus ornatus* beschrieben und abgebildet hat, THORELL jedoch als Art bezweifelt, kommt bei Klausenburg nicht selten vor. Ich fand sie stets unentwickelt, und nur ♂, halte sie bestimmt für das junge Männchen von *M. virescens*. (Cl.)

¹ PAVESI «Ragni del Canton Ticino» p. 116 fand *Thanatus Atenarius* 2200 hoch.

2. GENUS: PHILODROMUS. WALKER (1825).

1. *Philodromus aureolus* (Cl. 1757). Sehr verbreitet; ausschliesslich Pflanzenthier, welches den Sonnenschein liebt.

2. **PHILODROMUS PELLAX** n. sp. (Tafel VIII, 176, *a* Augengruppe, *b* Epigyne).

♀ Vorderleib blass röthlichgelb; Beine blass grünlichgelb; Hinterleib blass gelblichweiss. Die ganze Oberfläche bei Vergrösserung wie mit Kohlenstaub bestreut.

Cephalothorax herzförmig, mit erweitertem Kopftheil, in der Mitte bandartig breit gelichtet. Die Brustplatte herzförmig, schmutzigweiss, wie mit Kohle bestäubt. Die Mandibeln und überhaupt die Mundtheile gelblichweiss. Der Taster grünlichgelb, sehr leicht am Tarsus mit einigen dunklen Borsten, nicht länger als Patella und Tibia zusammen. Die Beine schlank; auf den Schenkeln, oben, wenig Stacheln, auf den Tibien und Metatarsen, unten und seitlich einige schlanke Stacheln.

Hinterleib flach, länglich, in der Mitte am breitesten, hinten zugespitzt.

Die vordere Augenreihe mehr, die hintere weniger ausgebogen, die letztere viel länger; die Mittelaugen beider Reihen in ein nach vorne verengtes Trapez gestellt; die unteren Seitenaugen mit den hinteren mittleren in ein nach hinten verengtes Trapez geordnet; die Seitenaugen der hinteren Reihe näher zu den mittleren, als diese zu einander.

Epigyne: laut Abbildung.

Maasse, Leib: 5·2, Cephal. 1·9, I. Beinpaar 7·8, II. 10, III. 6·9, IV. 6·4 $\frac{m}{mm}$.

♂ Unbekannt.

Bei Orsova im Gratzkathale im Grase. Dr. THORELL schreibt mir, er kenne die Form auch aus Schweden.

3. *Philodromus poecilus* (THOR. 1870—73). Doroszló, Nensatz, Rakamaz, Budapest und noch von mehreren Punkten. Ueber dessen Mimicrismus siehe biologisches System im II. Bande, so auch im ersten Bande «Gestalt und Färbung».

3. GENUS: THANATUS C. K. 1837.

1. *Thanatus oblongus* (WALKER. 1802). Szász-Vesszós, Klausenburg, Mező-Záh, Hermannstadt, Doroszló, Pancsova, Orsova, Stuhlweissenburg, Komjáti. Schon im Frühjahr geschlechtsreif; gehört zu den fleissigsten Luftschiffen; höchst listig und verschlagen.

2. *Thanatus formicinus* (Cl. 1757). Klausenburg, Doroszló, Kaschau, Veszprem, Budapest. Auf sterilen Stellen und in der Nähe von Ameisenhaufen, nicht eben häufig; überwintert bestimmt, da er durch Dr. G. v. HORVÁTH im strengsten Winter aufgefunden wurde.

II. FAMILIE. THOMISIDAE. ARMSPINNEN.

1. GENUS: MONAESSES THOR (1869—70).

1. *Monaeses cuneolus* (C. K. 1838). Klausenburg, Doroszló, Pancsova, Tokaj, Budapest. Frühlings- und Sommerform; am liebsten an sonnigen Waldrändern im Grase.

2. GENUS: THOMISUS (WALKER. 1805).

1. *Thomisus onustus* WALKER. 1805. Klausenburg, Mező-Záh, Hermannstadt, Doroszló, Orsova, Fünfkirchen, Budapest. Nicht eben selten. Dessen Eigenschaften im allgemeinen und systematischen Theile reichlich abgehandelt.

3. GENUS: MISUMENA LATR. (1804).

1. *Misumena vatia* (CL. 1757). In den Niederungen weit verbreitete Art, welche aber auch in der Nadellholzregion vorkommt.

2. *Misumena truncata* (PALL. 1772). Klausenburg, Nyárad-Szereda, Hermannstadt, Palánka, Orsova, Budapest. Diese Art scheint für Stachelbeersträucher, so auch Rosensträucher eine besondere Vorliebe zu besitzen.

3. *Misumena villosa* (WALCK. 1837). Güns. Budapest. Komjáti. Aus üppigen Pflanzenwuchs der Niederungen bekannt.

4. GENUS: DIAEA THOR. (1869–70).

1. *Diaea globosa* (FABR. 1775). Klausenburg, Szász-Vesszös, Mezö-Záh, Palánka, Pancsova, Orsova, Básiás, Alsó-Hámor, Grosswardein, Ungvár, Budapest. Frühjahrs- und Vorsommerform, welche besonders die Schirme der Doldenpflanzen liebt.

2. *Diaea tricuspidata* (FABR. 1775). Klausenburg, Mezö-Záh, Hermannstadt, Doroszló, Apatin, Palánka, Pancsova, Orsova, Tokaj, Rakamaz, Grosswardein, Budapest, Ungvár, Mehadia. Besonders auf üppigen Wiesen zu treffen.

3. *Diaea capparina* (C. K. 1845). Eine Form, welche Dr. Rosenhauer 1844 im «Banate» gesammelt hat. Mir unbekannt.

5. GENUS: XYSTICUS (C. K. 1835).

1. *Xysticus impavidus* THOR. (1871). Klausenburg, Mezö-Záh, Alsó-Dabas. Sommerform; im Gesträuche. Dürfte wohl mit Dr. L. Koen's *X. luctator* identisch sein, welcher letzterer dann die Priorität (1870) hätte.

2. *Xysticus cristatus* (CL. 1757). Klausenburg, Mezö-Záh, Medgyes, Szász-Vesszös, Doroszló, Palánka, Orsova, Tokaj, Rakamaz, Schemnitz, Grosswardein, Fünfkirchen, Ungvár. Frühjahrs- und Sommerform; mit der folgenden Art übereinstimmend.

3. *Xysticus Kochii* THOR. (1871). Von zahlreichen Punkten bekannt. Auf staubigen Wegen, Gesträuchen, Pfählen u. s. w. umherschleichend; höchst gewandt im Anschlich, benützt sehr umsichtig Deckungen um der Beute beizukommen.

4. *Xysticus lateralis* (HAHN. 1831). Doroszló, Fünfkirchen. Sommerform.

5. *Xysticus sabulosus* (HAHN. 1831). Klausenburg. Mir weniger bekannt.

6. *Xysticus bifasciatus* (C. K. 1835). Doroszló, Mehadia und Orsova. Mir weniger bekannt.

7. *Xysticus Ulmi* (HAHN. 1831). Doroszló. Besonders auf Weiden am Rande der Sümpfe; scheint für solchen Aufenthalt eine besondere Vorliebe zu besitzen.

8. *Xysticus perogaster* THOR. (1871). Veszprém. Als Herbstform ausschliesslich auf Schlehdorn an Wegrändern erbeutet.

9. *Xysticus marmoratus* THOR. (1875). Rákos-Palota. Im Grase. Wurde durch THORRELL nach süd-russischen Exemplaren beschrieben.

10. *Xysticus robustus* (HAHN. 1831). Szász-Vesszös. Auf abgestorbenen Disteln. Die Identität mit *fucatus* (WALCK) ist noch fraglich und bin ich nicht im Stande dieselbe zu entscheiden.

11. *Xysticus acerbus* THOR. (1871). Hlok, Pancsova, Orsova, Ogradena, Básiás, Grosswardein, Budapest. Auf Blössen der Gesträuche im Grase, manchmal auf abgestorbenen Disteln.

12. *XYSTICUS FRATER* n. sp. (Tafel VIII, 177. *a* Augengruppe, *b* Epigyne, IX. Tafel, 205 ♀ von oben).

♀ Vorderleib schön braunlich-schwarz; Hinterleib schön gelblich lichtgrau, schwarz gesprenkelt, so, dass manchemahl die, diesem Genus eigenthümliche gesägte Zeichnung zum Vorschein kommt. Die

Schenkel der beiden vorderen Beinpaare schon bräunlichschwarz, die Tarsen gelblichroth, am Ende schwarz geringelt; die Tibien beider Hinterbeinpaare schön gelblichroth, am Ende mit einem Ring; die Patellen und Tibien dieser Paare schön braun, mit lichtem, gelblichweissem Längsstreif (auf dem dritten Fusspaar am schärfsten und doppelt), die Tarsen wie auf den ersten Paaren. Das Gesicht licht, langs der vorderen Augenreihe ein gelblichweisses Querband; über dem Stielehen beginnt ein breites, gelblichweisses Mittelband, welches sich bald in zwei Aeste theilt, welche gabelförmig bis zu den hinteren Augen reichen: hinter den hinteren Mittelaugen drei verwaschene, lichte Längsstrichelchen, welche manchmal die Gabel ausfüllen. Die Mandibeln am Grunde dunkelbraun, an der Spitze gelblichweiss. Die Brustplatte gelb und braun schäckig. Die Hüften besonders zierlich: lichtbraun, am Ende schön weiss eingefasst, am Grunde mit mehreren lichten Längsstrichelchen. Der Taster kurz, dessen braungelber Tarsus verdünnt, der ganze Taster wenig behaart. Die beiden vorderen Beinpaare kräftig, lang: die beiden Hinterpaare kürzer und schwächer. Auf dem Schenkel des ersten Beinpaares, oben, drei aufrechte Borsten in etwas schiefer Reihe, die Tibia, unten, mit vier, der Metatarsus ebendort mit drei Stachelpaaren.

Der Hinterleib breitoval, nur wenig länger als breit, hinten zugerundet.

Die vordere Augenreihe wenig, die hintere leicht ausgebogen; die Mittelaugen beider Reihen in ein etwas breiteres als hohes Rechteck gestellt; die Seitenaugen beider Reihen grösser als die mittleren, die vorderen grösser als die hinteren; die hinteren Seitenaugen weiter von den hinteren Mittelaugen als von den vorderen Seitenaugen.

Epigyne: laut Abbildung.

Maasse, Leib: 6, Cephal. 2·3, I. Beinpaar 7·5, II. 7·6, III. 5, IV. 5·1.

Palanka: als Frühlingsform im Grase einer Waldblösse erbeutet.

13. *Xysticus praticola* C. K. (1837—8). Doroszló auf Grasplätzen.

14. *Xysticus horticola* (C. K. 1837.). Hermannstadt. Bei Sill sub. *Thomisus horticola* C. K. angeführt.

15. *Xysticus? devius* (C. K. 1845). Aus dem «Banit» durch C. Koen beschrieben. Scheint mir eine auffallendere Farbenvarietät von *Misumena vatia* (Cl.) zu sein.

16. *Xysticus? cerinus* (C. K. 1845). Wie die vorige Art.

VI. UNTERORDNUNG.

CITIGRADE.

Trotzdem die Beine ohne Unterschied das Dreiklassensystem weisen, tritt das Weben in den Hintergrund, was auch dadurch charakterisirt wird, dass bei den typischen Formen dieser Unterordnung (*Lycosoidae*) hin und wieder schon eine Verkümmernng der Webeklauen beobachtet werden kann. Die verhältnissmässige Entwicklung der Gehwerkzeuge hat die Befähigung zu raschem Laufe, überhaupt rasche Bewegung zur Folge, und macht die Formen dieser Unterordnung zu *beutesuchenden Jägern*.

Die typischsten Formen sind derartig unstät, dass selbst die zur Sicherung der Generationsfolge gehörigen Momente sie nicht an einen Ort fesseln: das Weibchen trägt die in ein Gewebe gehüllten Eier fortwährend mit sich, ebenso wie später die ausgeschlüpften Jungen auf seinem Rücken, so lange, bis diese ihr Leben selbstständig zu erhalten vermögen.

Wir finden wohl auch hier Wohnungen (*Trochosa*): aber diese folgen nicht aus der speciellen biologischen Richtung dieser Unterordnung, sondern sie folgen aus den Umständen, unter welchen diese Formen leben, wo ihre Sicherheit an das Vorhandensein einer Wohnung geknüpft ist (*Trochosa infernalis* in der Steppe, *Trochosa cinerea* auf Flussgerollen).

Diese Wohnungen knüpfen diese Formen einigermaßen an die Territelarien (biologisch). Hinsichtlich der Organisation finden wir Anklänge an die Tabitelarien (Zora), und wieder an die Laterigraden (Oxyopes mit Micrommata).

Die ruhende oder umherschweifende Beute aufzusuchen, sie offen anzugreifen, wenn sie flüchtet, oder die Annäherung an dieselbe erschwert ist, sie mit einem Sprunge zu überfallen: dieses ist die Art und Weise dieser Formen.

Das Weben als Hilfsmittel bei der Ernährung, tritt gänzlich in den Hintergrund; das Gewicht fällt auf die Bewegung.

Mit einigen Ausnahmen begnügen sich diese Formen mit solcher Unterkunft, wie sie eben der Zufall gewährt: sie schweifen daher frei umher.

Hinsichtlich der Einwirkung sind sie — obzwar eigentlich an die Scholle gebunden — in horizontaler Richtung gänzlich frei.

Von der Scholle der Niederungen bis zum ewigen Schnee der Alpen überall finden wir Repräsentanten dieser Unterordnung: ihren Formenreichtum entfaltet sie jedoch in den Niederungen.

Auf trockenem Boden, an Gewässern, auf den Gewässern, überall finden wir Citigraden, deren Artreihen Luftfahrten unternehmen, daher in grossem Unkreise wirken.

Die Sicherung der Generationsfolge wird, wie es scheint, durch überwinternde Formen besorgt.

I. FAMILIE. LYCOSOTIDAE. WOLFFSPINNEN.

1. GENUS: AULONIA C. K. (1848).

1. *Aulonia albimana* (WALCK, 1805). Doroszló. Die jüngere Generation beginnt schon an schönen Märztagen mit dem Fadenschliessen; sie liebt ihre Luftschifferkünste besonders auf der Spitze der Pfähle längs der Gewässer zu betreiben, wo sie meist in Gesellschaft angetroffen werden kann.

2. GENUS: LYCOSA LATR. (1804).

1. *Lycosa amentata* (CL. 1757). Eine der gemeinsten Arten, welche sowohl im Frühjahre als auch im Herbste angetroffen wird. Scheint die Type des obskuren Namens «*Lycosa saecata*» zu sein, welcher in der Systematik so viel Verwirrung verursachte, da er auf alle kleineren Lycosoiden passt. Ihre jüngere Generation itt sehr fleissig beim Luftschiffen.

2. *Lycosa lignaria* (CL. 1757). Sommerform, welche in höheren Lagen und wie es scheint, auch hochalpin vorkommt. Ich kenne sie aus Holzschlägen in Alsó-Hámor, und halte jene Art, welche in den Central-Karpathen selbst auf der Krivanspitze vorkommt, jedoch dort zwischen den Blöcken kaum zu erbeuten ist, für *L. lignaria* (CL.). Ihr Eiersack ist grünlichblau.

3. *Lycosa lugubris* (WALCK, 1802). Klausenburg, Mezó-Záh, Doroszló, Apatin, Orsova. Als Frühjahrsform bisher nur in den Niederungen angetroffen.

4. *Lycosa monticola* (CL. 1757). Doroszló, Mehadia, Tokaj, Alsó-Hámor, Kriván (unterm Gipfel), Lykanka. Obwohl auch in der Ebene vorhanden, ist diese Art doch vorwiegend Gebirgsform, welche weit über die Baumgrenze emporsteigt.

5. **LYCOSA PROFUGA** n. sp. (VIII. Tafel, 181, *a* Augengruppe, *b* Taster des ♂).

♂ Vorderleib schwarz, mit weisslichen Härchen; der Hinterleib mit staubgrauer Behaarung; die Schenkel der beiden vorderen Beinpaare vom Grunde an bis zur Mitte schwarz, die übrigen Glieder lebhaft hell-braungelb, die beiden Hinterpaare ganz bräunlichgelb. Die Beine schlank, lang.

Der Kopftheil prismatisch, der Thoraxtheil erweitert. Die Brustplatte bräunlichschwarz, behaart. Die Hüften der hinteren Beinpaare bräunlichgelb, jene der Vorderpaare schwarz mit bräunlichgelb

gemischt. Die Mandibeln schwarz, ganz am Ende in geringen Grade braunlichgelb; die Maxillen braunlichgelb. Die Tibia des ersten Beinpaars mit vier, der Metatarsus mit drei Paar langen, schlanken Stacheln; das zweite Paar desgleichen. Der Hinterleib klein, verschmälert.

Die Stirne schmutzig-rothgelb. Die zweite Augenreihe länger als die vordere, die Augen der letzteren sehr klein, gleichgross; die Augen der zweiten Reihe gross, etwas weiter als um ihren Durchmesser von einander; die Augen der dritten Reihe etwas weiter von einander, als von den Augen der zweiten Reihe.

Der Taster schwarz, dessen Tibia etwas länger als Patella und ziemlich verdickt; die Behaarung lang, abstehend; die Deckschuppe niedergeneigt, spitz-löffelförmig; der Genitaltheil, von der Seite betrachtet, zeigt einen schwarzbraunen sattelförmig eingedrückten Bulbus, dessen ruckwärtige Partie beinahe kegelförmig hervorstelt.

Maasse: Leib 5, Cephth. 2.5, I. Beinpaar 7, II. 6.5, III. 5.5, IV. 8.8.

♂ Unbekannt.

Die ungemein rasche, bupfende Art erbeutete ich auf der Hutweide zwischen Tokaj und Rakamaz, u. z. im Juni.

6. *Lycosa proxima* C. K. (1848). Doroszló. Frühjahrsform in den grasigen Rändern der Sumpfe. Dr. Thorell kennt sie aus der Umgegend von Rom; scheint also nach Süden zu incliniiren.

7. *Lycosa prativaga* L. K. (1870). Apatin, Tokaj. Als Sommerform erbeutet.

8. *Lycosa anulata* THOR. (1871). Doroszló. Sumpfränder. Dr. Thorell hat die Art auf französische und italienische Formen begründet; scheint also südlich zu sein.

9. **LYCOSA POECILA** n. sp. (VIII. Tafel, 178, *a* Augengruppe, *b* Leib, *c* Epigyne.)

♀ Vorderleib braun; das Augenfeld schwarz; Rand des Cephalothorax mit breiter, gelblicher Einfassung, welche auf der Stirne zusammentrifft, ober dem Stielchen dagegen unterbrochen ist; vom Stielchen an beginnt ein Mittelstreif, der vor dem Augenfeld verschwindet; Beine schlank, rothgelb, das vierte Paar sehr lang; alle Glieder mit dichten, ungleichrandigen, braunen Ringen geziert. Hinterleib öhlbraun, vorne mit gelblichem Spindelstrich; die Bauchseite schmutzig-gelblich.

Cephalothorax länglich, beinahe prismatisch; die Mandibeln röthlichgelb, von der Seite besehen gegen die Maxillen gedrückt. Die Brustplatte elyptisch, gelb, dicht behaart. Der Taster gelblich, mit wenigen, sehr verwaschenen Flecken, mässig behaart, auf jedem Gliede einige Stachelborsten, dessen Tarsus so lang als Patella und Tibia zusammen. Die Beine schlank, fein endend; die Tibia des ersten Paares, unten ganz am Ende, mit zwei kurzen, in der Mitte und gegen den Grund zu je ein Paar sehr langen Stacheln, der Metatarsus ebenso; das zweite Beinpaar ebenso, jedoch die Tibia auch an der inneren Seite mit einem Stachel; die Tibien und Metatarsen der beiden Hinterpaare unten und seitlich mit mehreren Stacheln.

Der Hinterleib elyptisch, verhältnissmässig klein. Die vordere Augenreihe gerade, etwas kürzer als die mittlere, ihre Mittelaugen etwas vergrössert, so weit vom Stirnrande wie von der mittleren Reihe; die beiden Augen der mittleren Reihe gross, auf anderthalb Durchmesser von einander entfernt; die beiden Augen der hinteren Reihe kleiner als die vorigen, viel weiter von einander als von der letzteren Reihe.

Epigyne: laut Abbildung.

Maasse: Leib 6, Cephth. 3.1, I. Beinpaar 9, II. 8.3, III. 8, IV. 13 ^{mm}.

♂ unbekannt.

Szász-Vesszós, Körös-Engel, Apatin, Luesivna, S.-A. Ujhely. Das hübsche Thierchen fällt durch seine Behändigkeit auf und liebt feuchtere Wiesengründe.

10. **LYCOSA FARINOSA** (VIII. Tafel, 179, *a* Aupengruppe, *b* Epigyne, *c* Taster des ♂, *d* dessen Genitaltheil von unten).

♂ Vorderleib braun mit weisslicher Behaarung, welche auch das Augenfeld bedeckt; der Hinterleib braun, mit schmutzigweisser Behaarung, welche gegen das Ende zu einige \wedge gestaltete Winkelflecken bildet; die Bauchseite braun, schmutzigweiss behaart; die Beine röthlichbraun mit schmutzigweisser Behaarung, verwaschen fleckig und derb.

Cephalothorax mässig prismatisch, vorne abgerundet; die Wangen etwas gewölbt. Die Brustplatte breit, herzförmig, rötlichbraun, glänzend, spärlich behaart; die Mandibeln am Grunde schmutzig gelbweiss, am Ende gebräunt. Der Taster mit viel gelb, und verwaschen gefleckt; dessen Tarsus kürzer als Patella und Tibia zusammen. Die Tibia des ersten Beinpaars, unten, mit drei Stachelpaaren, der Metatarsus desgleichen.

Hinterleib länglich clyptisch, genügend hoch. Die vordere Augenreihe so lang als die mittlere, um wenig weiter vom Stirnrande als von der mittleren Reihe, ihre Augen gleichgross; die beiden Augen der mittleren Reihe gross, reichlich auf Durchmesser-Entfernung von einander; die beiden Augen der hinteren Reihe etwas kleiner, weiter von einander als von den Mittleren.

Epigyne: laut Abbildung.

Maasse: Leib 10, Cepthl. 4·3, I. Beinpaar 9, II. 8·6, III. 8, IV. 11 $\frac{m}{m}$.

♂ Kaum kleiner, mit längeren, kräftigen Beinen. Die Behaarung des Cephalothorax bildet ein Mittelband von Augenbreite, die Farbe ist schmutzigweiss, das Band ist braun begrenzt; auf dem Hinterleib oben ein gleiches Band; in der Behaarung ist viel schmutzig-rothgelb, was die Färbung erdfarben erscheinen lässt. Der Taster dunkel; dessen Patella etwas länger als die Tibia; die Deckschuppe löffelförmig; der Genitaltheil, von der Seite betrachtet zeigt einen einfachen Bulbus, von unten betrachtet, weiset der Bulbus eine quere Windung; am äusseren Rande der Deckschuppe ist ein kleiner, etwas gebogener Stachel zu sehen.

Maasse: Leib 8, Cepthl. 4·4, I. Beinpaar 10·3, II. 9·9, III. 9·5, IV. 12.

Das einzige Paar habe ich auf den morastigen Ufern der Sümpfe von Doroszló erbeutet. Die Beschaffenheit der Backen weiset diese Form gewissermassen zu Tarentula.

11. **LYCOSA FESTINANS** n. sp. (VIII. Tafel 180, *a* Augengruppe, *b* Epigyne.

♀ Vorderleib braun, in der Gegend der Mittelritze licht; die Beine schlank, lang, rötlichbraun mit zahlreichen Ringflecken; der Hinterleib braun, vorne mit kurzem Spindelstrich.

Kopftheil prismatisch, Thoraxtheil etwas erweitert; das Augenfeld dunkel, die Backen ein wenig lichter. Die Brustplatte breit, herzförmig, dunkel rothbraun, spärlich weiss behaart. Die Mandibeln am Grunde verwaschen bräunlichgelb, am Ende verdunkelt. Der Taster bräunlichgelb mit zahlreichen bräunlichen Ringflecken, ziemlich behaart mit wenig Borsten; dessen Tarsus so lang als Tibia und Patella zusammen. Die Tibia des ersten Beinpaars unten mit drei Paar-, seitlich mit zwei Stacheln; der Metatarsus unten mit drei Stachelpaaren; das zweite Paar desgleichen; die am Ende der Glieder stehenden Stacheln kurz, die übrigen lang, fein.

Der Hinterleib breit-elyptisch, verhältnissmässig klein. Die vordere Augenreihe gerade, ihre Augen klein, diese Reihe kürzer als die mittlere, vom Stirnrande so weit als von der Mittelreihe entfernt; die beiden Augen der zweiten Reihe gross, mehr als einen Durchmesser von einander entfernt; die hinteren Augen kleiner, viel weiter von einander als von den Mittelaugen.

Epigyne: laut Abbildung.

Maasse: Leib 5·8, Cepthl. 2·6, I. Beinpaar 7·8, II. 7·3, III. 7, IV. 11·4.

♂ Unbekannt.

Als Frühjahrsform an sumpfiger Stelle bei Doroszló gefunden.

12. **LYCOSA EXORNATA** n. sp. (VIII. Tafel, 182, *a* Augengruppe, *b* Leib, *c* Vorderbein).

♀ (junior). Cephalothorax mit gelblichweisser Behaarung, welche ein breites Mittelband und eine ziemlich breite Einfassung bildet; Hinterleib schwärzlichbraun, auf der Oberfläche eine auffallende, vorne ästige, hinten gezackte Zeichnung aus gelblicher Behaarung gebildet; die Bauchseite schmutziggelb; Schenkel, Tibia und Patella dunkel; der Schenkel etwas gefleckt, jener des ersten Beinpaars mit lichtem Längsstreif; die Tarsen schmutzig-rötlichgelb.

Kopftheil prismatisch, der Thoraxtheil mässig erweitert. Die Brustplatte braunlichschwarz, glänzend, spärlich behaart. Die Mandibeln bräunlichschwarz, am Grunde mit schmutzig-rötlichgelber Behaarung. Der Taster schmutzig-rothbräunlich, dessen Schenkel dunkel gefleckt, dessen Tarsus etwas

kurzer, als Patella und Tibia zusammen. Tibia und Metatarsus des ersten Beinpaares, unten mit je drei Stachelpaaren.

Der Hinterleib langeiförmig, hinten etwas zugespitzt. Die vordere Augenreihe sichtlich eingebogen, die Mittelaugen etwas grösser; die Augen der Mittelreihe gross, beilaufig auf Durchmesser-Entfernung (eher mehr) von einander; die hinteren Augen etwas kleiner, weiter von einander als von der Mittelreihe.

Epigyne: unentwickelt.

Maasse: Leib 6·5, Cepth. 3, I. Beinpaar 6, II. 5·8, III. 5·5, IV. 9·5 μ m.

♂ (junior). Noch lebhafter gefärbt mit schärferen Zeichnungen.

Die Exemplare hatten die dritte Hautung hinter sich. Mit Rücksicht auf die aussergewöhnliche Färbung und die Beschaffenheit der vorderen Augenreihe, wagte ich es die Art zu beschreiben.

Fundort: Rákos bei Budapest.

3. GENUS: TARENTULA SUNDB. (1833).

1. *Tarentula radiata* (LATR. 1817). Bei Komjáti durch Dr. G. v. Horváth erbeutet. Das Exemplar entspricht der Varietät γ , welche Thorell angeführt hat.

2. *Tarentula inquilina* (CL. 1757). Alsó-Hámore, Budapest, Szász-Vesszös. Stellenweise häufig; scheint für kalkige Vorgebirge eine Vorliebe zu haben; grabt oft unter flach aufliegende Steine Höhlen und setzt an deren Mündung den Eiersack der Sonnenwärme aus.

3. **TARENTULA SOLITARIA** n. sp. (Tafel VIII. 183, *a* Augengruppe, *b* Epigyne.

♀ Erdbraun. Auf dem Cephalothorax ein vom Stielehen kommendes, in der Gegend der Mittelritze erweitertes, schmutziges Mittelband, welches dann auf das Augengebiet und die Backen übergeht: eine gleiche, am inneren Rande ausgezackte Randeinfassung ebenfalls vorhanden; der Hinterleib mit vielem Erdgelbgrauen gemischt, braun; die Bauchseite erdgrau; die Beine gelblich erdgrau, die Schenkel oben und seitlich braun gewölkt; die Mandibeln am Grunde gelblich erdgrau, am Ende gebräunt.

Cephalothorax derb, dessen Kopftheil erweitert, abgerundet, bedeutend backig. Die Brustplatte breit, herzförmig, braun, ziemlich behaart. Der Taster wie die Beine gefärbt, reich behaart, dessen Tarsus so lang als Tibia und Patella zusammen. Die Beine kräftig, ziemlich lang, mit kräftigen Tarsen; Tibia des ersten Paares, unten, mit drei schwachen Stachelpaaren, der Metatarsus unten — in der Scopula verborgen — mit 2 (?) Stachelpaaren, an beiden Gliedern auch seitlich je zwei Stacheln hintereinander; Tibien der Hinterpaare, unten und seitlich, mit mehreren Stacheln, die Metatarsen überall mit langen Stacheln bedeckt. Der Tarsus und Metatarsus der vorderen Beinpaare mit dichter, schwarzer Scopula.

Die vordere Augenreihe sehr leicht eingebogen, deren Mittelaugen sichtlich grösser; die beiden Augen der mittleren Reihe gross, nicht ganz auf Durchmesser-Entfernung von einander; die beiden hinteren Augen kleiner als die vorigen und weiter von einander als von der Mittelreihe.

Epigyne: laut Abbildung.

Maasse: Leib 13·8, Cepth. 7, I. Beinpaar 17, II. 15·5, III. 14·9, IV. 19·5.

♂ unbekannt.

Diese ansehnliche Tarantel habe ich als Herbstform bei Lykauka nachst Rosenberg, am Fusse der Burgruine unter einem Steine erbeutet. In der Gefangenschaft wurde sie bald ganz sanft und nahm die Fliegen aus der Hand.

4. *Tarentula Cronebergii* THOR. (1875). Szász-Vesszös, S.-A.-Ujhely, Komjáti, Budapest. Ursprünglich aus Russland beschrieben.

♂ Nicht kleiner, bloss etwas schlanker als das ♀, mit gleicher Farbe und Zeichnung. Der Taster ziemlich lang, schlank, dessen Schenkel wie jener des ♀ bewehrt (3–4 Stacheln oben, am Ende, quer gestellt, dahinter zwei hinter einander), dessen Tibia so lang als die Patella, ziemlich behaart; die Deckschuppe dunkel, spitz-loffelförmig, unter der Spitze reichlich, zottig behaart; der Bulbus gelblichroth,

welchem sich von dem äusseren Rande aus ein spitzer, zahmförmiger, einmal langgerippter, dunkler Fortsatz anschmiegt. Das ♂ hier zum ersten Mal beschrieben.

5. *Tarentula Eichwaldii* THOR. (1875). Budapest (Blocksberg). Unter Steinen als Sommerform erbeutet.

6. *Tarentula striatipes* (DOL. 1852). Szász-Vesszös, Budapest. Als Sommerform stellenweise ziemlich häufig.

7. *Tarentula trabalis* (CL. 1757). Fiume. Als Sommerform einmal unter Steinen angetroffen.

8. *Tarentula albofasciata* (BRÜLL. 1832). Orsova. Ursprünglich von der Halbinsel Morea beschrieben, kommt diese schöne Tarantel in ganz typischen Formen als Frühjahrsform unter abgefallenem Laube vor.

9. *Tarentula cuneata* (CL. 1757). Klausenburg, Szász-Vesszös, Doroszló. Im Frühjahre und Herbst im Gesträuche und auf Grasplätzen nicht selten.

10. *Tarentula pulverulenta* (CL. 1757). Doroszló, Central-Karpathen, Ungvár. Ist im Süden des Landes Frühjahrs-, im Norden Spätsommerform.

11. *Tarentula nebulosa* THOR. (1872). Kutylfalva (Maros-Ufer), Szász-Vesszös (Bachufer). Orsova (oft inundirte Gerölle der reissenden Cserna). Lebensweise und Organisation nähern diese Spinne sehr zu den Trochosen. Der abgerundete Kopf, die Grösse der Mittelaugen der Vorderreihe, deren Entfernung (beinahe 2 Durchmesser) vom Stirnrande weisen sie zu den Trochosen; mit *Tarentula* hat sie nur die Kürze der vorderen Augenreihe gemein.

♂. Kleiner, schlanker; mit lebhafter geflecktem Hinterleibe als das ♀; die Beine licht lehmgelb mit verwaschener Ringelung. Der Taster rauchbraun, dessen Tibia und Deckschuppe schwarz, zottig behaart; die Tibia länger als Patella, nach vorne verdickt; die Deckschuppe spitz, unter der Spitze nur mässig behaart; der Bulbus — von der Seite betrachtet — langlich, mitten getheilt, auf jedem der Theilungsränder ein seitlich auswärts gerichtetes Zähnchen. Hier zum ersten Male beschrieben.

12. *Tarentula cursor* (HAUN. 1831). Rákos-Palota. Lebensweise mir nicht bekannt. Obzwar THORELL diesen Namen den Synonymen der *T. aculeata* beigezählt hat, stellte er die Art (Remarks p. 323 und 578) wieder her. Ich habe sie auf THORELL'S Autorität eingereiht.

4. GENUS: TROCHOSA C. K. (1848).

1. *Trochosa cinerea* (FABR. 1793). Kutylfalva (Maros Ufer), Klausenburg (Szamos Gerölle), Retyezel (Gebigsbach-Gerölle), Hermannstadt, Orsova (Cserna-Gerölle), Gyöngyös, Grosswardein. Lebt auf Inundationsgebieten der Flüsse und Bäche, besonders dort, wo das Gerölle auf dem Sande aufliegt. Sie gräbt ihre Röhren und Höhlen in Sand und sichert sie durch schütteres Gewebe vor dem Einstürzen. Sie schweift in der Abenddämmerung umher und beschleicht ihre Beute; ihre Bewegung ist ganz eigenthümlich, sie besteht aus ruckweisen Läufen; während der Pausen streckt das Thier die Beine flach aus und bleibt ganz unbeweglich: in dieser Stellung ist es selbst dem geübten Auge kaum bemerkbar, da die Färbung genau dem Farbungemische des Sandes entspricht. Im Frühjahre ist sie geschlechtsreif. Im Juni bewacht das ♀ schon die Eier; der Cocon ist rund, schneeweiss oder gelblich, oft 12—13 $\frac{m}{mm}$ im Durchmesser haltend, mit 6—800 Eiern gefüllt. Die ausgeschlüpften Jungen trägt die Mutterspinne auf dem Rücken, sie bedecken dieselbe gleich einem Bienenschwarm in mehreren Schichten, so, dass nur die Beine frei bleiben. An sonnigen Tagen setzt die Spinne den Eiersack der Sonnenwärme aus und verschwindet damit bei nahender Gefahr wie der Blitz, bleibt 5—15 Minuten lang am Grunde der Röhre, um dann wieder langsam und vorsichtig zum Vorschein zu kommen. Manchesmal schiebt sie den Sack vor sich her, meistens zieht sie ihn jedoch hinter sich nach, und macht erst an der Röhrenmündung eine entsprechende Wendung.

2. *Trochosa infernalis* (Mots. 1849),¹ (Tafel X, 206, nat. Grosse, 207 Bauchseite, 208 Leib von der Seite, 209 Epigyne, 210 Taster des ♂). Doroszló, Palánka, Panesova, Zombor, Orsova, Illok. Unstreifig eine unserer interessantesten Arten, welche wir mit den Russischen Steppengemeinsam besitzen und die im Verein mit *T. Singoriensis* (Laxm.) der berühmte «Tchim» der Kalmücken ist. An diese Spinne knüpfen sich eine Menge von Sagen, gerade wie an die Tarantel Italiens. In der Darstellung der Lebensweise (I. Band, Tafel III, Fig. 62 und Text), habe ich diese Spinne eingehender behandelt, finde es jedoch angezeigt, meine ferneren Beobachtungen hierher zu setzen. Hinsichtlich der Verbreitung kenne ich die Spinne von zahlreichen Punkten der Bácska, so auch von Orsova und Illok (letzterer Ort schon jenseits der Donau, westliches Ufer) her; bei Orsova und Illok steigt sie nun auch an den Berglehnen empor. Ihr Lieblingsaufenthalt ist aber dennoch die Ebene, namentlich die echte Steppe und der kümmerlichere Weideplatz. Hier gräbt sie ihre 16—20 $\frac{c}{m}$ tiefen, 2—2.5 $\frac{c}{m}$ weiten, senkrechten Röhren, deren Mündung sie austapeziert und mit grosser Findigkeit vor Wassergefahr sichert. Sie lauert gewöhnlich in der Mündung der Röhre und packt mit blitzschnellem Schlage ihres Vorderbeinpaars die vorüberziehenden Insecten, darunter besonders Doreadion und Cicindela-Arten, deren Reste dann auf dem Boden der Röhre oft in Menge vorkommen. Sie kommt das ganze Jahr hindurch in allen möglichen Entwicklungsstadien vor. Ihr Eiersack ist kaum etwas abgeflacht, rund, 15—16 $\frac{m}{mm}$ im Durchmesser, gefperrt voll mit anfangs hirsekorngrossen Eiern. Den Eiersack befestigt sie an ihre Spinnwarzen und setzt ihn in der Mündung der Röhre der Sonnenwärme aus. Zur Zeit des Ausschlüpfens der Jungen schliesst sie die Röhrenmündung mit einem feinen, durchsichtigen, gewölbten Netze ab, und setzt darunter das Brutgeschäft mit Hilfe der Sonne fort. Ihre Jungen trägt sie auf dem Rücken, bringt sie häufig an das Tageslicht, wobei die Jungen bald auseinander gehen, sich dann wieder auf dem Rücken der Mutter versammeln; bald besteigen sie Graskalme, springen hinab, laufen in die Röhre, bald wieder hinaus, bald bedecken sie die erlegte Beute.

Nach der zweiten Häutung der Jungen stirbt die Mutter, die Jungen zerstreuen sich und beginnen zu graben. Die Röhre ist anfangs kaum 4 $\frac{c}{m}$ tief und 3 $\frac{m}{mm}$ weit. So, wie nun die Spinne an Grösse zunimmt, erweitert sie auch die Röhre. Das Graben wird in der Abenddämmerung und des Nachts betrieben; die kleinen Erdklümpchen werden sorgfältig zerschleppt, so, dass keine Spur der Arbeit zu sehen ist. Es scheint, dass die Thiere, welche ihre Wohnung verlieren, verlassene Wohnungen beziehen und das Graben fortsetzen, trotzdem, dass die Röhre schon tief genug war. Ich schliesse dies daraus, dass ich, wenn auch selten, dennoch bis 30 $\frac{c}{m}$ tiefe Röhren angetroffen habe, wo doch die normale Tiefe durchschnittlich 16—20 $\frac{c}{m}$ beträgt. Die Männchen wohnen ebenfalls in Röhren, verlassen jedoch dieselben zur Paarungszeit und suchen die Weibchen in ihren Wohnungen auf.

In der Gefangenschaft befinden sie sich bald ganz wohl und werden ziemlich zutraulich, nehmen lebende Fliegen aus der Hand; Fluchtversuche machen sie nur, wenn sie von Hunger und Durst geplagt werden; gut gepflegt, verhalten sie sich sehr ruhig. Das Wasser können sie nicht entbehren und saugen jeden zweiten Tag ihre vier-fünf Tropfen auf. Ich habe einige lebende Exemplare an Prof. THORELL nach Upsala gesendet, welche die eiltägige Reise gut überstanden haben.

Diese Spinnen überwintern. Um auch den letzten Zweifel zu beseitigen, habe ich im Herbste 1874 bei Doroszló einige Röhren mit Pflöcken so bezeichnet, dass ich dieselben auch bei Schnee wieder finden konnte. Im December drang die Sonde nur mehr 4 $\frac{c}{m}$ tief ein, woraus folgte, dass die Spinne die

¹ Ich habe diese Art für neu gehalten und sie Prof. THORELL unter dem Namen «*Trochosa hungarica*» mitgeteilt. THORELL meint aber, es sei die MORSCHOULSKYSche Art, was ich — wenn gleich mit Widerstreben — nun angenommen habe. Es ist gewiss, dass die nichtssagende Beschreibung MORSCHOULSKY's auf jede dunkle Lycoside passt, ebenso, wie auch die beigegebene Abbildung durchaus nichts bietet, was der Beschreibung zu Hilfe kommen könnte. MORSCHOULSKY kann eben so gut eine junge *T. Singoriensis*, als *T. vultuosa* in Händen gehabt haben. Mir scheint es mehr als gewiss, dass MORSCHOULSKY überhaupt nie eine echte *T. infernalis* Thor. gesehen hat, denn die jungen Thiere der *T. infernalis* Thorell sind so lebhaft gefärbt und gezeichnet, dass Färbung und Zeichnung selbst MORSCHOULSKY aufgefallen wären. Ich glaube, es müsse die erste Beschreibung eines Thieres doch wenigstens ein Kennzeichen, woran man die Art wiedererkennen kann, enthalten. MORSCHOULSKY's Beschreibung und Abbildung enthält kein einziges! Was er über die Lebensweise sagt, das passt eben auch auf die grossen Artverwandten. Da jedoch THORELL in «*Europ. and North-African Spiders*» die Art unter MORSCHOULSKY's Namen fixirt hat, so wollte ich damit keine Veränderung vornehmen.

Spinne die Röhre verstopft hat. Im Februar 1875 stellte sich strenge Kälte ein und ich schritt zur Untersuchung der meist exponirten Röhre. Der Boden war etwa 40 $\frac{e}{m}$ tief steinhart gefroren, so, dass ich zum Beile greifen musste. In gehörige Tiefe gelangt, griff ich zum Messer und öffnete vorsichtig die Röhre der ganzen Länge nach; die Röhre drang 28 $\frac{e}{m}$ tief in den Boden ein, war etwa 4 $\frac{e}{m}$ von der Mündung mit Erde und Pflanzentheilen verstopft, der Pfropf war 4 $\frac{e}{m}$ lang. Auf dem nackten Boden der Röhre sass ein prachtvolles, geschlechtsreifes Weibchen, mit etwas angezogenen Beinen, welches sich — berührt — träge bewegte. Ich versorgte dasselbe in einer Schachtel und steckte diese in die Tasche. Unter dem Einflusse der Wärme wurde das Thier in einer Minute vollkommen frisch und munter und nahm sofort Nahrung an.

Diese Untersuchung bestätigte meine alte Vermuthung, wornach die Lyeosoiden überwintern; es ist wohl auch nur so zu begreifen, dass die ersten, wärmeren Sonnenstrahlen des Frühjahres, schon geschlechtsreife Lyeosoiden bescheinen, ja dass diese schon Eiersäckchen umhertragen.

3. *Trochosa ruricola* (DE GEER, 1778). Klausenburg, Mezö-Záh, Hermannstadt, Doroszló, Apatin, Palánka, Orsova, Ogradena, Ungvár, Alsó-Hámor, Gyöngyös, Rosenberg, Rév, Grosswardain, Budapest. Weit verbreitete Art, welche an steinigen Punkten unter Steinen, in Wäldern unter Bäumen und abgefallenem Laub ihre Höhlen gräbt.

4. *Trochosa terricola* THOR. (1856). Doroszló, Apatin, Orsova, Budapest. Ihre Lebensweise entspricht jener der vorhergehenden Form: sie ist aber etwas seltener.

5. *TROCHOSA HUNGARICA* n. sp. (Tafel VIII, 184, *a* Augengruppe, *b* Epigyne, *c* Taster des ♂ von der Seite, *d* dessen Genitaltheil von unten).

♀ Gross. Das ganze Thier lohbraun. Cephalothorax mit einem schmalen Mittelstreif; die Schenkel, aussen, kaum merklich lichter; die Mandibeln am Grunde dunkler, am Ende mit reichlicher fuchsrother Behaarung. Der ganze Leib mit dichter, anliegender Behaarung bedeckt.

Cephalothorax derb, mit erweitertem, vorne zugerundetem Kopftheil; zwischen den grossen Augen der Mittelreihe ein nach vorne gerichteter, aus 8—10 Borsten bestehender Schopf. Die Brustplatte elyptisch, lohbraun, mit filzartig dichter Behaarung. Die Mandibeln derb, von der Seite betrachtet am Grunde stark knieartig vorgewölbt, grob, borstenförmig behaart. Die Mandibeln lohbraun, an ihren Enden lebhaft fuchsroth behaart; die Lippe abgestutzt, von halber Länge der Maxillen. Der Taster lohbraun, derb, sehr dicht behaart, auf dessen Schenkel, oben, am Ende einige Stacheln. Die Beine kräftig, ziemlich lang; die Tibia des ersten Paares unten, mit drei Paar anliegenden derben Stacheln, seitlich innen noch ein Stachel; der Metatarsus mit drei Paar in der dichten Scopula verborgenen Stachelpaaren; die Tibia des dritten Paares, unten, mit vier Stachelpaaren, seitlich noch einige Stacheln; die Tibia des vierten Paares, unten mit drei Paar, seitlich mit mehreren Stacheln; die Patella der beiden Hinterpaare aussen und seitlich mit je einem anliegenden Stachel.

Der Hinterleib elyptisch, ziemlich gewölbt.

Die Augen bernsteinartig, mit dunkler Pupille, wie Enlengaugen; die vordere Reihe sehr leicht eingebogen, deren Mittelaugen bedeutend grösser als die seitlichen, auf gut zwei Durchmesser vom Stirnrande entfernt; die beiden Augen der mittleren Reihe sehr gross, nicht ganz auf Durchmesser-Entfernung von einander und beikünftig auf Halbmesser-Entfernung von der Vorderreihe; die beiden hinteren Augen wenig grösser als die vorderen Mittelaugen, viel weiter von einander, als von der Mittelreihe.

Epigyne: laut Abbildung.

Maasse: Leib 21, Cephal. 9.5 $\frac{m}{m}$, I. Beinpaar 23.4, II. 21.6, III. 21, IV. 28 $\frac{m}{m}$. Manchmal kleiner: Leib 17, Cephal. 8.0, I. Bp. 21, IV. 26.5 $\frac{m}{m}$.

♂ Kleiner, schlanker, im Ganzen lichter gefärbt; die Beine schlank; Cephalothorax ausser dem Mittelstreifen auch noch undeutlich eingefasst. Der Taster schlank, wenig kolbig; dessen Schenkel, Patella und Tibia mit mehreren, kräftigen Stacheln bewehrt; die Tibia etwas länger als die Patella; die Deckschuppe schmal, zugespitzt, unter der Spitze mit dichtem Haarpinsel; Bulbus einfach, braun, vorne lichter und hier durch einen hackenförmig gewundenen Farbeinsatz gezeichnet.

Maasse: Leib 14, Cephal. 7.5, t. Beinpaar 23.5, II. 21.5, III. 20.3, IV. 28.3 $\frac{m}{mm}$.

Eine unserer grössten Spinnen, welche ich am Ufer des Plattensees unter Steinen antraf.

6. *Trochosa stigmosa* THOR. (1875). Orsova, Rosenberg, Ungvár. In Fluss und Bachgeröllen. Ist der Gestalt und Lebensweise nach das Diminutiv der *T. cinerea*.

5. GENUS: PIRATA SUNB. (1833).

1. *Pirata piraticus* (CL. 1757). Klausenburg, Mezö-Záh, Gycke, Doroszló, Orsova, Central-Karpathen, Grosswardein. Besonders an stehenden Gewässern, und besonders wo Wasserpflanzen an die Oberfläche gelangen. Das Thier läuft gut auf dem Wasser, und taucht oft unter Pflanzen, wobei den Hinterleib eine silberig glänzende Luftblase einhüllt.

2. *Pirata Leopardus* (SUND. 1833). Doroszló, Orsova. Als Sommerform selten, besonders in frisch aufgegrabener Erde, in unmittelbarer Nähe feuchter Stellen. Sie gräbt 6 $\frac{m}{mm}$ weite horizontale Röhren. Auf Grund der Augen und des Cephalothorax nähert sich diese Form dem vorgehenden Genus.

3. *Pirata Knorrii* (SCOP. 1763). Doroszló, Bázias. An Sumpfrändern und feuchten Stellen zweimal, stets ♀, beobachtet.

6. GENUS: DOLOMEDES (LATR. 1804).

1. *Dolomedes fimbriatus* (CL. 1757). Klausenburg, Kutyfalva, Csorba, Ungvár. Auf Grund genauer Untersuchung theile ich die Auffassung THORELL'S, wonach *D. plantarius* bloss eine Farbenvarietät der CLERCK'Schen Stammform ist. Die junge Generation variirt von Gelbgrün bis Dunkelschwarz, hat schreiend lichte Einfassung. Eine unserer grössten Spinnen, welche ausschliesslich an Gewässern vorkommt, kühne Sprungjagd treibt, auf der Oberfläche des Wassers hüpfend fortkommt. Das ♂ befestigt den beinahe hasenhussgrossen Eiersack mit längeren Fäden an die Spinnwarzen und fasst denselben dann mit den Mandibeln. Im Juni geschlechtsreif.

7. GENUS: OCYALE. SAV. ET AUD. (1825).

1. *Ocyale mirabilis* (CL. 1757). Von zahlreichen Punkten bekannt. Geht bis zur subalpinen Region hinauf, gehört jedoch besonders den Niederungen an. Sie variirt bis zum einfachen Braun.

II. FAMILIE. OXYOPOIDIE. LUCHSSPINNEN.

1. GENUS: OXYOPES. LATR. (1804).

1. *Oxyopes ramosus* (PANZ. 1804). Klausenburg, Mezö-Záh, Palánka, Pancsova, Grosswardein. Sommerform: besonders im üppigen Grase lebend; scheint mehr den Niederungen anzugehören.

2. *Oxyopes lineatus* LATR. (1806). Klausenburg, Doroszló, Orsova. Nach Aufenthalt mit der vorigen übereinstimmend, beide Arten kommen zusammen vor, die vorgehende scheint jedoch die häufigere zu sein.

3. *Oxyopes transalpinus* (WALCK. 1806--8). Doroszló, Palánka, Orsova, Bázias. Sommerform von südlichem Character, welche im Grase stellenweise sehr häufig vorkommt.

VII. UNTERORDNUNG.

S A L T I G R A D A E.

Die typischste Form dieser Unterordnung, die Attoiden, bilden eine gleichartige, zusammenhängende Formenreihe, welche dadurch charakterisirt wird, dass das Webeorgan dem Zweiklauensysteme angehört und mit der Scopula zusammen vorkommt, welche letztere zur Sicherung des Sprunges, zur Fortbewegung auf glatten Flächen unbedingt nothwendig ist; dass ferner die vordere Augenreihe aus vier Augen besteht, worunter die mittleren besonders gross sind, die übrigen vier, weniger entwickelten Augen dagegen, in zwei Reihen vertheilt, die Ecken eines Viereckes markiren.

Das Sehvermögen ist also in der Richtung nach vorne gesteigert und resultirt in Verbindung mit den Eigenthümlichkeiten der Bewegungsart diejenige Art und Weise, vermittelt welcher diese Formen in das System der Spinnenthätigkeit einfliessen. Zu diesen Eigenthümlichkeiten kommt auch noch eine andere hinzu, nämlich die ziemlich stabile Wohnung, vermöge welcher diese Formen an einen gewissen Umkreis gekettet sind; hinsichtlich des Ortes ihrer Thätigkeit sind sie bei weitem nicht so frei, als die typischsten Formen der Citigradae.

Eine allgemeine Eigenschaft ist die, dass diese Formen in geschützten Örtlichkeiten, manchmal geradezu in Colonie ihre dichten, feinen Wohnungen weben, wo sie zu ruhen pflegen, ihre Häutungen durchmachen und ihre Eier bewachen. Die sonstige Umgebung dieser Colonien bildet das Gebiet für ihre Thätigkeit.

Hinsichtlich der Verbreitung, gehören sie überwiegend den Niederungen an, und nur wenige Arten steigen in alpine Regionen. Die Sicherung der Generationen scheinen durchgehends überwinterte Thiere zu besorgen.

I. FAMILIE. ERESOLDAE. MÖRDERSPINNEN.

I. SUBFAM. ERESINAE. STIERSPINNEN.

I. GENUS: ERESUS WALCK. (1805).

1. *Eresus cinabarinus* (Oliv. 1789). Klansenburg, Mezö-Záh, Schemnitz, Orsova. Ich kenne die Art als herbstliche Erscheinung und durchaus nur ♂. Es kommen vor die Varietäten α , β (laut THORELL): eine dritte Varietät, welche ich mit γ bezeichne, ist die folgende: ♂ Vorderleib mit vielen schmutzig gelbbraunen Haaren; Hinterleib oben graulich, mit vier schmutzig gelbbraunen Punktflecken. Das erste Beinpaar schmutzig gelbbraun, die Enden der Glieder weiss; die hinteren Beinpaare lichter. Die ♀ scheinen in Löchern zu leben.

2. *Eresus ruficapillus* C. K. (1846). Budapest, Báziás. Stets in horizontal gegrabenen, tiefen Röhren durch J. Pável erbeutet, u. z.: immer ♀. Dieser Umstand führt mich zu der Vermuthung, dass *Eresus* unterirdisch lebt, die ♀ desswegen so selten erbeutet werden, die ♂ dagegen zur Zeit der Begattung umherschweifen und eben desswegen nicht selten sind.

II. FAMILIE. ATTOIDAE. HUPESPINNEN.

I. GENUS: SALTICUS (LATR. 1804).

1. *Salticus formicarius* (DE GEER, 1778). Zombor. Balaton-Pured. Budapest. Sommerform, welche, wie es scheint, im Norden des Landes fehlt und südlich inclinirt. Steht mit *Paederus longipennis* im Mimieri-Verhältniss.

2. *SALTICUS SIMONIS* n. sp. (Tafel VIII, 185, *a* Augengruppe, *b* Epigyne, *c* Taster des ♂, 186 ♂ vergrössert, 187 ♂ nat. Gr., 188 Kopftheil von oben, vergr.)

♀ Vorderleib braun, das Augenfeld besonders dunkel. Das Ende des Hinterleibes braun: vorne zwei lichte, verschwommene \wedge förmige Winkelflecken; die Bauchseite schmutzig-lichtbraun, von den Spinnwarzen beginnend ein dunkles Mittelband, welches vor der Rima verschwindet. Die Beine bräunlich-gelb, mit verschwommenen, bräunlichen Längsstreifen; der Metatarsus des ersten Paares reinbraun.

Kopftheil über den Thoraxtheil aufgesetzt, würfelförmig erhoben, der Thoraxtheil ausserdem verengt, die ganze Oberfläche ungemein fein punktirt-runzlich. Die Brustplatte ungemein schmal, braun. Die Mandibeln dunkelbraun, derb, so lang als der Metatarsus des ersten Beinpaars; seitlich betrachtet sind sie am Grunde stark, knieartig vorgewölbt, etwas nach vorne gerichtet. Die Maxillen schmal, braun, etwas gegeneinander geneigt; die Lippe schmutzigbraun, vorne abgerundet, breit. Der Taster braun, lang, das Endglied abgeflacht; von oben betrachtet zeigt der Tarsus zwei Stacheln.

Hinterleib länglich-walzenförmig.

Die beiden Mittelaugen der vorderen Reihe gross, feurig grün glanzend, berühren sich nicht; die Seitenaugen dieser Reihe viel kleiner, auf Halbmesser-Entfernung von den mittleren; die beiden Augen der zweiten Reihe sehr klein und näher zur ersten als zur hinteren Reihe; die beiden Augen der hinteren Reihe nicht kleiner als die Seitenaugen der vorderen Reihe, mit ganz seitlichem Ausblick, weiter von einander als die beiden Augen der zweiten Reihe ebenfalls von einander, und weiter von einander als von der Stirne entfernt.

Epigyne: laut Abbildung.

Maasse: Leib, 6·5, Cephlth. 3, I. Beinpaar 4·9, II. 4, III. 4·4, IV. 6·5 $\frac{m}{m}$.

♂ Sehr dunkelbraun; Hinterleib, vorne, mit einer Spur eines Winkelfleckchens; die beiden Hinterbeine reinbraun das zweite Paar gelblich; das erste im Schenkel und Metatarsus braun, dessen Tibia, Patella und Tarsus gelb. Die Mandibeln horizontal vorgestreckt, braun, mit schwachem bronze Schimmer, oben abgeflacht, am inneren Falzrande mit neun grösseren und einigen kleineren Zahnchen bewehrt, die Mandibel-Klaue braun, lang, schlank, am Grunde und an der Spitze leicht geschwungen, im ersten Drittel vom Grunde gerechnet ein seitlich nach innen und etwas noch vorne gerichteter dolchartiger Stachel. Der Taster schlank, braun; dessen Tibia etwas verstärkt, am äusseren Ende mit einem Dorn bewehrt; die Deckschuppe löffelförmig, behaart; der Bulbus länglich, einfach, glatt, ohne Auszeichnung.

Maasse: Leib, 5·8, Cephlth. 2·5, Mandibelstock 2, I. Beinpaar 4 $\frac{m}{m}$.

Nur einmal bei Peketető in Siebenbürgen, unter einem, tief in den Rasen eingewachsenen Steine angetroffen.

2. GENUS: LEPTORCHESTES THOR. 1870.

1. *Leptorchestes formicaeformis* (LUC. 1850). Illok, Apatin, Pancsova, Orsova, Parád, Budapest. Frühljahrs- und Sommerform. Die typische Form nur bei Illok auf Obstbäumen, an den übrigen Punkten kommt var. *a* vor: Reinschwarz; der Hinterleib vorne nicht braun, jedoch mit der weissen Auszeichnung, die Hüfte des ersten und dritten Beinpaars braun, jene der übrigen Paare gelb; der Schenkel des ersten Paares braunschwarz, nur der Tarsus gelb; im übrigen mit der typischen Form übereinstimmend. Meist unter Rinden alter Pflöcke, besonders wenn dieselben dem Sonnenscheine ausgesetzt sind.

3. GENUS: EPIBLEMUM (HENTZ, 1832).

1. *Epiblemum scenicum* (Cl. 1757). Aus den Niederungen von zahlreichen Punkten bekannt; kommt nicht nur in und an den Wohnungen des Menschen vor, sondern befindet sich auch auf Gesträuchen wohl; ist Sonnenthier mit vortrefflichem Sehvermögen ausgestattet; erhebt den Vorderleib und hält Umschau, folgt dem vorgehaltenen Finger u. s. w., ist in Ritzen oft colonienweise anzutreffen.

2. *Epiblemum cingulatum* (PANZ. 1797). Doroszló. Nur einmal angetroffen, u. z.: als Frühjahrsform.

3. *Epiblemum tenerum* (C. K. 1846). Doroszló. Nur einmal angetroffen: ist — wenigstens das ♂, mit *E. cingulatum* nahe verwandt.

4. GENUS: HELIOPHANUS C. K. (1833).

1. *Heliophanus cupreus* (WALCK. 1802). In den Niederungen von zahlreichen Punkten bekannt; wohl die gemeinste Art, welche an gut beschienenen Obstbaumstämmen, aber auch auf Geröllen und am Fusse der Gesträuche unter abgefallenem Laube häufig angetroffen wird.

2. *Heliophanus varians* SIM. (1869). Doroszló, Orsova. Mir der Lebensweise nach unbekannt.

3. *Heliophanus Kochii* SIM. (1869). Orsova. Mir durch Herrn E. STUOX als Art bezeichnet. Die Lebensweise kenne ich nicht.

4. *Heliophanus auratus* C. K. (1848). Pancsova, Stuhlweissenburg. Diese Art ist wohl = *H. Brannickyi* SIMON. Ich kenne deren Lebensweise nicht näher.

5. GENUS: BALLUS (C. K. 1850).

1. *Ballus depressus* (WALCK. 1802). Klausenburg, Torda, Doroszló, Apatin, Palanka, Pancsova, Tokaj, Rakamaz, Stuhlweissenburg, Budapest, Grosswardein. Frühjahrs- und Sommerform. Meist unter Steinen, abgefallenem Laube, aber auch im Grase; scheint den Schatten zu lieben.

6. GENUS: MARPESSA C. K. (1846).

1. *Marpessa muscosa* (Cl. 1757). Szász-Vesszős, Klausenburg, Mező-Zah, Olah-Fenes, Hermannstadt, Doroszló, Apatin, Pancsova, Ogradena, Alsó-Hámor, Ungvár. Sommerform, welche für Planken, alte Pflöcke, besonders wenn dieselben gut beschienen und altersgrau sind, eine Vorliebe hat; sie kommt jedoch auch auf den Stöcken der Schläge vor. Hat ein vortreffliches Sehvermögen und haltet oft Umschau.

2. *Marpessa radiata* (GRUBE, 1859). Tafel X, 211 ♀ vergr., 212 ♂ vergr., 213 Epigyne, 214 Taster des ♂ von der Seite, 215 dessen Genitaltheil von unten.

♀ Grundfarbe — auf den ersten Blick — gelblich. Cephalothorax mit weissgelblichen und röthlichen Schuppen bedeckt; der Hinterleib gelblich, vorne manchmal zwei undeutliche, röthliche Längsstreifen (im Weingeist erscheint der Kopftheil braunschwarz, die beiden Streifen des Hinterleibes schwarz, deutlich).

Var. *α*: Die zwei Längsstreifen auf dem Hinterleibe verschwunden.

Var. *β*: Die beiden Längsstreifen aus kleinen rhombischen Flecken zusammengesetzt. (♀ junior).

Maasse: Leib, 10, Cepth. 3·7 $\frac{m}{m}$.

♂ Kleiner, schlanker, mit verdicktem und verlängertem vorderen Beinpaar; die Beine gelb mit viel Braun, die braune Farbe bildet meistens scharfe Längsstreifen. Der keilförmige Hinterleib, oben, lebhaft gelb mit lebhaftem Seidenglanz, mit einem lebhaftrothen Mittelstreifen.

V. *β*: Der Hinterleib lebhaft roth durch eine gelbliche Aderzeichnung in rhombische Feldchen getheilt. Taster laut Abbildung.

Maass: Leib, 7, Cephal., 3:2, 1. Bempaar 7:4, IV. 6:3 $\frac{m}{m}$.

GRUBES oberflächliche Beschreibung, so wie der Umstand, dass die Typen zu Grunde gingen, waren Schuld daran, dass diese Art zu vielfachen Irrungen Anlass gab. Auf Grund der ungarischen ♀ hat weder KOCH noch THORELL die Art erkannt, weil das ganz ausgebildete ♀ eben unbekannt war. SIMON hat sie dagegen sofort als «radiata» bestimmt. Die Entscheidung hing vor Allem von der Erwerbung der ♂ ab, und ich habe nun solche in dem Rohrdickicht der Baeska gefunden. Diese Männchen stellten es dann ausser Zweifel, dass hier jene Spinne vorliegt, welche OULLET nach Männchen als «Euophrys radiata» bestimmt und dem Prof. THORELL übergeben hat. THORELL schrieb mir «stimmt genau mit Original Exemplaren von M. radiata OULLET überein: die Weibchen müssen dann auch wohl zu dieser Art gehören.

Ich kenne die Art von Doroszló und Mező-Záh und ist sie das ganze Jahr hindurch zu haben. Sie webt in die Quasten des Rohres einen weiten, feinen Sack; die so zusammengesponnenen Quasten erkennt man schon aus grosser Entfernung. Hier wohnt das Thier, legt seine 38—40 Eier ab und erwartet deren Ausschlüpfen. Sie jagt im Sonnenschein auf den Stengeln und Blättern. Im Winter ist sie ebenfalls anzutreffen.

3. *Marpessa pomatia* (WALCK. 1825). Palánka, Apatin, Pancsova. Im Frühjahre auf den, aus Sambucus gezogenen lebenden Zäunen der Weingärten. Ist identisch mit der Art, welche SIMON in der «Monogr. des Attid.» unter dem Namen «Marpissus monachus» beschrieben hat.

4. *Marpessa encarpata* (WALCK. 1802). Szász-Vesszös, Doroszló. Neusatz. Frühjahrsform; besonders unter der Rinde gut beschienener Obstbäume zu finden. Ist mehr nur durch die Bestachelung der Beine von *Epiblema* getrennt.

5. *Marpessa Canestrinii* PAV. (1869). Doroszló, Apatin. Diese prachtvolle Spinne kenne ich bis jetzt als Bewohnerin des Rohres, wo sie im Sonnenschein, besonders auf den Blättern ihre Jagd betreibt. Ihre gestreckte Gestalt sowohl als ganz besonders ihre goldige Beschuppung führen mich zu der Vermuthung, dass sie zu den ebenfalls im Rohre lebenden, glänzenden und vielfach variirenden Donatien im Mimicri Verhältnisse steht.

7. GENUS: DENDRYPHANTES (C. K. 1837).

1. *Dendryphantes bilineatus* (WALCK. 1837?). Kutyfalva, Palánka. Immer im Grase angetroffen. Die Eigenthümlichkeiten der Lebensweise mir wenig bekannt.

2. *Dendryphantes mucidus* C. K. (1846). C. KOCH beschrieb diese Art nach Typen, welche Dr. ROSENHAUER im «Banate» sammelte.

8. GENUS: EUOPHRYS (C. K. 1834).

1. *Euophrys frontalis* (WALCK. 1802). Doroszló. Die Lebensweise dieser Art mir weniger bekannt.

9. GENUS: PHILAEUS THOR. (1870).

1. *Philaeus chrysops* (PODA. 1761). Pancsova, Mehádia, Orsova, Ogradena, Tokaj, Bükk-Gebirge, Demanova, Veszprém, B.-Füred, Budapest, Rákos-Palota. Sommerform, welche besonders in felsigem Gebirge weit über die Buchenregion hinaus vorkommt; besonders häufig im Kalkgebirge, an karstartigen Stellen, und ganz besonders im Gerölle der Berglehnen. Liebt die sonnigsten Stellen und besteigt erhöhte Punkte um dort den aufsitzenden Insecten beizukommen; das ♂ ist ein vorzüglicher, kühner Springer. Das ♀ haltet sich meistens im Gerölle verborgen. Ich bin dessen ganz sicher, dass die Formen, welche C. KOCH im XIII-ten Bande der «Arachniden» unter dem Namen *Dendryphantes xanthomelas* und *leucomelas* beschreibt, die Weibchen des *Philaeus chrysops* sind.

10. GENUS: ATTUS (WALCK. 1805).

1. *Attus falcatus* (Cl. 1757). Klausenburg, Parajd, Gyergyo-Szent-Miklos, Szász-Vesszös, Doroszló, Palánka, Orsova, Ogradena, Bázias, Rakamaz, Csorba. Weit verbreitet; geht weit in die alpine Region hinauf, jedoch mehr in den Niederungen und im Vorgebirge verbreitet.

2. *Attus farinosus* (C. K. 1846). Doroszló, Apatin, Palánka, Tokaj, Grosswardein. Liebt besonders das uppige Gras, und kenne ich die Form bisher nur aus den Niederungen. Scheint südlich zu incliniren.

3. *Attus rupicolus* (C. K. 1848). Centralkarpathen, Bihargebirge. Aus Höhen von über 1000 Meter als seltenere Erscheinung mitgebracht.

4. **ATTUS BRASSAYI** n. sp. (Tafel X, 216 ♀ vergrössert, 217 Epigyne).

Cephalothorax und Hinterleib reinschwarz; die Zeichnungen aus schneeweissen Schuppen bestehend; auf dem Kopftheile, vorne, ober den Mittelaugen der vorderen Reihe, ein weisser Fleck, hinter jedem der hinteren Augen ein weisser Mondfleck; der Hinterleib, vorne mit weissem Bogenstreif, in der Mitte mit weissem Mittelstreif, welcher bis in die Nähe der Spinnwarzen dringt, den vorderen Bogenstreif jedoch nicht erreicht; auf jeder Seite zwei, schräg nach vorne laufende, weisse Rippenbänder; die Stirne unter den Vorderaugen weiss, die beiden grossen Mittelaugen in schmale, orangengelbe Ringe eingefasst; die Bauchfläche und Brustplatte spärlich weisslich behaart; die Beine braun, mit wenigen, weissen Schuppen; der Taster gelb.

Epigyne: laut Abbildung.

Maasse: Leib, 5, Cepth. 2·3, I. Beinpaar 4 $\frac{m}{\mu}$.

♂ Unbekannt.

Orsova (Allion-Berg) als Sommerform einmal erbeutet. Simon stellt diese Art in die Nähe des *Attus arcigerus* WALCK.

5. *Attus crucigerus* (WALCK. 1825). Budapest (Blocksberg). Nur einmal erbeutet.

6. *Attus Wagae* SIM. (1871—2). Central-Karpathen (Csorbaer See), Rákos. Nur einmal selbst erbeutet.

7. *Attus nidicolens* WALCK. (1847). Tokaj, S.-A.-Ujhely, Budapest. Als Sommerform kenne ich das Thier besonders aus Steingeröllen, wo seine volkreichen Colonien leicht zu finden sind.

8. *Attus arcuatus* (Cl. 1757). Doroszló, Apatin, Palánka, Tokaj, Rakamaz, Grosswardein, Fünfkirchen. Sommer- und Frühjahrsform; die ♂ sehr häufig auf sonnigen Blössen der Waldränder zu finden, die ♀ dagegen höchst selten; die letzteren scheinen unterirdisch zu wohnen.

9. *Attus floricola* (C. K. 1837). Szász-Vesszös. Mir bisher nur als Herbstform bekannt.

10. *Attus erraticus* WALCK. (1825). Pancsova, Orsova, Ogradena, Szajol, Tokaj, S.-A.-Ujhely, Alsó-Hámor, B.-Füred, Ungvár. Besonders auf sonnigen Geröllen, aber auch im Grase häufig anzutreffen.

11. *Attus pubescens* (FABR. 1775). Pressburg (Donau-Auen). Einmal ein Pärchen erbeutet.

11. GENUS: AELUOPS THOR. (1870).

1. *Aelurops festivus* (C. K. 1834). Klausenburg, Sebes-Váralja, Tokaj. Auf sonnigen, steinigen Berglehnen als Sommerform, welche vermöge ihrer Grösse und Lebhaftigkeit leicht auffällt, erbeutet.

2. **AELUOPS SIMPLEX** n. sp. (Tafel VIII, 189, *a* Taster des ♂, 190 Tibia des Tasters, 191 Hinterbein).

♂ Vorderleib braun, mit gelblichgrauen Härchen; Hinterleib schwarz mit schmutziggelben Schuppen; die Beine braun, mit etwas lighterem Schenkel. Die Tibia des ersten Beinpaars vorne-innen mit drei anliegenden, nach vorne gerichteten Stacheln.

Cephalothorax derb, hoch; das Augenfeld nach vorne geneigt, die Stirne überhängend, so, dass die grossen Mittelaugen von oben nicht sichtbar werden; das Augenfeld mit vielen, groben Haaren

bedeckt. Die Brustplatte elyptisch, klein, braun, mit spärlicher gelber Behaarung. Die Mandibeln am Grunde braun, gegen das Ende zu lichter. Die Beine stämmig.

Hinterleib nach hinten zu etwas erweitert.

Der Taster ziemlich kolbig, dessen Patella nicht länger als stark, die Tibia noch kürzer, am Ende mit einem etwas nach aussen und seitwärts gewendeten, auf die Deckschuppe aufliegenden, hasenohrförmigen Fortsatze. Die Deckschuppe grob behaart; der Bulbus einfach, etwas nach aussen zu hervorgequollen.

Maasse : Leib 6·3, Cephal. 3·6, I. Beinpaar 4·9, II. 5, III. 6·5, IV. 7·9 $\frac{m}{\mu}$.

♀ Unbekannt.

Doroszló, auf einer Wiese erbeutet. Der rechte Taster der Type ist reproducirt und entbehrt die Deckschuppe sammt Bulbus.

3. *Aelurops gilvus* (Siv. 1869). Veszprém. Zeitig im Herbste auf karstartiger Stelle einmal erbeutet.

INDEX.

A folyó betűkkel szedett nevek synonymák.

	Lap		Lap		Lap
AELUOPS	322	<i>depressa</i> WALCK.	303	<i>aurcolus</i> CL.	218
<i>festivus</i> (C. K.)	322	<i>Derhamii</i> SCOP.	127	<i>babel</i> CL.	15
<i>gilvus</i> SIM.	324	<i>diodia</i> WALCK.	30	<i>bucculentus</i> CL.	57
<i>simplex</i> O. H.	323	<i>encarpata</i> WALCK.	308	<i>castaneus</i> CL.	92
AGALENA	130	<i>extensa</i> L.	46	<i>cellulanus</i> CL.	76
<i>labyrinthica</i> (CL.)	131	<i>fenestralis</i> STR.	116	<i>chrysops</i> PODA.	312
<i>similis</i> (KEYS.)	132	<i>fornicaria</i> DE GEER.	294	<i>cornutus</i> CL.	17
AGALENINAE	120	<i>frontalis</i> WALCK.	311	<i>cristatus</i> CL.	234
AGALENOIDAE	108	<i>globosa</i> FABR.	230	<i>cucurbitinus</i> CL.	27
AGROECA	134	<i>holosericea</i> DE GEER.	145	<i>cuneatus</i> CL.	270
Haglundi THOR.	135	<i>Knorrii</i> SCOP.	283	<i>diadematus</i> CL.	13
AMAUROBIINAE	108	<i>lapidicola</i> WALCK.	170	<i>domesticus</i> CL.	126
AMAUROBIUS	114	<i>lobata</i> PALL.	6	<i>falcatus</i> CL.	314
<i>claustrarius</i> (HHN.)	117	<i>lucifuga</i> WALCK.	188	<i>fimbriatus</i> CL.	284
Erberi L. K.	119	<i>lugubris</i> WALCK.	252	<i>formicinus</i> CL.	222
<i>fenestralis</i> (STR.)	116	<i>Menardii</i> LATR.	42	<i>formosus</i> CL.	84
<i>ferox</i> (WALCK.)	115	<i>Merianae</i> SCOP.	43	<i>hamatus</i> CL.	32
<i>inermis</i> L. K.	123	<i>nigrita</i> FABR.	187	<i>inquilinus</i> CL.	262
<i>pallidus</i> L. K.	118	<i>nocturna</i> L.	198	<i>labyrinthicus</i> CL.	131
<i>roseidus</i> C. K.	124	<i>nutrix</i> WALCK.	156	<i>latus</i> FABR.	109
<i>tetricus</i>	121	<i>oblonga</i> WALCK.	221	<i>lignarius</i> CL.	251
ANYPHAENA	141	<i>Pctiverii</i> SCOP.	175	<i>lineatus</i> CL.	82
<i>accentuata</i> (WALCK.)	141	<i>phalangoides</i> FUES.	101	<i>lunatus</i> CL.	84
<i>Araea</i> .		<i>picca</i> SULZ.	210	<i>marmoreus</i> CL.	15
<i>acalypha</i> WALCK.	29	<i>picta</i> WALCK.	89	<i>mirabilis</i> CL.	286
<i>accentuata</i> WALCK.	141	<i>Pluchii</i> SCOP.	102	<i>montanus</i> CL.	56
<i>adianta</i> WALCK.	26	<i>pubescens</i> FABR.	321	<i>monticolus</i> CL.	253
<i>agalena</i> WALCK.	23	<i>pulchella</i> WALCK.	91	<i>muscosus</i> CL.	304
<i>alsine</i> WALCK.	19	<i>quadripunctata</i> L.	165	<i>pallidulus</i> CL.	116
<i>arundinacea</i> L.	108	<i>ramosa</i> PANZ.	288	<i>patagiatus</i> CL.	18
<i>bimaculata</i> L.	91	<i>rufipes</i> L.	74	<i>piraticus</i> CL.	281
<i>bipunctata</i> L.	94	<i>ruvicola</i> DE GEER.	278	<i>pulexulentus</i> CL.	271
<i>Braunichii</i> SCOP.	7	<i>Sauvagesii</i> DORT.	213	<i>pyramidatus</i> CL.	15
<i>carnifex</i> FABR.	154	<i>senoculata</i> L.	201	<i>quadratus</i> CL.	16
<i>ceropegia</i> WALCK.	25	<i>triangulosa</i> WALCK.	95	<i>scenicus</i> CL.	297
<i>cinabarina</i> OLIV.	292	<i>tricuspidata</i> FABR.	231	<i>sclopetarius</i> CL.	21
<i>cinerea</i> FABR.	274	<i>truncata</i> PALL.	228	<i>segmentatus</i> CL.	44
<i>cingulata</i> PANZ.	299	<i>tuberculata</i> DE GEER.	79	<i>sericatus</i> CL.	22
<i>conica</i> PALL.	31	ARANEAE	3	<i>sisyphius</i> CL.	88
<i>corollata</i> L.	97	<i>Araeus</i> .		<i>trabalis</i> CL.	267
<i>corticulis</i> WALCK.	142	<i>amentatus</i> CL.	250	<i>triangularis</i> CL.	61
<i>cuprea</i> WALCK.	300	<i>angulatus</i> CL.	11	<i>umbriaticus</i> CL.	20
<i>denticulata</i> OLIV.	134	<i>aquaticus</i> CL.	136	<i>utius</i> CL.	227
<i>denticulata</i> WALCK.	85	<i>arcuatus</i> CL.	319	<i>virsecus</i> CL.	216

<i>s. notatus</i> CL.	38	<i>claustraria</i> HAHN	117	Nimä Pav.	204
ARGIOPE	6	<i>coerulescens</i> L. K.	148	<i>rubicunda</i> C. K.	207
<i>Bruennichii</i> (SCOP.)	7	<i>corticalis</i> (WALCK.)	142	<i>Westringii</i> CAMBR.	205
<i>lobata</i> (PALL.)	6	<i>domestica</i> WID.	139	DYSDEROÏDAE	201
ARGYRONETA	136	<i>ferox</i> WALCK.	115	EGAENUS	328
<i>aquatica</i> (CL.)	136	<i>frutetorum</i> L. K.	151	<i>convexus</i> C. K.	329
ARGYRONETINAE	136	<i>holosericea</i> (DE GEER)	145	<i>ictericus</i> C. K.	329
<i>Arlanes poecilus</i> THOR.	220	<i>lutescens</i> WESTR.	149	ENYO	104
ASAGENA	98	<i>montana</i> L. K.	144	<i>germanica</i> C. K.	104
<i>phalerata</i> PANZ.	99	<i>pallidula</i> (CL.)	146	ENYOÏDAE	104
<i>Atea melanogaster</i> C. K.	81	<i>paradoxa</i> L. K.	150	EPEIRA	8
ATTOÏDAE	293	<i>pubicaria</i> SUND.	164	<i>aealyptra</i> (WALCK.)	29
ATTUS	313	<i>terrestris</i> WESTR.	147	<i>adianta</i> (WALCK.)	26
<i>arcuatus</i> (CL.)	319	<i>trivialis</i> C. K.	143	<i>agalena</i> (WALCK.)	23
<i>bilineatus</i> WALCK.	310	COELOTES	121	<i>alborittata</i> WESTR.	36
<i>Brassayi</i> O. H.	316	<i>atropis</i> (WALCK.)	122	<i>alpica</i> L. K.	28
<i>crucigerus</i> WALCK.	317	<i>inermis</i> L. K.	123	<i>alsine</i> (WALCK.)	19
<i>erraticus</i> WALCK.	321	<i>roscidus</i> (C. K.)	124	<i>angulata</i> (CL.)	11
<i>falcatus</i> (CL.)	314	<i>solitarius</i> L. K.	125	<i>arabstorma</i> C. K.	13
<i>farinosus</i> (C. K.)	315	CRYPHOECA	129	<i>ceropogia</i> (WALCK.)	25
<i>floricola</i> (C. K.)	320	<i>carpathica</i> O. H.	129	<i>Circe</i> (SAV.)	10
<i>formicarformis</i> LUG.	296	CYBAEUS	120	<i>cornuta</i> (CL.)	17
<i>gilvus</i> SIM.	324	<i>tetricus</i> (C. K.)	121	<i>cucurbitina</i> (CL.)	27
<i>nidicolens</i> WALCK.	318	CYRTOPHORA	30	<i>Dalmatica</i> DOL.	23
<i>pomatius</i> SIM.	307	<i>conica</i> (PALL.)	31	<i>diademaata</i> (CL.)	13
<i>pubescens</i> (FABR.)	321	DENDRYPHANTES	310	<i>diodia</i> (WALCK.)	30
<i>radiatus</i> GRUBE	305	<i>bilineatus</i> (WALCK.)	310	<i>dromadaria</i> (WALCK.)	12
<i>rupicolus</i> (C. K.)	315	<i>inncidus</i> C. K.	311	<i>grossa</i> C. K.	9
<i>strigipes</i> WESTR.	305	DIAEA	230	<i>Herii</i> HAHN.	34
<i>Wagae</i> SIM.	317	<i>capparina</i> (C. K.)	232	<i>Lucina</i> SAV.	33
ATYPINAE	210	<i>globosa</i>	230	<i>lutea</i> C. K.	20
ATYPUS	210	<i>trienspidata</i> (FABR.)	231	<i>marmorea</i> (CL.)	15
<i>anachoreta</i> AUSS.	211	DICTYNA	108	<i>patagiata</i> CL.	18
<i>piccus</i> (SULZ.)	210	<i>arundinacea</i> (L.)	108	<i>peleg</i> CL.	14
ACLOÏA	248	<i>latens</i> (FABR.)	109	<i>pinetorum</i> C. K.	11
<i>albimana</i> (WALCK.)	248	<i>uncinata</i> THOR.	110	<i>prominens</i> WESTR.	37
BALUS	302	<i>variabilis</i> C. K.	111	<i>quadrata</i> (CL.)	16
<i>depressus</i> (WALCK.)	303	<i>vicina</i> SIM.	110	<i>sclopetaria</i> (CL.)	21
<i>Calliethera</i>		DIOTRICÆ	215	<i>sollers</i> (WALCK.)	22
<i>tenera</i> C. K.	299	DIPOENA	81	<i>stellata</i> C. K.	14
CERASTOMA	328	<i>melanogaster</i> (C. K.)	81	<i>umbratica</i> CL.	20
<i>cornutum</i> L.	329	DOLOMEDES	284	<i>Victoria</i> THOR.	24
<i>mollusum</i> L. K.	329	<i>fimbriatus</i> (CL.)	284	EPEIRINAE	6
<i>Cerecis</i>	37	<i>plantarius</i> v. HASSE.	285	EPEIROÏDAE	6
CERCIDIA	37	DRASSOÏDAE	137	EPIBLEMUM	297
<i>prominens</i> (WESTR.)	37	DRASSUS	165	<i>eingulatum</i> (PANZ.)	299
CHIRACANTHIUM	152	<i>angustifrons</i> WESTR.	172	<i>scenicum</i> (CL.)	297
<i>curvifex</i> (FABR.)	154	<i>ator</i> LATR.	177	<i>tenerum</i> (C. K.)	299
<i>emniculum</i> O. H.	159	<i>atropis</i> WALCK.	122	EPISINUS	54
<i>elossum</i> O. H.	158	<i>bicolor</i> HAHN.	193	<i>truncatus</i> WALCK.	54
<i>elegans</i> THOR.	156	<i>lapidicola</i> (WALCK.)	170	ERESINAE	291
<i>italicum</i> CANESTE.	153	<i>lonicatus</i> L. K.	173	ERESOÏDAE	291
<i>nutrix</i> (WALCK.)	156	<i>minuseulus</i> L. K.	168	ERESUS	291
<i>Penny</i> CAMBR.	155	<i>pubescens</i> THOR.	174	<i>cinabarinus</i> (OLIV.)	292
<i>rupestre</i> O. H.	157	<i>quadripunctatus</i> (L.)	165	<i>ruficapillus</i> C. K.	293
<i>Ciniflo</i>		<i>rubens</i> WALCK.	166	ERIGONE	70
<i>Erberi</i> KEYS	119	<i>scutulatus</i> L. K.	167	<i>apicata</i> (BLACK.)	71
CITIGRADAÏ	247	<i>troglydites</i> C. K.	170	<i>alticeps</i> (CAMBR.)	70
<i>Cloiho</i>		<i>umbraatilis</i> L. K.	169	<i>bituberculata</i> (WID.)	73
<i>Durandii</i> WALCK.	107	DYSDERA	202	<i>cornuta</i> (BLACK.)	75
CLUBIONA	142	<i>Cambridgei</i> THOR.	203	<i>dentipalpis</i> (WID.)	72
<i>brevipes</i> BLACKW.	152	<i>longitarsis</i> DOLL.	206	<i>fuscipalpi</i> (C. K.)	76

isabellina (C. K.)	Lap	73	frutetorum C. K.	Lap	62	Merianae (Scop.)	Lap	43
rubens (BLACK.)		74	hortensis SUND.		63	segmentata (CL.)		44
rufipes (L.)		74	leprosa OHL.		68	MICARIA		161
ERO		78	marginata C. K.		58	cineta L. K.		163
<i>laevigata</i> KEYS.		80	montana (CL.)		56	<i>festiva</i> C. K.		160
thoracica (WID.)		78	phrygiana C. K.		60	pulicaria (SUND.)		164
tuberculata (DE GEER)		79	pusilla SUND.		65	radiata L. K.		163
<i>Euophrys</i>		311	Rosenhaneri L. K.		69	Rogenhoferi O. H.		162
<i>farinosa</i> C. K.		315	Thorellii O. H.		69	MICROMMATA		216
<i>festiva</i> C. K.		322	triangularis (CL.)		61	virescens		216
<i>floricola</i> C. K.		320	LIOCRANUM		139	<i>Micryphantes</i> .		
frontalis (WALCK.)		314	domesticum (WID.)		139	<i>fuscipalpis</i> C. K.		76
<i>radiata</i> OHL.		305	Kochii O. H.		140	<i>isabellinus</i> C. K.		73
<i>rupicola</i> C. K.		315	LITHYPHANTES		96	MIMETUS		79
GNAPHOSA		187	corollatus (L.)		97	laevigatus (KEYS.)		80
bicolor (HUN.)		193	Paykullianus (WALCK.)		98	MISUMENA		226
dolosa O. H.		191	<i>Lucia</i> .			truncata (PALL.)		228
exornata (C. K.)		197	<i>germanica</i> C. K.		104	vatica (CL.)		227
fallax O. H.		196	LYCOSA		249	villosa (WALCK.)		229
fumosa (C. K.)		191	<i>albimana</i> WALCK.		248	MONAENSES		223
leporina (L. K.)		192	<i>albofasciata</i> BRUL.		269	cumeolus (C. K.)		224
lucifuga (WALCK.)		188	amentata (CL.)		250	NEMASTOMA		327
lugubris (C. K.)		189	annulata THOR.		257	limaculatum FABR.		328
molesta O. H.		195	<i>cursor</i> HAHN.		273	Dacicum L. K.		328
montana (L. K.)		198	exornata O. H.		260	flavimanum C. K.		328
nocturna (L.)		198	farinosa O. H.		258	Silli O. H.		328
opaca O. H.		195	festinans O. H.		259	triste C. K.		328
Schusztzeri O. H.		199	<i>infernalis</i> MOTS.		275	NEMESIA		212
soror O. H.		190	<i>Leopardus</i> SUND.		282	pannonica O. H.		212
suspecta O. H.		194	lignaria (CL.)		251	Sauvagesii (DORTH.)		213
HARPACTES		207	lugubris (WALCK.)		252	<i>Nerisene</i>		
rubicundus (C. K.)		207	monticola (CL.)		253	<i>apicata</i> BLACKW.		71
saevus O. H.		208	poecila O. H.		258	<i>cornuta</i> BLACKW.		75
<i>Heceorge</i>			prativaga L. K.		256	<i>rubens</i> BLACKW.		74
<i>maculata</i> BLACKW.		137	profuga O. H.		254	NESTIGUS		76
HELIOPHANUS		300	proxima C. K.		255	cellulanus (CL.)		76
auratus C. K.		302	<i>radiata</i> LAT.		261	OCYALE		286
cupreus (WALCK.)		300	<i>striatipes</i> DOL.		266	mirabilis (CL.)		286
Kochii SIM.		301	LYCOSOIDAE		248	OPILIO		328
HETEROPODOIDAE		216	MARPESSA		304	alpinus HERBST.		330
HISTOPONA		133	Canestrinii PAV.		309	grossipes HERBST.		330
torpida (C. K.)		133	encarpata (WALCK.)		308	instratus L. K.		329
HYPTIOTES		49	muscosa (CL.)		304	parietinus DE GEER.		329
paradoxus (C. K.)		49	pomatia (WALCK.)		307	pristis L. K.		329
ISCHYROPSALIS		327	<i>radiata</i> (GRUBE.)		305	vorax L. K.		329
Helvegii PANZ.		328	<i>Marpissus</i> .			OPILIONES		327
manicata L. K.		328	<i>monachus</i> SIM.		307	ORBITELARIAE		4
LATERIGRADAЕ		215	<i>pomatius</i> SIM.		307	OXYOPES		287
LEIOBUNUM		327	<i>radiatus</i> SIM.		305	lineatus LATR.		289
bicolor FABR.		338	<i>Melanophora</i> .			ramosus (PANZ.)		288
glabrum L. K.		329	<i>bimaculata</i> C. K.		183	transalpinus (WALCK.)		290
hemisphaericum HERBST		328	<i>conspicua</i> C. K.		183	OXYOPOIDAE		287
nigricans C. K.		327	<i>femella</i> L. K.		182	PACHYGNATHA.		
LEPTORCHESTES		296	<i>longipes</i> L. K.		179	Clerckii SUND.		51
formicaeformis (LUC.)		296	<i>oblonga</i> C. K.		176	De Geerii SUND.		53
LINYPHIA		56	<i>pedestris</i> C. K.		180	Listeri SUND.		53
alacris BLACK.		67	<i>petrensis</i> C. K.		184	<i>Phalangium</i> .		
alpina O. H.		66	<i>praefica</i> L. K.		178	<i>phaleratum</i> PANZ.		99
alticeps SUND.		65	<i>scrotina</i> L. K.		181	PHILAEUS		312
bucculenta (CL.)		57	META		42	chrysops (PODA.)		312
clathrata SUND.		64	Menardii (LATR.)		42	PHILODROMUS		217
eniphana (WALCK.)		59	<i>Mengei</i> BLACKW.		45	aureolus (CL.)		218

pellax O. H.	Lap 219	sanguinea C. K.	Lap 36	quadriguttata (HAHN.)	Lap 112
pocellus (THOR.)	220	<i>Sparassus</i>		Schineri L. K.	113
PHOLCINAE	100	<i>ornatus</i> C. K.	217	Veteranica O. H.	113
PHOLCUS	100	<i>Sphassus</i>		THOMISOIDAE	223
Forskålii THOR.	100	<i>trousalpinus</i> WALCK.	290	THOMISUS	225
phalangoides (FUES.)	101	STEATODA	92	<i>capparinus</i> C. K.	232
Pluchii (SCOP.)	102	bipunctata (L.)	94	<i>cerinus</i> C. K.	217
PHRUCOLITHUS	160	castanea (CL.)	92	<i>devius</i> C. K.	247
festivus C. K.	160	guttata (WID.)	96	<i>lateralis</i> HAHN.	237
Szilyi O. H.	161	triangulosa (WALCK.)	95	omustus WALCK.	225
PHYLLONETHIS	81	TAPINOCEPHALI	212	<i>robustus</i> HAHN.	242
lineata (CL.)	82	TARENTULA	261	<i>sabulosus</i> HAHN.	238
PLATYLOPHUS	328	albofasciata (BRULL.)	269	<i>Ulmi</i> HAHN.	239
alpestris C. K.	329	Cronebergii THOR.	264	<i>villosus</i> WALCK.	229
Pinetorum C. K.	329	euneta (CL.)	270	<i>Thysa</i>	200
rufipes C. K.	329	cursor (HAHN.)	273	<i>pythonissaeformis</i> KEMP	240
strigosus L. K.	329	Eichwaldii THOR.	265	TROCHOSA	273
PIRATA	281	inquilina (CL.)	262	cinerea (FABR.)	274
Knorrii (SCOP.)	283	nebulosa THOR.	271	Hungarica O. H.	279
Leopardus (SUND.)	282	pulverulenta (CL.)	271	infernalis (MOTS.)	275
piraticus (CL.)	281	radiata (LATR.)	264	ruricola (DE GEER)	278
PROSTHESIMA	175	solitaria O. H.	263	stigmata THOR.	280
accepta O. H.	186	striatipes (DOL.)	266	terricola THOR.	279
Allionica O. H.	185	trabalis (CL.)	267	TUBITELARIAE	105
atra (LATR.)	177	TEGENARIA	126	ULOBORINAE	48
bimaculata (C. K.)	183	campestris C. K.	128	ULOBORUS	48
calceolata O. H.	180	Derhamii (SCOP.)	127	Walckenaerii LATR.	48
conspicua (L. K.)	183	domestica (CL.)	126	<i>Uptiotes</i>	49
femella (L. K.)	182	TERRITELARIAE	209	UROCTEA	106
longipes (L. K.)	179	TETRAGRATHA	45	Durandii (WALCK.)	107
nigrita (FABR.)	187	<i>chrysochlora</i> SIM.	47	UROCTEOIDAE	106
oblonga (C. K.)	176	extensa (L.)	46	<i>Walckenaera</i>	
pedestris (C. K.)	180	obtusa WESTR.	47	<i>altifrons</i> CAMBR.	70
Petiverii (SCOP.)	175	TEXTRIX	133	XYSTRICUS	233
petrensis (C. K.)	184	denticulata (OLIV.)	133	aeclusus THOR.	243
praeifica (L. K.)	178	torpida C. K.	133	bifasciatus C. K.	238
serotina (L. K.)	181	THANATUS	221	cerinus (C. K.)	247
tragica O. H.	185	formicinus (CL.)	222	eristatus (CL.)	234
<i>Pythonissa</i>		oblongus (WALCK.)	221	<i>enicolus</i> C. K.	224
<i>crornata</i> C. K.	197	THERAPHOSOIDAE	210	devius (C. K.)	217
<i>fumosa</i> C. K.	191	THERATRICÆ	4	frater O. H.	244
<i>leporina</i> L. K.	192	THERIDIIDAE	51	graeus C. K.	246
<i>lugubris</i> C. K.	189	THERIDIUM	83	horticola C. K.	246
<i>montana</i> L. K.	198	bimaculatum (L.)	91	impavidus THOR.	233
RETITELARIAE	50	<i>bituberculatum</i> REISS.	73	Kochii THOR.	235
SALTICUS	293	denticulatum (WALCK.)	85	lateralis (HAHN.)	237
fornicarius (DE GEER)	294	<i>dentipalpis</i> WID.	72	luctator L. K.	233
Simonis O. H.	295	Frivaldszkyi O. H.	89	marmoratus THOR.	242
SALTIGRADAÆ	291	formosum (CL.)	84	perogaster THOR.	240
SCYTODES	103	<i>guttatum</i> WID.	96	praticola C. K.	245
thoracica LATR.	103	<i>Paykullianum</i> WALCK.	98	robustus (HAHN.)	242
SCYTODINAE	103	pietum (WALCK.)	89	sabulosus (HAHN.)	238
SCYTODOIDAE	100	pulchellum (WALCK.)	91	Ulmi (HAHN.)	239
SEGESTRIA	201	<i>pygmaeum</i> SUND.	35	ZILLA	38
senoculata (L.)	201	<i>quadriguttatum</i> HAHN.	112	montana C. K.	39
SINGA	32	riparium (BLACK.)	86	Stroemii THOR.	41
albovittata (WESTR.)	36	sisyphium (CL.)	88	Thorellii ACSS.	40
hamata (CL.)	32	Tepidariorum C. K.	83	x-notata (CL.)	38
Herii (HAHN.)	34	thoracicum REUSS.	78	ZORA	137
Lucina (SAV.)	33	triste (HAHN.)	90	maculata (BL.)	137
nitidula C. K.	33	varians (HAHN.)	87		
pygmaea (SUND.)	35	TITANOECA	111		

MAGYAR INDEX.

	Lap		Lap		Lap
AKNÁSZOK	212	CSUPASZOK	100	parittyás	250
AKNÁSZPÓK	212	CSUPASZPÓK	103	rétjáró	255
magyar	212	látás	103	rokon	255
Sauvages	213	DARÓCZPÓK	201	tarka	258
ÁLLASPÓK	45	hadszemü	201	tónk	251
nyújtó	46	DICTYNAPÓK	108	FEJESZPÓKOK	291
zömök	47	buvó	109	FÉNYPÓK	161
ARASZPÓK	49	horgos	110	bolha	164
fűrcsa	49	nádi	108	öves	163
ARGIOPEPÓK		rokon	110	Rogeeuhófer	162
Brunniché	7	változékony	111	sugaras	163
tarajos	6	DIPOÉNAPÓK	81	FOGÓSPÓK	51
BANYÁSZPÓK	121	feketelhasu	81	Clerck	51
fégyvertelen	123	DÖCZÖGŐPÓK	303	De Geer	53
harmatos	124	lupos	303	Lister	53
remete	125	ERETNEKEK	108	FOJTÓK	291
vaskos	122	ERETNEKPÓK	114	FOJTÓPÓK	292
EIGEPÓK	311	ablakos	116	Cambridge	293
homlokos	311	Erlber	119	lábas	296
BIKAPÓK	291	fakó	118	Nini	294
skarlát	292	vad	115	Westring	295
vörösfejtű	293	zárkozott	117	FÖLDBESZÓVÓK	299
BOKORPÓK	81	ERIGONEPÓK	70	FURAPÓK	286
vonalas	82	fogaskezű	72	csodás	286
BONTÓPÓK	141	füstöskezű	76	FUTÓK	247
jegyes	141	homlokos	70	GYÁSZPÓK	*175
BORZOSOK	106	ikerfejtű	73	Allioni	185
BORZPÓK	106	izabellszínű	73	czipős	180
Durand	107	süveges	71	czombos	182
BŰVÁROK	136	szarvas	75	éjjeli	181
BŰVÁRPÓK	136	véroslábú	74	fekete	177
vízi	136	vorósló	74	feltűnő	183
BUVÓK	104	EROPÓK	78	fogadott	186
BUVÓPÓK	104	esütskös	79	gyászoló	178
német	104	vaskos	78	hosszukás	176
CSELŐPÓK	273	FAGYÓPÓK	92	hosszúlábú	179
földi	278	cseppes	96	kétpettyes	183
jegyes	280	gesztenyeszínű	92	kormos	187
magyar	279	háromszögös	95	kövi	184
mezei	277	kétpontos	94	lábas	180
pakoli	275	FARKASOK	248	Petiver	175
szürke	274	FARKASPÓK	249	szomorú	185
CILLÁRPÓK	300	bolygó	254	GYILKOSPÓKOK	291
aranyos	302	diszes	260	HÁLÓZÓK	4
Koch	301	gyászos	252	IIÁTASOK	103
rezes	300	gyors	259	IIIÚZPÓK	287
változékony	301	gyűrűslábú	257	csfkos	289
CSŐSZÓVÓK	105	hegyi	253	olasz	290
CSŐZÓK	210	lisztes	258	tüskés	288

HÍZTÖKÖK	Lap 287	KENGYELFUTÓPÓK	Lap 217	MACSKAPÓK	Lap 322
HÉNYÓPÓK	216	aranyos	218	díszes	322
zöldelő	216	esalfa	219	egyszerű	323
HUROKKÖTŐK	50	ezüsta	220	mézes	324
HLLÖK	108	KERÉKHALÓSOK	4	MABÓPÓK	187
KALITPÓK	142	KERESZTESEK	6	ádnok	188
bokor	151	KERESZTESPÓK	8	lajos	195
elűtő	150	ál	30	esalékony	191
földi	147	büvös	10	esinos	192
halavány	146	eserje	13	díszes	197
hegyi	144	eresz	21	éjjeli	198
kéklő	148	havasi	28	fura	196
kérgező	142	hűsölő	19	füstös	191
közonséges	143	koronás	13	gyanus	191
rövidlábú	152	kökény	26	gyászos	189
sárgás	149	márványozott	15	hegyi	198
selymes	145	nádi	17	kétszínű	193
KALÓZPÓK	281	négyes	16	komor	195
Knorr	283	nyugtalan	23	Schuszter	199
párducz	282	óriás	9	testvér	190
rabló	281	öves	18	MARPESAPÓK	304
KANCSALOK	100	rés	20	almazöld	307
KANCSALPÓK	100	réti	29	Canestrini	309
Forskal	100	teve	12	esikos	305
lábás	101	tök	27	kezes	308
Pluch	102	ügyes	22	mohos	304
KAPARÓPÓK	233	vállas	11	MÉTAPÓK	42
bátor	233	viaszos	25	gyűrűs	44
félrejáró	247	Victória	24	Menárd	42
fovényes	238	KESZEGJÁRÓK	215	Mérián	44
görög	246	KESZEGPÓK	226	MÉSZPÓK	111
hasas	240	alakoskodo	227	négysesepes	112
kerti	246	borzos	229	Schiner	113
kétesikos	238	vaskos	228	Veterani	113
Koch	235	KEZESPÓK	152	MONAESÉSPÓK	223
komor	243	esinos	156	ékelt	224
márványozott	242	dajka	156	NYESOPÓK	230
oldalás	237	földi	158	bütykös	230
réti	245	hóhér	154	Kapparisz	232
rokon	244	kövi	157	villás	231
szil	239	olasz	153	ORZÓK	137
tarajos	234	Penny	155	PARASZTIPÓK	
vaskos	242	vájó	159	Haglund	135
viaszos	247	KÖBÖRPÓK	98	PÁRDU CZPÓK	137
KAPÓPÓK	165	ékes	99	tarka	137
barlangi	170	KOSPÓK	248	PHILAEUSPÓK	312
hengeres	167	fehérkezu	248	aranyszemű	312
keskenyfeju	172	KOSZÓVOPÓK	96	PÓKOK	3
komor	169	koszorús	97	RABLÓPÓK	207
kövi	170	Paykull	98	dühös	208
négygödros	165	KULLÓPÓK	30	vöröslo	207
piczi	168	kúpos	31	RAEPÓK	225
pirosló	166	KULLÓSZOVOK	6	hasas	225
szőrös	174	LÁBASOK	216	BEJTPÓK	129
vértes	173	LATORPÓK	221	kárpáti	129
KAROLÓK	223	hangya	222	SZIKLAPÓK	160
KÁRPIIOSPÓK	133	hosszúkás	221	díszes	160
merev	133	LEJTOPÓK	310	Szilv	161
KASZÁSPÓKOK	325	kétesikos	310	SINGAPÓK	32
KAZÁRPÓK	139	penészes	311	ékes	33
házi	139	LESOPÓK	54	fehérjegyű	36
Koch	140	esonka	54	Her	31

nyilas	Lap 32	fehérdíszű	Lap 269	hátas	Lap 37
törpe	35	fitó	273	VETŐPÓK	297
véres	36	ködos	271	öves	299
SZÍNÉSZPÓK	79	metszett	270	színész	297
síkos	80	poros	271	törpe	299
SZŐCSKEPÓK	293	remete	263	VIDRAPÓK	284
hangya	294	sugaras	261	szegélyes	284
Simon	295	szálas	267	VITORLAPÓK	56
SZŐKÓK	293	TÖRCSKEPÓK	130	bokor	62
SZŐKŐRÓK	313	illó	131	csinos	68
bolygó	321	rokon	132	ezímeres	59
bozontos	321	TÖMLŐSÓK	120	fejes	65
Brassay	316	TORKOSÓK	48	fürge	67
fészkes	318	Walckenaer	48	háromszöges	61
íves	319	TORKOSPÓKOK	48	havasi	66
keresztes	317	TÖRPEHURKOLÓK	51	hegyi	56
köszáli	315	TÖRPEKOK	83	hímzett	60
lisztes	315	csinos	91	kerti	63
sarlós	314	díszes	84	piczi	65
viráglakó	320	festett	89	polás	57
Waga	317	Frivaldszky	89	ráesozott	64
SZÖVŐPÓK	133	fűrészkes	85	Rosenhauer	69
fogacsos	134	gyászos	90	szegélyes	58
TAKÁCSPÓK	76	kétpettyes	91	Thorell	69
búvó	76	parti	86	ZILLAPÓK	38
TÁNCZOSPÓK	296	Sisyphus	88	hegyi	39
hangyaalakú	296	változó	87	Stroem	41
TARNAPÓK	120	viráglázi	83	Thorell	40
búvó	121	TORZOK	210	x-jegyű	38
TARENTELAPÓK	261	TORZPÓK	210	ZUGPÓK	126
búvó	262	szürkös	210	Derham	127
esíkoslábú	266	ÜGRŐK	291	házi	126
Croneberg	264	ÜLDÖZŐK	215	mezei	128
Eichwald	265	VETELOPÓK	37		

JEGYZETEK ÉS IGAZÍTÁSOK.

I. KÖTET.

F. 107. es tovább a «Nevezetesebb lelhelyek» sorozatában néhány pont politikai meghatározása javításra szorúl, n. m. Baziás, Krassó megye; Grebenác, Temes megye; Illok, Szerémség; Újvidék, Bács megye; Punesova, Torontál megye; Zimony, Slavonia területei hez tartoznak. Tátrafürednél „Szepes” helyett *Szepes* teendő.

II. KÖTET.

„Tartalomjegyzék» VII-ik oldal tárgysora es lappelölése a jelen III-ik kötet «Általános tartalomjegyzéke» szerint igazítandó.

III. KÖTET.

A mű első es második kötetében az „*abdomen*”-t magyarul „*potroh*”-nak neveztem; a harmadik kötetben következetesen „*végtest*”-et utam azért, mert a *potroh* = legalább nevezem számít a has túlságát kifejezve még gúnyos értelemben is használhatók s azonkívül nyelvérzékenyek bizonyos aversioja van ellene.

Ugyan e kötetekben a szövöszerv részeit **karmok** nak neveztem, holott a jelen kötetben **körmök**-nek mondom. Úgy tapasztaltam, hogy a nép e kettőt vegyesen használja s nem áll, a mit némely műszó készítő hisz, hogy t. i. a *karomban* benne van a hegyesség, a *körömben* ellenben a laposság fogalma; tehát *karom* a sasé, *köröm* az emberé.

- 15. oldal «Spec. 8. Faj.» helyett «Spec. 7. Faj.» teendő s a többi faj sorszama is elhez képest kijavítandó.
- 54. » Epiósinus alatt «σινέσινα» helyett «σινέσινα»
- 70. » Mértékek: «2.6 $\frac{1}{m}$ » helyett «2.6 $\frac{m}{m}$ ».
- 72. » Syn. «dentipalpis» helyett «dentipalpis».
- 181. » Phyllonethis etym. „φύλλονηθίς” helyett „φύλλονηθίς”
- 103. » Scytodes «Syn. 1084» helyett «Syn. 1804»
- 109. » «Diet. latens FABR.» helyett «Diet. latens (FABR.)»
- 110. » Diet. uncinata THOR. a Syn. mellé «1856» teendő.
- 129. » Tegen. campestris, lelhelyek «Hliva» helyett «Hlma»
- 133. » Textr. torpida C. K. a Syn. mellé «1841» teendő.
- 137. » «Drassoides» helyett «Drassoidae», s az etym. megfjtésben „δράσσοιδα» helyett „δράσσοιδα»
- 141. » Liber. Kochii n. sp. «VI. tabla» helyett «VII. tabla».

- 143. oldal «Club. tivialis (L. K.)» helyett «Club. tivialis L. K.»
- 147. » «Club. terrestris (WISTR.)» «Club. terrestr. WISTR.»
- 149. » «Syn. 1951» helyett «Syn. 1851» teendő
- 152. » «Club. brevipes (BLACKW.)» helyett «Club. brevipes BLACKW.»
- 155. » Club. Pennyi (CAMPB.) helyett «Club. Pennyi CAMPB.»
- 161. » Phruol. Szilyi: «b. ♂» helyett «b. ♀», továbbá a leírás-élére ♂ helyett ♀ teendő.
- 166. » «Drassus rubens (WALCK.)» helyett «Drassus rubens WALCK.»
- 175. » Prothesima, etym. megfjtés „προθεσις” helyett „προθεσις”
- 180. » Prothesima pedestris (C. K.) Az elterjedésről szóló jegyzet anyjában hibás, hogy a faj eredetileg nem Orsovai, hanem Nürnbergi példányokra alapítottott. Dr. Kocz Orsovai példányok után feljuttotta.
- 181. » 7-ik sor, felülről «felső felén» helyett «alsó felén».
- 185. » Prosth. Allionica, mértékek, III labpár 2 $\frac{m}{m}$ helyett 5 $\frac{m}{m}$ teendő.
- 186. » Prothesima accepta n. sp. A tabla magyarzatba meg «166» beteendő.
- 187. » «Eckets Gy.» helyett «Formos Gy.» teendő, mivel a «teketes» a 177-ik oldalon már felhasználatott.
- 195. » Gnaphosa molesta n. sp. Az első sor élere ♂ helyett ♀ teendő.
- 196. » Gnaphosa opaca: «♂ előttem ismeretlen» helyett «♀ előttem stb.» teendő. Ugyanott 8-ik sor, telülről «szelén» helyett «szélével» teendő.
- 201. » 19-ik sor, felülről, «alsó középsőktől» helyett „alsó szel-sőktől» teendő.
- 216. » Micromm. virescens (CL.) Syn. «Aranea» helyett «Araneus» teendő.
- 223. » Thomisoidae etym. megfjtés „θωμισοειδής” helyett „θωμισοειδής”
- 248. » Aulonia etym. megfjtés „αυλονία” helyett „αυλωνία”
- 284. » Dolomedes etym. megfjtés „δολομεδέις” helyett „δολομεδέις”
- 286. » Oryale etym. megfjtés „ορυαλλος” helyett „ορυαλλος”
- 293. » Attoidae etym. megfjtés „αττοειδής” helyett „αττοειδής”
- 296. » Lepitochestes etym. megfjtés „λεπιτοχέστις” helyett „λεπιτοχέστις”

1. Crypta 152 2. Theridium 153 3. Eriosema 154

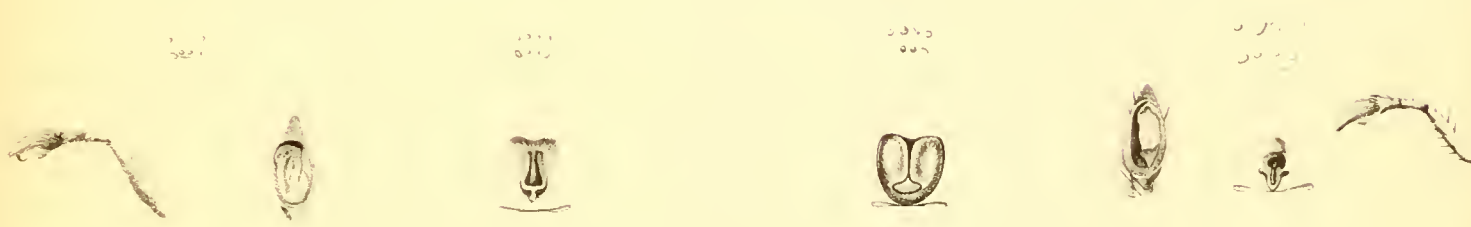
4. Cryptaeca 156 5. Chiracanthum 157 6. Chiracanthum 158

7. Chiracanthum 160 8. Prosthesma 161 9. Prosthesma 162

10. Prosthesma 164 11. Prosthesma 165 12. Gnaphosa 166

13. Gnaphosa 168 14. Gnaphosa 169 15. Gnaphosa 170

Tenu End Tars
thosa

174. Tenapiosa

Tentac. glaucocoma, aut Polysp. Ergaticus spina
173. Harpator

175

175. Philodromus

176. Xysticus

177

175

178

178. Lycosa

179. Lycosa

180

181

181. Lycosa

182. Tarentula

183

184

184

185. Salticula

186

186

187

188

189

190

191

203

204

FRANKLIN TARSULAT NYOMDARA